

Voorlopige agenda van de commissie Onderwijs en Welzijn van 11 mei 2016

Hierbij wordt u uitgenodigd voor de openbare vergadering van de commissie Onderwijs en Welzijn

Datum: woensdag 11 mei 2016
Aanvang: 20:00 uur
Locatie: Oude raadzaal
Voorzitter: A. Kuik
Griffier: mevr. G. Mulder t.(050) 367 77 25

A Algemeen deel

- A1. Opening en mededelingen
 - [Bijlage - uitnodigingsbrief 11 mei](#) (pdf)
 - [Verslag 11 mei 2016](#) (pdf)
- A.2. Vaststelling verslag
 - [Verslag - 06.04.16 Commissie Onderwijs en Welzijn](#) (pdf)
- A.3. Vaststelling agenda
- A4. Afspraken en planning
 - A4a. Besluitenlijst
 - [Bijlage - Besluitenlijst O&W 6 april](#) (pdf)
 - A4b. Lange termijn agenda
 - [Bijlage - LTA O&W mei 2016](#) (pdf)
 - A4c. Lijst initiatiefvoorstellen en moties
 - [Bijlage - IM-lijst O&W mei 2016](#) (pdf)
- A5. Conformstukken
 - a. Financiële jaarstukken Meerschap Paterswolde + collegebrief (3 mei 2016)
 - [Collegebrief_inzake_Ontwerpbegroting_2017_Meerschap_Paterswolde__\(wensen_en_bedenkingen\)__](#) (pdf)
 - [Ingekomen stukken - Nr. 38 Toezending concept jaarrekening 2015 en concept begroting en kadernota 2017 - Meerschap Paterswolde](#) (pdf)
 - [Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring](#) (pdf)
 - [Bijlage 2 bij nr. 38 Concept Begroting 2017 april 2016](#) (pdf)
 - b. Financiële jaarstukken PG&Z (raadsvoorstel 28 april 2016)

commissie Onderwijs en Welzijn - woensdag 11 mei 2016

[Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ](#) (pdf)

- c. Kredietaanvraag huisvesting WIJ-team De Wijert (raadsvoorstel 21 april 2016)
[Raadsvoorstel - Kredietaanvraag huisvesting WIJ team de Wijert](#) (pdf)

A6. Ingekomen stukken

[Bijlage - Lijst van ingekomen collegebrieven Onderwijs & Welzijn mei 2016](#)
(pdf)

A7. Rondvraag

B Inhoudelijk deel

- B1.** a. Meerjarenprogramma Sport en bewegen 2016-2020 (raadsvoorstel 14 april 2016)
[Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020](#) (pdf)
[Bijlage - Brf. VWHSportkoepel27042016 Aan Wijkwethouder Paul de Rook Aankondiging actualisering sportbeleidsvisie Hoogkerk1](#) (pdf)
- b. Garantstelling leningen breedtesport (raadsvoorstel 21 april 2016)
[Raadsvoorstel - Regeling garantstelling leningen breedtesport](#) (pdf)
- B2.** Voortgang innovatieatelier sociaal domein (collegebrief 15 april 2016)
[Collegebrief - Voortgang Innovatieatelier Sociaal Domein](#) (pdf)

Sluiting

Bij de inhoudelijke agendapunten onder A en B kunnen burgers gebruik maken van het inspraakrecht. Men krijgt daarvoor maximaal drie minuten. De totale insprek-tijd per vergadering is maximaal een kwartier. Insprekers dienen zich minimaal 24 uur voor de vergadering aan te melden bij de commissiegriffier. De agenda's zijn onder voorbehoud. De definitieve agenda's worden in de vergadering vastgesteld.

U kunt deze vergadering live volgen via www.gemeenteraad.groningen.nl

Bijlage - uitnodigingsbrief 11 mei

Onderwerp Vergadering raadscommissie O&W
11 mei 2016

Leden commissie Onderwijs en Welzijn

Telefoon	(050) 367 77 25	Bijlage(n)	Ons kenmerk
Datum	28-04-2016	Uw brief van	Uw kenmerk

Geachte commissieleden,

Namens uw voorzitter, mevr. A. Kuik, nodig ik u uit voor de vergadering van de raadscommissie Onderwijs en Welzijn op **woensdag 11 mei** a.s. vanaf **20.00 uur** in de Oude Raadzaal.

Een aantal opmerkingen t.a.v. de agenda:

A.5. Conformstukken:

a. Financiële jaarstukken Meerschap Paterswolde + adviserende collegebrief

De raad ontvangt, zoals ieder jaar, de jaarstukken van het Meerschap Paterswolde. Hierin zitten de jaarrekening 2015 en de conceptbegroting 2017. Het Meerschap beschouwt pagina 4 t/m 6 van de ontwerpbegroting als kadernota. De raden van de drie deelnemende gemeenten hebben de mogelijkheid om wensen en bedenkingen t.a.v. de begroting kenbaar te maken voordat het algemeen bestuur deze vaststelt. De jaarrekening en de kadernota worden ter kennisname aan de raden gezonden.

Het college heeft de jaarstukken bekeken en geconstateerd dat de begroting een stabiel beeld geeft. Het advies in de collegebrief aan de raad is dan ook om geen zienswijze kenbaar te maken.

b. Financiële jaarstukken Publieke Gezondheid en Zorg (raadsvoorstel)

De financiële jaarstukken van de gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid en Zorg bestaan uit het jaarverslag en –rekening 2015, een actualisatie van de begroting 2016 en de begroting 2017 met een toelichting hierop.

Aangezien het college geen belangwekkende resultaten, afwijkingen of verwachtingen heeft geconstateerd, wordt de raad voorgesteld om geen zienswijze uit te brengen over de begroting 2017 en de actualisatie van de begroting 2016.

c. Kredietaanvraag huisvesting WIJ-team De Wijert (raadsvoorstel)

Het college stelt dat het multifunctioneel centrum De Wijert aan de PC Hooftlaan de meest logische plek is om het WIJ team in deze wijk te huisvesten. Voor de aanpassing van het gebouw is een krediet nodig van € 230.000,-. Het college stelt de raad voor om dit krediet beschikbaar te stellen en de bijbehorende structurele lasten van € 37.000,- te dekken uit het budget vernieuwing sociaal domein.

Bijlage - uitnodigingsbrief 11 mei

- 2 -

B. Discussiepunten:

B.1. a. Meerjarenprogramma Sport en Bewegen 2016-2020 (raadsvoorstel) + b. Garantstelling leningen breedtesport (raadsvoorstel)

In de raadscommissie van 20 januari 2016 heeft u gesproken over het conceptprogramma sport en bewegen. Nu ligt het definitieve meerjarenprogramma voor ter vaststelling. Hierin is een uitvoeringsprogramma opgenomen waarin de concrete projecten staan die het college de komende jaren wil uitvoeren met daarbij de financiële onderbouwing en de wijze van monitoring. Met het voorstel geeft het college een oplossing voor de financiële opgaven in de sport waarbij de tarieven voor de verenigingssport niet verhoogd hoeven te worden. Ter kennisneming is de Sportmonitor 2015 bijgevoegd.

Het raadsvoorstel Garantstelling leningen breedtesport vloeit voort uit het Meerjarenprogramma Sport en Bewegen. Deze regeling geeft de mogelijkheid om sportverenigingen die een clubgebouw willen (ver)bouwen te faciliteren door hen een zakelijk recht van opstal te verlenen zodat er een lening bij een bank kan worden aangevraagd. Hierdoor komt de subsidieregeling voor (ver)bouw van clubgebouwen te vervallen.

B.2. Voortgang innovatieatelier sociaal domein (collegebrief)

In deze brief informeert het college u over de tussentijdse resultaten van het innovatieatelier sociaal domein. In de bijlage geeft het college een overzicht van de ideeën die zij wil honoreren en welke initiatieven nadere uitwerking vragen. Omdat dit innovatieatelier is gestart mede op basis van een door u aangenomen motie tijdens het voorjaarsdebat in juni 2014 hebben wij deze brief geagendeerd zodat u uw mening kunt geven over de resultaten tot nu toe.

Met vriendelijke groet,
namens de voorzitter,

Greet Mulder,
raadsadviseur
gemeente Groningen.

Verslag 11 mei 2016

VERSLAG RAADSCOMMISSIEVERGADERING ONDERWIJS EN WELZIJN

Datum: 11 mei 2016
Plaats: oude raadzaal
Tijd: 20.00-22.10 uur

Aanwezig: mevrouw A. Kuik (voorzitter, CDA), de dames W. Paulusma (D66), S.M. Brouwer (PvdA), P. Brouwer (GroenLinks), G. Chakor (GroenLinks), A.M.J. Riemersma (Stadspartij) *vanaf B2*, M.E. Woldhuis (100% Groningen), de heren A.J. Wonink (D66), D. Brandenburg (SP), W.H. Koks (SP), D.J. van der Meide (PvdA), J. Boter (VVD), J.R. Honkoop (VVD), A. Sijbolts (Stadspartij) *tot B2*, R. Bolle (CDA), R.F.M. Lamers (CDA), G.B.H. Brandsema (ChristenUnie), W.B.P.M. Snelting (Student en Stad)

Namens de griffie: mevrouw G. Mulder (commissiegriffier)

Namens het college: de heren M.T. Gijsbertsen (GroenLinks) *t/m A7*, P.S. de Rook (D66), T. Schroor (D66) *tot B*

Afwezig: mevrouw L.H. Brokken (Partij voor de Dieren)

Insprekers: de heren Hazekamp (namens VWH Sportkoepel Hoogkerk), Reudink (namens Sportkoepel Groningen)

Verslag: de heer J. Bosma

A. ALGEMEEN DEEL

A.1. Opening en mededelingen

De voorzitter:

- Opent de vergadering om 20.00 uur en heet iedereen hartelijk welkom.
- Stelt voor A7 direct na A1 te behandelen, zodat wethouder Gijsbertsen tijdig weg kan.

Wethouder Gijsbertsen:

- Kondigt een diversiteitscampagne aan met mystery-onderdelen, opgezet door verschillende organisaties die de agenda opstelden en als netwerk fungeren.

Wethouder Schroor:

- Meldt dat vertragingen zijn ontstaan met het innen van een groot deel van de eigen bijdragen in 2015 en 2016, vanwege het CAK, de SVB en zorgaanbieders die gegevens niet op orde hadden.
- Heeft het beeld compleet en stuurt brieven om deze eigen bijdragen alsnog te gaan innen.
- Legt uit dat cliënten wel wisten van de eigen bijdrage, maar dat de follow-up van het innen mis is gelopen. Een inhaalslag is nodig en het college doet er alles aan om het nu actueel te houden.
- Zegt toe coulant en ruimhartig om te gaan met betalingsregelingen, om schade te beperken.
- Specificeert dat het gaat om honderd cliënten beschermd wonen en tweehonderd met een scootmobiel.
- Gaat in op de overgang van cliënten van TSN Begeleiding naar AtHomeFirst en NOVO. Na het faillissement kwamen ruim zevenhonderd telefoontjes binnen, na de overname enkele tientallen. 300 van de 357 medewerkers zijn bij AtHome gekoppeld aan cliënten, een deel is ziek, niet overgenomen, gestopt of van beroep verwisseld. AtHome houdt de huidige koppels in stand en wil uit elkaar gehaalde koppels gaan herstellen. Bij NOVO is de helft van de medewerkers niet overgenomen, waardoor 46 van de 96 cliënten een andere begeleider kregen. Van begeleiding zijn 11 medewerkers overgenomen, van het wijkteam 5 en 9 medewerkers zijn niet overgenomen. AtHomeFirst houdt zich aan de afgesproken 95% over te nemen uren, NOVO zit boven de 100%. Afstemming over cliënten gebeurt dagelijks. Cliënten klagen nagenoeg niet over de overname; het beeld is positief.
- Stuurde een brief over de motie rond HHT-aanvragen. Een eerste oproep leverde 70% respons op, na de herhaalde oproep is het 80%.
- Start in oktober met de laatste vier WIJ-teams in De Wijert, Corpus den Hoorn, de Rivierenbuurt en Centrum/Schilderswijk.

Verslag 11 mei 2016

A.7. Rondvraag

Dhr. Koks (SP):

- Informeert of de wachtlijsten bij Veilig Thuis zijn weggewerkt, of de intensieve reclamecampagne het aantal meldingen doet groeien en of de bestaande capaciteit voldoet om ze af te wikkelen.
- Wil weten wanneer de brief over passend onderwijs te verwachten is.

Mw. Brouwer (GroenLinks):

- Herinnert aan de toezegging van een maandelijkse update over Veilig Thuis.
- Is benieuwd of het nieuwe systeem de bereikbaarheidsproblemen heeft opgelost.

Mw. Paulusma (D66):

- Herinnert aan openstaande vragen over privacy, met name in het sociaal domein: het al dan niet gebruiken van een gemeentelijke privacyfunctionaris, een logische toegangsbeveiliging en de betrokkenheid van bewoners.
- Is benieuwd of het college mogelijkheden ziet in een burgerdossier om eigenaarschap en regie over gegevens aan burgers zelf te geven.

Dhr. Snelting (Student en Stad):

- Informeert naar de stand van zaken van het locatieonderzoek van de watersportbaan en het overleg met sportverenigingen, overheden en natuurorganisaties.

Wethouder Schroor:

- Antwoordt dat de tijdelijke extra inspanning bij Veilig Thuis tot en met maart gewerkt heeft voor alle punten uit het inspectierapport.
- Besloot regionaal tot 1 miljoen euro extra bijdrage structureel voor een structurele capaciteitsuitbreiding, om wachtlijsten blijvend te voorkomen. Nadere details volgen.
- Meldt dat vanaf maart tot het besluit de wachtlijst weer opliep tot 25, omdat de tijdelijke contracten afliepen, en verwacht dat die snel weggewerkt zal zijn door het besluit.
- Verduidelijkt dat crisismeldingen altijd direct afgewikkeld worden.
- Somt op dat van 2014 op 2015 het aantal meldingen kindermishandeling steeg van 744 naar 940 en het aantal adviezen van 1747 naar 2017. Publiciteit en betere toegankelijkheid zijn oorzaken. Dit is positief, omdat het opgelost kan worden, maar de druk op Veilig Thuis neemt er wel door toe.
- Regelde de permanente bereikbaarheid van Jeugdbescherming Noord en verwacht op korte termijn met partners een oplossing te vinden voor permanente bereikbaarheid van een vertrouwensarts.
- Meldt dat de interimcontrole positief was. Na de zomer volgt een nieuwe controle.
- Voegt toe dat de VNG gemeenten helpt met blijvende verbeteringen van Veilig Thuis.
- Verwacht volgende week de brief over passend onderwijs te versturen.
- Stuurt op korte termijn een brief over privacy en zal ingaan op de punten van D66.

Wethouder De Rook:

- Kijkt naar (on)mogelijkheden van locaties voor de watersportbaan, in goed gesprek.
- Zal de aangekondigde brief hierover op datum zetten zodra dat kan.

A.2. Vaststelling verslag van 6 april 2016

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

A.3. Vaststelling agenda

De agenda wordt gewijzigd vastgesteld (A7 na A1).

A.4. Afspraken en planning

Er zijn geen vragen of opmerkingen.

A.5. Conformstukken

A.5.a. Financiële jaarstukken Meerschop Paterswolde (wensen en bedenkingen) + collegebrief 3 mei 2016

De commissie gaat akkoord met het advies in de collegebrief om geen wensen en bedenkingen te uiten.

A.5.b. Financiële jaarstukken PG&Z (raadsvoorstel 28 april 2016)

Het raadsvoorstel wordt als conformstuk geagendeerd voor de raad van 8 juni 2016.

Verslag 11 mei 2016

A.5.c. Kredietaanvraag huisvesting WIJ-team De Wijert (raadsvoorstel 21 april 2016)

Dhr. Brandsema (ChristenUnie):

- Kreeg sinds september nog geen overzicht van de kosten voor de rest van de WIJ-teams wat betreft huisvesting en de afwegingen en krijgt dat graag voor de komende raad.

Wethouder Schroor:

- Doet zijn best in een brief de kosten af te zetten tegen de budgetten en afspraken.
- Ziet dat huisvestingsmaatregelen zoals tijdelijke units in Hoogkerk extra geld kosten.
- Komt bij de begroting specifiek terug op het budget en eventuele aanvullingen en kan daar nog niet op vooruitlopen.

Het raadsvoorstel wordt op verzoek van de ChristenUnie als éénminuutinterventie geagendeerd voor de raad van 8 juni 2016.

A.6. Ingekomen stukken

Er zijn geen vragen, opmerkingen of agenderingen.

B. INHOUDELIJK DEEL

B.1. Meerjarenprogramma Sport en bewegen 2016-2020 (raadsvoorstel 14 april 2016) + Garantstelling leningen breedtesport (raadsvoorstel 21 april 2016)

Dhr. Hazekamp (inspreker namens VWH Sportkoepel Hoogkerk):

- Werkt sinds 2009 aan voldoende capaciteit voor sporters en bewegers in Hoogkerk.
- Wil graag de uitslag van het veranderlab weten. Plannen zijn ingediend, meermaals gewijzigd en financieel onderbouwd.
- Is bezorgd over de vertraging van het Mulier-rapport en wil graag aan de slag.
- Betrok een paar weken geleden ook de binnensporten bij de Sportkoepel en wil een beleidsvisie opstellen met alle sportverenigingen in Hoogkerk.
- Vertegenwoordigt sinds jaar en dag sport in Hoogkerk en omgeving. Soms bestaat er verwarring tussen de sportkoepels Groningen en Hoogkerk.
- Nodigt de raadsleden uit voor een bezoek aan sportpark Hoogkerk op 21 mei 2016 om 10.00 uur.

Dhr. Reudink (inspreker namens Sportkoepel Groningen):

- Pleitte twee jaar geleden vurig tegen tariefsverhoging en werkte sindsdien met verenigingen en ambtenaren in werkgroepen aan eigendomsverhoudingen, investeringen, accommodatie en dienstverlening, vitaliteit van verenigingen, de relatie tussen breedte- en topsport en financiën.
- Bracht de prijsverschillen tussen sportparken in kaart en de financiën van de WSR.
- Juicht het toe dat gezamenlijk dekking gevonden is om de tariefsverhoging niet door te laten gaan. De jaarlijkse 150.000 euro voor het investeringsfonds komt verenigingen ook ten goede en veel aanbevelingen zijn opgenomen in het Meerjarenprogramma.
- Zal in gesprek moeten gaan met de gemeente om de tariefsverhoging na 2016 ook te voorkomen middels structurele dekking.
- Stelt dat de uitwerking van eigendomsverhoudingen maatwerk vereist. Het creëren van een gelijk speelveld vormt een stevige uitdaging vanwege bestaande individuele afspraken.
- Is met de achterban tevreden over het stevige fundament.
- Hecht er gezien de uitdagingen aan constructief te blijven overleggen.

Mw. Chakor (GroenLinks):

- Is blij dat het college er alles aan gedaan heeft om het duurder en ontoegankelijker worden van de sport te voorkomen met dekkingsmaatregelen, in overleg met de Sportkoepel.
- Hoopt dat een contactpersoon de drempel verlaagt voor verenigingen en leidt tot snellere hulp.
- Is benieuwd of creatieve oplossingen om meer vrijwilligers te vinden in overleg met verenigingen en Huis voor de Sport al resultaten oplevert, ook wat betreft participatiebanen.
- Vraagt wanneer het Mulier-rapport te verwachten is.
- Mist het behalen van winst via verduurzaming. Het college zou terugkomen op de rol van GrESCO.
- Mist de consequenties van garantstellingen voor verenigingen. Wat raken verenigingen kwijt met de subsidie? Verliest de gemeente zeggenschap met de opstalrechtenwijziging?

Verslag 11 mei 2016

- Leert uit navraag dat verenigingen met de garantstelling kunnen lenen bij de bank om clubgebouwen en kleedkamers aan te pakken en geen andere zaken.
- Mist dat de gemeente 100% garant staat bij duurzame investeringen, zoals bij Groen Geel. Hoe gaat het college verenigingen hiervan beter op de hoogte stellen?

Dhr. Bolle (CDA):

- Vindt het programma en de totstandkoming met verenigingen erg goed. Het sportbeleid wordt van een lappendeken een prachtige quilt.
- Herinnert zich dat het onzalige plan om 1 miljoen euro uit tariefsverhoging te dekken, leidde tot het uitgroeien van de Sportkoepel tot een brede en volwaardige gesprekspartner en tot het voorkomen van de verhoging: een mooi resultaat voor de sport.
- Stemt in met het programma en het cofinancieringsfonds, dat ruimte biedt voor investeringen en eigen verantwoordelijkheid.
- Complimenteert alle betrokkenen met de creatieve oplossingen om dekking te vinden, al is het wrang dat die uit alle hoeken en gaten geschraapt moest worden.
- Plaatst vandaag geen extra bestellingen, zoals meer geld voor het cofinancieringsfonds.
- Is wel benieuwd hoe groot het bedrag is voor het oplossen van knelpunten: 1 of 10 miljoen euro?

Mw. Paulusma (D66):

- Wordt heel blij van de betrokkenheid bij en de leesbaarheid van het gedragen stuk met belangrijke ambities voor bewegingsonderwijs, topsport en bewegen in de openbare ruimte.
- Juicht het toe dat sportparken meer opgesteld worden voor sport en bewegen buiten verenigingsverband voor buurtbewoners.
- Complimenteert alle betrokkenen met het vinden van dekking voor het op lange termijn betaalbaar houden van de sport door allemaal te geven en te nemen.
- Is trots op het delen van financiën, commitment en verantwoordelijkheid in het cofinancieringsfonds, dat ook voor evenementen, combinatie van sport en zorg en sportstimulering van kinderen gebruikt zou kunnen worden.

Dhr. Honkoop (VVD):

- Dankt het college, de ambtenaren, de adviescommissie, de Sportkoepel en andere betrokkenen voor het goede werk en de gedeelde visie met veel creatieve oplossingen.
- Concludeert dat het programma in lijn is met de motie Verantwoorde kostendekkendheid sporttarieven. Eerst is gekeken naar besparingen. Efficiënt georganiseerde betaalbare breedtesport valt toe te juichen. Het is nu zaak om te werken aan structurele financiële oplossingen.
- Oppert om als gemeente voor verenigingen de kosten voor keurmerken te beperken.
- Is blij dat geleerd gaat worden van andere steden, conform de motie uit november 2015.
- Sluit zich aan bij GroenLinks wat betreft energiebesparingen en de rol van de GrESCo.
- Hooft graag welke mogelijkheden het college verder ziet, zoals het gebruiken van het VVV-gebouw voor een sportclub.
- Komt met een eigen initiatief wat betreft meer inzet van vrijwilligers in de sport.

Dhr. Sijbolts (Stadspartij):

- Is blij dat het sportbeleid eindelijk op niveau is, tot de verbeelding spreekt en in constructief overleg tot stand is gekomen. Het is een kentering, een pluim waard voor alle betrokkenen.
- Juicht het toe dat de adviescommissie en de Sportkoepel meer betrokken zijn en dat de financiële taakstelling niet louter bij verenigingen terechtkomt, al is er nog een structurele oplossing nodig.
- Vindt het goed dat de administratie is verbeterd met inzicht in de kosten. Het draagt bij aan een effectief sportbeleid.
- Heeft vertrouwen in het gelijke speelveld en het aanbieden van arrangementen met maatwerk.
- Vindt de aandacht voor en investeringen in sporten door mensen met een beperking karig. Kids United groeit en heeft te weinig capaciteit.
- Pleit voor oplossingen om de capaciteit voor ijssport te vergroten, in overleg met GIJS en de shorttrackvereniging. Het risico is dat talenten wegschaatsen en dat grote wedstrijden door het ontbreken van stootkussens uitblijven. Mogelijkheden zijn zomers ijs, ijs in het midden van de 1400m-baan of een maand eerder opengaan.

Mw. Brouwer (PvdA):

Verslag 11 mei 2016

- Vindt sport belangrijk voor de fysieke en geestelijke gezondheid, de sociale verbinding en het plezier.
- Hecht daarom aan laagdrempelige sport en beweging voor iedereen, binnen en buiten, in georganiseerd verband of zelfstandig. Het plan sluit daar mooi bij aan.
- Vindt het redelijk de financiële pijn te delen met besparingen met lage impact, om tariefsverhoging te voorkomen.
- Roept op om bij het creëren van een gelijk speelveld verenigingen niet te overvallen, maar hen via maatwerk de tijd te geven zich aan te passen aan hogere kosten.
- Verwacht dat de gemeente zo veel mogelijk haar best doet verenigingen te ondersteunen bij eigen initiatieven en ontwikkeling van gebouwen via het cofinancieringsfonds, aangezien ze voornamelijk op vrijwilligers draaien.

Dhr. Snelting (Student en Stad):

- Is enthousiast dat enkel de tarieven voor recreatief schaatsen omhoog gaan.
- Is te spreken over de gezamenlijke totstandkoming.
- Wijst erop dat de helft van de taakstelling nog ingevuld moet worden en informeert naar de mogelijkheden bij werkmaatschappijen cultuur, die onderzocht zouden worden.
- Is voor een gelijk speelveld. Het is niet aan de gemeente om een bepaalde sport voor te trekken.
- Steunt het stimuleren van sport en bewegen en is blij met de resultaatindicatoren.
- Verwacht dat verbindingen tussen top- en breedtesport de sportwereld een stap verder brengen.
- Is gerustgesteld dat de Stichting Waarborgfonds aangeeft dat het risico van de garantstellingen laag is.
- Ziet bij meerdere projecten het bedrag ontbreken. Kijkt het college naar budgetten bij andere beleidsvelden en programma's?

Dhr. Brandenburg (SP):

- Sluit zich grotendeels aan bij de complimenten voor de samenwerking en het meenemen van input.
- Vindt het sympathiek om af te zien van de tariefsverhoging.
- Is benieuwd naar de consequenties en kostenstijgingen voor sommige verenigingen door een gelijk speelveld te gaan creëren. Liggen er problemen op de loer?
- Vraagt of de wethouder inschat dat er taakstelling binnen werkmaatschappijen cultuur te vinden is.
- Is verheugd over de extra uren sportles en aandacht voor beweging door jongeren, maar vraagt zich af of ouderen niet vergeten worden. Te denken valt aan makkelijk bereikbare trimbaantjes.
- Pleit voor meer aandacht voor sport als integratie, gezien de vele nieuwe StadJers de komende jaren. Sportverenigingen doen al veel goeds en worden door een passage gestimuleerd.
- Vraagt welke garanties er zijn wanneer clubs te ambitieus lenen. Wat doet de garantstelling met de coördinerende en sturende rol van de gemeente wat betreft accommodatiebeheer?

Dhr. Brandsema (ChristenUnie):

- Sluit zich aan bij de complimenten voor de mooie ambities en strategieën.
- Roept nogmaals op tot meer mogelijkheden om digitaal te reserveren en bezetting in te zien.
- Voelt voor het burgerinitiatief van een verkeerstuin op de Ossenmarkt in Groningen, waar kinderen in trapautootjes bewegen en leren. Wil het college dit opnemen?
- Pleit voor een actievere houding om mensen met een beperking te laten sporten door vergroting van het aanbod te stimuleren bij een eventuele mismatch.
- Sluit zich aan bij de laatste vraag van Student en Stad.
- Vindt het een gemiste kans dat het Mulier-onderzoek niet meegenomen kon worden.
- Merkt op dat de korting op de vervangingsinvesteringen meerjarenonderhoud alsnog leiden tot hogere kosten voor verenigingen, al blijven de tarieven gelijk.
- Was voor meer investeringen in accommodaties geweest, gezien de jarenlange behoefte daaraan.
- Vraagt of besproken is dat bij een overdracht van opstal voor een symbolisch bedrag de fiscus wel uitgaat van de werkelijke waarde. Dit kan tot onverwachte kosten leiden.

Mw. Woldhuis (100% Groningen):

- Complimenteert de wethouder ermee dat hij de tariefsverhoging van tafel veegde, om samen een oplossing te zoeken.
- Is trots op de prestaties van Lycurgus, FC Groningen en Donar en herkent de honger naar succes in

Verslag 11 mei 2016

dit prachtige programma.

- Is benieuwd naar de structurele dekking voor de jaren 2017 en 2018.
- Vraagt of het topsportzorgcentrum toegankelijk zal zijn voor mindervaliden. Wil de wethouder dit met FC Groningen bespreken?
- Wijst erop dat Stichting Leergeld sport voor jongeren bereikbaar maakt, maar dat 65% van de ouderen in Groningen rond moeten komen van alleen AOW.
- Verzoekt de wethouder te reageren op de vraag van de spreker uit Hoogkerk.
- Roept op soepeler om te gaan met de sluiting van De Papiermolen. In september kan het warm zijn.

Wethouder De Rook:

- Dankt de commissie voor de complimenten en leidt die vooral door naar de vrijwilligers van de Sportkoepel, die er veel tijd in hebben gestoken om tot cocreatie te komen. Ook de adviescommissie, onderwijsinstellingen en Topsport NOORD leverden input.
- Is blij dat meer bewegingslessen aangeboden kunnen worden.
- Hecht eraan jongeren meer te laten sporten, omdat op jonge leeftijd patronen inslijten voor de rest van het leven: met of zonder sport in het leefritme. Dat geldt ook voor leren en cultuur.
- Zet stevig in op bewegen in de openbare ruimte voor iedereen. Ouderen maken goed gebruik van de beweegtuin in Paddepoel.
- Kijkt met O2G2 en de provincie hoe de topsporttalentschool geholpen kan worden om op een andere plek jongeren nog beter de kans te geven onderwijs en sport te combineren. Dit is vooral belangrijk voor jongeren die de top niet halen, maar wel veel opgeven. Zij moeten sport en onderwijs kunnen combineren.
- Meldt dat het cofinancieringsfonds een bijdrage moet leveren aan alle aspecten van sport.
- Legt uit dat de taakstelling structureel is ingevuld.
- Waarschuwt dat tariefsverhoging niet is uitgesloten, omdat het ook afhankelijk is van externe besluitvorming. Zo verhoogde het Rijk de energiebelasting, wat de kosten voor zwembaden opdrijft.
- Is blij dat de Sportkoepel het gelijke speelveld ondersteunt. Sommige verenigingen moeten meer gaan betalen, maar maakten bijvoorbeeld gratis gebruik van een door de gemeente onderhouden kantine. Het voorgestelde beleid is eerlijk en redelijk.
- Houdt in de financiële planning rekening met een geleidelijke gelijktrekking, om scheefgroei uit het verleden weg te werken.
- Verwijdert een managementlaag uit de Werkmaatschappij Sport & Recreatie en investeert het vrijkomende geld in meer gebruikersgerichtheid en contact met verenigingen en sporters.
- Verklaart de vertraging van het Mulier-rapport uit landelijke discussies, bijvoorbeeld over de aanpassing van normen voor voetbalvelden door de KNVB.
- Schetst het dilemma om het Mulier-rapport na de zomer te bespreken, waardoor de input voor de invulling van het cofinancieringsfonds niet meer tijdig komt voor de uitvoering dit jaar. Een andere optie is om projecten te selecteren waarbij de noodzaak het hoogst is en die in de zomer al uitgevoerd kunnen worden, en aan de criteria te voldoen om de 150.000 euro dit jaar nog in te kunnen zetten.
- Vraagt hoe de fracties erover denken, maar begrijpt dat het hen overvalt: vandaag kwam het naar voren.
- Telt de initiatieven al snel op tot miljoenen. Bij ieder bezoek neemt het toe. Zo wil het Helperbad een 50m-baan en GIJS een ijsstadion.
- Antwoordt dat Stichting Waarborgfonds Sport landelijk veel ervaring heeft met het begeleiden van clubs bij cofinanciering, om ook te waarborgen dat investeringen passen bij en binnen de begroting.
- Vindt het logisch om clubs eigenaar te maken van opstallen die zij soms zelf gebouwd hebben. De gemeente blijft sturing houden door grondbezit. Het voorstel is een goede mix.
- Verwacht minder doorlooptijd om de taakstelling van 125.000 euro volgend jaar in te vullen, omdat daar slechts twee instellingen van CBK en Oosterpoort/Stadsschouwburg aan de orde zijn.
- Licht toe dat de financiën voorheen wel op orde waren, maar inzichtelijk op concernniveau en niet per vereniging. Het doel is om verenigingen meer inzicht, eigenaarschap en invloed te geven op de financiën.
- Ondersteunt gehandicaptensportverenigingen, bijvoorbeeld met de recente renovatie van het

Verslag 11 mei 2016

- Helperbad, dat toegankelijk is via trappen en liften. Ook in Kardingje zijn toegankelijke baden.
- Wijst op een gemeentelijke werkgroep om Kids United te ondersteunen. Verschillende opties liggen voor, waaronder gebruikmaken van het topsportzorgcentrum. FC Groningen is ermee bezig.
 - Is bereid bij de begroting te kijken naar meer flexibiliteit in de openstelling van Kardingje en De Papiermolen wat betreft sluitingsdata, ook afhankelijk van het weer.
 - Liet narekenen dat zomers voor acht weken 150.000 euro kost.
 - Legt uit dat de KNSB stootkussens meeneemt voor het NK Shorttrack, dat ook een keer in Groningen is gehouden, maar wil best overleggen of het beter kan.
 - Antwoordt dat verduurzaming van accommodaties een van de projecten is.
 - Noemt het goed nieuws dat niet alleen de taakstelling uit 2014 van tafel is, maar dat ook de onderuitputting van het subsidiebudget van 270.000 euro is opgelost. Met het investerings- en cofinancieringsfonds erbij staat de sport er financieel en inhoudelijk beter voor dan in 2014.
 - Werkt aan het stimuleren van vrijwilligers en mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Op 13 juni is de volgende bijeenkomst.
 - Benadrukt dat clubs vroeger om garantstellingen. De gemeente moet 2% van het leenbedrag opnemen, waarmee een cumulatie ontstaat ten opzichte van hoe het vroeger geregeld was.
 - Antwoordt nog op e-mails van de Sportkoepel Hoogkerk en HFC Hoogkerk, die vlak voor het reces binnenkwamen.
 - Nuanceert dat het college juist buitengewoon veel aandacht heeft voor Hoogkerk, maar wel in direct contact met LTC (vier tennisbanen) en HFC om plannen tot uitvoer te krijgen.
 - Werkt aan een project om gegevens digitaal beschikbaar te stellen met inzet van start-ups.
 - Constateert dat een meerderheid zonder de ChristenUnie meer ruimte voor sporten in de binnenstad mogelijk maakte.
 - Constateerde bij Groen Geel dat belasting na overdracht voor een symbolische waarde geen probleem leek te zijn, maar zal het vraagstuk in de gaten houden.

Dhr. Bolle (CDA):

- Kan akkoord gaan met het eerder inzetten van het cofinancieringsfonds, mits er een overzicht komt van aan te pakken knelpunten.

Wethouder De Rook:

- Zal bij een collegebesluit daarover de raad per brief informeren.

De voorzitter:

- Constateert dat de commissie akkoord gaat met het voorstel om het cofinancieringsfonds alvast in te gaan zetten.

De raadsvoorstellen worden als conformstukken geagendeerd voor de raad van 8 juni 2016.

B.2. Voortgang innovatieatelier sociaal domein (collegebrief 15 april 2016)

Mw. Paulusma (D66):

- Vindt het goed om te zien dat het atelier oplevert wat de motie beoogde. Stadjeers hebben veel goede ideeën en voelen zich betrokken. Ze weten wat het best is voor hun wijk.
- Stelt dat het budget uniek is in Nederland.
- Is zeer benieuwd naar het vervolgetraject en naar de innovatieateliers jeugd en beschermd wonen.
- Onderstreept het belang van simpele en laagdrempelige gemeentelijke ondersteuning.
- Ziet graag de leereffecten van de dilemma's teruggekoppeld.
- Is vooral benieuwd of buiten de lijntjes kleuren leidt tot ontschotting.

Mw. Brouwer (GroenLinks):

- Hoorde tijdens het atelier ontroerende, praktische en uiteenlopende initiatieven. De netwerkbijeenkomst verbond.
- Hoopt dat het atelier niet het eindpunt is en dat het college nog meer buiten de lijntjes durft te kleuren. Hoe zorgt het college voor voldoende subsidies om projecten overeind te houden?

Dhr. Boter (VVD):

- Is voor het betrekken van mensen bij hun wijk en innovatie. Het maximale doel moet met minder geld bereikt worden.
- Is wel bezorgd over hoe toekomstbestendig en innovatief de sympathieke projecten allemaal zijn. Is

Verslag 11 mei 2016

het soms niet een aanvulling op bestaand aanbod of voor een kleine doelgroep, zoals de eettafel?

- Wijst erop dat WIJ-teams veel tijd en energie nodig hebben om als een geoliede machine op stoom te komen. Kunnen zij deze innovaties erbij hebben? De wijkcoöperatie vraagt veel van instellingen.

Dhr. Koks (SP):

- Is het hartgrondig eens met investeringen in preventie, maar vindt 1 miljoen euro op meer dan 100 miljoen euro in het sociaal domein een schijntje.
- Hoort bij WIJ-teams vaak de verzuchting dat meer investeringen nodig zijn in het woon- en leefklimaat die leiden tot langdurige preventie.
- Roept daarom op tot meer preventieve armslag in 2017, ook gezien het overschot in 2015.
- Juicht het toe dat het college zijn oor te luisteren legt bij gewone burgers met hun dagelijkse zorgen en ideeën, maar ziet dat veel projecten van instellingen afkomstig zijn.
- Vraagt of de 1 miljoen euro deel uitmaakt of losstaat van de 3 miljoen euro voor innovatie.

Dhr. Brandsema (ChristenUnie):

- Vindt het atelier een laagdrempelig en goed podium om ruimte te bieden aan betrokken inwoners en organisaties om grote en kleine ideeën voor het voetlicht te brengen.
- Is voor de rol van facilitator en bewaker. De gemeente moet dwarsverbanden stimuleren en krachten bundelen. Komt er een vervolg op de nuttige netwerkbijeenkomst?
- Deelt de zorg over bestendigheid. In hoeverre gaan de initiatieven wortel schieten?
- Vindt de lijst summier en kan niet goed afwegen welke criteria gebruikt zijn en welke initiatieven waarom zijn afgevallen.

Dhr. Lamers (CDA):

- Stelt dat vernieuwing in het sociaal domein verbeteringen en bezuinigingen op moet leveren. Het college gaat meer sturen op resultaat en moet dan ook duidelijkheid scheppen welke investeringen in welke mate daaraan bijdragen. Het is lastig daar nu inhoudelijk op te reageren.
- Complimenteert de initiatiefnemers. Het is fantastisch dat veel burgers bij willen dragen.
- Wil voorkomen dat initiatieven boven op de huidige aanpak komen; ze moeten echt innovatief zijn door kwaliteit te verbeteren en/of kosten te besparen.

Dhr. Van der Meide (PvdA):

- Betreurt het dat de uitnodiging voor 19 april laat verstuurd werd.
- Vindt het prachtig dat zoveel burgers en organisaties actief meedenken.
- Hecht aan het vergroten van zelf- en samenredzaamheid en het bereiken van de onderkant van de samenleving met initiatieven.
- Pleit voor verbinding met WIJ-teams, zodat ze in elk geval van de projecten weten.
- Wil bij de evaluatie criteria hebben en ook duidelijkheid over de precieze rol van de gemeente.
- Roept op projecten niet te lang meer te laten wachten en ze te honoreren of af te schieten.
- Vraagt of ook reguliere budgetten voor projecten ingezet kunnen worden.
- Stelt dat pilots bij succes door moeten gaan en is niet voor innoveren om het innoveren. De incidentele financiering baart in dat opzicht zorgen. Hoe gaat het daarna verder?
- Vraagt of het project van Stichting Nabuurschap niet ten koste gaat van het in financiële moeilijkheden verkerende soortgelijke Stichting Museumtechnische Werken.
- Informeert of De Opstap een cofinancieringsproject is.

Mw. Woldhuis (100% Groningen):

- Roept op om meer aandacht te schenken aan het innovatieatelier en gelooft dat het mooie kansen biedt.
- Viel het op dat er relatief veel instellingen waren, maar begrijpt dat zij persoonlijk zijn uitgenodigd.
- Oppert om een hackathon voor zorg te organiseren, met een driehoeksverhouding tussen gemeente, zorgprofessionals en ICT'ers.

Dhr. Snelting (Student en Stad):

- Is enthousiast over de vele initiatieven en de diversiteit aan initiatiefnemers en projecten.
- Ziet uit naar het volledige overzicht van gehonoreerde projecten met budgetten.

Mw. Riemersma (Stadspartij):

- Sluit zich grotendeels aan bij de SP en het CDA.
- Stelt voor als inhoudelijk criterium toe te voegen dat initiatieven sociale knelpunten op moeten

Verslag 11 mei 2016

lossen, zoals mantelzorg, thuiszorg en preventie van ongezond eten, drinken en roken. Preventief werken op deze vlakken levert ook bezuinigingen op.

- Vraagt hoe projecten geïmplementeerd worden in de WIJ-teams.

Wethouder Schroor:

- Vindt het een spannend project. Substantieel budget voor vraaggestuurde zorginnovatie van onderop is in Nederland nog niet eerder gedaan.
- Begrijpt vragen over bestendigheid, kans van slagen en vervolg, maar heeft daar niet direct antwoord op, omdat het moet blijken.
- Komt voor de zomer met een lijst gehonoreerde projecten met echt geld en wellicht extra budget in de uitwerking. Het klopt dat projecten niet langer moeten wachten, al haken ze niet af.
- Antwoordt dat er geen reguliere budgetten beschikbaar zijn voor deze projecten.
- Stelde vooraf duidelijke kaders met vijf criteria en initiatieven die van onderop moesten komen. Stadjes zijn breed uitgenodigd via de Gezinsbode. Vele kwamen of leverden later ideeën in.
- Noemt als innovatief voorbeeld met substitutie-effect de minimalistische eettafel, waarbij een vrouw met een schuldenverleden lotgenoten aan tafel uitnodigt, samen met professionals, om laagdrempelig over schuldenproblematiek te praten en door te verwijzen. Dit levert veel geld op en kost bijna niets.
- Ziet uit naar het innovatieatelier beschermd wonen (ook 1 miljoen euro); de regio is ook enthousiast. De raad krijgt een uitnodiging.
- Legt uit dat het andere miljoen voor jeugdinnovatie voor zeven ton belegd is bij WIJ-teams en voor drie ton wordt uitgewerkt door de portefeuillehouder met zijn team.
- Heeft geen geld voor een tweede tranche; de middelen zijn eenmalig en er is overtekening.
- Meldt dat projecten best door mogen lopen in 2017 totdat het geld op is.
- Wil naar aanleiding van de evaluatie bekijken of projecten zo succesvol zijn dat ze echt wat opleveren op het gebied van kwaliteit, besparing en preventie om te debatteren over budgetten.
- Vat de gemeentelijke rol samen: strenge kaders aan de voorkant, selectie, begeleiding en meten.
- Meldt dat alle voorgestelde projecten aan de vijf criteria voldoen. Er zijn ook projecten afgevallен, al kwamen die soms al verder doordat partijen gekoppeld werden.
- Kan succes niet garanderen, maar gelooft in deze initiatieven die het meest kans op succes hebben.
- Vindt het onterecht dat de SP alleen dit miljoen noemt bij preventie en de 25 miljoen euro in WIJ-teams vergeet, of de 5 miljoen euro in wijkgericht werken of specifieke programma's op domeinen.
- Ziet juist veel vernieuwende preventieprojecten op de lijst staan.
- Is wel voor een verschuiving naar langetermijnpreventie en hoopt dat mede met deze projecten te kunnen doen.
- Bestrijdt dat projecten van instellingen minder zijn. Een project als Mien Aigen Hoes helpt mensen zelfstandig te wonen en is niet minder waard omdat het van instellingen komt.
- Antwoordt dat De Opstap een cofinancieringsproject is.
- Legt uit dat Stichting Museumtechnische Werken en het project van Nabuurschap verschillende doelstellingen en doelgroepen hebben.
- Adviseert de raad af te wachten wat deze ronde oplevert, om dan te debatteren over het door laten gaan van bepaalde projecten of het herhalen van een atelierronde. De wethouder staat hier open voor. De vraag over het nog beter erbij betrekken van wijken komt dan aan de orde.
- Is niet van plan inhoudelijke criteria toe te voegen, maar antwoordt richting Stadspartij dat veel projecten zeker sociale knelpunten aanpakken.
- Antwoordt dat bij de app de initiatiefnemer met een ICT-partij samenwerkt.
- Wil in breder verband kijken of hij met wethouder Van Keulen ICT, zorg en onderwijs meer kan koppelen. Wellicht kan het een plek en een boost krijgen in Next City.

De voorzitter sluit de vergadering onder dankzegging om 22.10 uur.

Verslag - 06.04.16 Commissie Onderwijs en Welzijn

VERSLAG RAADSCOMMISSIEVERGADERING ONDERWIJS EN WELZIJN

Datum: 6 april 2016
Plaats: oude raadzaal
Tijd: 16.30-18.55 uur

Aanwezig: mevrouw A. Kuik (voorzitter, CDA), de dames W. Paulusma (D66) *tot B*, K. Boogaard (PvdA) *tot A7*, P. Brouwer (GroenLinks), G. Chakor (GroenLinks), A.M.J. Riemersma (Stadspartij) L.H.Venema (Partij voor de Dieren), M.E Woldhuis (fractie Woldhuis), de heren A.J. Wonink (D66), D. Brandenburg (SP), M. van der Laan (PvdA) *vanaf A7*, D.J. van der Meide (PvdA), J. Boter (VVD), J.R. Honkoop (VVD), R. Bolle (CDA), R.F.M. Lamers (CDA), G.B.H. Brandsema (ChristenUnie), W.B.P.M. Snelting (Student en Stad)

Namens de griffie: mevrouw G. Mulder (commissiegriffier)

Namens het college: de heren M.T. Gijsbertsen (GroenLinks) *tot B*, P.S. de Rook (D66), T. Schroor (D66)

Afwezig: de heren W.H. Koks (SP), T. Rotteveel (Stadspartij)

Verslag: de heer J. Bosma

A. ALGEMEEN DEEL

A.1. Opening en mededelingen

De voorzitter:

- Opent de vergadering om 16.30 uur en heet iedereen hartelijk welkom.
- Feliciteert wethouder Schroor met zijn verjaardag.

Wethouder Schroor:

- Hoorde vrijdag dat helaas veertienhonderd mensen geen brief kregen over de meerkostenregeling, voorheen de Wtcg, doordat de gemeente verzuimde een digitaal CAK-bestand uit te lezen.
- Stuurt betrokkenen deze maand een brief met excuses en de melding dat ze het geld direct alsnog krijgen. Het betreft 260 euro en 140 euro kersttoelage, met dekking uit Wmo-middelen.
- Kan nog steeds waarmaken dat iedereen minimaal 385 euro krijgt (ingetrokken SP-motie).
- Meldt dat de twee kwartiermakers goede gesprekken voerden met de voormalige adviesraden, waarbij mooie verbindingen zijn gelegd met Stad adviseert. Gesprekken met kandidaten voor de nieuwe raad zijn gevoerd, de digitale brievenbus is online en de helpdesk operationeel.
- Test met Diftar voor het eerst de nieuwe adviesstructuur.
- Stelt voor om de kwartiermakers in de commissie van juni een presentatie te laten geven.
- Stuurt volgende week een brief over innovatie in het sociaal domein. De wijkcorporatie is een spannende pilot om burgerparticipatie verder vorm te geven.
- Stuurt de brief over passend onderwijs zo snel mogelijk (was maart).

De voorzitter:

- Constateert belangstelling voor een presentatie door de twee kwartiermakers.

Wethouder Gijsbertsen:

- Gaat met FC Groningen en de Cruyff Foundation vijf watertappunten realiseren in het kader van JOGG: bij Cruyff Courts, De Parrel, de finish van de 4 Mijl en de Vensterschool Selwerd. Het initiatief won in maart een prijs van het netwerk Healthy Ageing en valt onder diverse budgetten.

A.2. Vaststelling verslag d.d. 9 maart 2016

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

A.3. Vaststelling agenda

De agendapunten B1 en B2 worden op verzoek van de PvdA gezamenlijk behandeld.

A.4. Afspraken en planning

Wethouder De Rook:

- Zoekt met roeiers naar een nieuwe roeibaanlocatie, waardoor het meer tijd kost.

A.5. Conformstukken

Verslag - 06.04.16 Commissie Onderwijs en Welzijn

A.5.a. Nacalculatie herinrichting Sportpark Corpus den Hoorn (raadsvoorstel 10 maart 2016)

Het raadsvoorstel wordt als conformstuk geagendeerd voor de raad van 20 april 2016.

A.5.b. Benoeming leden Adviescommissie voor de Sport (raadsvoorstel 24 maart 2016)

Het raadsvoorstel wordt als conformstuk geagendeerd voor de raad van 20 april 2016.

A.6. Ingekomen stukken

Dhr. Bolle (CDA):

- Vindt de oorverdovende stilte rond de oplossing met TSN in schril contrast staan met de soms terechte, harde kritiek rond het faillissement.
- Complimenteert het college met de overname van werkzaamheden en het behoud van zo veel mogelijk werkgelegenheid en koppeltjes.

Mw. Paulusma (D66):

- Sluit zich volmondig aan bij de bijdrage van het CDA.
- Is benieuwd hoe de SP reageert.

Dhr. Honkoop (VVD):

- Sluit zich aan bij eerdere sprekers en ziet graag een bezetting van het stadhuis door enthousiastelingen.

Mw. Brouwer (GroenLinks):

- Is uitermate tevreden over de oplossing en sluit zich aan bij de bijdragen van eerdere sprekers.

Mw. Boogaard (PvdA):

- Sluit zich aan bij de bijdragen van eerdere sprekers.
- Gaat graag met het college aan de slag om bij de nieuwe aanbesteding dergelijke risico's met grote partijen te voorkomen.

Dhr. Brandenburg (SP):

- Vindt het goed dat koppels en werkgelegenheid zo veel mogelijk in stand blijven.
- Complimenteert de dames van de FNV en de wethouder.

Mw. Woldhuis (fractie Woldhuis):

- Complimenteert de wethouder.
- Deed ambtelijk navraag en hield zich dus niet stil.

A.7. Rondvraag

Dhr. Brandenburg (SP):

- Leest dat landelijk het aantal daklozen flink toeneemt. Hoe is dat in Groningen en waarom? Welke rol hebben maatschappelijke opvang en hulpverlening en wanneer volgt de monitor?

Mw. Riemersma (Stadspartij):

- Constateert dat de mr van De Expeditie geen standpunt over de fusie in wil nemen. Wat betekent dit voor het proces en is het te snel gegaan?
- Is benieuwd of de relatie tussen O2G2 en het personeel verder onder druk komt te staan.

Wethouder Schroor:

- Ziet in de cijfers van 2014 stabilisering van het aantal dak- en thuislozen.
- Stuurt de monitor eind mei naar de raad; dan blijkt de ontwikkeling in 2015.
- Legt uit dat het onthouden van een standpunt betekent dat de fusie doorgezet wordt, zoals afgesproken met de or en mr.
- Wijst op het besluit van de raad om de school niet over te nemen.
- Vindt dat O2G2 het juist goed doet en kent geen signalen over problemen met personeel.
- Meldt dat personeelsleden van De Expeditie met voorrang elders geplaatst worden.
- Verwijst voor meer informatie naar O2G2.

B. INHOUDELIJK DEEL

B.1. Voortgang Cultuurnota 2017-2020 (collegebrief 17 maart 2016) + Eindrapportage onderzoek podiumkunsten door LAGroup +

B.2. Wensen en bedenkingen t.a.v. voortgang revitalisering Stadsschouwburg (collegebrief 18 maart 2016)

Dhr. Van der Meide (PvdA):

Verslag - 06.04.16 Commissie Onderwijs en Welzijn

- Is blij met het overzicht, maar mist wat verrassing en vernieuwing.
- Koestert de kleine culturele instellingen als cement voor het culturele klimaat en ziet graag onderzocht of die meer rendement halen dan grote instellingen.
- Looft de bezoekersaantallen van Grand Theatre, maar is tegen een productiefunctie aan de Grote Markt. Dat kan beter op het Ebbingeterrein, zodat de Grote Markt elke avond theater biedt.
- Mist niet-gesubsidieerde instellingen als Paradigm en pleit voor aandacht in de definitieve nota.
- Twijfelt of de culturele pijlers wel een aanvulling zijn: het doet paternalistisch aan.
- Vraagt waar het rapport blijft over samenwerking tussen De Oosterpoort, de Stadsschouwburg en MartiniPlaza.
- Wil weten waarom de culturele aanjager op de agenda staat, terwijl de sector al driemaal tegen was.
- Vindt dat instellingen er alles aan moeten doen om ook jongeren en lageropgeleiden te bereiken en sluit zich aan bij een voorstel van D66.

Dhr. Wonink (D66):

- Ziet in de overvraging van middelen een bewijs van een bloeiend cultureel klimaat en van de noodzaak tot samenwerking, waaruit mooie kunst en besparingen kunnen ontstaan.
- Roept met de PvdA instellingen op om hun plannen openbaar te maken, zodat vooraf samenwerkingen en dwarsverbanden kunnen ontstaan.
- Is benieuwd of gebruik is gemaakt van het cofinancieringsbudget van 87.000 euro voor 2015 en 2016.
- Vraagt wat het college vindt van de aanbeveling en de wens van de sector Oosterpoort en Stadsschouwburg (OPSB) te verzelfstandigen, om op termijn geld te besparen en een level playing field te creëren.
- Zag na het faillissement van het Grand Theatre meerdere instellingen meedenken. Verzelfstandiging maakt een oplossing als met OPSB zeker niet onmogelijk.
- Vindt de slotanalyse en de benchmark in het onderzoek meerwaarde hebben.
- Betreurt het dat de brief over revitalisering geen specificatie bevatte over hoogte, voorwaarden en dekking van de lening, maar heeft geen wensen of bedenkingen bij de opknopbeurt.

Dhr. Lamers (CDA):

- Vindt het fijn dat het proces op schema loopt en wacht advies van de Kunstraad af.
- Sluit zich aan bij D66 wat betreft de revitalisering van de Stadsschouwburg.
- Is benieuwd waarom een gat van drie ton bij de BankGiro Loterij ontstond.

Dhr. Brandenburg (SP):

- Vindt het goed om de raad zo te betrekken bij het proces.
- Pleit voor een heldere opdracht aan de Kunstraad. Wat is een compleet en evenwichtig aanbod?
- Roept op om potentieel publiek uit wijken of amateurs op te nemen in de adviescommissie, niet alleen insiders.
- Wijst erop dat Kunstraad en LAgroup pleiten voor een betere definitie van talentontwikkeling. Voor de SP betekent het dat zo veel mogelijk Stadgers deel kunnen nemen aan cultuur, zodat talent boven komt drijven.
- Ziet dat Groningen het goed doet, maar vraagt zich af of het onderzoek niet een eenzijdige groep interviewt. Harde cijfers over infrastructuur ontbreken, zoals hoeveel vierkante meter er is en of dat voldoet.
- Is voor meer cultuur in buurten en wijken, vanwege de lagere drempel.
- Sluit zich aan bij D66 wat betreft de Stadsschouwburg.
- Verbaast zich erover dat verantwoordelijkheden voor de werkzaamheden bij het Groninger Monumentenfonds (GMF) lijken komen te liggen, terwijl de gemeente de binnenkant zou doen. Hadden de liquiditeitsproblemen voorkomen kunnen worden bij een andere keus en waarom kwam deze tot stand?
- Vraagt wat er gebeurt wanneer de provincie niet bijspringt voor de ontbrekende drie ton.

Mw. Venema (Partij voor de Dieren):

- Constateert dat Groningen het goed lijkt te doen, maar dat alleen gevestigde instanties zijn benaderd.
- Stelt dat onwaarschijnlijke samenwerkingsverbanden de kunst vaak ten goede komen. De programmeringen van Vera, Simplon en Oosterpoort lijken wat in dezelfde lijn te liggen en moeten geen eenheidsworst worden.
- Vraagt zich af wat het over de onderzoekers zegt dat zij Kadepop een dancefestival noemen.

Verslag - 06.04.16 Commissie Onderwijs en Welzijn

- Kan zich vinden in de aanbeveling over kwetsbaarheid. Samenwerking of extra inkomsten kunnen helpen.
- Vraagt zich af of de nachtburgemeester niet al de rol vervult van cultureel aanjager.
- Pleit voor investering in bestaande gebouwen boven nieuwbouw.
- Steunt het streven om meer publiek te trekken met opvallende kunst.
- Sluit zich aan bij D66 wat betreft de revitalisering van de Stadsschouwburg.

Dhr. Snelting (Student en Stad):

- Is trots op het brede en complementaire cultuuraanbod, dat goed is voor de aantrekkelijkheid van de stad.
- Ziet dat spreiding van middelen zorgt voor een breed aanbod, maar ook voor kwetsbaarheid van kleine instellingen. Kan het college aangeven hoe culturele pijlers dit probleem verminderen?
- Wil meer inzetten op flexibel budget om vernieuwing te stimuleren, maar kan dat wel wanneer kwetsbare podiuminfrastructuur structurele investeringen krijgt?
- Verifieert of instellingen aangeven moeite te hebben om talentontwikkelingsbeleid toe te passen.
- Vindt verzelfstandiging van OPSB wenselijk. Welke mogelijkheden zijn er?
- Sluit zich aan bij de PvdA wat betreft aandacht voor niet-gesubsidieerde instellingen.
- Sluit zich aan bij D66 wat betreft de lening en bij het CDA wat betreft de drie ton.

Dhr. Brandsema (ChristenUnie):

- Ziet dat Groningen het goed doet en dat er ruimte is voor verbetering.
- Is benieuwd wat er gebeurd is met het budget om meer samenwerking te stimuleren.
- Vraagt of de forse investeringen voor verzelfstandiging van OPSB opwegen tegen de voordelen. MartiniPlaza is verzelfstandigd en kent nog steeds financiële zorgen.
- Krijgt de indruk dat al een keus is gemaakt wat betreft huisvesting van VRIJDAG en het Noordelijk Scheepvaartmuseum, maar wil een gedegen afweging maken voordat nadere stappen volgen.
- Sluit zich aan bij aandacht voor niet-gesubsidieerde instellingen. De Gym en Paradigm staan in de landelijke top tien van undergroundlocaties van 3voor12.
- Vraagt of de provincie genegen is drie ton bij te leggen voor de revitalisering.
- Informeert naar de 50.000 euro verschil tussen de 250.000 euro uit december en de drie ton nu.
- Herinnert zich dat bij het Groninger Museum de tering naar de nering moest worden gezet toen 1,3 miljoen euro van de BankGiro Loterij uitbleef in 2010.

Mw. Riemersma (Stadspartij):

- Vraagt zich af wie er na een tien uur durende voorstelling van Borgen wil, al gaf het publiciteit.
- Sluit zich aan bij de lovende woorden. Groningen heeft veel te bieden.
- Vindt het zeer verontrustend dat de culturele arbeidsmarkt kwetsbaar is en heeft er wat voor over om kunstenaars een zekerder bestaan te bieden.
- Heeft vraagtekens bij de culturele aanjager, al is het goed samenwerking op gang te brengen.
- Wil een gedegener onderbouwing van de noodzaak tot verzelfstandiging van OPSB.
- Ziet bezoek afnemen in de leeftijdsgroep 20-50 jarigen. Wat is hieraan te doen?
- Wil weten hoe ver het staat met besprekingen om het tekort van drie ton bij de revitalisering op te lossen.
- Constateert dat in november bij de overheveling naar het GMF niet gesproken is over mogelijke liquiditeitsproblemen. Was het niet te voorzien? Hoe omvangrijk is de lening?

Mw. Brouwer (GroenLinks):

- Constateert dat Groningen het goed doet met een fijnmazige en gevarieerde infrastructuur.
- Is benieuwd naar het onderzoek naar de aansprekende makerskunsten op het CiBoGa-terrein.
- Ziet kansen, maar ook extra kosten voor een cultureel aanjager. Is nader onderzoek mogelijk?
- Vraagt of het college net als bij de amateurkunst instellingen uitnodigt om aan te geven hoe ze denken te gaan samenwerken.
- Sluit zich aan bij de PvdA wat betreft doelgroepen en bij het CDA en D66 wat betreft revitalisering.

Dhr. Honkoop (VVD):

- Looft het brede culturele aanbod, maar vraagt ook meer aandacht voor niet-gesubsidieerde instellingen en nieuwe kleine initiatieven.
- Is voor meer samenwerking, maar is benieuwd naar een praktische invulling van de culturele aanjager, zodat het echt meerwaarde heeft.
- Is benieuwd hoe voldoende ruimte ontstaat voor kleine initiatieven, terwijl bestaande instellingen

Verslag - 06.04.16 Commissie Onderwijs en Welzijn

ook stevig genoeg blijven.

- Kan zich een aparte sessie voorstellen om over dergelijke dilemma's te debatteren.
- Is niet principieel tegen verzelfstandiging van OPSB, maar het moet wel goed gebeuren, met oog voor governancevraagstukken.
- Betreurt het dat de gemeente zich tot de provincie moet wenden voor de drie ton en wenst een mooie Stadsschouwburg. Wat gebeurt er als de provincie niet over de brug komt?

Mw. Woldhuis (fractie Woldhuis):

- Ziet veel open eindes in het rapport.
- Vindt het belangrijk dat er voldoende ruimte ontstaat voor nieuwe initiatieven.
- Pleit ervoor om de Kunstraad meer een afspiegeling te maken van de Groninger samenleving.
- Kreeg ambtelijk geen nadere financiële onderbouwing van de revitalisering en kan geen afweging maken.

De voorzitter:

- Roept op om in het vervolg technische vragen ambtelijk te stellen.

Wethouder De Rook:

- Licht toe dat de Kunstraad zich nu gaat buigen over ingediende beleidsplannen en de aanbevelingen van LAgrouP. Voor de zomer gaat de conceptnota de inspraak in, in het najaar volgt de definitieve.
- Gaat niet heel diep in op de aanbevelingen, omdat de Kunstraad daar nog over adviseert.
- Ziet de overvraging van budget als bewijs van ambities in de sector, maar realiseert zich dat de gemeente hierdoor scherpe keuzes moet maken en lang niet alles kan honoreren.
- Is blij dat het rapport aangeeft dat Groningen op de goede weg zit, maar had graag meer richting gezien wat betreft het afstemmen van het aanbod op het podiumaanbod. Is het aanbod te veel of te weinig? Het onderzoek is breed, maar mist wat diepgang op dit punt.
- Wil samenwerking stimuleren en prijsopdrijvende concurrentie voorkomen door beter af te stemmen.
- Neemt geen stelling tegen een cultureel aanjager, maar het moet iemand zijn met veel competenties en vooral draagvlak in het veld. Het college is benieuwd naar het advies van de Kunstraad hierover.
- Voorspelt dat een cultureel aanjager vanuit de gemeente zelf lastig ligt in het veld.
- Beamt dat subsidie voor het brede veld verdunnend werkt en zorgt voor kwetsbaarheid; dit komt ook terug bij landelijke aanvragen. Het versterken van instellingen die landelijke subsidies binnenhalen, is een doel.
- Wil ook oog houden voor kleinere instellingen en amateurkunst en vraagt grote instellingen om als culturele pijlers te laten zien hoe ze daaraan bijdragen en hen laten delen.
- Ziet dat het Rijk instellingen op prestaties afrekent, niet op delen en samenwerken. De culturele pijlers zijn een antwoord op drie dilemma's: de dunne infrastructuur, de kwetsbare grotere instellingen en de hulpbehoevende kleinere instellingen. Instellingen moeten bijdragen, maar mogen zelf aangeven hoe.
- Erkent en waardeert de vele succesvolle initiatieven, ook niet-gesubsidieerde. De inzet van het onderzoek was concurrentie voorkomen en samenwerking stimuleren wat betreft gesubsidieerde instellingen.
- Lost acute huisvestingsproblemen van De Steeg en De Noorderlingen op en stuurt binnen enkele weken een brief voor de langere termijn wat betreft het cultuurcluster Ebbingekwartier met een haalbaarheidsstudie.
- Erkent dat het lastig is om een balans te vinden tussen het verkleinen van de kwetsbaarheid van bestaande instellingen en het ruimte bieden aan nieuwe initiatieven, waarbij het huishoudboekje moet blijven kloppen. In november moet blijken of de cultuurnota voldoende balans biedt.
- Vindt talentontwikkeling passen in City of Talent en Groningen als startersstad. Iedereen die van kunst zijn of haar beroep wil maken, moet een plek hebben in Groningen. Het veld moet aangeven hoe dat kan en doet dat ook, blijkens initiatieven als die van Grand Futura en Station Noord 2.0.
- Antwoordt dat aanvragen binnenkomen voor het cofinancieringsfonds. Een overzicht is ambtelijk op te vragen.
- Krijgt aanvragen voor samenwerkingsinitiatieven en beoordeelt ze kritisch op langetermijneffecten en gemeentelijke speerpunten. Een overzicht is te leveren.
- Zal keuzes voor VRIJDAG en het Noordelijk Scheepvaartmuseum gewoon voorleggen aan de raad.
- Vraagt in VNG-verband aandacht voor het arbeidsmarktperspectief van kunstenaars, die door de vele bezuinigingen steeds minder zijn gaan verdienen. Op lange termijn is eerlijke betaling nodig.

Verslag - 06.04.16 Commissie Onderwijs en Welzijn

- Verwacht binnen een maand het rapport over samenwerking van drie grote instellingen (vraag PvdA).
- Beamt dat eventuele verzelfstandiging van OPSB zorgvuldig voorbereid en inhoudelijk gemotiveerd moet zijn. Het kan zelfs dat er geld bij moet.
- Zegt toe bij de cultuurnota in kaart te brengen welke consequenties verzelfstandiging zou hebben. Onderzoeken van de komende maanden bieden nadere inzichten.
- Droeg het eigendom van OPSB over aan het GMF om externe financiering mogelijk te maken. Dat is met 4,5 ton gelukt.
- Legt uit dat een lening nodig is doordat het externe geld pas na de verbouwing overgemaakt wordt. Wanneer het GMF niet zou leveren, zouden de rechten op de opbrengsten overgaan naar de gemeente.
- Antwoordt dat er niet gebouwd wordt zonder afgedekt budget; eventueel zullen ambities bijgesteld worden. In dat geval zal de gemeente ook minder voor hoeven te schieten. Het maximum is zes ton.
- Vraagt de raad om wensen en bedenkingen, omdat het GMF een externe partij is.
- Legt uit dat de eigenaar binnen en buiten verbouwt. Dit staat los van de vraag wie er verantwoordelijk is voor het onderhoud; de gemeente is dat voor de binnenkant. Het GMF voert uit en kan fondsen aanspreken.
- Verstuurde de adviesaanvraag al naar de Kunstraad en baseerde die op de kadernota cultuur. In overleg met de Kunstraad zijn preciseringen aangebracht en de raad was daarbij betrokken.
- Komt schriftelijk terug op de technische vraag van de ChristenUnie over de 50.000 euro verschil.

B.3. Programma intensiveringsmiddelen 'leren' (raadsvoorstel 29 maart 2016)

Dhr. Boter (VVD):

- Onderschrijft het belang van onderwijs, dat samen met opvoeding raadsleden hier gebracht heeft.
- Vraagt zich af hoe toekomstbestendig de projectmatige aanpak is, al is cofinanciering positief.
- Pleit voor een meer samenhangende programmatische aanpak. Hoeveel kans maken de projecten om door te groeien tot bestendige leerlijnen?
- Werkt met gastdocenten vanuit de beroepspraktijk hard aan een initiatief om het onderwijs en de arbeidsmarkt beter te laten aansluiten.
- Vindt de academische werkplaats en de arrangementen talentontwikkeling waardevol. Het vergroten van de kennis en kunde van docenten is goed.
- Complimenteert D66 met het project voor programmeren. Omvat het wel alle digitale geletterdheid? Is het niet beter om meer van de praktijk uit te gaan dan van de theorie, door leerlingen uit te laten proberen?
- Blijft het jammer vinden dat Shelter City met onderwijsmiddelen gefinancierd wordt.

Dhr. Bolle (CDA):

- Vindt extra geld voor onderwijs goed, maar vraagt zich af of leraren de 3 miljoen euro ook zo besteed zouden hebben. Besturen bepalen het nu. Is het onderwijs er echt bij gebaat en wat wil het raadsvoorstel bereiken?
- Wijst erop dat de huidige ICT-sector ook geen programmeren op school leerde in groep 2, waar leerkrachten soms al blij zijn dat een kind het eind van de dag haalt zonder ongelukje.
- Begrijpt het argument niet dat veel mensen niet weten hoe software werkt. Dat geldt ook voor auto's, waarbij het er meer om gaat dat je auto kunt rijden.
- Ziet liever dat besturen zelf prioriteiten stellen binnen het onderwijsbudget en bijvoorbeeld zelf kiezen om iets te laten, om meer aandacht aan programmeren te besteden.
- Vraagt hoe ouderbetrokkenheid gestimuleerd wordt naast de brugfunctionaris. Wat gebeurt er wanneer hij na drie jaar verdwijnt en scholen het niet financieren? Hoe worden resultaten zichtbaar? Dat kan alleen bij ouders die iets meer betrokken zijn geraakt. Het is van belang: bijna een derde van het budget gaat hierheen.
- Krijgt graag de meetcriteria bij het project voor kindcentra, net als bij Success for All.
- Vindt het eerder aan ouders om extra talentontwikkeling op bso's te financieren. Sommige ouders zien misschien liever dat hun kind speelt.
- Ziet liever meer structurele versterking van de basis, zoals klassenassistentie, kleinere klassen, het verbeteren van zwakke scholen of meer vakdocenten gym.

Dhr. Van der Laan (PvdA):

Verslag - 06.04.16 Commissie Onderwijs en Welzijn

- Is blij met de ambities, maar had gezien het grote budget graag meer structurele maatregelen gezien in een programmatische aanpak om kwaliteit te verbeteren. Het risico is dat pilots maar even werken.
- Denkt aan het versterken van zwakke scholen, het wegnemen van ongelijkheid tussen scholen en verduurzaming, waardoor meer geld overblijft voor onderwijs.
- Vindt het goed dat de onderwijswerkplaats een plek biedt aan jongeren die niet uit een boekje leren.
- Benadrukt dat vernieuwing geen doel op zich is. Structurele verbetering kan zorgen voor vernieuwing.

Mw. Venema (Partij voor de Dieren):

- Juicht het toe dat de onderwijsateliers veel initiatieven opleverden met draagvlak en cofinanciering.
- Vindt het goed om ouderbetrokkenheid middels een brugfunctionaris te stimuleren. Het is belangrijk dat onderlinge verwachtingen helder zijn en ouders opvoeding niet eenzijdig bij de school neerleggen.
- Roept op om bij de gezonde school aandacht te besteden aan een gezonder, meer plantaardig voedingspatroon.
- Is blij met het initiatief om vluchtelingenstudenten goed te ondersteunen.

Mw. Chakor (GroenLinks):

- Is blij met de samenwerking en het draagvlak. Het onderwijsveld weet zelf wat nodig is.
- Steunt het bestrijden van laaggeletterdheid met voor- en vroegschoolse educatie en alfabetisering.
- Is voor digitalisering, wat volgens de ING indicatie-index de grootste economische impact gaat hebben. Hiermee kan Groningen echt het verschil maken.
- Vindt het belangrijk dat er ruimte blijft voor natuur- en milieueducatie en techniek.
- Ziet graag een vinger aan de pols, om te kijken of meer dan zeven scholen een brugfunctionaris nodig hebben.
- Weet dat bso's nu al extra aanbod hebben zonder arrangement en financiering op het gebied van cultuur en drama en heeft vraagtekens bij het programma. Hoe zit het?
- Vindt Werkplaats een goed initiatief en oppert samenwerking met bestaande initiatieven, zoals van WerkPro.
- Ziet uit naar de nieuwe ronde ateliers. Kunnen naast raadsleden ook ouders en kinderen met ideeën komen?
- Krijgt in het vervolg graag meer inzicht in welke projecten zijn afgevallen of toegekend en waarom.
- Sluit zich aan bij de vraag van de VVD naar meer projectmatige financiering.

Dhr. Brandsema (ChristenUnie):

- Vindt het brede palet van initiatieven en projecten in samenwerking met het onderwijs positief.
- Stelt dat onderwijs nodig is om goed te leven, vooral in immateriële zin door waarden en deugden te leren. Hoe kijkt het college aan tegen het investeren in maatschappelijke stages?
- Ziet de meerwaarde en potentie van Werkplaats Groningen en is bereid tot meer investeringen.
- Is blij met de inzet voor ouderbetrokkenheid en diende in 2009 een initiatiefvoorstel in met GroenLinks.

Mw. Riemersma (Stadspartij):

- Vraagt wie er betrokken waren bij de totstandkoming van de projecten: ook ouders?
- Vindt de vijf uitgangspunten vrij willekeurig en wil meer aandacht voor aansluiting op de arbeidsmarkt. Ook voor werklozen buiten het onderwijs zijn projecten op te zetten.
- Wijst erop dat scholen vooral gezond worden door meer beweging, zoals gym en het zwemuurtje.
- Vindt het leuk dat ouders bijvoorbeeld over hun beroep vertellen, maar hoe zit het met de ouderwetse ouderbetrokkenheid van helpen op school?

Dhr. Brandenburg (SP):

- Denkt dat de ouderbetrokkenheid nog beter kan. Dat is goed voor het onderwijs en de sociale samenhang rond scholen.
- Vraagt of het college al ideeën heeft voor de resterende twee ton en oppert om vluchtelingenkinderen goed onderwijs te bieden.
- Heeft net als bij Success for All wat bezwaren tegen losse projecten. Welke garantie is er dat het resultaat beklijft? Verbetering van onderwijs, ouderbetrokkenheid en taalachterstanden vergt langere adem.
- Is benieuwd of er projecten zijn afgevallen en op basis van welke criteria. Is dat objectief gebeurd?

Dhr. Wonink (D66):

Verslag - 06.04.16 Commissie Onderwijs en Welzijn

- Looft het dat het onderwijs zelf plannen aanleverde en beoordeelde aan de hand van het Onderwijspact, al mist daardoor wellicht de samenhang enigszins.
- Verbaast zich erover dat een aantal partijen vanuit het stadhuis programma's op wil leggen. Het onderwijs is bewust op afstand gezet en kan zelf het best bepalen wat leeft in klaslokalen en wat het beste zou zijn.
- Wijst erop dat coördinatoren problemen en oplossingen ophalen in de klas, uitwerken in de academische werkplaats en zorgen dat die toegepast kunnen worden op andere scholen.
- Reageert dat de lange termijn geborgd is. Zo krijgen docenten een opleiding om programmeerles te geven. De intensiveringsmiddelen brengen ontwikkelingen op gang die anders niet gerealiseerd zouden worden.
- Vindt ouderbetrokkenheid cruciaal voor de leeropbrengst, talentontwikkeling en governance.
- Merkt op dat het meer een route is om tot een model te komen dan een model zelf.
- Hoopt dat raadsleden de uitdaging oppakken om zelf met pitches te komen.

Mw. Woldhuis (fractie Woldhuis):

- Vindt het goed om extra geld met draagvlak aan onderwijs te besteden.
- Hoort van de Hanzehogeschool dat het onderwijs in een identiteitscrisis zit en probeert talenten te ontdekken om daar vaardigheden bij te vinden.
- Vindt veel aspecten terug, zoals talentontwikkeling, vluchtelingenproblematiek en passend onderwijs.
- Vraagt hoe het staat met bewegend leren. Onderzoek laat enorme effecten zien.

Dhr. Snelfing (Student en Stad):

- Waardeert de inzet en de plannen die bij de pitches naar voren kwamen.
- Benadrukt het belang dat de projecten toegevoegde waarde blijven houden op lange termijn.
- Vraagt zich af wat er innovatief is aan het arrangement talentontwikkeling. Vensterscholen zetten toch al in op een ononderbroken leerlijn?
- Is blij met Shelter City en benieuwd naar de ervaringen met deze pilot.

Wethouder Schroor:

- Ziet als beste garantie voor een niet-duurzaam project het van bovenaf opleggen vanuit het stadhuis, zoals in het verleden vaak gebeurd is vanuit ideologische motieven.
- Verklaart daaruit de keus van de raad voor innovatie en intensivering met initiatieven vanuit het onderwijs. Het budget is dus niet bedoeld voor duurzame ondersteuning van leraren of het bestrijden van rechtsongelijkheid.
- Legt uit dat het onderwijs alle projecten zelf toetste op criteria, waaronder het op termijn duurzaam integreren in het onderwijs, draagvlak van meerdere partners, aanvulling op de benodigde kwaliteitsimpuls en financiële deugdelijkheid. Welke argumenten zijn er dan nog om een plan af te wijzen als politiek?
- Ontvangt die argumenten graag, maar heeft ze nog niet langs horen komen.
- Wijst erop dat het afwijzen van een project gelijkstaat aan het afwijzen van een door het onderwijs al goedgekeurd initiatief dat voldoet aan criteria. Cherrypicken is ingewikkeld en zal draagvlak verminderen.
- Antwoordt dat een aantal projecten niet doorging vanwege het ontbreken van financiering, draagvlak of een duurzaam perspectief, of omdat ze nog niet rijp waren of niet voldeden aan de ambities.
- Benadrukt dat er geen ideologische sturing vanuit de gemeente is geweest. Het onderwijsveld toetste zelf.
- Vindt alle projecten en het pakket als geheel voldoen aan de vijf met het onderwijs afgesproken ambities.
- Looft de diversiteit van projecten en doelgroepen: van lager tot hoger onderwijs, kinderopvang, academisch en grenzend aan zorg.
- Geloof in de filosofie van integrale kindcentra en het investeren in leerdoelen van kinderen op en buiten school om prestaties te verbeteren en achterstanden te verminderen.
- Beamt dat op voorhand niet te garanderen is dat projecten succesvol zijn. Dit wordt wel onderzocht en bij succes kan verdere uitrol plaatsvinden. Daarom is het ook innovatief.
- Zegt toe tussentijds en na afloop een update te zullen geven wat projecten opleverden en wat knelpunten waren, ook op basis van cijfers en SMART doelstellingen. De raad kan dan beoordelen of het geld goed besteed is.

Verslag - 06.04.16 Commissie Onderwijs en Welzijn

- Benadrukt het volop bewezen effect van ouderbetrokkenheid en wil met het project een menukaart samenstellen welke aspecten wel en niet werken.
- Legt uit dat de brugfunctionaris vooral werkt op scholen waar ouders relatief lager opgeleid zijn, maar zal budget vrijmaken als er meer aanvragen binnenkomen.
- Noemt als voorbeeld van bestendigheid Gezonde School, waar docenten een leerproces aangaan en het systeem duurzaam veranderd wordt. Garanties voor duurzaamheid zijn er niet, de potentie is er wel degelijk.
- Juicht het toe wanneer raadsleden hun ideeën uitwerken tot een pitch voor de volgende ronde van onderwijsateliers en zal zorgen dat het onderwijsveld luistert.

Het raadsvoorstel wordt als discussiestuk geagendeerd voor de raad van 20 april 2016.

De voorzitter sluit de vergadering onder dankzegging om 18.55 uur.

Bijlage - Besluitenlijst O&W 6 april

BESLUITENLIJST RAADSCOMMISSIEVERGADERING ONDERWIJS EN WELZIJN

Datum: 6 april 2016
Plaats: Oude raadzaal
Tijd: 16.30-19.00 uur

1. AGENDAPUNTEN VOOR DE RAAD VAN 20 APRIL A.S.

CONFORM

- Nacalculatie herinrichting Sportpark Corpus den Hoorn (raadsvoorstel 10 maart 2016)
- Benoeming leden Adviescommissie voor de Sport (raadsvoorstel 24 maart 2016)

DISCUSSIE

- Programma intensiveringsmiddelen 'leren' (raadsvoorstel 29 maart 2016)

2. TOEZEGGINGEN

Wethouder De Rook:

- Zal in de cultuurnota in kaart brengen wat er nodig is voor verzelfstandiging van de Stadsschouwburg en Oosterpoort.
- Revitalisering Stadsschouwburg: komt schriftelijk terug op het verschil in de bijdrage van de provincie (€ 250.000 in brief van nov. 2015 en € 300.000 in brief van maart 2016)

Wethouder Schroor:

- Intensiveringsmiddelen 'leren': college zal op basis van de pilots tussentijds en nadien rapporteren aan de raad over de resultaten.

3. LTA, LIJST MOTIES/TOEZEGGINGEN, INGEKOMEN STUKKEN

- Raad ontvangt volgende week een brief over het innovatieatelier sociaal domein m.n. de Wmo.
- Brief over passend onderwijs komt in april.
- Mogelijkheden Watersportbaan wordt later omdat dit samen met de roeiverenigingen wordt opgepakt. Informatie hierover volgt.
- Daklozenmonitor komt eind mei naar de raad.

4. VERSLAG 9 maart 2016

Wordt vastgesteld.

5. OVERIGE AFSPRAKEN / CONCLUSIES

Weth. Schroor:

- Biedt een presentatie aan in juni van de kwartiermakers over de vorming van de nieuwe adviesstructuur. Commissie stemt hiermee in.

Bijlage - LTA O&W mei 2016

Lange Termijn Agenda per 22-4-2016

maand / kwartaal	maand	dag	nummer	o&w	onderwerp	document	portefeuille	opmerkingen
PM			2016-96	O&W	Technische sessie over het systeem van de MKBA voor het Sociaal Domein		Schroor	toezegging cie. 9 maart 2016
PM			2016-97	O&W	n.v.v. Revitalisering Stadsschouwburg; info over verschil in bijdrage Provincie.		de Rook	brief nov. 2015/brief mnt. 2016
PM			2016-98	O&W	Tussentijdse rapportage pilots intensiveringsmiddelen 'leren'		Schroor	toezegging cie. 6 april 2016
PM			2016-99	O&W	Eindrapportage intensiveringsmiddelen 'leren'		Schroor	toezegging cie. 6 april 2016
PM			2016-51	O&W	Mogelijkheden Watersportbaan	brief	de Rook	mededeling in cie. 6 april 2016
PM			2015-341	O&W	Informatie omgang met werkwijze van de eigen kracht centrale		Schroor	toezegging cie. 18 nov. '15
4e kw 15			2015-121	O&W	Mogelijkheden kinderbudsmen		Gisbertsen	toez. 10 juni '15.
2e kw 16	mei '16	11	2015-84	O&W	Meerjarenprogramma Sport en bewegen (def)	voorstel	de Rook	Op agenda cie. 11 mei, daarna afvoeren
2e kw 16	mei '16	11	2015-205	O&W	Concept-begroting GR PC&Z - wensen en bedenkingen		Gisbertsen	jaarlijks conform afspraken cie. Verbonden Partijen okt. '15 (DEADLINE 1 juli)
2e kw 16	juni '16	15	2015-343	O&W	Evaluatie verhouding tussen ag. voorziening, maatwerk en PGB m.b.t. keuzevrijheid		Schroor	(evt. in brief uitvoering 1e kwartaal?)
2e kw 16	juni '16	15	2015-101	O&W	Stavaza passend onderwijs	brief	Schroor	
2e kw 16	juni '16	15	2015-172	O&W	Onderzoek Martiniplaza/OPSB	brief	de Rook	Presentatie op 18 mei, bespreking in cie. juni
2e kw 16	juni '16	15	2015-339	O&W	Informatie over de inkoop m.b.t. Uitvoering Wet Educatie en Beroepsopleidingen (+ info. initiatief Mica)	brief	v. der Schaaf	
2e kw 16	juni '16	15	2015-351	O&W	Meerkerstentegeling 2017 e.v.	brief	Schroor	
2e kw 16	juni '16	15	2015-206	O&W	Concept-begroting GR Meerschop Paterswolde - wensen en bedenkingen		v. Keulen	jaarlijks conform afspraken cie. Verbonden Partijen okt. '15 Op agenda 11 mei, daarna afvoeren
2e kw 16	juni '16	15	2015-168	O&W	Maatschappelijke opvang + beschermd wonen stavaza.		Schroor	
2e kw 16	juni '16	15	2016-15	O&W	Vaststellen kadernota Sturing WIJ-teams		Schroor	
2e kw 16	juni '16	15	2016-16	O&W	Definitief voorstel adviesstructuur Sociaal Domein	voorstel	Schroor	+ presentatie door kwartiermakers
2e kw 16	juni '16	15	2016-41	R&W/ O&W	Cultuurcluster Ebbingekwartier; definitieve besluitvorming, projectplan met dekingsvoorstel	voorstel	de Rook/vd Schaaf	
3e kw 16			2015-344	O&W	Rapportage effecten uitvoering Wet Educatie en Beroepsopleidingen		v. der Schaaf	toezegging cie. 18 nov. '15
3e kw 16			2016-52	O&W	Def. Keuzes overrealisatie en fasering projecten huisvesting culturele instellingen		de Rook	aangekondigd in cbrf. 5-2-'16.
3e kw 16	juli '16		2015-342	O&W	Update dagbestedingsactiviteiten en vervoer	brief	Schroor	wordt meegenomen in brief over publiek vervoer
3e kw 16	juli '16		2016-100	O&W	Plan van aanpak gevolgen voor ouderen en mensen met een beperking (actiepunt VSD)		Schroor	n.a.v. motie 25-6-14 Onderzoek gevolgen landelijk beleid
3e kw 16	sept. '16		2016-17	O&W	Mogelijke WIJ-organisatie vormen		Schroor	

Legenda:
Blauw=nieuw
Rood= verwacht discussiepunt in commissie

Lange Termijn Agenda per 22-4-2016

]

maand / kwartaal	maand	dag	nummer	de	onderwerp	vorm document	portefeuille	opmerkingen
4e kw 16			2015-169	O&W	Evaluatie 1e fase transformatieopdracht Beschermd wonen		Schroor	
4e kw 16			2015-119	O&W	Plan voor Voor en vroegschoolse Educatie n.a.v. richtlijnen Rijk		Schroor	zie cbrf. 19 juni '15.
4e kw 16			2015-71	O&W	Eindrapport 'De maat is vol' (uitvoeringsplan n.a.v. kadernota Alcohol & Jongeren)	brief	Gijsbertsen	(aangekondigd in cbrf. 26 febr. 2015)
4e kw 16			2015-133	O&W	Vervolgmeting voorigang nieuwe impuls Vensterscholen	brief	Schroor	(aangekondigd in cbrf. 9 juni 2015)
4e kw 16	nov '16	16	2016-18	O&W	Definitieve WIJ-organisatievorm		Schroor	
4e kw 16	nov '16	16	2015-127	O&W	Def. Cultuurnota (incl. museumvisie en bibliotheekvisie)	voorstel	de Rook	

Legenda:
 Blauw=Nieuw
 Rood= verwacht discussiepunt in commissie

Bijlage - IM-lijst O&W mei 2016

Moties en initiatiefvoorstellen

Jaar - Nr	M- Indiener	Titel	Dictum	Gepende afhandeling / overige opmerkingen	Soort	Agenda- punt	Porte- feuille houder
<i>verzoekt het college:</i>							
2014-17	5 CDA, CU, SP, S&S, Stadspartij en PvdD	Onderzoek Martiniplaza	om in het onderzoek naar de beste locatie voor MartiniPlaza ook te kijken naar andere de interne bedrijfsvoering, de mogelijkheden van verkoop, de verbetering van de bereikbaarheid om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van de situatie en de mogelijkheden.	O&W Resultaten onderzoeken eind 2015 (zie stuvaza moties, chr. 2 okt. 2015), daarna onderzoek governance- staat op LTA.	motie	Martiniplaza	v. Keulen
2014-47	6 CU	Meer kansen voor langdurig werkzoekenden	te onderzoeken in hoeverre de programma's van de ROC's een bijdrage kunnen leveren aan het scholen van langdurig werkzoekenden om zo hun kansen op werk te vergroten en de raad hierover uiterlijk bij de behandeling van de begroting 2015 te rapporteren.	O&W/ W&I Motebrief 2-10-15 mee in reg. Educatieplan november '15	motie	Voorjaarsdebat	van der Schaaf
2014-87	11 D66, GL, PvdA, CU, PvdD, Stads-partij	Sport maakt 't beter	1. om sportverenigingen te betrekken bij de gebiedsgebonden aanpak; 2. om vanuit sociale wijkteams nadrukkelijk contact te leggen met sportverenigingen.	O&W Word meegenomen in voortgangsrapport over soc. wijkteams na zomer 2015 (zie stuvaza moties, chr. 2 okt. 2015)	motie	Begroting 2015	Schroor
2015-35	7 GL, PvdA, S&S, CU, CDA, Stadspartij, PvdD, SP	Bundel de krachten rond suïcide-preventie	1. te onderzoeken hoe we een verbetering kunnen aanbrengen in suicidepreventie en daarin bovenstaande overwegingen mee te nemen; 2. daarbij samen met andere aanbieders de mogelijkheden te verkennen om voor kwetsbare doelgroepen, zoals jongeren, gerichte preventieactiviteiten, zoals een campagne, te starten	O&W motebrief 9/7/15: bijeenkomsten met betrokken partijen, uitkomsten worden gedeeld met de raad	motie	Voorjaars-brief	
2015-36	7 CDA, Stadspartij, VVD, D66, S&S, CU, PvdA	Cofinancieringsfonds breedtesport	om voor de begroting 2016 de mogelijkheden te onderzoeken om te komen tot een cofinancieringsfonds voor de breedtesport en dit in samenspraak te doen met de Sportkoepel en andere belanghebbenden.	O&W motebrief 9/7/15: uitkomsten via meesjarenprog. Sport en bewegen, 4e kw. 2015	motie	Voorjaars-brief	
2015-49	11 SP	Onderbijdrage schoolkosten	1. een inventarisatie te maken van de onderbijdrage en kosten schoolreises bij alle O&G2-scholen in het basisonderwijs, speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs en deze te vergelijken met de hoogte van de vergoeding onderbijdrage schoolfonds; 2. eventueel een voorstel te doen over de wijze waarop de onderbijdrage en kosten schoolreise en de vergoeding onderbijdrage schoolkosten met elkaar in lijn kunnen worden gebracht; 3. de gemeenteraad daarover vóór 1 maart 2016 te informeren.	O&W motebrief 26/11/15: raad wordt voor 1 maart 2016 geïnformeerd	motie	Begroting 2016	Schroor

Bijlage - IM-lijst O&W mei 2016

Moties en initiatiefvoorstellen

Jaar - Nr	M Indiëners	Titel	Dictum	Gepende afhandeling/ overige opmerkingen	Afgelhandeld	Soort	Agenda- punt	Porte- feuille houder
<i>verzoekt het college:</i>								
2015-52	11 PvdA, GL, D66, CU, Stadspartij	Continuïteit van zorg en werk	1. op korte termijn de raad te informeren welke keuze wordt gemaakt, of er budget overgeheveld wordt en wat de consequenties zijn voor werkgelegenheid en zorg; 2. cliënten die (nog) niet een aanvraag hebben ingediend, ondanks dat zij tot de doelgroep behoren, samen met Thuiszorgaanbieders opnieuw te benaderen.	O&W		<i>motie</i>	Begroting 2016	Schroor
2015-54	11 GL, PvdA, D66, PvdD, CU, SP	Kansen in beeld	1. de (on)mogelijkheden die vreemdelingen hebben om in Groningen van vrijwilligerswerk, arbeid, scholing en zorg gebruik te maken in kaart te brengen; 2. de raad daarover te rapporteren in het eerste kwartaal van 2016.	O&W		<i>motie</i>	Begroting 2016	Schroor
2015-57	11 Stadspartij	Beter presteren op bewegend leren	de lesmethode 'Fit en vaardig op school' en de resultaten van het onderzoek onder de aandacht te brengen van alle betrokkenen scholen in onze gemeente.	O&W		<i>motie</i>	Begroting 2016	Schroor
2015-60	12 D66, PvdA, SP, CU	Oog voor talent	1. deze ambitie een plaats te geven in het Programma van Eisen; 2. waar nodig en waar mogelijk verbinding te leggen tussen OOG, de partners in het Akkoord van Groningen en de partners in het College van Onderwijs.	O&W		<i>motie</i>	de Omroepnota 2016-2019	
2016-6	1 D66, SP	Medezeggenschap Moet	bij volgende raadsvoorstellen aangaande deze besluitvorming rond scholen het formele advies van de Medezeggenschapsraad mee te sturen.	O&W		<i>motie</i>	Voorgenomen sluiting OBS de Expeditie	Schroor
2016-8	4 CDA, SP, Stadspartij, CU	Betrek docent en ouders bij verdeling onderwijsgeld	een representatief aantal docenten en medezeggenschapsraden een grote rol te geven bij de komende onderwijsjaren, zodat de inzet van het resterend budget kan rekenen op draagvlak van docenten en medezeggenschapsraden.	O&W		<i>motie</i>	Programma intensivering/midde len leren	Schroor

Bijlage - IM-lijst O&W mei 2016

Moties en initiatiefvoorstellen

Jaar - Nr	M nd	Indiëners	Titel	Dictum	De vrije	Geplande afhandeling / overige opmerkingen	Afgehandeld	Soort	Agenda- punt	Porte- feuille houder
				verzoekt het college:						
2016- 9		4 VVD, PvdA	Bestandige, brede vernieuwing onderwijs	1. nader in te gaan op de wijze waarop de initiatieven van 'de intensiveringsmiddelen leren' bijdragen aan een bestendige vernieuwing van het onderwijs. 2. ook nader in te gaan op hoe de ervaringen uit de initiatieven tijdens en na de pilofase beschikbaar worden gesteld aan het bestaande onderwijs, bijvoorbeeld door kennisdeling en monitoring.	O&W			initie	Programma intensiveringsmid- delen leren	Schroor

Onderwerp Ontwerpbegroting 2017 Meerschap Paterswolde,
(wensen en bedenkingen)

Steller J.H.M. Rake

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 61 84 Bijlage(n) 2 Ons kenmerk 5656349
Datum 03-05-2016 Uw brief van Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw,

Het Meerschap Paterswolde is een gemeenschappelijke regeling (GR) van drie gemeenten. De deelnemende gemeenten zijn Haren, Tynaarlo en Groningen. Het gezamenlijke doel is het beheer van het Paterswoldsemeergebied ten behoeve van natuur en recreatie. Het dagelijks bestuur van het Meerschap heeft op 15 april 2016 de ontwerpbegroting/kadernota 2017 en de voorlopige jaarrekening 2015 aan de raden van de deelnemende gemeenten gestuurd. We informeren u hierbij over de procedures.

Ontwerpbegroting

Jaarlijks stelt het dagelijks bestuur van het Meerschap een ontwerpbegroting vast en zendt deze voor 1 mei aan de raden van de deelnemende gemeenten. De ontwerpbegroting 2017 is op 4 april vastgesteld door het dagelijks bestuur (zie bijlage). Conform artikel 25 lid 5 van de GR Meerschap heeft u de mogelijkheid om *zienswijzen* kenbaar te maken over de ontwerpbegroting.

Kadernota en voorlopige jaarrekening

Jaarlijks stelt het dagelijks bestuur ook een kadernota vast, inhoudende de algemene financiële en beleidsmatige kaders, en de voorlopige jaarrekening (zie bijlage). De kadernota 2017 en de voorlopige jaarrekening 2015 zijn ook op 4 april 2016 vastgesteld (zie bijlage). De kadernota is geen apart document, maar het dagelijks bestuur beschouwt bladzijde 4 t/m 6 van de ontwerpbegroting als kadernota. Conform artikel 25 lid 1 van de GR Meerschap worden kadernota en voorlopige jaarrekening *ter kennisname* aan de raden van de drie deelnemende gemeenten gezonden.

Zienswijzen bij ontwerpbegroting

Het dagelijks bestuur van het Meerschap verzoekt de gemeenteraden om voor 23 mei te reageren op de ontwerpbegroting. De ontwerpbegroting geeft een stabiel beeld en daarom adviseren wij u om geen zienswijze kenbaar te maken. Wij verzoeken u om een eventuele zienswijze over de ontwerpbegroting vóór 20 mei 2016 aan ons kenbaar te maken.

Bladzijde 2 van 2

Vervolgprocedures begroting en jaarrekening

Het algemeen bestuur van het Meerschapel stelt de begroting uiterlijk op 15 juli vast en stuurt deze aan de raden van de deelnemende gemeenten, die bij gedeputeerde staten hun zienswijze naar voren kunnen brengen. De begroting dient voor 1 augustus aan gedeputeerde staten van Groningen te worden aangeboden.

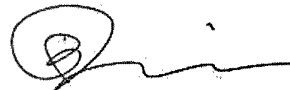
Het algemeen bestuur van het Meerschapel stelt de rekening uiterlijk op 1 juli vast en stuurt deze ter kennisneming aan de raden van de deelnemende gemeenten. De rekening dient voor 15 juli aan gedeputeerde staten van Groningen te worden aangeboden.

Met de huidige procedure komt het Meerschapel tegemoet aan de eisen van de veranderde wetgeving, aan de verwachtingen van Gedeputeerde Staten van de Provincie Groningen en de mogelijkheid tot inbreng van de gemeenteraden.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

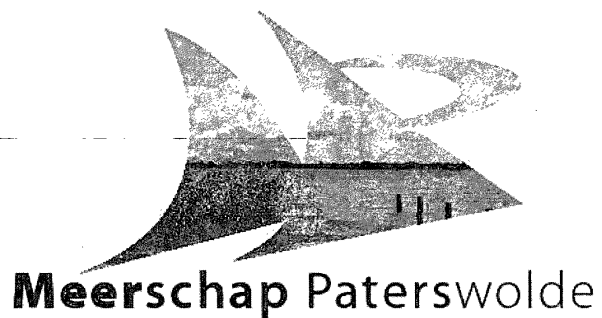

de secretaris,
Peter Teesink

Bijlagen:
- ontwerpbegroting 2017 (met daarin de kadernota 2017)
- voorlopige jaarrekening 2015

BIJLAGE

Meerschaf Paterswolde

Jaarverslag 2015

Inhoud

	pagina
Voorwoord	3
Inleiding	4
1. Organisatie	5
2. Beleid	8
3. Onderhoud en Beheer	9
4. Externe contacten	13
5. Jaarrekening	14

Voorwoord

Het jaar 2015 was het tweede jaar met de huidige bestuurlijke samenstelling.

In deze periode hebben wij gezien dat het Paterswoldsemeer, de Hoornseplas en de omliggende recreatie- en natuurgebieden sterk leven bij omwonenden, verenigingen en bezoekers van het Meerschapsgebied.

Bedrijfsvoering.

Ook in het afgelopen jaar heeft het Meerschop haar werkzaamheden weer binnen de afgesproken financiële kaders verricht. Het Dagelijks Bestuur en de Meerschapsorganisatie zijn echter steeds op zoek naar optimalisering van de bedrijfsvoering.

Daarom heeft het Dagelijks Bestuur in de afgelopen bestuursperiode laten onderzoeken of het (groot)onderhoud in het Meerschapsgebied goedkoper door de afdeling Stadsbeheer van Groningen verricht zou kunnen worden. De uitslag van dit onderzoek gaf aan dat de huidige (groot)onderhoudskosten substantieel lager liggen dan het bedrag waar Stadsbeheer dit voor zou kunnen doen.

Het Dagelijks Bestuur heeft de medewerkers van het Meerschop meegedeeld dat ze het een compliment waard vinden dat deze kleine organisatie, zonder de schaalvoordelen van een grote organisatie, goedkoper kan opereren.

Gemeenteraden.

Op uitnodiging van de D'66 fractie is begin 2015 door het Meerschop een presentatie voor de raadsleden van de gemeente Haren gehouden. Daarnaast is ook, op uitnodiging van de gemeente Tynaarlo, een presentatie aan de raad van Tynaarlo gegeven. De raad van Tynaarlo heeft in deze periode het Meerschapsgebied bezocht. Het Meerschop heeft van beide raden positieve reacties ontvangen.

Zwemlocaties.

In juli werd er in de Hoornseplas zwemmersjeuk geconstateerd en werd er door de provincie een negatief zwemadvies gegeven. Er kon gedurende twee weken niet gezwommen worden. Daarnaast kwam er blauwalg voor bij de Lijte, hier werd door de Provincie een waarschuwing afgegeven.

Vrijwilligers.

Een positieve ontwikkeling is dat er steeds meer vrijwilligers zijn die zich voor het Meerschop willen inzetten. Het dagelijks bestuur wil deze trend de komende jaren verder stimuleren.

Voor verdere informatie verwijs ik u graag naar dit jaarverslag.

Nina Hofstra,
Voorzitter Meerschop Paterswolde
Haren, april 2016.

Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag 2015 met daarin opgenomen de jaarrekening 2015 van het Meerschap Paterswolde.

In hoofdstuk 1 staat een beknopt overzicht van de opbouw van onze organisatie en de personalia.

Hoofdstuk 2 besteedt aandacht aan beleidsontwikkelingen en andere bestuurlijke zaken.

In Hoofdstuk 3 vindt u informatie over het onderhoud en beheer van ons gebied.

Hoofdstuk 4 gaat over de externe contacten van het Meerschap en de voorlichting en publiciteit.

Hoofdstuk 5 bevat de gegevens van de jaarrekening 2015.

Naar wij hopen heeft u na het lezen van dit verslag een goed en compleet beeld gekregen van onze financiën en van de werkzaamheden en ontwikkelingen die in het jaar 2015 plaatsvonden.

1 Organisatie

In het Meerschop werken de gemeente Haren, Tynaarlo en Groningen samen aan het beheer van het Paterswoldsemeer, het Hoornsemeer, de Hoornseplas en omliggende recreatie- en natuurgebieden.

Het Meerschop behartigt voor de samenwerkende gemeenten de belangen op drie beleidsterreinen;

- Recreatie
- Natuurbescherming
- Landschapsverzorging

Het Meerschop behartigt deze belangen onder meer door:

1. De instandhouding en verbetering van het natuur- en landschapsschoon;
2. Het onderhoud en de exploitatie van inrichtingen en eigendommen;
3. Het vaststellen van verordeningen, die de belangen van de recreatie, natuurbescherming of landschapsverzorging betreffen, al dan niet door strafbepalingen of bestuursdwang te handhaven;
4. Advisering over bouw- en bestemmingsplannen.

Opbouw en organisatie

Het Meerschop Paterswolde kent een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur, een voorzitter en een directeur/secretaris.

Het Algemeen Bestuur bestaat uit 10 leden:

1. Een lid uit elk college van B&W van de deelnemende gemeenten Haren, Tynaarlo en Groningen;
2. Twee leden uit de raad van de gemeente Tynaarlo;
3. Twee leden uit de raad van de gemeente Haren;
4. Drie leden uit de raad van de gemeente Groningen.

De drie gemeenteraden wijzen de leden aan de welke uit hun midden en uit het college worden afgevaardigd.

Het dagelijks bestuur bestaat uit de onder 1 genoemde drie leden.

Het algemeen bestuur wijst op voordracht van het dagelijks bestuur een voorzitter aan. Daarbij is afgesproken dat het voorzitterschap per zittingsperiode van vier jaar rouleert tussen de DB leden uit de colleges van achtereenvolgens Tynaarlo, Haren en Groningen.

Het secretariaat van het Meerschop, bestaande uit de directeur/secretaris en de loco secretaris, zorgt voor de administratie, de beleidsvoorbereiding en advisering, het voorbereiden van de bestuursvergaderingen, de correspondentie en de contacten met overheidsinstanties, marktpartijen en publiek.

Verder zijn er bij het Meerschop een beheerder en drie onderhoudsmedewerkers in dienst. Zij zijn belast met het dagelijks onderhoud en het toezicht op de terreinen. De bediening van de brug en de sluis tussen het Hoornsediep en het meer wordt verzorgd door medewerkers van lederz van de gemeente Groningen. Op drukke dagen wordt er extra schoongemaakt en hiervoor worden externe partijen ingehuurd.

Personalia bestuur

Het voorzitterschap rouleert, bij afspraak in de gemeenschappelijke regeling Meerschop Paterswolde 2007, van de gemeente Tynaarlo naar de gemeente Haren en vervolgens naar de gemeente Groningen. De voorzittershamer is momenteel in handen van de gemeente Tynaarlo.

Het bestuur van het Meerschop Paterswolde bestond in 2015 uit de volgende leden:

Mevrouw **N. Hofstra**, wethouder van Tynaarlo, namens de VVD, voorzitter en lid van het dagelijks bestuur,
De heer **J. van Keulen**, wethouder van Groningen, namens de VVD, vicevoorzitter en lid van het dagelijks bestuur,
Mevrouw **P. Lambeck**, wethouder van Haren, namens de VVD, lid van het dagelijks bestuur,
De heer **W.B. Leemhuis**, gemeenteraadslid van Groningen voor GroenLinks,
De heer **J.P. Loopstra**, gemeenteraadslid van Groningen voor de PvdA,
De heer **M.D. Blom**, gemeenteraadslid van Groningen voor de VVD,
Mevrouw **H. Wiersema**, gemeenteraadslid van Tynaarlo voor het CDA,
Mevrouw **L.S. Magnin**, gemeenteraadslid van Tynaarlo voor D66,
Mevrouw **C.H.L. Fenijn**, gemeenteraadslid van Haren voor D66,
Mevrouw **L.M. Schuiling** gemeenteraadslid van Haren voor de PvdA.

Personalia medewerkers

Secretariaat

De heer G. Pots, directeur/secretaris,
Mevrouw I.M. Meines, loco secretaris.

Overige personeelsleden

de heer H. Homan	beheerder,
de heer J. Reinds	medewerker onderhoud en toezicht,
de heer F. Ubels	medewerker onderhoud en toezicht,
de heer B. Ubels	assistent-medewerker onderhoud.

De sluis en brug aan de Hoornsedijk in Haren werden bediend door de heren L. Elsinga, en G. Hummel werkzaam bij Iederz en door de heer J. Zuiverveld.

Molen de Helper wordt op zaterdagen bediend door een vrijwillig molenaar, de heer Rolf Glazenburg.

Verder zijn er inmiddels acht vrijwilligers werkzaam voor het Meerschop, dit zowel in het gebied als op het secretariaat.

Vergaderingen

Het dagelijks bestuur vergaderde op 2 februari, 5 maart, 15 april, 31 augustus en 9 november.
Het algemeen bestuur vergaderde op 4 februari, 15 juni en 7 december.

2 Beleid

Ad. 1. *Vrijwilligers.*

Het Meerschop vraagt sinds 2014 via haar website vrijwilligers voor diverse werkzaamheden. Inmiddels hebben we acht vrijwilligers. Twee van onze vrijwilligers zijn tweewekelijks in ons gebied aanwezig om onderhoudswerkzaamheden te verrichten. De in 2015 spontaan opgerichte "Natuurwerkgroep Meerschop" bestaat uit vier vrijwilligers die geregeld overleg voeren met onze beheerder over het (ecologisch)beheer. Ook helpen incidenteel twee vrijwilligers bij secretariaatswerkzaamheden.

Ad. 2. *Handhaving openbare orde*

In de bestuursvergadering van december 2013 is besloten structureel te gaan handhaven in het Meerschopsgebied. Net als in voorgaande jaren werden de handhavers ingehuurd via Veiligheidszorg Noord.

De inhuur is in samenwerking (gezamenlijke inroostering) met de gemeente Haren geregeld. Door deze samenwerking hebben we een stagiair in kunnen zetten i.p.v. een toezichthouder. Dit heeft op de inzet (raming € 70.000,00) ca. € 30.000,00 bespaard. Ondanks de vele klachten over het gedrag van bezoekers aan ons gebied heeft de handhaving geresulteerd in slechts 18 processen verbaal. In 2016 wordt de handhaving, o.a. ontstaan door het opheffen van Veiligheidszorg Noord, via een andere organisatie uitgevoerd.

Ad. 3. *Structuurvisie Meerweg Ontwikkelt Meer*

Halverwege 2014 is het project "Meerweg Ontwikkelt Meer" technisch afgerond.

In 2015 is de samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Haren afgewikkeld.

strand bij de Lijte

Ad 4. *Plannen Hampshire Hotel*

Begin 2014 heeft Het Hampshire Hotel aan het toenmalige dagelijks bestuur hun plannen voorgelegd. In grote lijnen houden deze plannen een upgrading in van het gebied achter het hotel. Om dit plan te kunnen realiseren moet er ongeveer 1,8 hectare Meerschopsgrond gebruikt worden. Deze grond wordt afgegraven ter vergroting van de wateroppervlakte die dan tot aan het terras van het hotel komt te liggen. Het algemeen bestuur heeft in haar vergadering van 4 februari 2015 besloten deze gronden beschikbaar te stellen. Het gebied blijft openbaar omdat het Meerschop eigenaar blijft.

Ad 5. Ontwikkeling Fauna

Al jaren bevinden zich in ons gebied IJsvogels maar verheugend is het dat sinds enige tijd de otter en bever ook weer in het Paterswoldsemeer zijn gesignaleerd (bron: Natuurmonumenten).

Bijgaande foto is van een paartje IJsvogels vlakbij de Meerschapsboerderij.

Paartje IJsvogels achter de Meerschapsboerderij (foto Harry Westerhuis)

3 Onderhoud & Beheer

In dit hoofdstuk schenken wij beknopt aandacht aan het dagelijks onderhoud en de vervangingsinvesteringen. Voorts aandacht voor een aantal andere beheerszaken.

Onderhoudsplanning

De beheerder van het Meerschop heeft voor het onderhoud twee onderhoudsplanningen tot zijn beschikking nl. de planning "Jaarlijks onderhoud", waarin ook het dagelijks onderhoud is opgenomen en het "Meerjaren" investeringsprogramma.

Onze onderhoudsmedewerkers, Jan Reinds en Frans Ubels met ondersteuning van Bart Ubels verrichten deze werkzaamheden onder leiding van beheerder Harald Homan van het Meerschop.

Vervangingsinvesteringen/groot onderhoud.

In 2015 is de 2^e fase groot onderhoud aan de vuurtoren uitgevoerd. Diverse beschoeiingen zijn vervangen, o.a. haven Bestevaer. De kelderafdichting en de vloer in de kiosk van het peuterbadgebouw is vervangen. Bij de molen zijn werkzaamheden uitgevoerd en is de lange spruit vervangen. Bij de boerderij is de inbraakdetectie vervangen en uitgebreid. Voor de werkboot is de buitenboordmotor vervangen. Daarnaast zijn er diverse kantopsluitingen van de parkeerterreinen vervangen.

Beheerszaken

Kengetallen / wat wordt onderhouden

Totale oppervlakte van het Meerschopsgebied ca. 880 hectare

Waarvan:

Water	288 hectare (waaronder Hoornseplas en de Lijte als zwemplekken)
Bos	56 hectare
Gras	57 hectare (waarvan 22 intensief, 14 extensief, 11 beweiding, 8 verpacht en 2 bermen e.d.)
Eilanden	11
Wandelpaden	lengte 5.000 meter
Fietspaden	lengte 9.000 meter
Asfaltwegen	lengte 3.500 meter
Beschoeiingen	lengte 15.150 meter (bestaande uit houten, beton, staal en puin/stortsteen)
Sloten	lengte 11.000 meter
Bruggen	13 (waarvan 11 van hout, 1 van staal en 1 van beton)
Parkeerterreinen	17 (waarvan 6 in onderhoud bij de gemeente Haren)
Fietsenstallingen	8 op diverse plekken in het gebied
Hekwerken	lengte 1.160 meter (bestaande uit hout en aluminium)
Verkeersborden	ca. 150
Meerschopsborden	10
Provinciale borden	12
Infopanelen	6
Afvalbakken	ca. 220
Banken	ca. 120

Wat staat er in dit gebied

Bezittingen

Molen de Helper
Sluis Nijveensterkolk
Sluiswachterswoning
Meerschapsboerderij
De Vuurtoren Zuidwesthoek
Kunstwerken Zunneriepe en het Baken
2 stuwen t.b.v. het beheren van het waterpeil
Bootrailerhelling
Botenhuizen
Camperplaatsen bij de Lijte
Toiletgebouwen
Speeltoestellen
Slagboom nabij Scandinavisch Dorp
Pont

Uitgegeven in erfpacht

Scandinavisch Dorp
Jachthaven Zuidwesthoek
Botenhuizen
Recreatiewoningen en caravans

Afvoer van afval

Het Meerschop heeft rond de tweehonderd afvalbakken in het gebied staan, welke 1 à 2 maal per week worden leeggehaald. Op zomerse dagen wordt bij de Hoornseplas dagelijks het afval afgevoerd. Het afval wordt in een grote container afgevoerd naar de Milieudienst van de gemeente Groningen. Naast het afval uit de afvalbakken treffen onze medewerkers ook veel gedumpt afval aan. Het gaat om huisvuilzakken die naast de afvalbakken worden gezet, verbouwingsmaterialen, huisraad, tuinafval en overig afval. In 2015 is er 29.080 kg afval afgevoerd en 960 kg grofvuil. Aan snoeiafval is er 20.100 kg afgevoerd.

Evenementen

Het Meerschapsgebied is in trek voor het houden van sport- en andere evenementen. Aan het Meerschop dient vergunning te worden gevraagd voor het houden van dergelijke evenementen. Indien wordt voldaan aan de Algemene Plaatselijke Verordening voor het Meerschop Paterswolde 2008 (APVM2008) en andere wettelijke regels en er geen overlast wordt veroorzaakt voor bezoekers en omwonenden, wordt de toestemming verleend. In 2015 werden door het Meerschop 97 vergunningen voor evenementen afgegeven. Het gaat voornamelijk om sportieve evenementen en barbecues. Het aantal afgegeven vergunningen voor versterkt geluid bedroeg 10, waarvan slechts 2 met geluid na 18.00 uur.

Openbare orde

Het toezicht in het gebied valt onder de verantwoordelijkheid van het Bestuur. Daarnaast wordt er in het gebied toezicht uitgeoefend door de politiekorpsen van de basiseenheid Groningen Zuid/Haren en van Tynaarlo. Handhaving in 2015 werd binnen het Meerschapsgebied uitgevoerd door Buitengewoon Opsporings Ambtenaren (BOA's) van Veiligheidszorg Noord.

Sluispassages

In het jaar 2015 passeerden 1838 schepen de sluis aan het Hoornse diep. De sluis is de enige scheepvaartverbinding met het Paterswoldsemeer. Ondanks een koud voorjaar, de stremming van de van Ketwich Verschuurbrug en de werkzaamheden van de Gasunie is er een kleine stijging met ongeveer 50 boten ten opzichte van 2014.

Molen de Helper

In het jaar 2015 mocht de molen de Helper in totaal 942 bezoekers ontvangen. Dit is het aantal bezoekers dat daadwerkelijk in de molen is geweest. In totaal draaide de molen op 42 dagen met op 8 maart 2015 het hoogste aantal bezoekers (148) in 2015.

De molen draait met grote regelmaat op zaterdagmiddag en heeft in 2015 ook gedraaid tijdens het Nationale Molenweekend, het Groninger Molenweekend en tijdens het Open Monumentenweekend.

Ook dient molen de Helper als instructiemolen voor aspirant molenaars. De cursisten volgen een cursus van ongeveer 1,5 – 2 jaar onder begeleiding van de molenaar om, na het behalen van hun getuigschrift, zelfstandig op een molen te kunnen draaien. In het jaar 2015 waren er in totaal 3 actieve cursisten op de molen de Helper. De molen de Helper vervult hiermee een zeer belangrijke rol als broedplaats voor nieuwe molenaars voor de gehele provincie. De molen draagt hiermee bij aan het behoud van ons nationaal cultureel erfgoed, de molens.

Bezoekersaantallen Hoornseplas

Het aantal bezoekers aan de Hoornseplas in de zomermaanden mei tot en met augustus, bedroeg in 2015 circa 225.000. Dit is een toename van 6.500 ten opzichte van 2014. Het bezoekersaantal is gebaseerd op tellingen door de medewerkers toezicht en tellingen verricht door medewerkers van het Meerschop.

Het aantal bezoekers op mooie dagen rond het gehele meer wordt door ons geschat op ongeveer 25.000. Daarnaast zijn nog de wandelaars die met hun hond en/of kinderen een rondje langs de Hoornseplas lopen. Deze worden door ons op zo'n 10.000 geschat.

Preventie zwemmersjeuk Hoornseplas

Zwemmersjeuk wordt veroorzaakt door de larven van parasitaire wormen, richobilharzia genaamd. Deze parasieten zijn met het blote oog niet te zien.

De larfjes (ook wel cercariën) zijn afkomstig van een slak en gaan op zoek naar een watervogel. Daarbij kunnen ze per toeval bij een zwemmer terecht komen. Een larfje dat in de huid doordringt sterft daar en geeft een afweerreactie die jeuk veroorzaakt. Zichtbaar op de huid zijn rode bulten, die niet alleen erg kunnen jeuken maar ook branderig kunnen aanvoelen.

Het optreden van zwemmersjeuk houdt verband met een aantal factoren die een beheerder van een zwemgelegenheid in natuurwater niet in de hand heeft, zoals de watertemperatuur en de aanwezigheid van watervogels. Net als voorgaande jaren zijn de slakjes weggehaald, maar helaas zonder het beoogde resultaat.

In 2015 is er voor het eerst in jaren een negatief zwemadvies afgegeven inzake zwemmersjeuk in de periode van 1 t/m 16 juli. Niet alleen in de Hoornseplas had men last van dit fenomeen, maar in heel Nederland heeft men meer last gehad van zwemmersjeuk ten opzichte van de voorgaande jaren.

Zwemwaterkwaliteit Hoornseplas en de Lijte

De kwaliteit van het zwemwater van de Hoornseplas en van de Lijte, wordt in het zomerseizoen elke twee weken gemeten door het laboratorium van waterschap Hunze en Aa's. De kwaliteit van het water van de Hoornseplas is het hele seizoen gekwalificeerd als goed. Bij de Lijte was gedurende 11 t/m 20 augustus 2015 een waarschuwing van kracht in verband met blauwalg.

Vandalisme en Diefstal

Ook in 2015 zijn we niet gevrijwaard gebleven van vandalisme en diefstal. Toiletunits zijn diverse keren onderdeel geweest van het vandalisme. De kosten van herstel hiervoor bedroegen ca. € 4.000,00. Van de fietsbrug zijn twee keer staalkabels gestolen. Kosten van herstel bedroegen hiervoor ca. € 2.000,00. Ook zijn koperen bliksemafleiders gestolen van molen De Helper. De vervangingskosten hiervan bedroegen ca. € 1.000,00.

Waarde Meerschapsgebied voor bezoekers en deelnemende gemeenten.

Op de grens van Groningen en Drenthe ligt het Meerschapsgebied. Dit gebied staat bekend als één van de mooiste recreatie- en natuurgebieden van (Noord-) Nederland, het gebied rondom het Paterswoldsemeer, het Hoornsemeer en de Hoornseplas. Zwemmen, zeilen, fietsen, wandelen of gezellig iets drinken op één van de vele terrassen in ons Meerschapsgebied is mogelijk. Het gebied wordt niet alleen intensief gebruikt door de inwoners van de deelnemende gemeenten maar ook door vele bezoekers van elders.

Naast het plezier dat onze bezoekers in ons gebied ervaren levert het Meerschapsgebied ook nog een structurele financiële opbrengst op voor de drie deelnemende gemeenten. Deze opbrengst bestaat uit structurele *meeropbrengsten* Onroerende Zaakbelastingen door de aanwezigheid van het Meerschapsgebied. Uit een onderzoek van het Centraal Planbureau blijkt dat op basis van dit onderzoek de conclusie getrokken kan worden (*Bron: Esthetican*): dat de gemeente Groningen ca. € 1.400.000,00, Haren ca. € 230.000,00 en Tynaarlo ca. € 250.000,00 aan meeropbrengsten onroerende zaakbelastingen ontvangt.

Bron: Rapport Stad en land – CPB.

“Ook de nabijheid van natuurgebieden zorgt voor hogere grondprijzen. Naast een stadspark in de buurt willen mensen in steden ook natuur op acceptabele afstand van hun woning hebben. De nabijheid van natuurgebieden is op dezelfde wijze berekend als bij cultuur, alleen nu in hectares, en gewogen naar soort ‘natuur’ (bos, water, weideland, etc.). Dit wordt dan geïnterpreteerd dat als er honderd hectare natuur extra binnen acceptabele reistijd vanuit de woning ligt, de grond op die woonlocatie gemiddeld 15 euro m2 duurder is. Daarbovenop is de grond in wijken die aan de Noordzeekust grenzen, gemiddeld zo’n 75 euro per vierkante meter duurder dan grond meer landinwaarts.”

4 Externe Contacten

Om de belangen van het Meerschap goed te vertegenwoordigen bestaat er veelvuldig contact met overheidsorganisaties, verenigingen en ondernemingen in het Meerschapsgebied en met landelijke en regionale organisaties die zich bezighouden met recreatie, landschapsinrichting en natuurbescherming.

Contacten met organisaties

Uiteraard onderhoudt het Meerschap Paterswolde veelvuldig contact met de deelnemende gemeenten. De gemeenten worden zorgvuldig op de hoogte gehouden van de zaken die in het bestuur van het Meerschap worden besproken. De vergaderstukken van zowel de vergadering van het DB als die van het AB worden aan de deelnemende gemeenten toegezonden. Daarnaast worden contacten onderhouden met andere overheidsorganisaties zoals de provincies Drenthe en Groningen, Regio Groningen-Assen, Dienst Landelijk Gebied, Recreatieschap Drenthe en het ministerie van LNV, Politie Haren, Groningen-Zuid en Drenthe, Waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's.

Regelmatige gesprekspartners zijn verder de organisaties op het gebied van natuurbescherming en -beheer, vooral de vereniging Natuurmonumenten en de diverse afdelingen van het IVN. De laatste jaren steeds belangrijker geworden zijn de contacten met omwonenden via hun verenigingen. Onder leiding van onze voorzitter wordt in principe twee keer per jaar overlegd met onze klankbordgroep over alles wat er in het Meerschap gebied speelt.

Overige contacten

Op de (vernieuwde) website van het Meerschap staat informatie over onze organisatie en het gebied. De vergaderstukken van het Algemeen Bestuur worden ook op deze site gepubliceerd. Nieuwtjes en gegevens over de kwaliteit van het ijs of het zwemwater worden regelmatig geplaatst. Kijk vooral eens op www.meerschap-paterswolde.nl

Voorlichting en Publiciteit

Informatieverstrekking

Het publiek richt zich voor informatie regelmatig tot het secretariaat of de beheerder van het Meerschap. Het Meerschap probeert zo goed mogelijk antwoord te geven op gestelde vragen. Belangstellenden en belanghebbenden kunnen de openbare vergaderingen van het algemeen bestuur bezoeken.

Belangstellenden hebben de mogelijkheid om tijdens deze vergaderingen in te spreken op de agendapunten. Vergaderingen van het algemeen bestuur worden aangekondigd op onze website en belangstellenden kunnen de vergaderstukken online lezen en downloaden. Ook via onze website www.meerschap-paterswolde.nl wordt regelmatig nieuwe informatie over het Meerschap verspreid.

5 Jaarrekening 2015

In dit hoofdstuk vindt u de jaarrekening voor 2015. De opbouw is als volgt:

Programmaverantwoording

Paragrafen

- Weerstandsvermogen

- Onderhoud kapitaalgoederen

- Bedrijfsvoering

- Financiering

Financiële beschouwing

Balans per 31 december

Waarderingsgrondslagen

Toelichting op de balans

Overzicht baten en lasten

Toelichting overzicht baten en lasten

Resultaatbestemming 2015

Overzicht vaste activa

Overzicht reserves en voorzieningen

Overzicht opgenomen geldleningen

Overzicht wet normering topfunctionarissen

Handtekeningenformulier

Accountantsverklaring

Programmaverantwoording

De doelstelling van het Meerschop is opgenomen in artikel 2 van de gemeenschappelijke regeling Meerschop Paterswolde 2007 en luidt: Het lichaam heeft binnen de grenzen van zijn gebied tot doel het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het terrein van de openluchtrecreatie, zulks met de bescherming van de natuur en het landschap.

Bij het uitoefenen van deze taak achten wij de vrije toegang tot onze voorzieningen essentieel. Het effect van ons beleid is dat iedere bewoner en bezoeker van Stad en Ommeland de gelegenheid heeft om op een goede manier te recreëren binnen ons werkgebied.

Wij trachten dit effect te bereiken door enerzijds een goed onderhoud van de gerealiseerde voorzieningen en anderzijds door aanleg van nieuwe voorzieningen, waarbij wordt ingespeeld op wensen en behoeften in de samenleving.

De kosten, verbonden aan dit programma, vindt u terug in het overzicht van baten en lasten.

De kosten worden voornamelijk gedekt door commerciële inkomsten (verhuringen en verpachtingen), incidentele verkoop van eigendommen, bijdragen van de deelnemende gemeenten en door gebruik te maken van geldende subsidiebronnen.

Uit de, in de jaarrekening opgenomen financiële beschouwing, blijkt dat het Meerschop in 2015 binnen de grenzen van de gemeentelijke bijdrage is gebleven.

Weerstandsvermogen

Het Meerschop heeft voor de thans voorzienbare risico's diverse reserves en voorzieningen ingesteld, dit om toekomstige ontwikkelingen te kunnen opvangen. Een overzicht van deze reserves en voorzieningen treft u aan in het Overzicht Reserves en Voorzieningen bij deze

jaarrekening.

Het eigen vermogen ultimo 2015 bestaat uit de algemene reserve (€ 221.492,-), de reserve investeringen Meerschapsgebied (€ 451.401,00) en het nog te bestemmen resultaat 2015 (€ 12.158,-). Het dagelijks bestuur stelt voor dit resultaat toe te voegen aan de Algemene Reserve.

De algemene reserve is vrij besteedbaar en kan worden gezien als weerstandsvermogen; met uitzondering van een bedrag van € 32.857,- waarop reeds beslag is gelegd voor planvorming in het kader van de beleidsvisie 2012.

Gelet op de leeftijdsopbouw en het aantal werknemers in de buitendienst loopt onze organisatie *enig* risico. Bij langdurige ziekte van één of meer werknemers kan de organisatie voor onverwachte personeelsuitgaven komen te staan. Om dit ziekterisico te gelegener tijd zoveel mogelijk te kunnen opvangen is er de Voorziening Vervanging Personeel. Deze voorziening is op korte termijn toereikend. Daarnaast is er een ziekteverzuimverzekering afgesloten die na twee weken ziekte het salaris uitkeert. Voor het ingehuurde personeel (zie paragraaf Bedrijfsvoering) loopt het Meerschop geen risico's.

Het Meerschop is een gemeenschappelijke regeling. Deze rechtsvorm betekent dat uiteindelijk, als de financiële middelen van het Meerschop ontoereikend zijn, de deelnemende gemeenten de tekorten dienen aan te vullen.

Onderhoud kapitaalgoederen

Het dagelijks onderhoud van onze kapitaalgoederen vindt op een redelijk tot goed niveau plaats en ook zodanig dat recreanten er op een goede, veilige en plezierige wijze gebruik van kunnen maken. Uit de reguliere exploitatie kunnen onvoldoende middelen voor het dagelijks onderhoud worden ingezet. Al een aantal jaren wordt dit onderhoudsbudget overschreden. De onderhoudskosten nemen o.a. toe door vandalisme, verplichtingen vanuit andere overheidsorganen en de investeringen vanuit TRIP1 en de Meerweg.

Daarnaast bestaat er een onderhoudsvoorziening, waaruit die onderhoudskosten worden betaald die slechts eenmaal in een reeks van jaren voorkomen. Deze onderhoudsvoorziening is op dit moment uitgeput, waardoor de jaarlijkse dotatie direct weer volledig wordt ingezet om het groot onderhoud (gedeeltelijk) te kunnen uitvoeren.

Naar verwachting zullen de toekomstige (2016-2020) investeringskosten ongeveer € 1,3 miljoen gaan bedragen. Dit heeft vooral betrekking op walbeschoeiingen. Uitvoering zal, gezien het budget voor vervangingsinvesteringen (€ 100.000,00 per jaar voor alle investeringsobjecten), in fases uitgevoerd moeten worden.

Bedrijfsvoering

Voor het Meerschop Paterswolde is richtinggevend de geldende begroting, de Beleidsvisie 2012, de planning van het dagelijks en groot onderhoud en de meerjarenplanning voor (vervangings)investeringen. In het verslagjaar 2015 is deze lijn voortgezet. Dat betekent dat onze voorzieningen op een verantwoorde wijze zijn onderhouden. Er is geïnvesteerd, passend binnen de financiële kaders van het Meerschop.

Het Meerschop heeft zelf een kleine personele bezetting. Voor het secretariaatspersoneel, de beheerder en de sluiswachters zijn dienstverleningscontracten afgesloten met de gemeente Groningen, waarbij in geval van (langdurige) ziekte voor vervanging wordt gezorgd.

De administratie wordt gevoerd door het "Shared Service Center" van de gemeente Groningen, binnen de voor het Meerschop geldende spelregels inzake administratieve organisatie en interne controle, het BBV en de eigen verordeningen.

Financiering

Algemeen

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet fido) betreft de treasury van gemeenten en overheidslichamen.

Treasury is het sturen en beheersen van, verantwoord over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Op grond van de wet is het Meerschop Paterswolde verplicht om zowel in de begroting als in de jaarrekening een zogenaamde treasury-paragraaf op te nemen, waarin verantwoording over het treasurybeleid wordt afgelegd.

Treasurybeheer

De kasgeldlimiet wordt berekend door een (vastgesteld) percentage van de totale begrote bedrijfslasten van het Meerschop te nemen.

De netto vlottende schuld per kwartaal is het gemiddelde van de standen van deze schuld op de eerste dag van iedere maand in het desbetreffende kwartaal.

In het volgende overzicht wordt de werkelijke omvang van de kasgeldlimiet getoetst aan de wettelijke norm overeenkomstig de Wet fido.

Omschrijving	Bedragen (x € 1.000)			
	2015 1e kw.	2015 2e kw.	2015 3e kw.	2015 4e kw.
Omvang van de begroting per 1 januari (=grondslag)	902	902	902	902
1 Toegestane kasgeldlimiet:				
- in procenten van de grondslag	8,20	8,20	8,20	8,20
- in een bedrag	74	74	74	74
2 Omvang vlottende korte schuld:				
- opgenomen gelden korter dan 1 jaar	0	0	0	0
- schuld in rekening courant	0	0	0	0
- gestorte gelden door derden korter dan 1 jaar	0	0	0	0
- overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0
3 Vlottende middelen:				
- contante gelden in kas	1	0	1	4
- tegoeden in rekening courant	36	243	352	355
- overige uitstaande gelden korter dan 1 jaar	0	0	0	0
4 Toets kasgeldlimiet:				
Totaal netto vlottende schuld (2 - 3)	-37	-243	-353	-359
Toegestane kasgeldlimiet (1)	74	74	74	74
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	111	317	427	433

Indien in meer dan 2 kwartalen achtereen de kasgeldlimiet wordt overschreden, dient de provincie Groningen hiervan op de hoogte te worden gesteld en door het dagelijks bestuur een plan te worden ingediend met maatregelen om overschrijdingen in de toekomst te vermijden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm wordt berekend door een (vastgesteld) percentage van het totaal van de vaste schuld van het Meerschop bij aanvang van het jaar te nemen. Deze norm wordt getoetst aan de werkelijke vaste schuldpositie, waarbij telkens de stand aan het begin van het jaar wordt genomen.

Het volgende overzicht brengt de renterisico's voor de vaste schuld in relatie tot de renterisiconorm volgens de Wet fido in beeld.

Omschrijving	Bedragen (x € 1.000)			
	2012	2013	2014	2015
<u>Basisgegevens</u>				
1a Rentehervorming op vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b Rentehervorming op vaste schuld u/g	0	0	0	0
2 Netto rentehervorming op vaste schuld (1a - 1b)	0	0	0	0
3a Nieuwe aangetrokken vaste schuld	0	0	600	500
3b Nieuwe verstrekte lange leningen	0	0	0	0
4 Netto nieuw aangetr. vaste schuld (3a - 3b)	0	0	600	500
5 Betaalde aflossingen	88	88	88	688
6 Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	0	0	88	500
7 Renterisico op vaste schuld	0	0	0	0
<u>Renterisiconorm</u>				
8 Stand van de vaste schuld per 1 januari	1.329	1.241	1.153	1.665
9 Het bij Min.Regeling vastgesteld %	20%	20%	20%	20%
10 Renterisiconorm (8 x 9)	266	248	231	333
<u>Toets renterisiconorm</u>				
11 Ruimte (+) c.q. overschrijding (10 - 7)	266	248	231	333

Financiering

Door middel van het onderstaande overzicht wordt inzicht gegeven in de samenstelling, de grootte en de rentegevoeligheid van de opgenomen leningen.

Omschrijving	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari	1.665	
Nieuwe leningen	500	
Reguliere aflossingen	-688	
Vervroegde aflossingen		
Renteaanpassing (oud percentage)		
Renteaanpassing (nieuw percentage)		
Stand per 31 december	1477	3,54

Kengetallen

Bij besluit van 15 mei 2015 is het BBV gewijzigd in verband met de verplichte opnemings van financiële kengetallen in de begroting en jaarstukken.

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling. Om dit te bereiken wordt vanuit het BBV voorgeschreven dat de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing de volgende kengetallen bevat: netto schuldquote, solvabiliteitsratio en structurele exploitatieruimte. De andere volgens BBV voorgeschreven kengetallen zijn naar hun aard niet van toepassing voor het Meerschap Paterswolde. Hieronder wordt per kengetal weergegeven welke verhouding wordt uitgedrukt:

De **netto schuldquote** weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeenschappelijke regeling ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

De **solvabiliteitsratio** geeft inzicht in de mate waarin de gemeenschappelijke regeling in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van de gemeenschappelijke regeling bestaat volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

De **structurele exploitatieruimte** vergelijkt de structurele baten en structurele lasten met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder rente en aflossing) te dekken. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage.

Deze kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeenschappelijke regeling beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid.

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van het Meerschop Paterswolde ten opzichte de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie

Netto schuldquote		x € 1.000	x € 1.000
		Rekening 2014	Rekening 2015
A	Vaste schulden (cf art. 46 BBV)	1.665	1.477
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	146	17
C	Overlopende passiva (cf. art 49 BBV)		
D	Financiële vaste activa (cf art. 36 lid, s, e en f.		
E	Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)		
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	2	1
G	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)		
H	Totale baten (cf art. 17 lid c BBV (dus excl. mut. reserves)	869	829
netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		208,17%	180,10%

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (is gelijk aan de netto schuldquote)		x € 1.000	x € 1.000
		Rekening 2014	Rekening 2015
A	Vaste schulden (cf art. 46 BBV)	1.665	1.477
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	146	17
C	Overlopende passiva (cf. art 49 BBV)		
D	Financiële vaste activa (cf art. 36 lid, s, e en f.		
E	Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)		
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	2	1
G	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)		
H	Totale baten (cf art. 17 lid c BBV (dus excl. mut. reserves)	869	829
netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		208,17%	180,10%

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin het Meerschop in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen

De solvabiliteitsratio			
A	Eigen vermogen (cf art. 42 BBV)	621	673
B	Balanstotaal	2.578	2.234
Solvabiliteit (A/B) x 100%		24,09%	30,13%

Dit kengetal geeft inzicht in het structurele en reële evenwicht van de begroting

Structurele exploitatieruimte			
A	Totale structurele lasten	867	848
B	Totale structurele baten	869	828
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves		
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves		
E	Totale baten	950	860
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/E x 100%		0,21%	-2,33%

Financiële beschouwing

Begrote gemeentelijke bijdrage (in 2015 geheel bevoorschot)	605.370
Werkelijke gemeentelijke bijdrage	593.212
Resultaat 2015	12.158
Nog te bestemmen resultaat	12.158

Het voordeel is als volgt te verklaren:

	min = nadeel
Lasten:	
personeelskosten	42.149
kapitaallasten	14.097
bestuurs-/advieskosten	3.449
belastingen/verzekeringen	388
energiekosten	6.332
onderhoudskosten	-24.677
overige kosten	11.786
Baten:	
inkomsten uit eigendommen	14.371
verstekte geldleningen	0
exploitatiebijdragen	307
overige inkomsten	-56.042
onttrekking algemene reserve	0
Resultaat	12.158

Balans per 31 december

bedragen x €
1.000,-

ACTIVA		
OMSCHRIJVING	2015	2014
Vaste activa		
Materiële vaste activa	2.168	2.242
Financiële vaste activa		
Overige langlopende leningen	0	2
Uitzettingen < 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	65	332
Liquide middelen	1	2
TOTAAL AKTIVA	2.234	2.578

PASSIVA		bedragen x € 1.000,-	
OMSCHRIJVING	2015	2014	
Vaste passiva			
Eigen vermogen			
a. reserves			
* algemene reserve	221	169	
* bestemmingsreserve			
- reserve investeringen Meerschapsgebied	451	451	
b. resultaat voor bestemming	12	83	
Vorzieningen	19	27	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar			
- Onderhandse leningen van binnenlandse banken	977	1.065	
- Openbare lichamen	500	600	
Vlottende passiva			
Netto vlottende schulden < 1 jaar			
Banksaldi	36	36	
Overige schulden	6	146	
Overlopende passiva			
Overige vooruitontvangen bedragen	11	0	
TOTAAL PASSIVA	2.234	2.578	

Waarderingsgrondslagen

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten (verkrijgings- of vervaardigingsprijs), tenzij bij de desbetreffende balanspost anders is vermeld.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Balans - Vaste Activa

Immateriële vaste activa

De kosten die zijn verbonden aan het sluiten en oversluiten van geldleningen worden niet geactiveerd. De lasten worden volledig genomen in het jaar van (over) sluiten van de lening

Materiële vaste activa

1. De materiële vaste activa zijn gewaardeerd op verkrijgings- of vervaardigingsprijs zo nodig aangepast voor duurzame waardeverminderingen.

2. De materiële vaste activa met een economisch nut, als bedoeld in artikel 35 BBV, worden geactiveerd.

3. Afschrijving wordt berekend door middel van een vast percentage van de aanschafwaarde op basis van de verwachte economische levensduur

Financiële vaste activa

Dit betreffen kapitaalverstrekkingen, verstrekte leningen met een looptijd langer dan een jaar en bijdragen aan activa in eigendom van derden.

Balans - Vlottende Activa

Uitzettingen met een rente-typische looptijd korter dan 1 jaar

Uitzettingen met een rente-typische looptijd korter dan 1 jaar worden tegen nominale waarde gewaardeerd. Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid worden op de vorderingen in mindering gebracht.

Overlopende activa

Overlopende activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Balans - Vaste passiva

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen de algemene reserves, de bestemmingsreserves en het saldo van de rekening van baten en lasten. De algemene reserves is de reserves die primair dient als weerstandsvermogen om incidentele tegenvallers in de exploitatie op te vangen. De bestemmingsreserves zijn reserves waaraan het bestuur een bepaalde bestemming heeft meegegeven. Dit zijn vermogensbestanddelen die alleen in de aangegeven richting zijn aan te wenden.

Voorzieningen

Onder de voorzieningen zijn opgenomen, de op het moment van opstellen van de jaarrekening voorzienbare verplichtingen, verliezen en/of risico's, voor zover de omvang hiervan redelijkerwijs is in te schatten. De voorzieningen zijn gewaardeerd op nominale waarde.

Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs te schatten;
- bestaande risico's op balansdatum terzake van verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenequalisatie; de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven.

Vaste schulden met een rente-typische looptijd van 1 jaar of langer

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente-typische looptijd van één jaar of langer. De aflossingen van het volgende begrotingsjaar zijn gerubriceerd onder de vlottende passiva.

Balans – Vlottende passiva

Netto vlottende schulden < 1 jaar

De netto vlottende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva

De overlopende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Kasgeldleningen

De kasgeldleningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Toelichting op de Balans

AKTIVA

bedragen x €
1.000,-

MATERIELE VASTE AKTIVA	2.168

Boekwaarde 01-01-2015	2.242
Vermeerderingen	80
Verminderingen	-2
Afschrijving 2015	<u>-152</u>
Boekwaarde 31-12-2015	2.168

Dit bedrag is gespecificeerd opgenomen op de Vaste Aktiva Staat.

FINANCIELE VASTE AKTIVA	0

Boekwaarde 01-01-2015	2
Aflossing 2015	<u>-2</u>
Boekwaarde 31-12-2015	0

Dit betreft een tweetal verstrekte geldleningen (zie tevens de Vaste Aktiva Staat)

UITZETTINGEN < 1 JAAR	65

Vorderingen op openbare lichamen:

* Belastingdienst: omzetbelasting 4e kw.2015	50

Overige vorderingen:

* Debiteuren	2
* Diverse vorderingen	12
* Vooruitbetaalde bedragen	1

LIQUIDE MIDDELEN	1

Kleine Kas	1

PASSIVA

EIGEN VERMOGEN	673

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

Algemene reserve	221
Reserve Investerings Meerschapsgebied	<u>451</u>
	673

Bovenstaande posten zijn hierna gespecificeerd.

ALGEMENE RESERVE	221

Stand per 01-01-2015	169
Bij: voordelig saldo 2014	83

Af:

- dotatie nadelig saldo 2012 tbv begroting 2015 (conform AB besluit 17-06-2012)	-31
Stand per 31-12-2015	221

Reserveringen:

- uit te voeren werkzaamheden beleidsvisie	33

RESERVE INVESTERINGEN MEERSCHAPSGBIED	451

Dit betreft verkoop van onroerende zaken die indertijd met rijkssubsidie zijn verworven. Deze subsidie behoeft niet te worden terugbetaald, mits de opbrengst van de verkoop wordt aangewend voor herinvestering in het Meerschapsgebied.

Reserveringen:

- uit te voeren werkzaamheden "Meer in beweging" (DB 5-03-2015)	400

VOORZIENINGEN	19

De voorziening bestaat uit de volgende posten:

Voorziening ziektekosten vervanging personeel
Egalisatievoorziening onderhoud

Bovenstaande posten zijn hierna gespecificeerd.

VOORZIENING ZIEKTEKOSTEN VERVANGING PERSONEEL	18

Dit betreft een voorziening ingeval van ziekte van de onderhoudsmedewerkers. Er is in het jaar 2015 geen onttrekking en/of toevoeging gedaan.

EGALISATIEVOORZIENING ONDERHOUD

1

Stand per 01-01-2015	9
Bij: Dotatie	10
Af: Beplantingen en Houtopstanden	-14
groot onderhoud Toren Paviljoen	-4
Stand per 31-12-2015	1

Conform bestuursbesluit d.d. 28-02-2000 is deze voorziening gevormd om toekomstige grote uitgaven op onderhoudsgebied te kunnen bekostigen.

VASTE SCHULDEN MET EEN RENTETYPISCHE LOOPTIJD > 1 JAAR	1.477

Nederlandse Waterschapsbank	977
Gemeente Huizen	500

Tevens verwijzen we u naar het overzicht opgenomen geldleningen.

VLOTTENDE PASSIVA

OVERLOPENDE PASSIVA	11

Vooruitontvangen bedragen: erfpacht	11

Overzicht baten en lasten

bedragen x €
1.000,-

Lasten

OMSCHRIJVING	REKENING 2015	BEGROTING 2015	REKENING 2014
PERSONEELSKOSTEN	365	407	365
KAPITAALLASTEN	209	224	186
BESTUURS-/ADVIES- EN BUROKOSTEN	31	33	62
BELASTINGEN EN VERZEKERINGEN	38	39	36
ENERGIEKOSTEN	19	26	23
ONDERHOUDSKOSTEN	183	158	193
OVERIGE KOSTEN	3	15	3
RESULTAAT	12	0	83
TOTAAL LASTEN	860	902	950

bedragen x €
1.000,-

Baten			
OMSCHRIJVING	REKENING 2015	BEGROTING 2015	REKENING 2014
INKOMSTEN UIT EIGENDOMMEN	209	195	207
VERSTREKTE GELDLeningen	0	0	2
EXPLOITATIEBIJDAGEN	3	3	6
OVERIGE INKOMSTEN	12	68	60
GEMEENTELIJKE BIJDRAGE	605	605	594
SALDO VOOR BESTEMMING	829	871	869
ONTTREKING ALGEMENE RESERVE	31	31	81
SALDO NA BESTEMMING	860	902	950

Toelichting overzicht baten en lasten

Alleen de posten die aanzienlijk afwijken van de begroting of posten die nadere toelichting behoeven, zijn vermeld.

LASTEN

bedragen x €
1.000,-

PERSONEELSKOSTEN	365
begroot	407

De onderschrijding is ontstaan door minder inhuur aan BOA's (Buitengewoon Opsporings-Ambtenaren) Dit betreft een bedrag van ongeveer € 35.000,00 en is o.a. gerealiseerd door het structureel inzetten van een stagiair i.p.v. een BOA. De oorspronkelijke inzet bestond uit 2 BOA's en bestond in 2015 uit één BOA en één stagiair.

Daarnaast is er ongeveer € 5.000,00 minder uitgegeven aan vast personeel dan begroot. Dit is ontstaan door lagere premies sociale lasten.

KAPITAALLASTEN	209
begroot	224

Het voordeel is voor ca. € 18.000,00 ontstaan doordat er in de begroting rekening was gehouden met het aantrekken van een langlopende geldlening (30 jaar) van € 600.000,00 tegen een percentage van 3,5 %. In werkelijkheid is deze lening (15 maanden) aangetrokken tegen een percentage van 0,55 %. Eind september 2015 is op deze lening € 100.000,00 afgelost en is het restant ad € 500.000,00 met 2 jaar verlengd tegen een percentage van 0,40 procent. Daartegen waren de afschrijvingslasten ca. € 4.000,00 hoger dan begroot.

ENERGIEKOSTEN	19
begroot	26

De onderschrijding is ontstaan door minder verbruik aan gas, water en elektriciteit en meer verbruik aan dieselolie voor trekker en grasmachine.

ONDERHOUDSKOSTEN	183
begroot	158

De overschrijding is voor ca. € 10.000,00 ontstaan door extra inzet in de Hoornseplas vanwege de waargenomen zwemmersjeuk. De extra inzet betrof het "onderwater" maaien van de watervegetatie en het meerdere keren laten wegvangen van de poelslakken.

Ook waren er in 2015 extra onderhoudskosten door vandalisme (fietsbrug en toiletgebouwen) ca. € 3.000,00 en kosten voor het oplossen van storingen aan de nieuwe, mechanische sluisbediening ca. € 1.000,00. Op last van het waterschap Noorderzijlvest is er extra onderhoud

gepleegd aan de Hoornsedijk.(ca. € 7.000,00). Daarnaast waren er een aantal kleine overschrijdingen op diverse onderhoudsposten.

OVERIGE KOSTEN	3
begroot	15

Hierop wordt o.a. de met de belastingdienst afgesproken correctie omzetbelasting ad € 2.500,00 geboekt.

In de begroting is een post van € 10.000,00 aan onvoorzien opgenomen. Deze dient o.a. ter dekking van kleine overschrijdingen in de rest van de begroting.

De overschrijding op deze post is dus hoofdzakelijk ontstaan door de post onvoorzien.

BATEN

INKOMSTEN UIT EIGENDOMMEN	209
begroot	195

Het voordeel op deze post is ontstaan door het verhuren van de kantooruimte op de bovenverdieping (€ 5.000,00), het verlenen van een vergunning voor snackverkopen bij de Lijte (€ 4.000,00), Vergoeding Gasunie (ca. € 2.500,00) voor het leggen van een leiding door Meerschapsgebied, Verhuur vergaderzaal Meerschapsboerderij (ca. € 1.500,00). Deze, niet structurele, opbrengsten waren niet begroot. Daarnaast was de opbrengst van de sluisgelden ca. € 1.000,00 hoger dan begroot.

OVERIGE INKOMSTEN	11
begroot	68

Onder deze post is de taakstelling 2014 ad € 65.000,00 opgenomen. Deze taakstelling is in 2014 en verder opgenomen ter financiering van de in te huren buitengewoon opsporingsambtenaren (Boa's) Het tekort op deze post wordt voor ca. € 30.000,00 gecompenseerd door het minder inhuren van Boa's door het inzetten van een stagiair (in samenwerking met de gemeente Haren). Zie ook de toelichting bij Personeelskosten. Daarnaast wordt de overschrijding gecompenseerd door een voordeliger financiering van een langlopende geldlening (ca. € 18.000,00) en voordelen op diverse posten t.o.v. de begroting.

Resultaatbestemming 2015

Nog te bestemmen resultaat 2015 conform jaarrekening

12.158

Het Dagelijks Bestuur stelt voor dit overschot toe te voegen aan de Algemene Reserve.

Specificatie bijdrage per gemeente, volgens verdeelsleutel in % voor 2015

	verdeelsleutel in %	aandeel	reeds bevoorschot
Gemeente Tynaarlo	14,5	86.016	87.779
Gemeente Groningen	69,8	414.062	422.547
Gemeente Haren	15,7	93.134	95.043
Nadelig saldo		593.212	605.370

OVERZICHT VASTE AKTIVA

Omschrijving object	aanschaf- waarde 01-01- 2015	ver- meer- dering en	ver- min- dering en	aanschaf waarde 31-12- 2015	cumulat- ieve afschrij- ving 01-01-2015	boek- waarde 01-01- 2015	afschr. perc.	afschr. in 2015	cumula- tieve afschrij- ving 31-12-2015	boek- waarde 31-12- 2015
Automatisering										
Computerapparatuur secretariaat/beheer	5.429			5.429	5.428	1	20,000%	0	5.428	1
Kantoorautomatisering 2014	5.353			5.353	0	5.353	14,290%	765	765	4.588
	10.782	0	0	10.782	5.428	5.354		765	6.193	4.589
Bedrijfsgebouwen										
Terugkoop 2 verkooppunten	38.300			38.300	12.750	25.550	6,660%	2.550	15.300	23.000
Verbouw boerderij	22.928			22.928	22.927	1	10,000%	0	22.927	1
Arbeid Kiosk	4.184			4.184	0	0	5,000%	0	0	4.184
Herst./schilderen uitkijktoren	11.000			11.000	0	0	10,000%	0	0	11.000
wzh molen de helper	7.690			7.690	0	0	5,000%	0	0	7.690
	61.228	22.874	0	84.102	35.677	25.551		2.550	38.227	45.875
Gronden/Terreinen										
Aankoop Zuidwesthoek Afronding deelgebied III/IV fase	187.918			187.918	149.660	38.258	2,000%	3.766	153.426	34.492
Grondaankopen	37.451			37.451	21.931	15.520	2,000%	726	22.657	14.794
Kaap Hoorn	865.593			865.593	635.308	230.285	2,000%	0	635.308	230.285
	216.109			216.109	216.108	1		0	216.108	1
	1.307.071	0	0	1.307.071	1.023.007	284.064		4.492	1.027.499	279.572
Grond-, Weg- & Waterb. kundige werken										
Aanleg drinkwaterleiding woonboten	7.606			7.606	7.605	1	10,000%	0	7.605	1
Aanleg Hoornse Plas	486.993			486.993	486.992	1	3,333%	0	486.992	1
Aanleg Hoornsemeer Afronding noordkant Hoornsemeer	797.402			797.402	797.401	1	3,333%	0	797.401	1
Baggeren Hoornsediep	142.950			142.950	91.176	51.774	2,000%	2.859	94.035	48.915
Herinrichting Zuidwesthoek	161.830			161.830	50.438	111.392	3,333%	4.635	55.073	106.757
Inrichting Kaap Hoorn	142.118			142.118	132.412	9.706	3,030%	4.266	136.678	5.440
Inrichting Noord- Westhoek A-Afd.	290.720			290.720	173.693	117.027	2,000%	5.854	179.547	111.173
Inrichting Noord- Westhoek B-Afd.	185.273			185.273	132.998	52.275	2,000%	3.721	136.719	48.554
Inrichting Oostoever Onderzoekskst.	280.504			280.504	273.065	7.439	2,500%	7.438	280.503	1
Baggeren Hoornsediep Onderzoekskst.	152.205			152.205	152.204	1	3,333%	0	152.204	1
Renovatie sluis Reconstruktiebijdrage Meerweg	5.372			5.372	5.371	1	20,000%	0	5.371	1
Trip sluis	42.933			42.933	42.932	1		0	42.932	1
Nijveensterkolk	13.730			13.730	13.729	1	5,000%	0	13.729	1
Trip-projecten	348.952	2.102		346.850	0	348.952	3,333%	11.632	11.632	335.218
Damwand Verv.kantopsl.park.Oude Badweg	1			1	0	1	5,000%	0	0	1
	37.900			37.900	0	0	5,000%	0	0	37.900
	2.594			2.594	0	0	5,000%	0	0	2.594

Collegedebrief_inzake_Ontwerpbegroting_2017_Meerschap_Paterswolde__(wen- ...

Vervangen beplantingsstrook	3.200	3.200	0	0	5,000%	0	0	3.200	
Verw.+ herstellen straatwerk	3.450	3.450	0	0	10,000%	0	0	3.450	
	3.058.589	47.144	2.102	3.103.631	2.360.016	698.573	40.405	2.400.421	703.210
Installaties									
Defibtech AED	1.798	1.798	1.797	1		0	1.797	1	
Telefooncentrale 2011 1e termijn	2.455	2.455	2.454	1	10,000%	0	2.454	1	
inbraakdetectie	1.700	1.700	0	0	10,000%	0	0	1.700	
Vervangen TL-armaturen	2.120	2.120	0	0	10,000%	0	0	2.120	
	4.253	3.820	8.073	4.251	2	0	4.251	3.822	
Inventaris									
Inrichting kantoor-/vergader ruimte	2.575	2.575	0	2.575	10,000%	258	258	2.317	
Inrichting tbv secretariaat	11.629	11.629	11.628	1	10,000%	0	11.628	1	
	14.204	0	0	14.204	11.628	2.576	258	11.886	2.318
Machines									
Frontmaaier	6.900	6.900	2.760	4.140	10,000%	690	3.450	3.450	
IJsschuif-/veegmachine	4.801	4.801	4.800	1	12,500%	0	4.800	1	
Tiger Kipper	5.862	5.862	586	5.276	10,000%	586	1.172	4.690	
Toro grasmaaier 2014	42.012	42.012	0	42.012	10,000%	4.201	4.201	37.811	
Toro proforce GM 360 2014	6.375	6.375	0	6.375	10,000%	638	638	5.737	
Aankoop buitenboordmotor	3.093	3.093	0	0	10,000%	0	0	3.093	
Sneeuwschuif en grondschaaf	2.800	2.800	0	0	10,000%	0	0	2.800	
	65.950	5.893	0	71.843	8.146	57.804	6.115	14.261	57.582
Vervoermiddelen									
Bestelauto Piaggio Porter 2012	12.065	12.065	3.448	8.617	14,290%	1.724	5.172	6.893	
Fendt trekker 2014	79.000	79.000	0	79.000	10,000%	7.900	7.900	71.100	
Hijet Pickup Bestelauto 2002	13.023	13.023	13.022	1	14,290%	0	13.022	1	
	104.088	0	0	104.088	16.470	87.618	9.624	26.094	77.994
Overige Materiele Vaste Activa									
Maatregelenmatrix sexoverlast	75.710	75.710	45.426	30.284	10,000%	7.571	52.997	22.713	
Speelvoorziening	250.491	250.491	250.490	1		0	250.490	1	
Verplaatsing caravans Noordwesthoek	45.542	45.542	45.541	1	4,000%	0	45.541	1	
Verplaatsing zomerhuisjes NW-hoek	383.741	383.741	230.905	152.836	2,000%	7.714	238.619	145.122	
Vervangings Investering 1995	159.315	159.315	147.363	11.952	ann 20 jr	11.951	159.314	1	
Vervangings Investering 1999	143.022	143.022	90.494	52.528	ann 20 jr	9.318	99.812	43.210	
Vervangings Investering 2000	36.614	36.614	20.916	15.698	ann 20 jr	2.250	23.166	13.448	
Vervangings Investering 2001	150.076	150.076	77.032	73.044	ann 20 jr	8.702	85.734	64.342	
Vervangings Investering 2002	38.678	38.678	18.621	20.057	ann 20 jr	2.101	20.722	17.956	
Vervangings Investering 2003	94.190	94.190	40.469	53.721	ann 20 jr	4.872	45.341	48.849	
Vervangings Investering 2004	61.012	61.012	23.209	37.803	ann 20 jr	3.006	26.215	34.797	

Collegiebrief_inzake_Ontwerpbegroting_2017_Meerschap_Paterswolde__(wen- ...

Vervangings Investering 2005	67.967		67.967	22.668	45.299	ann 20 jr	3.189	25.857	42.110	
Vervangings Investering 2006	83.560		83.560	24.130	59.430	ann 20 jr	3.734	27.864	55.696	
Vervangings Investering 2007	47.679		47.679	11.740	35.939	ann 20 jr	2.029	13.769	33.910	
Vervangings Investering 2008	123.490		123.490	25.401	98.089	ann 20 jr	5.005	30.406	93.084	
Vervangings Investering 2009	65.129		65.129	10.883	54.246	ann 20 jr	2.514	13.397	51.732	
Vervangings Investering 2010	64.728		64.728	8.437	56.291	ann 20 jr	2.379	10.816	53.912	
Vervangings Investering 2011	77.423		77.423	7.383	70.040	ann 20 jr	2.711	10.094	67.329	
Vervangings Investering 2012	61.006		61.006	3.782	57.224	ann 20 jr	2.034	5.816	55.190	
Vervangings Investering 2013	69.264		69.264	2.095	67.169	ann 20 jr	2.200	4.295	64.969	
Vervangings Investering 2014	89.060		89.060	0	89.060	5,000%	4.453	4.453	84.607	
	2.187.697	0	0	2.187.697	1.106.985	1.080.712		87.733	1.194.718	992.979
Langlopende geldlenen										
Geldlening Navigare Necesses Est	16.336		16.336	15.521	815	5,000%	815	16.336	0	
Geldlening Waterskiclub	21.373		21.373	20.308	1.065	5,000%	1.065	21.373	0	
	37.709	0	0	37.709	35.829	1.880		1.880	37.709	0
	6.851.571	79.732	2.102	6.929.201	4.607.437	2.244.134		153.821	4.761.258	2.167.943

OVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN	2015				2014			
	SALDO 01/01/2015	VERMEER- DERINGEN	VERMIN- DERINGEN	SALDO 31/12/2015	SALDO 01/01/2014	VERMEER- DERINGEN	VERMIN- DERINGEN	SALDO 31/12/2014
NAAM RESERVE								
ALGEMENE RESERVE	169.461	82.660	30.630	221.491	191.019	63.293	84.851	169.461
RES. INVEST. MEERSCHAPSGEBIED	451.401	0	0	451.401	559.708	0	108.307	451.401
TOTAAL RESERVES	620.862	82.660	30.630	672.892	750.727	63.293	193.158	620.862
	2015				2014			
NAAM VOORZIENING	SALDO 01/01/2015	VERMEER- DERINGEN	VERMIN- DERINGEN	SALDO 31/12/2015	SALDO 01/01/2014	VERMEER- DERINGEN	VERMIN- DERINGEN	SALDO 31/12/2014
EGALISATIEVOORZ. GR. ONDERHOUD	8.880	10.000	18.402	478	26.130	10.000	27.250	8.880
VOORZ. VERVANGING PERSONEEL	18.378	0	0	18.378	18.378	0	0	18.378
TOTAAL VOORZIENINGEN	27.258	10.000	18.402	18.856	44.508	10.000	27.250	27.258

OVERZICHT OPGENOMEN GELDENINGEN

lening- nummer	bedrag van de lening	datum alg./dag. bestuur	besluit van goedkeuring door G.S.	datum van laatste aflossing	rente percen- tage	restant schuld per 01-01-2015	opgenomen in 2015	rente 2015	aflossing 2015	restant- schuld per 31-12-2015
1995-1	453.780	12-12-1994 28-11-1994	n.v.t.	08-12-2020	6,80	108.908		6.953	18.151	90.757
1999-1	726.048	27-09-1999 12-09-1999	n.v.t.	14-12-2019	5,53	181.512		9.592	36.302	145.210
2007-1	1.000.000	19-06-2006 08-05-2006	n.v.t.	01-10-2037	4,60	774.598		35.979	33.678	740.920
2014-1	600.000	17-06-2013 12-06-2014	n.v.t.	24-09-2015	0,55	600.000		2.474	600.000	0
2015-1	500.000	31-08-2015	n.v.t.	22-09-2017	0,40		500.000	550		500.000
						1.665.018	500.000	55.548	688.131	1.476.887

WNT

In het kader van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector dienen de beloningen van topfunctionarissen binnen het Meerschap Paterswolde toegelicht te worden. De topfunctionarissen betreffen de leden van het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de directeur/secretaris. Zie voor de verplichte toelichting betreffende deze topfunctionarissen de hiërarchische opgenomen tabel.

Het normenkader rondom de "Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector" (hierna WNT) is bekrachtigd in het besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-00001060/49 en de Regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000104920.

De Aanpassingswet WNT als onderdeel van dit normenkader is aangenomen door de Eerste Kamer op 22 december 2014.

Naam orgaan of instelling waar functie wordt bekleed	Functie(s)	Aard van de functie ²	Naam	Beloning	Belastbare vaste en variabele onkosten vergoeding	Werkgeversdeel van voorzeningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	Datum aanvang dienstverband in het boekjaar	Datum einde dienstverband in het boekjaar (indien van toepassing)	Omvang dienstverband (in FTE)	Interim ³	Motivering overschrijding norm (indien van toepassing)
Meerschap Paterswolde	voorzitter	Topfunctionaris	N. Hofstra	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschap Paterswolde	vice-voorzitter	Topfunctionaris	J. v. van Keulen	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschap Paterswolde	bestuurslid	Topfunctionaris	P. Lambeck	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschap Paterswolde	Directeur/secretaris	Topfunctionaris	G. Pots	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschap Paterswolde	bestuurslid	Topfunctionaris	W.B. Leerhuis	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschap Paterswolde	bestuurslid	Topfunctionaris	J.P. Loopstra	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschap Paterswolde	bestuurslid	Topfunctionaris	M. D. Blom	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschap Paterswolde	bestuurslid	Topfunctionaris	H. Wiersema	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschap Paterswolde	bestuurslid	Topfunctionaris	L. S. Magnin	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschap Paterswolde	bestuurslid	Topfunctionaris	L.M. Schilling	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschap Paterswolde	bestuurslid	Topfunctionaris	C.H.L. Fenijn	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt

Deze rekening is opgemaakt, ingevolge artikel 26, lid 1 van de gemeenschappelijke regeling en overlegd aan het dagelijks bestuur.

Het dagelijks bestuur van het Meerschop Paterswolde verklaart, dat vorenstaande rekening aangeboden op 13 juni 2016 is overlegd aan het algemeen bestuur van het Meerschop Paterswolde.

Haren,

Het dagelijks bestuur voornoemd,

N. Hofstra, voorzitter

G. Pots,
directeur

Aldus besloten tot voorlopige vaststelling van deze rekening door het algemeen bestuur van het Meerschop Paterswolde in zijn vergadering van 13 juni 2016

N. Hofstra, voorzitter

G. Pots,
directeur

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Meerschap Paterswolde

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2015 van de gemeenschappelijke regeling Meerschap Paterswolde te Haren gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en het overzicht van baten en lasten over 2015 met de toelichtingen, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het dagelijkse bestuur

Het dagelijkse bestuur van de gemeenschappelijke regeling is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wettelijke en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling.

Het dagelijkse bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlandse recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado). Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opsporen van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het dagelijkse bestuur van de gemeenschappelijke regeling gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algemene beeld van de jaarrekening.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten en toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2 lid 7 Bado is deze goedkeuringstolerantie door het algemeen bestuur bevestigd. Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van gemeenschappelijke regeling Meerschap Paterswolde een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2015 als van de activa en passiva per 31 december 2015 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2015 in alle van materieel belang zijnde opzichten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de waf gestelde eisen

Ingevolge artikel 213 lid 3 onder d Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Groningen, 13 april 2016

Hofsteege Zoeman Groep B.V.
Was getekend: drs. S. Hofsteege RA

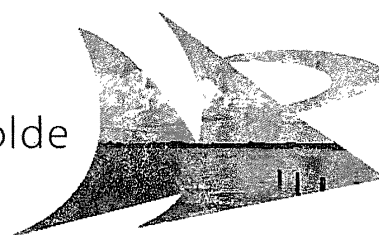
Colofon
Uitgave Meerschap Paterswolde
Tekst secretariaat
Reprowerk gemeente Groningen

Haren, juni 2016

BIJLAGE

Meerschap Paterswolde

concept Begroting 2017

Inhoudsopgave	Pagina
Bestuurssamenstelling	3
Programmabegroting (tekstueel) en Kadernota (blz. 3 t/m 7)	4
Programmabegroting	7
Specificatie van lasten	8
Specificatie van baten	9
Bijdrage per gemeente	10
Toelichting op de programmabegroting	11
Overzicht Vaste Activa	13
Overzicht Reserves en Voorzieningen	14
Overzicht Opgenomen Geldleningen	15
Meerjarenraming 2017 – 2020	16
Financiering	18
Handtekeningenformulier	20
Bijlage 1. Meerjarenbegroting groot onderhoud 2016-2020	21
Bijlage 2. Meerjarenbegroting vervangingsinvesteringen 2016-2020	22

Samenstelling van het Algemeen Bestuur

Mevrouw **N. Hofstra**, wethouder (VVD) van de gemeente Tynaarlo, voorzitter *)
De heer **J. van Keulen**, wethouder (VVD) van de gemeente Groningen, vicevoorzitter *)
Mevrouw **P. Lambeck**, wethouder (VVD) van de gemeente Haren *)
De heer **W.B. Leemhuis** gemeenteraadslid (Groen Links) van de gemeente Groningen.
De heer **J.P. Loopstra** gemeenteraadslid (PvdA) van de gemeente Groningen.
De heer **M.D. Blom** gemeenteraadslid (VVD) van de gemeente Groningen.
Mevrouw **H. Wiersema** gemeenteraadslid (CDA) van de gemeente Tynaarlo.
Mevrouw **L.S. Magnin** gemeenteraadslid (D66) van de gemeente Tynaarlo.
Mevrouw **L.M. Schuiling** gemeenteraadslid (PvdA) van de gemeente Haren.
Mevrouw **C.H.L. Fenijn** gemeenteraadslid (D66) van de gemeente Haren.

*) Tevens lid van het dagelijks bestuur

Secretariaat

Meerschapsboerderij
Veenweg 46, 9752 XS Haren.
www.meerschap-paterswolde.nl
info@meerschap-paterswolde.nl
telefoonnummer 050-5255381

Dhr. G.Pots directeur
Dhr. G.C.M. Schalkoort loco secretaris
Dhr. H.Homan beheerder

Administratie

Shared Service Center (SSC) gemeente Groningen

Bankrelatie

Nederlandse Waterschapsbank NV te 's Gravenhage
IBAN: NL44 NWAB 0636 7565 99 t.n.v. de ontvanger van het Meerschap Paterswolde

Programmabegroting 2017

1. Algemeen

Hierbij bieden wij u de Begroting 2017 aan. Deze begroting resulteert in een bijdrage van, afgerond, € 614.500,00 voor de drie deelnemende gemeenten. Deze bijdrage ligt op hetzelfde niveau als in 2016. (€ 614.840,00) In deze begroting is € 34.000,00 onttrokken aan de Algemene Reserve om hetzelfde bijdrageniveau als 2016 te kunnen handhaven. Dit is een continuering van het genomen bestuursbesluit in 2010, waarin besloten is de bijdrage zoveel mogelijk op hetzelfde niveau te handhaven door positieve resultaten in de Algemene Reserve te doteren en deze weer te onttrekken voor de komende begrotingen.

Deze begroting hebben wij onder meer gebaseerd op de ervaringscijfers van het jaar 2015 en de begroting 2016. Daarnaast hebben wij rekening gehouden met de ons thans bekende ontwikkelingen die gevolgen zullen hebben voor de inkomsten en uitgaven in het jaar 2017 en verder.

Als gevolg van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bestaat de begroting uit een beleidsbegroting en een financiële begroting. De beleidsbegroting vindt u hieronder. De beleidsbegroting bestaat uit een programmaplan en uit paragrafen.

In de titels 2.2 en 2.3 van het BBV wordt hier nader op ingegaan.

Ingaande de budgetperiode, die loopt van 2017 t/m 2020, is de bijdrage van de deelnemende gemeenten niet uitsluitend bepaald door de reguliere, trendmatig verhoogde, bijdrage die bestemd is voor de instandhouding van de gerealiseerde voorzieningen.

2. Het programmaplan en de paragrafen

Het BBV gaat er van uit dat het programmaplan verschillende programma's zal bevatten. Daarbij is een programma een samenvattend geheel van activiteiten. Omdat het Meerschop slechts belast is met één samenhangende taak, te weten de openluchtrecreatie, hebben wij het programmaplan niet opgesplitst in verschillende programma's.

Als gevolg van artikel 8 van het BBV moeten de doelstelling en de beoogde maatschappelijke effecten in het programmaplan worden behandeld, evenals de wijze waarop men deze wil bereiken. In de paragrafen dienen als gevolg van artikel 9 van het BBV de beleidslijnen te worden vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten.

Op ons Meerschop zijn vier verplichte paragrafen van toepassing, te weten: het weerstandsvermogen, het onderhoud van de kapitaalgoederen, de financiering en de bedrijfsvoering.

2.1. Het programmaplan

De doelstelling van het Meerschop is opgenomen in artikel 2 van de gemeenschappelijke regeling Meerschop Paterswolde 2007 en luidt: Het lichaam heeft binnen de grenzen van zijn gebied tot doel het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het terrein van de openluchtrecreatie, zulks met de bescherming van de natuur en het landschap.

Bij het uitoefenen van deze taak achten wij de vrije toegang tot onze voorzieningen essentieel. Het effect van ons beleid is dat iedere bewoner en bezoeker van Stad en Ommeland de gelegenheid heeft om op een goede manier te recreëren binnen ons werkgebied.

Wij trachten dit effect te bereiken door enerzijds een goed onderhoud van de gerealiseerde voorzieningen en anderzijds door aanleg van nieuwe voorzieningen, waarbij wordt ingespeeld op wensen en behoeften in de samenleving.

De kosten, die verbonden zijn aan dit reguliere programma vindt u terug in de exploitatiebegroting 2017.

De kosten worden gedekt door commerciële inkomsten (verhuringen en verpachtingen), incidentele verkoop van eigendommen en bijdragen van de deelnemende gemeenten.

2.2. De paragrafen

2.2.1. Weerstandsvermogen

Het Meerschop heeft voor de thans voorzienbare risico's diverse reserves en voorzieningen ingesteld, ten einde toekomstige ontwikkelingen te kunnen opvangen. Een overzicht van deze reserves en voorzieningen treft u aan in staat D (Overzicht Reserves en Voorzieningen) bij deze begroting.

Kortheidshalve verwijzen wij daarnaar. Gezien de hoogte en aard van het vermogen is het weerstandsvermogen voldoende met uitzondering van de Reserve Groot Onderhoud, zie paragraaf 2.2.2 Onderhoud Kapitaalgoederen.

De voorzieningen worden gevoed uit de begroting via de daarvoor opgenomen begrotingsposten. De reserves worden gevoed via de resultaatbestemming. Daarnaast kan een eventueel exploitatieoverschot worden bestemd voor de voeding van reserves en voorzieningen.

Onderstaande gaan wij nader in op twee belangrijke risico's.

Risico personeel.

Gelet op de leeftijdsopbouw en het aantal werknemers in de buitendienst loopt onze organisatie nauwelijks risico. Bij langdurige ziekte van één of meer werknemers kan de organisatie voor onverwachte personeelsuitgaven komen te staan.

Om bovenstaande risico's te geleger tijd zoveel mogelijk te kunnen opvangen bestaat de Voorziening Vervanging Personeel. Voor de onderhoudsmedewerkers een ziekteverzuimverzekering afgesloten zodat de voorziening niet verder aangevuld hoeft te worden.

Voor het secretariaatspersoneel en de beheerder zijn dienstverleningscontracten afgesloten met de gemeente Groningen. In het geval van (langdurige) ziekte wordt voor vervanging gezorgd.

Risico Aansprakelijkheid.

Ter dekking van de aansprakelijkheidsrisico's is een verzekering afgesloten en is een risico management beheersysteem opgebouwd.

2.2.2. Onderhoud kapitaalgoederen

Het dagelijks onderhoud van onze kapitaalgoederen vindt (nog) op een goed niveau plaats zodat recreanten er op een goede en plezierige wijze gebruik van kunnen maken. In het overzicht van baten en lasten zijn middelen voor het dagelijks onderhoud gereserveerd, terwijl er daarnaast een onderhoudsvoorziening bestaat, waaruit die onderhoudskosten worden betaald die slechts eenmaal in een reeks van jaren voorkomen. Deze onderhoudsvoorziening bevindt zich niet op een verantwoord niveau om het toekomstige grootonderhoud te kunnen opvangen. Dit heeft te maken met een aantal objecten die veel onderhoud vragen. (molen, vuurtoren, kunstwerken.)

Jaarlijks (sinds 2016, daarvóór € 75.000,00) is er een budget van € 100.000,00 beschikbaar om vervangingsinvesteringen te plegen.

2.2.3 Financiering

De financiering van de exploitatie- en investeringsuitgaven vinden plaats door de bijdragen van de deelnemende gemeenten, de opbrengsten van het Meerschop en het beschikbare bankkrediet.

2.2.4 Bedrijfsvoering

Voor het Meerschop Paterswolde is richtinggevend de Beleidsvisie 2012 en de planning van het dagelijks en groot onderhoud en de meerjarenplanning vervangingsinvesteringen.

In deze begroting is ervan uitgegaan dat de huidige lijn zal worden voortgezet. Dat betekent dat onze huidige voorzieningen op een verantwoorde wijze zullen worden onderhouden en dat in nieuwe voorzieningen zal worden geïnvesteerd naar gelang de behoefte van de samenleving. Hierbij staat centraal de verdere uitvoering van het koepelplan Paterswoldsemeer, de Beleidsvisie 2012, Meer in Beweging 2015, deelplanuitwerkingen van de structuurvisie Meerweg en de uitwerking van de robuuste ecologische verbindingzone (REVZ).

3. Uitgangspunten bij de opstelling van de begroting

Bij de voorbereiding van de Begroting 2017 zijn wij uitgegaan van de gegevens, zoals die medio maart 2016 bekend waren. Het zo vroeg moeten opstellen van de begroting betekent altijd een zeker risico omdat zich in de komende maanden nog diverse veranderingen kunnen voordoen. Bij de begroting 2017 is ervan uitgegaan dat in de huidige vorm zal worden verdergegaan.

4. Kengetallen

Kengetallen	jaarrekening 2015	begroting 2016	begroting 2017
netto schuldquote	180%	160%	149%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	180%	160%	149%
solvabiliteitsratio	30%	32%	33%
structurele exploitatieruimte	-2%	1%	0%

Netto schuldquote

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeenschappelijke regeling in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft inzicht in het structurele en reële evenwicht van de begroting.

5. Verschillen tussen Begroting 2017 en Begroting 2016

Hiervoor verwijzen wij naar de toelichting op de programmabegroting 2017.

6. Meerjarenperspectief 2018 t/m 2020

Ingevolge het BBV dient een meerjarenperspectief voor, tenminste, drie jaren na het begrotingsjaar te worden gegeven, dus voor de jaren 2018 t/m 2020. Wij hebben er voor gekozen om onze vaste gedragslijn om een perspectief over drie jaren na het begrotingsjaar te geven, voort te zetten. U vindt dit perspectief over de periode 2017 t/m 2020 terug in de exploitatiebegroting.

7. Treasury

Als gevolg van de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) is een treasuryparagraaf opgenomen.

Programmabegroting

Lasten bedragen x € 1.000,-

OMSCHRIJVING	BEGROTING 2016	BEGROTING 2017
PERSONEELSKOSTEN	384	387
KAPITAALLASTEN	206	191
BESTUURS-/ADVIES- EN BUROKOSTEN	34	30
BELASTINGEN EN VERZEKERINGEN	40	41
ENERGIEKOSTEN	29	22
ONDERHOUDSKOSTEN	161	170
OVERIGE KOSTEN	5	15
NAAR BESTEMMINGSRESERVE	10	0
TOTAAL LASTEN	869	856

Baten bedragen x € 1.000,-

OMSCHRIJVING	BEGROTING 2016	BEGROTING 2017
INKOMSTEN UIT EIGENDOMMEN	198	201
VERSTREKTE GELDLeningen	0	0
EXPLOITATIEBIJDRAGEN	5	3
OVERIGE INKOMSTEN	51	3
BEGROOT NADELIG SALDO	615	615
ONTTREKKING ALGEMENE RESERVE	0	34
TOTAAL BATEN	869	856

Specificatie van lasten van de programmabegroting

Omschrijving	Begroting 2016	Begroting 2017
Personeelskosten		
Bruto Salaris Structureel	88.000,00	90.000,00
Sociale Verzekeringspremies	25.000,00	24.000,00
Uitzendkrachten tijdelijk	80.000,00	70.000,00
Overig personeel derden	185.000,00	197.000,00
Reis- en Verblijfkost	5.000,00	5.000,00
Kosten Salarisadministratie extern	500,00	500,00
Totaal	383.500,00	386.500,00
Kapitaallasten		
Rente Exploitatie	0,00	0,00
Rente Kapitaalverstrekking	66.000,00	46.000,00
Afschrijvingskosten	140.000,00	145.000,00
Totaal	206.000,00	191.000,00
Bestuur-/Advies en Bureaukosten		
Contributies/Lidmaatschappen	4.500,00	4.000,00
Druk- en bindwerk	2.000,00	1.000,00
Kantoorbenodigdheden	2.000,00	1.500,00
Voorlichtingskosten	1.500,00	1.500,00
Vaste telefoonabonnementen	3.000,00	2.500,00
Porti-kosten	500,00	500,00
Accountantskosten	2.000,00	2.000,00
Externe deskundigheid	15.000,00	15.000,00
Vergaderkosten	3.000,00	2.000,00
Totaal	33.500,00	30.000,00
Belastingen en verzekeringen		
Bedrijfsschadeverzekeringen	24.000,00	24.000,00
Onroerend Zaakbelasting	6.000,00	6.500,00
Waterschapslasten	10.000,00	10.000,00
Totaal	40.000,00	40.500,00
Energieverbruik		
Elektriciteit en Gas	16.000,00	12.000,00
Water	3.000,00	2.000,00
Benzine/Olie/Lpg	10.000,00	8.000,00
Totaal	29.000,00	22.000,00
Onderhoudskosten		
Onderhoudswerkzaamheden	151.000,00	160.000,00
Dotatie Voorziening	10.000,00	10.000,00
Totaal	161.000,00	170.000,00
Overige kosten		
Diverse transacties	5.000,00	5.000,00
Onvoorzien	10.000,00	10.000,00
Totaal	15.000,00	15.000,00
TOTAAL KOSTEN	868.000,00	855.000,00

Specificatie van baten van de programmabegroting

Omschrijving	Begroting 2016	Begroting 2017
Inkomsten uit eigendommen		
Huur Onroerende Zaken	-27.000,00	-27.000,00
Pachten	-148.000,00	-149.000,00
Ligplaatsen/Stallingelden	-4.500,00	-4.500,00
Sluisgelden	-7.000,00	-8.000,00
Leges, Rechten & Heffingen	-4.000,00	-4.000,00
Administratiekosten	-7.000,00	-8.000,00
Totaal	-197.500,00	-200.500,00
Exploitatiebijdragen		
Doeluitkeringen	-5.000,00	-3.000,00
Totaal	-5.000,00	-3.000,00
Overige inkomsten		
Diverse opbrengsten	-50.660,00	-3.000,00
Totaal	-50.660,00	-3.000,00
Nadelig saldo		
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	-614.840,00	-614.500,00
Totaal	-614.840,00	-614.500,00
Onttrekking algemene reserve	0	-34000,00
TOTAAL OPBRENGSTEN	-868.000,00	-855.000,00

Specificatie bijdrage per gemeente

	verdeelsleutel in %	bijdrage 2016	Bijdrage 2017
Gemeente Tynaarlo	14,5	89.152	89.103
Gemeente Groningen	69,8	429.158	428.920
Gemeente Haren	15,7	96.530	96.477
Bijdrage		614.840	614.500

Toelichting op de programmabegroting

Lasten

bedragen x € 1.000,-

PERSONEELSKOSTEN 386.500

Bruto Loonkosten eigen personeel 114.000

Dit betreft het personeel in dienst van het Meerschop t.b.v. het beheer.
Er is uitgegaan van de werkelijke loonkosten over de maand februari 2016 en daarnaast is rekening gehouden met 2% stijging van de loonkosten voor 2017.

Tijdelijk personeel 70.000

De sluisbediening vindt door twee medewerkers van iederz plaats en daarnaast nog door twee invalkrachten. (€ 22.000,00)
Voor het (hoog)seizoen wordt extra personeel ingehuurd voor ondersteuning/vervanging van het eigen personeel (o.a. schoonmaakwerkzaamheden).(€ 8.000,00).
Daarnaast is er € 40.000,00 voor handhaving in het Meerschopsgebied opgenomen.

Kosten ambtelijk personeel

Dit bedrag bestaat uit:
* kosten dienstverleningscontract Gemeente Groningen 164.000
* kosten Shared Service Center Gemeente Groningen 33.000

Vergoeding autokosten 5.000

Dit betreft voornamelijk de kosten van de lease auto die met ingang van 2009 beschikbaar is gesteld aan de beheerder van het Meerschop.

Kosten salarisadministratie 500

KAPITAALLASTEN 191.000

Afschrijvingen

Voor een specificatie wordt verwezen naar het overzicht vaste activa.

Rente vaste geldleningen

Voor een specificatie wordt verwezen naar de staat van opgenomen geldleningen.

BESTUURS-/ADVIES- EN BUREAUKOSTEN 30.000

De verlaging van € 3.500,00 wordt veroorzaakt door het verlagen van het budget voor druk- en bindwerk, contributies, telefonie en vergaderkosten

ONDERHOUDSKOSTEN 170.000

De verhoging (€ 9.000,00) wordt door de inflatiecorrectie en door toename van de onderhoudskosten door o.a. vandalisme en de TRIP- en Meerweg investeringen veroorzaakt.

OVERIGE KOSTEN/ONVOORZIEN	15.000

omzetbelasting niet te verrekenen (jaarlijkse correctie)	2.500
overige kosten	2.500
onvoorzien	10.000

Baten

INKOMSTEN UIT EIGENDOMMEN	200.500

Erfpacht recreatie terreinen

Dit betreft de inkomsten uit terreinen met recreatiewoningen en recreatiecaravans, zoals de Koelstukken, Knolleland, Meerwold, Noord Westhoek, Zomers Buiten, Mannewiek, Oostoever en Humanitas.

De vijfjaarlijkse canons zijn met ingang van 2015 weer aangepast aan de inflatiecorrectie.

Huren

Dit betreft grotendeels de huuropbrengst van de sluiswachterswoning, 3 verkooppunten Hoornse Plas en de moestuinen bij "Zomers Buiten".

Ligplaatsen/Stallinggelden

Onder deze inkomsten vallen o.a. ligplaatsen van de rondvaartboot en de ligplaatsen in de "sloot van Rath".

Leges, rechten & heffingen

Dit betreft grotendeels recht van opstal KPN zendmast.

Vaste Inkomsten verleende vergunningen/ontheffingen

Dit betreft grotendeels de vergunning/ontheffing verleend t.b.v. snackverkoop bij de Lijte.

OVERIGE INKOMSTEN	3.000

Dit betreft de opbrengst voor de verhuur van de vergaderzaal en diverse kleine opbrengsten. Deze post is ten opzichte van de begroting 2016 verlaagd met ongeveer € 47.000,00. In de begroting 2016 was onder deze post een taakstelling van € 35.000,00 opgenomen voor het inhuren van Handhavers. Deze taakstelling is inmiddels ingevuld door een andere inzet (stagiair i.p.v. toezichthouder) en een andere organisatie. (lager tarief). Daarnaast is deze taakstelling ingevuld door diverse kostenposten te verlagen. De verdere verlaging van de overige inkomsten ontstaat door het verdwijnen van opbrengsten bij de Lijte (€ 4.000,00) en het niet ramen van incidentele opbrengsten.

ONTTREKKING ALGEMENE RESERVE	34.000

Continuering bestuursbesluit 2010 waarin besloten werd de positieve resultaten toe te voegen aan de Algemene Reserve en deze weer te gebruiken voor het handhaven van hetzelfde niveau van de bijdrage voor de deelnemende gemeenten.

OVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN

	2017				2016			
	SALDO 01/01/2017	VERMEER- DERINGEN	VERMIN- DERINGEN	SALDO 31/12/2017	SALDO 01/01/2016	VERMEER- DERINGEN	VERMIN- DERINGEN	SALDO 31/12/2016
ALGEMENE RESERVE	221.491	12.158	34.000	199.649	221.491			221.491
RES. INVEST. MEERSCHAPSGEBIED	451.401			451.401	451.401			451.401
TOTAAL RESERVES	672.892	12.158	34.000	651.050	672.892			672.892
	2017				2016			
	SALDO 01/01/2017	VERMEER- DERINGEN	VERMIN- DERINGEN	SALDO 31/12/2017	SALDO 01/01/2016	VERMEER- DERINGEN	VERMIN- DERINGEN	SALDO 31/12/2016
NAAM VOORZIENING								
EGALISATIEVOORZ. GR. ONDERHOUD	10.478	10.000		20.478	478	10.000		10.478
VOORZ. VERVANGING PERSONEEL	18.378			18.378	18.378			18.378
TOTAAL VOORZIENINGEN	28.856	10.000		38.856	18.856	10.000		28.856

OVERZICHT OPGENOMEN GELDLEENINGEN

lening- nummer	bedrag van de lening	datum alg./dag- bestuur	datum van laatste aflossing	rente percen- tage	restant schuld per 01-01-2017	opgenomen in 2017	rente 2.017	aflossing 2.017	restant- schuld per 31-12-2017
1995-1	453.780	12-12-1994 28-11-1994	08-12-2020	6,80	72.608		4.862	18.151	54.457
1999-1	726.048	27-09-1999 12-09-1999	14-12-2019	5,53	108.910		5.934	36.302	72.608
2007-1	1.000.000	19-06-2006 08-05-2006	01-10-2037	4,60	707.243		32.143	33.678	673.565
2015-1	500.000	31-8-2015	22-09-2017	0,40	500.000		1.456	500.000	0
	500.000		23-09-2017	1,00		500.000	1.361	0	500.000
					1.388.761	500.000	45.755	588.131	1.300.630

Meerjarenraming 2017-2020

OMSCHRIJVING	bedragen x €1.000,-			
	2017	2018	2019	2020
PERSONEELSKOSTEN	386	394	402	409
KAPITAALLASTEN	191	207	206	209
BESTUURS-/ADVIES- EN BUROKOSTEN	30	31	31	32
BELASTINGEN EN VERZEKERINGEN	41	41	42	43
ENERGIEKOSTEN	22	22	23	23
ONDERHOUDSKOSTEN	170	173	177	180
OVERIGE KOSTEN	15	15	16	16
NAAR BESTEMMINGRESERVE				
TOTAAL LASTEN	855	883	898	912

bedragen x € 1.000,-

OMSCHRIJVING	2017	2018	2019	2020
INKOMSTEN UIT EIGENDOMMEN	201	201	201	205
EXPLOITATIEBIJDRAGEN	3	3	3	3
OVERIGE INKOMSTEN	3	3	4	4
GEMEENTELIJKE BIJDRAGE	614	676	690	700
ONTTREKKING ALGEMENE RESERVE	34			
TOTAAL BATEN	855	883	898	912

Financiering

Algemeen

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet fido) betreft de treasury van gemeenten en overheidslichamen.

Treasury is het sturen en beheersen van, verantwoord voor en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Op grond van de wet is het Meerschop Paterswolde verplicht om zowel in de begroting als in de jaarrekening een zogenaamde treasury-paragraaf op te nemen, waarin verantwoording over het treasurybeleid wordt afgelegd.

Treasurybeheer

De kasgeldlimiet wordt berekend door een (vastgesteld) percentage van de totale begrote bedrijfslasten van het Meerschop te nemen.

De netto vlottende schuld per kwartaal is het gemiddelde van de standen van deze schuld op de eerste dag van iedere maand in het desbetreffende kwartaal.

In het volgende overzicht wordt de werkelijke omvang van de kasgeldlimiet getoetst aan de wettelijke norm overeenkomstig de Wet fido.

Omschrijving	Bedragen per kwartaal (x € 1.000)			
	2017 1e kw.	2017 2e kw.	2017 3e kw.	2017 4e kw.
Omvang van de begroting per 1 januari (=grondslag)	871	871	871	871
1) Toegestane kasgeldlimiet:				
- in procenten van de grondslag	8,2	8,2	8,2	8,2
- in een bedrag	71	71	71	71
2) Omvang vlottende korte schuld:				
- opgenomen gelden korter dan 1 jaar	0	0	0	0
- schuld in rekening courant	0	0	0	0
- gestorte gelden door derden korter dan 1 jaar	0	0	0	0
- overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0
3) Vlottende middelen:				
- contante gelden in kas	0	0	0	0
- tegoeden in rekening courant	150	300	250	150
- overige uitstaande gelden korter dan 1 jaar	0	0	0	0
4) Toets kasgeldlimiet:				
Totaal netto vlottende schuld (2 - 3)	-150	-300	-250	-150
Toegestane kasgeldlimiet (1)	71	71	71	71
Ruimte (+) c.q. overschrijding (1-4)	221	371	321	221

Renterisico norm

De renterisiconorm wordt berekend door een (vastgesteld) percentage van het totaal van de vaste schuld van het Meerschop bij aanvang van het jaar te nemen. Deze norm wordt getoetst aan de werkelijke vaste schuldpositie, waarbij telkens de stand aan het begin van het jaar wordt genomen. Het volgende overzicht brengt de renterisico's voor de vaste schuld in relatie tot de renterisiconorm volgens de Wet fido in beeld.

Omschrijving	2014	2015	2016	Bedragen
				(x € 1.000)
Basisgegevens				
1a Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0
2 Netto renteherz. Op vaste schuld (1a - 1b)	0	0	0	0
3a Nieuwe aangetrokken vaste schuld	600	500	0	500
3b Nieuwe verstrekte lange leningen	0	0	0	0
4 Netto nieuw aangetr. vaste schuld (3a - 3b)	600	500	0	500
5 Betaalde aflossingen	88	688	88	588
6 Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	88	500	0	500
7 Renterisico op vaste schuld	0	0	0	0
Renterisiconorm				
8 Stand van de vaste schuld per 1 januari	1.153	1.665	1477	1389
9 Het bij Min.Regeling vastgesteld %	20%	20%	20%	20%
10 Renterisiconorm (8 x 9)	230	333	295	278
Toets renterisiconorm				
11 Ruimte (+) c.q. overschrijding (10 - 7)	230	333	295	278

Financiering

Door middel van het onderstaande overzicht wordt inzicht gegeven in de samenstelling, de grootte en de rentegevoeligheid van de opgenomen leningen.

Omschrijving	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari	1.389	
Nieuwe leningen	500	
Reguliere aflossingen	-88	
Vervroegde aflossingen	-500	
Renteaanpassing (oud percentage)	0	
Renteaanpassing (nieuw percentage)	0	
Stand per 31 december	1.301	3,40%

Deze begroting 2017 is opgemaakt ingevolge artikel 21, 1^e lid van de gemeenschappelijke Regeling.

Haren,

Het dagelijks bestuur van
het Meerschap Paterswolde

N.Hofstra, voorzitter

G.Pots, directeur

Vastgesteld door het algemeen bestuur van het Meerschap Paterswolde in zijn vergadering van:
13 juni 2016

N.Hofstra, voorzitter

G.Pots, directeur

Ingezonden ter informatie aan het college van Gedeputeerde Staten van de Provincie Groningen op:

Meerjarenbegroting groot onderhoud 2016-2020 Meerschop Paterswolde.

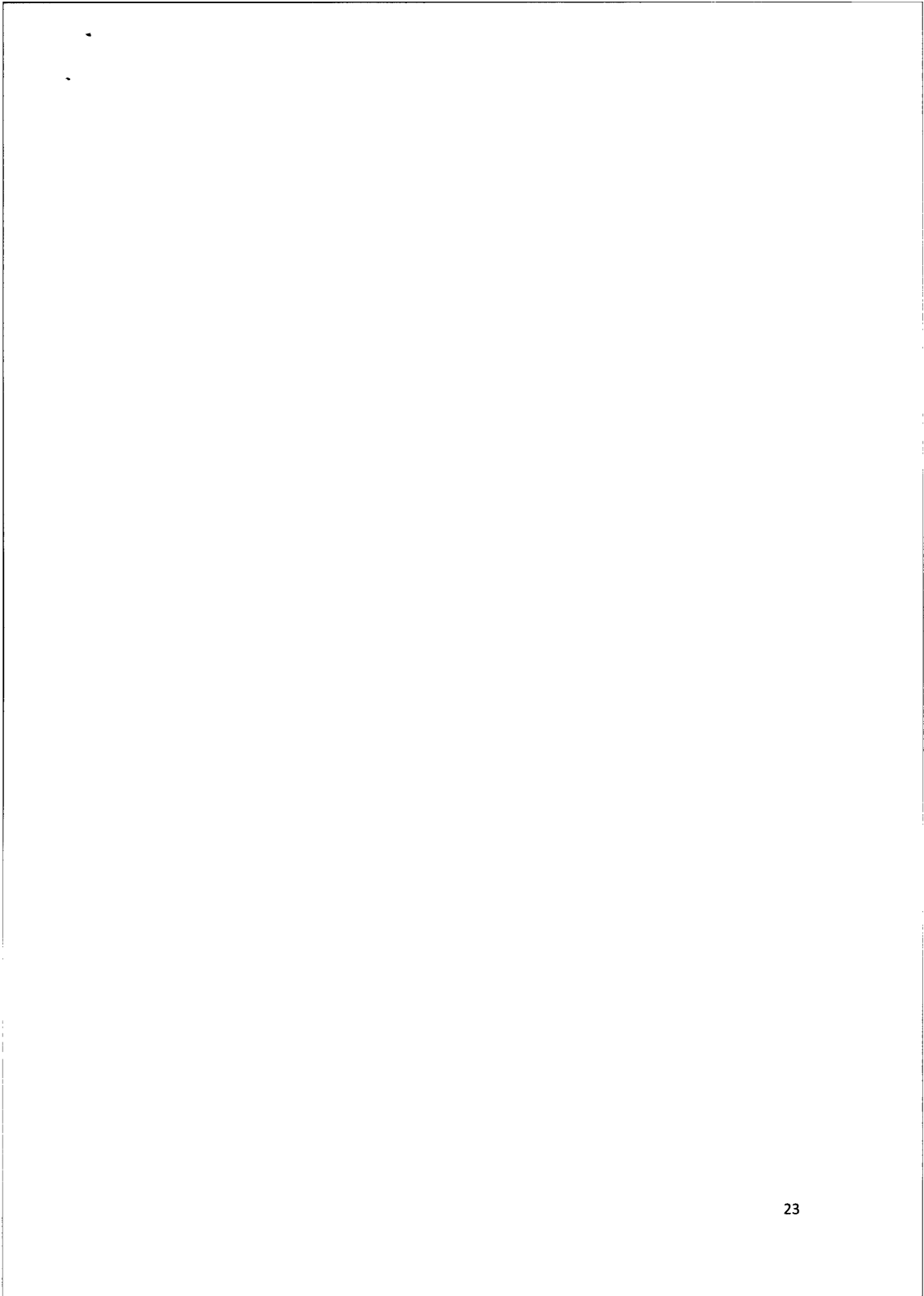
Bijlage 1.

Omschrijving object	2016	2017	2018	2019	2020	2016-2020
Vuurtoren	15000	5000	0	0	0	20000
Botenhuizen Meerweg (3 stuks)	0	8000	0	0	4000	12000
Toiletgebouw de Lijte	0	0	0	0	0	0
Molen de Helper	5000	5000	5000	5000	5000	25000
Houten Bruggen (11 stuks)	0	0	0	0	0	0
Steigers zwemmen (8 stuks)	0	0	0	0	0	0
Steigers Boten (6 stuks)	0	0	0	0	0	0
Steiger Zwanenhals	0	0	0	0	0	0
Fietsbrug staal/ kunststof Nijdam	0	0	0	0	0	0
Keringsdam beton Nijdam	7000	7000	7000	7000	7000	35000
Brug en sluis Nijveensterkolk	0	3000	0	6000	3000	12000
Gemaal oude Badweg	0	0	0	0	0	0
Klepstuw Hoornse Plas	0	0	1500	0	0	1500
Toiletgebouwen Hoornse plas (4 stuks)	2500	0	2500	0	2500	7500
Kiosken Hoornseplas, 3 stuks waarvan 2 in pandig bij toiletgebouw	7500	5500	0	0	0	13000
Speelvoorziening Hoornseplas	0	0	0	0	0	0
Vlotten Hoornse plas t.b.v. watercirculatie (6 stuks).	0	0	0	0	0	0
Boerderij Hoornsedijk 8 tevens sluis en Molenkantoor	0	0	8500	0	5000	13500
Pomphuis inclusief pomp t.b.v. watercirculatie	0	0	0	0	0	0
Kunstwerk water en licht	0	0	0	0	0	0
Kunstwerk Hoornse plas	0	0	0	0	0	0
Kunstwerk het Bakken	7500	0	0	0	0	7500
Boerderij Veenweg 46 t.b.v. beheer en secretariaat	3000	0	9000	0	3000	15000
Pont passantenhaven	0	0	0	0	0	0
Zwemsteiger (beton) de Lijte	0	0	0	0	0	0
Trailerhelling (2 stuks)	0	0	0	0	0	0
Waterleiding kunststof inclusief watermeterputten	6500	5000	2000	2000	2000	17500
Wegen/fiets en wandelpaden	5000	5000	10000	5000	5000	30000
Gazons en bermen incl. drainage	4500	4500	4500	4500	8500	26500
Sloten en greppels	5000	12000	2500	5000	9000	33500
Beplanting en houtopstanden	12000	7000	7000	7000	7000	40000
Totalen	80500	67000	59500	41500	61000	309500

Meerjarenbegroting vervangingsinvesteringen 2016-2020
Meerschap Paterswolde.

Bijlage 2.

Omschrijving object	2016	2017	2018	2019	2020	2016-2020
Vuurtoren	0	0	0	0	0	0
Botenhuizen Meerweg (3 stuks)	0	15000	0	0	0	15000
Toiletgebouw de Lijte	0	0	0	0		0
Molen de Helper	0	0	0	0		0
Houten Bruggen (11 stuks)	15000	15000	22000	15000	12000	79000
Steigers zwemmen (8 stuks)	9000	9000	9000	9000	9000	45000
Steigers Boten (6 stuks)	15000	15000	15000	15000	15000	75000
Steiger Zwanenhals	0	6000	6000	8000	6000	26000
Fietsbrug staal/ kunststof Nijdam	0	0	0	0	0	0
Keringsdam beton Nijdam	0	0	0	0	0	0
Brug en sluis Nijveensterkolk	0	0	0	0	0	0
Gemaal oude Badweg	0	0	0	17500	0	17500
Klepstuw Hoornse Plas	0	0	0	0	0	0
Toiletgebouwen Hoornse plas (4 stuks)	2500	0	9000	1500	3500	16500
Kiosken Hoornseplas, 3 stuks waarvan 2 in pandig bij toiletgebouw	0	0	0	0	0	0
Speelvoorziening Hoornseplas	2500	2500	2500	2500	2500	12500
Vlotten Hoornse plas t.b.v. watercirculatie (6 stuks).	2000	2000	4000	2000	2000	12000
Boerderij Hoornsedijk 8 tevens sluis en Molenkantoor	0	4000	0	0	8000	12000
Pomphuis inclusief pomp t.b.v. watercirculatie	0	0	8000	0	0	8000
Kunstwerk water en licht	0	0	0	0	0	0
Kunstwerk Hoornse plas	0	0	0	0	0	0
Kunstwerk het Bakken	0	0	0	0	0	0
Boerderij Veenweg 46 t.b.v. beheer en secretariaat	2500	0	0	0	8000	10500
Pont passantenhaven	0	0	0	0	0	0
Zwemsteiger beton de Lijte	0	0	0	0	0	0
Trailerhelling (2 stuks)	0	0	0	0	0	0
Waterleiding kunststof incl. watermeterputten	6000	2000	0	0	0	8000
Wegen/fiets en wandelpaden	30000	10000	60000	20000	20000	140000
gazons en bermen incl drainage	6000	6000	6000	6000	6000	30000
Beschoeiing	110000	110000	115000	115000	135000	585000
terreinmeubilair	18000	13500	8500	2500	4500	47000
beplanting en houtopstanden	8000	8000	8000	8000	12000	44000
Werktuigen en gereedschappen	10000	12000	0	0	16000	38000
Rollend materieel	0	10000	0	0	12000	22000
Leidingen en rioleringen	6000	0	8000	8000	8000	30000
Totalen	242500	240000	281000	230000	279500	1273000

Ingekomen stukken - Nr. 38 Toezending concept jaarrekening 2015 en concept ...

Meersch^{ap} Paterswolde

Raad van de gemeente Groningen
t.a.v. dhr. A.G.M. Dashorst
Postbus 2001
9700 PB Groningen

Uw brief van: Ons kenmerk: MPU16-014

Uw kenmerk: Datum: 14 april 2015

Onderwerp: toezending concept Jaarrekening 2015 en concept Begroting 2017/kadernota 2017

Geachte heer Dashorst,

Wij zenden u conform het bepaalde in artikel 25¹ van onze gemeenschappelijke regeling (2016) de concept Begroting/kadernota 2017 en de concept Jaarrekening 2015 voor het Meersch^{ap} Paterswolde.

De kadernota is nog niet in een apart boekje beschikbaar, maar de bladzijdes 4 t/m 6 van de concept begroting, dienen als kadernota te worden beschouwd.

Wij verzoeken u om de eventuele zienswijze van uw raad met betrekking tot de begroting 2017 voor 23 mei a.s. aan ons te sturen.

De concept begroting en jaarrekening zullen, met eventuele ingediende zienswijzes en onze reactie daarop, worden behandeld in de vergadering van ons algemeen bestuur van 13 juni 2016.

In het vertrouwen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd, tekenen wij,

Hoogachtend,
Het Dagelijks Bestuur van
het Meersch^{ap} Paterswolde,

1/0 G. Schalk
namens hen,
G. Pots
Directeur/secretaris.

¹ Artikel 25

1. Het dagelijks bestuur zendt de kadernota inhoudende de algemene financiële en beleidsmatige kaders en de voorlopige jaarrekening voor 15 april aan de raden van de deelnemende gemeenten
2. Het algemeen bestuur stelt de begroting vast uiterlijk op 15 juli van het jaar voorafgaande aan het jaar waarvoor zij geldt.
3. Het dagelijks bestuur zendt de ontwerpbegroting voor 1 mei toe aan de raden van de deelnemende gemeenten.
4. De ontwerpbegroting wordt door de zorg van de besturen van de deelnemende gemeenten voor een ieder ter inzage gelegd en tegen betaling van de kosten, algemeen verkrijgbaar gesteld. Artikel 190, tweede en derde lid van de Gemeentewet zijn van overeenkomstige toepassing.
5. De raden van de deelnemende gemeenten kunnen omtrent de ontwerpbegroting bij het dagelijks bestuur hun zienswijze naar voren brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijzen zijn vervat bij de ontwerpbegroting zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.

Meersch^{ap} Paterswolde • Veenweg 46 • 9752 XS Haren • Telefoon: (050) 5255381
BTW:NL0097.27.152B01 • KvK 50910000 • bank NL44NWAB063.67.56.599 • info@meersch^{ap}-paterswolde.nl
www.meersch^{ap}-paterswolde.nl

Jaarverslag 2015

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

Inhoud

	pagina
Voorwoord	3
Inleiding	4
1. Organisatie	5
2. Beleid	8
3. Onderhoud en Beheer	9
4. Externe contacten	13
5. Jaarrekening	14

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

Voorwoord

Het jaar 2015 was het tweede jaar met de huidige bestuurlijke samenstelling.

In deze periode hebben wij gezien dat het Paterswoldsemeer, de Hoornseplas en de omliggende recreatie- en natuurgebieden sterk leven bij omwonenden, verenigingen en bezoekers van het Meerschapsgebied.

Bedrijfsvoering.

Ook in het afgelopen jaar heeft het Meerschap haar werkzaamheden weer binnen de afgesproken financiële kaders verricht. Het Dagelijks Bestuur en de Meerschapsorganisatie zijn echter steeds op zoek naar optimalisering van de bedrijfsvoering.

Daarom heeft het Dagelijks Bestuur in de afgelopen bestuursperiode laten onderzoeken of het (groot)onderhoud in het Meerschapsgebied goedkoper door de afdeling Stadsbeheer van Groningen verricht zou kunnen worden. De uitslag van dit onderzoek gaf aan dat de huidige (groot)onderhoudskosten substantieel lager liggen dan het bedrag waar Stadsbeheer dit voor zou kunnen doen.

Het Dagelijks Bestuur heeft de medewerkers van het Meerschap meegedeeld dat ze het een compliment waard vinden dat deze kleine organisatie, zonder de schaalvoordelen van een grote organisatie, goedkoper kan opereren.

Gemeenteraden.

Op uitnodiging van de D'66 fractie is begin 2015 door het Meerschap een presentatie voor de raadsleden van de gemeente Haren gehouden. Daarnaast is ook, op uitnodiging van de gemeente Tynaarlo, een presentatie aan de raad van Tynaarlo gegeven. De raad van Tynaarlo heeft in deze periode het Meerschapsgebied bezocht. Het Meerschap heeft van beide raden positieve reacties ontvangen.

Zwemlocaties.

In juli werd er in de Hoornseplas zwemmersjeuk geconstateerd en werd er door de provincie een negatief zwemadvies gegeven. Er kon gedurende twee weken niet gezwommen worden. Daarnaast kwam er blauwalg voor bij de Lijte, hier werd door de Provincie een waarschuwing afgegeven.

Vrijwilligers.

Een positieve ontwikkeling is dat er steeds meer vrijwilligers zijn die zich voor het Meerschap willen inzetten. Het dagelijks bestuur wil deze trend de komende jaren verder stimuleren.

Voor verdere informatie verwijs ik u graag naar dit jaarverslag.

Nina Hofstra,
Voorzitter Meerschap Paterswolde
Haren, april 2016.

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag 2015 met daarin opgenomen de jaarrekening 2015 van het Meerschap Paterswolde.

In hoofdstuk 1 staat een beknopt overzicht van de opbouw van onze organisatie en de personalia.

Hoofdstuk 2 besteedt aandacht aan beleidsontwikkelingen en andere bestuurlijke zaken.

In Hoofdstuk 3 vindt u informatie over het onderhoud en beheer van ons gebied.

Hoofdstuk 4 gaat over de externe contacten van het Meerschap en de voorlichting en publiciteit.

Hoofdstuk 5 bevat de gegevens van de jaarrekening 2015.

Naar wij hopen heeft u na het lezen van dit verslag een goed en compleet beeld gekregen van onze financiën en van de werkzaamheden en ontwikkelingen die in het jaar 2015 plaatsvonden.

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

1 Organisatie

In het Meerschapp werken de gemeente Haren, Tynaarlo en Groningen samen aan het beheer van het Paterswoldsemeer, het Hoornsemeer, de Hoornseplas en omliggende recreatie- en natuurgebieden.

Het Meerschapp behartigt voor de samenwerkende gemeenten de belangen op drie beleidsterreinen;

- Recreatie
- Natuurbescherming
- Landschapsverzorging

Het Meerschapp behartigt deze belangen onder meer door:

1. De instandhouding en verbetering van het natuur- en landschapsschoon;
2. Het onderhoud en de exploitatie van inrichtingen en eigendommen;
3. Het vaststellen van verordeningen, die de belangen van de recreatie, natuurbescherming of landschapsverzorging betreffen, al dan niet door strafbepalingen of bestuursdwang te handhaven;
4. Advisering over bouw- en bestemmingsplannen.

Opbouw en organisatie

Het Meerschapp Paterswolde kent een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur, een voorzitter en een directeur/secretaris.

Het Algemeen Bestuur bestaat uit 10 leden:

1. Een lid uit elk college van B&W van de deelnemende gemeenten Haren, Tynaarlo en Groningen;
2. Twee leden uit de raad van de gemeente Tynaarlo;
3. Twee leden uit de raad van de gemeente Haren;
4. Drie leden uit de raad van de gemeente Groningen.

De drie gemeenteraden wijzen de leden aan de welke uit hun midden en uit het college worden afgevaardigd.

Het dagelijks bestuur bestaat uit de onder 1 genoemde drie leden.

Het algemeen bestuur wijst op voordracht van het dagelijks bestuur een voorzitter aan. Daarbij is afgesproken dat het voorzitterschap per zittingsperiode van vier jaar rouleert tussen de DB leden uit de colleges van achtereenvolgens Tynaarlo, Haren en Groningen.

Het secretariaat van het Meerschapp, bestaande uit de directeur/secretaris en de loco secretaris, zorgt voor de administratie, de beleidsvoorbereiding en advisering, het voorbereiden van de bestuursvergaderingen, de correspondentie en de contacten met overheidsinstanties, marktpartijen en publiek.

Verder zijn er bij het Meerschapp een beheerder en drie onderhoudsmedewerkers in dienst. Zij zijn belast met het dagelijks onderhoud en het toezicht op de terreinen.

De bediening van de brug en de sluis tussen het Hoornsediep en het meer wordt verzorgd door medewerkers van Iederz van de gemeente Groningen.

Op drukke dagen wordt er extra schoongemaakt en hiervoor worden externe partijen ingehuurd.

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

Personalia bestuur

Het voorzitterschap rouleert, bij afspraak in de gemeenschappelijke regeling Meerschop Paterswolde 2007, van de gemeente Tynaarlo naar de gemeente Haren en vervolgens naar de gemeente Groningen. De voorzittershamer is momenteel in handen van de gemeente Tynaarlo.

Het bestuur van het Meerschop Paterswolde bestond in 2015 uit de volgende leden:

Mevrouw **N. Hofstra**, wethouder van Tynaarlo, namens de VVD, voorzitter en lid van het dagelijks bestuur,

De heer **J. van Keulen**, wethouder van Groningen, namens de VVD, vicevoorzitter en lid van het dagelijks bestuur,

Mevrouw **P. Lambeck**, wethouder van Haren, namens de VVD, lid van het dagelijks bestuur,

De heer **W.B. Leemhuis**, gemeenteraadslid van Groningen voor GroenLinks,

De heer **J.P. Loopstra**, gemeenteraadslid van Groningen voor de PvdA,

De heer **M.D. Blom**, gemeenteraadslid van Groningen voor de VVD,

Mevrouw **H. Wiersema**, gemeenteraadslid van Tynaarlo voor het CDA,

Mevrouw **L.S. Magnin**, gemeenteraadslid van Tynaarlo voor D66,

Mevrouw **C.H.L. Fenijn**, gemeenteraadslid van Haren voor D66,

Mevrouw **L.M. Schuiling** gemeenteraadslid van Haren voor de PvdA.

Personalia medewerkers

Secretariaat

De heer G. Pots, directeur/secretaris,

Mevrouw I.M. Meines, loco secretaris.

Overige personeelsleden

de heer H. Homan beheerder,

de heer J. Reinds medewerker onderhoud en toezicht,

de heer F. Ubels medewerker onderhoud en toezicht,

de heer B. Ubels assistent-medewerker onderhoud.

De sluis en brug aan de Hoornsedijk in Haren werden bediend door de heren

L. Elsinga, en G. Hummel werkzaam bij Lederz en door de heer J. Zuierveld.

Molen de Helper wordt op zaterdagen bediend door een vrijwillig molenaar, de heer

Rolf Glazenburg.

Verder zijn er inmiddels acht vrijwilligers werkzaam voor het Meerschop, dit zowel in het gebied als op het secretariaat.

Vergaderingen

Het dagelijks bestuur vergaderde op 2 februari, 5 maart, 15 april, 31 augustus en 9 november.

Het algemeen bestuur vergaderde op 4 februari, 15 juni en 7 december.

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

2 Beleid

Ad. 1. *Vrijwilligers.*

Het Meerschapschap vraagt sinds 2014 via haar website vrijwilligers voor diverse werkzaamheden. Inmiddels hebben we acht vrijwilligers. Twee van onze vrijwilligers zijn tweewekelijks in ons gebied aanwezig om onderhoudswerkzaamheden te verrichten. De in 2015 spontaan opgerichte "Natuurwerkgroep Meerschapschap" bestaat uit vier vrijwilligers die geregeld overleg voeren met onze beheerder over het (ecologisch)beheer. Ook helpen incidenteel twee vrijwilligers bij secretariaatswerkzaamheden.

Ad. 2. *Handhaving openbare orde*

In de bestuursvergadering van december 2013 is besloten structureel te gaan handhaven in het Meerschapsgebied. Net als in voorgaande jaren werden de handhavers ingehuurd via Veiligheidszorg Noord.

De inhuur is in samenwerking (gezamenlijke inroostering) met de gemeente Haren geregeld. Door deze samenwerking hebben we een stagiair in kunnen zetten i.p.v. een toezichthouder. Dit heeft op de inzet (raming € 70.000,00) ca. € 30.000,00 bespaard. Ondanks de vele klachten over het gedrag van bezoekers aan ons gebied heeft de handhaving geresulteerd in slechts 18 processen verbaal. In 2016 wordt de handhaving, o.a. ontstaan door het opheffen van Veiligheidszorg Noord, via een andere organisatie uitgevoerd.

Ad. 3. *Structuurvisie Meerweg Ontwikkelt Meer*

Halverwege 2014 is het project "Meerweg Ontwikkelt Meer" technisch afgerond.

In 2015 is de samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Haren afgewikkeld.

strand bij de Lijte

Ad 4. *Plannen Hampshire Hotel*

Begin 2014 heeft Het Hampshire Hotel aan het toenmalige dagelijks bestuur hun plannen voorgelegd. In grote lijnen houden deze plannen een upgrading in van het gebied achter het hotel. Om dit plan te kunnen realiseren moet er ongeveer 1,8 hectare Meerschapsgrond gebruikt worden. Deze grond wordt afgegraven ter vergroting van de wateroppervlakte die dan tot aan het terras van het hotel komt te liggen. Het algemeen bestuur heeft in haar vergadering van 4 februari 2015 besloten deze gronden beschikbaar te stellen. Het gebied blijft openbaar omdat het Meerschapschap eigenaar blijft.

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

Ad 5. *Ontwikkeling Fauna*

Al jaren bevinden zich in ons gebied IJsvogels maar verheugend is het dat sinds enige tijd de otter en bever ook weer in het Paterswoldsemeer zijn gesignaleerd (*bron: Natuurmonumenten*).

Bijgaande foto is van een paartje IJsvogels vlakbij de Meerschapsboerderij.

Paartje ijsvogels achter de Meerschapsboerderij (foto Harry Westerhuis)

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

3 Onderhoud & Beheer

In dit hoofdstuk schenken wij beknopt aandacht aan het dagelijks onderhoud en de vervangingsinvesteringen. Voorts aandacht voor een aantal andere beheerszaken.

Onderhoudsplanning

De beheerder van het Meerschapp heeft voor het onderhoud twee onderhoudsplanningen tot zijn beschikking n.l. de planning "Jaarlijks onderhoud", waarin ook het dagelijks onderhoud is opgenomen en het "Meerjaren" investeringsprogramma.

Onze onderhoudsmedewerkers, Jan Reinds en Frans Ubels met ondersteuning van Bart Ubels verrichten deze werkzaamheden onder leiding van beheerder Harald Homan van het Meerschapp.

Vervangingsinvesteringen/groot onderhoud.

In 2015 is de 2^e fase groot onderhoud aan de vuurtoren uitgevoerd. Diverse beschoeiingen zijn vervangen, o.a. haven Bestevaer. De kelderafdichting en de vloer in de kiosk van het peuterbadgebouw is vervangen. Bij de molen zijn werkzaamheden uitgevoerd en is de lange spruit vervangen. Bij de boerderij is de inbraakdetectie vervangen en uitgebreid. Voor de werkboot is de buitenboordmotor vervangen. Daarnaast zijn er diverse kantopsluitingen van de parkeerterreinen vervangen.

Beheerszaken

Kengetallen / wat wordt onderhouden

Totale oppervlakte van het Meerschapsgebied ca. 880 hectare

Waarvan:

Water	288 hectare (waaronder Hoornseplas en de Lijte als zwemplekken)
Bos	56 hectare
Gras	57 hectare (waarvan 22 intensief, 14 extensief, 11 beweiding, 8 verpacht en 2 bermen e.d.)
Eilanden	11
Wandelpaden	lengte 5.000 meter
Fietspaden	lengte 9.000 meter
Asfaltwegen	lengte 3.500 meter
Beschoeiingen	lengte 15.150 meter (bestaande uit houten, beton, staal en puin/stortsteen)
Sloten	lengte 11.000 meter
Bruggen	13 (waarvan 11 van hout, 1 van staal en 1 van beton)
Parkeerterreinen	17 (waarvan 6 in onderhoud bij de gemeente Haren)
Fietsenstallingen	8 op diverse plekken in het gebied
Hekwerken	lengte 1.160 meter (bestaande uit hout en aluminium)
Verkeersborden	ca. 150
Meerschapsborden	10
Provinciale borden	12
Infopanelen	6
Afvalbakken	ca. 220
Banken	ca. 120

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

Wat staat er in dit gebied

Bezittingen

Molen de Helper
Sluis Nijveensterkolk
Sluiswachterswoning
Meerschapsboerderij
De Vuurtoren Zuidwesthoek
Kunstwerken Zunneriepe en het Bakken
2 stuwen t.b.v. het beheren van het waterpeil
Boottrailerhelling
Botenhuizen
Camperplaatsen bij de Lijte
Toiletgebouwen
Speeltoestellen
Slagboom nabij Scandinavisch Dorp
Pont

Uitgegeven in erfpacht

Scandinavisch Dorp
Jachthaven Zuidwesthoek
Botenhuizen
Recreatiewoningen en caravans

Afvoer van afval

Het Meerschap heeft rond de tweehonderd afvalbakken in het gebied staan, welke 1 à 2 maal per week worden leeggehaald. Op zomerse dagen wordt bij de Hoornseplas dagelijks het afval afgevoerd. Het afval wordt in een grote container afgevoerd naar de Milieudienst van de gemeente Groningen.

Naast het afval uit de afvalbakken treffen onze medewerkers ook veel gedumpt afval aan. Het gaat om huisvuilzakken die naast de afvalbakken worden gezet, verbouwingsmaterialen, huisraad, tuinafval en overig afval.

In 2015 is er 29.080 kg afval afgevoerd en 960 kg grofvuil. Aan snoeiafval is er 20.100 kg afgevoerd.

Evenementen

Het Meerschapsgebied is in trek voor het houden van sport- en andere evenementen. Aan het Meerschap dient vergunning te worden gevraagd voor het houden van dergelijke evenementen. Indien wordt voldaan aan de Algemene Plaatselijke Verordening voor het Meerschap Paterswolde 2008 (APVM2008) en andere wettelijke regels en er geen overlast wordt veroorzaakt voor bezoekers en omwonenden, wordt de toestemming verleend.

In 2015 werden door het Meerschap 97 vergunningen voor evenementen afgegeven.

Het gaat voornamelijk om sportieve evenementen en barbecues.

Het aantal afgegeven vergunningen voor versterkt geluid bedroeg 10, waarvan slechts 2 met geluid na 18.00 uur.

Openbare orde

Het toezicht in het gebied valt onder de verantwoordelijkheid van het Bestuur.

Daarnaast wordt er in het gebied toezicht uitgeoefend door de politiekorpsen van de basiseenheid Groningen Zuid/Haren en van Tynaarlo.

Handhaving in 2015 werd binnen het Meerschapsgebied uitgevoerd door Buitengewoon Opsporings Ambtenaren (BOA's) van Veiligheidszorg Noord.

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

Sluispassages

In het jaar 2015 passeerden 1838 schepen de sluis aan het Hoornse diep. De sluis is de enige scheepvaartverbinding met het Paterswoldsemeer. Ondanks een koud voorjaar, de stremming van de van Ketwich Verschuurbrug en de werkzaamheden van de Gasunie is er een kleine stijging met ongeveer 50 boten ten opzichte van 2014.

Molen de Helper

In het jaar 2015 mocht de molen de Helper in totaal 942 bezoekers ontvangen. Dit is het aantal bezoekers dat daadwerkelijk in de molen is geweest. In totaal draaide de molen op 42 dagen met op 8 maart 2015 het hoogste aantal bezoekers (148) in 2015.

De molen draait met grote regelmaat op zaterdagmiddag en heeft in 2015 ook gedraaid tijdens het Nationale Molenweekend, het Groninger Molenweekend en tijdens het Open Monumentenweekend.

Ook dient molen de Helper als instructiemolen voor aspirant molenaars. De cursisten volgen een cursus van ongeveer 1,5 – 2 jaar onder begeleiding van de molenaar om, na het behalen van hun getuigschrift, zelfstandig op een molen te kunnen draaien. In het jaar 2015 waren er in totaal 3 actieve cursisten op de molen de Helper. De molen de Helper vervult hiermee een zeer belangrijke rol als broedplaats voor nieuwe molenaars voor de gehele provincie. De molen draagt hiermee bij aan het behoud van ons nationaal cultureel erfgoed, de molens.

Bezoekersaantallen Hoornseplas

Het aantal bezoekers aan de Hoornseplas in de zomermaanden mei tot en met augustus, bedroeg in 2015 circa 225.000. Dit is een toename van 6.500 ten opzichte van 2014. Het bezoekersaantal is gebaseerd op tellingen door de medewerkers toezicht en tellingen verricht door medewerkers van het Meerschapp.

Het aantal bezoekers op mooie dagen rond het gehele meer wordt door ons geschat op ongeveer 25.000. Daarnaast zijn nog de wandelaars die met hun hond en/of kinderen een rondje langs de Hoornseplas lopen. Deze worden door ons op zo'n 10.000 geschat.

Preventie zwemmersjeuk Hoornseplas

Zwemmersjeuk wordt veroorzaakt door de larven van parasitaire wormen, richobilharzia genaamd. Deze parasieten zijn met het blote oog niet te zien.

De larfjes (ook wel cercariën) zijn afkomstig van een slak en gaan op zoek naar een watervogel. Daarbij kunnen ze per toeval bij een zwemmer terecht komen. Een larfje dat in de huid doordringt sterft daar en geeft een afweerreactie die jeuk veroorzaakt. Zichtbaar op de huid zijn rode bulten, die niet alleen erg kunnen jeuken maar ook branderig kunnen aanvoelen.

Het optreden van zwemmersjeuk houdt verband met een aantal factoren die een beheerder van een zwemgelegenheid in natuurwater niet in de hand heeft, zoals de watertemperatuur en de aanwezigheid van watervogels. Net als voorgaande jaren zijn de slakjes weggehaald, maar helaas zonder het beoogde resultaat.

In 2015 is er voor het eerst in jaren een negatief zwemadvies afgegeven inzake zwemmersjeuk in de periode van 1 t/m 16 juli. Niet alleen in de Hoornseplas had men last van dit fenomeen, maar in heel Nederland heeft men meer last gehad van zwemmersjeuk ten opzichte van de voorgaande jaren.

Zwemwaterkwaliteit Hoornseplas en de Lijte

De kwaliteit van het zwemwater van de Hoornseplas en van de Lijte, wordt in het zomerseizoen elke twee weken gemeten door het laboratorium van waterschap Hunze en Aa's. De kwaliteit van het water van de Hoornseplas is het hele seizoen gekwalificeerd als goed. Bij de Lijte was gedurende 11 t/m 20 augustus 2015 een waarschuwing van kracht in verband met blauwalg.

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

Vandalisme en Diefstal

Ook in 2015 zijn we niet gevrijwaard gebleven van vandalisme en diefstal. Toiletunits zijn diverse keren onderdeel geweest van het vandalisme. De kosten van herstel hiervoor bedroegen ca. € 4.000,00. Van de fietsbrug zijn twee keer staalkabels gestolen. Kosten van herstel bedroegen hiervoor ca. € 2.000,00. Ook zijn koperen bliksemafleiders gestolen van molen De Helper. De vervangingskosten hiervan bedroegen ca. € 1.000,00.

Waarde Meerschapsgebied voor bezoekers en deelnemende gemeenten.

Op de grens van Groningen en Drenthe ligt het Meerschapsgebied. Dit gebied staat bekend als één van de mooiste recreatie- en natuurgebieden van (Noord-) Nederland, het gebied rondom het Paterswoldsemeer, het Hoornsemeer en de Hoornseplas. Zwemmen, zeilen, fietsen, wandelen of gezellig iets drinken op één van de vele terrassen in ons Meerschapsgebied is mogelijk. Het gebied wordt niet alleen intensief gebruikt door de inwoners van de deelnemende gemeenten maar ook door vele bezoekers van elders.

Naast het plezier dat onze bezoekers in ons gebied ervaren levert het Meerschapsgebied ook nog een structurele financiële opbrengst op voor de drie deelnemende gemeenten. Deze opbrengst bestaat uit structurele meeropbrengsten Onroerende Zaakbelastingen door de aanwezigheid van het Meerschapsgebied. Uit een onderzoek van het Centraal Planbureau blijkt dat op basis van dit onderzoek de conclusie getrokken kan worden (*Bron: Esthetican*): dat de gemeente Groningen ca. € 1.400.000,00, Haren ca. € 230.000,00 en Tynaarlo ca. € 250.000,00 aan meeropbrengsten onroerende zaakbelastingen ontvangt.

Bron: Rapport Stad en land – CPB.

“Ook de nabijheid van natuurgebieden zorgt voor hogere grondprijzen. Naast een stadspark in de buurt willen mensen in steden ook natuur op acceptabele afstand van hun woning hebben. De nabijheid van natuurgebieden is op dezelfde wijze berekend als bij cultuur, alleen nu in hectares, en gewogen naar soort ‘natuur’ (bos, water, weideland, etc.). Dit wordt dan geïnterpreteerd dat als er honderd hectare natuur extra binnen acceptabele reistijd vanuit de woning ligt, de grond op die woonlocatie gemiddeld 15 euro m² duurder is. Daarbovenop is de grond in wijken die aan de Noordzeekust grenzen, gemiddeld zo’n 75 euro per vierkante meter duurder dan grond meer landinwaarts. “

4 Externe Contacten

Om de belangen van het Meerschop goed te vertegenwoordigen bestaat er veelvuldig contact met overheidsorganisaties, verenigingen en ondernemingen in het Meerschapsgebied en met landelijke en regionale organisaties die zich bezighouden met recreatie, landschapsinrichting en natuurbescherming.

Contacten met organisaties

Uiteraard onderhoudt het Meerschop Paterswolde veelvuldig contact met de deelnemende gemeenten. De gemeenten worden zorgvuldig op de hoogte gehouden van de zaken die in het bestuur van het Meerschop worden besproken. De vergaderstukken van zowel de vergadering van het DB als die van het AB worden aan de deelnemende gemeenten toegezonden. Daarnaast worden contacten onderhouden met andere overheidsorganisaties zoals de provincies Drenthe en Groningen, Regio Groningen-Assen, Dienst Landelijk Gebied, Recreatieschap Drenthe en het ministerie van LNV, Politie Haren, Groningen-Zuid en Drenthe, Waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's.

Regelmatige gesprekspartners zijn verder de organisaties op het gebied van natuurbescherming en -beheer, vooral de vereniging Natuurmonumenten en de diverse afdelingen van het IVN. De laatste jaren steeds belangrijker geworden zijn de contacten met omwonenden via hun verenigingen. Onder leiding van onze voorzitter wordt in principe twee keer per jaar overlegd met onze klankbordgroep over alles wat er in het Meerschop gebied speelt.

Overige contacten

Op de (vernieuwde) website van het Meerschop staat informatie over onze organisatie en het gebied. De vergaderstukken van het Algemeen Bestuur worden ook op deze site gepubliceerd. Nieuwtjes en gegevens over de kwaliteit van het ijs of het zwemwater worden regelmatig geplaatst. Kijk vooral eens op www.meerschop-paterswolde.nl

Voorlichting en Publiciteit

Informatieverstrekking

Het publiek richt zich voor informatie regelmatig tot het secretariaat of de beheerder van het Meerschop. Het Meerschop probeert zo goed mogelijk antwoord te geven op gestelde vragen. Belangstellenden en belanghebbenden kunnen de openbare vergaderingen van het algemeen bestuur bezoeken.

Belangstellenden hebben de mogelijkheid om tijdens deze vergaderingen in te spreken op de agendapunten. Vergaderingen van het algemeen bestuur worden aangekondigd op onze website en belangstellenden kunnen de vergaderstukken online lezen en downloaden. Ook via onze website www.meerschop-paterswolde.nl wordt regelmatig nieuwe informatie over het Meerschop verspreid.

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

5 Jaarrekening 2015

In dit hoofdstuk vindt u de jaarrekening voor 2015. De opbouw is als volgt:

Programmaverantwoording

Paragrafen

- Weerstandsvermogen
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Bedrijfsvoering
- Financiering

Financiële beschouwing

Balans per 31 december

Waarderingsgrondslagen

Toelichting op de balans

Overzicht baten en lasten

Toelichting overzicht baten en lasten

Resultaatbestemming 2015

Overzicht vaste activa

Overzicht reserves en voorzieningen

Overzicht opgenomen geldleningen

Overzicht wet normering topfunctionarissen

Handtekeningenformulier

Accountantsverklaring

Programmaverantwoording

De doelstelling van het Meerschop is opgenomen in artikel 2 van de gemeenschappelijke regeling Meerschop Paterswolde 2007 en luidt: Het lichaam heeft binnen de grenzen van zijn gebied tot doel het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het terrein van de openluchtrecreatie, zulks met de bescherming van de natuur en het landschap.

Bij het uitoefenen van deze taak achten wij de vrije toegang tot onze voorzieningen essentieel. Het effect van ons beleid is dat iedere bewoner en bezoeker van Stad en Ommeland de gelegenheid heeft om op een goede manier te recreëren binnen ons werkgebied.

Wij trachten dit effect te bereiken door enerzijds een goed onderhoud van de gerealiseerde voorzieningen en anderzijds door aanleg van nieuwe voorzieningen, waarbij wordt ingespeeld op wensen en behoeften in de samenleving.

De kosten, verbonden aan dit programma, vindt u terug in het overzicht van baten en lasten.

De kosten worden voornamelijk gedekt door commerciële inkomsten (verhuringen en verpachtingen), incidentele verkoop van eigendommen, bijdragen van de deelnemende gemeenten en door gebruik te maken van geldende subsidiebronnen.

Uit de, in de jaarrekening opgenomen financiële beschouwing, blijkt dat het Meerschop in 2015 binnen de grenzen van de gemeentelijke bijdrage is gebleven.

Weerstandsvermogen

Het Meerschop heeft voor de thans voorzienbare risico's diverse reserves en voorzieningen ingesteld, dit om toekomstige ontwikkelingen te kunnen opvangen. Een overzicht van deze reserves en voorzieningen treft u aan in het Overzicht Reserves en Voorzieningen bij deze

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

jaarrekening.

Het eigen vermogen ultimo 2015 bestaat uit de algemene reserve (€ 221.492,-), de reserve investeringen Meerschapsgebied (€ 451.401,00) en het nog te bestemmen resultaat 2015 (€ 12.158,-). Het dagelijks bestuur stelt voor dit resultaat toe te voegen aan de Algemene Reserve.

De algemene reserve is vrij besteedbaar en kan worden gezien als weerstandsvermogen; met uitzondering van een bedrag van € 32.857,- waarop reeds beslag is gelegd voor planvorming in het kader van de beleidsvisie 2012.

Gelet op de leeftijdsopbouw en het aantal werknemers in de buitendienst loopt onze organisatie *enig* risico. Bij langdurige ziekte van één of meer werknemers kan de organisatie voor onverwachte personeelsuitgaven komen te staan. Om dit ziekterisico te geleger tijd zoveel mogelijk te kunnen opvangen is er de Voorziening Vervanging Personeel. Deze voorziening is op korte termijn toereikend. Daarnaast is er een ziekteverzuimverzekering afgesloten die na twee weken ziekte het salaris uitkeert. Voor het ingehuurd personeel (zie paragraaf Bedrijfsvoering) loopt het Meerschap geen risico's.

Het Meerschap is een gemeenschappelijke regeling. Deze rechtsvorm betekent dat uiteindelijk, als de financiële middelen van het Meerschap ontoereikend zijn, de deelnemende gemeenten de tekorten dienen aan te vullen.

Onderhoud kapitaalgoederen

Het dagelijks onderhoud van onze kapitaalgoederen vindt op een redelijk tot goed niveau plaats en ook zodanig dat recreanten er op een goede, veilige en plezierige wijze gebruik van kunnen maken. Uit de reguliere exploitatie kunnen onvoldoende middelen voor het dagelijks onderhoud worden ingezet. Al een aantal jaren wordt dit onderhoudsbudget overschreden. De onderhoudskosten nemen o.a. toe door vandalisme, verplichtingen vanuit andere overheidsorganen en de investeringen vanuit TRIP1 en de Meerweg.

Daarnaast bestaat er een onderhoudsvoorziening, waaruit die onderhoudskosten worden betaald die slechts eenmaal in een reeks van jaren voorkomen. Deze onderhoudsvoorziening is op dit moment uitgeput, waardoor de jaarlijkse dotatie direct weer volledig wordt ingezet om het groot onderhoud (gedeeltelijk) te kunnen uitvoeren.

Naar verwachting zullen de toekomstige (2016-2020) investeringskosten ongeveer € 1,3 miljoen gaan bedragen. Dit heeft vooral betrekking op walbeschoeiingen. Uitvoering zal, gezien het budget voor vervangingsinvesteringen (€ 100.000,00 per jaar voor alle investeringsobjecten), in fases uitgevoerd moeten worden.

Bedrijfsvoering

Voor het Meerschap Paterswolde is richtinggevend de geldende begroting, de Beleidsvisie 2012, de planning van het dagelijks en groot onderhoud en de meerjarenplanning voor (vervangings)investeringen. In het verslagjaar 2015 is deze lijn voortgezet. Dat betekent dat onze voorzieningen op een verantwoorde wijze zijn onderhouden. Er is geïnvesteerd, passend binnen de financiële kaders van het Meerschap.

Het Meerschap heeft zelf een kleine personele bezetting. Voor het secretariaatspersoneel, de beheerder en de sluiswachters zijn dienstverleningscontracten afgesloten met de gemeente Groningen, waarbij in geval van (langdurige) ziekte voor vervanging wordt gezorgd. De administratie wordt gevoerd door het "Shared Service Center" van de gemeente Groningen, binnen de voor het Meerschap geldende spelregels inzake administratieve organisatie en interne controle, het BBV en de eigen verordeningen.

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

Financiering

Algemeen

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet fido) betreft de treasury van gemeenten en overheidslichamen.

Treasury is het sturen en beheersen van, verantwoord over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Op grond van de wet is het Meerschapp Paterswolde verplicht om zowel in de begroting als in de jaarrekening een zogenaamde treasury-paragraaf op te nemen, waarin verantwoording over het treasurybeleid wordt afgelegd.

Treasurybeheer

De kasgeldlimiet wordt berekend door een (vastgesteld) percentage van de totale begrote bedrijfslasten van het Meerschapp te nemen.

De netto vlottende schuld per kwartaal is het gemiddelde van de standen van deze schuld op de eerste dag van iedere maand in het desbetreffende kwartaal.

In het volgende overzicht wordt de werkelijke omvang van de kasgeldlimiet getoetst aan de wettelijke norm overeenkomstig de Wet fido.

Omschrijving	Bedragen (x € 1.000)			
	2015 1e kw.	2015 2e kw.	2015 3e kw.	2015 4e kw.
Omvang van de begroting per 1 januari (=grondslag)	902	902	902	902
1 Toegestane kasgeldlimiet:				
- in procenten van de grondslag	8,20	8,20	8,20	8,20
- in een bedrag	74	74	74	74
2 Omvang vlottende korte schuld:				
- opgenomen gelden korter dan 1 jaar	0	0	0	0
- schuld in rekening courant	0	0	0	0
- gestorte gelden door derden korter dan 1 jaar	0	0	0	0
- overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0
3 Vlottende middelen:				
- contante gelden in kas	1	0	1	4
- tegoeden in rekening courant	36	243	352	355
- overige uitstaande gelden korter dan 1 jaar	0	0	0	0
4 Toets kasgeldlimiet:				
Totaal netto vlottende schuld (2 - 3)	-37	-243	-353	-359
Toegestane kasgeldlimiet (1)	74	74	74	74
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	111	317	427	433

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

Indien in meer dan 2 kwartalen achtereenvolgend de kasgeldlimiet wordt overschreden, dient de provincie Groningen hiervan op de hoogte te worden gesteld en door het dagelijks bestuur een plan te worden ingediend met maatregelen om overschrijdingen in de toekomst te vermijden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm wordt berekend door een (vastgesteld) percentage van het totaal van de vaste schuld van het Meerschapp bij aanvang van het jaar te nemen. Deze norm wordt getoetst aan de werkelijke vaste schuldpositie, waarbij telkens de stand aan het begin van het jaar wordt genomen.

Het volgende overzicht brengt de renterisico's voor de vaste schuld in relatie tot de renterisiconorm volgens de Wet fido in beeld.

Omschrijving	Bedragen (x € 1.000)			
	2012	2013	2014	2015
<u>Basisgegevens</u>				
1a Rentehervorming op vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b Rentehervorming op vaste schuld u/g	0	0	0	0
2 Netto rentehervorming op vaste schuld (1a - 1b)	0	0	0	0
3a Nieuwe aangetrokken vaste schuld	0	0	600	500
3b Nieuwe verstrekte lange leningen	0	0	0	0
4 Netto nieuw aangetr. vaste schuld (3a - 3b)	0	0	600	500
5 Betaalde aflossingen	88	88	88	688
6 Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	0	0	88	500
7 Renterisico op vaste schuld	0	0	0	0
<u>Renterisiconorm</u>				
8 Stand van de vaste schuld per 1 januari	1.329	1.241	1.153	1.665
9 Het bij Min.Regeling vastgesteld %	20%	20%	20%	20%
10 Renterisiconorm (8 x 9)	266	248	231	333
<u>Toets renterisiconorm</u>				
11 Ruimte (+) c.q. overschrijding (10 - 7)	266	248	231	333

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

Financiering

Door middel van het onderstaande overzicht wordt inzicht gegeven in de samenstelling, de grootte en de rentegevoeligheid van de opgenomen leningen.

Omschrijving	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari	1.665	
Nieuwe leningen	500	
Reguliere aflossingen	-688	
Vervroegde aflossingen		
Renteaanpassing (oud percentage)		
Renteaanpassing (nieuw percentage)		
Stand per 31 december	1477	3,54

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

Kengetallen

Bij besluit van 15 mei 2015 is het BBV gewijzigd in verband met de verplichte opnemings van financiële kengetallen in de begroting en jaarstukken.

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling. Om dit te bereiken wordt vanuit het BBV voorgeschreven dat de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing de volgende kengetallen bevat: netto schuldquote, solvabiliteitsratio en structurele exploitatieruimte. De andere volgens BBV voorgeschreven kengetallen zijn naar hun aard niet van toepassing voor het Meerschap Paterswolde. Hieronder wordt per kengetal weergegeven welke verhouding wordt uitgedrukt:

De **netto schuldquote** weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeenschappelijke regeling ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

De **solvabiliteitsratio** geeft inzicht in de mate waarin de gemeenschappelijke regeling in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van de gemeenschappelijke regeling bestaat volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

De **structurele exploitatieruimte** vergelijkt de structurele baten en structurele lasten met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder rente en aflossing) te dekken. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage.

Deze kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeenschappelijke regeling beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid.

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van het Meerschapp Paterswolde ten opzichte de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie

Netto schuldquote		x € 1.000	x € 1.000
		Rekening 2014	Rekening 2015
A	Vaste schulden (cf art. 46 BBV)	1.665	1.477
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	146	17
C	Overlopende passiva (cf. art 49 BBV)		
D	Financiële vaste activa (cf art. 36 lid, s, e en f.		
E	Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)		
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	2	1
G	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)		
H	Totale baten (cf art. 17 lid c BBV (dus excl. mut. reserves)	869	829
netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		208,17%	180,10%

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (is gelijk aan de netto schuldquote)		x € 1.000	x € 1.000
		Rekening 2014	Rekening 2015
A	Vaste schulden (cf art. 46 BBV)	1.665	1.477
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	146	17
C	Overlopende passiva (cf. art 49 BBV)		
D	Financiële vaste activa (cf art. 36 lid, s, e en f.		
E	Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)		
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	2	1
G	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)		
H	Totale baten (cf art. 17 lid c BBV (dus excl. mut. reserves)	869	829
netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		208,17%	180,10%

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin het Meerschapp in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen

De solvabiliteitsratio			
A	Eigen vermogen (cf art. 42 BBV)	621	673
B	Balanstotaal	2.578	2.234
Solvabiliteit (A/B) x 100%		24,09%	30,13%

Dit kengetal geeft inzicht in het structurele en reële evenwicht van de begroting

Structurele exploitatieruimte			
A	Totale structurele lasten	867	848
B	Totale structurele baten	869	828
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves		
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves		
E	Totale baten	950	860
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/E x 100%		0,21%	-2,33%

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

Financiële beschouwing

Begrote gemeentelijke bijdrage (in 2015 geheel bevoorschot)	605.370
Werkelijke gemeentelijke bijdrage	593.212
Resultaat 2015	12.158
Nog te bestemmen resultaat	12.158

Het voordeel is als volgt te verklaren:

	min = nadeel
Lasten:	
personeelskosten	42.149
kapitaallasten	14.097
bestuurs-/advieskosten	3.449
belastingen/verzekeringen	388
energiekosten	6.332
onderhoudskosten	-24.677
overige kosten	11.786
Baten:	
inkomsten uit eigendommen	14.371
verstrekte geldleningen	0
exploitatiebijdragen	307
overige inkomsten	-56.042
onttrekking algemene reserve	0
Resultaat	12.158

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

Balans per 31 december

bedragen x €
1.000,-

ACTIVA		
OMSCHRIJVING	2015	2014
Vaste activa		
Materiële vaste activa	2.168	2.242
Financiële vaste activa		
Overige langlopende leningen	0	2
Uitzettingen < 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	65	332
Liquide middelen	1	2
TOTAAL AKTIVA	2.234	2.578

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

bedragen x €		
1.000,-		
PASSIVA		
OMSCHRIJVING	2015	2014
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
a. reserves		
* algemene reserve	221	169
* bestemmingsreserve		
- reserve investeringen Meerschapsgebied	451	451
b. resultaat voor bestemming	12	83
Voorzieningen	19	27
Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar		
- Onderhandse leningen van binnenlandse banken	977	1.065
- Openbare lichamen	500	600
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden < 1 jaar		
Banksaldi	36	36
Overige schulden	6	146
Overlopende passiva		
Overige vooruitontvangen bedragen	11	0
TOTAAL PASSIVA	2.234	2.578

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

Waarderingsgrondslagen

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten (verkrijgings- of vervaardigingsprijs), tenzij bij de desbetreffende balanspost anders is vermeld.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Balans - Vaste Activa

Immateriële vaste activa

De kosten die zijn verbonden aan het sluiten en oversluiten van geldleningen worden niet geactiveerd. De lasten worden volledig genomen in het jaar van (over) sluiten van de lening

Materiële vaste activa

1. De materiële vaste activa zijn gewaardeerd op verkrijgings- of vervaardigingsprijs zo nodig aangepast voor duurzame waardeverminderingen.

2. De materiële vaste activa met een economisch nut, als bedoeld in artikel 35 BBV, worden geactiveerd.

3. Afschrijving wordt berekend door middel van een vast percentage van de aanschafwaarde op basis van de verwachte economische levensduur

Financiële vaste activa

Dit betreffen kapitaalverstrekkingen, verstrekte leningen met een looptijd langer dan een jaar en bijdragen aan activa in eigendom van derden.

Balans - Vlottende Activa

Uitzettingen met een rente-typische looptijd korter dan 1 jaar

Uitzettingen met een rente-typische looptijd korter dan 1 jaar worden tegen nominale waarde gewaardeerd. Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid worden op de vorderingen in mindering gebracht.

Overlopende activa

Overlopende activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Balans - Vaste passiva

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen de algemene reserves, de bestemmingsreserves en het saldo van de rekening van baten en lasten. De algemene reserves is de reserves die primair dient als weerstandsvermogen om incidentele tegenvallers in de exploitatie op te vangen. De bestemmingsreserves zijn reserves waaraan het bestuur een bepaalde bestemming heeft meegegeven. Dit zijn vermogensbestanddelen die alleen in de aangegeven richting zijn aan te wenden.

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

Voorzieningen

Onder de voorzieningen zijn opgenomen, de op het moment van opstellen van de jaarrekening voorzienbare verplichtingen, verliezen en/of risico's, voor zover de omvang hiervan redelijkerwijs is in te schatten. De voorzieningen zijn gewaardeerd op nominale waarde.

Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs te schatten;
- bestaande risico's op balansdatum terzake van verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalitatie; de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven.

Vaste schulden met een rente-typische looptijd van 1 jaar of langer

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente-typische looptijd van één jaar of langer. De aflossingen van het volgende begrotingsjaar zijn gerubriceerd onder de vlottende passiva.

Balans – Vlottende passiva

Netto vlottende schulden < 1 jaar

De netto vlottende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva

De overlopende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Kasgeldleningen

De kasgeldleningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

Toelichting op de Balans

AKTIVA

	bedragen x € 1.000,-
MATERIELE VASTE AKTIVA	2.168
Boekwaarde 01-01-2015	2.242
Vermeerderingen	80
Verminderingen	-2
Afschrijving 2015	<u>-152</u>
Boekwaarde 31-12-2015	2.168

Dit bedrag is gespecificeerd opgenomen op de Vaste Aktiva Staat.

FINANCIELE VASTE AKTIVA	0
Boekwaarde 01-01-2015	2
Aflossing 2015	<u>-2</u>
Boekwaarde 31-12-2015	0

Dit betreft een tweetal verstrekte geldleningen (zie tevens de Vaste Aktiva Staat)

UITZETTINGEN < 1 JAAR	65
Vorderingen op openbare lichamen:	
* Belastingdienst: omzetbelasting 4e kw.2015	50
Overige vorderingen:	
* Debiteuren	2
* Diverse vorderingen	12
* Vooruitbetaalde bedragen	1

LIQUIDE MIDDELEN	1
Kleine Kas	1

PASSIVA

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

EIGEN VERMOGEN **673**

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

Algemene reserve	221
Reserve Investerings Meerschapsgebied	<u>451</u>
	673

Bovenstaande posten zijn hierna gespecificeerd.

ALGEMENE RESERVE **221**

Stand per 01-01-2015	169
Bij: voordelig saldo 2014	83

Af:

- dotatie nadelig saldo 2012 tbv begroting 2015 (conform AB besluit 17-06-2012)	-31
Stand per 31-12-2015	221

Reserveringen:

- uit te voeren werkzaamheden beleidsvisie	33

RESERVE INVESTERINGEN MEERSCHAPSGBIED **451**

Dit betreft verkoop van onroerende zaken die indertijd met rijkssubsidie zijn verworven. Deze subsidie behoeft niet te worden terugbetaald, mits de opbrengst van de verkoop wordt aangewend voor herinvestering in het Meerschapsgebied.

Reserveringen:

- uit te voeren werkzaamheden "Meer in beweging" (DB 5-03-2015)	400

VOORZIENINGEN **19**

De voorziening bestaat uit de volgende posten:

Voorziening ziektekosten vervanging personeel
Egalisatievoorziening onderhoud

Bovenstaande posten zijn hierna gespecificeerd.

VOORZIENING ZIEKTEKOSTEN VERVANGING PERSONEEL **18**

Dit betreft een voorziening ingeval van ziekte van de onderhoudsmedewerkers. Er is in het jaar 2015 geen onttrekking en/of toevoeging gedaan.

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

EGALISATIEVOORZIENING ONDERHOUD 1

Stand per 01-01-2015	9
Bij: Dotatie	10
Af: Beplantingen en Houtopstanden	-14
groot onderhoud Toren Paviljoen	-4
Stand per 31-12-2015	1

Conform bestuursbesluit d.d. 28-02-2000 is deze voorziening gevormd om toekomstige grote uitgaven op onderhoudsgebied te kunnen bekostigen.

VASTE SCHULDEN MET EEN RENTETYPISCHE LOOPTIJD > 1 JAAR 1.477

Nederlandse Waterschapsbank	977
Gemeente Huizen	500

Tevens verwijzen we u naar het overzicht opgenomen geldleningen.

VLOTTENDE PASSIVA

OVERLOPENDE PASSIVA 11

Vooruitontvangen bedragen: erfpacht	11

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

Overzicht baten en lasten

bedragen x €
1.000,-

OMSCHRIJVING	REKENING 2015	BEGROTING 2015	REKENING 2014
PERSONEELSKOSTEN	365	407	365
KAPITAALLASTEN	209	224	186
BESTUURS-/ADVIES- EN BUROKOSTEN	31	33	62
BELASTINGEN EN VERZEKERINGEN	38	39	36
ENERGIEKOSTEN	19	26	23
ONDERHOUDSKOSTEN	183	158	193
OVERIGE KOSTEN	3	15	3
RESULTAAT	12	0	83
TOTAAL LASTEN	860	902	950

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

bedragen x €
1.000,-

Baten			
OMSCHRIJVING	REKENING 2015	BEGROTING 2015	REKENING 2014
INKOMSTEN UIT EIGENDOMMEN	209	195	207
VERSTREKTE GELDLeningen	0	0	2
EXPLOITATIEBIJDRAGEN	3	3	6
OVERIGE INKOMSTEN	12	68	60
GEMEENTELIJKE BIJDRAGE	605	605	594
SALDO VOOR BESTEMMING	829	871	869
ONTTREKKING ALGEMENE RESERVE	31	31	81
SALDO NA BESTEMMING	860	902	950

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

Toelichting overzicht baten en lasten

Alleen de posten die aanzienlijk afwijken van de begroting of posten die nadere toelichting behoeven, zijn vermeld.

LASTEN

bedragen x €
1.000,-

PERSONEELSKOSTEN	365
begroot	407

De onderschrijding is ontstaan door minder inhuur aan BOA's (Buitengewoon Opsporings-Ambtenaren) Dit betreft een bedrag van ongeveer € 35.000,00 en is o.a. gerealiseerd door het structureel inzetten van een stagiair i.p.v. een BOA. De oorspronkelijke inzet bestond uit 2 BOA's en bestond in 2015 uit één BOA en één stagiair.

Daarnaast is er ongeveer € 5.000,00 minder uitgegeven aan vast personeel dan begroot.

Dit is ontstaan door lagere premies sociale lasten.

KAPITAALLASTEN	209
begroot	224

Het voordeel is voor ca. € 18.000,00 ontstaan doordat er in de begroting rekening was gehouden met het aantrekken van een langlopende geldlening (30 jaar) van € 600.000,00 tegen een percentage van 3,5 %. In werkelijkheid is deze lening (15 maanden) aangetrokken tegen een percentage van 0,55 %. Eind september 2015 is op deze lening € 100.000,00 afgelost en is het restant ad € 500.000,00 met 2 jaar verlengd tegen een percentage van 0,40 procent. Daartegen waren de afschrijvingslasten ca. € 4.000,00 hoger dan begroot.

ENERGIEKOSTEN	19
begroot	26

De onderschrijding is ontstaan door minder verbruik aan gas, water en elektriciteit en meer verbruik aan dieselolie voor trekker en grasmachine.

ONDERHOUDSKOSTEN	183
begroot	158

De overschrijding is voor ca. € 10.000,00 ontstaan door extra inzet in de Hoornseplas vanwege de waargenomen zwemmersjeuk. De extra inzet betrof het "onderwater" maaien van de watervegetatie en het meerdere keren laten wegvangen van de poelsslakken.

Ook waren er in 2015 extra onderhoudskosten door vandalisme (fietsbrug en toiletgebouwen) ca. € 3.000,00 en kosten voor het oplossen van storingen aan de nieuwe, mechanische sluisbediening ca. € 1.000,00. Op last van het waterschap Noorderzijlvest is er extra onderhoud

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

gepleegd aan de Hoornsedijk.(ca. € 7.000,00). Daarnaast waren er een aantal kleine overschrijdingen op diverse onderhoudsposten.

OVERIGE KOSTEN	3
begroot	15

Hierop wordt o.a. de met de belastingdienst afgesproken correctie omzetbelasting ad € 2.500,00 geboekt.

In de begroting is een post van € 10.000,00 aan onvoorzien opgenomen. Deze dient o.a. ter dekking van kleine overschrijdingen in de rest van de begroting.

De onderschrijding op deze post is dus hoofdzakelijk ontstaan door de post onvoorzien.

BATEN

INKOMSTEN UIT EIGENDOMMEN	209
begroot	195

Het voordeel op deze post is ontstaan door het verhuren van de kantoorruimte op de bovenverdieping (€ 5.000,00), het verlenen van een vergunning voor snackverkopen bij de Lijte (€ 4.000,00), Vergoeding Gasunie (ca. € 2.500,00) voor het leggen van een leiding door Meerschapsgebied, Verhuur vergaderzaal Meerschapsboerderij (ca. € 1.500,00). Deze, niet structurele, opbrengsten waren niet begroot. Daarnaast was de opbrengst van de sluisgelden ca. € 1.000,00 hoger dan begroot.

OVERIGE INKOMSTEN	11
begroot	68

Onder deze post is de taakstelling 2014 ad € 65.000,00 opgenomen. Deze taakstelling is in 2014 en verder opgenomen ter financiering van de in te huren buitengewoon opsporingsambtenaren (Boa's) Het tekort op deze post wordt voor ca. € 30.000,00 gecompenseerd door het minder inhuren van Boa's door het inzetten van een stagiair (in samenwerking met de gemeente Haren). Zie ook de toelichting bij Personeelskosten. Daarnaast wordt de onderschrijding gecompenseerd door een voordeliger financiering van een langlopende geldlening (ca. € 18.000,00) en voordelen op diverse posten t.o.v. de begroting.

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

Resultaatbestemming 2015

Nog te bestemmen resultaat 2015 conform jaarrekening

12.158

Het Dagelijks Bestuur stelt voor dit overschot toe te voegen aan de Algemene Reserve.

Specificatie bijdrage per gemeente, volgens verdeelsleutel in % voor 2015

	verdeelsleutel in %	aandeel	reeds bevoorschot
Gemeente Tynaarlo	14,5	86.016	87.779
Gemeente Groningen	69,8	414.062	422.547
Gemeente Haren	15,7	93.134	95.043
Nadelig saldo		593.212	605.370

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

OVERZICHT VASTE AKTIVA

Omschrijving object	aanschaf- waarde 01-01- 2015	ver- meer- dering en	ver- min- dering en	aanschaf waarde 31-12- 2015	cumulat- ieve afschrij- ving 01-01-2015	boek- waarde 01-01- 2015	afschr. perc.	afschr. in 2015	cumula- tieve afschrij- ving 31-12-2015	boek- waarde 31-12- 2015
Automatisering										
Computerapparatuur secretariaat/beheer Kantoorautomatisering 2014	5.429			5.429	5.428	1	20,000%	0	5.428	1
	5.353			5.353	0	5.353	14,290%	765	765	4.588
	10.782	0	0	10.782	5.428	5.354		765	6.193	4.589
Bedrijfsgebouwen										
Terugkoop 2 verkooppunten	38.300			38.300	12.750	25.550	6,660%	2.550	15.300	23.000
Verbouw boerderij	22.928			22.928	22.927	1	10,000%	0	22.927	1
Arbeid Kiosk Herst./schilderen uitkijktoren	4.184	4.184		4.184	0	0	5,000%	0	0	4.184
	11.000			11.000	0	0	10,000%	0	0	11.000
wzh molen de helper	7.690			7.690	0	0	5,000%	0	0	7.690
	61.228	22.874	0	84.102	35.677	25.551		2.550	38.227	45.875
Gronden/Terreinen										
Aankoop Zuidwesthoek Afronding deelgebied III/IV fase	187.918			187.918	149.660	38.258	2,000%	3.766	153.426	34.492
	37.451			37.451	21.931	15.520	2,000%	726	22.657	14.794
Grondaankopen	865.593			865.593	635.308	230.285	2,000%	0	635.308	230.285
Kaap Hoorn	216.109			216.109	216.108	1		0	216.108	1
	1.307.071	0	0	1.307.071	1.023.007	284.064		4.492	1.027.499	279.572
Grond-, Weg- & Waterb.kundige werken										
Aanleg drinkwaterleiding woonboten	7.606			7.606	7.605	1	10,000%	0	7.605	1
Aanleg Hoornse Plas	486.993			486.993	486.992	1	3,333%	0	486.992	1
Aanleg Hoornsemeer Afronding noordkant Hoornsemeer	797.402			797.402	797.401	1	3,333%	0	797.401	1
	142.950			142.950	91.176	51.774	2,000%	2.859	94.035	48.915
Baggeren Hoornsediep Herinrichting Zuidwesthoek	161.830			161.830	50.438	111.392	3,333%	4.635	55.073	106.757
	142.118			142.118	132.412	9.706	3,030%	4.266	136.678	5.440
Inrichting Kaap Hoorn Inrichting Noord- Westhoek A-Afd.	290.720			290.720	173.693	117.027	2,000%	5.854	179.547	111.173
	185.273			185.273	132.998	52.275	2,000%	3.721	136.719	48.554
	280.504			280.504	273.065	7.439	2,500%	7.438	280.503	1
Inrichting Oostoever Onderzoekskst.	152.205			152.205	152.204	1	3,333%	0	152.204	1
Baggeren Hoornsediep Onderzoekskst.	5.372			5.372	5.371	1	20,000%	0	5.371	1
Renovatie sluis Reconstruktiebijdrage Meerweg	42.933			42.933	42.932	1		0	42.932	1
	13.730			13.730	13.729	1	5,000%	0	13.729	1
Trip sluis Nijveensterkolk	348.952	2.102		346.850	0	348.952	3,333%	11.632	11.632	335.218
Trip-projecten	1			1	0	1	5,000%	0	0	1
Damwand Verv.kantopsl.park.Oude Badweg	37.900	37.900		37.900	0	0	5,000%	0	0	37.900
	2.594			2.594	0	0	5,000%	0	0	2.594

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

Vervangen beplantingsstrook Verw.+ herstellen straatwerk	3.200	3.200	0	0	5,000%	0	0	3.200	
	3.450	3.450	0	0	10,000%	0	0	3.450	
	3.058.589	47.144	2.102	3.103.631	2.360.016	698.573	40.405	2.400.421	703.210
Installaties									
Defibtech AED	1.798	1.798	1.797	1		0	1.797	1	
Telefooncentrale 2011 1e termijn	2.455	2.455	2.454	1	10,000%	0	2.454	1	
inbraakdetectie	1.700	1.700	0	0	10,000%	0	0	1.700	
Vervangen TL-armaturen	2.120	2.120	0	0	10,000%	0	0	2.120	
	4.253	3.820	8.073	4.251	2	0	4.251	3.822	
Inventaris									
Inrichting kantoor-/vergaderruimte	2.575	2.575	0	2.575	10,000%	258	258	2.317	
Inrichting tbv secretariaat	11.629	11.629	11.628	1	10,000%	0	11.628	1	
	14.204	0	0	14.204	11.628	2.576	258	11.886	2.318
Machines									
Frontmaaier	6.900	6.900	2.760	4.140	10,000%	690	3.450	3.450	
Ijsschuif-/veegmachine	4.801	4.801	4.800	1	12,500%	0	4.800	1	
Tiger Kipper	5.862	5.862	586	5.276	10,000%	586	1.172	4.690	
Toro grasmaaier 2014	42.012	42.012	0	42.012	10,000%	4.201	4.201	37.811	
Toro proforce GM 360 2014	6.375	6.375	0	6.375	10,000%	638	638	5.737	
Aankoop buitenboordmotor	3.093	3.093	0	0	10,000%	0	0	3.093	
Sneeuwschuif en grondschaaf	2.800	2.800	0	0	10,000%	0	0	2.800	
	65.950	5.893	0	71.843	8.146	57.804	6.115	14.261	57.582
Vervoermiddelen									
Bestelauto Piaggio Porter 2012	12.065	12.065	3.448	8.617	14,290%	1.724	5.172	6.893	
Fendt trekker 2014	79.000	79.000	0	79.000	10,000%	7.900	7.900	71.100	
Hijet Pickup Bestelauto 2002	13.023	13.023	13.022	1	14,290%	0	13.022	1	
	104.088	0	0	104.088	16.470	87.618	9.624	26.094	77.994
Overige Materiële Vaste Activa									
Maatregelenmatrix sexoverlast	75.710	75.710	45.426	30.284	10,000%	7.571	52.997	22.713	
Speelvoorziening	250.491	250.491	250.490	1		0	250.490	1	
Verplaatsing caravans Noordwesthoek	45.542	45.542	45.541	1	4,000%	0	45.541	1	
Verplaatsing zomerhuisjes NW-hoek	383.741	383.741	230.905	152.836	2,000%	7.714	238.619	145.122	
Vervangings Investering 1995	159.315	159.315	147.363	11.952	ann 20 jr	11.951	159.314	1	
Vervangings Investering 1999	143.022	143.022	90.494	52.528	ann 20 jr	9.318	99.812	43.210	
Vervangings Investering 2000	36.614	36.614	20.916	15.698	ann 20 jr	2.250	23.166	13.448	
Vervangings Investering 2001	150.076	150.076	77.032	73.044	ann 20 jr	8.702	85.734	64.342	
Vervangings Investering 2002	38.678	38.678	18.621	20.057	ann 20 jr	2.101	20.722	17.956	
Vervangings Investering 2003	94.190	94.190	40.469	53.721	ann 20 jr	4.872	45.341	48.849	
Vervangings Investering 2004	61.012	61.012	23.209	37.803	ann 20 jr	3.006	26.215	34.797	

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

Vervangings Investering 2005	67.967		67.967	22.668	45.299	ann 20 jr	3.189	25.857	42.110	
Vervangings Investering 2006	83.560		83.560	24.130	59.430	ann 20 jr	3.734	27.864	55.696	
Vervangings Investering 2007	47.679		47.679	11.740	35.939	ann 20 jr	2.029	13.769	33.910	
Vervangings Investering 2008	123.490		123.490	25.401	98.089	ann 20 jr	5.005	30.406	93.084	
Vervangings Investering 2009	65.129		65.129	10.883	54.246	ann 20 jr	2.514	13.397	51.732	
Vervangings Investering 2010	64.728		64.728	8.437	56.291	ann 20 jr	2.379	10.816	53.912	
Vervangings Investering 2011	77.423		77.423	7.383	70.040	ann 20 jr	2.711	10.094	67.329	
Vervangings Investering 2012	61.006		61.006	3.782	57.224	ann 20 jr	2.034	5.816	55.190	
Vervangings Investering 2013	69.264		69.264	2.095	67.169	ann 20 jr	2.200	4.295	64.969	
Vervangings Investering 2014	89.060		89.060	0	89.060	5,000%	4.453	4.453	84.607	
	2.187.697	0	0	2.187.697	1.106.985	1.080.712		87.733	1.194.718	992.979
Langlopende geldlenen										
Geldlening Navigare Necesses Est	16.336		16.336	15.521	815	5,000%	815	16.336	0	
Geldlening Waterskiclub	21.373		21.373	20.308	1.065	5,000%	1.065	21.373	0	
	37.709	0	0	37.709	35.829	1.880		1.880	37.709	0
	6.851.571	79.732	2.102	6.929.201	4.607.437	2.244.134		153.821	4.761.258	2.167.943

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

OVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN	2015				2014			
	SALDO 01/01/2015	VERMEER- DERINGEN	VERMIN- DERINGEN	SALDO 31/12/2015	SALDO 01/01/2014	VERMEER- DERINGEN	VERMIN- DERINGEN	SALDO 31/12/2014
NAAM RESERVE								
ALGEMENE RESERVE	169.461	82.660	30.630	221.491	191.019	63.293	84.851	169.461
RES. INVEST. MEERSCHAPSGBIED	451.401	0	0	451.401	559.708	0	108.307	451.401
TOTAAL RESERVES	620.862	82.660	30.630	672.892	750.727	63.293	193.158	620.862
	2015				2014			
NAAM VOORZIENING	SALDO 01/01/2015	VERMEER- DERINGEN	VERMIN- DERINGEN	SALDO 31/12/2015	SALDO 01/01/2014	VERMEER- DERINGEN	VERMIN- DERINGEN	SALDO 31/12/2014
EGALISATIEVOORZ. GR. ONDERHOUD	8.880	10.000	18.402	478	26.130	10.000	27.250	8.880
VOORZ. VERVANGING PERSONEEL	18.378	0	0	18.378	18.378	0	0	18.378
TOTAAL VOORZIENINGEN	27.258	10.000	18.402	18.856	44.508	10.000	27.250	27.258

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

OVERZICHT OPGENOMEN GELDLeningen

lening-nummer	bedrag van de lening	datum alg./dag-bestuur	besluit van goedkeuring door G.S.	datum van laatste aflossing	rente percentsage	restant schuld per 01-01-2015	opgenomen in 2015	rente 2015	aflossing 2015	restant-schuld per 31-12-2015
1995-1	453.780	12-12-1994 28-11-1994	n.v.t.	08-12-2020	6,80	108.908		6.953	18.151	90.757
1999-1	726.048	27-09-1999 12-09-1999	n.v.t.	14-12-2019	5,53	181.512		9.592	36.302	145.210
2007-1	1.000.000	19-06-2006 08-05-2006	n.v.t.	01-10-2037	4,60	774.598		35.979	33.678	740.920
2014-1	600.000	17-06-2013 12-06-2014	n.v.t.	24-09-2015	0,55	600.000		2.474	600.000	0
2015-1	500.000	31-08-2015	n.v.t.	22-09-2017	0,40		500.000	550		500.000
						1.665.018	500.000	55.548	688.131	1.476.887

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

WNT

In het kader van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector dienen de beloningen van topfunctionarissen binnen het Meerschapp Paterswolde toegelicht te worden. De topfunctionarissen betreffen de leden van het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de directeur/secretaris. Zie voor de verplichte toelichting betreffende deze topfunctionarissen de hieronder opgenomen tabel. Het normenkader rondom de "Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector" (hierna WNT) is bekrachtigd in het besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000106049 en de Regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000104920.

De Aanpassingswet WNT als onderdeel van dit normenkader is aangenomen door de Eerste Kamer op 22 december 2014.

Naam orgaan of instelling waar functie wordt bekleed	Functie(s) ¹	Aard van de functie ²	Naam	Beloning	Belastbare vaste en variabele onkosten vergoeding	Werkgeversdeel van voorzeningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	Datum aanvang dienstverband in het boekjaar	Datum einde dienstverband in het boekjaar (indien van toepassing)	Omvang dienstverband (in FTE)	Interim ³	Motivering overschrijding norm (indien van toepassing)
Meerschapp Paterswolde	voorzitter	Topfunctionaris	N. Hofstra	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschapp Paterswolde	vice-voorzitter	Topfunctionaris	J. v an Keulen	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschapp Paterswolde	bestuurslid	Topfunctionaris	P. Lambeck	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschapp Paterswolde	Directeur/secretaris	Topfunctionaris	G. Pots	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschapp Paterswolde	bestuurslid	Topfunctionaris	W.B. Leemhuis	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschapp Paterswolde	bestuurslid	Topfunctionaris	J.P. Loopstra.	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschapp Paterswolde	bestuurslid	Topfunctionaris	M. D. Blom.	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschapp Paterswolde	bestuurslid	Topfunctionaris	H. Wiersema	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschapp Paterswolde	bestuurslid	Topfunctionaris	L. S. Magnin	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschapp Paterswolde	bestuurslid	Topfunctionaris	L.M. Schuiling	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt
Meerschapp Paterswolde	bestuurslid	Topfunctionaris	C.H.L. Fenijn	0	0	0	nvt	nvt	nvt	nee	nvt

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

Deze rekening is opgemaakt, ingevolge artikel 26, lid 1 van de gemeenschappelijke regeling en overlegd aan het dagelijks bestuur.

Het dagelijks bestuur van het Meerschap Paterswolde verklaart, dat vorenstaande rekening aangeboden op 13 juni 2016 is overlegd aan het algemeen bestuur van het Meerschap Paterswolde.

Haren,

Het dagelijks bestuur voornoemd,

N. Hofstra, voorzitter

G. Pots,
directeur

Aldus besloten tot voorlopige vaststelling van deze rekening door het algemeen bestuur van het Meerschap Paterswolde in zijn vergadering van 13 juni 2016

N. Hofstra, voorzitter

G. Pots,
directeur

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Meerschop Paterswolde

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2015 van de gemeenschappelijke regeling Meerschop Paterswolde te Haren gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en het overzicht van baten en lasten over 2015 met de toelichtingen, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur

Het dagelijkse bestuur van de gemeenschappelijke regeling is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling.

Het dagelijkse bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado). Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het dagelijkse bestuur van de gemeenschappelijke regeling gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De bij onze controle toegepaste goedkeurings tolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten en toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2 lid 7 Bado is deze goedkeurings tolerantie door het algemeen bestuur bevestigd. Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

Bijlage 1 bij nr. 38 - Jaarverslag 2015 concept met accountantsverklaring

Colofon
Uitgave Meerschap Paterswolde
Tekst secretariaat
Reprowerk gemeente Groningen

Bijlage 2 bij nr. 38 Concept Begroting 2017 april 2016

Haren, juni 2016

concept Begroting 2017

Bijlage 2 bij nr. 38 Concept Begroting 2017 april 2016

Inhoudsopgave	Pagina
Bestuurssamenstelling	3
Programmabegroting (tekstueel) en Kadernota (blz. 3 t/m 7)	4
Programmabegroting	7
Specificatie van lasten	8
Specificatie van baten	9
Bijdrage per gemeente	10
Toelichting op de programmabegroting	11
Overzicht Vaste Activa	13
Overzicht Reserves en Voorzieningen	14
Overzicht Opgenomen Geldleningen	15
Meerjarenraming 2017 – 2020	16
Financiering	18
Handtekeningenformulier	20
Bijlage 1. Meerjarenbegroting groot onderhoud 2016-2020	21
Bijlage 2. Meerjarenbegroting vervangingsinvesteringen 2016-2020	22

Bijlage 2 bij nr. 38 Concept Begroting 2017 april 2016

Samenstelling van het Algemeen Bestuur

Mevrouw **N. Hofstra**, wethouder (VVD) van de gemeente Tynaarlo, voorzitter *)
De heer **J. van Keulen**, wethouder (VVD) van de gemeente Groningen, vicevoorzitter *)
Mevrouw **P. Lambeck**, wethouder (VVD) van de gemeente Haren *)
De heer **W.B. Leemhuis** gemeenteraadslid (Groen Links) van de gemeente Groningen.
De heer **J.P. Loopstra** gemeenteraadslid (PvdA) van de gemeente Groningen.
De heer **M.D. Blom** gemeenteraadslid (VVD) van de gemeente Groningen.
Mevrouw **H. Wiersema** gemeenteraadslid (CDA) van de gemeente Tynaarlo.
Mevrouw **L.S. Magnin** gemeenteraadslid (D66) van de gemeente Tynaarlo.
Mevrouw **L.M. Schuiling** gemeenteraadslid (PvdA) van de gemeente Haren.
Mevrouw **C.H.L. Fenijn** gemeenteraadslid (D66) van de gemeente Haren.

*) Tevens lid van het dagelijks bestuur

Secretariaat

Meerschapsboerderij
Veenweg 46, 9752 XS Haren.
www.meerschap-paterswolde.nl
info@meerschap-paterswolde.nl
telefoonnummer 050-5255381

Dhr. G.Pots directeur
Dhr. G.C.M. Schalkoort loco secretaris
Dhr. H.Homan beheerder

Administratie

Shared Service Center (SSC) gemeente Groningen

Bankrelatie

Nederlandse Waterschapsbank NV te 's Gravenhage
IBAN: NL44 NWAB 0636 7565 99 t.n.v. de ontvanger van het Meerschap Paterswolde

Bijlage 2 bij nr. 38 Concept Begroting 2017 april 2016

Programmabegroting 2017

1. Algemeen

Hierbij bieden wij u de Begroting 2017 aan. Deze begroting resulteert in een bijdrage van, afgerond, € 614.500,00 voor de drie deelnemende gemeenten. Deze bijdrage ligt op hetzelfde niveau als in 2016. (€ 614.840,00) In deze begroting is € 34.000,00 onttrokken aan de Algemene Reserve om hetzelfde bijdrageniveau als 2016 te kunnen handhaven. Dit is een continuering van het genomen bestuursbesluit in 2010, waarin besloten is de bijdrage zoveel mogelijk op hetzelfde niveau te handhaven door positieve resultaten in de Algemene Reserve te doteren en deze weer te onttrekken voor de komende begrotingen.

Deze begroting hebben wij onder meer gebaseerd op de ervaringscijfers van het jaar 2015 en de begroting 2016. Daarnaast hebben wij rekening gehouden met de ons thans bekende ontwikkelingen die gevolgen zullen hebben voor de inkomsten en uitgaven in het jaar 2017 en verder.

Als gevolg van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bestaat de begroting uit een beleidsbegroting en een financiële begroting. De beleidsbegroting vindt u hieronder. De beleidsbegroting bestaat uit een programmaplan en uit paragrafen.

In de titels 2.2 en 2.3 van het BBV wordt hier nader op ingegaan.

Ingaande de budgetperiode, die loopt van 2017 t/m 2020, is de bijdrage van de deelnemende gemeenten niet uitsluitend bepaald door de reguliere, trendmatig verhoogde, bijdrage die bestemd is voor de instandhouding van de gerealiseerde voorzieningen.

2. Het programmaplan en de paragrafen

Het BBV gaat er van uit dat het programmaplan verschillende programma's zal bevatten. Daarbij is een programma een samenvattend geheel van activiteiten. Omdat het Meerschapschap slechts belast is met één samenhangende taak, te weten de openluchtrecreatie, hebben wij het programmaplan niet opgesplitst in verschillende programma's.

Als gevolg van artikel 8 van het BBV moeten de doelstelling en de beoogde maatschappelijke effecten in het programmaplan worden behandeld, evenals de wijze waarop men deze wil bereiken. In de paragrafen dienen als gevolg van artikel 9 van het BBV de beleidslijnen te worden vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten.

Op ons Meerschapschap zijn vier verplichte paragrafen van toepassing, te weten: het weerstandsvermogen, het onderhoud van de kapitaalgoederen, de financiering en de bedrijfsvoering.

2.1. Het programmaplan

De doelstelling van het Meerschapschap is opgenomen in artikel 2 van de gemeenschappelijke regeling Meerschapschap Paterswolde 2007 en luidt: Het lichaam heeft binnen de grenzen van zijn gebied tot doel het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het terrein van de openluchtrecreatie, zulks met de bescherming van de natuur en het landschap.

Bij het uitoefenen van deze taak achten wij de vrije toegang tot onze voorzieningen essentieel. Het effect van ons beleid is dat iedere bewoner en bezoeker van Stad en Ommeland de gelegenheid heeft om op een goede manier te recreëren binnen ons werkgebied.

Wij trachten dit effect te bereiken door enerzijds een goed onderhoud van de gerealiseerde voorzieningen en anderzijds door aanleg van nieuwe voorzieningen, waarbij wordt ingespeeld op wensen en behoeften in de samenleving.

De kosten, die verbonden zijn aan dit reguliere programma vindt u terug in de exploitatiebegroting 2017.

De kosten worden gedekt door commerciële inkomsten (verhuringen en verpachtingen), incidentele verkoop van eigendommen en bijdragen van de deelnemende gemeenten.

Bijlage 2 bij nr. 38 Concept Begroting 2017 april 2016

2.2. De paragrafen

2.2.1. Weerstandsvermogen

Het Meerschop heeft voor de thans voorzienbare risico's diverse reserves en voorzieningen ingesteld, ten einde toekomstige ontwikkelingen te kunnen opvangen. Een overzicht van deze reserves en voorzieningen treft u aan in staat D (Overzicht Reserves en Voorzieningen) bij deze begroting.

Kortheidshalve verwijzen wij daarnaar. Gezien de hoogte en aard van het vermogen is het weerstandsvermogen voldoende met uitzondering van de Reserve Groot Onderhoud, zie paragraaf 2.2.2 Onderhoud Kapitaalgoederen.

De voorzieningen worden gevoed uit de begroting via de daarvoor opgenomen begrotingsposten. De reserves worden gevoed via de resultaatbestemming. Daarnaast kan een eventueel exploitatieoverschot worden bestemd voor de voeding van reserves en voorzieningen. Onderstaande gaan wij nader in op twee belangrijke risico's.

Risico personeel.

Gelet op de leeftijdsopbouw en het aantal werknemers in de buitendienst loopt onze organisatie nauwelijks risico. Bij langdurige ziekte van één of meer werknemers kan de organisatie voor onverwachte personeelsuitgaven komen te staan.

Om bovenstaande risico's te geleger tijd zoveel mogelijk te kunnen opvangen bestaat de Voorziening Vervanging Personeel. Voor de onderhoudsmedewerkers een ziekteverzuimverzekering afgesloten zodat de voorziening niet verder aangevuld hoeft te worden.

Voor het secretariaatspersoneel en de beheerder zijn dienstverleningscontracten afgesloten met de gemeente Groningen. In het geval van (langdurige) ziekte wordt voor vervanging gezorgd.

Risico Aansprakelijkheid.

Ter dekking van de aansprakelijkheidsrisico's is een verzekering afgesloten en is een risico management beheersysteem opgebouwd.

2.2.2. Onderhoud kapitaalgoederen

Het dagelijks onderhoud van onze kapitaalgoederen vindt (nog) op een goed niveau plaats zodat recreanten er op een goede en plezierige wijze gebruik van kunnen maken. In het overzicht van baten en lasten zijn middelen voor het dagelijks onderhoud gereserveerd, terwijl er daarnaast een onderhoudsvoorziening bestaat, waaruit die onderhoudskosten worden betaald die slechts eenmaal in een reeks van jaren voorkomen. Deze onderhoudsvoorziening bevindt zich niet op een verantwoord niveau om het toekomstige grootonderhoud te kunnen opvangen. Dit heeft te maken met een aantal objecten die veel onderhoud vragen. (molen, vuurtoren, kunstwerken.)

Jaarlijks (sinds 2016, daarvoor € 75.000,00) is er een budget van € 100.000,00 beschikbaar om vervangingsinvesteringen te plegen.

2.2.3 Financiering

De financiering van de exploitatie- en investeringsuitgaven vinden plaats door de bijdragen van de deelnemende gemeenten, de opbrengsten van het Meerschop en het beschikbare bankkrediet.

2.2.4 Bedrijfsvoering

Voor het Meerschop Paterswolde is richtinggevend de Beleidsvisie 2012 en de planning van het dagelijks en groot onderhoud en de meerjarenplanning vervangingsinvesteringen.

In deze begroting is ervan uitgegaan dat de huidige lijn zal worden voortgezet. Dat betekent dat onze huidige voorzieningen op een verantwoorde wijze zullen worden onderhouden en dat in nieuwe voorzieningen zal worden geïnvesteerd naar gelang de behoefte van de samenleving. Hierbij staat centraal de verdere uitvoering van het koepelplan Paterswoldsemeer, de Beleidsvisie 2012, Meer in Beweging 2015, deelplanuitwerkingen van de structuurvisie Meerweg en de uitwerking van de robuuste ecologische verbindingzone (REVZ).

Bijlage 2 bij nr. 38 Concept Begroting 2017 april 2016

3. Uitgangspunten bij de opstelling van de begroting

Bij de voorbereiding van de Begroting 2017 zijn wij uitgegaan van de gegevens, zoals die medio maart 2016 bekend waren. Het zo vroeg moeten opstellen van de begroting betekent altijd een zeker risico omdat zich in de komende maanden nog diverse veranderingen kunnen voordoen. Bij de begroting 2017 is ervan uitgegaan dat in de huidige vorm zal worden verdergegaan.

4. Kengetallen

Kengetallen	jaarrekening 2015	begroting 2016	begroting 2017
netto schuldquote	180%	160%	149%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	180%	160%	149%
solvabiliteitsratio	30%	32%	33%
structurele exploitatieruimte	-2%	1%	0%

Netto schuldquote

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeenschappelijke regeling in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft inzicht in het structurele en reële evenwicht van de begroting.

5. Verschillen tussen Begroting 2017 en Begroting 2016

Hiervoor verwijzen wij naar de toelichting op de programmabegroting 2017.

6. Meerjarenperspectief 2018 t/m 2020

Ingevolge het BBV dient een meerjarenperspectief voor, tenminste, drie jaren na het begrotingsjaar te worden gegeven, dus voor de jaren 2018 t/m 2020. Wij hebben er voor gekozen om onze vaste gedragslijn om een perspectief over drie jaren na het begrotingsjaar te geven, voort te zetten. U vindt dit perspectief over de periode 2017 t/m 2020 terug in de exploitatiebegroting.

7. Treasury

Als gevolg van de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) is een treasuryparagraaf opgenomen.

Bijlage 2 bij nr. 38 Concept Begroting 2017 april 2016

Programmabegroting

Lasten		bedragen x € 1.000,-	
OMSCHRIJVING	BEGROTING 2016	BEGROTING 2017	
PERSONEELSKOSTEN	384	387	
KAPITAALLASTEN	206	191	
BESTUURS-/ADVIES- EN BUROKOSTEN	34	30	
BELASTINGEN EN VERZEKERINGEN	40	41	
ENERGIEKOSTEN	29	22	
ONDERHOUDSKOSTEN	161	170	
OVERIGE KOSTEN	5	15	
NAAR BESTEMMINGSRESERVE	10	0	
TOTAAL LASTEN	869	856	

Baten		bedragen x € 1.000,-	
OMSCHRIJVING	BEGROTING 2016	BEGROTING 2017	
INKOMSTEN UIT EIGENDOMMEN	198	201	
VERSTREKTE GELDLeningen	0	0	
EXPLOITATIEBIJDRAGEN	5	3	
OVERIGE INKOMSTEN	51	3	
BEGROOT NADELIG SALDO	615	615	
ONTTREKING ALGEMENE RESERVE	0	34	
TOTAAL BATEN	869	856	

Bijlage 2 bij nr. 38 Concept Begroting 2017 april 2016

Specificatie van lasten van de programmabegroting

Omschrijving	Begroting 2016	Begroting 2017
Personeelskosten		
Bruto Salaris Structureel	88.000,00	90.000,00
Sociale Verzekeringspremies	25.000,00	24.000,00
Uitzendkrachten tijdelijk	80.000,00	70.000,00
Overig personeel derden	185.000,00	197.000,00
Reis- en Verblijfkost	5.000,00	5.000,00
Kosten Salarisadministratie extern	500,00	500,00
Totaal	383.500,00	386.500,00
Kapitaallasten		
Rente Exploitatie	0,00	0,00
Rente Kapitaalverstrekking	66.000,00	46.000,00
Afschrijvingskosten	140.000,00	145.000,00
Totaal	206.000,00	191.000,00
Bestuur-/Advies en Bureaukosten		
Contributies/Lidmaatschappen	4.500,00	4.000,00
Druk- en bindwerk	2.000,00	1.000,00
Kantoorbenodigdheden	2.000,00	1.500,00
Voorlichtingskosten	1.500,00	1.500,00
Vaste telefoonabonnementen	3.000,00	2.500,00
Porti-kosten	500,00	500,00
Accountantskosten	2.000,00	2.000,00
Externe deskundigheid	15.000,00	15.000,00
Vergaderkosten	3.000,00	2.000,00
Totaal	33.500,00	30.000,00
Belastingen en verzekeringen		
Bedrijfsschadeverzekeringen	24.000,00	24.000,00
Onroerend Zaakbelasting	6.000,00	6.500,00
Waterschapslasten	10.000,00	10.000,00
Totaal	40.000,00	40.500,00
Energieverbruik		
Elektriciteit en Gas	16.000,00	12.000,00
Water	3.000,00	2.000,00
Benzine/Olie/Lpg	10.000,00	8.000,00
Totaal	29.000,00	22.000,00
Onderhoudskosten		
Onderhoudswerkzaamheden	151.000,00	160.000,00
Dotatie Voorziening	10.000,00	10.000,00
Totaal	161.000,00	170.000,00
Overige kosten		
Diverse transacties	5.000,00	5.000,00
Onvoorzien	10.000,00	10.000,00
Totaal	15.000,00	15.000,00
TOTAAL KOSTEN	868.000,00	855.000,00

Bijlage 2 bij nr. 38 Concept Begroting 2017 april 2016

Specificatie van baten van de programmabegroting

Omschrijving	Begroting 2016	Begroting 2017
Inkomsten uit eigendommen		
Huur Onroerende Zaken	-27.000,00	-27.000,00
Pachten	-148.000,00	-149.000,00
Ligplaatsen/Stallinggelden	-4.500,00	-4.500,00
Sluisgelden	-7.000,00	-8.000,00
Leges, Rechten & Heffingen	-4.000,00	-4.000,00
Administratiekosten	-7.000,00	-8.000,00
Totaal	-197.500,00	-200.500,00
Exploitatiebijdragen		
Doeluitkeringen	-5.000,00	-3.000,00
Totaal	-5.000,00	-3.000,00
Overige inkomsten		
Diverse opbrengsten	-50.660,00	-3.000,00
Totaal	-50.660,00	-3.000,00
Nadelig saldo		
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	-614.840,00	-614.500,00
Totaal	-614.840,00	-614.500,00
Onttrekking algemene reserve	0	-34000,00
TOTAAL OPBRENGSTEN	-868.000,00	-855.000,00

Bijlage 2 bij nr. 38 Concept Begroting 2017 april 2016

Specificatie bijdrage per gemeente

	verdeelsleutel in %	bijdrage 2016	Bijdrage 2017
Gemeente Tynaarlo	14,5	89.152	89.103
Gemeente Groningen	69,8	429.158	428.920
Gemeente Haren	15,7	96.530	96.477
Bijdrage		614.840	614.500

Bijlage 2 bij nr. 38 Concept Begroting 2017 april 2016

Toelichting op de programmabegroting

Lasten

bedragen x € 1.000,-

PERSONEELSKOSTEN	386.500

Bruto Loonkosten eigen personeel 114.000

Dit betreft het personeel in dienst van het Meerschap t.b.v. het beheer.

Er is uitgegaan van de werkelijke loonkosten over de maand februari 2016 en daarnaast is rekening gehouden met 2% stijging van de loonkosten voor 2017.

Tijdelijk personeel 70.000

De sluisbediening vindt door twee medewerkers van Iederz plaats en daarnaast nog door twee invalkrachten. (€ 22.000,00)

Voor het (hoog)seizoen wordt extra personeel ingehuurd voor ondersteuning/vervanging van het eigen personeel (o.a. schoonmaakwerkzaamheden).(€ 8.000,00).

Daarnaast is er € 40.000,00 voor handhaving in het Meerschapsgebied opgenomen.

Kosten ambtelijk personeel

Dit bedrag bestaat uit:

* kosten dienstverleningscontract Gemeente Groningen 164.000

* kosten Shared Service Center Gemeente Groningen 33.000

Vergoeding autokosten 5.000

Dit betreft voornamelijk de kosten van de lease auto die met ingang van 2009 beschikbaar is gesteld aan de beheerder van het Meerschap.

Kosten salarisadministratie 500

KAPITAALLASTEN	191.000

Afschrijvingen

Voor een specificatie wordt verwezen naar het overzicht vaste activa.

Rente vaste geldleningen

Voor een specificatie wordt verwezen naar de staat van opgenomen geldleningen.

BESTUURS-/ADVIES- EN BUREAUKOSTEN	30.000

De verlaging van € 3.500,00 wordt veroorzaakt door het verlagen van het budget voor druk- en bindwerk, contributies, telefonie en vergaderkosten

ONDERHOUDSKOSTEN	170.000

De verhoging (€ 9.000,00) wordt door de inflatiecorrectie en door toename van de onderhoudskosten door o.a. vandalisme en de TRIP- en Meerweg investeringen veroorzaakt.

Bijlage 2 bij nr. 38 Concept Begroting 2017 april 2016

OVERIGE KOSTEN/ONVOORZIEN	15.000

omzetbelasting niet te verrekenen (jaarlijkse correctie)	2.500
overige kosten	2.500
onvoorzien	10.000

Baten

INKOMSTEN UIT EIGENDOMMEN	200.500

Erfpacht recreatie terreinen

Dit betreft de inkomsten uit terreinen met recreatiewoningen en recreatiecaravans, zoals de Koelstukken, Knolleland, Meerwold, Noord Westhoek, Zomers Buiten, Mannewiek, Oostoever en Humanitas.

De vijfjaarlijkse canons zijn met ingang van 2015 weer aangepast aan de inflatiecorrectie.

Huren

Dit betreft grotendeels de huuropbrengst van de sluiswachterswoning, 3 verkooppunten Hoornse Plas en de moestuinen bij "Zomers Buiten".

Ligplaatsen/Stallinggelden

Onder deze inkomsten vallen o.a. ligplaats van de rondvaartboot en de ligplaatsen in de "sloot van Rath".

Leges, rechten & heffingen

Dit betreft grotendeels recht van opstal KPN zendmast.

Vaste Inkomsten verleende vergunningen/ontheffingen

Dit betreft grotendeels de vergunning/ontheffing verleend t.b.v. snackverkoop bij de Lijte.

OVERIGE INKOMSTEN	3.000

Dit betreft de opbrengst voor de verhuur van de vergaderzaal en diverse kleine opbrengsten. Deze post is ten opzichte van de begroting 2016 verlaagd met ongeveer € 47.000,00. In de begroting 2016 was onder deze post een taakstelling van € 35.000,00 opgenomen voor het inhuren van Handhavers. Deze taakstelling is inmiddels ingevuld door een andere inzet (stagiair i.p.v. toezichthouder) en een andere organisatie. (lager tarief). Daarnaast is deze taakstelling ingevuld door diverse kostenposten te verlagen. De verdere verlaging van de overige inkomsten ontstaat door het verdwijnen van opbrengsten bij de Lijte (€ 4.000,00) en het niet ramen van incidentele opbrengsten.

ONTTREKING ALGEMENE RESERVE	34.000

Continuering bestuursbesluit 2010 waarin besloten werd de positieve resultaten toe te voegen aan de Algemene Reserve en deze weer te gebruiken voor het handhaven van hetzelfde niveau van de bijdrage voor de deelnemende gemeenten.

Bijlage 2 bij nr. 38 Concept Begroting 2017 april 2016

OVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN

NAAM RESERVE	2017				2016			
	SALDO 01/01/2017	VERMEER- DERINGEN	VERMIN- DERINGEN	SALDO 31/12/2017	SALDO 01/01/2016	VERMEER- DERINGEN	VERMIN- DERINGEN	SALDO 31/12/2016
ALGEMENE RESERVE	221.491	12.158	34.000	199.649	221.491			221.491
RES. INVEST. MEERSCHAPS- GEBIED	451.401			451.401	451.401			451.401
TOTAAL RESERVES	672.892	12.158	34.000	651.050	672.892			672.892
NAAM VOORZIENING	2017				2016			
	SALDO 01/01/2017	VERMEER- DERINGEN	VERMIN- DERINGEN	SALDO 31/12/2017	SALDO 01/01/2016	VERMEER- DERINGEN	VERMIN- DERINGEN	SALDO 31/12/2016
EGALISATIEVOORZ. GR. ONDERHOUD	10.478	10.000		20.478	478	10.000		10.478
VOORZ. VERVANGING PERSONEEL	18.378			18.378	18.378			18.378
TOTAAL VOORZIENINGEN	28.856	10.000		38.856	18.856	10.000		28.856

Bijlage 2 bij nr. 38 Concept Begroting 2017 april 2016

OVERZICHT OPGENOMEN GELDENINGEN

lening- nummer	bedrag van de lening	datum alg./dag. bestuur	datum van laatste aflossing	rente percen- tage	restant schuld per 01-01-2017	opgenomen in 2017	rente 2.017	aflossing 2.017	restant- schuld per 31-12-2017
1995-1	453.780	12-12-1994 28-11-1994	08-12-2020	6,80	72.608		4.862	18.151	54.457
1999-1	726.048	27-09-1999 12-09-1999	14-12-2019	5,53	108.910		5.934	36.302	72.608
2007-1	1.000.000	19-06-2006 08-05-2006	01-10-2037	4,60	707.243		32.143	33.678	673.565
2015-1	500.000	31-8-2015	22-09-2017	0,40	500.000		1.456	500.000	0
	500.000		23-09-2017	1,00		500.000	1.361	0	500.000
					1.388.761	500.000	45.755	588.131	1.300.630

Bijlage 2 bij nr. 38 Concept Begroting 2017 april 2016

Meerjarenraming 2017-2020

Lasten	bedragen x €1.000,-			
	2017	2018	2019	2020
OMSCHRIJVING				
PERSONEELSKOSTEN	386	394	402	409
KAPITAALLASTEN	191	207	206	209
BESTUURS-/ADVIES- EN BUROKOSTEN	30	31	31	32
BELASTINGEN EN VERZEKERINGEN	41	41	42	43
ENERGIEKOSTEN	22	22	23	23
ONDERHOUDSKOSTEN	170	173	177	180
OVERIGE KOSTEN	15	15	16	16
NAAR BESTEMMINGRESERVE				
TOTAAL LASTEN	855	883	898	912

Bijlage 2 bij nr. 38 Concept Begroting 2017 april 2016

bedragen x € 1.000,-

Baten	2017	2018	2019	2020
OMSCHRIJVING				
INKOMSTEN UIT EIGENDOMMEN	201	201	201	205
EXPLOITATIEBIJDRAGEN	3	3	3	3
OVERIGE INKOMSTEN	3	3	4	4
GEMEENTELIJKE BIJDRAGE	614	676	690	700
ONTTrekking ALGEMENE RESERVE	34			
TOTAAL BATEN	855	883	898	912

Bijlage 2 bij nr. 38 Concept Begroting 2017 april 2016

Financiering

Algemeen

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet fido) betreft de treasury van gemeenten en overheidslichamen.

Treasury is het sturen en beheersen van, verantwoord over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Op grond van de wet is het Meerschapp Paterswolde verplicht om zowel in de begroting als in de jaarrekening een zogenaamde treasury-paragraaf op te nemen, waarin verantwoording over het treasurybeleid wordt afgelegd.

Treasurybeheer

De kasgeldlimiet wordt berekend door een (vastgesteld) percentage van de totale begrote bedrijfslasten van het Meerschapp te nemen.

De netto vlottende schuld per kwartaal is het gemiddelde van de standen van deze schuld op de eerste dag van iedere maand in het desbetreffende kwartaal.

In het volgende overzicht wordt de werkelijke omvang van de kasgeldlimiet getoetst aan de wettelijke norm overeenkomstig de Wet fido.

Omschrijving	Bedragen per kwartaal (x € 1.000)			
	2017 1e kw.	2017 2e kw.	2017 3e kw.	2017 4e kw.
Omvang van de begroting per 1 januari (=grondslag)	871	871	871	871
1) Toegestane kasgeldlimiet:				
- in procenten van de grondslag	8,2	8,2	8,2	8,2
- in een bedrag	71	71	71	71
2) Omvang vlottende korte schuld:				
- opgenomen gelden korter dan 1 jaar	0	0	0	0
- schuld in rekening courant	0	0	0	0
- gestorte gelden door derden korter dan 1 jaar	0	0	0	0
- overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0
3) Vlottende middelen:				
- contante gelden in kas	0	0	0	0
- tegoeden in rekening courant	150	300	250	150
- overige uitstaande gelden korter dan 1 jaar	0	0	0	0
4) Toets kasgeldlimiet:				
Totaal netto vlottende schuld (2 - 3)	-150	-300	-250	-150
Toegestane kasgeldlimiet (1)	71	71	71	71
Ruimte (+) e.q. overschrijding (1-4)	221	371	321	221

Bijlage 2 bij nr. 38 Concept Begroting 2017 april 2016

Renterisico norm

De renterisiconorm wordt berekend door een (vastgesteld) percentage van het totaal van de vaste schuld van het Meerschap bij aanvang van het jaar te nemen. Deze norm wordt getoetst aan de werkelijke vaste schuldpositie, waarbij telkens de stand aan het begin van het jaar wordt genomen. Het volgende overzicht brengt de renterisico's voor de vaste schuld in relatie tot de renterisiconorm volgens de Wet fido in beeld.

Omschrijving	2014	2015	2016	Bedragen
				(x € 1.000)
<u>Basisgegevens</u>				
1a	0	0	0	0
1b	0	0	0	0
2	0	0	0	0
3a	600	500	0	500
3b	0	0	0	0
4	600	500	0	500
5	88	688	88	588
6	88	500	0	500
7	0	0	0	0
<u>Renterisiconorm</u>				
8	1.153	1.665	1477	1389
9	20%	20%	20%	20%
10	230	333	295	278
<u>Toets renterisiconorm</u>				
11	230	333	295	278

Financiering

Door middel van het onderstaande overzicht wordt inzicht gegeven in de samenstelling, de grootte en de rentegevoeligheid van de opgenomen leningen.

Omschrijving	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari	1.389	
Nieuwe leningen	500	
Reguliere aflossingen	-88	
Vervroegde aflossingen	-500	
Renteanpassing (oud percentage)	0	
Renteanpassing (nieuw percentage)	0	
Stand per 31 december	1.301	3,40%

Bijlage 2 bij nr. 38 Concept Begroting 2017 april 2016

Deze begroting 2017 is opgemaakt ingevolge artikel 21, 1^e lid van de gemeenschappelijke Regeling.

Haren,

Het dagelijks bestuur van
het Meerschap Paterswolde

N.Hofstra, voorzitter

G.Pots, directeur

Vastgesteld door het algemeen bestuur van het Meerschap Paterswolde in zijn vergadering van:
13 juni 2016

N.Hofstra, voorzitter

G.Pots, directeur

Ingezonden ter informatie aan het college van Gedeputeerde Staten van de Provincie Groningen op:

Bijlage 2 bij nr. 38 Concept Begroting 2017 april 2016

Meerjarenbegroting groot onderhoud 2016-2020 Meerschop Paterswolde.

Bijlage 1.

Omschrijving object	2016	2017	2018	2019	2020	2016-2020
Vuurtoren	15000	5000	0	0	0	20000
Botenhuizen Meerweg (3 stuks)	0	8000	0	0	4000	12000
Toiletgebouw de Lijte	0	0	0	0	0	0
Molen de Helper	5000	5000	5000	5000	5000	25000
Houten Bruggen (11 stuks)	0	0	0	0	0	0
Steigers zwemmen (8 stuks)	0	0	0	0	0	0
Steigers Boten (6 stuks)	0	0	0	0	0	0
Steiger Zwanenhals	0	0	0	0	0	0
Fietsbrug staal/ kunststof Nijdam	0	0	0	0	0	0
Keringsdam beton Nijdam	7000	7000	7000	7000	7000	35000
Brug en sluis Nijveensterkolk	0	3000	0	6000	3000	12000
Gemaal oude Badweg	0	0	0	0	0	0
Klepstuw Hoornse Plas	0	0	1500	0	0	1500
Toiletgebouwen Hoornse plas (4 stuks)	2500	0	2500	0	2500	7500
Kiosken Hoornseplas, 3 stuks waarvan 2 in pandig bij toiletgebouw	7500	5500	0	0	0	13000
Speelvoorziening Hoornseplas	0	0	0	0	0	0
Vlotten Hoornse plas t.b.v. watercirculatie (6 stuks).	0	0	0	0	0	0
Boerderij Hoornsedijk 8 tevens sluis en Molenkantoor	0	0	8500	0	5000	13500
Pomphuis inclusief pomp t.b.v. watercirculatie	0	0	0	0	0	0
Kunstwerk water en licht	0	0	0	0	0	0
Kunstwerk Hoornse plas	0	0	0	0	0	0
Kunstwerk het Bakken	7500	0	0	0	0	7500
Boerderij Veenweg 46 t.b.v. beheer en secretariaat	3000	0	9000	0	3000	15000
Pont passantenhaven	0	0	0	0	0	0
Zwemsteiger (beton) de Lijte	0	0	0	0	0	0
Trailerhelling (2 stuks)	0	0	0	0	0	0
Waterleiding kunststof inclusief watermeterputten	6500	5000	2000	2000	2000	17500
Wegen/fiets en wandelpaden	5000	5000	10000	5000	5000	30000
Gazons en bermen incl. drainage	4500	4500	4500	4500	8500	26500
Sloten en greppels	5000	12000	2500	5000	9000	33500
Beplanting en houtopstanden	12000	7000	7000	7000	7000	40000
Totalen	80500	67000	59500	41500	61000	309500

Bijlage 2 bij nr. 38 Concept Begroting 2017 april 2016

Meerjarenbegroting vervangingsinvesteringen 2016-2020

Meerschop Paterswolde.

Bijlage 2.

Omschrijving object	2016	2017	2018	2019	2020	2016-2020
Vuurtoren	0	0	0	0	0	0
Botenhuizen Meerweg (3 stuks)	0	15000	0	0	0	15000
Toiletgebouw de Lijte	0	0	0	0		0
Molen de Helper	0	0	0	0		0
Houten Bruggen (11 stuks)	15000	15000	22000	15000	12000	79000
Steigers zwemmen (8 stuks)	9000	9000	9000	9000	9000	45000
Steigers Boten (6 stuks)	15000	15000	15000	15000	15000	75000
Steiger Zwanenhals	0	6000	6000	8000	6000	26000
Fietsbrug staal/ kunststof Nijdam	0	0	0	0	0	0
Keringsdam beton Nijdam	0	0	0	0	0	0
Brug en sluis Nijveensterkolk	0	0	0	0	0	0
Gemaal oude Badweg	0	0	0	17500	0	17500
Klepstuw Hoornse Plas	0	0	0	0	0	0
Toiletgebouwen Hoornse plas (4 stuks)	2500	0	9000	1500	3500	16500
Kiosken Hoornseplas, 3 stuks waarvan 2 in pandig bij toiletgebouw	0	0	0	0	0	0
Speelvoorziening Hoornseplas	2500	2500	2500	2500	2500	12500
Vlotten Hoornse plas t.b.v. watercirculatie (6 stuks).	2000	2000	4000	2000	2000	12000
Boerderij Hoornsedijk 8 tevens sluis en Molenkantoor	0	4000	0	0	8000	12000
Pomphuis inclusief pomp t.b.v. watercirculatie	0	0	8000	0	0	8000
Kunstwerk water en licht	0	0	0	0	0	0
Kunstwerk Hoornse plas	0	0	0	0	0	0
Kunstwerk het Bakken	0	0	0	0	0	0
Boerderij Veenweg 46 t.b.v. beheer en secretariaat	2500	0	0	0	8000	10500
Pont passantenhaven	0	0	0	0	0	0
Zwemsteiger beton de Lijte	0	0	0	0	0	0
Trailerhelling (2 stuks)	0	0	0	0	0	0
Waterleiding kunststof incl. watermeterputten	6000	2000	0	0	0	8000
Wegen/fiets en wandelpaden	30000	10000	60000	20000	20000	140000
gazons en bermen incl drainage	6000	6000	6000	6000	6000	30000
Beschoeiing	110000	110000	115000	115000	135000	585000
terreinmeubilair	18000	13500	8500	2500	4500	470000
beplanting en houtopstanden	8000	8000	8000	8000	12000	44000
Werktuigen en gereedschappen	10000	12000	0	0	16000	38000
Rollend materieel	0	10000	0	0	12000	22000
Leidingen en rioleringen	6000	0	8000	8000	8000	30000
Totalen	242500	240000	281000	230000	279500	1273000

Bijlage 2 bij nr. 38 Concept Begroting 2017 april 2016

Bijlage 2 bij nr. 38 Concept Begroting 2017 april 2016

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Raadsvoorstel

Registratienr. 5637662 Steller/telnr. Bijlagen 6
Onderwerp Financiële Jaarstukken PGZ

Classificatie Openbaar Geheim

Portefeuillehouder Wethouder Gijsbertsen Raadscommissie

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

- I. kennis te nemen van het jaarverslag en jaarrekening 2015; de actualisatie begroting 2016 en de begroting 2017 van de gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid en Zorg;
- II. geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze uit te brengen omtrent de actualisatie begroting 2016 en begroting 2017 van de gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid en Zorg;
- III. het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid en Zorg in te lichten over deze besluiten.

Samenvatting

Bijgaand ontvangt u de financiële jaarstukken van de gemeenschappelijke regeling:

- Jaarverslag en Jaarrekening 2015 + toelichting;
- Actualisatie begroting Publieke Gezondheid & Zorg 2016;
- Toelichting beleids- en financiële begroting Publieke Gezondheid & Zorg 2017;
- Beleids- en financiële begroting Publieke Gezondheid & Zorg 2017.

Er zijn geen belangwekkende resultaten, afwijkingen of verwachtingen te melden. Voor een verdere toelichting verwijs ik u naar het Raadsvoorstel.

Met de toezending van de financiële jaarstukken, wordt voldaan aan artikel 35 lid 1 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Het Algemeen Bestuur PG&Z heeft in haar conceptbespreking van 15 april jongstleden geen op- en aanmerkingen geuit aan op de aan u voorliggende stukken. Uw Raad wordt daarom gevraagd af te zien van commentaar op de financiële jaarstukken PG&Z. Op 9 juli a.s. zal naar verwachting in de vergadering van het Algemeen Bestuur, definitieve besluitvorming plaatsvinden. Uiterlijk 20 juni kunnen de eventuele reacties per mail of brief worden toegestuurd aan de ambtelijk secretaris.

B&W besluit d.d.: 26 april 2016

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Aanleiding en doel

Met toezending van de begrotingsstukken wordt voldaan aan artikel 35 lid 1 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Dit artikel bepaalt dat de begrotingsstukken ten minste acht weken voordat zij door het Algemeen Bestuur worden vastgesteld, aan de raden van de deelnemende gemeenten worden toegezonden voor commentaar.

Toelichting op de procedure:

- De wet gemeenschappelijke regelingen geeft verschillende procedure voorschriften voor de behandeling van financiële stukken. De actualisatie van de begroting 2016 en de begroting 2017 wordt u toegezonden om uw raad in de gelegenheid te stellen zienswijzen hierop naar voren te brengen bij het dagelijks bestuur (art. 35 lid 1 Wet gemeenschappelijk regelingen, Wgr);
- Het jaarverslag en de jaarrekening 2015 wordt u ter informatie toegezonden; deze stukken zijn vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de PG&Z overeenkomstig artikel 34 lid 3 Wgr. Hierop kunnen geen zienswijzen worden ingediend, maar uw raad kan deze stukken desgewenst betrekken bij de beraadslagingen over de gemeentelijke financiële kaders.

Kader

Op 15 april jongstleden zijn, in concept, de financiële jaarstukken over 2016 en 2017 in het Algemeen Bestuur PG&Z besproken. Zij heeft besloten om de actualisatie begroting 2016 en de conceptbegroting 2017 PG&Z om commentaar voor te leggen aan de gemeenteraden. De gemeenteraad heeft de mogelijkheid om desgewenst een zienswijze te geven.

Als uitvoerende organisatie voert de GGD voor de gemeente Groningen een aantal taken uit. De uitvoering van deze taken is geregeld in de gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid en Zorg. GGD Groningen is de publieke gezondheidsdienst van de regio Groningen. GGD Groningen werkt preventief aan de gezondheid, het welzijn en de veiligheid van alle burgers in het dagelijks leven en in crisissituaties.

Deze taken betreffen onder meer de uitvoering van de Jeugdgezondheidszorg 0-19-jarigen, Technische Hygiëne inspecties, advisering over het lokale gezondheidsbeleid, infectieziektbestrijding en de inzet bij crises en rampen.

Jaarrekening 2015

De programma's Gezondheid en RIGG sluiten met een positief resultaat als volgt verdeeld per deelprogramma (bedragen in duizenden euro's).

• Lokaalgerichte Zorg & Jeugd	N 136
• Specialistische Zorg & Veiligheid	V 633
• GGD Algemeen	V 29
• Totaal Gezondheid	V 526
o RIGG	V 173
o Totaal RIGG	V 173
Totaal PG&Z	V 699

Via de resultaatbestemming 2015 worden de volgende mutaties voorgesteld:

- 1) toevoeging van € 504.000,- aan de bestemmingsreserve Individueel Keuzebudget
- 2) toevoeging van € 22.000,- aan de bestemmingsreserve gezondheidsprofielen
- 3) toevoeging van € 173.000,- aan de egaliseringsreserve RIGG

Het weerstandsvermogen voor het programma Gezondheid is met 2,042 miljoen euro, toereikend in relatie tot mogelijke risico's. Het programma RIGG heeft geen reserves of weerstandsvermogen. Daarom is stellen we voor om het resultaat 2015 ad 173.000 euro toe te voegen aan de nieuw te vormen egaliseringsreserve RIGG.

Actualisatie begroting 2016

Op 3 juli 2015 is de beleids- en financiële begroting 2016 van de PG&Z-regeling vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Om de begroting haar kader gevende rol te laten vervullen, dient zij geactualiseerd te worden. Het Algemeen Bestuur wenst de primitieve begroting voor 2016 om de volgende redenen aan te passen tot een actuele begroting: extra capaciteit RIGG; wijzigingen als gevolg andere gemeentelijke budgetten Jeugdhulp, daling inwonertal en de dienstverlening Publieke Gezondheid Asielzoekers.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Begroting 2017

In beide programma's (Gezondheid en RIGG) doen zich veel ontwikkelingen voor waar in de loop van 2016 besluiten over genomen moeten worden. De bijdrage per gemeente voor de beide programma's Gezondheid en RIGG gaan in 2017 door indexatie omhoog en zal hierdoor in totaal met 436 duizend euro toenemen. Onderstaand de toelichting:

o *Programma Gezondheid*

In 2017 is het programma gezondheid inhoudelijk niet grootscheeps gewijzigd ten opzichte van 2016. In 2017 zal het voor het programma gezondheid vooral draaien om de implementatie van het bestuurlijk besluit over de koers van publieke gezondheid en taken/positionering GGD. Zodat de regio en de uitvoeringsorganisatie gereed zijn voor 2018. Het besluit over koers publieke gezondheid en toekomst GGD zal naar verwachting eind 2016 door de gemeenteraden en het algemeen bestuur worden genomen. In afwachting daarvan zal GGD in 2017 de belangrijkste inhoudelijke ontwikkelingen per vakgebied vanzelfsprekend volgen en uitvoering geven.

Buiten indexatie voor loon- en prijsstijgingen (2,67%) zijn geen nieuwe ontwikkelingen of maatregelen meegenomen, die tot een wijziging van het GGD -tarief leiden

o *Programma RIGG*

De gemeenten zijn in 2015 verantwoordelijk geworden voor de uitvoering van de Jeugdhulp. De inkoop en monitoring voor dat jaar waren vooral gericht op de zorgcontinuïteit en het verkennen van de verschillende aspecten van deze nieuwe taak. Met die kennis is eind 2015 de zorg voor de jaren 2016 en 17 aanbesteed, met vertrouwde en nieuwe producten, met nieuwe relaties met en tussen de Jeugdhulpaanbieders en met meer mogelijkheden voor gemeenten om eigen keuzes te maken.

De omvang van de gemeentelijke bijdragen voor het programma RIGG is conform de geactualiseerde begroting 2016 met 2,67% indexatie. De totale lasten zijn lager dan in 2016 omdat de verwachting is dat de landelijke ict-voorzieningen tegen die tijd wel goed zullen draaien. De monitoring van het gebruik van ZIN en PGB en de werking van de Toegang zullen in 2017 nog steeds meer inzet vragen dan bij de eerste opzet van de RIGG was gedacht. Zodra er meer duidelijkheid is over de rol en positie van de RIGG na het jaar 2017 zal de begroting 2017 – indien nodig en mogelijk – daarop worden aangepast. Van belang daarbij is de vraag in welke mate de RIGG in 2017 de inkoop voor de jeugdhulp voor 2018 uitvoert en welke kosten de overdracht van systemen, gegevens en kennis aan gemeenten met zich meebrengt als de RIGG een veel kleinere rol zou krijgen na 2017.

Argumenten en afwegingen

Het Algemeen Bestuur PG&Z heeft in haar conceptbespreking van 15 april jongstleden geen op- en aanmerkingen geuit. Daarom wordt aan uw Raad voorgesteld af te zien van commentaar.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

-

Financiële consequenties

Zie toelichting Jaarverslag en Jaarrekening 2015, actualisatie Begroting 2016 en Begroting 2017

Vervolg

Op 9 juli a.s. zal het Algemeen Bestuur de ontvangen commentaren betrekken bij het definitief vaststellen van de genoemde stukken. Zij ontvangen graag, via de ambtelijke secretaris, uiterlijk 20 juni uw eventuele reacties.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

de secretaris,
Peter Teesink

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Afdeling PG&Z/ambtelijk secretariaat
Onderwerp Financiële jaarstukken gr PG&Z

Aan de colleges van B&W
in de provincie Groningen

Bezoekadres
Kreupelstraat 1

Openingstijden
Zie gemeente.groningen.nl

Postadres
Postbus
Groningen

Telefoon
14050

E-mailadres
info@groningen.nl

Website
gemeente.groningen.nl

Telefoon (050) 367 52 15 Bijlagen

Ons kenmerk 5642350

Datum 15-04-2016 Uw brief van

Uw kenmerk

Geacht college,

In haar vergadering van 15 april 2016 heeft het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid en Zorg (PG&Z-regeling) het jaarverslag en de jaarrekening 2015, de begrotingswijzigingen 2016 en de ontwerp begroting 2017 besproken. In deze brief informeren wij u over de besluitvorming aangaande deze financiële jaarstukken.

Het bestuur heeft besloten de financiële jaarstukken aan u voor te leggen met het verzoek deze aan te bieden aan uw raad. Zodat zij in de gelegenheid worden gesteld een zienswijze in te dienen. Hierbij ontvangt u daartoe de stukken:

- het jaarverslag en de jaarrekening 2015 met toelichting in de vorm van een oplegger;
- de actualisatie van de begroting 2016;
- de ontwerp begroting 2017 gr PG&Z inclusief oplegger met toelichting.

Toelichting op de procedure

De wet gemeenschappelijke regelingen geeft verschillende procedure voorschriften voor de behandeling van financiële stukken.

De actualisatie van de begroting 2016 en de (ontwerp)begroting 2017 wordt u toegezonden om uw raad in de gelegenheid te stellen zienswijzen hierop naar voren te brengen bij het dagelijks bestuur (art. 35 lid 1 Wet gemeenschappelijk regelingen, Wgr).

Het jaarverslag en de jaarrekening 2015 wordt u ter informatie toegezonden; deze stukken zijn vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de PG&Z overeenkomstig artikel 34 lid 3 Wgr. Hierop kunnen geen zienswijzen worden ingediend, maar uw raad kan deze stukken desgewenst betrekken bij de beraadslagingen over de gemeentelijke financiële kaders.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Bladzijde 2 van 2
Onderwerp Financiële jaarstukken gr PG&Z

Op vrijdag 8 juli 2016 zal het Algemeen Bestuur de ontvangen commentaren betrekken bij het definitief vaststellen van de actualisatie begroting 2016 en de begroting 2017. Wij ontvangen graag uiterlijk maandag 20 juni 2016 uw eventuele reacties. De verzending van de vergaderstukken voor 8 juli zal op donderdag 23 juni plaatsvinden.

U kunt uw reactie sturen per mail of per brief naar ondergetekende.

Met vriendelijke groet,
namens het Dagelijks Bestuur,
de voorzitter, namens deze,

Mathilda Oosterhuis
ambtelijk secretaris gr PG&Z
Postbus 30026
9700 RM Groningen

mathilda.oosterhuis@groningen.nl

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING PUBLIEKE GEZONDHEID en ZORG ALGEMEEN BESTUUR 15 april 2016

BIJLAGE

Toelichting bij het Jaarverslag en de Jaarrekening 2015 van de PG&Z-regeling Groningen

Hierbij bieden wij u een samenvatting aan van het Jaarverslag en de Jaarrekening 2015 van de gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid en Zorg (PG&Z-regeling) aan. Deze jaarrekening is voorzien van een goedkeurende accountantsverklaring en vastgesteld door het Algemeen Bestuur.

In opdracht van het bestuur van de PG&Z-regeling voert de GGD een grote variëteit aan werkzaamheden uit en zijn talrijke ontwikkelingen in gang gezet. Daarnaast bevat deze jaarrekening ook voor het eerst de verantwoording van de RIGG.

In het jaarverslag leggen wij op hoofdlijnen verantwoording af over het behalen van de in de begroting geplande doelen. Daarnaast bespreken wij in het jaarverslag onder meer het weerstandsvermogen, de risico's en ontwikkelingen en de reservepositie van de PG&Z-regeling. De jaarrekening is voornamelijk financieel van aard en geeft inzicht in het financiële resultaat en de besteding van de middelen. In deze toelichting gaan we in op de belangrijkste onderwerpen uit de jaarrekening.

1. Het financiële resultaat

Het financiële resultaat van de PG&Z-regeling is in 2015 verdeeld over twee programma's. Dit zijn Gezondheid en RIGG. Beide programma's sluiten met een positief resultaat als volgt verdeeld per deelprogramma:

Bedragen x € 1.000.

Programma	Deelprogramma	Resultaat	
Gezondheid	Lokaal Gerichte Zorg en Jeugd	136	N
	Specialistische Zorg en Veiligheid	633	V
	GGD Algemeen	29	V
		526	V

Programma	Deelprogramma	Resultaat	
RIGG		173	V
		173	V

Totaal PG&Z		699	V

Hieronder lichten we per deelprogramma kort het resultaat toe.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Gezondheid

Lokaalgerichte Zorg & Jeugd

Door langdurige ziekte van personeel hebben een aantal activiteiten licht negatieve resultaten laten zien van totaal 136 duizend euro. De toegang is één van deze activiteiten.

Specialistische Zorg & Veiligheid

Het onderdeel Specialistische Zorg heeft met name bij de TBC screening van asielzoekers efficiencyvoordelen behaald die tot een ruim positief resultaat hebben geleid, ook bij onderdelen als Reizigersadviesing, Seksuele gezondheid en Technische Hygiëne Inspecties waren er incidentele positieve resultaten van kleinere omvang.

GGD Algemeen

Het grote vierjaarlijkse epidemiologische gezondheidsonderzoek wordt in 2016 uitgevoerd. Het budget hiervoor is afgestemd op verdeling van de lasten over vier jaren, daardoor was er in 2015 een voordeel.

GHOR

Het positieve GHOR resultaat, dat is ontstaan door het achterwege blijven van grote calamiteiten, is afgerekend met de Veiligheidsregio.

RIGG

De jaarrekening van de RIGG heeft als resultaat een bedrag van 173 duizend euro voordelig.

- Deels als gevolg van 43 duizend euro meer inkomsten (subsidie Provincie voor pilot Transformatie)
- Daarnaast 130 duizend euro door minder uitgaven op meerdere kostensoorten; vooral bij opleidingen en de participatie die pas in 2016 echt van de grond komt.

Per saldo levert dit voor de PG&Z-regeling een positief resultaat op van bijna 700 duizend euro.

Voor een nadere toelichting op de financiële resultaten verwijzen we naar de deelprogrammarekening van de Jaarrekening 2015 PG&Z.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

2. De financiële positie van de PG&Z-regeling

2.1 Voorstellen voor de bestemming van het resultaat van het programma Gezondheid

Een onderdeel van de besluitvorming over het jaarverslag en de jaarrekening 2015 is het bepalen van de bestemming van de resultaten. Via resultaatbestemming 2015 zijn de volgende mutaties vastgesteld:

Programma Gezondheid

Bestemmingsreserves

Het voorstel is om:

- aan de nieuwe *bestemmingsreserve Individueel Keuzebudget* 504 duizend euro toe te voegen. In de CAO voor gemeenten is een regeling voor het personeel opgenomen die Individueel Keuzebudget (IKB) wordt genoemd. Het IKB brengt met zich mee dat medewerkers in de loop van het jaar uit een aantal bronnen, waaronder het vakantiegeld, kunnen putten ten behoeve van uitgaven of deze kunnen laten uitkeren. Het ziet er naar uit dat het IKB per 2017 zal worden ingevoerd, waarmee wij ultimo 2016 een last zullen moeten nemen ter hoogte van 7 maanden vakantiegeld. De exacte omvang zullen wij te zijner tijd vaststellen, door het vormen van deze reserve dekt de GGD de last uit de interne bedrijfsvoering.
- aan de *bestemmingsreserve Gezondheidsprofielen* 22 duizend euro toe te voegen. Het betreft het gelijkmatig verdelen van de kosten voor het eens per vier jaar uit te voeren bevolkingsonderzoeken. Hiervoor is per vier jaar ongeveer 100 duizend benodigd.

Programma RIGG

Egalisatiereserve RIGG

Het voorstel is om het resultaat van het programma RIGG ten bedrage van 173 duizend euro toe te voegen aan de nieuwe egalisatiereserve RIGG.

Bovenstaande voorstellen tezamen geven het volgende overzicht van de stand van reserves:

	Stand 1-1-2015	Bestemming resultaat 2015	Stand 1-1-2016
(Bedragen x € 1.000,-)			
Reserve Gezondheid	890		890
Reserve RIGG	0	173	173
Egalisatiereserves	890	173	1.063
	Stand 1-1-2015	Bestemming resultaat 2015	Stand 1-1-2016
Gezondheidsprofielen	95	22	117
Reserve managementinfo JGZ	52		52
Dossierherstel JGZ	229		229
Organisatieontwikkeling GGD	250		250
Individueel Keuzebudget	0	504	504
Bestemmingsreserves	626	526	1.152
Totaal reserves	1.516	699	2.215

2.2 Het weerstandsvermogen

Voor het programma Gezondheid bedragen de reserves die tot het weerstandsvermogen gerekend mogen worden per ultimo boekjaar 2015 2,042 miljoen euro. Het weerstandsvermogen binnen het programma Gezondheid is gezien de benodigde weerstandscapaciteit toereikend.

Het programma RIGG had geen reserves of weerstandsvermogen. Daarom is het resultaat 2015 ad 173 duizend euro toegevoegd aan de nieuw te vormen egalisatiereserve RIGG.

FWLAGE

JAARVERSLAG 2015

EN

JAARREKENING 2015

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING

PUBLIEKE GEZONDHEID & ZORG

GRONINGEN

(PG&Z-regeling)

15 april 2016

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 (Publieke Gezondheid & Zorg Groningen)

Inhoudsopgave Jaarverslag en jaarrekening

JAAVERSLAG 2015	4
1. <i>Inleiding</i>	5
2. <i>Programmaverantwoording</i>	6
2.1 <i>Programma GGD</i>	6
Bezuinigingen.....	6
2.1.1 Welke opdrachten heeft de GGD uitgevoerd in 2015 en welke activiteiten zijn daarvoor verricht? ..	7
2.1.2 Wat heeft de uitvoering van de activiteiten in 2015 gekost?.....	28
2.2 <i>Programma RIGG</i>	29
2.2.1 Welke opdrachten heeft de RIGG uitgevoerd in 2015 en welke activiteiten zijn daarvoor verricht? ..	29
2.2.2 Wat heeft de uitvoering van de activiteiten in 2015 gekost?.....	32
2.3 <i>Het overzicht van algemene dekkingsmiddelen</i>	33
3. <i>Paragrafen</i>	34
3.1 <i>Lokale heffingen</i>	34
3.2 <i>Weerstandsvermogen en risicobeheersing</i>	34
3.2.1 <i>Weerstandscapaciteit PG&Z-regeling</i>	35
3.2.2 <i>Inventarisatie risico's en ontwikkelingen</i>	37
3.2.3 <i>Beleid omtrent risico's en weerstandscapaciteit</i>	40
3.2.4 <i>Kengetallen ter ondersteuning van de beoordeling van de financiële positie</i>	41
3.3 <i>Onderhoud kapitaalgoederen</i>	42
3.4 <i>Financiering</i>	42
3.5 <i>Bedrijfsvoering</i>	42
JAAARREKENING 2015	43
1. <i>Inleiding rekening</i>	44
2. <i>Toelichting op het overzicht van baten en lasten</i>	47
2.1 <i>Programma Gezondheid</i>	47
2.2 <i>Programma RIGG</i>	48
2.3 <i>Programma Onvoorzien</i>	49
3. <i>Balans per 31 december 2015 (incl. toelichting)</i>	50
4. <i>Deelprogrammarekening</i>	59
4.1 <i>Programma Gezondheid</i>	59
4.2 <i>Programma RIGG</i>	67
5. <i>Wet normering topinkomens</i>	68
6. <i>Controleverklaring</i>	70
BIJLAGEN	73

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en Jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

JAARVERSLAG 2015

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING

PUBLIEKE GEZONDHEID & ZORG

GRONINGEN

(PG&Z-regeling)

15 april 2016

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

1. Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag van de gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg (PG&Z) over 2015.

De gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg is per januari 2014 in werking getreden. Voorheen was er een gemeenschappelijke regeling samen met de Veiligheidsregio/Brandweer. De Veiligheidsregio heeft nu een zelfstandige gemeenschappelijke regeling. De verbinding tussen veiligheid en gezondheid is formeel geregeld, zowel bestuurlijk als ambtelijk.

De huidige gemeenschappelijke regeling PG&Z biedt ruimte om ook taken op het gebied van zorg onder de regeling te brengen, in de titel aangeduid als '& Zorg'. Vanaf 2014 is dit ook gebeurd. De 23 gemeenten hebben de inkoop van de jeugdzorg gemandateerd aan het Dagelijks Bestuur PG&Z en de uitvoering belegd bij de uitvoeringsorganisatie RIGG. De uitvoeringsorganisatie Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG) is ondergebracht bij de gemeenschappelijke regeling. Daarmee zijn er vanaf 2015 twee uitvoeringsorganisaties (GGD & RIGG) onder de vlag van PG&Z actief.

In het onderdeel Programmaverantwoording van dit jaarverslag (hoofdstuk 2) leggen wij verantwoording af over de realisatie van het programmaplan 2015, zowel inhoudelijk als financieel.

In hoofdstuk 3 Paragrafen, gaan we in op de verschillende onderwerpen die voor de totale beoordeling van de PG&Z-regeling van belang zijn, namelijk:

- het weerstandsvermogen;
- onderhoud kapitaalgoederen;
- financiering;
- bedrijfsvoering en
- verbonden partijen.

In de inleiding van de jaarrekening vindt u het voorstel voor bestemming van het resultaat over 2015.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

2. Programmaverantwoording

De PG&Z-regeling heeft in de programmabegroting 2015 de opdrachten en de daarop gebaseerde activiteiten vastgesteld die de GGD in dat jaar moest uitvoeren. In deze programmaverantwoording legt de GGD daarom de facto verantwoording af over deze opdrachten.

Voor de RIGG zijn de activiteiten voor 2015 vastgelegd in het Programmaplan RIGG 2015, want de RIGG was nog niet opgericht ten tijde van het vaststellen van de begroting 2015.

De programma-indeling 2015 van de PG&Z-regeling bestaat nu uit twee programma's; het programma GGD en het programma RIGG.

Deze programmaverantwoording geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Welke opdrachten hebben de GGD en de RIGG gevoerd in 2015 en welke activiteiten hebben zij daarvoor verricht?
2. Wat heeft de uitvoering van de activiteiten en opdrachten gekost?

2.1 Programma GGD

Het programma GGD richt zich op die taken op het terrein van de openbare gezondheidszorg die de gemeenten aan de GGD als hun gezamenlijke gezondheidsdienst hebben opgedragen.

Het programma GGD is onderverdeeld in de volgende deelprogramma's:

- Lokaal Gerichte Zorg en Jeugd (LGZ&J);
- Specialistische Zorg en Veiligheid (SZ&V);
- GGD Algemeen;
- GHOR.

Deze indeling is conform de vastgestelde begroting 2015.

Bezuinigingen

In 2015 heeft GGD Groningen bij de rekening 2014 door de vorming van shared service center van gemeente Groningen de opgelegde besparing van €300.000, - aan gemeenten geretourneerd. Dit betreft een structurele besparing. Het bestuur heeft ingestemd met deze besparing met daarbij de opmerking dat de besparing op SSC niet tot meer inzet aan de kant van de GGD mag leiden. Eveneens is in het bestuur gevraagd om continue aandacht voor besparingen door efficiënter werken.

In deze begroting is geen bezuinigingstaakstelling opgenomen. De begroting 2015 is in lijn met het budget van 2014 uitgewerkt, waarbij de nullijn niet is gehanteerd. Het Dagelijks Bestuur PG&Z heeft aangegeven dat verdere bezuiniging betekent dat we vergaand op het gebied van preventie taken moeten saneren. Volgens het DB PG&Z is dit strijdig met de koers die gemeenten hebben ingezet met betrekking tot de decentralisaties in het sociale domein.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

2.1.1 Welke opdrachten heeft de GGD uitgevoerd in 2015 en welke activiteiten zijn daarvoor verricht?

Deelprogramma GGD Algemeen

De GGD heeft een aantal overlappende taken die de beide andere deelprogramma's raken. Deze taken laten zich het beste groeperen onder het kopje GGD Algemeen. Het deelprogramma GGD algemeen bestaat uit de volgende hoofdproducten:

- Lokaal Gezondheidsbeleid;
- Gezondheidsbevordering (leefstijlbeïnvloeding);
- Epidemiologie;
- GGD als crisisdienst;
- Instandhoudingskosten;
- Kwaliteit.

In 2014 werd binnen GGD Groningen een nieuwe afdeling gevormd, Advies en Beleid. Deze nieuwe afdeling brengt de producten lokaal gezondheidsbeleid, gezondheidsbevordering en epidemiologie nauwer bijeen.

2015 is een roerig jaar geweest, voor zowel gemeenten als GGD. Vanaf januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor veel taken op het terrein van hulp, ondersteuning, en werk die van het Rijk zijn overgekomen, o.a. de jeugdwet en de participatiewet. Gestart werd met het werken met lokale teams, basisteams of sociale teams in gemeenten. GGD Groningen heeft in en met alle gemeenten gezocht naar de best passende manier om hierbij aan te sluiten of aan deel te nemen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de jeugdgezondheidszorg, de toegang, de oggz en zorg voor jeugd. De zoektocht (die overigens zowel bij gemeenten als bij GGD nog niet voorbij is) geldt ook voor andere onderdelen van de GGD. De transformatie waar gemeenten voorstaan, raakt bijvoorbeeld ook het lokaal gezondheidsbeleid, gezondheidsbevordering. Het heeft ook geleid tot een opdracht van het bestuur aan de GGD om de koers voor publieke gezondheid in de regio en toekomstscenario's voor de GGD te formuleren.

GGD Groningen heeft zich in 2015 beraad op de eigen organisatievorm om op een goede manier in te spelen op de transformatie in het sociale domein. Het voorstel voor organisatieontwikkeling is on hold gezet op het moment dat duidelijk werd dat er een directeurswissel aanstaande was. Nadat de heer Ter Harmsel heeft aangegeven te stoppen met werken heeft het bestuur naarstig gezocht naar een vervanger. Besloten is tot het aanstellen van een directeur voor in eerste instantie een jaar. De heer Rietveld heeft de opdracht gekregen om de interne organisatie op orde te brengen en daarnaast de koers van publieke gezondheid voor te bereiden voorzien van scenario's voor de GGD.

In 2015 heeft de toename van het aantal vluchtelingen in Nederland fors aandacht en vooral inzet gevraagd van GGD Groningen. De afdelingen TBC, JGZ, Gezondheidsbevordering en IZB hebben bijvoorbeeld alle zeilen bijgezet om de toestroom op de juiste wijze te behandelen. GGD Groningen vervult met Ter Apel een bijzondere rol in Nederland. De manier waarop wij de TBC screening doen is internationaal als een goed voorbeeld voorgesteld op een wereldcongres in Zuid-Afrika.

Voor veel van de specialistische taken van de GGD is er sprake van centralisatie, of door meer samenwerking of door meer samenorganisatie. Zo heeft de forensische geneeskunde in 2015 te maken gehad met de aanbesteding van de landelijke politie op Noord-Nederlandse schaal. Er is veel energie en tijd gestoken om als drie noordelijke GGD gezamenlijk een goede offerte in te dienen. De aanbesteding verliep aan politiezijde niet vlekkeloos. Ten slot is door de kant van de politie de aanbesteding gestaakt. 2015 heeft door zowel de nodige onduidelijkheid in het werkveld (transitie en transformatie, rolveranderingen en verandering van behoefte van gemeenten) als de veranderingen in de directie/het management van GGD veel van de medewerkers GGD gevraagd. Dit wordt bijvoorbeeld zichtbaar in het licht verhoogde ziekteverzuim.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Lokaal gezondheidsbeleid

We adviseren en ondersteunen gemeenten op het gebied van Lokaal gezondheidsbeleid (LGB). Tot medio 2013 hebben wij ondersteuning geboden bij het opstellen van de lokale nota's gezondheid. Daarin staan in vrijwel alle gemeenten de thema's alcohol & jongeren en overgewicht voorop. Ook psychosociale gezondheid, zowel van jeugd als van ouderen worden veel genoemd. Een aantal gemeenten heeft eenzaamheid als thema bij ouderen gekozen. Deze en andere thema's worden nadrukkelijk in verbinding gebracht met ontwikkeling op andere beleidsterreinen zoals jeugd, armoede, ruimtelijke ordening, sport en onderwijs.

In 2015 bieden wij in de sfeer van beleid en gezondheidsbevordering ondersteuning bij de realisatie van de uitvoeringsprogramma's. GGD Groningen volgt het landelijk beleid en vertaalt dit in advies voor het lokaal beleid. Monitoring van de effecten van beleid geschiedt via de vierjaarlijkse gezondheidsenquêtes voor kinderen en jongeren resp. volwassenen en ouderen. Eind 2015 zetten wij de voorbereiding in gang van de nieuwe cyclus gezondheidsbeleid.

Activiteiten vanuit de begroting 2015

- Beleidsadvisering;
- Ondersteuning van gezondheidsprogramma's;
- Onderzoek & ontwikkeling;
- Versterking van de preventiestructuur.

Stand van zaken 2015

In 2015 gaven vrijwel alle gemeenten uitvoering aan hun Lokaal Gezondheidsbeleid (LGB), al dan niet gekoppeld aan de WMO-nota. Een aantal gemeenten beraadde zich ook al over de volgende ronde LGB. Een enkele gemeente stelde zelfs al een nieuwe nota op. De GGD gaf advies bij de ontwikkeling van de nota van de gemeente Eemshoek. De GGD dacht ook mee bij de evaluatie van het LGB DAL. Aan enkele gemeenten werd ondersteuning bij het verkennen van manieren om preventie vorm te geven in sociaal domein. Met een aantal gemeenten werd meegedacht bij de invulling van de middelen die in het kader van het programma 'Gezond in de stad' (GIDS) door VWS beschikbaar werden gesteld als impuls voor integrale gezondheidsaanpak in achterstandswijken/gebieden. Voor de gemeente Ten Boer werd ook dit jaar weer de coördinatie van het uitvoeringsprogramma LGB verzorgd. De regievoering over het uitvoeringsprogramma 'De maat is vol' (beleid alcohol & jongeren) van de gemeente Groningen was ook in 2015 weer in handen van GGD Groningen.

Op 4 december 2015 is de kamerbrief nota gezondheidsbeleid gepubliceerd. Deze brief begint met de constatering dat, ondanks de grote uitdagingen, het de goede kant op gaat met de gezondheid in Nederland. Deze gunstige ontwikkeling en de consensus over de aanpak zijn de aanleiding om het huidige beleid met kracht voort te zetten en geen grote beleidswijzigingen door te voeren. Gestelde doelen zijn: preventie een prominente plaats geven, door een integrale aanpak gezondheid van mensen te bevorderen en chronische ziekten te voorkomen terugbrengen van gezondheidsverschillen tussen laag- en hoogopgeleiden het op peil houden van gezondheidsbescherming.

Vanuit het perspectief van Lokaal Gezondheidsbeleid werd verder meegedacht over de borging van Publieke Gezondheid in de Toekomst, inclusief de rol en positie van de GGD daarin.

Gezondheid wordt steeds vaker breed en positief opgevat; er komt meer aandacht voor preventie en gezondheidsdenken in plaats van denken vanuit ziekte, zorg en afhankelijkheid. De oproep tot meer aandacht voor preventie en gezondheidsdenken komt ook naar voren in de nieuwe definitie van Gezondheid, die in 2015 uit is gebracht door Machteld Hubber. GGD Groningen is in 2015 begonnen om samen met ambtenaren volksgezondheid van gemeenten te achterhalen hoe de nieuwe definitie gebruikt kan worden bij de vormgeving van het (nieuwe) LGB.

GGD Groningen kreeg van de gemeente Groningen ook de opdracht voor het projectleiderschap van JOGG (Jongeren op Gezond Gewicht, inmiddels is de naam gewijzigd in 'Groningen Fit'). Het gaat om een wijkaanpak, gericht op vergroten van gezonde leefstijl van inwoners door verbinden en versterken van bestaande structuren. Daarnaast vervulde GGD Groningen ook een adviesrol bij deze aanpak, o.a. het versterken van bestuurlijk draagvlak, publiek-private samenwerking en de uitrol naar andere stadswijken.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

In de wijk Selwerd was, na de kwartiermakers fase in april 2015, de kick-off van de vernieuwde wijkaanpak waarbij de GGD een ondersteunende rol heeft. Drie 'co creatie' teams (gezond gedrag, gezonde omgeving en verbinding preventie en zorg) werden opgezet met daarin professionals van vele verschillende organisaties, wijkraad en inwoners. Insteek is aanhaken bij wat speelt: participatiebanen, wijkwerken, armoedebeleid, WIJ SPT, etc.

Voor het provinciale convenant Alcohol & Jongeren', getrokken door GGD Groningen en het Veiligheidshuis was het opnieuw een druk jaar. Na de jongeren-alcoholcampagne 'Van 16 naar 18? Maklukzat!' die begin 2015 werd geëvalueerd startten in samenwerking met Jongerentheatergroep de Noorderlingen' de voorbereidingen voor een theatervoorstelling in combinatie met een educatief pakket voor het V(S)O-onderwijs. In de gemeente Groningen werd het stuk 'Bottoms-Up' een aantal keren gespeeld, terwijl de uitrol over de provincie (gepland in het eerste semester van 2016) werd voorbereid. Voor de eigen GGD/JGz-medewerkers werd een 'leerbijeenkomst' georganiseerd waarin werd verkend wat de bijdragen vanuit die discipline aan het alcoholvraagstuk zou moeten inhouden. In de sfeer van toezicht op de DHW-naleving werd een mysteryguest-onderzoek opgezet onder supermarkten en slijterijen; dit leverde een verontrustend laag nalevingspercentage op. Dit gegeven werd o.m. besproken op een bestuurlijke conferentie over Twee jaar DHW' in het najaar. Ook werd besloten tot een evaluatie van het convenant in 2016 en de uitvoering van een verkennend onderzoek naar het fenomeen 'hokken en keten'. De vooronderstelling is dat door de optrekking van de alcoholleeftijd naar 18 jaar het aantal van dit type voorzieningen toeneemt (overigens zijn er naast negatieve ook in sociaal opzicht juist positieve effecten te zien).

Kans voor de Veenkoloniën

Eind 2014 kwam door het amendement-Wolbert € 10 mln. beschikbaar voor een periode van 8 jaar om in de regio Veenkoloniën de gezondheidsverschillen *anders* aan te pakken. In een bestuurlijk beraad van de 13 betrokken gemeenten werden de GGD'en Groningen en Drenthe gevraagd de programmaleiding op zich te nemen. In goed overleg werd een beleidsadviseur van GGD Groningen met deze taak belast. In 2015 werd o.m. een Plan van aanpak geschreven, een stuurgroep en een programmabureau geformeerd en een bestedingsplan voor de tweede helft van het jaar uitgezet. GGD Groningen is, net als GGD Drenthe, tevens één van de tientallen participerende organisatie in dit unieke, langlopende programma dat model staat voor de aanpak in vergelijkbare andere delen van het land.

Gezondheidsbevordering (leefstijlbeïnvloeding)

Gezondheidsbevordering (GB) adviseert over en ondersteunt bij de aanpak van gezondheidsproblemen die gerelateerd zijn aan gedrag met als doel:

- preventie van ongezond gedrag
- bevorderen van gezond gedrag (leefstijl) en een 'gezonde omgeving'.

De kerntaak van GB is, in aansluiting op de lokale en provinciale gezondheidsnota's, een aanjagende en verbindende rol in het lokale veld op het gebied van collectieve preventie. De gezondheidsbevorderaar is een generalist en houdt zich bezig met alle gedrag gerelateerde gezondheidsproblemen en werkt integraal. Als gevolg van bezuinigingen richten we ons vanaf 2013 op minder thema's en focussen we, afhankelijk van de gemeentelijke problematiek, veelal op jeugd als specifieke doelgroep. In 2015 zal dit onder andere plaatsvinden door middel van een 'Gezonde School activiteit' via de Landelijke Jeugdimpuls en Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG).

Activiteiten in 2015

Adviseren en ondersteunen van gemeenten, professionals, collega's en intermediairs bij het opzetten en uitvoeren van effectieve programma's en interventies, bijvoorbeeld Gezonde School methodiek.

Stand van zaken 2015

Op het gebied van gezondheidsbevordering (GB) lag in 2015 de aandacht in de verbinding met beleid en epidemiologie. In een nieuwe afdeling waar deze disciplines in zijn vertegenwoordigd is gezocht naar een betere samenwerking. Dit ten behoeve van een meer integrale ondersteuning van gemeenten.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Maar daarnaast is nog steeds geïnvesteerd in het ondersteunen van de JGZ en de scholen in het gebied. Steeds meer scholen schrijven in op het ondersteuningsaanbod van de landelijke overheid. Hierin heeft de GGD een rol om Advies op Maat te bieden. Inmiddels hebben een tiental scholen in ons gebied een vignet Gezonde School en dit aantal groeit. Ook is er aandacht geweest voor Gezonde Schoolkantines. Groningen is de provincie met de meeste scholen die werken aan een Gezonde Schoolkantine. Ook Gezonde schoolpleinen en EU Schoolfruit kreeg aandacht. GB heeft een belangrijke rol gespeeld bij de pilot MijnGGDcheck op het Voortgezet Onderwijs. Ook dit wordt gecombineerd met een advies op maat Gezonde School. Scholen werken steeds meer planmatig en structureel aan gezondheid.

GB zorgt voor een preventie-netwerk in de provincie dat elkaar zoveel mogelijk versterkt. Bij vragen van gemeenten of scholen over specifieke onderwerpen worden zoveel mogelijk de betreffende preventiepartners ingezet. De menukaarten voor het onderwijs zijn hier een mooi voorbeeld van.

Ook bij de uitvoering van het plan alcohol en jongeren is GB betrokken. GB heeft geadviseerd ten aanzien van overmatig alcoholgebruik onder jongeren aan gemeenten. En aanbevelingen gedaan over de uitvoering van de nota lokaal gezondheidsbeleid in diverse gemeenten. Ook komen er regelmatig vragen binnen bij GB ten aanzien van aanpak van belangrijke thema's zoals overgewicht (JOGG), mondgezondheid, roken, natuur en omgeving. GB kan hierover breed adviseren en doorverwijzen naar deskundigen. GB werkt mee aan het gebruik van social media voor het bereiken van de doelgroep. Ook de ontwikkelingen rond de nieuwe definitie van Gezondheid heeft invloed op het werk van GB. Hier wordt regionaal en landelijk meegedacht over consequenties voor de manier van werken.

Epidemiologie

Epidemiologie beschrijft de staat van de regionale volksgezondheid en levert een bijdrage aan het verkleinen van gezondheidsverschillen door:

- Gezondheidsproblemen onder de aandacht te brengen
- Analyse van het ontstaan van deze problemen
- Presenteren van trends

Voor gemeenten en zorginstellingen is de GGD een vraagbaak voor gezondheidsinformatie. De epidemiologen zijn daarnaast betrokken bij evaluatieonderzoeken.

Activiteiten in 2015

- Presenteren van kengetallen over de volksgezondheid en activiteiten van de GGD;
- Bijdragen aan de ontwikkeling van kengetallen over leefwijze in het voortgezet onderwijs;
- Ondersteuning van het lokaal gezondheidsbeleid van gemeenten;
- Ontsluiten kengetallen over gezondheid en ziekte via Zorgmonitor Groningen i.s.m. CMO Groningen;
- Deelname aan het Consortium Zwangerschap en Geboorte ter verbetering kwaliteit prenatale zorg;
- Deelname aan de Academische Werkplaats Noord-Nederland.

Stand van zaken 2015

Epidemiologie beschrijft de staat van de regionale volksgezondheid. Door de omvang van gezondheidsproblemen en risicogroepen onder de aandacht te brengen proberen we een bijdrage te leveren aan het verkleinen van gezondheidsverschillen. Voor gemeenten, zorginstellingen en burgers is de GGD een vraagbaak voor gezondheidsinformatie. De epidemiologen van GGD Groningen waren in 2015 betrokken bij: *MijnGGDcheck*: leerlingen uit klas 2 en 4 van de middelbare school vullen een digitale vragenlijst in waarmee een schoolrapport wordt gemaakt. Leerlingen krijgen een advies en kunnen desgewenst anoniem chatten over vragen die hen bezighouden.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Overgewicht en psychische gezondheid: Jaarcijfers van basisscholieren (groep 2 en 7).

Monitor Jeugdgezondheid: bij een steekproef van middelbare scholieren zijn vragenlijsten afgenomen voor een landelijk onderzoek naar de leefwijze van de jeugd (RIVM en Trimbosinstituut). De rapportage zal in 2016 worden uitgebracht.

Perinatale zorg: een epidemioloog participeert namens de GGD in het Consortium Zwangerschap en Geboorte Noord-Nederland. Het doel is om de samenwerking in de keten van zorg voor en rondom de geboorte te verbeteren. Door tijdige signalering van risico's bij zwangeren kan aandacht worden besteed aan zorg en preventie. Kengetallen over de perinatale zorg zijn samengesteld door de GGD en besproken met ketenpartners.

Aardbevingsonderzoek: samen met de RUG en O&S zijn voorstellen uitgewerkt voor onderzoek naar de psychosociale gevolgen van aardbevingen.

Verwarde personen hebben goede opvang nodig. De epidemiologen hebben cijfers verzameld bij ketenpartners over de omvang van deze groep. In diverse werkgroepen worden voorstellen voorbereid om de opvang en overdracht van zorg voor deze personen te verbeteren. In samenwerking met GGZ en verslavingszorg zijn overzichten gemaakt van bemoedezorg patiënten.

Van *dwangopnames* in de psychiatrie zijn voor Groningen trendcijfers berekend. Deze cijfers zijn met ketenpartners besproken in het overleg Justitie-Politie-Psychiatrie. In een vaktijdschrift zijn de landelijke cijfers over toename van dwangopnames 2003-2013 beschreven. Voor het Veiligheidshuis zijn per gemeente trendcijfers berekend van het aantal veel plegers.

Zorgmonitor Groningen i.s.m. CMOSTamm zijn feitenbladen en twee conferenties georganiseerd over mantelzorg en 'kwaliteit van zorg'.

In het kader van *suïcidepreventie* is samen met Lentis aandacht besteed aan een film over suïcidaal gedrag bij patiënten met depressieve klachten. Op verzoek van de politie is uitgezocht hoe vaak jongeren door suïcide zijn omgekomen en er sprake is van een toename.

Advisering maatwerk: op verzoek van gemeenten en andere samenwerkingspartners (zorgverleners, universiteit en hogeschool) is gerichte informatie verstrekt en advies gegeven.

GGD als crisisdienst

In geval van crises en rampen met betrekking tot de openbare gezondheidszorg zijn de GGD medewerkers inzetbaar. Dit geldt in opgeschaalde én in niet-opgeschaalde situaties, 7 dagen per week, 24 uur per dag. Voor een dergelijke inzet zijn voldoende (geneeskundige) mensen nodig. De vangnetfunctie sluit hier goed bij aan. Hieronder verstaan we het inspringen als er gaten in de zorg (dreigen te) vallen, zoals bijvoorbeeld meedenken/-doen bij een huisartsentekort en overbrugging van wachtlijsten jeugdzorg.

Elke GGD moet volgens de wet een actueel en beoefend GGD RampenOpvangPlan hebben (GROP).

De GGD heeft samen met GGD Fryslân en met GGD Drenthe een GROP en daaraan gekoppelde draaiboeken Infectieziektebestrijding, Medische Milieukunde, Geneeskundige Onderzoek bij Rampen en Psychosociale Hulpverlening. Ook wordt er jaarlijks aan opleiding, training en oefening gedaan.

Activiteiten in 2015

- Voorbeelden van werkzaamheden zijn:
- Piketvoorlichting;
- Publieksinformatienummer;
- Massavaccinaties;
- Psychosociale hulpverlening;
- Gezondheidsonderzoek bij rampen.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Stand van zaken 2015

De GGD als crisisdienst is ook in 2015 weer paraat geweest. Er hebben diverse oefeningen plaatsgevonden. Het GHOR-bureau is in 2015 met een kwaliteitsslag bezig geweest om de GHOR-organisatie en haar medewerkers beter toe te rusten op hetgeen er van de GHOR verwacht wordt. Aan het eind van het jaar is begonnen met opleiden van vier nieuwe DPG-en, wegens vertrek van de voorgangers.

Er is gestart met het actualiseren van het GROF en de deelplannen MMK, IZB en GOR. Met het deelplan psychosociale hulpverlening is een projectmedewerker aan de slag gegaan. Er is geïnventariseerd hoeveel functionarissen beschikbaar moeten zijn voor de sleutelposities en nog moeten worden opgeleid. Voor 2016 is een oefenprogramma opgesteld. Ook is de GGD betrokken bij het waarborgen van de continuïteit van haar kritische processen.

In april was er een incident met een bepaald merk injectienaalden, waarin vanwege een productiefout lijmresten vrij zouden kunnen komen, hetgeen een gevaar op zou kunnen leveren voor de volksgezondheid. Dat heeft het RIVM doen besluiten de vaccinaties JGZ stil te leggen. De GGD is toen kort gestopt met vaccinaties. Er is toen een communicatietraject opgestart om alle betrokkenen – zowel intern als extern -zo goed mogelijk te bedienen met adequate informatie. Deze situatie heeft gefungeerd als een goede GGD-brede oefening op het gebied van interne en externe communicatie. De GHOR heeft dit incident geëvalueerd en de uitkomsten gepresenteerd aan de direct betrokkenen.

In 2015 is de handreiking samenwerking GGD Groningen (IZB en GHOR) bij grootschalige uitbraak infectieziekten vastgesteld.

De GHOR heeft meegewerkt aan het herzien van het Incidentbestrijdingsplan aardbevingen. Ook zorginstellingen (verpleeg- en verzorgingstehuizen, verstandelijk gehandicaptensector en GGZ) zijn via het platform COBRA, waarin de GHOR actief is, bezig met voorbereidingen op dit gebied.

Instandhoudingskosten

Het leveren van de basisfuncties voor het primaire proces van de basisvoorziening in de publieke gezondheidszorg.

De directeur Publieke Gezondheid is directeur GGD en directeur GHOR (Wet veiligheidsregio's).

Klachten

De klachtbehandeling is een verplichte functie, gebaseerd op twee wetten. Op grond hiervan is een klachtenprotocol opgesteld door de gemeente Groningen (Awb) en een klachtenregeling voor de Klachtencommissie GGD Groningen (Wkcz).

Activiteiten in 2015

- In stand houden van de functies:
- Directeur Publieke Gezondheid;
- Klachtbehandeling;
- Kwaliteitscoördinatie;
- Bestuurssecretariaat;
- Bestuurssecretaris.

Stand van zaken 2015

GGD Groningen zet sterk in op bemiddeling. In 2015 zijn er in totaal 77 klachten ingediend. Het totaal aantal binnengekomen signalen en klachten is in 2015 licht toegenomen ten opzichte van de voorgaande jaren. Een verklaring hiervoor kan zijn:

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

De burger weet ons goed te vinden.

De GGD heeft er een taak bij gekregen. Per 1 januari 2015 vallen de klachten van de toegangsmedewerkers (voorheen oud BJZ) ook onder de klachtenregeling van de GGD.

Het bestuur van GGD Groningen krijgt in het tweede kwartaal een jaarverslag klachten waarin de verschillende redenen worden weergegeven.

Kwaliteit

GGD Groningen heeft haar kwaliteitsmanagementsysteem ingericht volgens de HKZ-norm. De GGD maakt dit aantoonbaar aan de hand van het certificaat Publieke Gezondheid. Hiervoor ondergaat de GGD jaarlijks een externe audit.

In 2014 zijn de belangrijkste risico's geïnventariseerd die zich voor kunnen doen in de werkprocessen. In 2015 wordt deze inventarisatie voortgezet en risico's opnieuw gemonitord. Het accent wordt gelegd op het verder verkleinen van mogelijke risico's voor de klant.

Activiteiten in 2015
• Certificaat Publieke Gezondheid voortzetten;• Risico's verder inventariseren en verkleinen.

Stand van zaken 2015

In 2015 is verder gewerkt aan het in kaart brengen van de risico's voor de klant, maar ook de risico's voor de medewerkers. Er is een RI&E uitgevoerd op de verschillende locaties en er is meegedraaid met een medewerkertevredenheidsonderzoek van de Gemeente Groningen. De primaire processen zijn herschreven. Verder is er gestart met een klanttevredenheidsonderzoek bij het Service Centrum en dit zal in 2016 verder uitgebreid worden.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Deelprogramma Lokaal Gerichte Zorg en Jeugd (LGZ&J)

Binnen het deelprogramma Lokaal Gerichte Zorg en Jeugd voeren we twee hoofdproducten uit:

- Jeugdgezondheidszorg 0-19 jarigen (JGZ);
- Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz).

Jeugdgezondheidszorg 0-19 jarigen (JGZ)

De jeugdgezondheidszorg heeft als doel het beschermen en bevorderen van de gezondheid van alle jeugdigen van 0 tot 19 jaar. Het is een preventieve gezondheidszorg die gericht is op het voorkómen van ziekten en het vroegtijdig opsporen van gezondheidsproblemen bij jeugdigen. Het gaat om gezondheid en ontwikkeling van jeugdigen in de brede zin van het woord: lichamelijk, cognitief en psychosociaal. De jeugdgezondheidszorg streeft naar het verkleinen van gezondheidsverschillen en het bieden van gelijke kansen op gezondheid aan iedereen. Alle kinderen in Nederland hebben recht op deze zorg en gemeenten hebben op grond van de Wet publieke gezondheid (Wpg) de wettelijke taak om te zorgen dat 0-19 jarigen woonachtig in hun gemeente deze zorg ook krijgen aangeboden. Vanaf 1 januari 2015 wordt uitgegaan van een nieuw preventief gezondheidspakket (Basisaanbod Preventie JGZ) dat alle kinderen per 1 januari 2015 in Nederland aanboden krijgen. Naar verwachting zal de leeftijdsgrens dan tot 18 jaar worden.

Schets van de veranderingen in de omgeving van het werkveld van de Jeugdgezondheidszorg

Met de transitie van het jeugdstelsel krijgen de gemeenten vanaf 2015 de regie over alle zorg voor jeugdigen. Het wettelijke kader daarvoor is de (nieuwe) Jeugdwet en de met het advies van de commissie De Winter aangepaste Wpg. Gemeenten, professionals en gezinnen staan in deze overgangsfase voor de opgave de zorg voor de jeugd beter en goedkoper in te richten. De transitie vraagt ook nadrukkelijk om een transformatie van werken. GGD Groningen is samen met gemeenten en daarbij andere (jeugd)zorginstellingen niet alleen in gesprek over de transitie maar ook over de transformatie. Centraal staat daarbij de vraag, hoe een bijdrage geleverd kan worden aan het creëren van een nieuw samenwerkingsklimaat. De komende tijd en ook in 2015 zal de JGZ zich daarom zowel intern als extern meer en meer gaan focussen op de vraag, hoe een goede bijdrage geleverd kan worden aan dit proces. Bij deze ontwikkelingen past ook de huidige interne zoektocht binnen de JGZ Groningen om de contactmomenten JGZ (Nieuw Model Contactmomenten) nog verder te flexibiliseren. Sleutelwoorden bij deze zoektocht zijn: efficiënt, effectief, zo dichtbij mogelijk bij kinderen en ouders/verzorgers en aansluitend bij de lokale ontwikkelingen binnen het sociale domein.

Nieuw beleid: extra contactmoment adolescenten (14+)

Eind juni 2012 heeft het Rijk besloten tot invoering van een extra contactmoment voor adolescenten (14+ contactmoment) binnen de jeugdgezondheidszorg. Daarmee is dit contactmoment een wettelijke taak in het kader van de Wpg geworden. Doel van de invoering van een extra contactmoment voor adolescenten is om te investeren in preventie van gezondheidsproblemen en passende zorg te leveren juist op een moment dat er veel gezondheidswinst valt te behalen en ook schoolverzuim kan worden tegengegaan. Voor de inrichting van dit contactmoment heeft begin 2014 een focusgroep bestaande uit GGD professionals en een aantal ambtenaren volksgezondheid, jeugd en onderwijs van de Groninger gemeenten een voorstel gedaan. In het schooljaar 2014-2015 dient het contactmoment aanwezig te zijn, de focusgroep zal bij de verdere implementatie dan ook betrokken zijn. Het contactmoment 14+ wordt door de GGD ingericht en financieel begroot in 2015.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Activiteiten vanuit begroting 2015

Kernactiviteiten/functionariteiten in 2015 conform het Basisaanbod Preventie
• Alle kinderen in beeld houden; het op systematische wijze volgen en signaleren van ontwikkelingen in de gezondheidstoestand van jeugdigen en van gezondheidsbevorderende en -bedreigende factoren.• Monitoren en signaleren;• Screenen en vaccineren;• Inschatten zorgbehoefte;• Tijdig hulp inschakelen;• Versterken eigen kracht ouders/jongeren, normaliseren, samenwerken en toeleiden naar zorg;• Beleidsadvisering (adviseren ten behoeve van collectieve maatregelen);• Contactmoment 14+.

Stand van zaken 2015

In 2015 heeft de JGZ, net als voorgaande jaren, de reguliere taken van het Basisaanbod Preventie uitgevoerd. Aan de hand van contactmomenten op consultatiebureaus, scholen en huisbezoeken worden de taken monitoren, signaleren, screenen, vaccineren, inschatten zorgbehoefte en tijdig hulp inschakelen uitgevoerd. In 2015 is gewerkt conform de geflexibiliseerde contactmomenten (die eind 2014 is geïmplementeerd). Door dit gewijzigde contactmomentenschema hebben de professionals meer mogelijkheden om extra aandacht te besteden aan aandachtskinderen.

Ook heeft de JGZ in 2015 specifieke taken verricht waaronder preventieve logopedie, Zorg voor Jeugd taken en uitvoeren van Licht Pedagogische Hulpverlening.

Mijn GGDcheck: extra contactmoment adolescenten (14+)

In het schooljaar 2014/2015 is een pilot uitgevoerd van MijnGGDcheck op een aantal geselecteerde scholen verdeeld over de provincie. In het schooljaar 2015/2016 is op alle scholen in de provincie Groningen MijnGGDcheck aangeboden en bij instemming van de school uitgevoerd. De inspectie voor de Gezondheidszorg heeft aangegeven dat de methode die nu gebruikt wordt niet voldoende is om alle jongeren ook individueel in beeld te hebben. Daarom is in 2015 gestart met de ontwikkeling van MijnGGDcheck-plus. Naast de anonieme vragenlijst, MijnGGDcheck, waarbij de insteek collectieve preventie is, zullen ook vragen niet-anoniem worden opgenomen in de vragenlijst. Hiermee komen de jongeren individueel in beeld (Mijn GGDcheck-plus).

Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGz)

Binnen de OGGz zetten we preventieve maatregelen in en we bevorderen zorg aan mensen met een verhoogd risico en aan mensen die niet in staat zijn zelf hulp te vinden.

De kern van de OGGz-activiteiten wordt gevormd door preventie en vangnetactiviteiten. De gemeente specifieke taak richt zich op de coördinatie hiervan. De ontwikkelingen in het sociale domein raken de vangnet en adviestaken en de OGGz-coördinatietaken. De komende tijd en ook in 2015 zal de OGGz zich bezig houden met de vraag vanuit welke rol en positie de vangnet & adviesmedewerker en de OGGz-coördinator een goede bijdrage kan leveren ten aanzien van OGGz-problematiek binnen het sociaal domein. Hierbij valt te denken aan onder andere nazorg ex-gedetineerden, sociaal calamiteitenplan, procesregie extreme huisvervuiling en zeer zware OGGz casuïstiek. Deze verkenning kan effect hebben op de aard van de activiteiten in 2015.

De opdrachten waar de OGGz zich op blijft richten zijn preventie, (vroegsignalering, weerbaarheid (zeer) kwetsbare groepen, versterken van eigen kracht), kennisoverdracht, kwaliteitsontwikkeling, netwerkontwikkeling en registratie. Dit alles op basis kwalitatief verbeterde OGGz-processen. Ook zal in 2015 ingezet worden in het verder versterken van de Veiligheids- en Zorgketen. Dit alles in nauwe samenwerking met het Veiligheidshuis.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Activiteiten in 2015

De kernactiviteiten:

- Preventie van psychische problematiek;
- Sociale kaart (inzicht bieden in aanbieders OGGz);
- Signalering;
- Beleidsadvisering;
- Bemoeizorg (bereiken van individuen of risicogroepen die zelf niet om hulp vragen);
- Coördinatie van hulpverlening voor individuen en specifieke groepen (Huiselijk geweld, ex-gedetineerden en extreme vervuilingen);
- Vangnet en advies;
- Scholing (het verzorgen van OGGz scholing voor GGD medewerkers en primaire netwerkpartners).
- Op verzoek van de gemeenten en –activiteiten in de regio:
- Coördinatie van de OGGz-netwerken.

Stand van zaken

De groep zorgwekkende zorgmijders vroeg veel aandacht. De GGD nam – met de gemeente Groningen, politie, Lentis en het Veiligheidshuis Groningen – als adviseur deel aan de werkgroep "Aanpak verwarde personen". Er wordt i.h.k.v. monitoring door GGD Groningen blijvend onderzoek gedaan naar de omvang van groep personen met ernstige psychische aandoeningen (EPA) en een zeer problematische woonsituatie. GGD Groningen was nauw betrokken bij het project "Evaluatie en herijking van de maatschappelijke opvang in de Provincie Groningen", door het landelijke adviesbureau AEF.

In de stad Groningen en in meerder andere gemeenten participeerde de OGGz actief in basisteams (sociale teams, WIJ-teams etc.). Vangnet en Advies medewerkers gingen als "veldonderzoeker" vroegtijdig op signalen af en legden laagdrempelig contact met burgers met OGGz problematiek. Naast deelname in basisteams, coördineerde GGD Groningen in 2015 in 14 gemeenten een OGGz netwerk.

De OGGz coördinatoren leverden in de vorm van coördinatie taken met Veilig Thuis Groningen voor gemeenten een bijdrage aan de uitvoering van de werkwijze Huiselijk Geweld. Voor het optimaliseren van de werkwijze werd een bijdrage geleverd aan de "werkgroep Monitoring Huiselijk Geweld" van Veilig thuis Groningen en aan het "Ketenoverleg Huiselijk geweld".

De OGGz heeft zich in 2015 gericht op preventie, netwerkontwikkeling, kennisoverdracht, ontwikkelen uniforme werkwijze en protocollen voor stad en regio. GGD Groningen organiseerde daarom - met een bijdrage van de Ver. Groninger Gemeenten (de VGG) - 4 x een overleg "Provinciaal Overleg Coördinatoren OGGz" voor OGGz coördinatoren in alle Groninger gemeenten. Thema's waren o.a. de relatie tussen Dierenmishandeling, Huiselijk geweld en Kindermishandeling, zinvolle dagbesteding voor de OGGz populatie, nazorg ex-gedetineerden en Brandveilig leven i.r.t verzameldwang.

De OGGz-coördinatoren, Vangnet en Adviesmedewerkers en het management GGD Groningen hebben zich begin 2015 tijdens 2 conferentiedagen gebogen over de ontwikkelingen in het sociaal domein en de aansluiting van de OGGz functie daarop. Dit heeft geresulteerd in een plan van aanpak om te komen een toekomstbestendige GGD Groningen OGGz die aansluit op ontwikkelingen in het lokale gemeentelijke veld.

Er werd gestart met het actualiseren van protocollen en werkwijzen. Het 'Protocol extreme vervuiling' werd in de stad uitgevoerd. Initiatief werd genomen de OGGz in de gehele provincie hiermee te laten werken. Daarvoor werd gestart met het kennisnetwerk "Hoarding¹ en Vervuiling"; een samenwerking met Lentis, UMCG, Zorgkompas, MJD vrijwilligerscoördinatie, Leger des Heils. Er werd een scholingsprogramma ingekocht; uitvoering start begin 2016

¹ Hoarding = Verzameldwang. Zie ook <http://www.yourganize.nl/index.php/hoarding>

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslagen Jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

De afstemming en samenwerking tussen Zorg voor Jeugd Groningen en OGGz hebben bijgedragen aan het beter in beeld krijgen van gezinsproblematiek en de toeleiding naar hulp. De samenwerking met het Veiligheidshuis bewees zijn meerwaarde door deelname aan casus overleggen en het gezamenlijk uitvoering geven aan scholing gericht op gegevens- uitwisseling tussen de veiligheids- en zorgketen.

Winterregeling Buitenslapers gemeente Groningen.

Bij extreme kou werden buitenslapers in de gemeente Groningen actief benaderd om binnen te slapen in de maatschappelijke opvang locaties. Om deze dak- en thuislozen onder dak te krijgen zijn afspraken gemaakt tussen de gemeente Groningen, GGD, Politie, Lentis, Verslavingszorg Noord Nederland, Maatschappelijke en Juridische Dienstverlening (MJD) en de Maatschappelijke Opvang. Het protocol werd in 2015 2x opgestart. Het opstarten besloeg meerdere dagen, vanwege de koude² begin en eind 2015.

Eind 2015 werd het Gezondheidsspreekuur voor dak en thuislozen door GGD Groningen gestart op de locatie van werkprojecten. Een vergelijkbaar spreekuur werd ingevoerd bij de zgn. "Bed, bad en broodvoorziening" voor uitgeprocedeerde asielzoekers aan de Helsinkistraat in de stad Groningen. Het gezondheidsspreekuur is bedoeld voor sociaal kwetsbare mensen binnen de stad Groningen, die niet de medische hulp krijgen die ze nodig hebben. Het gezondheidsspreekuur is ondersteunend aan de professionals binnen de opvang. Het streven is om de verpleegkundige interventies zo summier mogelijk te houden en zo snel mogelijk naar reguliere zorg toe te leiden.

² Een gevoelstemperatuur van – 10 graden Celsius.

Raadsvoorstel inzake Financiële jaarstukken PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Deelprogramma Specialistische zorg en veiligheid

Binnen het deelprogramma specialistische zorg en veiligheid voeren we de volgende hoofdproducten uit:

- Infectieziektebestrijding
- Seksuele gezondheid en seksuele hulpverlening
- Tuberculosebestrijding (TBC)
- Forensische geneeskunde
- Reizigersadvies
- Milieugezondheidszorg
- Technische Hygiëne-Inspecties

Infectieziektebestrijding

Binnen de afdeling Infectieziektebestrijding werken gespecialiseerde artsen, verpleegkundigen, onderzoekers en administratief medewerkers om verspreiding van infectieziekten tegen te gaan. De artsen infectieziektebestrijding hebben een 7x 24 uur piket.

Artsen die een infectieziekte vaststellen moeten dat volgens de Wet publieke gezondheid aan de GGD melden. Professionele instellingen zoals scholen, kindercentra, zorgcentra en dergelijke moeten infectieziekten eveneens melden als meerdere personen last hebben van braken, diarree, huiduitslag, geelzucht of andere klachten.

Er is in Noord-Nederlands verband een gezamenlijk deelplan Infectieziektebestrijding voor het GGD Rampen Opvang Plan (GROP).

Activiteiten in 2015

De kernactiviteiten:

- Bron- en contactopsporing;
- Registreren van, onderzoek doen naar en adviseren over het aantal en de aard van infectieziekten (surveillance);
- Geven van voorlichting en advies aan de bevolking, gemeenten, provincie en instellingen/professionals (inclusief nascholing);
- Vaccineren risicogroepen en –personen;
- Beleidsadvies en ontwikkeling;
- Treffen van maatregelen om verspreiding van infectieziekten tegen te gaan (outbreakmanagement);
- Vangnetfunctie bij prikaccidenten en vaccinaties (zoals rabiës, hepatitis A).

Stand van zaken 2015

Het totaal aantal gemelde infectieziekten in het kader van de Wet Publieke Gezondheid bedroeg over het hele jaar in onze provincie 526. Het jaar ervoor waren er 540 meldingen.

Het aantal gevallen van malaria is ook dit jaar weer gestegen, doordat het aantal vluchtelingen afkomstig uit gebieden waar veel malaria voorkomt toeneemt. Ook waren er meer vluchtelingen met hepatitis B.

In 2015 kregen we ruim 800 vragen over infectieziekten, terwijl er in 2014 nog meer dan 1.000 vragen gesteld werden. Er kwamen minder vragen binnen over vaccinaties en het Rijksvaccinatieprogramma omdat deze zoveel mogelijk bij de GGD Servicedesk worden afgehandeld. De meeste vragen over infectieziekten die door de Servicedesk worden beantwoord gingen over kinderen in de leeftijd tot 4 jaar. De vragen die wel door de artsen en verpleegkundigen werden beantwoord waren specialistischer en gingen over kinkhoest, legionella, zwembadwater en schurft. Er was één casus die over polio ging en uitvoerig is gemonitord in nauwe samenwerking tussen RIVM en microbiologische laboratoria. In deze periode is ook het rioolwater onderzocht op aanwezigheid van polio. Nadat er geen polio virus meer was aangetroffen bij contactonderzoek en de bron zijn deze activiteiten beëindigd. Verder is de infectieziektebestrijding actief geweest in een gecoördineerde aanpak voor het bestrijden van klerluis samen met schurft.

Seksuele gezondheid en seksuele hulpverlening

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Door het beschermen, bewaken, bevorderen en bespreekbaar maken van een goede seksuele gezondheid willen we voorkomen dat seksuele overdraagbare aandoeningen zich verspreiden. Het gaat hierbij zowel om de fysieke (o.a. seksueel overdraagbare aandoeningen) als om psychische gezondheid op het gebied van seksualiteit en relaties.

Om het bereik onder de doelgroepen te vergroten wordt er de laatste jaren steeds meer ingezet op digitale dienstverlening op het gebied van seksuele gezondheid.

Activiteiten in 2015

- Preventieprogramma's en voorlichting op gebied van seksueel overdraagbare aandoeningen en HIV voor verschillende doelgroepen;
- Laagdrempelige hulpverlening op gebied van seksualiteit (Sense);
- Samenwerking Noord-Nederlands verband.

Stand van zaken 2015

Bij het uitvoeren van de activiteiten wordt waar mogelijk en zinvol samengewerkt. De teams Groningen en Drenthe werken sinds 2014 als één Soa-Sense regio en werken zoveel mogelijk samen met het team uit Fryslân. De teams van Groningen en Drenthe zijn op gebied van alle werkprocessen geïntegreerd en Friesland is met enkele werkprocessen aangehaakt.

Veel jongeren worden bereikt via digitale hulpverlening en digitale preventieactiviteiten. Via het online spreekuur Testlab zijn 277 consulten tot stand gekomen, waarin 72 cliënten één of meer positieve uitslagen te horen kregen. Omdat het online aanvragen van soa testen voor jongeren 'Test The Best' een aanzuijgende werking veroorzaakte is het project omgebogen naar specifieke risicogroepen.

In 2015 zijn er bijna 4.300 bezoekers op soa-consult geweest. Iets minder dan in 2014. In 22% van de gevallen werd een positieve soa geconstateerd. Net als in voorgaande jaren werd het vaakst chlamydia geregistreerd.

Al jaren zijn we actief in de seksuele gezondheid in de prostitutie. Zo kennen we een prostitutiespreekuur, het straatprostitutieproject (SPP), internetveldwerk en signalering mensenhandel. In 2015 zijn er totaal 238 soa en hepatitis B consulten uitgevoerd tijdens ons prostitutiespreekuur. In het SPP zijn 65 soa testen uitgevoerd, waarbij 19 keer een soa werd gevonden. Bij onze bezoeken aan de clubs/massagesalons zijn 54 personen gezien, op één na allemaal vrouwen, en 25 soa's gevonden. Aandoeningen als candida en bacteriële- vaginose komen frequent voor en worden ook behandeld.

In het al jaren door RIVM gefinancierde hepatitis B-project worden de risicogroepen mannen die seks hebben met mannen (MSM) en sekswerkers gevaccineerd om overdracht te voorkomen. In 2015 zijn 242 MSM vaccinaties gezet en 118 sekswerkers.

Het internetveldwerk heeft 460 profielen van sekswerksters op de websites bekeken (3/4 was Nederlands). De sekswerksters met e-mail of telefoonnummer (408 personen) zijn benaderd door de GGD, en hebben 14 reacties (positief) opgeleverd en 10 bezoeken op het spreekuur. Een deel van de 37 nieuw benaderde manlijke sekswerkers is bekend met de GGD of Sense Noord Nederland en doen daar regelmatig een test.

Ook in 2015 zijn via diverse activiteiten veel doelgroepen bereikt, gericht op het bevorderen van de seksuele gezondheid van mensen van diverse etniciteit en vluchtelingen.

Tuberculosebestrijding (TBC)

We bestrijden TBC door het begeleiden en behandelen van tuberculosegevallen, het opsporen van tuberculose bij risicogroepen, het vaststellen van de besmettingsbron en de omvang en het voorkomen

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

van verdere verspreiding van de ziekte door een besmettelijke patiënt.

We zien dat het aantal TBC-patiënten en het aantal verrichtingen in Nederland geleidelijk daalt, maar dat het ziektebeeld en de patiëntengroep complexer is geworden. Vanwege toenemende resistentie, HIV-infecties en sociale problematiek onder TBC-patiënten wordt het belang van kennis en expertise groter, terwijl het aantal TBC-artsen landelijk afneemt. De instandhouding van de TBC-bestrijding en de betaalbaarheid daarvan vragen om schaalvergroting en verdere samenwerking tussen GGD'en. Er zijn plannen om vier of vijf regio's te vormen, waarbij Noord-Nederland zal worden uitgebreid met Overijssel en mogelijk ook met Gelderland, waarmee een omvangrijke regio zal ontstaan. Voor de coördinatie van de TBC-bestrijding, de efficiëntere inzet van mobiele röntgen units en het borgen van kennis worden vier Regionale Expertise Centra opgericht. In 2015 / 2016 zal de nieuwe TBC-organisatie geëffectueerd worden.

We hebben sinds 1 januari 2011 een contract met COA om de tuberculosescreening van asielzoekers in Ter Apel uit te voeren. Jaarlijks gaat het om ongeveer 14.000 asielzoekers. De uitvoering wordt regelmatig geëvalueerd en bijgesteld. Vanaf 1 april 2011 heeft de GGD bijvoorbeeld administratieve taken voor de versnelde asielzoekersscreening van het Gezondheidscentrum Asielzoekers (GCA) overgenomen van COA en per 1 april 2012 wordt 7 dagen per week gescreend op tuberculose. De voorloper van GGD GHOR Nederland heeft voor 2014 weer een contract met de COA gesloten voor de activiteiten 2014-2015. Uitgangspunt is een overeenkomst voor een periode van 2 jaar, met twee opties voor een verlenging met 1 jaar.

Activiteiten in 2015

- Invulling geven aan de TBC-bestrijding in Noord Nederlands verband. Dit betekent een intensieve onderlinge samenwerking op het gebied van opleiding (waaronder bekwaamheid), digitalisering, vervanging van alle disciplines, intervisie en röntgendiagnostiek;
- Intensivering samenwerking met centrumziekenhuizen in Noord-Nederland en met Beatrixoord.
- Kernactiviteiten:
- Surveillance;
- Contactonderzoek;
- Bron- en contactopsporing;
- Preventie;
- Behandeling en begeleiding van tuberculosepatiënten;
- Geven van advies en voorlichting (bijv. ook aan instellingen en beroepsgroepen);
- Regiefunctie en netwerk;
- Outbreakmanagement;
- Vangnetfunctie;
- Kwaliteit en opleiding;
- Screening risicogroepen.

Stand van zaken 2015

Het aantal asielzoekers is in 2015 enorm toegenomen. Aangezien de GGD de eerste TBC-screening van asielzoekers voor het COA uitvoert, is er 7 dagen per week veel inzet geleverd. In 2015 hebben 35.139 TBC-screeningen plaatsgevonden in de provincie Groningen en 9.689 in Drenthe. Wel worden sinds half september 2015 geen Syrische asielzoekers meer gescreend, wat tot een flinke afname heeft geleid. Sinds het derde kwartaal wordt er ook gescreend op TBC in Veenhuizen, waardoor het aantal screeningen in Drenthe meer dan verdubbeld is ten opzichte van vorig jaar.

In 2015 zijn 39.440 asielzoekers onderzocht. In 2014 waren dat 25.631 en in 2013 waren dat 13.373. In deze cijfers zit zowel de 1e screening als de benodigde vervolgscreening.

In 2015 zijn in Groningen en Drenthe 81 tuberculose patiënten behandeld, dat zijn er 7 meer dan in 2014. 50 cliënten zijn profylactisch behandeld. Het aantal klanten van PI's waren in 2015 in totaal 517.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Voor de coördinatie en professionalisering hebben, onder coördinatie van GGD Groningen en GGD Twente, de drie noordelijke GGD'en samen met de vijf GGD'en in Oost Nederland verkenningen rondom het vormen van een regionale expertise centrum (REC) afgerond. Dat heeft geleid tot een rapport, een samenwerkingsovereenkomst en gezamenlijke activiteiten. De 8 GGD'en streven naar een langdurige samenwerking en de twee backoffices bij GGD Groningen en bij GGD Twente stemmen hun werkzaamheden op elkaar af. Voor 31 december 2017 wordt besloten of beide backoffices al dan niet overgaan in één backoffice.

Forensische geneeskunde

De forensische geneeskunde stelt zich ten doel de medische kennis te gebruiken binnen het opsporingswerk van politie en justitie daar waar dat nodig en mogelijk is en zonder dat de forensische arts daarbij uit het oog verliest dat hij vooral arts is.

In Noord-Nederlands verband zullen de GGD'en nauwer samenwerken op het gebied van forensische geneeskunde. Zo zal in 2014 duidelijk worden in hoeverre er een basispakket producten en diensten door GGD'en op vergelijkbare wijze geleverd kan worden tegen een zo uniform mogelijk tarief. Hoewel de nationale Politie op termijn landelijk wil aanbesteden zal in 2014 eerst een regionale aanbesteding van forensische taken plaats vinden. GGD'en zijn bezig om tot een landelijk dekkend aanbod met een gespecificeerd takenpakket per politieregio te komen. De GGD'en beschouwen forensische geneeskunde als een overheidsverantwoordelijkheid, waarbij arrestantenzorg, forensisch onderzoek en lijkschouw ongedeed moet worden aangeboden. De politie is bezig met voorbereidingen om arrestantenzorg en forensisch onderzoek, exclusief lijkschouw, medio 2014 uit te besteden aan de markt op het schaalniveau van politieregio's.

Activiteiten in 2015

- Lijkschouwing;
- Arrestantenzorg;
- Advisering en onderwijs;
- Afname van bloed en weefselmonsters (alcohol, drugs, DNA-profiel);
- Sporenonderzoek en letselverklaringen bij slachtoffers en verdachten van gewelds-/zedenmisdrijven.

Stand van zaken 2015

In 2015 hebben 461 lijkschouwingen plaatsgevonden in de provincie Groningen. Dit is een daling van 8% ten opzichte van het jaar daarvoor. De daling van de lijkschouw kan verklaard worden doordat er minder vaak een schouw bij natuurlijk overlijden is verricht. Dit past in de tendens dat de behandelend arts vaker de forensisch arts om advies/overleg vraagt. Na consultatie met de forensisch arts wordt de schouw dan door de behandelend arts zelf verricht.

De forensisch artsen verrichten de meeste lijkschouwen bij euthanasie (n=146). Bij 78 gevallen werd een natuurlijk overlijden als doodsoorzaak toegekend. Verder werd vaak lijkschouw gedaan bij zelfdoding (n=70) en ongevallen in de privésfeer (n=102).

85% van het werk van forensische geneeskunde vindt plaats buiten kantooruren.

De arrestantenzorg maakte bijna 2.000 keer gebruik van een consult van een forensisch arts (dienstverlening 7x24 uur). Hieronder valt ook de beoordeling van verwarde personen (buiten kantooruren) die door de politie meegenomen worden naar een politiebureau (deze personen zijn feitelijk geen arrestant maar burgers die zorg vragen/behoeven). In 2015 was het aantal consulten iets lager dan de voorafgaande jaren. Bij de arrestantenzorg gaat het vaak om gestapelde problemen. Aanleidingen voor een consult zijn in rangorde: medicatie voorschrijven (bijna 1 op 2), lichamelijke klachten (1 op 4), psychische problemen (1 op 4), druggebruik (1 op de 6), beoordeling verward persoon (1 op de 6), alcoholverslaving/intoxicatie (1 op de 7). In de meeste gevallen is er ook (ernstige) maatschappelijke problematiek maar hiervan wordt geen gedetailleerde registratie bijgehouden (immers primair medisch consult). De arrestantenzorg wordt gefinancierd door de politie.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

De GGD participeert sinds eind 2015 in twee werkgroepen (provinciaal en gemeentelijk) die de opvang van *verwarde personen* anders (buiten het politiebureau/cellengang) gaat organiseren.

Verder verrichtte de forensische arts zo'n 150 keer forensisch onderzoek zoals bloedafname (alcohol/drugs), letselverklaringen en sporenonderzoek bij zedenzaak. Tenslotte heeft de rechtbank 17x een forensisch arts als gerechtelijk deskundige aangesteld.

De landelijke aanbesteding van arrestantenzorg en lijkschouw door de politie is definitief gestaakt. Het bestaande contract tussen GGD Groningen en de politie is door de politie opgezegd en loopt per 01-01-2017 af. De verplichte nascholing die forensisch artsen moeten volgen door de GGD'en in de vier noordelijke provincies wordt gezamenlijk georganiseerd.

De afdelingen forensische geneeskunde van de GGD'en in Noord-Nederland hebben gezamenlijk een overstap voorbereid op een nieuw elektronisch patiënt dossier (EPD). Gekozen is voor Formats dat reeds door 11 andere GGD'en gebruikt wordt. De geplande datum van overgang is 1-1-2016. De gezamenlijke aanschaf en implementatie van dit EPD is een opmaat voor een verdere integratie van de forensische dienstverlening van de drie noordelijke GGD'en.

Reizigersadvisering

We adviseren op maat en schrijven zo nodig medicatie voor en/of we vaccineren individuele cliënten of (beroeps-)groepen ter voorkoming van infectieziekten bij reizigers. We verzamelen en interpreteren gegevens om de advisering aan reizigers up to date te houden (surveillance) en we geven publieksvoorlichting over vaccinaties en gezond reizen.

Steeds meer mensen maken gebruik van de mogelijkheid om de afspraken digitaal te maken. In de zomerperiode worden enkele inloopsprekuren in Noord-Nederlands verband georganiseerd op Groningen Airport Eelde en bij de GGD.

Landelijk bereiden de GGD'en een collectieve aanpak reizigerszorg voor met een contract met zorgverzekeraars tegen nader te stellen voorwaarden vanaf 2015.

Activiteiten in 2015

Kernactiviteiten:

- Reisadvies (o.a. hygiënemaatregelen);
- Vaccinaties tegen infectieziekten;
- Medicijnverstrekking en verkoop artikelen;
- Gezondheidsadviezen en vaccinaties aan beroepsgroepen (bijv. politie, brandweer).

Stand van zaken 2015

In de zomer van 2015 zijn, zoals gebruikelijk in deze periode, extra spreekuren georganiseerd. Op zeven dinsdagmiddagen werden extra inloopsprekuren gehouden. Ook is er op 30 mei een noordelijke dag en op een zaterdag in de zomer op het vliegveld Eelde georganiseerd samen met Drenthe en Fryslân. Ondanks de economische situatie wisten wederom in 2015 veel reizigers ons te vinden, namelijk 12.717 reizigersconsulten. Dit is ietsje minder dan het jaar ervoor, maar de omzet is wel gestegen met 0,5%. In vergelijking met andere GGD'en zijn we ook in 2015 erg goed bezocht.

Milieugezondheidszorg

Het werk binnen de milieugezondheidszorg is erop gericht om gezondheidsschade door de omgeving te voorkomen. We beschermen en bevorderen de gezondheid van burgers door het stimuleren van positieve factoren, zodat een zo gezond mogelijke leefomgeving bereikt wordt. We adviseren over de invloed die de omgeving kan hebben.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

De gezondheidskundige adviseur gevaarlijke stoffen (GAGS) GGD Groningen is ook actief in Friesland en Drenthe en de GAGS heeft voor Noord Nederland 7x24 uur piket. Op inhoudelijk gebied wordt er in Noord-Nederlands verband nadrukkelijker samengewerkt en er is ook een gezamenlijk deelplan medische milieukunde voor het GGD Rampen Opvang Plan (GROP).

Activiteiten in 2015

Kernactiviteiten:

- Advisering aan gemeenten en ondersteuning bij beleidsontwikkeling;
- Advisering aan scholen, kinderopvang etc.;
- Beantwoording van publieksvragen en aanbod van informatie;
- Onderzoek en signalering van situaties waar de gezondheid mogelijk bedreigd wordt;
- Beoordeling van de risico's van blootstelling aan uitwendige factoren: chemisch, fysisch en biologisch.

Stand van zaken 2015

De GGD heeft ook in 2015 vragen beantwoord en informatie verstrekt aan gemeenten, burgers en scholen over de gezondheidsrisico's bij onder andere chemische vervuiling, stank, straling, lawaai, gevaarlijke of hinderlijke organismen, planten in bodem, water, windmolens, buitenlucht en 'binnenlucht'.

Gemeenten werden op gebied van geurhinder, asbestbranden, biovergisters, en windturbines geadviseerd over de gezondheidsrisico's.

Ook heeft de GGD woningbouwverenigingen adviezen en informatie gegeven over onder andere asbest, koolmonoxide, kwik, ventilatie en legionella.

De GGD Groningen website Milieu & Gezondheid werd in 2015 meer dan 100.000 keer geraadpleegd, een verdubbeling ten opzichte van 2014, met uitschieters van meer dan 1.000 op één dag. Pieken waren er bij dagen met hoge temperaturen, de Nieuwjaars duiken en bij asbestbranden. Doorlopend veel belangstelling was er voor de informatie over gehoorschade door harde muziek (hoogste score) en over het zelf verwijderen van asbest.

De Gezondheidskundig Adviseur Gevaarlijke Stoffen (GAGS) kwam ook dit jaar in actie bij diverse incidenten. Het ging om incidenten met asbest, lekkage van verschillende giftige stoffen, koolmonoxide en industriebranden. Ook adviseert de GAGS in projecten over crisis- en risicocommunicatie zoals 'Blijf uit de Rook', 'hoe communiceren bij brand met chemische stoffen' en 'risicocommunicatie straling' in opdracht van VWS. Verder werd onafhankelijk onderzoek verricht in opdracht van het ministerie van defensie naar de mogelijke gezondheidsrisico's op de POMS-site in Ter Apel en advies gevraagd inzake jodiumprofylaxe bij kernongevallen aan de minister van VWS.

Technische Hygiëne Inspectie

We gaan de verspreiding van infectieziekten tegen door te inspecteren bij kinderopvangcentra, gastouders, piercing en tattoo instellingen, seksbedrijven, schepen en bij grote evenementen waar een verhoogd risico bestaat en we adviseren over hygiënemaatregelen die genomen kunnen worden.

Er is de afgelopen jaren nogal wat gewijzigd in de wet kinderopvang en vooral wat betreft de inspectie kinderopvang en gastouders. De GGD houdt de Groninger gemeenten op de hoogte van ontwikkelingen. De inspecties bij kinderopvanginstellingen zijn sinds 2012 onaangekondigd, sterker risico gestuurd en meer gericht op de dagelijkse praktijk dan op documenten. Vanaf 2012 wordt een percentage van het bestand aan gastouders gecontroleerd. Vanaf 1 januari 2014 beoordeelt de inspecteur kinderopvang of het vierogenprincipe en de nieuwe meld code voor huiselijk geweld en kindermishandeling goed worden gehanteerd.

Activiteiten in 2015

Kernactiviteiten:

- Jaarlijkse administratieve inspectie en inspectie op locatie van kinderdagopvang, buitenschoolse

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

- opvang, gastouderbureaus en gastouders;
- Inspecties peuterspeelzalen en locaties voor voor- en vroegschoolse educatie;
- (Beleids)advisering en voorlichting;
- Inspecties bij piercing en tattoo bedrijven;
- Inspecties bij schepen in de havens van Delfzijl en Eemshaven;
- Inspecties bij seksbedrijven.

Stand van zaken 2015

In 2015 zijn 1189 inspecties uitgevoerd, waarvan 472 bij gastouders. Ook dit jaar is er weer de nodige dynamiek geweest. In 2015 zijn een aantal peuterspeelzalen (PSZ) omgezet naar kinderdagverblijven (KDV). In 2015 zijn geïnspecteerd 337 KDV, 235 BSO, 35 GOB, 472 VGO en 110 PSZ.

In drie gemeenten zijn 7 prostitutiebedrijven en raamprostitutiepanden geïnspecteerd. In 18 gemeenten zijn tattoo- en piercingshops en studio's voor permanente make-up gevestigd. Om de drie jaar worden deze geïnspecteerd. 14 van de 36 geïnspecteerde shops waren nieuw.

Er zijn 106 schepen in de zeehavens in Delfzijl en Eemshaven bezocht, dat waren er elf meer dan in 2014. Verder zijn er 16 hygiëne audits gedaan bij 13 locaties van het COA en 6 bezoeken die geleid hebben tot een hygiëneadvies. Bij twee nieuwe locaties is voor de opening een nulmeting uitgevoerd.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Deelprogramma Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR)

De GHOR valt operationeel onder de PG&Z en formeel onder de Veiligheidsregio. Ook in 2015 geeft de GHOR invulling aan haar wettelijke taak omtrent de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio, bijvoorbeeld vanuit de Wet Veiligheidsregio's. De GHOR coördineert, stuurt aan en heeft de regie op de geneeskundige hulpverlening in het kader van rampenbestrijding en crisisbeheersing. Daarnaast adviseert de GHOR andere overheden en organisaties. Bij incidenten met een grote maatschappelijke impact heeft de GHOR een rol in de procescoördinatie. De GHOR is dus actief op het snijvlak van publieke gezondheid, zorg en veiligheid. De GGD is uitvoerder van deze taak.

Activiteiten in 2015

- Daadwerkelijke inzet van GHOR-functionarissen tijdens incidenten, rampen en crises
- Voorbereiding op de geneeskundige hulpverlening door het ontwikkelen van plannen, het adviseren van gemeenten (o.a. op het gebied van evenementen) en zorginstellingen (over zorg continuïteit) en het opleiden, trainen en oefenen (zowel mono- als multidisciplinair);
- Advisering bij evenementen, conform de Wet Veiligheidsregio's.

Stand van zaken 2015

De GHOR is de verbindende schakel tussen veiligheid en zorg. De veiligheid is binnen de Veiligheidsregio Groningen vormgegeven. Met de multidisciplinaire partners binnen de Veiligheidsregio Groningen is in 2014 de samenwerking verder vormgegeven. Op het gebied van de zorg is de GHOR de verbindende schakel tussen de verschillende partners in de witte keten. Hierin is een belangrijke rol voor de GHOR weggelegd: coördinatie, sturing en regie van de geneeskundige hulpverlening. In de vorm van convenanten zijn afspraken gemaakt met de acute zorgpartners alsook met de partners in de Verpleging en Verzorging-sector. Continuering en onderhoud van deze afspraken heeft in 2015 centraal gestaan.

Incidenten en evalueren

Het afgelopen jaar hebben zich weinig GRIP-situaties voorgedaan. Wel wordt elke GRIP-situatie multidisciplinair geëvalueerd door de evaluatorenpool van de Veiligheidsregio. Enkele GHOR-medewerkers nemen deel aan deze evaluatorenpool en leveren hun bijdrage aan deze evaluaties.

Sociale media

Sociale media spelen een steeds grotere rol in de maatschappij. Ook bij incidenten, rampen en crises worden de sociale media door een groot publiek ingezet. Op basis hiervan is de GHOR vorig jaar een project gestart waarin gekeken is hoe de GHOR gebruik kan maken van informatie uit sociale media ten behoeve van het rampbestrijdingsproces. Dit heeft geleid tot een monitor die uit alle berichten op verschillende sociale media de berichten filtert die relevant zijn voor de GHOR, de zogenaamde incidentmonitor. In 2015 is er geïnvesteerd in de ontwikkeling van de incidentmonitor. In het verlengde hiervan is afgesproken om ook een onderzoek te starten naar het gebruik van informatie uit sociale media ten behoeve van de dagelijkse werkzaamheden van de GHOR, de zogenaamde gebiedsmonitor. Deze monitor is in het vierde kwartaal verder ontwikkeld en getest.

Plannen

Binnen de veiligheidsregio zijn de wettelijke plannen "het regionaal risicoprofiel" en het "regionaal beleidsplan" herzien. Deze zijn nu bestuurlijk vastgesteld.

De actualisatie en herziening van rampbestrijdingsplannen is een doorlopend proces. In het

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

vierde kwartaal heeft de actualisatie van het Incidentbestrijdingsplan Aardbevingen prioriteit gekregen en heeft dit plan centraal gestaan.

Halverwege 2015 is het Protocol Maatschappelijke Incidenten geactualiseerd, vooral in verband met wijzigingen in het zorgstelsel. Inhoudelijk is het protocol niet gewijzigd. In december hebben we een PMI opkomst oefening georganiseerd. De evaluatie hiervan zal in begin 2016 klaar zijn.

Aardbevingen

Dit onderwerp staat hoog op de agenda binnen de regio. Ook zorginstellingen (verpleeg- en verzorgingstehuizen, verstandelijk gehandicaptensector en GGZ) zijn via het platform COBRA bezig met voorbereidingen op dit gebied. De NAM sluit zo nodig aan bij overleggen van het platform COBRA. Ook is een netwerkbijeenkomst voor COBRA-bestuurders in het aardbevingsgebied georganiseerd.

Ook de GGD wordt op verschillende manieren geconfronteerd met aardbevingen. Enerzijds omdat de GGD diverse locaties in het gebied heeft en de bedrijfscontinuïteit in gevaar kan komen. Anderzijds omdat de GGD als regionale gezondheidsdienst gemeenten en organisaties kan ondersteunen met haar kennis en kunde. Er is een GGD-werkgroep ingesteld die dit inzichtelijk maakt.

Evenementen

GHOR Groningen adviseert gemeenten over de gezondheidskundige aspecten bij het verlenen van evenementenvergunningen. De kaders van deze gezondheidskundige aspecten zijn in het voorjaar van 2015 herzien en vastgelegd in de Leidraad Gezondheidskundige Advisering bij Publiekevenementen.

Op dit moment wordt onder regie van de veiligheidsregio gewerkt aan een multidisciplinaire evenementenkalender en een integrale advisering van de grote evenementen. In december is een startbijeenkomst georganiseerd voor de 23 gemeenten en is gestart met een pilot in de gemeenten Groningen, Delfzijl en Stadskanaal.

Na het monstertruck-incident te Haaksbergen is een toenemende belangstelling te constateren voor evenementenveiligheid. De complexiteit m.b.t. evenementenveiligheid is toegenomen en vraagt vooral om afstemming met de andere hulpdiensten. We zien dit ook terug in het aantal adviesaanvragen.

Opleiden, trainen en oefenen

Opleiden, trainen en oefenen is in feite een continu proces. Gedurende het jaar vinden opleidingen, trainingen en oefeningen plaats, zowel op mono- als multidisciplinair gebied. Ten behoeve van de Verpleeg- en Verzorgingsinstellingen is een zogenaamde placemat opgesteld. Deze is bedoeld voor hun crisisteams en geeft aan hoe te handelen bij een incident.

Het GHOR-bureau is bezig met een kwaliteitsslag om de GHOR-organisatie en haar functionarissen beter toe te rusten op hetgeen er van de GHOR verwacht wordt. Dit wordt gedaan aan de hand van de BOB-structuur. Eerst beeldvorming, daarna oordeelsvorming en vervolgens besluitvorming. De beeldvorming is opgepakt in de vorm van scholing aan de hand van het zogenaamde 13-stappenmodel. Dit is een model waarin alle benodigde stappen worden doorlopen om op basis van de wettelijke taken en verantwoordelijkheden een juiste inschatting te maken van wat ons bedreigt, hoe erg dat is en welke middelen we moeten inzetten om de ramp of crisis te bestrijden. Het vierde kwartaal van 2015 stond vooral in het teken van voorbereiden op de 2^e fase van de kwaliteitsslag namelijk de oordeelsvorming. + 4 nieuwe DPG-en

Systeemtest

Op donderdag 29 november heeft de jaarlijkse systeemtest plaatsgevonden. Deze test is bedoeld om de opschaling te testen tot minimaal GRIP 3. Deze test vindt plaats op het moment dat er geen situaties in de regio zijn geweest die geleid hebben tot een GRIP 3 of 4 opschaling. De test is zowel mono als multi geëvalueerd.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Kwaliteit

Last but not least kwaliteitszorg. De GHOR-bureau is onlangs opnieuw gehercertificeerd op basis van het HKZ-schema. September 2015 zijn nieuwe HKZ normen vastgesteld. De GHOR heeft een start gemaakt om in 2016 haar kwaliteitsmanagementsysteem aan te passen aan de nieuwe normen.

PGA

Het laatste kwartaal heeft de GHOR een bijdrage geleverd aan de wekelijkse PGA overleggen. De GHOR was hierbij de link tussen het "reguliere" PGA proces en de crisisbeheersing.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

2.1.2 Wat heeft de uitvoering van de activiteiten in 2015 gekost?

Exploitatieoverzicht 2015 programma Gezondheid

Hierna volgt het exploitatieoverzicht van de door de PG&Z- regeling voor 2015 begrote en gerealiseerde lasten en baten van het programma gezondheid.

Bedragen x € 1.000.

Programma Gezondheid (incl. GHOR)	Primitieve Begroting 2015	Actuele Begroting 2015	Rekening 2015	Afwijking
Totaal lasten	19.871	24.273	23.208	1.065
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	15.603	15.343	14.240	-1.103
Overige bijdragen	4.268	8.930	9.494	564
Totaal baten	19.871	24.273	23.734	-539
Saldo voor reservemutaties	0	0	526	526
Mutatie reserves				
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
Saldo na reservemutaties	0	0	526	526

Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaartekening 2015 Publieke Gezondheids & Zorg Groningen

2.2 Programma RIGG

De Groninger gemeenten hebben in 2014 besloten om gedurende drie jaar de volgende hoofdtaken te beleggen bij de Regionale Inkooporganisatie van de Groninger Gemeenten RIGG:

1. Advies (programming en advisering)
2. Inkoop (contractering, contractbeheer en budgetbewaking)
3. Kwaliteit (kwaliteitsbewaking en methodiekontwikkeling)

De daarbij horende uitgangspunten en doelstellingen zijn vastgelegd in het Programmaplan RIGG 2015.

2.2.1 Welke opdrachten heeft de RIGG uitgevoerd in 2015 en welke activiteiten zijn daarvoor verricht?

Inkoop (contractering, contractbeheer en budgetbewaking)

Contractering

Namens de 23 Groninger gemeenten heeft de RIGG de Jeugdhulp voor 2015 ingekocht. Daarmee was een bedrag van 112 miljoen euro gemoeid. De jeugdhulp is in de regio Groningen geleverd door ongeveer 35 grote zorgaanbieders en 165 kleinere.

Bij de inkoop van 2015 is de zorggarantie, afgezet tegen het beschikbare budget leidend geweest. Op basis van de uitvraag van de zorgproductie uit voorgaande jaren is het beschikbare budget verdeeld over de verschillende vormen van jeugdhulp. Dit leidde tot kortingen van resp. 6,3 % tot bijna 15% bij de verschillende aanbieders.

De Groninger gemeenten hebben besloten om in 2015 solidair te zijn met betrekking tot de volledige zorg in natura.

In de contracten met de aanbieders zijn afspraken gemaakt over hun inzet en betrokkenheid bij het realiseren van de Transformatie doelen. Vanuit de gemeenten zijn met name de beleidsmedewerkers betrokken geweest bij de verschillende speerpunten voor het implementeren van het Jeugdhulp-beleid.

Contractbeheer

De RIGG heeft de taak om de in de contracten opgenomen afspraken, zowel inhoudelijk als financieel te beheren. Met de budget-gefinancierde zorgaanbieders zijn in de loop van het jaar gesprekken gevoerd over de inhoudelijke en financiële aspecten die uit hun kwartaalrapportages naar voren kwamen.

Bij de tarief-gefinancierde zorgaanbieders had het contractbeheer een meer financieel-administratief karakter: zijn de juiste tarieven gefactureerd en is de cliënt door de gemeente aangemeld.

Budgetbewaking

De budgetbewaking van de aanbieders vond vooral plaats via het instellen van budgetplafonds. Met de grote, regionaal werkende aanbieders zijn budgetafspraken gemaakt. Binnen het budget ligt de verantwoordelijkheid bij deze aanbieders om de zorg te leveren die nodig is en om het budget niet te overschrijden. Waar de zorgvraag het beschikbare aanbod dreigde te overschrijden hebben de jeugdhulpaanbieders dat gesignaleerd bij de RIGG, en is in overleg met hen, met andere betrokken aanbieders en de gemeenten een oplossing gezocht.

De kleinere of buiten regionale aanbieders hebben geen budget financiering, maar een tariefafpraak met de RIGG waarbinnen ze per kind en per product kunnen declareren. Ook voor hen is contractueel een budgetplafond vastgelegd.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en Jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

De inkoop voor 2016 en 2017

Om de ingezette transformatie te kunnen voortzetten was het van belang om als gemeenten, gezamenlijk te blijven optrekken in de jaren na 2015.

Het voorstel van het Dagelijks bestuur om voor de komende jaren gezamenlijk in te kopen, is geaccordeerd door de 23 gemeenten en daarbij is ook de keuze gemaakt om voor de komende jaren financieel solidair te blijven.

Bij de inkoop voor 2016 en 2017 is een keuze gemaakt voor een vorm van Europese aanbesteding die samenwerking en vernieuwing stimuleert en ruimte biedt aan lokale aanbieders. Er hebben zich ruim 140 aanbieders ingeschreven en er is een totale omvang van 300 inschrijvingen op het jeugdhulpaanbod ingediend. Samen met de gemeenten is het inhoudelijke en financiële aanbod beoordeeld, hetgeen in september heeft geleid tot een gunningsdocument en in december tot een afrondende gunning aan 29 contractpartners.

Monitoring

Om inzicht te krijgen in het aantal cliënten in zorg, om hiermee de ingediende facturen op juistheid te kunnen controleren en in het algemeen om goed te kunnen monitoren, is de Suite4Jeugd ingericht. Dit is het transportmiddel om berichtenverkeer tussen aanbieders en gemeenten mogelijk te maken.

De monitoring heeft in 2015 te lijden gehad onder de administratieve aanloopproblemen bij gemeenten en zorgaanbieders. Voor alle partijen was de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de Jeugdhulp nieuw en in het begin moest er over en weer nog veel ontwikkeld worden.

Advies & Transformatie

Toegang: in de basisteams in onze regio is hard gewerkt aan de uitvoering van de nieuwe taken en rollen. Net als in andere delen van het land ging dit gepaard met een aantal opstartproblemen. Het Advies- en Ondersteuningsteam Toegang van de RIGG heeft de mogelijke knelpunten onderzocht. Het rapport van dit ondersteuningsteam voor de toegang heeft uiteindelijk geleid tot een Referentiekader voor de Toegang dat aan het bestuur en alle gemeenten is gepresenteerd.

Op verzoek van de gemeenten is bij de RIGG ook een Helpdesk ingericht, waar gemeenten en zorgaanbieders terecht kunnen met hun vragen. Hier is veelvuldig gebruik van gemaakt.

De expertpool wordt in 2015 nog aangestuurd vanuit de RIGG. Bij meer complexe ondersteuningsvragen of bij zorgen over de veiligheid van een jeugdige kunnen de medewerkers van het basisteam een beroep doen op medewerkers uit de expertpool: voor consultatie, advies en specialistisch casemanagement. Om de werking van de expertpool te optimaliseren wordt in 2016 tijdelijk voor de duur van een jaar een coördinator aangetrokken.

De transformatieopdrachten zijn vastgesteld en voorzien van een trekker. Ook zijn per opdracht twee beleidsambtenaren jeugd van de gemeenten betrokken en vindt over de voortgang geregeld terugkoppeling plaats. De opdrachten en resultaten zijn in de loop van 2015 gepresenteerd aan de wethouders jeugd en de bestuurders van de zorginstellingen. We verwachten de opbrengsten van de transformatieopdrachten in het jeugdhulpaanbod van 2016 terug te zien.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en Jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Extra taken RIGG

Er zijn in het afgelopen jaar veel extra taken aan de RIGG toegevoegd. Dit heeft voor een deel te maken met aanvullende informatie over jeugdhulponderwerpen vanuit o.a. de Rijksoverheid en met de signalering van een aantal aandachtspunten c.q. knelpunten in de uitvoering van de nieuwe Jeugdwet. Of er was de wens van gemeenten om een bepaald nog te ontwikkelen vraagstuk gezamenlijk op te pakken en de RIGG dit te laten coördineren. Het ging daarbij onder andere om de volgende thema's:

- De relatie met onderwijs en zorgarrangementen
- Vliegende brigade, het Advies- en Ondersteuningsteam Toegang en de helpdesk
- Onderzoek en kwaliteit (de RIGG participeert in drie onderzoeken)
- Bovenregionale transformatie en inkoop
- Herbeoordeling van de cliënten bij de jaarovergang

Programma organisatie en communicatie

De programma organisatie RIGG is op alle functies tijdelijk ingevuld. Voor bestuurlijke besluitvorming of advisering aan de colleges is het DB PG&Z verantwoordelijk. De klankbordgroep van gemeentesecretarissen is een klankbord voor alle onderwerpen voor de bedrijfsvoering. Met de jeugdhulpaanbieders vond regelmatig overleg plaats in het zogenaamde kernteam van zorgaanbieders. De interne en externe samenwerking en communicatie is tot stand gekomen door een efficiënte overlegstructuur, door deelname van een groep deskundige beleidsambtenaren in de RIGG aan de transformatieopdrachten en aan de contractbewaking. Daarnaast heeft de RIGG maandelijks nieuwsbrieven verzonden en een actuele website onderhouden.

De RIGG heeft op alle beleidsterreinen met lokale vertegenwoordigers overleggen ingericht. Zo is er het maandelijks beleidsambtenaren en 3D managers overleg en een tweewekelijks overleg van de in de RIGG werkzame jeugdhulpambtenaren. Verder worden regelmatig een gebruikersoverleg S4JZ met backoffices en de ICT afdelingen georganiseerd. Ook is er een financiële groep ontstaan die samen met de medewerkers van de RIGG voorstellen voorbereidt en is er een regulier overleg met alle financiële ambtenaren. Met de jeugdhulpaanbieders is een kerngroep van bestuurders samengesteld, met hen is om de 6 weken overleg gevoerd.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

2.2.2 Wat heeft de uitvoering van de activiteiten in 2015 gekost?

Exploitatieoverzicht 2015 programma RIGG.

Hierna volgt het exploitatieoverzicht van de door de PG&Z- regeling voor 2015 begrote en gerealiseerde lasten en baten van het programma Regionale Inkoop Groninger Gemeenten.

(bedragen * € 1000)

Programma RIGG	Primitieve Begroting 2015	Actuele Begroting 2015	Rekening 2015	Afwijking
Totaal lasten	0	1.910	1.922	-12
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	0	1.602	1.602	0
Overige bijdragen	0	308	493	185
Totaal baten	0	1.910	2.095	185
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	0	0	173	173
Mutatie reserves				
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	0	0	173	173

Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

2.3 Het overzicht van algemene dekkingsmiddelen

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is voorgeschreven dat wordt ingegaan op de zogenaamde algemene dekkingsmiddelen. Het gaat dan om inkomsten waarvan de besteding niet gebonden is en die daarom niet als baten op de programma's worden verantwoord. Van dergelijke inkomsten is bij de PG&Z-regeling geen sprake.

3. Paragrafen

3.1 Lokale heffingen

In het besluit begroting en verantwoording (BBV) is voorgeschreven dat we in dit jaarverslag ingaan op de lokale heffingen. Het belangrijkste doel van de PG&Z-regeling is de gezamenlijke uitvoering van wettelijke taken op het gebied van de collectieve preventieve gezondheidszorg en rampenbestrijding, voor gemeenschappelijke kosten. Het laatste houdt in dat de voor uitvoering van de taken gemaakte kosten via een vooraf overeengekomen verdeelsleutel worden toegerekend aan de afnemende gemeenten. De verdeelsleutel is het aantal inwoners in een gemeente per 1 januari 2015. Van lokale heffingen is geen sprake.

3.2 Weerstandvermogen en risicobeheersing

Het besluit begroting en verantwoording schrijft voor dat we in de jaarrekening een beoordeling moeten geven van het weerstandsvermogen. Deze beoordeling geeft aan hoe robuust de begroting is. Een robuuste begroting houdt volgens de BBV-voorschriften in dat niet elke financiële tegenvaller in de begroting dwingt tot bezuinigen. De beoordeling van het weerstandsvermogen bestaat uit de volgende componenten:

1. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit; de weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeenschappelijke regeling beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
2. een inventarisatie van de risico's en ontwikkelingen;
3. het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico;
4. de kengetallen ter ondersteuning van de beoordeling van de financiële positie.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

3.2.1 Weerstandscapaciteit PG&Z-regeling

Onderstaand overzicht geeft voor het programma Gezondheid een beeld van de reserves waarover de PG&Z-regeling per 31 december 2015 beschikt. Daarnaast zijn de bestemmingsvoorstellen van 2015 zoals in de jaarrekening opgenomen verwerkt, zodat blijkt welk weerstandsvermogen aanwezig is, indien de voorstellen worden geaccepteerd en verwerkt.

Programma Gezondheid

Egalisatiereserve (*€ 1.000,-)	Stand 31-12-2015	Bestemming 2015	Stand 1-1-2016	In weerstandsvermogen
Reserve Gezondheid	890		890	890
Bestemmingsreserves				
Gezondheidsprofielen	95	22	117	117
Managementinfo JGZ	52		52	52
Dossierherstel JGZ	229		229	229
Organisatie ontwikkeling GGD	250		250	250
Individueel Keuzebudget (IKB)	0	504	504	504
Saldo na reservemutaties	1.516	526	2.042	2.042

De beschikbare weerstandscapaciteit is het totaal aan middelen en mogelijkheden waarover de gemeenschappelijke regeling PG&Z kan beschikken om eventueel optredende niet begrote kosten af te dekken, zonder invloed op de uitvoering van taken. De bestemmingsreserves kunnen direct tot het weerstandsvermogen worden gerekend omdat het PG&Z-bestuur bevoegd is de bestemming van deze middelen te wijzigen.

Via resultaatbestemming 2015 worden de volgende mutaties voorgesteld:

Bestemmingsreserves

Het voorstel is om:

- aan de *bestemmingsreserve Individueel Keuzebudget* 504 duizend euro toe te voegen. In de CAO voor gemeenten is een regeling voor het personeel opgenomen die Individueel Keuzebudget (IKB) wordt genoemd. Het IKB brengt met zich mee dat medewerkers in de loop van het jaar uit een aantal bronnen, waaronder het vakantiegeld, kunnen putten ten behoeve van uitgaven of deze kunnen laten uitkeren. Het ziet er naar uit dat het IKB per 2017 zal worden ingevoerd, waarmee wij ultimo 2016 een last zullen moeten nemen ter hoogte van 7 maanden vakantiegeld. De exacte omvang zullen wij te zijner tijd vaststellen, door het vormen van deze reserve dekt de GGD de last uit de interne bedrijfsvoering.
- aan de *bestemmingsreserve gezondheidsprofielen* 22 duizend euro toe te voegen. Het betreft het gelijkmatig verdelen van de kosten voor het eens per 4 jaar uit te voeren bevolkingsonderzoeken. Hiervoor is per 4 jaar ongeveer 100 duizend benodigd. In 2014 heeft geen controle plaatsgevonden. Het voorstel luidt derhalve 22 duizend euro aan de reserve toe te voegen.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groeningen

Programma RIGG

Egalisatiereserve (*€ 1.000,-)	Stand 31-12-2015	Bestemming 2015	Stand 1-1-2016	In weerstandsvermogen
Reserve RIGG	0	173	173	173
Saldo na reservemutaties	0	173	173	173

Egalisatiereserves

Het voorstel is om:

- het resultaat van het programma RIGG ten bedrage van 173 duizend euro toe te voegen aan de egalisatiereserve RIGG.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

3.2.2 Inventarisatie risico's en ontwikkelingen

Risico's

De GGD monitort de risico's voor uitvoering van de PG&Z-taken voortdurend in het kader van de begrotingscyclus en, meer gericht op de reguliere bedrijfsprocessen, via uitvoering van het jaarplan AO/IC. Onderstaand overzicht geeft voor het programma GGD een beeld van de risico's die de PG&Z-regeling per 31 december 2015 kent. Hierbij zijn voor de afdekking in de reguliere begroting geen middelen beschikbaar.

Programma Gezondheid

Risico's (* € 1.000)	Actueel vanaf	Bedrag I	Bedrag S	Kans
Forensische geneeskunde	2012	p.m.		
SSC	2014		300	75
Totaal			300	75

Hierna volgt een korte toelichting op bovenvermelde risico's:

	Forensische geneeskunde
Programma	GGD
Omschrijving	De forensische geneeskunde van GGD Groningen voert naast de gemeentelijke lijkschouw voor de politie ook de arrestantenzorg en forensisch medisch onderzoek uit. De uitvoering van de forensische geneeskunde voor de politie is in 2015 aanbesteed op de schaal van de politieregio's. GGD Groningen, Friesland en Drenthe vormen samen de schaal van de politieregio Noord-Nederland. Om verschillende redenen heeft de politie deze aanbesteding gestaakt. In 2017 volgt naar alle waarschijnlijkheid een nieuwe aanbesteding voor forensische taken. Bij een onvoldoende concurrerende inschrijving verliest de GGD de aanbesteding. Als dit het geval is, ontstaat er een financieel probleem. Als het wel gegund wordt, zijn de voorwaarden en consequenties niet bekend.
Risico	De forensische geneeskunde is 24/7 inzetbaar. Door enerzijds tekort aan aanwas van nieuwe forensisch artsen en anderzijds te verwachten uitstroom komt deze inzetbaarheid onder druk te staan. De GGD blijkt bij een aanbesteding onvoldoende in staat om een concurrerende inschrijving te doen.
Kans	Versterking van regionale samenwerking verbetert de kwaliteit van het geleverde product en verstevigt de onderhandelingspositie bij een aanbesteding.
Actie	Actieve werving van nieuwe forensisch artsen. Verder versterken van samenwerking tussen de noordelijke GGD-en op gebied van forensische geneeskunde.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

	SSC
Programma	GGD
Omschrijving	De vorming van het shared service center (SSC) binnen de gemeente Groningen is per januari 2014 gerealiseerd. Sindsdien is hard gewerkt aan het op orde brengen van de benodigde processen en de dienstverlening. GGD Groningen is een onderdeel van gemeente Groningen en daarmee aangewezen op de dienstverlening vanuit SSC voor de ondersteuning. Aangezien GGD Groningen werkt voor 23 Groninger gemeenten heeft deze een andere positie binnen de gemeente. De kwaliteitsnorm vanuit GGD wordt door het SSC nog niet altijd gehaald en/of er is meer (tijds)investering vanuit GGD voor nodig. Dat vraagt soms om extra inhuur van capaciteit bij de GGD. Daarmee is er kans dat de bezuiniging door SSC op een andere manier weer terug komt.
Risico	300 duizend euro
Kans	75%
Actie	GGD stuurt op kwaliteit dienstverlening SSC en onderneemt actie indien nodig om de kwaliteit op peil te houden.

Mutaties in de risico's ten opzichte van de begroting 2015

In de begroting 2015 vermeldden wij het risico met betrekking tot het vertraagd realiseren van de bezuinigingen GGD. Dit risico is bij het opstellen van de rekening afgevoerd van de risicolijst.

Hieronder volgt hierop een korte toelichting.

Het bestuur heeft GGD Groningen (inclusief GHOR) opdracht gegeven om in 2011 tot en met 2014 een groot aantal bezuinigingsmaatregelen te nemen. In de periode 2011-2014 heeft GGD Groningen ruim 1 miljoen euro bezuinigd, waarvan meer dan 600 duizend euro ten gunste van de inwonerbijdragen is gekomen. Eind 2015 is deze bezuiniging structureel gerealiseerd.

Ontwikkelingen

Hieronder volgt een korte toelichting op de ontwikkelingen:

Ontwikkeling Gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg (PG&Z)	
Programma	Gezondheid
Omschrijving	De gemeenschappelijke regeling PG&Z is op 1 januari 2014 in werking getreden. Bij de vaststelling is afgesproken de gemeenschappelijke regeling na twee jaar te evalueren. De evaluatie leidt mogelijk tot aanpassingen in de gemeenschappelijke regeling. Begin 2016 wordt gestart met de evaluatie en wordt afstemming gezocht met de evaluatie van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Groningen.
Actie	Samen met gemeenten een gedegen evaluatie uitvoeren en daarop voortvloeiende acties uitvoeren.

Ontwikkeling GGD Groningen	
Programma	Gezondheid
Omschrijving	In december 2013 heeft het bestuur de Directeur Publieke Gezondheid (DPG), naast de reguliere taken, een opdracht meegegeven voor de komende twee jaar. Dit behelst de positionering GGD Groningen, de in gang gezette cultuuromslag,

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

	de ontvlechting van andere onderdelen van de gemeente Groningen en de verbinding tussen sociale en fysieke veiligheid. In het laatste deel van 2015 wordt de balans opgemaakt. Dit kan in 2016 leiden tot een nieuwe of vervolgopdracht. Halverwege 2015 was sprake van een intern voorstel voor organisatieverandering. Door de aankondiging van het vertrek van de directeur publieke gezondheid is deze on hold gezet. In het najaar van 2015 heeft het bestuur tot eind 2016 een andere directeur publieke gezondheid benoemd en deze een nieuwe opdracht voor het jaar 2016 gegeven. De directeur publieke gezondheid bepaalt samen met de Groninger gemeenten de koers van publieke gezondheid en legt het bestuur verschillende toekomstscenario's voor de GGD voor.
Actie	Samen met de gemeenten blijvend het gesprek voeren over de toekomst GGD Groningen.

Decentralisatie-uitkering CJG	
Programma	GGD
Omschrijving	Vanaf 1 januari 2009 voert GGD Groningen de Jeugdgezondheidszorg voor 0-4 jarigen uit in de provincie Groningen. Van oudsher is er een andere financieringssysteem voor JGZ 0-4 dan voor JGZ 4-19. Voor een inhoudelijke en principiële discussie over een (andere) sleutel voor de financiering van de JGZ 0-4 jaar in samenhang met de totale Jeugdzorg, zijn we nog in afwachting van het financiële Jeugdzorgstelsel (financiering in het kader van de Jeugdwet en de toekomst van de DU CJG). Onduidelijk is wat voor financiële gevolgen dit met zich mee zal brengen. Of GGD Groningen met gemeenten in gesprek gaat over een andere verdeelsleutel is afhankelijk van het toekomstscenario GGD dat gemeenten gaan kiezen (dat besluit staat gepland voor eind 2016).
Actie	Landelijke ontwikkelingen afwachten

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

3.2.3 Beleid omtrent risico's en weerstandscapaciteit

De PG&Z-regeling hanteert de volgende begrotingsdiscipline:

- Binnen de exploitatie van de PG&Z-regeling wordt onderscheid gemaakt tussen gemeenschappelijke taken, gemeente specifieke taken, taken voor derden en uitbestede taken.
- De kosten van de gemeenschappelijke taken worden via een omslag per inwoner aan alle aan de PG&Z-regeling deelnemende gemeenten toegerekend. Voor egalisatie van niet-begrote baten en lasten is vorming van een beperkte egalisatiereserve toegestaan.
- De gemeente specifieke taken worden op basis van integrale kosten via een omslag aan de afnemers doorberekend. In de PG&Z-regeling zijn de condities vastgelegd op grond waarvan gemeenten deze producten kunnen afnemen, dan wel de afname daarvan kunnen beëindigen.
- Taken voor derden zijn taken die op basis van een besluit van het Algemeen Bestuur voor rekening en risico van de PG&Z-regeling voor derden worden uitgevoerd.
- Uitbestede taken zijn taken die op basis van een besluit van het Algemeen Bestuur voor rekening en risico van de PG&Z-regeling aan derden worden opgedragen.
- Voor alle taken geldt dat afwijkingen die de grenzen van de egalisatiereserve te buiten gaan (gemeenschappelijke taken), dan wel kosten die niet passen bij de in rekening gebrachte tarieven (gemeente specifieke taken, taken voor derden, uitbestede taken) met de deelnemende gemeenten worden verrekend. Het financiële beleid is erop gericht dergelijke nacalculatorische verrekeringen te voorkomen of tot een minimum beperkt te houden.

Beoordeling toereikendheid weerstandsvermogen

Voor het programma Gezondheid bedragen de reserves die tot het weerstandsvermogen gerekend mogen worden per ultimo boekjaar 2015 2,042 miljoen euro. Het weerstandsvermogen binnen het programma Gezondheid is gezien de benodigde weerstandscapaciteit toereikend.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

3.2.4 Kengetallen ter ondersteuning van de beoordeling van de financiële positie

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling. Om dit te bereiken wordt vanuit het BBV voorgeschreven dat de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing de volgende kengetallen bevat: netto schuldquote, solvabiliteitsratio en structurele exploitatieruimte.

Hieronder wordt per kengetal weergegeven welke verhouding wordt uitgedrukt:

De **netto schuldquote** weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeenschappelijke regeling ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

De **solvabiliteitsratio** geeft inzicht in de mate waarin de gemeenschappelijke regeling in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van de gemeenschappelijke regeling volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

De **structurele exploitatieruimte** vergelijkt de structurele baten en structurele lasten met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder rente en aflossing) te dekken. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage.

Deze kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeenschappelijke regeling beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid.

Financiële kengetallen rekening 2015 PG&Z

Rekening 2015	Verloop van de kengetallen		
	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
Kengetallen:			
netto schuldquote	-3,85%	-3,51%	-5,99%
solvabiliteitsratio	44,22%	45,55%	15,34%
structurele exploitatieruimte	0%	0%	0%

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en Jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Zoals al eerder aangegeven, laat de PG&Z-regeling de activiteiten voor haar programma's uitvoeren door de GGD van de gemeente Groningen. De gebouwen van deze dienst zijn eigendom van de gemeente Groningen.

3.4 Financiering

In het treasurystatuut van de gemeenschappelijke regeling is bepaald dat de PG&Z-regeling haar investeringen in beginsel financiert uit eigen middelen, verkregen uit bijdragen van deelnemende gemeenten. Daarnaast regelt het statuut, dat wanneer de eigen financieringsmiddelen ontoereikend zijn, voor investeringen aanvullende financiering kan worden aangetrokken.

In 2012 heeft het bestuur besloten om via de gemeente Groningen een lening aan te trekken ter waarde van 1 miljoen. De lening wordt gebruikt om de vervanging van een Mobiele Röntgen Unit (MRU) voor de TBC-bestrijding in Groningen, Drenthe en Friesland te financieren. De aanschaf heeft plaatsgevonden in het tweede kwartaal van 2013. De lening is halverwege 2013 geëffectueerd.

3.5 Bedrijfsvoering

Het bijzondere van de PG&Z-regeling is dat deze geen eigen uitvoerend apparaat heeft. In artikel 10 lid 2 van de regeling staat namelijk dat de gemeenschappelijke regeling opdracht verstrekt aan de gemeente Groningen om de werkzaamheden voor de gemeenschappelijke regeling uit te voeren. De PG&Z-regeling heeft dus strikt genomen geen eigen bedrijfsvoering.

Jaarverslag en Jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

JAARREKENING 2015

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING

PUBLIEKE GEZONDHEID & ZORG

GRONINGEN

(PG&Z-regeling)

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

1. Inleiding rekening

Bij het vaststellen van de rekening is de bestemming van het rekeningresultaat een wezenlijk onderdeel. Hieronder staat een samenvattende verklaring over de opbouw van het rekeningresultaat over 2015. Een uitgebreidere verklaring is te vinden in de programmaverantwoording. Het dagelijks bestuur doet een aantal voorstellen om het hier gepresenteerde resultaat van 2015 te bestemmen. Het resultaat voor bestemming is opgebouwd uit de volgende programma's en deelprogramma's.

Bedragen x € 1.000.

Programma	Deelprogramma	Resultaat	
Gezondheid	Lokaal Gerichte Zorg en Jeugd	136	N
	Specialistische Zorg en Veiligheid	633	V
	GGD Algemeen	29	V
		526	V

Programma	Deelprogramma	Resultaat	
RIGG		173	V
		173	V

Totaal PG&Z	699	V

Het overzicht van baten en lasten

Hieronder volgt het overzicht van de door de PG&Z-regeling voor 2015 begrote en gerealiseerde lasten en baten.

(bedragen * € 1000)

PG&Z	Primitieve Begroting 2015	Actuele Begroting 2015	Rekening 2015	Afwijking
Totaal lasten	19.871	26.183	25.130	1.053
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	15.603	16.945	15.842	-1.103
Overige bijdragen	4.268	9.238	9.987	749
Totaal baten	19.871	26.183	25.829	-354
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	0	0	699	699
Mutatie reserves				
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	0	0	699	699

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Bestemmingsvoorstellen

Voorgesteld wordt om de resultaten over 2015 als volgt te bestemmen:

Programma Gezondheid

1. toevoeging van het resultaat op het programma Gezondheid ad 504 duizend euro aan de bestemmingsreserve Individueel Keuzebudget (IKB);
2. toevoeging van 22 duizend euro aan de bestemmingsreserve Gezondheidsprofielen. Het betreft het gelijkmatig verdelen van de kosten voor het eens per 4 jaar uit te voeren controle.

Programma RIGG

1. toevoeging van het resultaat op het programma RIGG ad 173 duizend euro aan de egaliseringsreserve RIGG

Totaal overzicht van de resultaatbestemming per programma/deelprogramma:

Bedragen x € 1.000.

Programma	Deelprogramma	Resultaat	Resultaat- bestemming
Gezondheid	Lokaal Gerichte Zorg en Jeugd	136 N	
	Specialistische Zorg en Veiligheid	633 V	504 Reserve Individueel Keuzebudget
	GGD algemeen	29 V	22 Reserve gezondheidsprofielen
Totaal programma Gezondheid		526 V	526

Programma	Deelprogramma	Resultaat	Resultaat- bestemming
RIGG		173 V	173 Egaliseringsreserve RIGG
Totaal programma RIGG		173 V	173

Totaal PG&Z		699 V	699

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groeningen

Impact van de voorstellen op de reserves na verwerking van de voorstellen

<i>Programma GGD</i>	Stand 31-12-2015	Bestemming 2015	Stand 1-1-2016	In weerstands-vermogen
Reserve Gezondheid	890		890	890
Bestemmingsreserves				
Gezondheidsprofielen	95	22	117	117
Reserve managementinfo JGZ	52		52	-
Reserve dossierherstel JGZ	229		229	-
Reserve organisatieontwikkeling GGD	250		250	250
Reserve Individueel Keuzebudget	0	504	504	504
Saldo na reservemutaties	1.516	526	2.042	1.761

<i>Programma RIGG</i>	Stand 31-12-2015	Bestemming 2015	Stand 1-1-2016	In weerstands-vermogen
Reserve RIGG		173	173	173
Saldo na reservemutaties		173	173	173

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groeningen

2. Toelichting op het overzicht van baten en lasten

2.1 Programma Gezondheid

Exploitatieoverzicht 2015 programma Gezondheid

Hieronder volgt het financiële overzicht van de door de PG&Z-regeling voor 2015 begrote en gerealiseerde lasten en baten van het programma Gezondheid.

Bedragen x € 1.000.

Programma Gezondheid (incl. GHOR)	Primitieve Begroting 2015	Actuele Begroting 2015	Rekening 2015	Afwijking
Totaal lasten	19.871	24.273	23.208	1.065
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	15.603	15.343	14.240	-1.103
Overige bijdragen	4.268	8.930	9.494	564
Totaal baten	19.871	24.273	23.734	-539
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	0	0	526	526
Mutatie reserves				
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	0	0	526	526

De afwijking tussen begroting en rekening bij het programma Gezondheid van 526 duizend euro is verdeeld over de volgende deelprogramma's:

Bedragen x € 1.000.

Programma	Deelprogramma	Resultaat
Gezondheid	Lokaal Gerichte Zorg en Jeugd	136 N
	Specialistische Zorg en Veiligheid	633 V
	GGD Algemeen	29 V
		526 V

Voor een verdere detaillering van het resultaat van het programma verwijzen we naar de deelprogrammarekening in hoofdstuk 4.

Overzicht incidentele baten en lasten.
n.v.t.

Investerings programma GGD.

De investeringen in 2015 van de PG&Z-regeling voor het programma Gezondheid bedroegen 23 duizend euro voor voertuigen.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

2.2 Programma RIGG

Exploitatieoverzicht 2015 programma RIGG

Hieronder volgt het financiële overzicht van de door de PG&Z-regeling voor 2015 begrote en gerealiseerde lasten en baten van het programma RIGG.

Bedragen x € 1.000.

RIGG	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2015	Afwijking
Totaal lasten	1.602	1.910	1.922	-12
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	1.602	1.602	1.602	0
Overige bijdragen	0	308	493	185
Totaal baten	1.602	1.910	2.095	185
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	0	0	173	173
Mutatie reserves				
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	0	0	173	173

Voor een verdere detaillering van het resultaat van het programma verwijzen we naar de deelprogrammarekening in hoofdstuk 4.

Overzicht incidentele baten en lasten.

n.v.t.

Investerings programma RIGG.

n.v.t.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

2.3 Programma Onvoorzien

In 2015 is de post onvoorzien niet aangewend.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en Jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

3. Balans per 31 december 2015 (incl. toelichting)

Balans Gemeenschappelijke Regeling Publieke Gezondheid & Zorg 2015

Activa	31 december 2014	31 december 2015
(* € 1.000)		
<i>Immateriële vaste activa</i>		
- kosten sluiten geldleningen		
- kosten onderzoek en ontwikkeling		
<i>Materiële vaste activa</i>		
- investeringen met economisch nut	764	668
- investeringen met maatschappelijk nut		
<i>Financiële vaste activa</i>		
a. kapitaalverstrekingen aan:		
1. deelnemingen	-	-
2. gemeenschappelijke regelingen		
3. overige verbonden partijen		
b. leningen aan:		
1. woningbouwcorporaties		
2. deelnemingen		
3. overige verbonden partijen		
c. overige langlopende leningen		
d. overige uitzettingen > 1 jaar		
e. bijdrage aan activa voor derden		
Totaal vaste activa	764	668
<i>Voorraden</i>		
a. grond- en hulpstoffen		
1. niet in exploitatie genomen bouwgrond		
2. grond- en hulpstoffen		
b. onderhanden werk		
c. gereed product en handelsgoederen		
d. vooruitbetalingen		
<i>Uitzettingen korter dan een jaar</i>		
a. vorderingen op openbare lichamen	1.135	5.393
b. verstrekte kasgeldleningen		
c. RC-verhoudingen met niet financiële instellingen		
d. overige vorderingen	-	-
e. overige uitzettingen		
<i>Liquide middelen</i>	-	6.463
<i>Overlopende activa</i>	1.529	1.919
Totaal vlottende activa	2.664	13.775
Totaal activa	3.428	14.443

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Passiva	31 december 2014	31 december 2015
(* € 1.000)		
<i>Eigen vermogen</i>		
- algemene reserve	336	890
- bestemmingsreserves voor egalisatie tarieven		
- overige bestemmingsreserves	125	626
<i>Gerealiseerd resultaat</i>	1.055	699
<i>Voorzieningen</i>	-	-
<i>Vaste schulden van langer dan een jaar</i>		
a. obligatieleningen		
b. onderhandse leningen aan:		
1. binnenlandse pensioenfondsen en verzekeraars		
2. binnenlandse banken en ov. financiële instellingen	900	800
3. binnenlandse bedrijven		
4. overige binnenlandse sectoren		
5. buitenlandse instellingen		
c. door derden belegde gelden		
d. waarborgsommen		
Totaal vaste passiva	2.416	3.015
<i>Netto vlottende schulden korter dan een jaar</i>		
a. kasgeldleningen o/g		
b. bank- en giroaldi	513	-
c. overige schulden	499	11.428
<i>Overlopende passiva</i>		
Totaal vlottende passiva	1.012	11.428
Totaal passiva	3.428	14.443

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en Jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Toelichting behorende tot de balans per 31 december 2015

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door het AB de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en lasten worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Balans

Vaste activa

Activa die bedoeld zijn om de uitoefening van de werkzaamheid van de gemeente duurzaam te dienen.

Materiële vaste activa met economisch nut

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Slijtende investeringen worden met ingang van het jaar nadat de investering is gereed gekomen of is verworven op jaarbasis afgeschreven. De afschrijving geschiedt op basis van annuïteit. De op de

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Oorlogingen

oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs toegepaste jaarlijkse afschrijvingen corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste van de geschatte economische levensduur óf technische gebruiksduur) van de geactiveerde objecten en voorzieningen.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren: Technische installaties in gebouwen	15
Veiligheidsvoorzieningen in bedrijfsgebouwen, kantoormeubilair	10
Software, automatiseringsapparatuur, telefooninstallaties	3 tot 10
Verbouwingen	5 tot 20
	Termijn is afhankelijk van looptijd huurcontract, inclusief optietermijn verlenging

Vlottende activa

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht voor zover noodzakelijk wordt geacht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Toelichting per post

Materiële vaste activa

Hieronder volgt een specificatie van de geactiveerde kapitaaluitgaven.

Geactiveerde kapitaaluitgaven	Boekwaarde 31-12-2014	Vermeerderingen	Afschrijvingen 2015	Verminderingen	Boekwaarde 31-12-2015
(bedragen * € 1.000,-)					
Bedrijfsgebouwen	0		0	0	0
Voertuigen	677	23	101	0	599
Machines apparaten en installaties	87	0	18	0	69
Overige materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Totaal	764	23	119	0	668
Maatschappelijk nut	-	-	-	-	-
Economisch nut	764	23	119	0	668

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaartekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groeningen

De waardering is tegen aanschaffingswaarde en de afschrijving is lineair.

Het verloop is als volgt:

	Maatschappelijk nut	Economisch nut	Totaal
(* € 1.000)			
Investerings			
Aanschafwaarde per 1-1-2015	-	1.004	1.004
Cumulatieve afschrijvingen per 1-1-2015	-	240	240
Boekwaarde per 1-1-2014	-	764	764
Vermeerderingen 2015	-	23	23
Verminderings 2015	-	-	-
Afschrijvingen 2015	-	119	119
Bijdragen van derden	-	-	-
Boekwaarde per 31-12-2015	-	668	668
Toegerekende rentelasten 2015	-	-	-
Afschrijvingen 2015	-	119	119
Toegerekende kapitaallasten	-	119	119

Overige vorderingen

	31-12-2014	31-12-2015
(* € 1.000)		
Debiteuren	1.135	5.393
Totaal	1.135	5.393

Debiteuren

Een voorziening voor incourantheid wordt niet noodzakelijk geacht, omdat de vorderingen nagenoeg geheel betrekking hebben op de laatste betalingstermijnen van een aantal gemeenten aan de RIGG.

Liquide middelen

	31-12-2014	31-12-2015
(* € 1.000)		
Bank	-	6.463

Raadsvoorstel inzake Financiële jaarstukken PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Overlopende activa

	31-12-2014	31-12-2015
(* € 1.000)		
Door te belasten omzetbelasting deelnemers	293	327
Overige	1.236	1.592
Totaal	1.529	1.919

Door te belasten omzetbelasting deelnemers

Vanuit de GR PG&Z wordt de aan haar in rekening gebrachte omzetbelasting doorbelast naar de deelnemers. Deze kunnen dit in rekening brengen bij het BTW-Compensatiefonds. Deze post betreft het 4^e kwartaal. Dit is in 2016 in rekening gebracht aan de deelnemers.

Overige

Er is een vordering op de gemeente Groningen inzake de afrekening over 2015.

Reserves en voorzieningen

Reserves

Algemene reserves	Saldo 31-12-2014	Bestemming resultaat 2014	Vrijval	Saldo 1-1-2015 en 31-12-2015
Reserve Gezondheid	336	554	-	890
	336	554	-	890
Bestemmingsreserves				
Gezondheidsprofielen	73	22	-	95
Managementinfo JGZ	52	-	-	52
Organisatieontwikkeling GGD	-	250	-	250
Dossierherstel JGZ	-	229	-	229
	125	501	-	626
Totaal reserves	461	1.055	-	1.516

De Egalisatiereserve Gezondheid is ingesteld ter egalisatie van schommelingen in bedrijfsvoering. Deze is gevoed uit de resterende jaarresultaten uit het verleden. In 2015 is 554 duizend euro uit het resultaat toegevoegd bij besluit vaststelling jaarrekening 2014.

De Bestemmingsreserve gezondheidsprofielen is ingesteld t.b.v. het organiseren van grootschalige gezondheidsenquêtes onder kinderen (basisschool, voortgezet onderwijs) en volwassenen (20-64 en 65+) om een beschrijving te kunnen geven van aspecten van de volksgezondheid. Dit wordt beschreven in rapporten en feitenbladen. De reserve is in 2015 gevoed door toevoegingen van 22 duizend euro bij besluit vaststelling jaarrekening 2014.

De Bestemmingsreserve management info JGZ is ingesteld ter verbetering van de managementinformatie ten aanzien van JGZ verrichtingen.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

De Bestemmingsreserve Organisatieontwikkeling GGD is ingesteld ter dekking van de organisatieontwikkeling van de GGD, in het licht van een aantal bestuurlijke opdrachten. De reserve is in 2015 gevoed door toevoegingen van 250 duizend euro bij besluit vaststelling jaarrekening 2014.

De Bestemmingsreserve Dossierherstel JGZ is ingesteld ter dekking van de kosten van herstel en kwaliteitsverbetering dossiers JGZ. De reserve is in 2015 gevoed door toevoegingen van 229 duizend euro bij besluit vaststelling jaarrekening 2014.

Vaste schulden langer dan een jaar

	31-12-2014	31-12-2015
(* € 1.000)		
Lening Gemeente Groningen	900	800

Dit betreft de lening die in 2013 opgenomen is voor de financiering van de mobiele röntgenunit. Deze lening heeft een looptijd van 10 jaar met een intrest percentage van 2,195%. Elk jaar zal er 100 duizend euro worden afgelost.

De rentelast verbonden met deze lening bedraagt 19.755 euro.

Overige schulden

	31-12-2014	31-12-2015
(* € 1.000)		
Bank- en giro saldi	513	-
Crediteuren	73	306
Vooruit ontvangen SOA subsidie	-	85
Te verrekenen posten	426	11.037
Totaal	1.012	11.428

Te verrekenen posten

De grote omvang van de schulden na afloop van het jaar 2015 komt voort uit de functie van "administratiekantoor" voor de Zorg in Natura die de RIGG in 2015 heeft vervuld: het innen van de gemeentelijke bijdragen en daarmee de zorgaanbieders betalen voor de geleverde zorg in dat jaar. In totaal was hier ruim 111 miljoen euro mee gemoeid. Deze lasten zijn voor rekening en risico van de Groninger gemeenten en maken geen onderdeel uit van de staat van baten en lasten van de RIGG. Het bedrag van 11,1 miljoen euro is daar een restant van; het bestaat uit twee grote onderdelen.

- Een bedrag van 7,3 miljoen euro voor aangegane verplichtingen jegens de zorgaanbieders. Deze schuld bestaat feitelijk vanuit de inkopende gemeenten jegens zorgverleners, waarbij de PG&Z (RIGG) met de betaling is belast.
- Een bedrag van 3,4 miljoen euro waar (nog) geen verplichting tegenover staat ten opzichte van de zorgaanbieders. Dit bedrag moet in principe terug betaald worden aan de gemeenten in de regio. Het betreft een schuld aan de gemeenten.

Schatkistbankieren

Aan de PG&Z is door de minister van Financiën op grond van artikel 9 van de regeling Schatkistbankieren een uitzondering verleend inzake de verplichting tot schatkistbankieren voor decentrale overheden. Deze uitzondering betekent dat de PG&Z zich niet hoeft aan te melden bij het Agentschap en geen rekening hoeft te openen voor het schatkistbankieren. Ook krijgt de PG&Z geen rekening-courant bij de schatkist. Deze uitzondering is aan de PG&Z verleend op basis van het feit dat de organisatie niet beschikt voer eigen middelen en dat eventuele overtollige middelen via een andere decentrale overheid in de schatkist zullen worden aangehouden.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en Jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groeningen

4. Deelprogrammarekening

Deelprogrammarekening PG&Z 2015

4.1 Programma Gezondheid

Deelprogramma's programma Gezondheid

In het programma GGD zijn de volgende productgroepen opgenomen:

Deelprogramma Lokaal gerichte zorg en jeugd	136	N
Deelprogramma Specialistische zorg en veiligheid	633	V
Deelprogramma GGD Algemeen	29	V
Totaal	526	V

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Programma:	Gezondheid
Deelprogramma:	Lokaal Gerichte Zorg en Jeugd

Omschrijving

Het deelprogramma Lokaal Gerichte Zorg en Jeugd bestaat uit twee hoofdproducten:

- Jeugdgezondheidszorg 0-19 jarigen (JGZ)
- Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGz)

Doelstelling

Binnen de JGZ worden de lichamelijke, psychische, sociale en cognitieve ontwikkeling van kinderen gevolgd en informatie gegeven aan ouders en kinderen over een gezonde ontwikkeling van het kind op al deze gebieden. Daarnaast is er een signaleerfunctie voor (dreigende) stoornissen en wordt er gezorgd voor adequate behandeling of doorverwijzing. Het betreft de uitvoering van de voorgeschreven contactmomenten en screenings (uniform deel van het basistakenpakket Jeugdgezondheidszorg) voor 0-19 jarigen. Binnen de OGGz worden preventieve maatregelen ingezet en wordt zorg bevorderd aan mensen met een verhoogd risico en aan mensen die niet in staat zijn zelf hulp te vinden.

Exploitatie	Primitieve Begroting 2015	Actuele Begroting 2015	Rekening 2015	Afwijking
Totaal lasten	11.890	16.260	16.045	215
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	11.706	11.576	10.493	-1.083
Overige bijdragen	184	4.684	5.416	732
Totaal baten	11.890	16.260	15.909	-351
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	0	0	-136	-136
Mutatie reserves				
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	0	0	-136	-136

Specificatie verschil ten opzichte van actuele begroting:

Omschrijving	Nummer	V of N	Bedrag
<i>Lasten</i>			
▪ Huuropbrengsten	1	V	351
▪ Toegang	2	N	39
▪ JGZ	3	N	97
Totaal		V	215
<i>Baten</i>			
▪ Huuropbrengsten	1	N	351
Totaal		N	351
Totaal		N	136

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groeningen

Toelichting

Huuropbrengsten (1)

De huuropbrengsten van deelnemers zijn ten dele via de GGD in rekening gebracht en ontvangen, via de afrekening is dit gecorrigeerd.

Toegang (2)

Wij hebben de in 2015 overgekomen taak Toegang met een licht negatief resultaat weten af te sluiten. Door inzet van tijdelijk personeel is ziekte van vaste medewerkers opgevangen.

JGZ resultaat (3)

Het nadeel op JGZ bestaat uit een samenstel aan factoren waaronder de activiteiten Logopedie en Licht Pedagogische hulpverlening (LPH). Deze hebben in 2015 negatieve resultaten gerealiseerd door langdurige ziekte die niet op de deelnemende gemeenten is verhaald.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en Jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Programma:	Gezondheid
Deelprogramma:	Specialistische Zorg & Veiligheid

Omschrijving

Het deelprogramma specialistische zorg en veiligheid bestaat uit de volgende hoofdproducten:

- infectieziekten bestrijding;
- seksuele gezondheid en seksuele hulpverlening;
- tuberculosebestrijding;
- forensische geneeskunde;
- reizigersadviesing;
- milieugezondheidszorg;
- technische hygiëne-inspecties.

Doelstelling

De doelen van dit deelprogramma zijn gelegen in het coördineren van de bestrijding van infectieziekten en het voorkomen en monitoren van deze ziekten.

Exploitatie	Primitieve Begroting 2015	Actuele Begroting 2015	Rekening 2015	Afwijking
Totaal lasten	5.017	5.046	4.351	695
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	2.754	2.621	2.621	0
Overige bijdragen	2.263	2.425	2.363	-62
Totaal baten	5.017	5.046	4.984	-62
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	0	0	633	633
Mutatie reserves				
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	0	0	633	633

Specificatie verschil ten opzichte van actuele begroting:

Omschrijving	Nummer	V of N	Bedrag
<i>Lasten</i>			
▪ TBC	1	V	419
▪ SOA	2	V	112
▪ RA	3	V	42
▪ THI	4	V	64
▪ Overige		V	58
□			
Totaal		V	695
<i>Baten</i>			
▪ Overige		N	62
Totaal		N	62
Totaal		V	633

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groeninger

Toelichting

TBC (1)

De grotere omvang van de dienstverlening, onder invloed van het COA contract voor Ter Apel en Veenhuizen, geeft gelegenheid tot een efficiëntere uitvoering van de TBC taak. Deze taak is in de loop van 2015 sterk uitgebreid onder invloed van de toestroom. Dit heeft ook geleid tot internationale erkenning van de neergezette prestaties.

SOA (2)

Voor de Noord-Nederlandse SOA-taken is meer subsidie ontvangen dan was begroot. Deze is ook grotendeels besteed.

RA (3)

Bij RA blijft het aantal bezoekers toenemen, maar is vooral de complexiteit van de reizen groter: lange, verre reizen en daardoor meer vaccinaties. Daarnaast roepen we bezoekers op voor herhalingsvaccinaties en zijn studenten een constante doelgroep voor de afdeling.

THI (4)

De THI heeft ingezet op een "luchtige inspectie", verantwoordelijkheden als team oppakken en efficiënter plannen. Ondanks ziekte is er daardoor met minder personeel een positief resultaat gedraaid.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Programma:	Gezondheid
Deelprogramma	GGD Algemeen

Omschrijving

Het deelprogramma GGD algemeen omvat de volgende activiteiten:

- leefstijl of gezondheidsgedrag van individuen en groepen mensen beïnvloeden
- gemeenten ondersteunen en adviseren op het gebied van lokaal gezondheidsbeleid
- epidemiologisch onderzoek doen naar de gezondheid bij de (Groninger) bevolking
- medewerkers inzetbaar houden voor crises en rampen.

Doelstelling

- leefstijlbeïnvloeding: ongezond gedrag voorkomen en gezond gedrag en een gezonde leefstijl bevorderen
- lokaal gezondheidsbeleid: bijdragen aan het gemeentelijk beleid dat is gericht op de verbetering van de lokale volksgezondheid
- epidemiologie: de trends in de gezondheid van de (Groninger) bevolking scherp presenteren, belangrijke gezondheidsproblemen duidelijk onder de aandacht brengen, hoe deze problemen ontstaan diepgaand analyseren en de inzet van de GGD continue monitoren en op effectiviteit beoordelen
- GGD als crisisdienst: 7 dagen per week, 24 uur per dag inzetbaar zijn, voor opgeschaalde en voor niet-opgeschaalde organisaties.

Exploitatie	Primitieve Begroting 2015	Actuele Begroting 2015	Rekening 2015	Afwijking
Totaal lasten	1.143	1.146	1.153	-7
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	1.143	1.146	1.126	-20
Overige bijdragen			56	56
Totaal baten	1.143	1.146	1.182	36
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	0	0	29	29
Mutatie reserves				
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	0	0	29	29

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Specificatie verschil ten opzichte van actuele begroting:

Omschrijving	Nummer	V of N	Bedrag
<i>Lasten</i>			
▪ Bevolkingsonderzoeken	1	V	22
▪ Overige		N	29
Totaal		N	7
<i>Baten</i>			
▪ Rente	2	V	56
▪ Overige		N	20
Totaal		V	36
Totaal		V	29

Toelichting

Bevolkingsonderzoeken (1)

In 2015 hebben er geen bevolkingsonderzoeken plaatsgevonden. Omdat het budget dat hiervoor jaarlijks beschikbaar is ad 22 duizend euro niet is uitgegeven stellen wij voor dit toe te voegen aan de kostenegaliseringsreserve Bevolkingsonderzoeken waarmee in 2016 het vierjaarlijkse onderzoek zal worden uitgevoerd. Zie ook het voorstel voor resultaatbestemming.

Rente (2)

Door een positief banksaldo is in 2015 een beperkte rentebate opgetreden.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Deelprogramma: GHOR				
Deelprogramma GHOR	Primitieve Begroting 2015	Actuele Begroting 2015	Rekening 2015	Afwijking
Totaal lasten	1.821	1.821	1.659	162
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	0	0	0	0
Overige bijdragen	1.821	1.821	1.659	-162
Totaal baten	1.821	1.821	1.659	-162
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	0	0	0	0
Mutatie reserves				
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	0	0	0	0

Specificatie verschil ten opzichte van actuele begroting:

Omschrijving	Nummer	V of N	Bedrag
<i>Lasten</i>			
▪ Calamiteiten en VR voorstellen	1	V	162
Totaal		V	162
<i>Baten</i>			
▪ Calamiteiten en VR voorstellen	1	N	185
▪ Overige		V	23
Totaal		N	162
Totaal		V	0

Toelichting

Calamiteiten en VR voorstellen (1)

Door het ontbreken van grote calamiteiten en door het (nog) niet volledig conform budget invullen van wet VR gerelateerde voorstellen voor de GHOR zijn de kosten lager uitgevallen.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

4.2 Programma RIGG

Bedragen x € 1.000.

RIGG	Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Rekening 2015	Afwijking
Totaal lasten	1.602	1.910	1.922	-12
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	1.602	1.602	1.602	0
Overige bijdragen	0	308	493	185
Totaal baten	1.602	1.910	2.095	185
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	0	0	173	173
Mutatie reserves				
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	0	0	173	173

De RIGG had voor haar Bedrijfsvoering in 2015 een begroting van € 1.910.126, afkomstig van:

- € 1.601.900 de gemeentelijke bijdragen;
- € 308.226 het resultaat 2014 van de VGG.

De jaarrekening van de RIGG heeft als resultaat een bedrag van € 173.000 voordelig.

- Deels als gevolg van €43.000 meer inkomsten (subsidie Provincie voor pilot Transformatie)
- Daarnaast € 130.000 door minder uitgaven op meerdere kostensoorten; vooral bij opleidingen en de participatie die pas in 2016 echt van de grond komt.

De RIGG heeft in 2015 voor € 142.000 aan extra diensten geleverd aan individuele gemeenten in de vorm van decentrale aansluitingen S4J, GBA-controles en de inzet van de Vliegende brigade. Omdat voor deze diensten specifieke betalingen zijn ontvangen zijn deze elementen budgettair neutraal in de jaarrekening verwerkt.

De kosten van de extra dienstverlening die voor alle gemeenten is uitgevoerd – de Helpdesk en het project Toegang – konden binnen de begroting worden opgevangen; ze hadden een beperkte financiële omvang.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en Jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

5. Wet normering topinkomens

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) geeft aan dat de gemeenschappelijke regeling verplicht is om jaarlijks in het financieel jaarverslag de bezoldiging van iedere topfunctionaris en gewezen topfunctionaris op persoonsnaam op te nemen, ongeacht een eventuele overschrijding van het bezoldigingsmaximum. Dit houdt in dat de leden van het algemeen bestuur, dagelijks bestuur en de directeurs van de gemeenschappelijke regeling opgenomen moeten worden in het financieel jaarverslag.

Ten aanzien van interim-functionarissen die geen topfunctie vervullen bepaalt de Reparatiewet WNT (Staatsblad 2014, 446) dat zij de reikwijdte van de WNT vallen.

Het bezoldigingsmaximum bestaat uit 100% van het brutosalair van een minister, inclusief:

- sociale-verzekeringspremies;
- (belaste) onkostenvergoeding;
- beloningen betaalbaar op termijn (voornamelijk het werkgeversdeel van de pensioenreservering).

Voor 2015 geldt een bezoldigingsmaximum van € 178.000,-.

In 2015 hebben geen bezoldigingen boven deze bezoldigingsnorm plaatsgevonden. Zowel bij vast als bij tijdelijk personeel.

Vertegenwoordiging in het Dagelijks Bestuur

Aanvullend op onderstaande regiovertegenwoordiging is de portefeuillehouder GHOR, de heer Rinus Michels (burgemeester Winsum) vanuit het Dagelijks Bestuur Veiligheidsregio adviserend lid van het Dagelijks Bestuur Publieke Gezondheid en Zorg.

Regio	Vertegenwoordigd door:
Delfzijl-Appingedam-Loppersum	Mw. Annalies Usmany (Appingedam)
Oldambt-Bellingwedde	Dhr. Bard Boon (Oldambt)
Hoogezand-Sappemeer – Slochteren – Menterwolde	Dhr. Roelof Vos (Menterwolde)
Stadskanaal-Vlagtwedde	Dhr. Johan Hamster (Stadskanaal)
Marum-Grootegast-Leek-Zuidhorn	Dhr. Ben Plandsoen (Leek)
Veendam-Pekela	Dhr. Jaap Velema (Veendam, penningmeester)
Bedum-De Marne-Winsum- Eemsum	Dhr. Herwil van Gelder (De Marne, plv voorzitter)
Groningen-Haren-Ten Boer	Dhr. Mattias Gijsbertsen (Groningen, voorzitter)

Vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur

Het algemeen bestuur werd in 2015 gevormd door alle portefeuillehouders Publieke Gezondheid uit de provincie Groningen. Noch het algemeen bestuur noch het dagelijks bestuur heeft vanuit de regeling enige vorm van vergoeding ontvangen. Omdat de regeling de uitvoering van haar taken bij de gemeente Groningen heeft ondergebracht zijn er geen directeurs in dienst bij de regeling. Er is dus ook geen sprake van bezoldiging.

De dagelijkse leiding werd tot 16 oktober 2015 uitgevoerd door de directeur van de GGD, de heer ter Harmse, via de gemeente Groningen, deze ontving daarvoor van de PG&Z geen bezoldiging. Vanaf 16 oktober 2015 wordt deze taak uitgevoerd door de heer Rietveld, via de gemeente Groningen en ontvangt eveneens geen bezoldiging hiervoor van de PG&Z-regeling.

Bij de RIGG is de dagelijkse leiding in handen geweest van interim manager mevrouw G. Kalfsbeek. Zij ontving hiervoor van de PG&Z regeling een bedrag van €168.000, inclusief pensioenvoorziening en vergoedingen voor reis- en verblijfkosten en overige onkosten.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en Jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg-Groeninger

Bedragen x € 1	Dhr. M. ter Hürmsel	Dhr. J. Rietveld	Mevr. G. Kalfsbeek
Functie(s)	Directeur GGD	Directeur GGD	Directeur RIGG
Duur dienstverband in 2015	1/1 – 15/10	16/10 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris	nee	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	nee	nee	nee
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	ja	nee	ja
Bezoldiging			
Beloning	-	-	-
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Totaal bezoldiging	0	0	168.000
Toepasselijk WNT-maximum	178.000	178.000	178.000
Motivering indien overschrijding:	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en Jaarrekening 2015 Bibliotheek Groenfield & Zorg Oorlingen

6. Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: **Gemeenschappelijke Regeling Publieke Gezondheid & Zorg Groningen**

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2015 van de Gemeenschappelijke Regeling Publieke Gezondheid & Zorg Groningen gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en het overzicht van baten en lasten over 2015 met de toelichtingen, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, alsmede de SiSa-bijlage met verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

Verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Publieke Gezondheid & Zorg Groningen is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling.

Het dagelijks bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de Publieke Gezondheid & Zorg Groningen.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Pagina 2

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2 lid 7 Bado is deze goedkeuringstolerantie door het algemeen bestuur vastgesteld in de opdrachtbevestiging d.d. 1 maart 2016. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de toleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de Gemeenschappelijke Regeling Publieke Gezondheid & Zorg Groningen een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2015 als van de activa en passiva per 31 december 2015 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2015 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder de verordeningen.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 213 lid 3 onder d Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Utrecht, 12 april 2016

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. J.M.A. Drost RA

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

BIJLAGEN

Bijlage 1: Verloopoverzicht Reserves en Voorzieningen na resultaatbestemming 2015

	Saldo 1-1-2015		Bestemming resultaat 2015		Saldo 1-1-2016	
			Bestemming resultaat 2015	Bestemming resultaat 2015	Vrijval	Saldo 1-1-2016
Egalisatiereserves						
Egalisatiereserve Gezondheid	890					890
Egalisatiereserve RIGG	0	173				173
	890	173	0	0	0	1.063
Bestemmingsreserves						
Gezondheidsprofielen	95	22				117
Managementinfo JGZ	52					52
Dossierherstel JGZ	229					229
Organisatieontwikkeling GGD	250					250
Individueel Keuzebudget (IKB)		504				504
	626	526	0	0	0	1.152
Totaal reserves	1.516	699	0	0	0	2.215
Voorzieningen						
	Saldo 1-1-2015		Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Saldo 31-12-2015
Totaal voorzieningen						

Bijlage 2: Toelichting reserves en voorzieningen PG&Z per 31-12-2015 voor resultaatbestemming 2015

Naam R/V	Doel	Voeding naast rente	Maximale omvang	Stand 31-12-2015	Beoordeling huidige niveau
Reserves:					
Egalisatiereserve Gezondheid	Ondervangen egalisatieschommelingen in bedrijfsvoering	Positieve exploitatieoverschot en binnen de PG&Z- regeling	Gerelateerd aan de begrote omzet. Bandbreedte is 2%- 5% van de omzet.	890 duizend euro	
Bestemmingsreserve gezondheidsprofielen	Organiseren van grootschalige gezondheidsenquêtes onder kinderen (basisschool, voorgezet onderwijs) en volwassenen (20-64 en 65+) om een beschrijving te kunnen geven van aspecten van de volksgezondheid. Dit wordt beschreven in rapporten en feitenbladen	Algemene egalisatiereserve gezondheidsprofielen Door externe belanghebbenden wordt meebetaald op basis van bedragen in specifieke samenwerkings- overeenkomst.	De kosten van bevolkingsonderzoeken zijn gemiddeld per onderzoekjaar 100 duizend euro. De maximale omvang kan hieraan gelijkgesteld worden	95 duizend euro	Landelijk speelt een discussie over harmonisatie van bevolkingsonderzoeken. Achtergrond hiervan is dat deze daardoor efficiënter en effectiever kunnen worden uitgevoerd. Bovendien kunnen de onderzoeken zo beter bijdragen aan landelijk vergelijkbare gegevens. Dit proces kan ertoe leiden dat in Groningen we in deze vierjaarscyclus vaker dan gepland een bevolkingsonderzoek moeten houden. Tegelijkertijd neemt de vraag voor meer lokale informatie op wijk en buurt niveau toe. Hiervoor moeten nieuwe instrumenten worden ontwikkeld, waarvoor een incidentie bijdrage nodig zou kunnen zijn. Vanuit dit perspectief kan de huidige stand nog steeds als noodzakelijk worden beschouwd, zij het dat de onderbouwing daarvoor door de genoemde ontwikkelingen is gewijzigd.
Bestemmingsreserve management info JGZ			N.v.t.	52 duizend euro	De reserve is ingesteld voor het inrichten en implementeren van een managementinformatiesysteem i.v.m. de behoefte aan sturingsinformatie om beter te kunnen voldoen aan de vraag naar flexibel aanbod van de CGD.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en Jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Organisatieontwikkeling GGD	De organisatieontwikkeling van de GGD, in het licht van een aantal bestuurlijke opdrachten				Het bestuur heeft de GGD een aantal opdrachten gegeven waar naar alle waarschijnlijkheid significante kosten aan verbonden zijn. Ter demping van deze kosten is deze reserve ingesteld.
Dossierherstel JGZ	Herstel en kwaliteitsverbetering dossiers JGZ				Onlangs is door de Inspectie voor de Gezondheidszorg geconstateerd dat er diverse tekortkomingen zijn in de (digitale) dossiers bij de GGD Jeugdgezondheidszorg (JGZ). Het herstel en de kwaliteitsverbetering van deze dossiers zal tot kosten leiden.
Individueel Keuzebudget (IKB)	Opvangen van het effect van de introductie van het IKB in de ambtenaren cao, hegeen een éénmalige last met zich met zal brengen				Op basis van de huidige informatie schatten wij dat met het vormen van deze reserve het effect van het IKB grotendeels kan worden opgevangen.

Bijlage 3: SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2015 Gemeenschappelijke regeling PG&Z Groningen

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

VWS	H3	SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverreiking ssa - d.d. 11 januari 2016 DEFINITIEF	Aantal gevonden SOA's (jaar T) in het verzorgingsgebied	Aantal SOA-onderzoeken (jaar T) in het verzorgingsgebied	Stand Egalisatiensite per 31 december (jaar T)
	Seksuïteliscoordinateur en hulpverlening + aanvullende curatieve SOA beschrijving Subsidierregeling publieke gezondheid Gemeenten	Aantal consulten (jaar T) seksuïtelisbegeleiding in het verzorgingsgebied.	Aantal controle D1 Indicatornummer: H3/01	Aantal controle D1 Indicatornummer: H3/02	Aantal controle D1 Indicatornummer: H3/03
			1.196	6.905	€ 1.826.553
					Aantal controle R Indicatornummer: H3/04
					Aantal controle R Indicatornummer: H3/05
					€ 84.828

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Jaarverslag en Jaarrekening 2015 Publieke Gezondheid & Zorg Oroningen

**GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING
PUBLIEKE GEZONDHEID & ZORG GRONINGEN
ALGEMEEN BESTUUR
15 april 2016**

Actualisatie begroting PG&Z 2016

Op 3 juli 2015 is de beleids- en financiële begroting 2016 van de PG&Z-regeling vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Om de begroting haar kader gevende rol te laten vervullen, dient zij geactualiseerd te worden. Het Algemeen Bestuur wenst de primitieve begroting voor 2016 om onderstaande redenen aan te passen tot een actuele begroting.

Extra capaciteit RIGG

De begroting van het programma RIGG 2016 is ten opzichte van 2015 opgehoogd met een indexatie van 1 % tot een totaal bedrag van € 1.618.000.

Daarnaast is er in verband met de ontwikkelingen vermeld in de Evaluatie RIGG van september 2015 in 2016 meer personele capaciteit nodig voor het monitoren en analyseren van de werking van de Toegang en het gebruik van PGB's en ZIN.

Verder zijn op ICT-gebied de landelijke systemen nog steeds niet gereed en zijn er al weer nieuwe ontwikkelingen die ingepast moeten worden zodat – net zoals in 2015 - ook voor 2016 een incidenteel bedrag voor ICT nodig zal zijn, te weten € 300.000.

Bij elkaar gaat het om een stijging van de lasten met € 473.000.

Door voor een deel van de incidentele uitgaven gebruik te maken van de gelden in de egaliseriereserve van de RIGG ad € 173.000 kan het netto effect voor de gemeentelijke bijdragen beperkt blijven tot een stijging van de lasten met € 300.000.

Wijzigingen als gevolg van andere gemeentelijke budgetten Jeugdhulp

De berekening van de gemeentelijke bijdragen voor de Bedrijfsvoering van de RIGG zijn gebaseerd op de budgetten Jeugdhulp die gemeenten jaarlijks ontvangen. Voor de actualisatie van de begroting 2016 zijn de bedragen uit de decembercirculaire 2015 gebruikt. Daardoor kunnen verschillen per gemeente ontstaan.

Daling inwonertal

De bijdragen aan de PG&Z zijn, voor wat betreft het programma Gezondheid gebaseerd op de inwonertallen op 1 januari van het jaar 2016. Deze waren ten tijde van het opstellen van de begroting nog niet bekend, actualisering van de aantallen leidt tot een daling van de bijdrage van € 4.530, verdeeld over de deelprogramma's.

Dienstverlening Publieke Gezondheid Asielzoekers (PGA)

Onder invloed van de blijvende toestroom van asielzoekers wordt binnen de PG&Z-regeling voor 2016 rekening gehouden met een toename van de omzet van € 900.000. Deze is verdeeld over JGZ, Gezondheidsbevordering en Infectieziektenbestrijding, uiteraard ligt hierbij het zwaartepunt op de JGZ.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Samenvattend:

Begrotingswijziging	Bedrag	V/N
Extra capaciteit RIGG	€ 300.000	V
Onttrekking egalisatiereserve RIGG	€ 173.000	N
Saldo inwonerbijdragen naar aantal inwoners per 1-1-2016	€ 4.530	N
Dienstverlening PGA	€ 900.000	V

Op de volgende bladzijde is de nieuwe actuele begroting PG&Z 2016 vermeld. Deze is voor het programma Gezondheid op pagina 4 uitgewerkt naar bijdrage per inwoner en op pagina 5 voor het programma RIGG naar een bijdrage per gemeente.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Actualisatie begroting PG&Z 2016

(bedragen * € 1.000)

Programma Gezondheid (incl. GHOR)		
	Primitieve begroting 2016	Actuele begroting 2016
Totaal lasten Lokaal gerichte zorg en jeugd	15.619	16.413
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	11.683	11.680
Overige bijdragen	3.936	4.733
Totaal baten Lokaal gerichte zorg en jeugd	15.619	16.413
Totaal lasten Specialistische zorg en veiligheid	5.044	5.063
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	2.649	2.647
Overige bijdragen	2.395	2.416
Totaal baten Specialistische zorg en veiligheid	5.044	5.063
Totaal lasten GGD algemeen	1.157	1.240
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	1.157	1.157
Overige bijdragen	0	83
Totaal baten GGD algemeen	1.157	1.240
Totaal lasten GHOR	1.840	1.840
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	0	0
Overige bijdragen	1.840	1.840
Totaal baten GHOR	1.840	1.840
Totaal lasten Gezondheid	23.660	24.556
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	15.489	15.485
Overige bijdragen	8.171	9.071
Totaal baten Gezondheid	23.660	24.556
Programma RIGG		
	Primitieve begroting 2016	Actuele begroting 2016
Totaal lasten RIGG	1.618	2.091
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	1.618	1.918
Onttrekking egaliseringsreserve RIGG	0	173
Totaal baten RIGG	1.618	2.091
Totaal lasten PG&Z	25.278	26.647
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	17.107	17.403
Overige bijdragen	8.171	9.071
Onttrekking egaliseringsreserve RIGG	0	173
Totaal baten PG&Z	25.278	26.647

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Begroting 2016 PG&Z - programma Gezondheid

Inwonerbijdrage per gemeente actueel 2016

	Aantal inwoners *)	Programma Gezondheid		
		LGZ&J	SZ&V	GGD Algemeen
Inwonerbijdrage 2016-actueel		6,92	4,53	1,98
Appingedam	12.007	83.148	54.444	23.790
Beaun	10.440	72.297	47.338	20.686
Bellingwedde	8.969	62.110	40.668	17.771
De Marne	10.096	69.915	45.779	20.004
DeIJzijl	25.056	173.512	113.612	49.646
Eemsum	15.808	109.470	71.679	31.322
Grontingen (gemeente)	200.997	1.391.903	911.383	398.251
Groote gast	12.154	84.166	55.110	24.082
Haren	19.089	132.191	86.556	37.823
Hoogezand-Sappemeer	34.179	236.689	154.979	67.722
Leek	19.530	135.245	88.555	38.696
Loppersum	10.038	69.513	45.516	19.889
Marum	10.305	71.362	46.726	20.418
Menterwolde	12.236	84.734	55.482	24.244
Oldambt	38.225	264.708	173.324	75.738
Pekela	12.594	87.213	57.105	24.954
Stochteren	15.700	108.722	71.189	31.108
Stadskanaal	32.629	225.955	147.950	64.651
Ten Boer	7.356	50.940	33.354	14.575
Veendam	27.475	190.264	124.580	54.438
Vlagwedde	16.459	113.978	74.630	32.612
Winsum	13.632	94.401	61.812	27.010
Zuidhorn	18.793	130.141	85.214	37.236
Totaal	583.767	4.042.577	2.646.985	1.156.606

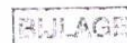
*) Aantal inwoners per gemeente per 1 januari 2016, bron CBS d.d. 25 februari 2016

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Begroting 2016 PG&Z – programma RIGG : gemeentelijke bijdragen voor de Bedrijfsvoering RIGG

	Gemeentelijke Jeugdhulp budgetten *	% zorgbudget	Gemeentelijke bijdragen Bedrijfsvoering RIGG
appingedam	3.113.741	2,11%	40.526
bedum	2.398.153	1,63%	31.212
bellingswedde	2.234.097	1,52%	29.077
de marne	2.513.860	1,71%	32.718
delfzijl	7.408.619	5,03%	96.424
eemsmond	4.540.920	3,08%	59.101
groningen	44.623.493	30,28%	580.783
grootegast	2.978.339	2,02%	38.764
haren	2.574.183	1,75%	33.503
hoogezand-sm	11.658.731	7,91%	151.740
leek	4.992.139	3,39%	64.974
loppersum	2.461.765	1,67%	32.040
marum	2.271.613	1,54%	29.565
menterwolde	3.530.416	2,40%	45.949
oldambt	11.298.180	7,67%	147.048
pekela	4.484.184	3,04%	58.362
slochteren	3.064.398	2,08%	39.884
stadskanaal	10.008.262	6,79%	130.259
ten boer	1.712.681	1,16%	22.291
veendam	8.994.580	6,10%	117.066
viagtwedde	3.271.341	2,22%	42.577
winsum	3.029.845	2,06%	39.434
zuidhorn	4.202.901	2,85%	54.701
Totaal	147.366.440	100,00%	1.918.000

*Gemeentelijke budgetten voor de Jeugdhulp op basis van de decembercirculaire 2015

**GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING
PUBLIEKE GEZONDHEID & ZORG
ALGEMEEN BESTUUR
15 april 2016**

Oplegger Ontwerp Begroting gr PG&Z 2017

Inleiding

Eind 2015 is het proces van voorbereiding Programmabegroting 2017 aan de orde geweest in zowel het Dagelijks bestuur als Algemeen bestuur PG&Z. Begin 2016 zijn de concepten besproken in het Dagelijks Bestuur en op 15 april 2016 is deze voorlopig vastgesteld door het Algemeen Bestuur. De gehele ontwerp programmabegroting 2017 waarin we per (deel)programma aangeven wat we willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat dat kost, ligt nu aan u voor.

In dit stuk benoemen we op hoofdlijnen de belangrijkste onderdelen van de inleiding van de programmabegroting. Vervolgens schetsen we hier, ook op hoofdlijnen, de belangrijkste ontwikkelingen. We hebben hiervoor gekozen omdat hiermee de opbouw aansluit bij de opzet van de programmabegroting.

Inleiding programmabegroting 2017 GR PG&Z

Voor u ligt de beleidsbegroting 2017 van de gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg.

Gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg

De gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg kent twee soorten taken voor gemeenten, namelijk gemeenschappelijke en gemeente specifieke taken. Binnen de gemeenschappelijke regeling is er sprake van solidariteit tussen de verschillende gemeenten.

Vershil bestuurlijke bevoegdheden

De Groninger gemeenten hebben de taken op het gebied van publieke gezondheid *gedelegeerd* aan GGD Groningen. De GGD legt over de uitvoering van de taken verantwoording af aan het Algemeen Bestuur. In de gemeenschappelijke regeling zijn taken, bevoegdheden van respectievelijk AB en DB beschreven. Het Algemeen Bestuur besluit over het beleid, de financiën en toetst de uitvoering. Het Dagelijks Bestuur bereidt de vergaderingen van het Algemeen Bestuur voor. De directeur Publieke gezondheid (DPG) is benoemd door het AB en legt verantwoording af aan het DB.

De 23 gemeenten hebben de inkoop van de jeugdzorg niet gedelegeerd aan de GR, maar gemandateerd aan het DB en de uitvoering ervan belegd bij de uitvoeringsorganisatie RIGG. Dat betekent dat het DB en directeur RIGG voor 2017 de bevoegdheid hebben regionale jeugdzorg in te kopen; niet op eigen titel, maar namens de gemeenten.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Inhoudelijke hoofdlijnen

- Programma Gezondheid

In 2017 is het programma gezondheid inhoudelijk niet grootscheeps gewijzigd ten opzichte van 2016. In 2017 zal het voor het programma gezondheid vooral draaien om de implementatie van het bestuurlijk besluit over de koers van publieke gezondheid en taken/positionering GGD. Zodat de regio en de uitvoeringsorganisatie gereed zijn voor 2018. Het besluit over koers publieke gezondheid en toekomst GGD zal naar verwachting eind 2016 door de gemeenteraden en het algemeen bestuur worden genomen. In afwachting daarvan zal GGD in 2017 de belangrijkste inhoudelijke ontwikkelingen per vakgebied vanzelfsprekend volgen en uitvoering geven.

- Programma RIGG

De gemeenten zijn in 2015 verantwoordelijk geworden voor de uitvoering van de Jeugdhulp. De inkoop en monitoring voor dat jaar waren vooral gericht op de zorgcontinuïteit en het verkennen van de verschillende aspecten van deze nieuwe taak. Met die kennis is eind 2015 de zorg voor de jaren 2016 en 17 aanbesteed, met vertrouwde en nieuwe producten, met nieuwe relaties met en tussen de Jeugdhulpaanbieders en met meer mogelijkheden voor gemeenten om eigen keuzes te maken.

Vanaf 2016 is de gewenste transformatie van de Jeugdhulp meer ingebed in de ingekochte producten.

De monitoring zal in dat jaar – naast het uitvoeren van het reguliere contractmanagement - meer gefocust zijn op het op een hoger peil brengen van het functioneren van de basisteams c.q. de toegang en het gebruik en de werking van de (nieuw) ingekochte zorg.

2017 is het voorlopige eindstation van de transformatie van de Jeugdhulp. In dat jaar zullen de gemeenten en zorgaanbieders de punt op de i moeten zetten en de eventuele vervolgstappen formuleren.

Op dit moment is de rol en de positie van de RIGG in de jaren 2018 en verder nog niet bepaald en dat maakt dat haar bijdrage bij de inkoop in 2017 van de jeugdhulp voor 2018 op dit moment niet volledig te beschrijven is.

Meerjarenperspectief 2017 – 2020

Voor de komende meerjarenperiode 2017-2020 is er binnen het programma Gezondheid van de PG&Z nog veel onzekerheid:

- de discussie over het rapport van de commissie de Winter over de JGZ en de mogelijke financiële gevolgen daarvan;
- de discussie over het sociale domein in de provincie Groningen en de mogelijke organisatorische en financiële uitkomsten daarvan, inclusief solidariteitsvraagstukken rondom het thema jeugd;
- de discussie over de taken en de toekomst van de GGD inclusief de GHOR in breder perspectief.

Bij al deze thema's is reeds gekozen voor een inhoudelijke benadering, zodat vanuit de inhoud keuzes kunnen worden gemaakt. Deze onzekerheden maken het lastig om nu al een financieel perspectief te schetsen voor het meerjarenbeeld voor de komende periode. Daarom is in mei 2013 besloten om in lijn met de keuze voor de inhoudelijke benadering de financiële consequenties gelijktijdig met de inhoudelijke discussie te laten lopen en niet op voorhand en apart een financiële discussie te voeren. Deze wordt betrokken bij de ontwikkelingen bij de twee onderdelen.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Op basis van dit uitgangspunt bevat de nu voorliggende begroting geen voorstellen voor mutaties in de gemeentelijke bijdragen behoudens de indexering voor loon- en prijsontwikkelingen.

Zoals hiervoor al is aangegeven is ook voor de RIGG het toekomst perspectief voor na 2017 nog niet vastgesteld. De voorbereiding van de besluitvorming daarover zal in 2016 van start gaan. Een financieel perspectief voor de jaren na 2017 is daardoor nu niet te schetsen.

Exploitatieoverzicht 2017 programma Gezondheid

Hieronder volgt het exploitatieoverzicht van de begrote en gerealiseerde lasten en baten van het programma gezondheid. Bij de berekening van de inwonerbijdragen zijn de inwoneraantallen per 1 januari 2016 gebruikt.

Hieronder volgt het exploitatieoverzicht van de begrote en gerealiseerde lasten en baten van het programma Gezondheid.

(Bedragen x € 1.000,-)

Programma Gezondheid (incl. GHOR)				
	Rekening 2015	Actuele Begroting 2016	Primitieve begroting 2017	Mutatie B2016-2017
Totaal lasten	23.208	24.556	25.022	466
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	14.240	15.484	15.869	385
Overige bijdragen	9.494	9.072	9.153	81
Totaal baten	23.734	24.556	25.022	466
Saldo voor reservemutaties	526	0	0	0
Mutatie reserves				
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
Saldo na reservemutaties	526	0	0	0

In bovenstaand overzicht zijn de totale lasten en de totale baten van het programma Gezondheid weergegeven. Vanaf 2015 is ook de GHOR onderdeel van het programma gezondheid. Buiten indexatie voor loon- en prijsstijgingen (2,67%) zijn geen nieuwe ontwikkelingen of maatregelen meegenomen, die tot een wijziging van het GGD -tarief leiden. De cijfers van de begroting 2016 betreffen de actuele begroting voor het jaar 2016.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Exploitatieoverzicht 2017 programma RIGG

Hieronder volgt het exploitatieoverzicht van de begrote en gerealiseerde lasten en baten van het programma RIGG.

(Bedragen x € 1.000,-)

Programma RIGG				
	Rekening 2015	Actuele Begroting 2016	Primitieve begroting 2017	Mutatie B2016-2017
Totaal lasten	1.922	2.091	1.969	-122
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	1.602	1.918	1.969	51
Overige bijdragen	493	0	0	0
Totaal baten	2.095	1.918	1.969	51
Saldo voor reservemutaties	173	-173	0	173
Mutatie reserves				
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	173	0	-173
Saldo na reservemutaties	173	0	0	0

De omvang van de gemeentelijke bijdragen voor het programma RIGG is conform de geactualiseerde begroting 2016 met 2,67% indexatie. De totale lasten zijn lager dan in 2016 omdat de verwachting is dat de landelijke ict-voorzieningen tegen die tijd wel goed zullen draaien.

De monitoring van het gebruik van ZIN en PGB en de werking van de Toegang zullen in 2017 nog steeds meer inzet vragen dan bij de eerste opzet van de RIGG was gedacht.

Zodra er meer duidelijkheid is over de rol en positie van de RIGG na het jaar 2017 zal de begroting 2017 – indien nodig en mogelijk – daarop worden aangepast. Van belang daarbij is de vraag in welke mate de RIGG in 2017 de inkoop voor de jeugdhulp voor 2018 uitvoert en welke kosten de overdracht van systemen, gegevens en kennis aan gemeenten met zich meebrengt als de RIGG een veel kleinere rol zou krijgen na 2017.

Kort samengevat

In beide programma's doen zich veel ontwikkelingen voor waar in de loop van 2016 besluiten over genomen moeten worden.

De bijdrage per gemeente voor de beide programma's Gezondheid en RIGG gaan in 2017 door indexatie omhoog en zal hierdoor in totaal met 436 duizend euro toenemen.

BIJLAGE

Ontwerp
BELEIDSBEGROTING 2017
EN
FINANCIËLE BEGROTING 2017
GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING
PUBLIEKE GEZONDHEID
&
ZORG
GRONINGEN
(PG&Z-regeling)

15 april 2016

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg

Inhoudsopgave

Beleidsbegroting 2017	4
1. Inleiding	4
2. Programmaplan PG&Z	7
2.1 <i>Programma Gezondheid</i>	8
2.1.1 Welke opdrachten moet de GGD uitvoeren en welke activiteiten worden daarvoor verricht in 2017?.....	9
2.1.2 Wat gaat de uitvoering van de activiteiten kosten in 2017?.....	20
2.2 <i>Programma RIGG</i>	21
2.2.1 Welke opdrachten moet de RIGG uitvoeren en welke activiteiten worden daarvoor verricht in 2017?.....	23
2.2.2 Wat gaat de uitvoering van de activiteiten kosten in 2017?.....	25
2.3 <i>Het overzicht van algemene dekkingsmiddelen</i>	26
3. Paragrafen	27
3.1 <i>Lokale heffingen</i>	27
3.2 <i>Weerstandsvermogen en risicobeheersing</i>	27
3.2.1 Weerstandscapaciteit PG&Z-regeling.....	27
3.2.2 Risico's en ontwikkelingen.....	29
3.2.3 Beleid betreffende weerstandscapaciteit en risico's.....	32
3.2.4 Kengetallen ter ondersteuning van de beoordeling van de financiële positie.....	32
3.3 <i>Onderhoud kapitaalgoederen</i>	33
3.4 <i>Financiering</i>	33
3.5 <i>Bedrijfsvoering</i>	33
Financiële begroting 2017	36
1. Inleiding	36
2. Het overzicht van baten en lasten en de toelichting	37
2.1 <i>Programma Gezondheid</i>	37
2.2 <i>Programma RIGG</i>	42
3. Financiële positie en meerjarenraming	43
3.1 <i>Bestaand en nieuw beleid</i>	43
3.2 <i>Vaste arbeidskosten gerelateerde verplichtingen</i>	43
3.3 <i>Investerings</i>	43
3.4 <i>Financiering</i>	43
3.5 <i>Verloop reserves</i>	44
3.6 <i>Verloop voorzieningen</i>	44
3.7 <i>Meerjarenraming en toelichting</i>	45
3.8 <i>Bezuinigingen</i>	49
BIJLAGEN	51

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Beleidsbegroting 2017

1. Inleiding

Voor u ligt de (ontwerp) *beleidsbegroting* 2017 van de gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg. Deze regeling is begin 2014 in werking getreden, na het verzelfstandigen van de Veiligheidsregio/Brandweer. Naast Publieke Gezondheid, biedt de regeling ook ruimte om taken op het terrein van zorg onder te brengen – in de titel aangeduid als ‘& Zorg’. Hiermee is geanticipeerd op de decentralisaties. De 23 gemeenten hebben in relatie tot de jeugd de inkoop van de jeugdhulp gemandateerd aan het DB PG&Z en de uitvoering ervan belegd bij de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG). De RIGG is ondergebracht bij de gemeenschappelijke regeling. Daarmee zijn twee uitvoeringsorganisatie onder de vlag van PG&Z actief. Er is echter wel een belangrijk verschil tussen beide uitvoeringsorganisaties, dat lichten we hieronder toe. Daarna lichten we in deze inleiding de programmabegroting toe.

Verskil bestuurlijke bevoegdheden

De Groninger gemeenten hebben de taken op het gebied van publieke gezondheid gedelegeerd aan GGD Groningen. De GGD draagt over de uitvoering van de taken verantwoordelijkheid af aan het Algemeen Bestuur. In de gemeenschappelijke regeling staan deze taken, bevoegdheden van respectievelijk AB en DB beschreven. Het Algemeen Bestuur besluit over het beleid, de financiën en toetst de uitvoering. Het Dagelijks Bestuur bereidt de vergaderingen van het Algemeen Bestuur voor. De directeur Publieke gezondheid (DPG) is benoemd door het AB en legt verantwoording af aan het DB.

Wat betreft de inkoop van de jeugdhulp hebben de 23 gemeenten deze niet gedelegeerd aan de GR, maar gemandateerd aan het DB en de uitvoering ervan belegd bij de uitvoeringsorganisatie RIGG. Dat betekent dat het DB en directeur RIGG de bevoegdheid hebben de regionale jeugdzorg in te kopen; niet op eigen titel, maar namens de gemeenten.

In een dergelijke mandaatconstructie blijft de primaire verantwoordelijkheid voor de jeugdhulp bij de 23 colleges van B&W liggen. Juridisch geldt een in mandaat genomen besluit als een besluit van de mandaatgever: de rechtsgevolgen zijn dezelfde als wanneer de gemeente zelf het besluit tot stand had gebracht. Het DB gaat over de gemandateerde bevoegdheden, de RIGG voert uit en legt daarover verantwoording af aan het Dagelijks Bestuur. Het DB is in deze rol dus geen agendacommissie, maar staat voluit aan het roer en is, als het om verantwoording gaat, niet gericht op het AB, maar op de 23 colleges.

Het Algemeen Bestuur heeft op het terrein van de jeugdhulp/RIGG alleen begrotingsbevoegdheid voor de programmaorganisatie als zodanig. De begrotingsbevoegdheden ten aanzien van de inkoopbudgetten waarmee de RIGG werkt, blijven bij de verschillende gemeenten.

Het Dagelijks Bestuur bestaat uit regiovertegenwoordigers. De regiovertegenwoordigers zorgen voorafgaand aan de besluitvorming voor afstemming binnen de eigen regio. Dit gebeurt allereerst ambtelijk vervolgens bestuurlijk.

Programmabegroting

Deze begroting beslaat zowel het programma gezondheid als het programma jeugdhulp/RIGG. Via de programmabegroting maken we op hoofdlijnen inzichtelijk wat we in het komende jaar gemeenschappelijk willen bereiken en hoe we dat gaan doen. Daarnaast geeft het bestuur jaarlijks via de programmabegroting richting aan beide uitvoeringsorganisaties.

De programmabegroting is een wettelijke verplichting en de gemeenschappelijke regeling dient deze tijdig aan te leveren aan de toezichthouder Provincie Groningen.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

2017

Als we kijken naar het jaar 2017 zullen binnen de programma's van PG&Z een aantal thema's centraal staan, zoals:

- De transformatie zal onverminderd een aandachtspunt blijven. De transitie hebben voor een grote uitbreiding van taken en verantwoordelijkheden gezorgd voor gemeenten. De transformatie is lastiger te duiden. In ieder geval vraagt dit om een andere benadering om uiteindelijk het gewenste maatschappelijke effect te realiseren door het bieden van kwalitatief betere ondersteuning en effectiever, klantgerichter en meer integraal te werken;
- Het besluit van 2016 over de koers van de Publieke Gezondheid en taken/positionering GGD. Implementatie van dit besluit zal plaatsvinden in 2017 en zal in 2017 extra tijd, geld en capaciteit vragen en mogelijk ook zijn weerslag hebben op medewerkers;
- Toekomst RIGG (taken/verantwoordelijkheden na 2017). De RIGG is voor 3 jaar in het leven geroepen om de gemeenten te ondersteunen in de transitie en transformatie van de jeugdhulp. In 2016 wordt de discussie gevoerd over de (huidige en eventueel toekomstige) taken van de RIGG na 2018. In hoeverre de gemeenten (alle of enkele) zelf na 2017 jeugdhulp willen en kunnen inkopen én monitoren evenals het solidariteitsvraagstuk maken onderdeel uit van deze discussie;
- Aanbesteding Jeugdhulp 2018. Op basis van bovenstaand punt zal in 2017 duidelijk moeten zijn door wie en hoe de jeugdhulp voor 2018 ingekocht zal worden. Welke principes worden gehanteerd en wat zijn hiervoor de uitgangspunten waarop de 23 Groninger gemeenten deze exercitie willen gaan uitvoeren. Een vraag die hierbij een rol zal gaan spelen is of we dit bijvoorbeeld doen op basis van solidariteit of zal verrekening achteraf plaatsvinden.

In de nu voorliggende begroting staan geen voorstellen voor mutaties met betrekking tot de gemeentelijke bijdragen behoudens de indexering voor loon- en prijsontwikkelingen en de bezuinigingsmaatregelen. Op de taak Toegang, onderdeel van deelprogramma LGZ&J wordt geen indexatie toegepast.

Meerjarenperspectief 2017 – 2020

Voor de komende meerjarenperiode 2017-2020 is er binnen het programma gezondheid van de PG&Z nog veel onzekerheid:

- de discussie over het rapport van de commissie de Winter over de JGZ en de mogelijke financiële gevolgen daarvan;
- de discussie over het sociale domein in de provincie Groningen en de mogelijke organisatorische en financiële uitkomsten daarvan, inclusief solidariteitsvraagstukken rondom het thema jeugd;
- de discussie over de taken en de toekomst van de GGD inclusief de GHOR in breder perspectief.

Bij al deze thema's is reeds gekozen voor een inhoudelijke benadering, zodat vanuit de inhoud keuzes kunnen worden gemaakt. Deze onzekerheden maken het lastig om nu al een financieel perspectief te schetsen voor het meerjarenbeeld voor de komende periode. Daarom is in mei 2013 besloten om in lijn met de keuze voor de inhoudelijke benadering de financiële consequenties gelijktijdig met de inhoudelijke discussie te laten lopen en niet op voorhand en apart een financiële discussie te voeren.

Op basis van dit uitgangspunt bevat de nu voorliggende begroting geen voorstellen voor mutaties in de gemeentelijke bijdragen behoudens de indexering voor loon- en prijsontwikkelingen en de bezuinigingsmaatregelen.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 van de beleidsbegroting treft u de plannen aan voor de programma's gezondheid en RIGG in 2017. We beschrijven hierin welke opdrachten we binnen deze programma's gaan uitvoeren in het begrotingsjaar 2017, welke activiteiten we in het kader hiervan ondernemen en wat de hieraan verbonden kosten zullen zijn. In hoofdstuk 3 van de beleidsbegroting brengen we de ontwikkelingen in kaart, die van invloed zijn op de financiële positie en meerjarenraming van de PG&Z-regeling.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

2. Programmaplan PG&Z

Het programmaplan PG&Z bestaat uit de programma's gezondheid en RIGG.

Programma gezondheid

Via het programma gezondheid stuurt het bestuur welke taken GGD Groningen in 2017 moet uitvoeren. In dit programma worden de volgende vragen beantwoord:

1. Welke opdrachten moet de GGD uitvoeren en welke activiteiten worden daarvoor verricht in 2017?
2. Wat gaat de uitvoering van de activiteiten kosten?

Het programma gezondheid richt zich op die taken op het terrein van de publieke gezondheidszorg die de gemeenten aan de GGD als hun gezamenlijke gezondheidsdienst hebben opgedragen en op de uitvoering van de GHOR taak.

Het programma gezondheid bestaat uit de volgende deelprogramma's:

- Lokaal gerichte zorg en jeugd;
- Specialistische zorg en veiligheid;
- GGD Algemeen;
- GHOR.

Programma RIGG

In het programma RIGG staan de plannen die het bestuur in 2017 wil laten uitvoeren door de RIGG die geen onderdeel is van de organisatie van de gemeente Groningen. In dit programma worden de volgende vragen beantwoord:

1. Welke opdrachten moet de RIGG uitvoeren in en welke activiteiten worden daarvoor worden verricht in 2017?
2. Wat gaat de uitvoering van de activiteiten kosten?

De taken van de RIGG staan in het Bedrijfsplan beschreven en worden onder het programma nader toegelicht.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

2.1 Programma Gezondheid

Inleiding

Gezondheid

GGD Groningen is de publieke gezondheidsdienst van de regio Groningen. GGD Groningen werkt preventief aan de gezondheid, het welzijn en de veiligheid van alle burgers in het dagelijks leven en in crisissituaties.

GGD Groningen voert de publieke gezondheid onder directe verantwoordelijkheid van gemeenten uit. Samen werken we aan een goede gezondheid van de Groningers. We werken onder andere op basis van de Wet Publieke Gezondheid, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en de Wet Veiligheidsregio's. In deze wetten staat het bevorderen van de kwaliteit van leven van de burger centraal.

Gezondheid is voor ons meer dan fysieke gesteldheid. In 2011 is een nieuwe definitie van gezondheid gepubliceerd, ontwikkeld op basis van een internationale conferentie georganiseerd door de Gezondheidsraad en ZonMw (Huber 2011). Hier is gezondheid gedefinieerd als "*het vermogen je aan te passen en je eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven*". In deze definitie komen het vermogen tot aanpassing en zelfmanagement en daarmee de mogelijkheden voor participatie in de samenleving sterk naar voren.

De samenhangende inzet op beleid en uitvoering, geconcentreerd rond de publieke gezondheidszorg als brede basisvoorziening, vormt de kern van de GGD als professionele organisatie. GGD Groningen wil bijdragen aan de verlenging van de gezonde levensverwachting en aan het verkleinen van de soms grote gezondheidsverschillen in de provincie Groningen.

Wij versterken de eigen kracht van burgers om gezond te blijven/worden en te participeren. Hierbij geven we extra aandacht aan de mensen die het nodig hebben: de kwetsbaren in de samenleving en specifieke risicogroepen. Naast een vast pakket aan taken en werkzaamheden is er sprake van een wisselend pakket, zoals vangnettaken. De taken van GGD Groningen richten zich zowel op de individuele inwoners van de gemeenten als op het collectief.

In tijden van rampen en crises is een inhoudelijke en integrale samenwerking tussen GGD en GHOR belangrijk. Om dit te kunnen blijven realiseren is bestuurlijk besloten dat de GHOR operationeel onder de GGD blijft vallen en functioneel onder de Veiligheidsregio. Overeenkomstig de wens van het bestuur is ook de begroting van de GHOR onderdeel van de GGD-begroting.

GGD Groningen (inclusief GHOR) is voor gemeenten ook een organisatie die inzetbaar is bij crisis en incidenten, zowel in de reguliere als in de opgeschaalde (crisis)zorgsituatie. Dit vraagt om integrale planvorming en voorbereiding ten aanzien van gezondheid en veiligheid.

Opdracht interim-Directeur Publieke Gezondheid

De specifieke opdracht voor de interim-DPG – naast de dagelijkse leiding van de dienst – is door het Algemeen Bestuur op 4 december 2015 als volgt worden verwoord:

- a) Beschrijft een aantal concrete scenario's voor het borgen van de publieke gezondheid (PG) in de provincie Groningen, mede in relatie tot de ontwikkelingen in het sociaal domein;
- b) Brengt in kaart wat in deze scenario's de organisatorische, financiële, materiële, inhoudelijke en personele gevolgen zijn voor zowel de gemeenten als de GGD;
- c) Geeft aan wat per scenario de noodzakelijke veranderingen zijn voor werkwijze en cultuur van de GGD;
- d) Schetst per scenario de meest wenselijke (organisatorische) positionering van de GGD (bij de gemeente Groningen blijven, bij de Veiligheidsregio of verder als zelfstandige dienst);
- e) Legt de uitgewerkte scenario's met een advies ter besluitvorming voor aan het Algemeen Bestuur.

Het Dagelijks Bestuur fungeert als eerste aanspreekpunt voor de DPG bij het proces en de uitwerking van de opdracht. De DPG betreft alle 23 gemeenten, zowel ambtelijk als bestuurlijk, bij de verschillende fasen in de uitwerking. Over de voortgang wordt uiteraard gerapporteerd aan het

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Algemeen Bestuur, wat ook geldt voor eventuele tussentijdse besluiten. Besluitvorming over de koers van publieke gezondheid en de gevolgen daarvan voor de taken en positionering van GGD Groningen worden eind 2016 verwacht. In 2017 zal de implementatie van het bestuurlijke besluit plaatsvinden en waarschijnlijk veel tijd en energie van de organisatie GGD vragen.

2.1.1 Welke opdrachten moet de GGD uitvoeren en welke activiteiten worden daarvoor verricht in 2017?

Eind 2016 zal er naar verwachting besloten worden over zowel de koers van publieke gezondheid als de taken en positionering van GGD Groningen. 2017 zal in het teken staan van de implementatie van het bestuurlijke besluit. Daarnaast zijn er de volgende opdrachten binnen de verschillende deelprogramma's publieke gezondheid:

Deelprogramma Lokaal Gerichte Zorg en Jeugd (LGZ&J)

Binnen het deelprogramma LGZ&J voeren we twee hoofdproducten uit:

- Jeugdgezondheidszorg 0-18 jarigen (JGZ)
- Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGz)

Jeugdgezondheidszorg 0-18 jarigen (JGZ)

Het gewijzigde Basis(taken)pakket JGZ is per 1 januari 2015 van kracht geworden. Nog meer dan voorheen wordt sinds 2015 met dit pakket het begrip 'preventie' onderstreept. Vaccineren, monitoren, signaleren en screenen vormen nog steeds de kern van het Basispakket JGZ en moeten aan ieder kind worden aangeboden. Kindermishandeling, overgewicht, internetgebruik en contactmoment adolescenten kregen al langer aandacht, maar zijn sinds 2015 ook wettelijk vastgelegd in het basispakket. Hetzelfde geldt voor voorlichting, begeleiding, en toeleiding naar zorg. Ook zijn sinds 2015 beleidsadvisering en schoolverzuim in het Basispakket JGZ opgenomen. Het Landelijk Professioneel Kader (LPK) is sinds 1 januari 2016 van kracht en vervangt de Richtlijn Contactmomenten JGZ 0-19. Het LPK ondersteunt de JGZ-organisaties bij een meer flexibele uitvoering van het basispakket JGZ. Met het LPK kan de JGZ flexibel invulling geven aan het Basispakket en daardoor beter aansluiten op de behoeften en mogelijkheden van jeugdigen en hun ouders. Het kader past goed bij een JGZ die transformeert. Alle kinderen in Nederland hebben recht op zorg vanuit het Basispakket en gemeenten hebben op grond van de Wpg de wettelijke taak om te zorgen dat 0-18 jarigen woonachtig in hun gemeente deze zorg ook krijgen aangeboden.

In 2017 is het uitvoeren van het adolescenten contactmoment (MijnGGDcheck) regulier opgenomen in het Basispakket en wordt daarom niet meer apart verantwoordt.

Schets van de veranderingen in de omgeving van het werkveld van de Jeugdgezondheidszorg

Met de transitie van het jeugdstelsel hebben de gemeenten vanaf 2015 de regie over alle zorg voor jeugdigen gekregen. Gemeenten, professionals en gezinnen staan in de overgangsfase - die in 2017 nog voortduurt - voor de opgave de zorg voor de jeugd beter en goedkoper in te richten. De transitie vraagt ook nadrukkelijk om een transformatie van werken. De GGD Groningen is net als in 2016 ook in 2017 samen met gemeenten en daarbij andere (jeugd)zorginstellingen niet alleen in gesprek over de transitie maar ook over de transformatie. Centraal staat daarbij de vraag, hoe een bijdrage geleverd kan worden aan het creëren van een nieuw samenwerkingsklimaat. Ook in 2017 zal de JGZ zich zowel intern als extern verder gaan focussen op de vraag, hoe een goede bijdrage geleverd kan worden aan dit proces. Bij deze ontwikkelingen past ook de zoektocht binnen de JGZ Groningen om normaliseren en versterken van eigen kracht van gezinnen nog meer centraal te stellen. Daarbij past ook het streven om meer en meer in overleg met ouders de behoefte aan contactmomenten en JGZ producten vast te stellen. Het Landelijk Professioneel Kader (LPK) biedt daar handvatten voor. Samen wordt op basis van het LPK dan een pakket op maat samengesteld waarbij de keuzevrijheid van de ouders in balans is met de professionele verantwoordelijkheid van de JGZ professional.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Kernactiviteiten/functionariteiten in 2017 conform het Basispakket JGZ en op basis van het Landelijk Professioneel Kader
- Alle kinderen in beeld houden; het op systematische wijze volgen en signaleren van ontwikkelingen in de gezondheidstoestand van jeugdigen en van gezondheidsbevorderende en -bedreigende factoren.- Monitoren en signaleren;- Screenen en vaccineren;- Inschatten zorgbehoefte;- Tijdig hulp inschakelen;- Versterken eigen kracht ouders/jongeren, normaliseren, samenwerken en toeleiden naar zorg;- Beleidsadviesing (adviseren ten behoeve van collectieve maatregelen);- Contactmoment adolescenten.

Triage en Casemanagement

In het kader van de landelijke vernieuwing van het Sociale Domein is een aantal rijkstaken per 1 januari 2015 overgeheveld naar de gemeenten. Jeugdzorg maakt daar onderdeel van uit. De toegang tot de Jeugdzorg was tot 1 januari 2015 de verantwoordelijkheid van Bureau Jeugdzorg (BJZ) Groningen. Vanaf die datum zijn de gemeenten zelf hiervoor verantwoordelijk. Zij worden daarbij gefaciliteerd door de GGD. De 23 gemeenten in de provincie Groningen hebben gezamenlijk besloten om de uitvoering van deze Toegangstaken, tijdelijk (tot uiterlijk 2018) onder te brengen bij de GGD Groningen. Onder Toegangstaken wordt verstaan de taken van Triage en Casemanagement.

Gedurende 2015 en tot en met 2018 werkt de GGD in overleg met gemeenten/clusters van gemeenten toe naar het lokaal verankeren van de toegangstaak. Daarbij wordt bekeken waar het mogelijk en/of gewenst is om een deel van deze taak organisatorisch op te nemen in de lokale organisatie. Dit kan georganiseerd worden door het inzetten van de huidige capaciteit, kennis en competenties van de voormalige BJZ-medewerkers in de basisondersteuningsteams. Aldus wordt de kennis verbreed naar alle deelnemers van het lokale team.

Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGz)

De OGGz kan ook worden omschreven als maatschappelijke zorg voor kwetsbare mensen.

Binnen de OGGz zetten we preventieve maatregelen in en we bevorderen zorg door toeleiding naar de hulpverlening aan mensen met een verhoogd risico en aan mensen die niet in staat zijn zelf hulp te vinden.

De kern van de OGGz-activiteiten wordt gevormd door preventie en vangnetactiviteiten. De plustaak richt zich op de coördinatie van netwerken en huiselijk geweld. De ontwikkelingen in het sociale domein raken de vangnet- en adviestaken en de OGGz-coördinatie-taken. In 2016 / 2017 zal de OGGz zich bezig houden met de vraag vanuit welke rol en positie de vangnet- & adviesmedewerker en de OGGz coördinator een goede bijdrage kan leveren ten aanzien van OGGz-problematiek binnen het sociaal domein. Denkbaar is dat Basisteams¹ de lichtere OGGz problematiek² behandelen en dat GGD Groningen onder andere nazorg ex-gedetineerden, verwarde personen, sociaal calamiteitenplan, procesregie extreme huisvervuiling, huiselijk geweld en zeer complexe OGGz casuïstiek rond verwarde personen en zorgwekkende zorgmijders d.m.v. een interventie aanpak uitvoert.

Deze verkenning kan effect hebben op de aard en omvang van de activiteiten in de loop van 2016 en 2017.

De opdrachten waar de OGGz zich op blijft richten zijn preventie, (vroegsignalering³, weerbaarheid (zeer) kwetsbare groepen, versterken van eigen kracht), adviesing, kennisoverdracht – w.o. scholing van basisteams -, kwaliteitsontwikkeling, netwerkontwikkeling en registratie.

Epidemiologisch onderzoek, interventie ontwikkeling en adviesing zijn bij het richten op preventie van belang om mogelijke ontwikkeling van OGGz problematiek op latere leeftijd te voorkomen.

¹ Ook wel sociaal team, WIJ-team of Doe team genoemd.

² Ook wel basiszorg of "OGGz light" genoemd

³ Denk hierbij o.a. aan het vroegtijdig signaleren van problematiek ter voorkoming van verkommering en verloedering van kwetsbare mensen zonder een hulpvraag.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Verder zal in 2016 ingezet worden op het verder versterken van de Veiligheids- en Zorgketen. Dit in nauwe samenwerking met het Veiligheidshuis.

Sinds enkele jaren zijn extra middelen beschikbaar gesteld vanuit de Maatschappelijke Opvang (MO) middelen. Alhoewel deze gelden niet zichtbaar zijn in deze begroting, noemen we ze hier wel om de samenhang in de totale OGGz inzet inzichtelijk te maken. Het zijn middelen die de centrumgemeente ontvangt, om onder meer de basis Vangnet & Adviestaak (V&A) te versterken. Doelstelling daarbij is om niet alleen op incidenten te kunnen acteren, maar preventiever te werken en eerder op zorgsignalen te kunnen reageren.

De MO middelen worden ook ingezet voor integrale (beleids-) advisering en ondersteuning aan gemeenten op tactisch en operationeel niveau. Actuele onderwerpen zijn hoarding, verwarde personen, de nieuwe wet op de verplichte GGZ (voorheen BOPZ), het gemeentelijk sociaal calamiteitenplan (SCP) en Geringe Sociale Redzaamheid bij Gezinnen.

Een taak waar ook de landelijke gezamenlijke inspecties op toezien is het uitbouwen van het kwaliteitssysteem en de verbetercyclus voor de maatschappelijke zorg voor kwetsbare groepen door GGD-en.

GGD Groningen is en blijft het schakelpunt⁴ is voor organisaties, instellingen en personen van buiten de stad en provincie Groningen die nu ook al contact zoeken met GGD Groningen over kwetsbare groepen, verwarde personen en de beschikbare netwerken en instellingen.

Activiteiten in 2017

De kernactiviteiten:

- Preventie van psychische problematiek;
- Sociale kaart (inzicht bieden in aanbieders OGGz / hulpverlening);
- Signalering;
- Beleidsadviesing;
- Bemoeizorg (bereiken van individuen of risicogroepen die zelf niet om hulp vragen);
- Coördinatie van hulpverlening voor individuen en specifieke groepen (Huiselijk geweld, ex-gedetineerden en extreme vervuilingen);
- Vangnet en advies taken;
- Scholing (het verzorgen van OGGz scholing voor GGD medewerkers, primaire netwerkpartners en Basisteams).
- Uitvoering / coördinatie Protocol PSH (Psycho Sociale Hulpverlening bij calamiteiten)
- Nazorg ex-gedetineerden, bijdragen aan goede opvang en signaleren van terugval
- Preventie van afsluiting van nutsvoorzieningen door samenwerkingsovereenkomst met nutsbedrijven (Enexis, waterbedrijf etc)
- Coördinatie van het faalprotocol van het NAS (Neonataal Abstinentie Syndroom) protocol
- Het sociaal calamiteitenplan. De OGGz coördinator en de ambtenaar OOV (Openbare Orde en Veiligheid) werken samen in het gemeentelijk sociaal calamiteitenplan (SCP).
- Sociale kaarten up to date houden
- Provinciale samenwerking, standaardisering en kennisuitwisseling provincie breed bevorderen in het provinciaal overleg functionarissen OGGz (het zgn. POCO)

Op verzoek van de gemeenten en –activiteiten in de regio:

- Coördinatie van de OGGz-netwerken.
- Coördinatie van de meldingen van de nieuwe wet op de verplichte GGz (Geestelijke Gezondheidszorg); een gemeentelijke taak voor personen die nog niet eerder gedwongen opgenomen zijn geweest.

⁴ Het schakelpunt is nadrukkelijk geen vervanging voor lokale overlast en zorg meldpunten.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Deelprogramma specialistische zorg en veiligheid

Binnen het deelprogramma specialistische zorg en veiligheid voeren we de volgende hoofdproducten uit:

- Infectieziektebestrijding
- Seksuele gezondheid en seksuele hulpverlening
- Tuberculosebestrijding (TBC)
- Forensische geneeskunde
- Reizigersadvisering
- Milieugezondheidszorg
- Technische Hygiëne-Inspecties
- Publieke Gezondheid Asielzoekers

Infectieziektebestrijding

Binnen de afdeling Infectieziektebestrijding werken gespecialiseerde artsen, verpleegkundigen, onderzoekers en administratief medewerkers om verspreiding van infectieziekten tegen te gaan. De artsen infectieziektebestrijding hebben een 7 x 24 uur piket.

Artsen die een infectieziekte vaststellen moeten dat volgens de Wet publieke gezondheid aan de GGD melden. Professionele instellingen zoals scholen, kindercentra, zorgcentra en dergelijke moeten infectieziekten eveneens melden als meerdere personen last hebben van braken, diarree, huiduitslag, geelzucht of andere klachten.

Het aanmeldcentrum in Ter Apel vraagt constante alertheid op mogelijke introductie van infectieziekten in Nederland. Contact met groepen ongevaccineerden moet voorkomen worden. Er is in Noord-Nederlands verband een gezamenlijk deelplan Infectieziektebestrijding voor het GGD Rampen Opvang Plan (GROP).

Activiteiten in 2017

De kernactiviteiten:

- Bron- en contactopsporing;
- Registreren van, onderzoek doen naar en adviseren over het aantal en de aard van infectieziekten (surveillance);
- Geven van voorlichting en advies aan de bevolking, gemeenten, provincie en instellingen/professionals (inclusief nascholing);
- Vaccineren risicogroepen en –personen;
- Beleidsadvisering en ontwikkeling;
- Treffen van maatregelen om verspreiding van infectieziekten tegen te gaan (outbreakmanagement);
- Vangnetfunctie bij prikaccidenten en vaccinaties (zoals rabiës, hepatitis A).

Seksuele gezondheid en seksuele hulpverlening

Door het beschermen, bewaken, bevorderen en bespreekbaar maken van een goede seksuele gezondheid willen we voorkomen dat seksuele overdraagbare aandoeningen zich verspreiden. Het gaat hierbij zowel om de fysieke (o.a. seksueel overdraagbare aandoeningen) als om psychische gezondheid op het gebied van seksualiteit en relaties.

Om het bereik onder de doelgroepen te vergroten wordt meer ingezet op digitale dienstverlening op het gebied van seksuele gezondheid.

Activiteiten in 2017

- Preventieprogramma's en voorlichting op gebied van seksueel overdraagbare aandoeningen en HIV voor verschillende doelgroepen, professionals en intermediairs;
- Laagdrempelige hulpverlening op gebied van soa en seksualiteit (Sense) voor doelgroepen;
- Samenwerking Noord-Nederlands verband.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Tuberculosebestrijding (TBC)

We bestrijden TBC door het begeleiden en behandelen van tuberculosegevallen, het opsporen van tuberculose bij risicogroepen, het vaststellen van de besmettingsbron en de omvang en het voorkomen van verdere verspreiding van de ziekte door een besmettelijke patiënt.

We zien dat het aantal TBC-patiënten en het aantal verrichtingen in Nederland geleidelijk daalt, maar dat het ziektebeeld en de patiëntengroep complexer is geworden. Vanwege toenemende resistentie, HIV-infecties en sociale problematiek onder TBC-patiënten wordt het belang van kennis en expertise groter, terwijl het aantal TBC-artsen landelijk afneemt. De instandhouding van de TBC-bestrijding en de betaalbaarheid daarvan vragen om schaalvergroting en verdere samenwerking tussen GGD'en. Voor de coördinatie van de TBC-bestrijding, de efficiëntere inzet van mobiele röntgen units en het borgen van kennis worden vier Regionale Expertise Centra opgericht. Vanaf 1 januari 2016 functioneert de regio Noord/Oost voor tuberculosebestrijding met een backoffice in Groningen en een backoffice in Twente. Voor 31 december 2017 wordt besloten of beide backoffices al dan niet overgaan in één backoffice.

Sinds 1 januari 2011 hebben we een contract met het COA om de tuberculosescreening van asielzoekers in Ter Apel uit te voeren en deze taak is per 2014 uitgebreid met de locatie Veenhuizen in Drenthe. Op beide locaties wordt 7 dagen per week gescreend op tuberculose. In 2015 zijn er ruim 59.000 asielzoekers ons land binnengekomen en een vergelijkbare toestroom wordt in 2016 verwacht. Ook voor 2017 houden we rekening met dergelijke grote aantallen en we gaan er van uit dat het contract GGD-GHOR Nederland – COA zal worden verlengd tot en met 2017.

Activiteiten in 2017

- Invulling geven aan de TBC-bestrijding in Noord Oost Nederlands verband. Dit betekent een intensieve onderlinge samenwerking op het gebied van opleiding (waaronder bekwaamheid), digitalisering, onderlinge vervanging van alle disciplines, intervisie en röntgendiagnostiek;
- Intensivering samenwerking met centrumziekenhuizen in Noord en Oost Nederland en met Beatrixoord. In stand houden van refereravonden, georganiseerd vanuit de GGD voor alle longartsen in de regio en huisartsen.

Kernactiviteiten:

- Surveillance;
- Contactonderzoek;
- Bron- en contactopsporing;
- Preventie;
- Behandeling en begeleiding van tuberculosepatiënten;
- Geven van advies en voorlichting (bijv. ook aan instellingen en beroepsgroepen);
- Regiefunctie en netwerk;
- Outbreakmanagement;
- Vangnetfunctie;
- Kwaliteit en opleiding;
- Screening risicogroepen.

Forensische geneeskunde

Forensische artsen verrichten lijkschouwing als er sprake is van niet-natuurlijk overlijden (euthanasie, ongeval, misdrijf, zelfdoding) en ook als een behandelend arts niet overtuigd is van een natuurlijke dood wordt een forensisch arts van de GGD ingeschakeld. Hij/zij gebruikt medische kennis binnen het opsporingswerk van politie en justitie. Verder verlenen forensisch artsen medisch verantwoorde eerstelijns geneeskundige zorg aan arrestanten in een politiecel en aan personen die door de politie zijn meegenomen naar een politiebureau /cel voor toeleiding naar de benodigde (geestelijke of verslavings) zorg. Bij zedenonderzoek worden de forensisch artsen door de politie ingeschakeld voor het verrichten van sporenonderzoek aan het lichaam. Ten slotte stellen forensisch artsen op verzoek van het OM/politie letselverklaringen op maken zij deskundigenrapportages na benoeming door de rechtbank.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Aan diverse opleidingen wordt thematisch onderwijs over forensisch geneeskundige taken gegeven.

GGD'en beschouwen forensische geneeskunde als een onderdeel van de publieke gezondheidszorg, waarbij arrestantenzorg, forensisch onderzoek en lijkschouw ongedeeld worden aangeboden. De uitvoering van de forensische geneeskunde voor de politie is in 2015 aanbesteed op de schaal van de politieregio's. GGD Groningen, Friesland en Drenthe vormen samen de schaal van de politieregio Noord-Nederland. Om verschillende redenen heeft de politie deze aanbesteding uiteindelijk gestaakt. Inmiddels is bekend dat de landelijke aanbesteding in ieder geval tot 1 januari 2018 stil gelegd is en er in 2016/2017 nader bekeken wordt of de forensische medische zorg wel aanbesteed gaat worden. De Noordelijke GGD'en bekijken in deze periode of er in Noord-Nederlands verband een intensievere en structurelere samenwerking tussen de drie Noordelijke GGD'en mogelijk is.

Activiteiten in 2017
- Lijkschouwing
- Arrestantenzorg
- Afname van bloed en weefselmonsters (alcohol, drugs, DNA-profiel)
- Sporenonderzoek bij slachtoffers en verdachten van gewelds- zedenmisdrijven
- Letselbeschrijving en deskundigen rapportage na benoeming door de Rechtbank
- Advisering en onderwijs

Reizigersadvies

We adviseren op maat en schrijven zo nodig medicatie voor en/of we vaccineren individuele cliënten of (beroeps-)groepen ter voorkoming van infectieziekten bij reizigers. We verzamelen en interpreteren gegevens om de advisering aan reizigers up to date te houden (surveillance) en we geven publieksvoorlichting over vaccinaties en gezond reizen.

Steeds meer mensen maken gebruik van de mogelijkheid om de afspraken digitaal te maken. In de zomerperiode worden enkele inloopsprekuren in Noord-Nederlands verband georganiseerd op Groningen Airport Eelde en bij de GGD.

We staan op enkele infomiddagen voor studenten in de stad Groningen en natuurlijk de KEI-week. Landelijk bereiden de GGD'en een collectieve aanpak reizigerszorg voor.

Activiteiten in 2017
Kernactiviteiten:
- Reisadvies (o.a. hygiënemaatregelen);
- Vaccinaties tegen infectieziekten;
- Medicijnverstrekking en verkoop artikelen;
- Gezondheidsadviezen en vaccinaties aan beroepsgroepen (bijv. politie, brandweer).

Milieugezondheidszorg

Het werk binnen de milieugezondheidszorg is erop gericht om gezondheidsschade door de omgeving te voorkomen. We beschermen en bevorderen de gezondheid van burgers door het stimuleren van positieve factoren, zodat een zo gezond mogelijke leefomgeving bereikt wordt. We adviseren over de invloed die de omgeving kan hebben op gezondheid.

De gezondheidskundige adviseur gevaarlijke stoffen (GAGS) GGD Groningen is ook actief in Friesland en Drenthe en de GAGS heeft voor Noord Nederland 7x24 uur piket. Op inhoudelijk gebied wordt er in Noord-Nederlands verband nadrukkelijker samengewerkt en er is ook een gezamenlijk deelplan medische milieukunde voor het GGD Rampen Opvang Plan (GROP).

Activiteiten in 2017
Kernactiviteiten:
- Advisering aan gemeenten en ondersteuning bij beleidsontwikkeling;
- Advisering aan scholen, kinderopvang etc.;

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

- Beantwoording van publieksvragen en aanbod van informatie;
- Onderzoek en signalering van situaties waar de gezondheid mogelijk bedreigd wordt;
- Beoordeling van de risico's van blootstelling aan uitwendige factoren: chemisch, fysisch en biologisch.

Technische Hygiëne Inspectie

We gaan de verspreiding van infectieziekten tegen door te inspecteren bij kinderopvangcentra, gastouders, piercing en tattoo instellingen, seksbedrijven, schepen en bij grote evenementen waar een verhoogd risico bestaat en we adviseren over hygiënemaatregelen die genomen kunnen worden.

Er is de afgelopen jaren nogal wat gewijzigd in de wet kinderopvang en vooral wat betreft de inspectie kinderopvang en gastouders. De GGD houdt de Groninger gemeenten op de hoogte van ontwikkelingen. De inspecties bij kinderopvanginstellingen en peuterspeelzalen zijn onaangekondigd, risico gestuurd en meer gericht op de dagelijkse praktijk dan op documenten. Alle nieuwe gastouders en opvanglocaties worden binnen de termijn van 10 weken bezocht en van de bestaande gastouders wordt een steekproef uitgevoerd. Vanaf 1 januari 2014 beoordeelt de inspecteur kinderopvang of het vierogenprincipe en de nieuwe meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling goed worden gehanteerd. Vanaf juli 2015 is het vierogenprincipe ingevoerd bij de peuterspeelzalen. Vanaf januari 2017 treedt Het Nieuwe Toezicht in werking. De GGD-inspecteur voelt meer zelfstandig een oordeel over de *kwaliteit* van de kinderopvang en controleert minder aan de hand van allerlei strikte eisen. Het toezicht- en handhavingskader is voor 2017 daarop opnieuw ingericht. We monitoren in 2017 continu hoe de nieuwe werkwijze verloopt. De TH1-inspecteurs bereiden zich in 2016 hierop voor, denken mee en worden geschoold.

Activiteiten in 2017

Kernactiviteiten:

- Jaarlijkse inspectie op locatie van kinderdagopvang, buitenschoolse opvang, gastouderbureaus, peuterspeelzalen en gastouders;
- (Beleids)advisering en voorlichting;
- Inspecties bij piercing, permanente make over units en tattoo bedrijven;
- Inspecties bij schepen in de havens van Delfzijl en Eemmond;
- Inspecties bij seksbedrijven.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Deelprogramma gezondheid Algemeen

De GGD heeft een aantal overlappende taken die de beide andere deelprogramma's raken. Deze taken laten zich het beste groeperen onder het kopje GGD Algemeen. Het deelprogramma gezondheid algemeen bestaat uit de volgende hoofdproducten:

- Lokaal Gezondheidsbeleid;
- Gezondheidsbevordering;
- Epidemiologie;
- GGD als crisisdienst;
- Instandhoudingskosten;
- Kwaliteit.

Relatiebeheer met gemeenten

GGD Groningen wil een vanzelfsprekende en deskundige partner zijn van gemeenten als het gaat om het signaleren van gezondheidsrisico's en het ontwikkelen van (integraal) gezondheidsbeleid. Wij vullen dat in vanuit een onafhankelijke positie, met oog voor het belang van opdrachtgevers en derden. GGD Groningen wil verbinden op wat er echt toe doet als het gaat om de gezondheid van de bevolking.

In 2015 zijn daarom accounthouders aangesteld om de relatie tussen gemeenten en GGD een diepere betekenis te geven. Per cluster van gemeenten (gegroepeerd op indicatie van de komende gemeentelijke herindeling) is een vast contactpersoon aanspreekpunt voor alles wat gezondheid aangaat. Deze accounthouders zullen zich in 2016 en 2017 verder verdiepen in de gemeentelijke wensen en met de gemeenten meedenken. De accounthouder schakelt als procesverantwoordelijke met de achterliggende GGD-organisatie en haar professionals, en zoekt de samenwerking met veldpartners als dat bijdraagt aan de vraag c.q. de gemeentelijke beleidsdoelen en projecten.

Het faciliteren van het accounthouderschap is binnen GGD Groningen opgedragen aan de afdeling Advies en beleid Publieke Gezondheid.

Lokaal gezondheidsbeleid

Wij adviseren en ondersteunen gemeenten op het gebied van Lokaal gezondheidsbeleid (LGB). Gemeenten hebben ingevolge de Wet Publieke Gezondheid (WPG) tot taak om vierjaarlijks een nota lokaal gezondheidsbeleid vast te stellen. De minister geeft hiervoor de kaders aan, maar gemeenten hebben een ruime beleidsvrijheid om deze in te vullen. Nieuw is dat de Inspectie Gezondheid Zorg (IGZ) bij de beoordeling van de (kwaliteit van) de nota's niet zozeer meer kijkt naar de uiteindelijke inhoud, maar vooral naar het proces van totstandkoming en implementatie. Daarbij zijn de dwarsverbanden met andere beleidsdomeinen zoals jeugd, armoede, ruimtelijke ordening, sport en onderwijs cruciaal. Net als in 2016 staat ook in 2017 de relatie van gezondheid met het sociaal domein hoog op de agenda. In 2017 bieden wij in de sfeer van beleid en gezondheidsbevordering ondersteuning bij de ontwikkeling van het beleid en de bijbehorende uitvoeringsprogramma's. De GGD volgt het landelijk beleid en vertaalt dit in de sfeer van advisering naar het lokaal beleid. Monitoring van de effecten van beleid geschiedt via de vierjaarlijkse gezondheidsenquête voor kinderen en jongeren resp. volwassenen en ouderen. Bij de uitvoering van deze taken wordt nauw samengewerkt met de Groninger gemeenten.

Activiteiten in 2017

- Beleidsadvisering;
- Ondersteuning van gezondheidsprogramma's;
- Onderzoek & ontwikkeling;
- Versterking van de preventiestructuur.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Gezondheidsbevordering

In de nieuwe visie op gezondheid en zorg gaan wij niet langer alleen uit van ziekten maar van gezondheid en gedrag: wat kunnen mensen doen om hun gezondheid te bevorderen? In deze visie staat gezondheid als ambitie centraal en versterken wij bij de mogelijkheden, veerkracht en eigen regie van mensen. Ook wanneer sprake is van aanwezige ziekte of beperkingen. Dit geldt niet alleen voor de individuele gezondheid, maar ook op collectief niveau. Investing in bijvoorbeeld arbeid, sport, welzijn, scholing en wonen stimuleert sociale cohesie en versterkt de gemeenschappelijke gezondheid. Aandachtspunt is wel dat niet iedereen het vermogen heeft om zich aan te passen en eigen regie te voeren. Uitgaan van positieve gezondheid vraagt daarom om ondersteuning op maat.

De kerntaak van GB is adviseren en ondersteunen van gemeenten op dit gebied. De gezondheidsbevorderaar houdt zich bezig met alle gedrag gerelateerde gezondheidsproblemen en werkt integraal. Scholen zijn een belangrijke ingang voor Gezondheidsbevordering. Hier wordt vraaggericht en planmatig gewerkt volgens de methodiek 'de Gezonde School'.

Activiteiten in 2017

- Adviseren en ondersteunen van gemeenten, professionals, collega's en intermediairs bij het opzetten en uitvoeren van effectieve programma's en interventies, bijvoorbeeld Gezonde School methodiek, preventie in het Sociale Domein of gezondheid integreren in andere domeinen.

Epidemiologie

Epidemiologie beschrijft de staat van de regionale volksgezondheid en levert een bijdrage aan het verkleinen van gezondheidsverschillen door:

- Gezondheidsproblemen onder de aandacht te brengen
- Analyse van het ontstaan van deze problemen
- Presenteren van trends

Voor gemeenten, zorg- en onderwijsinstellingen is de GGD een vraagbaak voor informatie over leefwijze, volksgezondheid en zorg. De epidemiologen zijn daarnaast betrokken bij evaluatieonderzoeken.

Activiteiten in 2017

- Presenteren van kengetallen over de volksgezondheid, gezondheidszorg en activiteiten van de GGD;
- Bijdragen aan de ontwikkeling van kengetallen over leefwijze in het basis- en voortgezet onderwijs t.b.v. gemeenten en scholen (MijnGGDcheck);
- Ondersteuning van het lokaal gezondheidsbeleid van gemeenten;
- Ontsluiten kengetallen over gezondheid en ziekte via Zorgmonitor Groningen i.s.m. CMO STAMM;
- Deelname aan Consortium Zwangerschap en Geboorte ter verbetering kwaliteit pre- en perinatale zorg, systematische risicosignalering en passende zorgpaden;
- Regionaal gezondheidsonderzoek naar gezondheid en psychosociale gevolgen van aardbevingen i.s.m. RuG, O&S en CMOSTAMM;
- Preventie van suïcide i.s.m. Lentis en Zorginnovatieforum;
- Deelname aan Academische Werkplaats Noord-Nederland.

GGD als crisisdienst

In geval van crises en rampen met betrekking tot de openbare gezondheidszorg zijn de GGD medewerkers inzetbaar. Dit geldt in opgeschaalde én in niet-opgeschaalde situaties, 7 dagen per week, 24 uur per dag. Voor een dergelijke inzet zijn voldoende (geneeskundige) mensen nodig. Te denken is aan een massavaccinatie. De vangnetfunctie sluit hier goed bij aan.

Elke GGD moet volgens de wet een actueel en beoefend GGD RampenOpvangPlan hebben (GROP).

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

De GGD heeft samen met GGD Fryslân en met GGD Drenthe een GROEP en daaraan gekoppelde draaiboeken Infectieziektebestrijding, Medische Milieukunde, Psychosociale Hulpverlening en Geneeskundige Onderzoek bij Rampen. In 2016 en 2017 worden deze draaiboeken geupdated, mede vanwege de ontwikkeling van de organisatie van GGD Groningen en de twee andere GGD'en. Ook in 2016 en 2017 vinden opleiding, training en oefening plaats.

Activiteiten in 2017
Voorbeelden van werkzaamheden zijn:
- Medische Milieukunde (MMK);
- Infectieziektebestrijding;
- Psychosociale hulpverlening;
- Gezondheidsonderzoek bij rampen.

Instandhoudingskosten

Het leveren van de basisfuncties voor het primaire proces van de basisvoorziening in de publieke gezondheidszorg.

De directeur Publieke Gezondheid is directeur zowel voor GGD en GHOR (Wet veiligheidsregio's). De klachtbehandeling is een verplichte functie, gebaseerd op twee wetten. Per 2016 is een nieuwe wet in werking getreden, de wet kwaliteit, klachten en geschillen in de zorg. In 2016 wordt deze vertaald naar betekenis voor GGD. Het kan gevolgen hebben voor de klachtenprocedure van GGD Groningen. Vooralsnog werkt GGD met twee klachtenprotocollen: de klachten over medisch handelen worden behandeld via de Klachtencommissie GGD Groningen met een onafhankelijk voorzitter. De klachten die niet-medisch gerelateerd zijn worden behandeld via een klachtenprotocol van gemeente Groningen (opgesteld op basis van de Awb).

Activiteiten in 2017
In stand houden van de functies:
- Directeur Publieke Gezondheid;
- Klachtbehandeling;
- Kwaliteitscoördinatie;
- directiesecretaris.

Kwaliteit

GGD Groningen heeft haar kwaliteitsmanagementsysteem ingericht volgens de HKZ-norm. Hiervoor ondergaat de GGD jaarlijks een externe audit. In 2015 en 2016 is gewerkt aan het updaten van het kwaliteitsmanagementsysteem en dit wordt in 2016 aantoonbaar gemaakt aan de hand van het certificaat Publieke Gezondheid. In 2017 wordt dit voorgezet.

In 2017, net als in 2016 ligt het accent op het verder verkleinen van mogelijke risico's voor de klant en de klanttevredenheid.

Activiteiten in 2017
- Voortzetten Certificaat Publieke Gezondheid;
- Risico's verkleinen vanuit klantperspectief;
- Structureel meten van klanttevredenheid.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Deelprogramma Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR)

De GHOR valt operationeel onder de PG&Z en formeel onder de Veiligheidsregio.

Ook in 2017 geeft de GHOR invulling aan haar wettelijke taak omtrent de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio vanuit de Wet Veiligheidsregio's en de Wet Publieke Gezondheid.

De GHOR coördineert, stuurt aan en heeft de regie op de geneeskundige hulpverlening in het kader van rampenbestrijding en crisisbeheersing. Daarnaast adviseert de GHOR andere overheden en organisaties. Bij incidenten met een grote maatschappelijke impact heeft de GHOR een rol in de procescoördinatie. De GHOR is dus actief op het snijvlak van publieke gezondheid, zorg en veiligheid. De GGD is uitvoerder van deze taak.

Activiteiten in 2017
- Daadwerkelijke inzet van GHOR-functionarissen tijdens incidenten, rampen en crises en doorontwikkeling van het rampbestrijdingsmodel.
- Voorbereiding op de geneeskundige hulpverlening door het ontwikkelen van plannen, het adviseren van gemeenten (o.a. op het gebied van evenementen) en zorginstellingen (over zorg continuïteit) en het opleiden, trainen en oefenen (zowel mono- als multidisciplinair).
- Het in multidisciplinair verband (mede)uitvoeren van de strategische agenda.
- Advisering bij evenementen, conform de Wet Veiligheidsregio's.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

2.1.2 Wat gaat de uitvoering van de activiteiten kosten in 2017?

(Bedragen x € 1.000,-)

Programma Gezondheid (incl. GHOR)				
	Rekening 2015	Actuele Begroting 2016	Primitieve begroting 2017	Mutatie B2016-2017
Totaal lasten	23.208	24.556	25.022	466
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	14.240	15.484	15.869	385
Overige bijdragen	9.494	9.072	9.153	81
Totaal baten	23.734	24.556	25.022	466
Saldo voor reservemutaties	526	0	0	0
Mutatie reserves				
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
Saldo na reservemutaties	526	0	0	0

In bovenstaand overzicht zijn de totale lasten en de totale baten van het programma gezondheid weergegeven. De toename van de baten en lasten houdt verband met de toegepaste indexeringen en de toe- en afnamen van ontvangen subsidies. In de financiële begroting wordt dit nader toegelicht.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

2.2 Programma RIGG

De 23 Groninger gemeenten hebben de RIGG in het leven geroepen om in de jaren 2015, 2016 en 2017 voor hen gezamenlijk een drietal hoofdtaken in het kader van de Jeugdhulp uit te voeren. Die hoofdtaken zijn:

1. Inkoop, contractbeheer en budgetbewaking
2. Programmering en advisering
3. Kwaliteitsbewaking en methodiekontwikkeling

De gemeenten zijn vanaf 1-1-2015 verantwoordelijk geworden voor de uitvoering van de Jeugdhulp. De inkoop en monitoring voor dat jaar waren vooral gericht op de zorgcontinuïteit en het verkennen van de verschillende aspecten van deze nieuwe taak. Met die kennis is eind 2015 de zorg voor de jaren 2016 en 17 aanbesteed, met vertrouwde en nieuw producten, met nieuwe relaties met en tussen de Jeugdhulpaanbieders en met meer mogelijkheden voor gemeenten om eigen keuzes te maken..

Vanaf 2016 is de gewenste transformatie van de Jeugdhulp meer ingebed in de ingekochte producten. De monitoring zal in dat jaar – naast het uitvoeren van het reguliere contractmanagement - meer gefocust zijn op het op een hoger peil brengen van het functioneren van de basisteams c.q. de toegang en het gebruik en de werking van de (nieuw) ingekochte zorg.

2017 is het voorlopige eindstation van de transformatie van de Jeugdhulp. In dat jaar zullen de gemeenten en zorgaanbieders de punten op de i moeten zetten en de eventuele vervolgstappen formuleren.

Op dit moment is de rol en de positie van de RIGG in de jaren 2018 en verder nog niet bepaald en dat maakt dat haar bijdrage bij de inkoop van de jeugdhulp voor 2018 op dit moment niet volledig te beschrijven is.

Inkoop, contractbeheer en budgetbewaking

Om de ingezette transformatie te kunnen voortzetten, zijn de gemeenten gezamenlijk blijven optrekken bij de inkoop voor de jaren 2016 en 2017. En niet alleen om de administratiekosten te kunnen beperken, maar ook om een sterke onderhandelingspositie in te kunnen nemen richting de jeugdhulpaanbieders. Voor de transformatie van de zorg is de inkoop een belangrijke factor. In de inkoopstrategie sturen we op de gewenste veranderstrategie in de jeugdhulp-structuur en -cultuur. De nieuwe vormen van inkoop hebben niet alleen geleid tot vernieuwde en goedkopere jeugdhulp, maar ook tot samenwerking tussen jeugdhulpaanbieders en samenwerking met gemeenten.

Met de inkoop van de jeugdhulp voor 2017 is ruim 140 miljoen gemoeid. Het budget waarvoor de RIGG namens de 23 gemeenten gezamenlijk heeft ingekocht, is omstreeks 100 miljoen euro. De jeugdhulp wordt in de regio Groningen geleverd door ongeveer 33 contractpartners en bovenregionale jeugdhulpaanbieders met daaronder 160 jeugdhulpaanbieders. Dit is exclusief de vele aanbieders van PGB hulp. Vanaf 2016 zijn de 23 Groninger gemeenten financieel solidair op de gebieden Zorg in Natura en PGB's. De gemeenten maken op het gebied van PGB eigen beleid en stemmen afspraken met ouders af over het eventuele gebruik van een PGB.

Programmering en advisering

De RIGG heeft vanuit een signaleringspositie een adviesfunctie naar alle gemeenten in de GR PG&Z. Vanuit deze functie worden vragen en behoeften van de gemeenten geïnventariseerd en vastgelegd in de vernieuwde transformatieagenda. Op basis van onderzoek en analyse worden de gemeenten op de hoogte gesteld van de kwaliteit en de omvang van de verleende jeugdhulp. Op basis van sturingsvariabelen worden gemeenten geadviseerd welke mogelijkheden er zijn op inhoud en omvang om bij te sturen.

Om dit te kunnen organiseren is een sluitend administratief systeem nodig, waar alle zorgtoewijzingen binnenkomen en worden geanalyseerd. Hiermee kunnen deze gedurende het jaar worden gevolgd en worden de gemeenten geadviseerd op basis van de variabelen om het aantal zorgtoewijzingen bij te

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

sturen waardoor financiële risico's worden voorkomen. De verzamelde en geanalyseerde informatie is voor de RIGG en de gemeenten belangrijke input voor de inkoop van het volgende jaar. Een en ander kan leiden tot een verschuiving in het aanbod, en mogelijk tot verschuiving van aanbieders. Het monitoren is financieel maar ook kwalitatief van aard. Hiervoor worden kwaliteitseisen opgesteld die jaarlijks worden geëvalueerd. Mocht daar aanleiding toe zijn dan kunnen er ook tussentijds acties worden uitgezet. Deze financiële – en kwaliteitseisen zijn input voor de inkoopvoorwaarden en af te sluiten contracten met zorgaanbieders.

Kwaliteitsbewaking en methodiekontwikkeling

De transformatie van de jeugdhulp is een omvangrijke en complexe operatie. Er zal een fundamentele omschakeling nodig zijn in denken en doen van zorg naar ondersteuning, van regie overnemen naar regie versterken. Daarnaast zal het hulpverlenersperspectief moeten afnemen ter versterking van het perspectief van eigen kracht. Tegelijkertijd moeten we ons realiseren dat er intensieve ondersteuning nodig zal blijven voor mensen die niet in staat zijn de regie over hun eigen leven te behouden, als gevolg van een verstandelijke of psychische beperking of opvoedingsonmacht. De intensieve ondersteuning zal ook moeten transformeren. Al in 2014 zijn hiervoor transformatiedoelen bepaald die in projecten zijn uitgezet. In 2016 en 2017 zal hier vervolg aan gegeven worden. Bij de voorbereiding van de inkoop voor 2016 bleek dat de gemeenten nog niet goed in staat zijn om de gewenste transformatie in concrete vormen te vertalen. Om dit toch te kunnen bereiken is nog meer kennis, ervaring en inzicht van de jeugdhulp noodzakelijk. Op enkele transformatie onderdelen hebben jeugdhulpaanbieders in 2015 concrete voorstellen uitgewerkt, maar heel veel vaart had dat nog niet. Bij de aanbesteding voor 2016 en -17 zijn in ieder geval randvoorwaarden geschapen die verdere ontwikkeling mogelijk maakt.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

2.2.1 Welke opdrachten moet de RIGG uitvoeren en welke activiteiten worden daarvoor verricht in 2017?

De Groninger gemeenten hebben besloten om de volgende hoofdtaken te beleggen in de RIGG.

1. Advies (programmering en advisering)
2. Inkoop (contractering, contractbeheer en budgetbewaking)
3. Kwaliteit (kwaliteitsbewaking en methodiekontwikkeling)

Het opdragen van deze drie hoofdtaken aan de RIGG heeft mede tot doel om bij de inkoop en contractering de balans te houden tussen de financiële en inhoudelijke (kwaliteits)afwegingen. Daarnaast is door het opnemen van de programmeerfunctie het lange termijn perspectief geborgd.

Advies (programmering en advisering)

Bij de uitvoering van het nieuwe jeugdstelsel zetten de gemeenten in op transformatie van de jeugdhulp door middel van onder meer:

- het versterken van de eigen kracht van jeugdigen, gezin en sociale omgeving,
- het verbeteren van de samenwerking rond jeugdigen en gezinnen,
- het inperken van onnodige medicalisering,
- het beheersen van de kosten
- en het voorkomen van versnippering van de zorg en meer ruimte voor professionals.

Daartoe is een transformatieagenda opgesteld die jaarlijks wordt bijgesteld naar aanleiding van de behaalde resultaten en ontwikkelingen.

De adviesfunctie van de RIGG aan alle gemeenten krijgt samen met de vertegenwoordigers van de 8 regio's, op basis van die transformatieagenda, vorm en inhoud. De RIGG heeft daarnaast een brede adviesfunctie richting gemeenten.

Inmiddels is een deel van de beoogde transformatie bij de inkoop van de jeugdhulp 2016 en 17 ingebed in de nieuwe contracten met de zorgaanbieders. Op onderdelen werken we verder aan de concretisering van de zogenaamde transformatie opdrachten via projecten met gemeenten en zorgaanbieders.

Daarnaast is er een Expertpool gevormd voor de ondersteuning van gemeentelijke basisteams en de zorgaanbieders bij het realiseren van de transformatiedoelen.

Inrichting en inhoudelijke coördinatie van de Expertpool

Door middel van de Expertpool voegen we specialistische kennis en expertise toe aan de professionals in de gemeentelijke basisteams én het proces van samenwerken aan een snellere en efficiëntere zorgtoeleiding. Specifieke taken van de expertpool zijn: het geven van consultatie en advies, adviseren ten behoeve van de inzet van intensieve ondersteuning en de (tijdelijk) inzet leveren van specialistisch casemanagement. De expertpool bestaat uit diverse deskundigen met uiteenlopende kennisgebieden opgedeeld in acht regionaal georganiseerde teams.

Inkoop in 2017 (Inkoop 2018 en contractbeheer en budgetbewaking)

Budgetbewaking en Contractbeheer

De RIGG voert het betalingsverkeer uit tussen gemeenten en aanbieders van zorg in natura (ZIN). Ze heeft daardoor zicht op de uitputting van de zorgbudgetten en ze rapporteert daarover. De RIGG monitort samen met de gemeente het PGB-gebruik in onze regio. Ze adviseert het bestuur, individuele gemeenten en zorgaanbieders als een budgetoverschrijding dreigt of als de balans tussen ZIN en PGB te ver uitslaat..

Daarnaast heeft de RIGG de taak om de in de contracten opgenomen afspraken zowel inhoudelijk als financieel te beheren. De informatie die de RIGG daarmee in 2017 verkrijgt vormt weer één van de bouwstenen voor het vormgeven van de inkoop in het daarop volgende jaar 2018.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

De Inkoop voor het jaar 2018

Het Dagelijks bestuur en de besturen van de Groninger gemeenten hebben nog niet besloten dat de RIGG de inkoop voor 2018 zal verzorgen. Het is zeer waarschijnlijk dat de RIGG in ieder geval nog de intensieve zorg en de bovenregionale zorg zal aanbesteden. Voor de overige zorg zal de RIGG wel de voorbereidingen treffen, zoals informatie vergaren, voorstellen en adviezen over de inkoop aan de gezamenlijke en individuele gemeenten verstrekken met een relatie aan de nog te realiseren transformatie doelen.

Of de RIGG die inkoop voor 2018 ook daadwerkelijk gaat uitvoeren zal in een later stadium besloten worden.

Kwaliteit (kwaliteitsbewaking en methodiekontwikkeling)

In de overeenkomsten met de zorgaanbieders neemt de RIGG de kwaliteitseisen op die gekoppeld zijn aan de wettelijke eisen, de landelijk opgestelde kwaliteitseisen en de kwaliteitsnormen en beroepscodes van de beroepsgroep. Investerings in de kwaliteit van de jeugdhulp worden mogelijk gemaakt door de al eerder genoemde transformatie opdrachten. Deze opdrachten moeten leiden tot realisatie van de transformatie doelen van het nieuwe Jeugdstelsel en de Jeugdwet.

Activiteiten in 2017

- De regionale Transformatieagenda Jeugdhulp 2017 – 2018 opstellen
- Het transformatieproces bij gemeenten en aanbieders begeleiden en ondersteunen
- De Expertpool inrichten op basis van de inkoop 2017 en inhoudelijk coördineren
- Het toegankelijk maken van informatie over de ingekochte producten bij de gecontracteerde Jeugdhulpaanbieders
- Het bestuur en de individuele gemeenten adviseren
- De Inkoop Jeugdhulp in natura voor het jaar 2018 voorbereiden en (deels) aanbesteden
- Het betalingsverkeer en de budgetbewaking voor de zorgbudgetten ZIN van 2016 verzorgen
- Het gebruik en de financiering van de door de gemeenten afgegeven PGB's monitoren.
- Het beheer van de contracten voor 2017 uitvoeren
- De applicaties voor het berichtenverkeer tussen gemeenten en zorgaanbieders laten functioneren
- De uitvoering van de Jeugdhulp inhoudelijk en financieel monitoren en het bestuur en gemeenten voorzien van stuur- en beleidsinformatie.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

2.2.2 Wat gaat de uitvoering van de activiteiten kosten in 2017?

Exploitatieoverzicht 2017 programma RIGG

Hieronder volgt het exploitatieoverzicht van de begrote en gerealiseerde lasten en baten van het programma RIGG:

(Bedragen x € 1.000,-)

Programma RIGG				
	Rekening 2015	Actuele Begroting 2016	Primitieve begroting 2017	Mutatie B2016-2017
Totaal lasten	1.922	2.091	1.969	-122
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	1.602	1.918	1.969	51
Overige bijdragen	493	0	0	0
Totaal baten	2.095	1.918	1.969	51
Saldo voor reservemutaties	173	-173	0	173
Mutatie reserves				
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	173	0	-173
Saldo na reservemutaties	173	0	0	0

De RIGG is een door de 23 gemeenteraden gemandateerde uitvoeringsorganisatie. De jeugdhulp-budgetten blijven daarmee op de begroting staan van de deelnemende gemeenten in de GR PG&Z. In de begroting van de GR PG&Z worden slechts de lasten van de uitvoeringsorganisatie zichtbaar gemaakt.

De omvang van de gemeentelijke bijdragen is in 2017 is gelijk aan de begroting 2016 plus een loon/prijscompensatie van 2,67%.

In 2017 zijn de lasten lager dan in 2016 omdat we verwachten dat in dat jaar de landelijke ict-verbindingen geheel zullen werken. De monitoring van het gebruik van ZIN en PGB en de werking van de Toegang zal dan nog steeds actueel zijn. Deze elementen vragen meer budget dan bij de start van de RIGG in de begroting van 2015 was voorzien.

Het is op dit moment nog niet in te schatten wat de rol van de RIGG zal zijn bij de inkoop van de Jeugdhulp voor het jaar 2018 en welke kosten daarmee gemoeid zijn. Hetzelfde geldt voor de mogelijke kosten voor overdrachtswerkzaamheden aan gemeenten als de RIGG een kleinere of geen rol meer zou krijgen na 2017. Zodra daar meer duidelijkheid over komt zal de begroting 2017 - indien nodig - daarop worden aangepast (bij de actualisatie van de begroting 2017).

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

2.3 Het overzicht van algemene dekkingsmiddelen

In het besluit begroting en verantwoording (BBV) is voorgeschreven dat we ingaan op de zogenaamde algemene dekkingsmiddelen. Het gaat dan om inkomsten waarvan de besteding niet gebonden is en die daarom niet als baten op de programma's worden verantwoord. Van dergelijke inkomsten is binnen de PG&Z-regeling echter geen sprake.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

3. Paragrafen

3.1 Lokale heffingen

Het belangrijkste doel van de PG&Z-regeling is de gezamenlijke uitvoering van wettelijke taken op het gebied van de collectieve preventieve gezondheidszorg en rampenbestrijding, voor gemeenschappelijke kosten. Dit houdt in dat de voor uitvoering van de taken gemaakte kosten worden toegerekend aan de afnemende gemeenten. Meestal wordt het aantal inwoners in een gemeente als verdeelsleutel gebruikt. In de bijlagen is het overzicht opgenomen van de op deze wijze bepaalde GGD-tarieven 2017 voor wat betreft de gemeenschappelijke taken en de specifiek regionale taken.

Voor de RIGG wordt het zorgbudget per gemeente als verdeelsleutel gehanteerd. De zorgbudgetten voor 2017 worden in de loop van 2016 bekendgemaakt. De indicatieve bijdrage per gemeente aan de RIGG voor 2017, bij gelijkblijvende verhoudingen, is opgenomen in de bijlage van deze begroting.

Naast deze kostenverrekening komen eigen, door het bestuur vast te stellen, vrij besteedbare lokale heffingen niet voor. Het BBV stelt het verplicht hieraan in deze paragraaf 'lokale heffingen' aandacht te besteden.

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het BBV schrijft voor dat in de jaarrekening een beoordeling moet worden gegeven van het weerstandsvermogen. Deze beoordeling geeft aan hoe robuust de begroting is. Een robuuste begroting houdt volgens de BBV-voorschriften in dat niet elke financiële tegenvaller in de begroting dwingt tot bezuinigen. De beoordeling van het weerstandsvermogen bestaat uit de volgende componenten:

- I. de weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeenschappelijke regeling beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- II. een inventarisatie van de risico's;
- III. het beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's een beoordeling van het weerstandsvermogen;
- IV. de kengetallen om inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling.

3.2.1 Weerstandscapaciteit PG&Z-regeling

Onderstaand overzicht geeft een beeld van de verwachte stand van de reserves waarover de PG&Z-regeling per 31-12-2016 beschikt bij ongewijzigd beleid.

Egalisatiereserve (*€ 1.000,-)	Stand 31-12-2016	In weerstands- vermogen
Reserve Gezondheid	890	890
Reserve RIGG	0	0
Bestemmingsreserves		
Gezondheidsprofielen	117	117
Managementinfo JGZ	52	52
Dossierherstel JGZ	229	229
Organisatie ontwikkeling GGD	250	250
Individueel Keuzebudget	504	504
Saldo na reservemutaties	2.042	2.042

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

In bovenstaande geprognosticeerde stand is met de volgende mutaties rekening gehouden:

- de resultaatbestemming 2014 conform besluitvorming algemeen bestuur d.d. 3 juli 2015;
- de voor het boekjaar 2015 begrote mutaties in de reserves;
- de voor het boekjaar 2015 verwachte inzet van de bestemde reserves per einde boekjaar conform hun doelstelling;
- de voor het boekjaar 2016 begrote mutaties in de reserves.

Bestemmingsreserves moeten tot het weerstandsvermogen worden gerekend omdat het PG&Z-bestuur bevoegd is de bestemming van deze middelen te wijzigen.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

3.2.2 Risico's en ontwikkelingen

We monitoren de risico's voor uitvoering van de PG&Z-taken voortdurend in het kader van de begrotingscyclus en, meer gericht op de reguliere bedrijfsprocessen, via uitvoering van het jaarplan AO/IC. Onderstaand overzicht geeft een beeld van de risico's die de PG&Z-regeling kent, voor de afdekking waarvan geen middelen beschikbaar zijn.

Risico's (* € 1.000)	Actueel vanaf	Bedrag I	Bedrag S	Kans
Forensische geneeskunde	2012	p.m.		
SSC			300	75
Totaal			300	75

Hierna volgt een korte toelichting op bovenvermelde risico's:

	Forensische geneeskunde
Programma	GGD
Omschrijving	De forensische geneeskunde van GGD Groningen voert naast de gemeentelijke lijkschouw voor de politie ook de arrestantenzorg en forensisch medisch onderzoek uit. De uitvoering van de forensische geneeskunde voor de politie is in 2015 aanbesteed op de schaal van de politieregio's. GGD Groningen, Friesland en Drenthe vormen samen de schaal van de politieregio Noord-Nederland. Om verschillende redenen heeft de politie deze aanbesteding gestaakt. In 2017 volgt naar alle waarschijnlijkheid een nieuwe aanbesteding voor forensische taken. Bij een onvoldoende concurrerende inschrijving verliest de GGD de aanbesteding. Als dit het geval is, ontstaat er een financieel probleem. Als het wel gegund wordt, zijn de voorwaarden en consequenties niet bekend.
Risico	De forensische geneeskunde is 24/7 inzetbaar. Door enerzijds tekort aan aanwas van nieuwe forensische artsen en anderzijds te verwachten uitstroom komt deze inzetbaarheid onder druk te staan. De GGD blijkt bij een aanbesteding onvoldoende in staat om een concurrerende inschrijving te doen.
Kans	Versterking van regionale samenwerking verbetert de kwaliteit van het geleverde product en verstevigt de onderhandelingspositie bij een aanbesteding.
Actie	Actieve werving van nieuwe forensische artsen. Verder versterken van samenwerking tussen de noordelijke GGD-en op gebied van forensische geneeskunde.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

	SSC
Programma	GGD
Omschrijving	De vorming van het shared service center (SSC) binnen de gemeente Groningen is per januari 2014 gerealiseerd. In 2014 is hard gewerkt aan het op orde brengen van de benodigde processen en de dienstverlening. GGD Groningen is een onderdeel van gemeente Groningen en daarmee aangewezen op de dienstverlening vanuit SSC voor de ondersteuning. Aangezien GGD Groningen werkt voor 23 Groninger gemeenten heeft deze een andere positie binnen de gemeente. De kwaliteitsnorm vanuit GGD wordt door het SSC nog niet altijd gehaald en/of er is meer (tijds)investering vanuit GGD voor nodig. Dat vraagt soms om extra inhuur van capaciteit bij de GGD. Daarmee is er kans dat de bezuiniging door SSC op een andere manier weer terug komt.
Risico	300 duizend euro
Kans	75%
Actie	GGD stuurt op kwaliteit dienstverlening SSC en onderneemt actie indien nodig om de kwaliteit op peil te houden.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Hieronder volgt een korte toelichting op de ontwikkelingen:

Ontwikkeling Gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg (PG&Z)	
Programma	Gezondheid
Omschrijving	De gemeenschappelijke regeling PG&Z is op 1 januari 2014 in werking getreden. Bij de vaststelling is afgesproken de gemeenschappelijke regeling na twee jaar te evalueren. De evaluatie leidt mogelijk tot aanpassingen in de gemeenschappelijke regeling.
Actie	Samen met gemeenten een gedegen evaluatie uitvoeren en daarop voortvloeiende acties uitvoeren.

Ontwikkeling GGD Groningen	
Programma	Gezondheid
Omschrijving	Eind 2015 heeft de Directeur Publieke Gezondheid de opdracht gekregen om samen met gemeenten de koers voor publieke gezondheid en toekomstscenario's voor de GGD te bepalen. Dit moet in 2016 leiden tot een besluit van de 23 gemeenten over wat zij vanaf 2018 van de GGD vragen. Afhankelijk van het scenario waartoe gemeenten besluiten vraagt dit om een forse verandering. Er kan sprake zijn van frictiekosten en investering van gemeenten in het anders organiseren van een aantal taken.
Actie	Samen met de gemeenten blijvend het gesprek voeren over de toekomst GGD Groningen.

Decentralisatie-uitkering CJG	
Programma	GGD
Omschrijving	Vanaf 1 januari 2009 voert GGD Groningen de Jeugdgezondheidszorg voor 0-4 jarigen uit in de provincie Groningen. Van oudsher is er een andere financieringssysteem voor JGZ 0-4 dan voor JGZ 4-19. Voor een inhoudelijke en principiële discussie over een (andere) sleutel voor de financiering van de JGZ 0-4 jaar in samenhang met de totale Jeugdzorg, zijn we nog in afwachting van het financiële Jeugdzorgstelsel (financiering in het kader van de Jeugdwet en de toekomst van de DU CJG). Onduidelijk is wat voor financiële gevolgen dit met zich mee zal brengen.
Actie	Landelijke ontwikkelingen afwachten

De weerstandscapaciteit is toereikend om de gesignaleerde risico's op te vangen.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

3.2.3 Beleid betreffende weerstandscapaciteit en risico's

De PG&Z-regeling hanteert de volgende begrotingsdiscipline:

- Binnen de exploitatie van de PG&Z-regeling wordt onderscheid gemaakt tussen:
 - o gemeenschappelijke taken, gefinancierd met een bijdrage per inwoner
 - o gemeentespecifieke taken, gefinancierd met een bijdrage per inwoner
 - o gemeentespecifieke taken, gefinancierd met een uur- of pakkettarief per gemeente
 - o taken voor derden, tenminste kostendekkend begroot
- Voor de gemeenschappelijke taken is egalisatie van niet-begrote baten en lasten via een beperkte egalisereserve toegestaan. Saldo op gemeentespecifieke taken worden afgerekend met de afnemende gemeenten. Als de afwijkingen op gemeenschappelijke taken de grenzen van de egalisereserve te buiten gaan, worden deze ook met de deelnemende gemeenten verrekend. Het financiële beleid is erop gericht dergelijke nacalculatorische verrekeringen tot een minimum beperkt te houden.
- Niet-bestede subsidiegelden worden toegevoegd aan de post vooruitontvangen middelen, waarvan de besteding gebonden is aan de voorwaarden van de subsidiegever.

3.2.4 Kengetallen ter ondersteuning van de beoordeling van de financiële positie

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling. Om dit te bereiken wordt vanuit het BBV voorgeschreven dat de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing de volgende kengetallen bevat: netto schuldquote, solvabiliteitsratio en structurele exploitatieruimte.

Hieronder wordt per kengetal weergegeven welke verhouding wordt uitgedrukt:

De **netto schuldquote** weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeenschappelijke regeling ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Bij de berekening dit kengetal voor de begroting is een raming gemaakt.

De **solvabiliteitsratio** geeft inzicht in de mate waarin de gemeenschappelijke regeling in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van de gemeenschappelijke regeling volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

De **structurele exploitatieruimte** vergelijkt de structurele baten en structurele lasten met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder rente en aflossing) te dekken. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage.

Deze kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeenschappelijke regeling beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Financiële kengetallen begroting 2017 PG&Z

Begroting jaar 2017	Verloop van de kengetallen		
	Verlag. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017
Kengetallen:			
netto schuldquote	-5,99%	-6,22%	-6,47%
solvabiliteitsratio	15,34%	15,44%	15,55%
structurele exploitatieruimte	0,00%	0,00%	0,00%

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Zoals al eerder aangegeven, laat de PG&Z-regeling de activiteiten voor haar programma's uitvoeren door de GGD van de gemeente Groningen. De gebouwen van de GGD zijn eigendom van de gemeente Groningen.

3.4 Financiering

In het treasurystatuut van de gemeenschappelijke regeling PG&Z is bepaald dat de regeling haar investeringen in beginsel financiert uit eigen middelen, verkregen uit bijdragen van deelnemende gemeenten. Daarnaast regelt het statuut, dat wanneer de eigen financieringsmiddelen ontoereikend zijn, voor investeringen aanvullende financiering kan worden aangetrokken.

3.5 Bedrijfsvoering

Het bijzondere van de PG&Z-regeling is dat deze geen eigen uitvoerend apparaat heeft. In artikel 10 lid 2 van de regeling staat namelijk dat de gemeenschappelijke regeling opdracht verstrekt aan de gemeente Groningen om de werkzaamheden voor de gemeenschappelijke regeling uit te voeren. De PG&Z-regeling heeft dus strikt genomen geen eigen bedrijfsvoering.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

FINANCIËLE BEGROTING 2017

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING

PUBLIEKE GEZONDHEID

&

ZORG

GRONINGEN

(PG&Z-regeling)

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Financiële begroting 2017

1. Inleiding

In deze begroting treft u de financiële uitwerking aan van de programmaplannen uit de beleidsbegroting. In deze begroting treft u achtereenvolgens aan:

- de exploitatieoverzichten voor het programma Gezondheid onderverdeeld naar de deelprogramma's Lokaal gerichte Zorg & Jeugd, Specialistische zorg & veiligheid, GGD Algemeen en GHOR;
- het exploitatieoverzicht voor het programma RIGG;
- het overzicht van incidentele baten en lasten;
- de uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting;
- de meerjarenraming en toelichting.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

2. Het overzicht van baten en lasten en de toelichting

2.1 Programma Gezondheid

Exploitatieoverzicht 2017 programma Gezondheid

Hieronder volgt het exploitatieoverzicht van de begrote en gerealiseerde lasten en baten van het programma Gezondheid:

(Bedragen x € 1.000,-)

Programma Gezondheid (incl. GHOR)				
	Rekening 2015	Actuele Begroting 2016	Primitieve begroting 2017	Mutatie B2016-2017
Totaal lasten	23.208	24.556	25.022	466
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	14.240	15.484	15.869	385
Overige bijdragen	9.494	9.072	9.153	81
Totaal baten	23.734	24.556	25.022	466
Saldo voor reservemutaties	526	0	0	0
Mutatie reserves				
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
Saldo na reservemutaties	526	0	0	0

In bovenstaand overzicht zijn de totale lasten en de totale baten van het programma Gezondheid weergegeven. Ingaande 2015 is ook de GHOR onderdeel van het programma gezondheid. Buiten indexatie voor loon- en prijsstijgingen zijn geen nieuwe ontwikkelingen of maatregelen meegenomen, die tot een wijziging van het GGD-tarief leiden. De cijfers van de begroting 2016 betreffen de actuele begroting voor het jaar 2016.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Toelichting op verschil tussen begroting 2017 en begroting 2016 per deelprogramma.

(Bedragen x € 1.000,-)

Deelprogramma LGZ&J				
	Rekening 2015	Actuele Begroting 2016	Primitieve begroting 2017	Mutatie B2016-2017
Totaal lasten	16.045	16.413	16.723	310
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	10.493	11.680	11.963	283
Overige bijdragen	5.416	4.733	4.760	27
Totaal baten	15.909	16.413	16.723	310
Saldo voor reservemutaties	-136	0	0	0
Mutatie reserves				
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
Saldo na reservemutaties	-136	0	0	0

Ontwikkeling baten:

Indexatie Bijdrage gemeenschappelijke regeling 2,67%	108
Bijstelling dienstverlening PGA	PM
Indexatie Bijdrage JGZ 0-4	175
Overige baten	27

Totaal baten 310

Ontwikkeling lasten:

Indexatie lasten 310

Totaal lasten 310

- De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling wordt in 2017 met 2,67 % geïndexeerd. Zie separate uitleg in paragraaf 3.7.
- De bijstelling dienstverlening PGA is (reeds) verwerkt in de actualisatie van de begroting 2016, ten opzichte van 2015 zorgt deze echter voor een stijging van de baten (en de lasten).

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

(Bedragen x € 1.000,-)

Deelprogramma SZ&V				
	Rekening 2015	Actuele Begroting 2016	Primitieve begroting 2017	Mutatie B2016-2017
Totaal lasten	4.351	5.063	5.137	74
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	2.621	2.647	2.718	71
Overige bijdragen	2.363	2.416	2.419	3
Totaal baten	4.984	5.063	5.137	74
Saldo voor reservemutaties	633	0	0	0
Mutatie reserves				
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
Saldo na reservemutaties	633	0	0	0

Ontwikkeling baten:

Indexatie Bijdrage gemeenschappelijke regeling 2,67%	71
Bijstelling dienstverlening PGA	PM
Overige baten	3

Totaal baten

74

Ontwikkeling lasten:

Indexatie lasten	71
Bijstelling dienstverlening PGA	PM
Overige lasten	3

Totaal lasten

74

- De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling wordt in 2017 met 2,67% geïndexeerd. Zie separate uitleg in paragraaf 3.7.
- De bijstelling dienstverlening PGA is (reeds) verwerkt in de actualisatie van de begroting 2016, ten opzichte van 2015 zorgt deze echter voor een stijging van de baten (en de lasten).

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

(Bedragen x € 1.000,-)

Deelprogramma GGD Algemeen				
	Rekening 2015	Actuele Begroting 2016	Primitieve begroting 2017	Mutatie B2016-2017
Totaal lasten	1.153	1.240	1.273	33
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	1.126	1.157	1.188	31
Overige bijdragen	56	83	85	2
Totaal baten	1.182	1.240	1.273	33
Saldo voor reservemutaties	29	0	0	0
Mutatie reserves				
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
Saldo na reservemutaties	29	0	0	0

Ontwikkeling baten:

Indexatie Bijdrage gemeenschappelijke
regeling 2,67% 31

Overige baten 2

Totaal baten

33

Ontwikkeling lasten:

Toename uitbesteed werk GGD

33

Totaal lasten

33

- De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling wordt in 2017 met 2,67% geïndexeerd. Zie separate uitleg in paragraaf 3.7.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

(Bedragen x € 1.000,-)

Deelprogramma GHOR				
	Rekening 2015	Actuele Begroting 2016	Primitieve begroting 2017	Mutatie B2016-2017
Totaal lasten	1.659	1.840	1.889	49
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	0	0	0	0
Overige bijdragen	1.659	1.840	1.889	49
Totaal baten	1.659	1.840	1.889	49
Saldo voor reservemutaties	0	0	0	0
Mutatie reserves				
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0
Saldo na reservemutaties	0	0	0	0

Ontwikkeling baten:

Indexatie bijdrage Veiligheidsregio 49

Totaal baten 49

Ontwikkeling lasten:

Toename uitbestede werk GGD 49

Totaal lasten 49

- De Veiligheidsregio Groningen heeft de bijdrage aan de GHOR met 49 duizend euro verhoogd wegens indexatie.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

2.2 Programma RIGG

Exploitatieoverzicht 2017 programma RIGG

Hieronder volgt het exploitatieoverzicht van de begrote en gerealiseerde lasten en baten van het programma RIGG:

(Bedragen x € 1.000,-)

Programma RIGG				
	Rekening 2015	Actuele Begroting 2016	Primitieve begroting 2017	Mutatie B2016-2017
Totaal lasten	1.922	2.091	1.969	-122
Bijdrage gemeenschappelijke regeling	1.602	1.918	1.969	51
Overige bijdragen	493	0	0	0
Totaal baten	2.095	1.918	1.969	51
Saldo voor reservemutaties	173	-173	0	173
Mutatie reserves				
Toevoeging	0	0	0	0
Onttrekking	0	173	0	-173
Saldo na reservemutaties	173	0	0	0

Ontwikkeling baten:

Indexatie bijdrage RIGG 2,67 %	51
Totaal baten	51

Ontwikkeling lasten:

Afname incidenteel ICT budget	-122
Totaal lasten	-122

Mutatie reserves:

Onttrekking egaliseringsreserve RIGG	173
Totale mutatie reserves	173

De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling wordt in 2017 met 2,67% geïndexeerd. De totale lasten zijn lager dan in 2016 omdat de verwachting is dat de landelijke ict-voorzieningen tegen die tijd wel goed zullen draaien.

Overzicht incidentele baten en lasten

In de begroting van de PG&Z-regeling voor het jaar 2017 zijn geen incidentele baten of lasten opgenomen.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

3. Financiële positie en meerjarenraming

In dit hoofdstuk gaan wij in op diverse, in het besluit begroting en verantwoording voorgeschreven aspecten van de financiële positie en meerjarenraming van de PG&Z-regeling.

3.1 Bestaand en nieuw beleid

In de inleiding van de beleidsbegroting hebben wij aangegeven te streven naar een zo stabiel mogelijk financieel meerjarenperspectief. De GGD en de RIGG zullen in 2017 ontwikkelingen doormaken op basis van nog door het bestuur te nemen besluiten over de toekomst van beide onderdelen. Omdat daarover op dit moment nog geen zekerheid bestaat kunnen de effecten van deze ontwikkelingen nog niet in deze begroting worden verwerkt.

De nu voorliggende begroting bevat per saldo geen voorstellen voor mutaties in de gemeentelijke bijdragen, behoudens de gebruikelijke indexeringen voor loon- en prijsontwikkelingen. Wij hebben de financiële effecten van ontwikkelingen die we wel kunnen kwantificeren geïnventariseerd en verwerkt in een financieel meerjarenperspectief 'going concern', dus alsof de GGD en de RIGG niet wijzigen na 1 januari 2017.

Schatting indexeringspercentages

Voor de begroting 2017 gaan we uit van een indexatie van de inwonerbijdrage voor loon en prijsontwikkelingen van 2,67% (zie paragraaf 3.7). Dit is nominaal 436 duizend euro.

3.2 Vaste arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

De PG&Z-regeling heeft geen eigen personeel in dienst. Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen raken de PG&Z-regeling dan ook via het aanbestede werk van de gemeente Groningen.

3.3 Investerings

Voor het jaar 2017 zijn er geen grote vervangingsinvesteringen gepland.

3.4 Financiering

In het treasurystatuut van de gemeenschappelijke regeling is bepaald dat de PG&Z-regeling wat betreft investeringen deze in beginsel financiert uit eigen middelen, verkregen uit bijdragen van deelnemende gemeenten. Voor de vervanging van het materieel van de regionale brandweer is dit principe tot op heden onverkort toegepast.

Daarnaast regelt het statuut dat wanneer de eigen financieringsmiddelen ontoereikend zijn, voor investeringen aanvullende financiering kan worden aangetrokken.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

3.5 *Verloop reserves*

In de paragraaf Weerstandsvormogen en risicobeheerding van de beleidsbegroting is al een beoordeling gegeven van de weerstandscapaciteit in relatie tot de beschreven risico's.

In dit en het volgende onderdeel gaan we nader in op het geprognosticeerde verloop van de afzonderlijke reserves en voorzieningen, zoals dat blijkt uit het 'verloopoverzicht reserves en voorzieningen'.

- De egaliseringsreserve Gezondheid heeft als doel onvoorziene schommelingen in de exploitatie van het programma gezondheid op te vangen.
- De bestemmingsreserve gezondheidsprofielen is bestemd om de schommelende kosten van de 4-jaarlijkse gezondheidsenquêtes te dekken.
- De bestemmingsreserve managementinfo JGZ is bestemd om de éénmalige implementatie- en inrichtingskosten van een managementinformatiesysteem op te vangen.
- De reserve Dossierherstel JGZ is bestemd voor herstel en kwaliteitsverbetering dossiers JGZ.
- De reserve Organisatieontwikkeling GGD is bestemd ter demping van de kosten die optreden in het traject waarin de GGD zich bevindt.

3.6 *Verloop voorzieningen*

Er zijn geen voorzieningen aanwezig binnen de PG&Z-regeling.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

3.7 *Meerjarenraming en toelichting*

Op basis van extrapolatie volgt hierna de (voorlopige) meerjarenraming conform de voorschriften van het besluit begroting en verantwoording hieromtrent. Voor de PG&Z-regeling zijn de baten, lasten en het saldo daartussen per jaar geraamd. De meerjarenraming sluit aan bij de ontwikkelingen zoals die in het voorgaande zijn geïnventariseerd en beschreven.

De meerjarenraming die nu voorligt, geeft een sluitend beeld voor de komende jaren zonder extra bijdragen van de gemeenten, behoudens de gebruikelijke indexeringen. Voor deze indexeringen is voor 2017 voorlopig rekening gehouden met een loon- en prijscompensatie van 2,67%. Deze is als volgt opgebouwd:

Indexatie PG&Z 2017			Aandeel
Loonontwikkeling 2017			
Verwachte loonstijging in 2017	1,00%		
Inhaaleffect 2016 Groningen-PG&Z 2016 (Groningen 2,69%; PG&Z 1% ---> 2,69 -/- 1 = 1,69%)	1,69%		
Verwachte sociale lasten mutatie 2017			
Vergoeding incidentele beloning			
Pensioenpremie aanpassing ABP	0,40%		
Totaal verwachte loonontwikkeling 2017		3,09%	80%
Prijsontwikkeling 2017			
Verwachte prijsontwikkeling 2017	1,00%		
Totaal verwachte prijsontwikkeling 2017		1,00%	20%
Te gebruiken		2,67%	

Bovenstaande indexering is ontleend aan de systematiek van de gemeente Groningen. Bij de definitieve vaststelling van de begroting zal het definitieve indexpercentage worden meegenomen. In de indexatie van 2017 is een inhaaleffect opgenomen over het jaar 2016. Ten tijde van het opstellen van de begroting 2016, in de winter van 2015, was de heersende verwachting een zeer beperkte loonontwikkeling van de ambtenarensalarissen. In 2015 is echter een loonsverhoging doorgevoerd en onlangs is een principe akkoord tussen de VNG en de bonden gesloten waarin een loonsverhoging van 3,4% wordt afgesproken die grotendeels al in 2016 ingaat. Om deze reden is de indexatie van de PG&Z voor 2017 hoger dan in de laatste jaren gebruikelijk.

Aansluitend op de meerjarenraming treft u een meerjarenoverzicht van de ontwikkeling van de gemeentelijke bijdrage per programma voor de periode 2017 – 2020. In dit overzicht zijn de ontwikkelingen als genoemd onder 3.1 buiten beschouwing gelaten.

In de jaren na 2017 is een index gehanteerd van 2 % die aansluit bij de huidige verwachtingen voor die periode.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Effecten van indexatie op bijdrage Gemeenschappelijke Regeling per deelprogramma

(Bedragen x € 1.000,-)

Programma Gezondheid (incl. GHOR)	
Deelprogramma LGZ&J	283
Deelprogramma SZ&V	71
Deelprogramma GGD Algemeen	31
Deelprogramma GHOR (overige bijdrage)	
	385
Programma RIGG	51
Totaal	436

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Meerjarenbeeld PG&Z 2017-2020

(bedragen x € 1.000,-)

Programma Gezondheid (incl. GHOR)	<i>index</i>	<i>index</i>	<i>index</i>	<i>index</i>
	2,67%	2,00%	2,00%	2,00%
Deelprogramma	2017	2018	2019	2020
LGZ&J	16.807	13.318	13.585	13.856
SZ&V	5.137	5.240	5.345	5.451
GGD Algemeen	1.188	1.212	1.236	1.261
GHOR	1.889	1.927	1.965	2.005
Totaal Gezondheid	25.021	21.696	22.130	22.573

Programma RIGG

Totaal RIGG	1.969	2.008	2.049	2.090

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

MEERJARENONTWIKKELING 2017-2020 PG&Z inwonerbijdrage					
Gehanteerde index:		2,67%	2,00%	2,00%	2,00%
	2016	2017	2018	2019	2020
Gemeenschappelijke taken per deelprogramma	actueel				
Programma Gezondheid					
LGZ&J					
Saldo begroting vorig jaar:	€ 6,92	€ 7,11	€ 7,25	€ 7,40	
bezuinigingen	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	
Nominale compensaties e.d.	€ 0,19	€ 0,14	€ 0,15	€ 0,15	
Saldo begroting nieuw jaar	€ 6,92	€ 7,11	€ 7,25	€ 7,40	€ 7,54
SZ&V					
Saldo begroting vorig jaar:	€ 4,53	€ 4,66	€ 4,75	€ 4,85	
bezuinigingen	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	
Nominale compensaties e.d.	€ 0,13	€ 0,09	€ 0,10	€ 0,10	
Saldo begroting nieuw jaar	€ 4,53	€ 4,66	€ 4,75	€ 4,85	€ 4,94
GGD algemeen					
Saldo begroting vorig jaar:	€ 1,98	€ 2,03	€ 2,07	€ 2,12	
bezuinigingen	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	
Nominale compensaties e.d.	€ 0,05	€ 0,04	€ 0,04	€ 0,04	
Saldo begroting nieuw jaar	€ 1,98	€ 2,03	€ 2,07	€ 2,12	€ 2,16
Totaal programma Gezondheid					
Saldo begroting vorig jaar:	€ 13,43	€ 13,80	€ 14,07	€ 14,36	
bezuinigingen	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	
Nominale compensaties e.d.	€ 0,37	€ 0,28	€ 0,28	€ 0,29	
Saldo begroting nieuw jaar	€ 13,43	€ 13,80	€ 14,07	€ 14,36	€ 14,64
Door hantering van een index afgerond op 2 decimalen ontstaan in bovenstaand overzicht geringe afrondingsverschillen.					

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

3.8 *Bezuinigingen*

Het bestuur heeft GGD Groningen (inclusief GHOR) opdracht gegeven om in 2011 tot en met 2014 een groot aantal bezuinigingsmaatregelen te nemen. Recentelijk heeft een aantal gemeenten gevraagd om tussentijdse bezuinigingen. Het gaat hierbij om het programma gezondheid. Het bestuur heeft deze vraag negatief beantwoord, onder verwijzing naar de afspraken en de onzekerheid over de komende periode. In de periode 2011-2014 heeft GGD Groningen ruim 1 miljoen euro bezuinigd, waarvan meer dan 600 duizend euro ten gunste van de inwonerbijdragen is gekomen. De bezuinigingen zijn door het bestuur voorbereid. Een selectie van leden van het bestuur heeft de begroting en exploitatie van GGD Groningen doorgelicht. Aan de hand van een uitgebreide beschrijving van de verschillende producten voorzien van kosten is een beschouwing gedaan. Destijds concludeerde de selectie van bestuurders dat GGD Groningen niet verder kan bezuinigen op de apparaatskosten, maar dat bezuinigen betekent dat er taken geschrapt moeten worden. Na meerdere bestuurlijke discussies en besluitronden is een aantal bezuinigingsopdrachten geformuleerd. Er is voor gekozen om het Informatiecentrum Gezondheid (publieke gezondheidsinformatie) te sluiten, de zwangerschapseducatie niet meer door GGD Groningen uit te voeren en het medisch milieukundig onderzoek af te schaffen. Daarnaast is er bezuinigd op beleid (waaronder deelname benchmark, lokaal gezondheidsbeleid) en overhead via de ontwikkelingen binnen gemeente Groningen. Het bestuur heeft in het voorjaar van 2014 besloten dat een verdere bezuiniging op de taken publieke gezondheid niet passen bij de afspraken binnen de regio Groningen om meer in te zetten op preventie en het voorliggende veld. Verdere bezuiniging betekent dat we vergaand op het gebied van preventie taken moeten saneren. Volgens het bestuur PG&Z is dit strijdig met de koers die gemeenten hebben ingezet met betrekking tot de decentralisaties in het sociale domein. Wel kon vanaf 2015 structureel 280 duizend euro worden bezuinigd op PIJOFACH ondersteuning, in het kader van de reorganisatie die de gemeente Groningen heeft doorgevoerd in haar ondersteunende diensten.

De begroting 2017 is in lijn met het budget van 2016 uitgewerkt, waarbij de nullijn niet is gehanteerd. De decentralisatie van de jeugdzorg naar de gemeenten gaat gepaard met een oplopende efficiëncytaakstelling van het Rijk van structureel € 450 miljoen (2015: € 120 miljoen, 2016 € 300 miljoen en vanaf 2017 € 450 miljoen). De effecten op de gemeentelijke budgetten zijn echter voor 2016 en 2017 nog hoogst onzeker. Daarnaast gaan er herverdeeleffecten optreden door de geplande invoering van het objectieve verdeelmodel jeugd. Deze bezuinigingen treffen de uitvoeringsorganisatie RIGG niet rechtstreeks, maar wel de deelnemende gemeenten aan de GR PG&Z en mogelijk de omvang en kwaliteit van de in te kopen voorzieningen.

NB: De toegangsfunctie van de GGD, voorheen onderdeel van Bureau Jeugdzorg (BJZ), is één van deze in te kopen voorzieningen, indirect kan de toedeling van jeugdmiddelen aan gemeenten en vervolgens aan RIGG, consequenties hebben voor een deel van de GGD.

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

BIJLAGEN

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Inwonerbijdrage 2017 programma Gezondheid per gemeente

	Aantal inwoners *)	Programma Gezondheid		
		LGZ&J	SZ&V	GGD Algemeen
Inwonerbijdrage 2016-actueel		6,92	4,53	1,98
Nominale compensatie		0,19	0,13	0,05
Inwonerbijdrage 2017-primitief		7,11	4,66	2,03
Appingedam	12.007	85.368	55.897	24.426
Bedum	10.440	74.227	48.602	21.238
Bellingwedde	8.969	63.769	41.754	18.246
De Marne	10.096	71.781	47.001	20.538
Delfzijl	25.056	178.145	116.645	50.971
Eemsmond	15.808	112.393	73.592	32.158
Groningen (gemeente)	200.997	1.429.065	935.715	408.885
Grootegast	12.154	86.413	56.582	24.725
Haren	19.089	135.721	88.867	38.832
Hoogezand-Sappemeer	34.179	243.009	159.117	69.530
Leek	19.530	138.856	90.920	39.730
Loppersum	10.038	71.369	46.731	20.420
Marum	10.305	73.267	47.974	20.963
Menterwolde	12.236	86.997	56.963	24.892
Oldambt	38.225	271.775	177.952	77.761
Pekela	12.594	89.542	58.630	25.620
Slochteren	15.700	111.625	73.090	31.938
Stadskanaal	32.629	231.988	151.901	66.377
Ten Boer	7.356	52.300	34.245	14.964
Veendam	27.475	195.344	127.907	55.892
Vlagtwedde	16.459	117.022	76.623	33.482
Winsum	13.632	96.922	63.462	27.731
Zuidhorn	18.793	133.616	87.489	38.230
Totaal	583.767	4.150.514	2.717.659	1.187.549

*) Aantal inwoners per gemeente per 1 januari 2016, bron CBS d.d. 25 februari 2016

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

JGZ 0-4 bijdragen 2017 per gemeente

gemeente	2016	Indexatie 2017 (2,67%)	Huisvesting	Totaal 2017
Appingedam	€ 142.736	€ 3.811	€ 22.620	€ 169.167
Bedum	€ 132.071	€ 3.526	€ 23.210	€ 158.807
Bellingwedde	€ 97.386	€ 2.600	€ 16.431	€ 116.417
De Marne	€ 123.794	€ 3.305	€ 22.255	€ 149.354
Delfzijl	€ 306.575	€ 8.186	€ 51.514	€ 366.275
Eemsum	€ 203.736	€ 5.440	€ 32.851	€ 242.027
Groningen	€ 1.832.086	€ 48.917	€ 324.120	€ 2.205.123
Grootegast	€ 167.390	€ 4.469	€ 24.655	€ 196.514
Haren	€ 218.936	€ 5.846	€ 33.661	€ 258.443
Hoogezand- Sappemeer	€ 439.304	€ 11.729	€ 70.308	€ 521.341
Leek	€ 245.804	€ 6.563	€ 39.917	€ 292.284
Loppersum	€ 128.975	€ 3.444	€ 20.665	€ 153.084
Marum	€ 138.691	€ 3.703	€ 21.280	€ 163.674
Menterwolde	€ 145.013	€ 3.872	€ 23.108	€ 171.993
Oldambt	€ 438.340	€ 11.704	€ 68.903	€ 518.947
Pekela	€ 152.862	€ 4.081	€ 25.272	€ 182.215
Slochteren	€ 191.362	€ 5.109	€ 28.733	€ 225.204
Stadskanaal	€ 383.368	€ 10.236	€ 60.441	€ 454.045
Ten Boer	€ 105.129	€ 2.807	€ 16.589	€ 124.525
Veendam	€ 334.768	€ 8.938	€ 51.805	€ 395.511
Vlagtwedde	€ 183.259	€ 4.893	€ 30.093	€ 218.245
Winsum	€ 188.279	€ 5.027	€ 31.251	€ 224.557
Zuidhorn	€ 255.386	€ 6.819	€ 42.823	€ 305.028
Totaal	€ 6.555.250	€ 175.025	€ 1.082.505	€ 7.812.780

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Beleidsbegroting en financiële begroting 2017 Publieke Gezondheid & Zorg Groningen

Bijdrage RIGG 2017 per gemeente

naam gemeente	gemeentelijk budget* Jeugdhulp 2017	% verdeling	Gemeentelijke bijdragen 2017 Bedrijfsvoering RIGG
Appingedam	2.987.813	2,08%	40.923
Bedum	2.432.753	1,69%	33.321
Bellingwedde	2.189.239	1,52%	29.985
De Marne	2.306.675	1,60%	31.594
Delfzijl	6.895.838	4,80%	94.450
Eemsmond	4.567.264	3,18%	62.556
Groningen	44.583.343	31,01%	610.645
Grootegast	3.052.018	2,12%	41.803
Haren	2.248.034	1,56%	30.791
Hoogezand-Sappemeer	10.907.520	7,59%	149.397
Leek	4.898.826	3,41%	67.098
Loppersum	2.470.015	1,72%	33.831
Marum	2.237.018	1,56%	30.640
Menterwolde	3.279.935	2,28%	44.924
Oldambt	11.062.495	7,70%	151.520
Pekela	4.207.526	2,93%	57.629
Slochteren	3.218.572	2,24%	44.084
Stadskanaal	9.794.181	6,81%	134.148
Ten Boer	1.675.445	1,17%	22.948
Veendam	8.401.674	5,84%	115.075
Vlagtwedde	3.256.612	2,27%	44.605
Winsum	2.980.883	2,07%	40.828
Zuidhorn	4.103.566	2,85%	56.205
totaal	€ 143.757.247	100,00%	€ 1.969.000

* Gemeentelijke budgetten voor de Jeugdhulp, gebaseerd op de december circulaire 2015

Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Afdeling PG&Z/ambtelijk secretariaat
Onderwerp Financiële jaarstukken gr PG&Z

Bezoekadres
Kreupelstraat 1

Openingstijden
Zie gemeente.groningen.nl

Postadres
Postbus
Groningen

Telefoon
14050

E-mailadres
info@groningen.nl

Website
gemeente.groningen.nl

Aan de colleges van B&W
in de provincie Groningen

Telefoon (050) 367 52 15 Bijlagen

Ons kenmerk 5642350

Datum 15-04-2016 Uw brief van

Uw kenmerk

Geacht college,

In haar vergadering van 15 april 2016 heeft het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid en Zorg (PG&Z-regeling) het jaarverslag en de jaarrekening 2015, de begrotingswijzigingen 2016 en de ontwerp begroting 2017 besproken. In deze brief informeren wij u over de besluitvorming aangaande deze financiële jaarstukken.

Het bestuur heeft besloten de financiële jaarstukken aan u voor te leggen met het verzoek deze aan te bieden aan uw raad. Zodat zij in de gelegenheid worden gesteld een zienswijze in te dienen. Hierbij ontvangt u daartoe de stukken:

- het jaarverslag en de jaarrekening 2015 met toelichting in de vorm van een oplegger;
- de actualisatie van de begroting 2016;
- de ontwerp begroting 2017 gr PG&Z inclusief oplegger met toelichting.

Toelichting op de procedure

De wet gemeenschappelijke regelingen geeft verschillende procedure voorschriften voor de behandeling van financiële stukken.

De actualisatie van de begroting 2016 en de (ontwerp)begroting 2017 wordt u toegezonden om uw raad in de gelegenheid te stellen zienswijzen hierop naar voren te brengen bij het dagelijks bestuur (art. 35 lid 1 Wet gemeenschappelijk regelingen, Wgr).

Het jaarverslag en de jaarrekening 2015 wordt u ter informatie toegezonden; deze stukken zijn vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de PG&Z overeenkomstig artikel 34 lid 3 Wgr. Hierop kunnen geen zienswijzen worden ingediend, maar uw raad kan deze stukken desgewenst betrekken bij de beraadslagingen over de gemeentelijke financiële kaders.

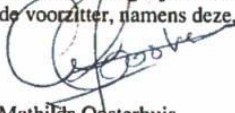
Raadsvoorstel_inzake_Financiële_jaarstukken_PGZ

Bladzijde 2 van 2
Onderwerp Financiële jaarstukken gr PG&Z

Op vrijdag 8 juli 2016 zal het Algemeen Bestuur de ontvangen commentaren betrekken bij het definitief vaststellen van de actualisatie begroting 2016 en de begroting 2017. Wij ontvangen graag uiterlijk maandag 20 juni 2016 uw eventuele reacties. De verzending van de vergaderstukken voor 8 juli zal op donderdag 23 juni plaatsvinden.

U kunt uw reactie sturen per mail of per brief naar ondergetekende.

Met vriendelijke groet,
namens het Dagelijks Bestuur,
de voorzitter, namens deze,

Mathilda Oosterhuis
ambtelijk secretaris gr PG&Z
Postbus 30026
9700 RM Groningen

mathilda.oosterhuis@groningen.nl

Raadsvoorstel - Kredietaanvraag huisvesting WIJ team de Wijert

Raadsvoorstel

Onderwerp **kredietaanvraag huisvesting WIJ team De Wijert**
Registratienr. 5591786 Steller/telnr. Harold Boersma/ 69 89 Bijlagen 0

Classificatie	☒ Openbaar ☐ Geheim		
	☐ Vertrouwelijk		
Portefeuillehouder	Schroor	Raadsc commissie	O&W 11-5-2016

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

- I. voor de aanpassing van het gebouw aan de PC Hoofdlaan 1, een krediet van € 230.000,-- beschikbaar te stellen.
- II. de bijbehorende structurele lasten van € 37.000,-- te dekken uit het budget VSD.
- III. de gemeentebegroting 2016 op programmaniveau overeenkomstig te wijzigen.

Samenvatting

Voor de huisvesting van het WIJ team in de wijk De Wijert is het MFC De Wijert aan de PC Hooftlaan 1, de meest logische plek want het MFC heeft een centrale ontmoetingsfunctie in de wijk en is bij alle wijkbewoners bekend. Dit pand voldoet op een aantal aspecten niet om alle functies van het WIJ team goed te huisvesten en zal daarom moeten worden aangepast. De eigenaar van het pand kan geen financiering krijgen daarom wil de gemeente zelf de aanpassing financieren. In de nabijheid van het MFC is geen andere geschikte ruimte beschikbaar die voldoet aan het programma van eisen.

B&W-besluit d.d.: 19 april 2016

Raadsvoorstel - Kredietaanvraag huisvesting WIJ team de Wijert

Aanleiding en doel

Huisvesting WIJ teams conform het programma van eisen.

Kader

Vernieuwing sociaal domein en wijkgericht werken. Het WIJ team De Wijert start per 1 september.

Argumenten en afwegingen

Verbouw en aanpassing van het MFC De Wijert is nodig om alle WIJ functies goed en conform het programma van eisen te kunnen huisvesten in de Wijk. Een alternatieve locatie is niet voorhanden zonder af te wijken van het programma van eisen huisvesting WIJ teams.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

Het voorstel is tot stand gekomen in goed overleg tussen de stuurgroep huisvesting WIJ teams, Stichting MFC De Wijert, het WIJ team en de eigenaar en besproken in het afstemmingsoverleg tussen de wethouders Schroor, van der Schaaf en Gijsbertsen.

Financiële consequenties

In de wijk De Wijert is het MFC de meest aangewezen locatie voor huisvesting van het WIJ team. Naast het WIJ team is de stichting MFC De Wijert de enige huurder. Het pand is eigendom van BEAK. Voor een goede huisvesting van het WIJ team is een aanpassing noodzakelijk om een werkomgeving te realiseren die aansluit bij het programma van eisen 'Huisvesting WIJ teams'. Het betreft herindeling van ruimten.

De geraamde kosten die gemaakt moeten worden bestaan uit (incl BTW)

- Verbouwing	€ 200.000,-
- Honoraria architect en adviseurs	€ 15.000,-
- Verbouwing gevel € 30.000,- waarvan voor gemeente	€ 15.000,-
- Inrichting en beveiliging, via exploitatie budget	PM
- Totaal	€ 230.000,-

Deze investering betreft verbouwactiviteiten in een gebouw van derden vanwaaruit het WIJ-team De Wijert haar activiteiten kan uitvoeren. De voorwaarde voor investering in een gebouw van derden is dat als de huurtermijn korter is dan de afschrijvingstermijn, de resterende boekwaarde afgeboekt moet worden aan het eind van de huur periode. Voor deze investering betekent dat, mocht – om welke reden dan ook - het WIJ team eerder ophouden of vertrekken uit dit pand dan de lopende huurovereenkomst, inclusief optionele verlening, dan worden de resterende kapitaalslasten van deze investering op dat moment in één keer afgeboekt ten laste van het budget VSD. Dit is conform de afspraken die zijn vastgelegd in college besluit nr 5506673 Huisvesting WIJ teams.

De kosten voor de huisvesting van de WIJ-teams zijn structureel opgenomen binnen het budget van het programma VSD. Aangezien vooreerst een huurovereenkomst wordt aangegaan van 5 jaar met aansluitend een optionele verlenging van nog eens 5 jaar zijn de kapitaallasten van de gevraagde investering over 10 jaar verdeeld en verwerkt in de exploitatie huisvesting WIJ teams. De structurele lasten, bestaande uit de kapitaallasten en de zakelijke lasten, zijn gedekt vanuit het VSD transitiebudget en bedragen in totaal € 37.000,- per jaar.

Wij stellen uw raad voor de begroting te wijzigen zoals in de tabel aan het eind wordt aangegeven.

Overige consequenties

Omdat der een investering wordt gedaan in een gehuurd pand is er een onderzoek gedaan naar de kredietwaardigheid van de verhuurder. Treasury heeft de bij de kamer van koophandel gedeponeerde cijfers beoordeeld en komt op tot de conclusie dat de kredietwaardigheid voldoende is.

Vervolg

Opstellen van een aangepaste huurovereenkomst tussen de gemeente Groningen, afdeling VGM en de eigenaar BEAK.

Raadsvoorstel - Kredietaanvraag huisvesting WIJ team de Wijert

Begrotingswijziging Investerings 2016
Huisvesting Wij-teams bij MFC De Wijert

Betrokken directie(s)	SSC1 en MO
Titel Raads- / Collegevoorstel	Huisvesting Wij-teams bij MFC De Wijert
Besluitvorming (orgaan + datum)	Raad
Incidenteel / Structureel	I
Looptijd	2016
Soort wijziging	Investering

Financiële begrotingswijziging Bedragen x 1.000 euro

Programma	Deelprogramma	Directie	I/S	Lasten	Baten	Saldo te activeren
14. Algemene ondersteuning	14.1 Algemene ondersteuning	SSC 1	I	230		-230
<Programma>	<Deelprogramma>	<Org. onderd.>		1		0
<Programma>	<Deelprogramma>	<Org. onderd.>		1		0
<Programma>	<Deelprogramma>	<Org. onderd.>		1		0

TOTALEN BEGROTINGSWIJZIGING 230 0 -230

Inhoudelijk toelichting op de begrotingswijziging
 Voor de huisvesting van het WIJ team in de wijk de Wijert is het MFC de Wijert aan de PC Hootlaan 1, de meest logische plek want het MFC heeft een centrale ontmoetingsfunctie in de wijk en is bij alle wijkbewoners bekend. Het bijbehorende investeringsbedrag is 230 duizend euro.

Begrotingswijziging 2016
Huisvesting Wij-teams bij MFC De Wijert

Betrokken directie(s)	SSC1 en MO
Naam voorstel	Huisvesting Wij-teams bij MFC De Wijert
Besluitvorming (orgaan)	Raad
Incidenteel / Structureel	S
Soort wijziging	Expansie

Financiële begrotingswijziging Bedragen x 1.000 euro

Programma	Deelprogramma	Directie	I/S	Lasten	Baten	res. m.v.w.	Toet. res.	Ontf. res.	res. m.v.w.	Saldo na
14. Algemene ondersteuning	14.1 Algemene ondersteuning	SSC 1	S	37	37	0				0
<Programma>	<Deelprogramma>	<Org. onderd.>		S		0				0
<Programma>	<Deelprogramma>	<Org. onderd.>		S		0				0
<Programma>	<Deelprogramma>	<Org. onderd.>		S		0				0
<Programma>	<Deelprogramma>	<Org. onderd.>		S		0				0
<Programma>	<Deelprogramma>	<Org. onderd.>		S		0				0

TOTALEN BEGROTINGSWIJZIGING 37 37 0 0 0 0

Inhoudelijk toelichting op de begrotingswijziging
 Voor de huisvesting van het WIJ team in de wijk de Wijert is het MFC de Wijert aan de PC Hootlaan 1, de meest logische plek want het MFC heeft een centrale ontmoetingsfunctie in de wijk en is bij alle wijkbewoners bekend. Dit pand voldoet op een aantal aspecten niet om alle functies van het WIJ team goed te huisvesten en zal daarom moeten worden aangepast. De structurele lasten behorende bij de investering nemen wij hierop voor wijziging in de begroting.

Met vriendelijke groet,
 burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
 Peter den Oudsten

de secretaris,
 Peter Teesink

Bijlage - Lijst van ingekomen collegebrieven Onderwijs & Welzijn mei 2016

Lijst van ingekomen collegebrieven voor de raadscommissie Onderwijs en Welzijn van 11 mei 2016

Nr.	Onderwerp	Ontvangen d.d.	Advies	opmerkingen
1	Noorderlijk cultuurprogramma 'We the North 2017-2020'	8-4-2016	tkn	
2	Voortgang Innovatieatelier Sociaal Domein	14-4-2016	bespreken	op agenda punt B3
3	MartiniPlaza	21-4-2016	bespreken	cie. van 15 juni
4	Nieuwe stichting accommodatiebeheer	28-4-2016	tkn	

3-5-2016

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

Raadsvoorstel

Onderwerp **Meerjarenprogramma Sport & bewegen 2016 - 2020**
Registratienr. 5600893 Steller/telnr. Rob Bakker/ 51 13 Bijlagen 3

Classificatie	☒ Openbaar ☐ Geheim
	☐ Vertrouwelijk (bij gebruik van persoonsgegevens)
Portefeuillehouder	weth. De Rook Raadscommissie

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

- I. het Meerjarenprogramma Sport & bewegen 2016 - 2020 inclusief uitvoeringsprogramma, vast te stellen;
- II. kennis te nemen van de rapportage Sportmonitor Groningen – tussenmeting 2015.

Samenvatting

Het Meerjarenprogramma Sport & bewegen 2016 – 2020 geeft aan wat onze ambities zijn op het gebied van sport en bewegen en hoe we deze ambities via vijf uitvoeringsstrategieën willen realiseren. Als ambities formuleren we: Toegankelijk en voor iedereen, Sportieve basis voor de jeugd en Ontwikkeling van toptalent. De vijf uitvoeringsstrategieën zijn: Faciliteren van verenigingen, Jeugd in beweging, Ruim baan voor talent, Sportieve ruimte openbaar & openbare ruimte sportief en Sport verbindt. Dit meerjarenprogramma is het vervolg op het conceptprogramma dat u op 20 januari 2016 in de commissie O&W hebt besproken. Ten opzichte van dit concept is het definitieve programma uitgebreid met een uitvoeringsprogramma, waarin wordt aangegeven welke concrete projecten we de komende jaren uit gaan voeren en hoe wij deze projecten willen financieren. Daarnaast geven we in dit definitieve programma aan hoe we de resultaten willen monitoren. De Sportmonitor 2015 bieden wij u ter kennisneming aan. In het voorstel presenteren wij onze oplossing voor de financiële opgaven die betrekking hebben op de sport. Met deze oplossingen hoeven we de tarieven voor de verenigingssport niet te verhogen.

B&W-besluit d.d.: 12 april 2016

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

Aanleiding en doel

Op 20 januari 2016 heeft u het concept Meerjarenprogramma Sport & bewegen 2016 - 2020 opiniërend besproken. In dit programma hebben wij onze ambities beschreven die we op het gebied van sport en bewegen willen realiseren. We beschreven 5 uitvoeringsstrategieën met per strategie meerdere concrete projecten. Verder hebben we aangegeven bij u terug te komen met een definitief meerjarenprogramma inclusief uitvoeringsprogramma, waarin de uitvoering van projecten in de tijd is geplaatst en wordt aangegeven hoe we de projecten willen financieren. Daarnaast hebben we aangekondigd bij het definitieve programma met een oplossing te komen voor het tekort op de tariefinkomsten WSR en de taakstelling kostendekkenheid privaatrechtelijk tarieven. Met het nu voorliggende Meerjarenprogramma sport & bewegen 2016 - 2020 lossen wij deze beloften in. Tegelijk met het meerjarenprogramma bieden wij u de Sportmonitor Groningen 2015 ter kennisneming aan.

Kader

Het meerjarenprogramma Sport & bewegen 2016 - 2020 is gebaseerd op het eerdere conceptprogramma. We geven uitvoering aan de volgende moties van uw raad:

- Verantwoorde kostendekkenheid sporttarieven, voorjaarsdebat 2014;
- Sport Maakt 't Beter, begrotingsraad 2014;
- Co-financieringsfonds breedtesport, voorjaarsdebat 2015.

Argumenten en afwegingen

Het meerjarenprogramma is ten opzichte van het concept meerjarenprogramma uitgebreid met een uitvoeringsprogramma. In dit uitvoeringsprogramma zijn voor elk van de vijf uitvoeringsstrategieën concrete projecten opgenomen, waarbij we per project aangeven wanneer we het uitvoeren en hoe we het project financieren. Veel van deze projecten pakken we nu aan omdat ze uitvloeisel zijn van de gesprekken die we afgelopen tijd met de verenigingen hebben gevoerd. Andere projecten zijn juist verdeeld over meerdere jaren. Dat heeft enerzijds te maken met het feit dat het bijvoorbeeld om activiteiten gaat die jaarlijks terugkomen en anderzijds met het noodzakelijkerwijs verdelen van de beschikbare uitvoeringscapaciteit.

Bij de herijking van het meerjarenprogramma bespreken we de stand van zaken van de projecten en geven we aan wat de behaalde resultaten zijn. Ook tussentijds laten we zien hoe we er voor staan. Het meerjarenprogramma is daartoe uitgebreid met een hoofdstuk "Doelen en resultaatindicatoren". Hierin formuleren we per uitvoeringsstrategie onze doelen met daarbij de indicatoren waarmee we het realiseren van die doelen in beeld brengen. Anders dan met de huidige Sportmonitor, waarvan de tussenmeting nu verschijnt - vier jaar na de eerste nulmeting - stellen we de resultaten van het meerjarenprogramma online beschikbaar als onderdeel van de basismonitor. Deze monitor bevat steeds de meest actuele gegevens, waar nodig voorzien van duiding en verschijnt met de gegevens over sport voor het eerst rond de zomer van dit jaar. Een belangrijk deel van de indicatoren is ontleend aan de Sportmonitor. Een ander deel (bv. die over de vitaliteit van sportverenigingen en bewonerstevredenheid) is nieuw en hiervoor moet de dataverzameling nog worden georganiseerd. Bij de eerste presentatie van de resultaten kunnen we hierover nog niet rapporteren.

Een belangrijk onderdeel van dit meerjarenprogramma is de financiële onderbouwing. Wij vinden het belangrijk dat sport en bewegen toegankelijk en betaalbaar blijven voor alle Stadgers. De financiële opgaven waar we voor staan hebben we opgelost door waar mogelijk op kosten te besparen. Geheel in lijn met uw motie "Verantwoorde kostendekkenheid sporttarieven" en de uitdrukkelijke wens van de Sportkoepel Groningen en de Adviescommissie voor de Sport, is het gelukt om besparingen te realiseren waarmee we de huidige financiële opgaven voor een belangrijk deel kunnen oplossen, zonder dat we de tarieven voor de verenigingssport hoeven te verhogen. Zoals ook aangegeven in onze brief van 17 december 2015 zetten we het gesprek met de verenigingen over de betaalbaarheid van de verenigingssport voort. We gaan verenigingen meer inzicht bieden in kosten en opbrengsten van sportaccommodaties. Op basis van dat inzicht willen we verenigingen keuzes bieden over de kwaliteit en omvang van onze dienstverlening en de mate waarin de verenigingen met eigen werkzaamheden bijdragen in het laag houden van de kosten en daarmee de prijs van de accommodatie. Onder het kopje "Financiële consequenties" geven we aan hoe we de in onze brief van 17 december 2015 genoemde financiële opgaven gaan oplossen.

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

Maatschappelijk draagvlak en participatie

Het concept Meerjarenprogramma heeft u besproken in uw commissie O&W van 20 januari 2016. Daarnaast is het concept programma besproken met de Adviescommissie voor de Sport en de Sportkoepel Groningen. Op 11 februari van dit jaar heeft de verantwoordelijk portefeuillehouder het meerjarenprogramma toegelicht tijdens een informatiebijeenkomst voor belangstellenden in de Euroborg. In de bijlage geven we aan op welke wijze we het concept programma hebben aangepast naar aanleiding van deze besprekingen.

Financiële consequenties

In het uitvoeringsprogramma hebben we aangegeven hoe we de verschillende projecten financieren. De hier aangegeven dekking past binnen de gemeentebegroting. Niet alle projecten zullen leiden tot extra kosten omdat ze kunnen worden uitgevoerd als onderdeel van de dagelijkse werkzaamheden die in de begroting zijn gedekt. Daar waar we de kosten nog niet kunnen inschatten hebben we deze aangeduid met PM. Bij de uitvoering van deze projecten zullen we zoeken naar dekkingsmogelijkheden binnen de gemeentebegroting. Waarnodig komen we bij u terug met het verzoek om extra middelen.

In onze brief van 17 december 2015 hebben we 2 financiële opgaven geschetst:

- tekort op de tariefinkomsten WSR: € 270.000,--
- taakstelling kostendekkendheid privaatrechtelijke tarieven: € 250.000,--

We hebben aangegeven voor de taakstelling kostendekkendheid privaatrechtelijke tarieven ook naar oplossingen te zoeken binnen de gemeentelijke werkmaatschappijen in de sector cultuur. Dat doen we voor de helft van deze taakstelling. Wij komen hier binnenkort bij u op terug. Hieronder geven we aan hoe we de andere helft oplossen in de sport. Bij het zoeken naar oplossingen voor de financiële opgaven hebben we uitvoering gegeven aan uw motie "Verantwoorde kostendekkendheid sporttarieven", door eerst na te gaan waar we op kosten kunnen besparen. We zijn blij dat het ons is gelukt - mede dankzij het constructieve overleg dat we met de Sportkoepel hebben gevoerd - de tarieven voor de verenigingssport te ontzien. Met de Sportkoepel hebben we overeenstemming bereikt over de in de tabel hieronder opgenomen dekkingsmaatregelen voor de genoemde financiële opgaven.

Financiële opgaven en dekkingsmaatregelen in de sport

	(Bedragen x € 1.000 en structureel vanaf 2017)
Opgave	
Bijdrage taakstelling privaatrechtelijke tarieven	125
Dekking	
1. Vacatureruimte WSR	40
2. Afschaffen investeringssubsidie clubgebouwen	50
3. Verhogen tarieven recreatief schaatsen met 10%	30-40
Totaal	120-130
Opgave	
Tekort tariefinkomsten WSR	270
Dekking	
4. Opbrengst lagere kosten externe inhuur	60
5. Kunstgrasvelden gemiddeld 1 jaar later vervangen (na 11 jaar i.p.v na 10 jaar)	80
6. Verlagen VIP/MOP WSR	65
7. Opbrengst 'Level playingfield'	60
Totaal	265

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

Toelichting

Besparingen op de organisatie

De onder 1 en 4 genoemde dekkingsmaatregelen gaan over de personele kosten van de WSR. We bezuinigen structureel een bedrag van € 40.000,- op de formatie. Daarnaast zorgen we vanaf 2017 voor lagere kosten voor de inhuur van tijdelijk personeel door het betalen van een lagere "fee" voor externe inhuur.

Kunstgrasvelden gemiddeld 1 jaar later vervangen (na 11 jaar in plaats van na 10 jaar)

Gelet op onze ervaring met het gebruik van kunstgrasvelden en het gesprek hierover met de Sportkoepel, komen wij tot de conclusie dat kunstgrasvelden gemiddeld gezien een jaar langer kunnen worden gespeeld voordat vervanging noodzakelijk is. We gaan daarom vanaf 2017 kunstgrasvelden na gemiddeld 11 jaar vervangen (in plaats van nu na gemiddeld 10 jaar). Wij vinden dit een verantwoorde maatregel waarmee we een structurele kostenverlaging realiseren van € 80.000,-. De afschrijvingstermijn van kunstgrasvelden kan hierdoor worden verlengd van 10 naar 11 jaar. Hiervoor is een aanpassing nodig van de Financiële verordening. Met een voorstel tot aanpassing van deze verordening komen wij later bij u terug.

Van investeringssubsidie voor clubgebouwen naar ruimte voor investeringen in sportaccommodaties
In het meerjarenprogramma hebben wij aangegeven dat we verenigingen die een clubgebouw willen bouwen faciliteren door hen een zakelijk recht van opstal te verlenen. Dit geeft verenigingen de mogelijkheid desgewenst voor de (ver)bouw van hun clubgebouw te lenen bij een bank, voor welke lening wij samen met de Stichting Waarborgfonds voor de Sport, op basis van nader te formuleren criteria, garant staan. Het risico van de garantstelling dekken we per aanvraag uit de sportbegroting. Voetbalvereniging GV Groen Geel is de eerste vereniging waarmee we dit zo willen regelen. We leggen u binnenkort een voorstel voor een regeling garantstelling leningen breedtesport voor.

Door te kiezen voor deze constructie kan de subsidieregeling voor de (ver)bouw van clubgebouwen komen te vervallen. Wij hebben deze regeling - die alleen incidentele subsidies kent - ingetrokken per 1 oktober 2016 en zetten het hierdoor structureel vrijvallende bedrag van € 50.000,- als dekkingsmiddelen in. Bij het aanpassen van de subsidieregels hebben we tevens het maximum subsidiebedrag in de subsidieregeling voor de aanschaf van duurzame sportmaterialen voor binnensporten, gewijzigd van € 4.538,- in het afgeronde bedrag van € 4.000,-. Door dit bedrag naar beneden af te ronden is er binnen het beschikbare budget van € 10.000,- meer ruimte voor kleinere aanvragen.

Naast deze maatregel maken we met het meerjarenprogramma ruimte om investeringen in sportaccommodaties mogelijk te maken. We creëren hiervoor een investeringsfonds met mogelijkheden voor co-financiering, conform uw motie "Co-financieringsfonds breedtesport" uit het voorjaarsbedat 2015. Hiervoor reserveren we alvast € 150.000,- uit de intensiveringsmiddelen als bedoeld in het coalitieakkoord.

Verlagen budget VIP/MOP WSR

Met de VIP/MOP beschikt de WSR over een budget voor vervangingsinvesteringen en een meerjaren onderhoudsprogramma. Na verloop van tijd laat dit budget ruimte zien tot een bedrag van structureel € 65.000,-. Door onderhoud en vervanging in de eerstkomende jaren in goed overleg met verenigingen waar mogelijk uit te stellen, is het mogelijk om het budget voor de VIP/MOP al vanaf 2017 structureel met € 65.000,- te verlagen.

"Level playingfield"

We zijn met de Sportkoepel in overleg over de voorwaarden voor het creëren van een "level playingfield". Dit gaat over gelijke lasten en vergoedingen voor verenigingen die gebruik maken van de sportparken. Een deel van de verenigingen betaalt niet (volledig) de huur van gemeentelijke gebouwen, OZB, energie of gemeentelijke heffingen. Met de afronding van het eerder gestarte project "Basis op orde" maken we aan deze ongelijke behandeling een eind. Het gaat hier niet om een bezuiniging maar om het toepassen van het principe "gelijke monniken, gelijke kappen". Op dit moment brengen we samen met de Sportkoepel de huidige situatie in kaart en formuleren we een kader. Voor een deel van de verenigingen betekent dit dat zij straks meer aan de gemeente moeten gaan betalen en/of dat vergoedingen die nu worden verstrekt - en waarvoor geen reële grond meer bestaat - worden afgebouwd. De opbrengst van deze maatregel ramen we op structureel € 60.000,-. Omdat we over deze maatregelen nog afspraken moeten maken met verenigingen zal de volledige opbrengst in 2017 nog niet worden gerealiseerd. We ramen de opbrengst in 2017 op € 25.000,-. Het incidentele gat van € 35.000,- dekken we in 2017 uit de intensiveringsmiddelen als bedoeld in het coalitieakkoord.

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport beweging 2016 - 2020

Ten aanzien van de tarieven: enkel een verhoging voor recreatief schaatsen

Om tot voldoende dekking te komen voor de financiële opgaven hebben we overwogen om de recreatieve tarieven voor schaatsen en zwemmen te verhogen. Voor wat betreft het zwemmen hebben we daar uiteindelijk van afgezien. Bij het verhogen van de zwemtarieven zouden we onszelf uit de markt prijzen gelet op de tarieven die door omliggende zwembaden worden gehanteerd. Voor het recreatieve schaatsen ligt dat anders. We hebben er voor gekozen de tarieven voor het recreatieve schaatsen te verhogen met 10% per 1 oktober van dit jaar. Ook na verhoging blijft dit tarief alleszins redelijk ten opzichte van concurrerende ijsbanen. De geraamde opbrengst hebben we aangegeven met een bandbreedte omdat deze afhankelijk is van de klantvraag.

In onze afweging om tot voldoende dekking voor de financiële opgaven te komen hebben we overwogen om het trainingsveldtarief, dat verenigingen betalen voor de huur van een kunstgrasveld, te verhogen tot het niveau van het wedstrijdveldtarief. Het verschil in tarief dateert uit de tijd dat trainingsvelden van natuurgras in de loop van het seizoen al snel veranderden in modderpoelen, waarvoor redelijkerwijs geen normaal tarief kon worden gerekend. Met de komst van kunstgrasvelden is de reden voor een lager trainingsveldtarief in feite achterhaald. Omdat de gevolgen van een dergelijke maatregel voor verenigingen fors zijn, hebben wij besloten, mede in aanmerking genomen de goede verstandhouding met de verenigingen en hun bijdrage aan het nu voorliggende meerjarenprogramma, deze maatregel nu niet op te nemen in dit pakket. Van maatregelen als het afschaffen van de kleedkamerkorting voor voetbalverenigingen en het verhogen van de tarieven voor het gebruik van sporthallen en gymzalen, zien wij in de huidige financiële situatie om dezelfde reden af.

Vervolgafspraken met de Sportkoepel

In het bestuurlijk overleg met de Sportkoepel op 4 april jl. heeft de koepel zich achter het hierboven gepresenteerde pakket aan maatregelen geschaard. Samen met de Sportkoepel werken we in het project "Level playingfield" aan een gemeenschappelijk kader op basis waarvan wij het eerder gestarte project "Basis op orde" met de verenigingen gaan afronden. Verder hebben we afgesproken dat de Sportkoepel de verenigingen die gebruik maken van de sportparken, zal uitnodigen om per park een plan te maken dat is gericht op versterking van de onderlinge samenwerking op het park en de uitwerking van de maatschappelijke betrokkenheid van verenigingen richting de omliggende wijk(en). Met de Sportkoepel constateerden we dat we een goede manier hebben gevonden om te praten over dat wat voor de verenigingssport belangrijk is. De constructieve samenwerking met de Sportkoepel zetten wij de komende periode daarom graag voort.

Vervolg

In het Meerjarenprogramma hebben we aangekondigd een (co-)investeringsfonds te creëren voor de uitbreiding en vervanging van sportaccommodaties. Half april verwachten wij het rapport van het Mulier Instituut over de in de toekomst benodigde capaciteit aan sportaccommodaties. Op basis van dit rapport creëren we een (co-)investeringsfonds met bijbehorende bestedingscriteria. Hiervoor reserveren we nu alvast € 150.000,- uit de intensiveringsmiddelen als bedoeld in het coalitieakkoord. In juni van dit jaar komen we daar bij u op terug. Zoals hiervoor aangegeven komen wij later ook nog bij u terug met een aanpassing van de Financiële verordening in verband met de verlenging van de afschrijvingstermijn van kunstgrasvelden.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

(bijlage: zie volgende pagina)

de secretaris,
Peter Teesink

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

Bijlage bij Meerjarenprogramma Sport & bewegen 2016 - 2020

Overzicht aanpassingen concept meerjarenprogramma na bespreking in de raadscommissie O&W en bespreking met de Adviescommissie voor de Sport en de Sportkoepel Groningen en een algemene informatiebijeenkomst voor belangstellenden in de Euroborg op 11 februari 2016.

Naar aanleiding van de raadscommissie O&W van 20 januari 2016:

- Financiële onderbouwing strategieën en projecten toegevoegd
- Oplossing financiële opgaven conform motie 'Verantwoorde kostendekkendheid sporttarieven'; geen verhoging verenigingstarieven
- Voorlopige reservering van structureel 150 duizend euro voor (co-)investeringsfondsen sportaccommodaties
- Onderzoek naar inzet van duurzaamheidsmaatregelen m.b.t. sportaccommodaties toegevoegd

Naar aanleiding van het advies van de Adviescommissie voor de Sport en de bespreking van dit advies met de verantwoordelijk portefeuillehouder op 19 februari 2016:

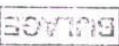
- Gevarieerder fotoaanbod in definitieve programma opgenomen
- Verenigingsondersteuning door Huis voor de Sport Groningen (HvdSG): in gesprekken met verenigingen en HvdSG vragen we van het HvdSG een meer proactieve opstelling. Vraag en aanbod moeten beter op elkaar worden afgestemd
- Kosten laag houden: uitgewerkt bij oplossing financiële opgaven, hetgeen heeft geresulteerd in gelijkblijvende tarieven
- Twee leden van de Adviescommissie maken inmiddels onderdeel uit van de begeleidingscommissie m.b.t. het Mulieronderzoek
- Hoofdstuk Doelen en resultaatindicatoren toegevoegd als uitwerking van paragraaf over Monitoring. Waar mogelijk smart geformuleerde doelen benoemd. Inzet om bevolkingsenquête uit te breiden met de vraag waarom mensen geen gebruik maken van sportaccommodaties.
- Meer aandacht in de communicatie voor gebruik van de openbare ruimte door de ongebonden sporter: nemen we in doorontwikkeling platform sport050.
- Financiële onderbouwing strategieën en projecten toegevoegd

De Sportkoepel Groningen is van begin af aan betrokken geweest de uitwerking van de strategie 'Faciliteren van verenigingen'. Dit heeft dan ook geleid tot minder opmerkingen bij de bespreking van het concept programma.

- Financiële onderbouwing strategieën en projecten toegevoegd. Oplossing financiële opgaven zonder tariefsverhoging voor verenigingen.
- Voetballen op zondag als expliciet genoemde oplossing voor piekdruk op de zaterdag is vervallen. Andere oplossingen zijn mogelijk. Nu als voorbeeld genoemd: in de middag langer doorspelen.
- Twee leden van de Sportkoepel maken inmiddels onderdeel uit van de begeleidingscommissie m.b.t. het Mulieronderzoek
- Landelijke vergelijking financiering van de sport: via de sportmonitor van de VSG

Naar aanleiding van de algemene informatiebijeenkomst op 11 februari 2016:

- Financiële onderbouwing strategieën en projecten toegevoegd. Oplossing financiële opgaven zonder tariefsverhoging voor verenigingen.
- Vrijwilligers: project 'Promotie vrijwilligerswerk in de sport' toegevoegd i.s.m. HvdSG en verenigingen
- Onderzoek naar inzet van duurzaamheidsmaatregelen m.b.t. sportaccommodaties toegevoegd

Nadere regel tot wijziging van de nadere regels subsidie gemeente Groningen	
Artikel I	
A. De titel van Paragraaf 5.2 van Hoofdstuk 5 komt te luiden:	
<u>Oude tekst</u> Paragraaf 5.2 Investerings in clubgebouwen en sportmaterialen	<u>Nieuwe tekst</u> Paragraaf 5.2 Investerings in sportmaterialen
B. Artikel 5:4 komt te luiden:	
<u>Oude tekst</u> Artikel 5:4 Subsidieabele activiteiten 1. Het college kan aan sportverenigingen subsidie verlenen in de kosten van: a. investeringen in nieuwbouw en verbouw van clubgebouwen en kleeaccommodaties; b. aanschaf van duurzame sportmaterialen; c. groot onderhoud van clubgebouwen en kleeaccommodaties; d. rente van een door de gemeente verstrekte geldlening. 2. Het college kan aan sportverenigingen een geldlening verstrekken met een hoofdsom: a. van maximaal € 27.227,- voor investeringen in nieuwbouw en verbouw; b. van maximaal € 11.346,- en minimaal € 4.538,- voor groot onderhoud.	<u>Nieuwe tekst</u> Artikel 5:4 Subsidieabele activiteiten Het college kan aan sportverenigingen subsidie verlenen in de kosten van de aanschaf van duurzame sportmaterialen.

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

C. Artikel 5:5 komt te luiden:

Oude tekst

Artikel 5:5 Subsidie per activiteit

1. In afwijking van artikel 5:3 bedraagt:
 - a. de subsidie voor investeringen in nieuwbouw en verbouw maximaal 20% van de noodzakelijke kosten met een maximum van € 18.152,- per aanvraag;
 - b. de subsidie voor de aanschaf van duurzame sportmaterialen maximaal 50% van de noodzakelijke kosten met een maximum van € 4.538,- per aanvraag;
 - c. de subsidie voor groot onderhoud maximaal 50% van de noodzakelijke kosten met een maximum van € 4.538,- per aanvraag;
 - d. de subsidie voor de in artikel 5:4, eerste lid onder d bedoelde rentekosten maximaal 50%.
2. In bijzondere gevallen kan het college ten gunste van de subsidieontvanger afwijken van de in het eerste lid van dit artikel genoemde maxima.

Nieuwe tekst

Artikel 5:5 Subsidie per activiteit

1. In afwijking van artikel 5:3 bedraagt de subsidie voor de aanschaf van duurzame sportmaterialen maximaal 50% van de noodzakelijke kosten met een maximum van € 4.000,- per aanvraag.
2. In bijzondere gevallen kan het college ten gunste van de subsidieontvanger afwijken van de in het eerste lid van dit artikel genoemde maxima.

Toelichting

De 4.538 komt uit het oude bedrag in gulden (was 10.000 gulden.) Door het bedrag iets naar beneden bij te stellen kunnen meer aanvragen worden gehonoreerd.

D. Artikel 5:6 komt te luiden:

Oude tekst

Artikel 5:6 Bijzondere bepalingen/verplichtingen

1. Het college wijst een subsidieaanvraag voor de in artikel 5:4, eerste lid genoemde activiteiten, af als het bouwplan niet voldoet aan de eisen die het bouwbesluit stelt.
2. In afwijking van de lichte procedure wordt de uiterste datum waarop een subsidieaanvraag bij het college moet zijn ingediend bepaald op:
 1. 1 december van het voorafgaande jaar en

Toelichting:

De in het tweede lid (oude tekst) genoemde datum van 1 december was bedoeld voor de clubgebouwen: grote projecten, die in het algemeen langer een jaar van tevoren werden opgestart. Nu die subsidiemogelijkheid niet meer bestaat, is er geen aanleiding om af te wijken van de normale lichte procedure zoals in de ASV beschreven en kan dit artikel vervallen.

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

2. 8 weken voor het begin van de activiteiten voor subsidieaanvragen die na 1 december worden ingediend.

E. Artikel 5:7 komt te luiden:

Oude tekst

Artikel 5:7 Subsidieplafond en verdelingsregels

1. Voor investeringen en groot onderhoud en rentekosten van geldleningen daarvoor gelden de volgende regels:
 - a. het subsidieplafond bedraagt dat deel van het budget van de "Investeringsregeling sport" dat per kalenderjaar door het college wordt aangewezen;
 - b. als het totaal van de aanvragen hoger is dan het subsidieplafond, dan honoreert het college de aanvragen die aan de voorwaarden voldoen in deze volgorde, waarbij subsidieaanvragen afkomstig van burgersportverenigingen voorrang krijgen boven die van studentensportverenigingen;

1. subsidieaanvragen afkomstig van subsidieontvangers die in de afgelopen 3 jaar nog niet eerder voor investeringen, groot onderhoud en/of rentekosten subsidie ontvangen hebben;
2. aanvragen die om bouwtechnische redenen noodzakelijk zijn;
3. aanvragen die voortvloeien uit een noodgedwongen verhuizing buiten de schuld van de subsidieontvanger;
4. aanvragen die het gevolg zijn van fusie of die daarop gericht zijn;
- c. resteert er na bovenstaande verdeelwijze nog een deel van het subsidiebudget dan honoreert het college de overige aanvragen die aan de voorwaarden voldoen, in de volgorde waarop ze bij het college zijn binnengekomen.

2. Voor aanschaf duurzame sportmaterialen gelden de

Nieuwe tekst

Artikel 5:7 Subsidieplafond en verdelingsregels

Toelichting

Voor aanschaf duurzame sportmaterialen gelden de

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

volgende regels:

- a. Het subsidieplafond bedraagt dat deel van het budget van de "investeringsregeling sport" dat per kalenderjaar door het college wordt aangewezen;
- b. als het totaal van de aanvragen hoger is dan het subsidieplafond dan honoreert het college de aanvragen die aan de voorwaarden voldoen in deze volgorde:
 1. aanvragen afkomstig van subsidieontvangers die nog niet eerder voor investeringen en/of groot onderhoud subsidie ontvangen hebben;
 2. voor zover het bovenstaande zou leiden tot overschrijding van het subsidieplafond wordt het beschikbare bedrag naar evenredigheid over de op tijd ingediende aanvragen verdeeld;
 - c. resteert er na bovenstaande verdeelwijze nog een deel van het subsidiebudget dan honoreert het college de overige aanvragen die aan de voorwaarden voldoen, in de volgorde waarop ze bij het college zijn binnengekomen.

- F. In hoofdstuk 10 Slotbepalingen wordt na artikel 10:1 een nieuw artikel 10:1a ingevoegd dat komt te luiden:

Oude tekst

Nieuwe tekst

Artikel 10:1a Overgangsrecht

Op aanvragen voor subsidie zoals bedoeld in artikel 5:4 eerste lid onder a. en c. zoals deze luidde tot 1 oktober 2016 en die daarvoor zijn ingediend, wordt beschikt op grond van de nadere regels zoals deze van kracht waren tot 1 oktober 2016.

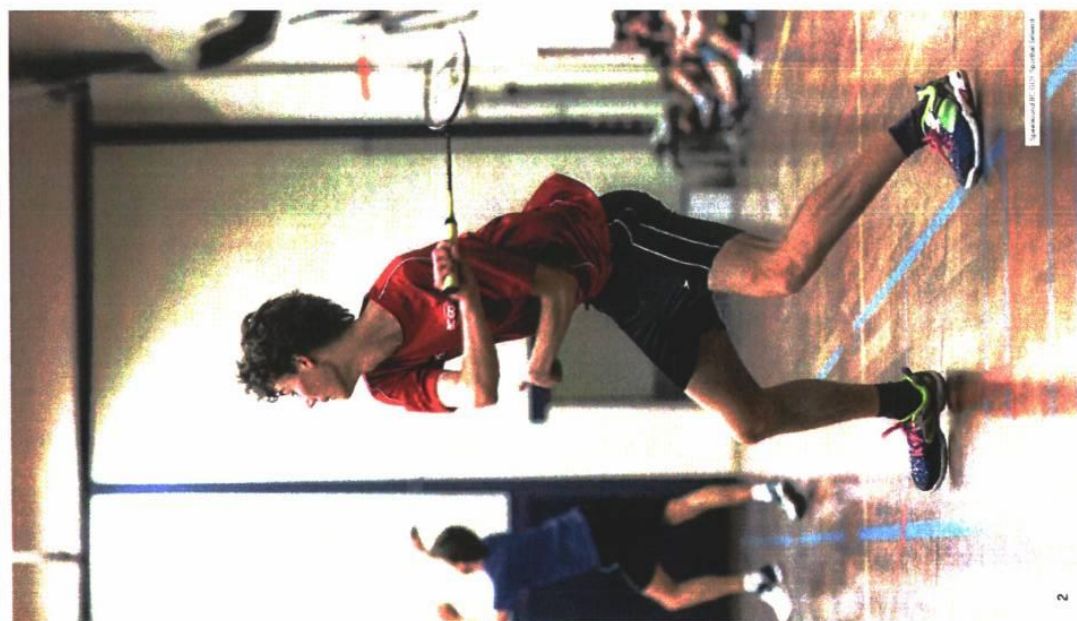
Artikel II

Deze nadere regel treedt in werking op 1 oktober 2016.

volgende regels:

1. Het subsidieplafond bedraagt dat deel van het budget van de "investeringsregeling sport" dat per kalenderjaar door het college wordt aangewezen;
 2. het college honoreert de aanvragen die aan de voorwaarden voldoen in volgorde van binnenkomst.
- De praktijk is dat aanvragen het hele jaar door worden ingediend. We kunnen meestal alle aanvragen honoreren. De subsidies variëren van 300 euro voor de schaakclub (voor nieuwe schaakklokken) tot het maximum voor de gymnastiekvereniging (voor bv matten).

2

MEER JAARPROGRAMMAS

INHOUD

VOORWOORD	4
INLEIDING	6
AMBITIES	8
Toegankelijke en voor iedereen	8
Sportieve basis voor de jeugd	8
Ontwikkeling van top talent	9
INACTIE -> strategieën	10
1. Faciliteren van verenigingen	11
2. Jeugd in beweging	14
3. Ruum baan voor talent	15
4. Sportieve ruimte openbaar & openbare ruimte sportief	18
5. Sport verbindt	20
MONITORING	22
FINANCIERING	24
COMMUNICATIE	26
UITVOERINGSPROGRAMMA	30
Faciliteren van verenigingen	31
Jeugd in beweging	32
Ruum baan voor talent	32
Sportieve ruimte openbaar & Openbare ruimte sportief	33
Sport verbindt	34
Overig	34
DOELEN RESULTAATINDICATOREN	36
Algemeen	37
Faciliteren van verenigingen	38
Jeugd in beweging	41
Ruum baan voor talent	43
Sportieve ruimte openbaar & Openbare ruimte sportief	44
Sport verbindt	45

3

Met trots presenteer ik u dit Meerjarenprogramma Sport & bewegen 2016 – 2020

We laten hiermee zien wat onze ambities zijn en – belangrijker nog – wat we de komende jaren daadwerkelijk gaan doen om deze ambities te realiseren.

Sport en bewegen heeft een belangrijke plek in onze samenleving. En dat is logisch. Sporten is leuk en draagt tegelijkertijd bij aan ontmoetingen tussen mensen, integratie, gezond oud worden en daarmee het voorkomen van hoge zorgkosten. De basis voor het gezond oud worden ligt bij een sportieve opvoeding van de jeugd. Door samen met scholen te investeren in goed bewegingsonderwijs en te zorgen voor naschoolse sport-activiteiten in samenwerking met de sportverenigingen, bieden we alle kinderen een sportieve basis en de kans om hun sporttalent te ontdekken.

Met het programma spelen we ook in op kansen. We creëren een (co-)investeringsfonds om nieuwe accommodaties te kunnen realiseren en leggen nadrukkelijk de verbinding tussen sport en ontwikkelingen in het maatschappelijke en het fysieke domein.

In de afgelopen periode ben ik bij veel verschillende verenigingen en sportinitiatieven langzamerhand geweest. Daar heb ik gezien met hoe veel passie vrijwilligers en professionals met de sport bezig zijn. Met dit programma proberen wij bij die energie aan te sluiten. Het programma is tot stand gekomen dankzij het intensieve overleg met de sportverenigingen via de Sportkoepel Groeninge, de Adviescommissie voor de Sport, kennisinstellingen en vele andere partijen die actief zijn in de sport. Het is daarmee een breed gedragen programma geworden waarmee we samen volop aan de slag gaan!

Paul de Rooij,
wethouder Sport

“KEIN GELOEL” FUSSBALL SPIELEN”

Ernst Happel
Vormgever: Berndt, van der Meer, van der Meer

Sporters zijn doeners en gericht op actie...

En geheel in lijn hiermee presenteren wij dit actiegericht Meerjarenprogramma Sport & bewegen 2016-2020. In 2008 beschreven we al eens waarom sport en bewegen belangrijk is en gaven we de leiders aan van ons beleid. In het nu voorliggende meerjarenprogramma geven we aan wak we samen met de stad - burgers, verenigingen, omgebonden sporters en kennisinstellingen - de komende jaren gaan doen om zoveel mogelijk Stadfers in beweging te krijgen. Daarmee scheppen we de voorwaarden voor - sportieve - ontmoetingen tussen mensen, leveren we een bijdrage aan het verbeteren van de gezondheid van onze inwoners en zorgen we voor een leefbare stad waar mensen graag wonen en werken.

Dit programma is tot stand gekomen na overleg met de belangrijkste spelbepalers. We hebben intensief overleg gevoerd met de sportverenigingen via de Sportkoepel Groningen, een nieuwe speler op het veld die als aanspreekpunt fungeert voor het grootste deel van de verenigingsport. In werkgroepverband hebben we alle thema's die spelen in de verenigingsport besproken.

Ook hebben we gebruik gemaakt van het resultaat van de expertmeetings die de gemeenteraad met de Sportkoepel Groningen heeft georganiseerd. Tijdens een tweedagse themasessie hebben we gesproken gevoerd met Topsport Noord, de Hanzehogeschool, het Alfa-collegi, Healthy Aging/NV, stichting Sportwijk Nijlân, Running Coffee en de Adviescommissie voor de Sport. Daarnaast hebben we afstemming gezocht met de ontwikkelingen in het sociale en het ruimtelijke domein.

Met deze inbreng is het programma afgestemd op nieuwe ontwikkelingen en actuele wensen en behoeften van de verschillende spelers in het veld en de samenleving. Dit programma is het vervolg op het eerdere conceptprogramma dat wij begin dit jaar presenteerden. Het conceptprogramma is in februari 2014 besproken tijdens een brede informatiebijeenkomst voor belangstellenden. Daarnaast is het conceptprogramma besproken met de Sportkoepel en heeft de Adviescommissie voor de Sport hierover advies uitgebracht. Passend bij de dynamiek van sport en bewegen zullen we het meerjarenprogramma periodiek herijken.

Ambities

MEERJARENPROGRAMMA

SPORT & BEWEGEN

MEER RUIMTE VOOR SPORT EN BEWEGEN!

Dat is en blijft de kern van ons beleid. We houden vast aan de ambities die we op basis hiervan in de sportvisie¹ formuleerden:

TOEGANKELIJK EN VOOR IEDEREEN

Zoveel mogelijk Stadlers komen in beweging en beleven plezier aan sporten en bewegen. In de nabijheid van Stadlers is voldoende ruimte voor sport en bewegen.

Goed bereikbare en betaalbare sportaccommodaties en een openbare ruimte die uitnodigt tot bewegen, zijn hiervoor belangrijke voorwaarden.

SPORTIEVE BASIS VOOR DE JEUGD

Plezier in sport en bewegen op jonge leeftijd is mede bepalend voor de sportdeelname op latere leeftijd.

Alle jeugd geven we daarom een sportieve basis mee om zijn talent voor sport en bewegen te ontdekken en te ontwikkelen. Samen met scholen zorgen we voor kwalitatief goed bewegingsonderwijs, zowel op school, na school als bij sportverenigingen.

ONTWIKKELING VAN OPTALENT

Sporters met talent ondersteunen we om hun talent verder te ontwikkelen. Dit past bij onze ambities van Groningen als City of Talent.

We werken hierbij nauw samen met de kennisinstellingen op het gebied van sport en talentontwikkeling.

SPORTVOORZIENINGEN
(voetbalvelden met levensmogelijkheden voor andere sporten)

30

10
TENNISBANEN op 7 locaties

29
GYMLOKALEN

17
SPORTPARKEN met faciliteiten voor o.a. voetbal, korfbal, hockey, rugby, handbal, wielerveden, tafeltennis, atletiek, paardensport en watersport.

4
ZWEMBAD-COMPLEXEN (waaronder 3 overdekt en 1 openlucht)

9
SPORTHALLEN

1
IJSBAAN EN IJSHAL

2
CRUYFF COURTS

8
SKATEPARKEN

2
GELEGENHEDEN voor badminton, Street Workout, Judo, Taekwondo, Donschilbispark, Podiatpark, Gronne Jong Begijn

3
DOJO'S

2
KRAJIEK PLAYGROUNDS

1
MULTICIRCUIT VOORRINDE

25
BASKETBALVELDEN

We blijven in sportaccommodaties investeren. Samen met het Noorderpoortcollege werken we aan de voorbereidingen voor de bouw van sporthal Europapark en we bouwen een spelhal in De Wijert. Ook de openbare ruimte in onze stad kent prachtige faciliteiten voor sport en spel. Zo beschikken we onder meer over:

1. Sportvisie 2010/20: 'Meer ruimte voor sport en bewegen. Omgeeft met 'open' vastgesteld door de raad op 20 september 2010

IN ACTIE!

In dit hoofdstuk geven we aan hoe we onze ambities willen realiseren. We presenteren **vijf uitvoeringsstrategieën** waarin we aangeven wat we daar concreet voor gaan doen. We starten nieuwe initiatieven en tegelijkertijd zetten we door wat succesvol is.

Hoofdkantoor van de Stichting Waarbouwend voor de Sport

1 / Faciliteren van verenigingen

Verenigingen zijn de belangrijkste aanbieders van georganiseerde sport. Samen met verenigingen zorgen we ervoor dat mensen kunnen sporten in goede accommodaties. Bij de ingebruikgeving en het beheer en onderhoud van sportaccommodaties werken we nauw samen met verenigingen. Deze blik is tevens gericht op de toekomst. We maken investeringen in accommodaties mogelijk en bieden verenigingen de mogelijkheid om ook zelf hierin te investeren. Hiervoor bieden we verenigingen arrangementen met ruimte voor maatwerk. Daarnaast ondersteunen we verenigingen om vitaal te blijven.

We dagen ze uit om samen te werken en hun sportaanbod af te stemmen op de ontwikkelingen in de samenleving. Over al deze onderwerpen hebben we in gezamenlijke werkgroepen met de verenigingen afspraken gemaakt via de Sportkoepel Groningen.

Investeren in sportaccommodaties

We hebben het Muller Instituut opdracht gegeven de behoefte aan sportaccommodaties en ontwikkelingen en trends in de sport in onze stad opnieuw in beeld te brengen. Hierbij betrekken we verenigingen en de Adviescommissie voor de Sport via een begeleidingscommissie. Het rapport van het Muller Instituut zal naar verwachting half april 2016 verschijnen. Om in de toekomst de noodzakelijke uitbreiding en vervanging van sportaccommodaties mogelijk te maken creëren we een investeringsfonds. Uit het fonds betalen we de kapitaallasten die voortvloeien uit deze investeringen.

Het fonds is ook bedoeld om als gemeente via cofinanciering bij te kunnen dragen aan investeringen in sportaccommodaties door verenigingen zelf. Welke investeringen voor financiering uit het investeringsfonds in aanmerking komen en hoe we omgaan met mogelijke overvraag, werken we rond de zomer van 2016 uit in bestedingcriteria. Om de start van het investeringsfonds nog dit jaar mogelijk te maken reserveren we alvast structureel 150 duizend euro uit de intensiveringsmiddelen bedoeld in het coalitieakkoord. Wij zijn op

dit moment in gesprek met LTC Hoogkerk, de doelverenigingen, Oranje Nassau volleyball en de voetballers van Groen Geel, HFC '15, Englebirt en Kids United over accommodatiewensen. We onderzoeken de haalbaarheid van deze wensen en zullen beoordelen of we deze wensen kunnen faciliteren.

Investeren in clubgebouwen en duidelijkheid over bestaande eigendomsituaties

Verenigingen die een clubgebouw willen bouwen of verbouwen faciliteren we door hen via een zakelijk recht het eigendom van de opstal aan te bieden. Dit geeft verenigingen zekerheid over de eigendomsituatie en stelt hen in staat om voor het doen van investeringen - bijvoorbeeld in energiebesparende maatregelen - zo nodig bij een bank te kunnen lenen. Voor een door de vereniging te sluiten lening verlenen we in samenwerking met de Stichting Waarbouwend voor de Sport, op basis van nadere te formuleren criteria, een garantstelling. Voetbalvereniging Groen Geel is de eerste vereniging waarmee we dit op korte termijn zo regelen.

In alle gevallen maken we per vereniging afspraken over de eigendoms-gebruiksituatie van clubgebouwen. Uitgangspunt is dat we eventuele overdracht van eigendommen juridisch en financieel goed regelen en dat verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid in één hand komen te liggen. Een vereniging is eigenaar of huurder van het clubgebouw, met in elk van deze situaties de rechten en plichten die daar bij horen.

We houden de kosten laag

Verenigingen die zelf werkzaamheden willen uitvoeren in het kader van beheer en onderhoud bieden we hiertoe de mogelijkheid. We bieden deze verenigingen in ruil daarvoor een reële vergoeding. Hiervoor maken we per vereniging maatwerkafspraken. We onderzoeken wat het verlagen van de temperatuur in sporthallen en gymzalen oplevert aan energie- en kostenbesparing.

Creëren 'level playingfield' op sportparken

De door verenigingen geïnitieerde ongelijkheid ten aanzien van de te betalen lasten op sportparken pakken we aan. Het eerder gestarte project 'Basis op orde' rondt we af. Uitgangspunt is dat we verenigingen gelijk behandelen als het gaat om de lasten voor energie, OZB en vergoedingen voor gemaakte kosten.

Hierbij betrekken we de gebruikers van de betreffende accommodaties. Verder onderzoeken we de mogelijkheden om de energielasten van sportaccommodaties te verlagen door het nemen van duurzaamheidsmaatregelen.

Optimale bezetting sportaccommodaties

Om de beschikbare sportaccommodaties optimaal te kunnen benutten:

- Voren we per accommodatie geplande overleggen met de gebruikers, vanaf dit seizoen doen we dat ook voor de sporthallen². In dat overleg, tussen de betrokken verenigingen en de WSR, wordt het rooster van de betreffende accommodatie besproken en verder thema's als schoon/veilig, onderhoud en verandering en actuele onderwerpen.
- Gaan we bij de ingebruikname van accommodaties zoals ook al aangegeven in de Accommodatiemota niet automatisch uit van 'de oudste rechten', maar van de actuele behoefte van verenigingen, geven we verenigingen bij botsende belangen voorrang boven particuliere huurders en verhuren we sporthallen in principe in z'n geheel in plaats van in delen.
- Onderzoeken we de mogelijkheid van het online inzichtelijk maken van de bezetting van accommodaties en de mogelijkheid om accommodaties online te reserveren, te betalen en hierzo toegang te verkrijgen.
- Stimuleren we verenigingen de topbude op de sportparken op piekmomenten te verlagen, door bij voorbeeld in de middag langer door te spelen.

Samenwerking stimuleren

Samen sta je sterker. We stimuleren verenigingen waar mogelijk meer samen op te trekken. Door samen te werken kunnen werkzaamheden worden verdeeld en kunnen accommodaties beter worden benut. Bij onderhoud en vervanging van bestaande accommodaties en ook bij het realiseren van nieuwe accommodaties, zullen we ons steeds afvragen wat samenwerking tussen verenigingen, maar ook samenwerking van de gemeente met andere partijen kan opleveren om sportaccommodatie breed in te zetten en betaalbaar te houden. Samenwerking kan ook bijdragen aan vermindering van de druk bij verenigingen die ontstaat door het geïnitieerde tekort aan vrijwilligers. We stimuleren samenwerking tussen verenigingen via accommodatie-overleggen en door het organiseren van thema-avonden of bijeenkomsten, waar nieuws en ontwikkelingen kunnen worden gedeeld.

Vitale verenigingen en verenigingsondersteuning

De kracht van verenigingen zit in het zelf organiserend vermogen. Om hertoe in staat te zijn is het belangrijk dat verenigingen vitaal zijn. Een vitale vereniging is een vereniging waar mensen graag sporten, die organisatorisch en financieel de zaken goed op orde heeft, over voldoende vrijwilligers beschikt en aan de vereiste juridische voorwaarden voldoet. Vitaaliteit is in eerste instantie een zaak van verenigingen zelf. Waar nodig kunnen verenigingen rekenen op ondersteuning.

Verenigingen kunnen voor ondersteuning een beroep doen op de bond waarbij ze zijn aangesloten. Daarnaast bieden we als gemeente verenigingsondersteuning via het Huis voor de Sport Groningen. Een deel van de verenigingen heeft aangegeven niet tevreden te zijn met de ondersteuning die het Huis voor de Sport biedt. We zijn inmiddels gesprekken gestart met de verenigingen en het Huis voor de Sport om te bezien hoe de vraag naar ondersteuning en het aanbod daarvan beter op elkaar afgestemd kan worden.

Vrijwilligers!

Sportverenigingen draaien op de inzet van vrijwilligers. Verenigingen geven aan in toenemende mate problemen te ondervinden bij het zoeken naar en het behouden van geschikte vrijwilligers. Samen met verenigingen en het Huis voor de Sport gaan we op zoek naar creatieve oplossingen die het doen van vrijwilligerswerk in de sport aantrekkelijker maakt. Daarnaast zullen we bij het activeren van bijstandsgerechtigden met een afstand tot de arbeidsmarkt aandacht besteden aan de mogelijkheid om vrijwilligerswerk te gaan doen in de sport. Ook onderzoeken we de mogelijke inzet van Participatiebanen bij sportverenigingen.

Gebruikersgerichte dienstverlening

Voor verenigingen is het soms lastig om de juiste ingang te vinden in de gemeentelijke organisatie. We richten onze organisatie daarom meer gebruikersgericht in. Bij de WSR gaan we in 2016 werken met een vaste contactpersoon voor verenigingen voor alle niet-dagelijkse of bijzondere onderwerpen. Verder gaan we de uitkomsten van klanttevredenheidsonderzoeken voor de publicatie ervan bespreken met de verenigingen van de betreffende accommodatie, om eerder aan oplossingen van gesignaleerde knelpunten te kunnen werken.

Promotie Sportplein Groningen

Sportplein Groningen is een netwerkorganisatie waarin kennisinstellingen, Huis voor de Sport Groningen, LMCG, Topsport Noord, provincie Groningen en de gemeente kennis delen. Niet alle verenigingen zijn bekend met deze organisatie en het bijbehorende digitale platform. Dit platform is een vindplaats van informatie op verschillende gebieden. We gaan in onze communicatie naar verenigingen Sportplein Groningen nadrukkelijk onder de aandacht brengen.

² Op de sportparken functioneren inmiddels een uitgebreide parktoegang, in de vorming kunnen de WSR en alle gebruikers het team voor per jaar wordt gehouden, welke de onderwerpen bespreken die in samen hebben met de belangrijkste gang en zaken op het park.

2 / Jeugd in beweging

We bieden jeugd een sportieve basis door hen de kans te geven plezier te beleven aan sport en bewegen, talent hiervoor te ontdekken en verder te ontwikkelen. Het onderwijs vormt hierin een belangrijke partner.

Bslim 3.0

We ontwikkelen Bslim door naar Bslim 3.0. De beschikbare 26 fte combinatiefuncties benutten we vanaf 1 januari 2016 volledig voor¹.

- Binnenschools bewegingsonderwijs. Het aantal scholen waar twee uur bewegingsonderwijs wordt gegeven door een vakleerkracht gymnastiek breiden we verder uit. In gezamenlijke verantwoordelijkheid met het onderwijs maken we goede afspraken over het programma.
- Buitenschools: schoolsportclub. Samen met sportverenigingen zorgen we in alle Bslim-wijken² voor een sportaanbod op school, zodat de overgang naar de sportvereniging makkelijker wordt.
- Naschoolse activiteiten voor het WMBO.
- Sportactiviteiten voor kinderen in de wijk.
- Sportinstuiven: kinderen kunnen gebruik maken van een laagdrempelig aanbod vlak na schooltijd.
- We zetten de Sportopper voort. Kinderen kunnen hierdoor kennismaken met verschillende sporten. De Sportopper wordt nu digitaal aangeboden en hier is veel belangstelling voor.
- Incidentele activiteiten, zoals: de Buurt Battle en Gezond Scoren in samenwerking met FC Groningen.

Bslim richt zich met sport en beweegactiviteiten op de jeugd. In samenhang hiermee werken we met landelijke en lokale partners in de gezamenlijke wijk aanpak 'Groningen Fit' aan het bevorderen van een gezonde leefstijl onder jongeren en hun ouders om de toename van overgewicht onder jongeren een halt toe te roepen³. Het lectoraat van het Hanze Instituut voor Sportstudies monitort het verloop van de uitvoering van Bslim.

Samenhang van programma's in de wijk, inclusief nieuw sportaanbod

We zorgen er samen met het onderwijs voor dat programma's van scholen in de wijk op elkaar worden afgestemd. Hierdoor geven de vakleerkrachten aan de scholen in de wijk op een efficiënte en doelgerichte manier gymnastiekles. Sporten zal niet meer per definitie in het gymnastieklokaal plaatsvinden.

We bieden ook andere vormen aan, zoals:

- Bewim: een module van zes weken bewegingsonderwijs in het water voor de groepen 6, 7 en 8
- Talent voor Topsport op school: kinderen krijgen training van topsporttrainers van de Regionale Trainingscentra (RTC's) in de stad.

Voortgang in ontwikkeling

De vakleerkrachten houden de beweegontwikkeling van kinderen bij via een leerlingvolgsysteem en hebben extra aandacht voor kinderen met beweegproblemen (Motorische Remedial Teaching) en kinderen die juist extra talent hebben.

3 / Ruim baan voor talent

Sporttalenten ondersteunen we in hun ontwikkeling om topsporter te worden. We zetten ons beleid voort dat we hebben geformuleerd in de nota Talent voor Topsport! Topsportbeleid gemeente Groningen 2013-2020.

We benutten daarbij de kracht en know how van de kennisinstellingen in onze stad. Kernonderdelen van ons beleid zijn dat we inzetten op het ontdekken en ontwikkelen van talenten en het stimuleren van top talenten om topsporter te worden. Dat begint op de basisschool door alle kinderen de kans te geven te ontdekken waar ze goed in zijn.

Ruim baan voor talent

Hiervoor:

- Subsidiëren we RTC's als het gaat om de accommodatie en de trainer.
- Geven we RTC's een voorrangpositie bij de ingebruikgeving van bepaalde accommodaties.
- Subsidiëren we talentevenementen.
- Belonen we prestaties van sporters met een sportpenning en een jong talent met een sportstuurmeijerprijs.

Samenwerking topsport

Topsport is van belang voor de stad. Topsporters geven de stad uitstraling en vormen inspirerende voorbeelden voor jonge sporters. We willen de onderlinge samenwerking tussen topsportclubs, kennisinstellingen en de gemeente versterken door in gesprek te gaan over:

- talentontwikkeling;
- facilitaire samenwerking;
- topsport en onderwijs;
- topsport in relatie tot brede maatschappelijke initiatieven.

Versterking verbinding tussen top- en breedtesport

We willen een beter beeld krijgen van breedtesportverenigingen die aan talentontwikkeling werken, of die ambitie hebben om daar aan te willen gaan werken. Dit stelt ons in staat om aanwezige kennis uit de topsport en de RTC's ten goede te laten komen aan deze verenigingen. Om het gewenste inzicht te krijgen laten we het sportlandschap in beeld brengen. Dit doen we in samenwerking met de verenigingen en kennisinstellingen.

Om meer verbinding te creëren tussen topsport en breedtesport:

- Faciliteren we een bijeenkomst tussen Topsport Noord en belangstellende breedtesportverenigingen waarin de laatste ontwikkelingen rondom de RTC's en de breedtesport kunnen worden uitgewisseld.
- Vragen we RTC's om niet alleen clinics te verzorgen op basisscholen maar ook bij verenigingen met ambities op het gebied van talentontwikkeling.
- Subsidiëren we het Sport Science Instituut van de RUG voor het realiseren van kennisuitwisseling met de breedtesport.

Talentevenementen

We vinden het belangrijk dat talentvolle sporters ook kunnen excelleren in hun eigen stad. Op dit moment kan dat op het Holland Nordic Basketball Tournament (HNBT), op de 4 mijl op het onderdeel talentontwikkeling (team 4 mijl) en op het Schaakfestival Groningen. We streven er naar om het aantal evenementen uit te breiden waardoor de stad nog aantrekkelijker wordt voor talent.

Topsportzorgcentrum

De NV Euroborg ontwikkelt op het sportpark Corpus den Hoorn een Topsport Zorgcentrum. Een centrum voor trainingsfaciliteiten van FC Groningen en (medische) begeleiding. Dit centrum biedt diensten aan zoals medische en trainingsfaciliteiten, aan zowel de top- als breedtesport.

1. Het aantal fte wordt naar 26 verhoogd door de inzet van 10 fte uit de reserve van de gemeente Groningen.

2. De buurten waar we werken met Bslim zijn: Beineborg, Leenbergh, Invalde, Noord, de Hoge, Hoopstad, Smeets, Palsburg, Tuinwijk, Veldhuizen, Oostgepartijd en De Wijk/Corpus den Hoorn.

3. 'Groningen Fit' is de Groninger beweging van de stad om kinderen en jongeren op gezond Gewicht (GOE), maar met preventieve en trainingsinterventies wordt gewerkt aan een gezonde leefstijl en een goede lichaamsopbouw van de jeugd in de stad.

4 / Sportieve ruimte openbaar & openbare ruimte sportief

Sporten vindt niet alleen meer plaats in zaken of binnen de haken van een sportpark. De openbare ruimte wordt steeds meer gebruikt als plek voor sport en bewegen, in organisaties of in ongeorganiseerd verband. Het Noorderplantsoen is hier een mooi voorbeeld van. In de nota 'De Bewegende Stad. Visie op de inrichting van de sportieve en speelse openbare ruimte' hebben we aangegeven dat we de openbare ruimte in onze stad zo willen inrichten dat deze meer uitnodigt tot bewegen en dat we de afgesloten sportparken een open karakter willen geven⁶. Het gaat daarbij niet alleen om de aanleg en inpassing van sportinfrastructuur, maar ook om het in overleg met de wijk creëren van meer uitdagende speelplekken. We geven hier de komende tijd uitwerking aan door:

Aan te sluiten bij herinrichtingsopgaven:

Sportieve inrichting deksels Zuidelijke ringweg: het Zuiderplantsoen

Met de bouw van de Zuidelijke ringweg ontstaat een nieuw stuk 'stad' tussen Helpman, de Herwegbuurt, de Linie en de Oosterpoort, genaamd 'het Zuiderplantsoen'. In 2016/2017 zal de aanemer het ontwerp van het nieuwe park nader uitwerken. Wij dagen omwonenden en sportverenigingen uit om bij de uitwerking van het ontwerp sport en bewegen in de inrichting van het openbare sportveld tot een te integreren. Dat kan variëren van speelveldjes tot een openbare sportschool in de buitenuimte. In elk geval creëren we een joggingroute. Zuiderplantsoen - Kempkensberg. Ten slotte maken logische fietsverbindingen het park sociaal veilig en sportvriendelijk. Het Zuiderplantsoen koppelen we via een sportieve route aan het nieuwe sportcentrum Europapark.

Sportpark Europapark

Het nieuwe sportcentrum Europapark wordt het middelpunt van een sportief ingericht park rondom het gebouw.

⁶ Verspreid door het college op 21 januari 2014.

Samen met gebruikers van het park geven we actieve sportvoorzieningen vorm voor dubbelgebruik. Te denken valt bijvoorbeeld aan een stormbaan voor een legervoering, die tegelijkertijd prima kan dienen als speelvloer of bootcamp trainingfaciliteit. Ook denken we aan mogelijkheden voor een beach-commoditeit, een multi-court en faciliteiten voor boogschieten en watersport. Om deze faciliteiten goed bereikbaar te laten zijn creëren we een sportieve route tussen het Zuiderplantsoen en het Europapark die aansluit op het sportcentrum.

Gebiedsontwikkeling Oosterhamrikzone

In 2016 komen we tot een bestuurlijke voorkeursvariant voor de ruimtelijke ontwikkeling van de Oosterhamrikzone. Landschapsarchitect Peter Veenstra (L.O.U.A) maakt hiervoor een plan op basis van de uitwerking van vier varianten, waaronder de voorkeursvariant van de buurt. Het is onze ambitie met de herinrichting van de Oosterhamrikzone ruimte te kunnen bieden aan fietsen, joggen, skaten en wandelen langs het water. Met een nieuwe rechtstreekse verbinding naar Kurfingse kunnen we ons grootste sportpark met prachtige voorzieningen op een logische manier bereikbaar maken vanuit het stadscentrum.

Meerstad: mountainbikeroute, spel & beweging in het wijkpark

In het wijkpark in Meerstad creëren we met een glooiend landschap ruimte voor spel en beweging. Aan het water wordt samen met bewoners en andere partijen een plek gemaakt voor natuurlijk spelen, met bijvoorbeeld klimbomen, een trekvlot, stapstenen en een kabelbaan. Verder onderzoeken we de mogelijkheid om de ruimte in Meerstad te benutten voor de aanleg van een mountainbikeroute, de eerste route in onze provincie ten noorden van de A7 op slechts vijf kilometer van de stad.

Sportparken toegankelijker maken:

Toegankelijkheid en openheid Sportpark Corpus den Hoorn

De komst van trainingfaciliteiten voor FC Groningen biedt kansen voor het opnieuw vormgeven van de entree tot dit sportpark en het creëren van doorlopende fietsroutes door dit park. Samen met de betrokken verenigingen en de omliggende wijken geven we hier uitwerking aan.

Ontwikkeling Sportpark West End / Vinkhuizen

Sportpark West End is een groen stedelijke ontwikkellocatie van formaat, ooit bedoeld als reservering voor

een nieuwe, sociaal veilige wijkontsluitingsroute, maar inmiddels al jaren braakliggend en zonder plannen. We willen dit geïsoleerde sportpark een open karakter geven met doorlopende fietsroutes zoals aangegeven in het Uitvoeringsprogramma Fietstrategie Groningen 2015-2025 (Fietspad Diamantlaan - Friesestraatweg), een betere en veiligere entree met parkeergelegenheid en een verbinding naar de scholen. Hierdoor krijgt het park door betere verbinding met de wijk en maakt het gebruik door andere doelgroepen mogelijk. Ook ontstaat er zo een nieuwe ontsluiting van een woningbouwlocatie. De mogelijkheden die dit biedt verkennen we met de betrokken verenigingen en de buurt.

Baasland.nl Noordbeemden

Bar Brothers, Groningen

Nieuwe plekken creëren voor sporten en spelen in de stad:

Calisthenics in Ebbingekwartier

Vanuit Let's Gro 2014 creëren we met samen met de groep 'Bar Brothers' en woningbouwcorporatie Nijestee een calisthenicsplek aan de Wydemalain, grenzend aan de Healthy Ageing Campus. Calisthenics is een nieuwe sport waarbij oefeningen worden gedaan met het eigen lichaamsgewicht en een minimale hoeveelheid apparatuur. Uitvoering begin 2016.

Sportieve inrichting De Hunze

Samen met de bewoners hebben we ideeën ontwikkeld voor een sportieve inrichting van de wijk. De plannen hiervoor zijn inmiddels genee'd. Begin 2016 start de aanleg.

Vervanging speelplek Oosterkade / sportieve herinrichting Eemskanaalzone

De bestaande speelplek aan de Oosterkade is aan vervanging toe. Samen met bewoners zoeken we naar ideeën om de speelplek een sportieve inrichting te geven.

Het bijzondere aan deze plek is dat die in de binnenstad ligt: in de binnenstad zijn niet zoveel sport- en speelplekken. De doelgroep voor deze speelplek is dan ook breder: het gaat niet alleen om direct aanwonenden, maar ook om andere bewoners van en bezoekers aan de binnenstad. Ook een losproute met fitnessmogelijkheden langs het Eemskanaal zou door de komst van een nieuwe fiets- en voetgangersbrug onderdeel van dit plan kunnen zijn. De ideeën beperken zich dus niet alleen tot de speelplek maar zijn een springplank voor de sportieve herinrichting van de Eemskanaalzone langs de kades.

De opspinning van projecten in dit programma vormen een eerste aanzet. Nieuwe ontwikkelingen en veranderingen in wensen en behoeften uit de samenleving zullen in de toekomst leiden tot nieuwe projecten.

Tijdens Let's Gro 2015 hebben we Stadflers in een workshop met als titel 'Hoe wil jij bewegen?' uitgenodigd aan te geven hoe men graag wil sporten in de openbare ruimte en wat er op dit punt verbeterd kan worden (www.letsgro.nl/program/hoe-wil-jij-bewegen). Deze site houden we in de lucht tot en met het congres 'Building the future of health' in juni 2016. Het resultaat hiervan beoordelen we en verwerken we waar mogelijk in het programma.

5 / Sport verbindt

Sport en bewegen maakt en houdt mensen fit en gezond, zorgt voor ontmoetingen en draagt bij aan integratie. Dit is de verbindende kracht van sport. Die kracht willen we versterken door sport en bewegen te verbinden met de sociale wijkstructuur. De WJL-teams en social-culturele accommodaties vormen hierin een belangrijke rol.

Programmering sportaanbod in de wijk

We zijn inmiddels in gesprek met verenigingen, WJL-teams en social-culturele accommodaties met als doel te komen tot programma's van sport- en beweegactiviteiten in de wijk. Programma's die niet alleen opstaan voor verenigingsleden, maar ook voor andere wijkbewoners; jong en oud. Hierbij zoeken we afstemming met de activiteiten in het kader van Blijm en Groningen Fit!

Participeren via sport

Sportverenigingen bieden mensen de kans om actief te zijn. Dat kan via sportbeoefening, maar ook door het verrichten van allerlei soorten werkzaamheden die van belang zijn om een vereniging draaiende (vitaal) te houden. Aangaren verenigingen behoefte hebben aan meer vrijwilligers zullen we bij het activeren van bestaande vrijwilligers de mogelijkheden voor het doen van vrijwilligerswerk in de sport actief onder de aandacht brengen. Daarnaast onderzoeken we met verenigingen de mogelijkheid voor het creëren van een aantal Participatiebanen in de verenigingsport. Bij voetbalvereniging DIO Groningen heeft dit inmiddels geleid tot de inzet van twee Participatiebanen.

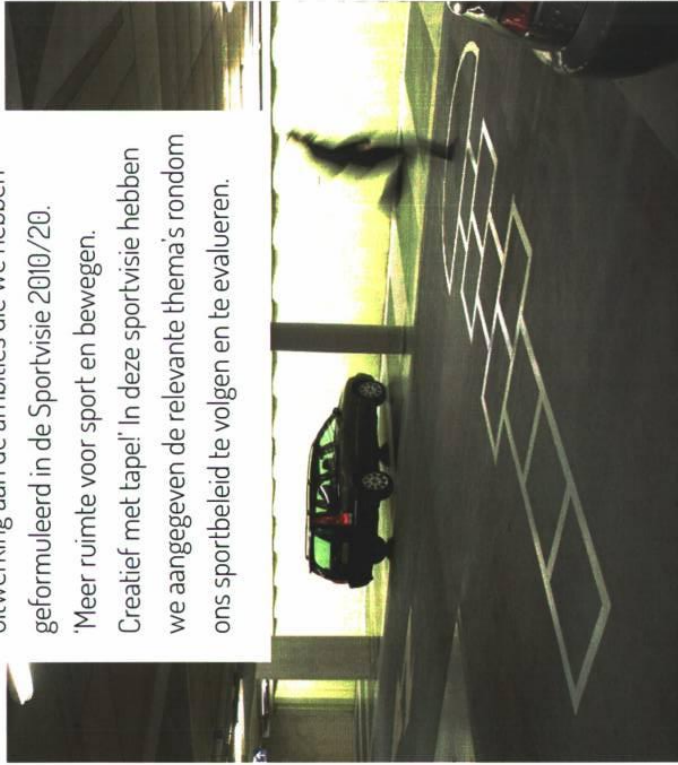
Sporten voor mensen met een beperking

Deelname aan sport is niet voor iedereen even makkelijk. Uit onderzoek blijkt dat mensen met een beperking minder sporten'. Dit vinden wij erg wett. Wij sluiten daarom aan bij het door het ministerie van WVS gefinancierde programma 'Grenzeloos actief, maakt sporten en bewegen voor mensen met een beperking mogelijk'. Een belangrijke pijler in dit programma is het realiseren van een goede match tussen vraag naar en aanbod van sportmogelijkheden voor mensen met een beperking. Hierbij worden WJL-teams betrokken, sportaanbieders en instellingen die een rol hebben in de begeleiding van mensen met een beperking. Dit gebeurt in een regionaal samenwerkingsverband.

Competitievoetbalclub bij Sportstad de Buij

MONITORING

Dit meerjarenprogramma geeft verdere uitwerking aan de ambities die we hebben geformuleerd in de Sportvisie 2010/20. "Meer ruimte voor sport en bewegen. Creatief met tape! In deze sportvisie hebben we aangegeven de relevante thema's rondom ons sportbeleid te volgen en te evalueren.

In 2012 verschenen de eerste Sportmonitor en inmiddels is de tussenmeting 2015 verschenen. De Sportmonitor rapporteert over algemene indicatoren, de fysieke sportinfrastructuur en het sport- en bewegingsgedrag van mensen. Met het verschijnen van dit meerjarenprogramma gaan we vanaf nu op een andere manier over de effecten van ons beleid rapporteren.

In dit meerjarenprogramma formuleren we met de onderscheiden uitvoeringsstrategieën specifieke acties waarvan we de geliverde inspanning en het resultaat willen meten. Om de resultaten van het beleid op het terrein van sport en bewegen en de maatschappelijke effecten hiervan op een samenhangende en eenduidige manier te kunnen monitoren en evalueren, hebben we een nieuwe set indicatoren ontwikkeld die als bijlage bij dit programma is opgenomen. We maken hierbij onderscheid tussen indicatoren die de maatschappelijke effecten van het beleid, de outcome van het beleid en de prestaties van beleidsinstrumenten zichtbaar maken.

De beschikbare resultaten stellen we rond de zomer van 2016 online beschikbaar als onderdeel van de Basismonitor. Bij de herijking van het meerjarenprogramma betrekken we steeds de meest actuele resultaten van het sportbeleid.

Onze inspanningen en prestaties op het gebied van sport en bewegen gaan we ook vergelijken met die van andere gemeenten. We willen onze positie op het gebied van sport en bewegen met behulp van gegevens van NOC-NSF in landelijk perspectief plaatsen.

Bovendien doen we vanaf 2016 mee aan de monitor van de Vereniging Sport en Gemeenten. De monitor maakt vergelijking van scores tussen gemeenten mogelijk op verschillende indicatoren; bijvoorbeeld bezettingsgraden sportaccommodaties, verhouding sportruimte per inwoner, sportbudget per inwoner en percentage van de inwoners dat voldoet aan de Nederlandse Norm voor Gezond Bewegen. Daarnaast aan de monitor levert bovendien input voor een platform voor kennisdeling tussen gemeenten onderling.

FINANCIERING

Hieronder geven we per strategie aan hoe we omgaan met de financiering van de concrete projecten. We zoeken daarbij naar dwarsverbanden met andere programma's op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling, re-integratie & participatie, gezondheid en wijkgevoel werken.

Faciliteren van verenigingen

De gemeentelijke sportaccommodaties financieren we uit de begroting van de Werkmaatschappij Sport en Recreatie (WSR). Om ook in de toekomst vervanging en uitbreiding van sportaccommodaties mogelijk te maken, maken we in de begroting middelen vrij voor het creëren van een investeringsfonds. Dit fonds is ook bedoeld om verenigingen in staat te stellen via cofinanciering bij te dragen aan investeringen in sportaccommodaties. Rond de zomer van 2016 werken we het investeringsfonds verder uit zodat we nog dit jaar nieuwe investeringen mogelijk kunnen maken. We houden de kosten voor verenigingen zo laag mogelijk en stellen verenigingen in staat om werkzaamheden te verrichten in ruil voor een reële vergoeding. De verenigingsondersteuning via het Huis voor de Sport financieren we uit de programmabegroting voor Sport en bewegen.

Jeugd in beweging

Vanuit het Rijk krijgen we geld voor de inzet van in totaal 26 fte combinatiefunctionarissen. Tezamen met de inzet van gemeentelijke cofinanciering zetten we hiervan 22,8 fte in voor activiteiten ten behoeve van de jeugd.

Ruim baan voor talent

De middelen voor de ontwikkeling van talentvolle sporters komen uit de programmabegroting voor Sport en bewegen. Daarnaast zetten we 3,8 fte van de beschikbare middelen voor combinatiefuncties in voor trainers bij RTC's. Het andere deel van de kosten van deze combinatiefuncties wordt betaald door de betreffende sportbond.

Sportieve ruimte openbaar & openbare ruimte sportief

De financiering van het sportief inrichten van de openbare ruimte willen we waar mogelijk mee laten lopen in de financieringsopzet van het betreffende (her-)inrichtingsproject. Daarnaast zetten we vanuit het programma sport en bewegen de (extra) intensiveringmiddelen in. (De Bewegende Stad).

Sport verbindt

Het creëren van ontmoetingen tussen mensen waarbij sport en bewegen als middel wordt ingezet, gaat niet automatisch gepaard met de inzet van (extra) geld. Het alleen al op een vernieuwende manier koppelen van bestaande activiteiten kan bijdragen aan de uitvoering van deze strategie. Daar waar het gaat om het tot stand brengen van sport- en beweegactiviteiten op meer 'open' sportpauzes of het bieden van kansen aan mensen om te participeren in de sport, kunnen waar nodig de intensiveringmiddelen Bewegende Stad of het Participatiebudget worden ingezet.

Financiering uitvoeringsstrategieën Meerjarenprogramma Sport & bewegen in 2016

Bedrag
(x €1.000,-)

1. Faciliteren van verenigingen Sportaccommodaties

WSR	18.703*
Verenigingsondersteuning HvvdSG	55
Zwembad Hoogkerk	114
Extra beleid:	
• Beheer en onderhoud extra kleedkamers en gymzalen	129
• Extra kleedkamer Corpus den Hoorn incl. beheer en onderhoud	44
• Reservering investeringsfonds sportaccommodaties	150
• Bouw Sportcentrum Europaark	300
• Incidentele dekking tekort tariefinkomsten WSR	270

2. Jeugd in beweging

Combinatiefuncties: rijksbijdrage en cofinanciering.....1.001

3. Ruim baan voor talent

Talent voor topsport	126
• Accommodatie subsidie	
• Kennisuitwisseling	
Talent- en topsportevenementen	10
Sportpremieën en stimuleringsprijs	76
Inzet combinatiefuncties	44
Huur Martiniplaza	44

4. Sportieve ruimte openbaar & openbare ruimte sportief

Sportieve inrichting sport- en speelplekken in de stad.....150

5. Sport verbindt

Hier is niet per definitie extra geld voor nodig. Eventuele incidentele inzet wordt uit sport of andere beleidsvelden gedekt.....p.m.

* 6.382 wordt gedekt uit inkomsten van gebruikers. Het restant (12.321) wordt gedekt uit gemeentelijke middelen.

COMMUNICATIE

We realiseren ons goed dat, als we succesvol willen zijn, het van belang is om samen in beweging te komen. In de communicatie richten we ons tot Stadlers, sportverenigingen, kennisinstellingen en andere partijen die betrokken zijn bij sport en bewegen.

We richten ons daarbij op:

- Het informeren over alle projecten rondom 'Sport en Bewegen' in de stad Groningen en over regelingen waar sporters en hun bestuurders gebruik van kunnen maken.
- Het verbinden en betrekken van mensen, door een plek te bieden waar initiatieven en ervaringen kunnen worden gedeeld.
- Het uitwisselen van kennis op het valgebied.

We gaan in dialoog met de doelgroep. We overluden ze niet, maar bieden relevante informatie aan. We willen dat iedereen zich verbonden gaat voelen met 'Sport en Bewegen' en wij elkaar verder kunnen helpen.

We ontwikkelen één plek waar:

1. Alle sportclubs zich laten zien;
2. Men een overzicht vindt van alle sportactiviteiten naast verenigingen en/of clubs;
3. Stadlers inspraak kunnen hebben in nog te realiseren projecten op sportgebied;
4. Men in één overzicht diverse (alternatieve) financieringsvormen kan vinden.

We communiceren met onze ambities en strategieën, maar we richten ons op de gedragingen en behoeften van de doelgroep. Wat willen zij? Wat opvalt is dat de drie ambities van het meerjarenprogramma niet als zodanig benoemd worden. Maar ze zijn wel de belangrijkste factor achter dit communicatieconcept. Welke informatie hebben zij nodig? Welke behoeften hebben zij? Alle projecten van het meerjarenprogramma sluiten aan op één of meerdere van deze vier punten. De bovengenoemde punten vormen de kaspot waar alles rondom 'Sport en Bewegen' onder kan gaan vallen. Van het stimuleren van samenwerking tussen de verenigingen tot aan het opzetten van talentprogramma's. Maar, ook voor eigen initiatieven van ongebonden sporters zoals hardloopteams of fietsgezelschappen is alle ruimte.

Online platform

Bovenaan idee komt het best tot zijn recht in een online platform. De website www.sport50.nl van de WSR benutten we als basis voor dit concept. Een online platform informeert, betreft en activeert verenigingen en hun doelgroep.

Het platform biedt de mogelijkheid om succesverhalen te delen en als voorbeeld te dienen voor andere sportinitiatieven en verenigingen.

We zetten uiteraard sociale media in om de doelgroep te informeren en te activeren.

De aftrap van deze campagne zou een gedrukte uitgave kunnen zijn. Verspreid onder alle verenigingen en kennisinstellingen in de gemeente Groningen. Daarna zou deze uitgave een periodiek kunnen worden met thema's zoals samenwerking met het onderwijs, gehandicaptensport of hoe om te gaan met talent binnen de vereniging.

Sportclubs laten en zien en samenbrengen

- In kaart brengen van alle verenigingen en initiatieven. Sportclubs krijgen een eigen profielpagina waar niet alleen openrijtijden en tarieven staan, maar ook een plek is om succesverhalen te delen en daardoor andere verenigingen te inspireren.
- Van elkaar leren: inspirerende interviews met sportbestuurders, trainers en vrijwilligers van verenigingen over veelvoorkomende vraagstukken en de gevonden oplossingen.
- Kennisuitwisseling: een plek waar nieuwe onderzoeksresultaten van de kennisinstellingen kunnen worden gepresenteerd.
- Accommodaties: nieuws over renovaties/onderhoud, uitbreidingen en hoe deze tot stand zijn gekomen. Blim en City of Talent betrekken.

MEERJARENPROGRAMMA

SPORTS
BEWEGEN

Buiten verenigingsverband georganiseerde sportinitiatieven en belanghebbenden

Naast verenigingen zijn er veel initiatieven van ongebonden sporters en kennisinstellingen. Wij vinden het belangrijk dat ook deze initiatieven een plaats krijgen binnen het online platform om alle mogelijkheden op sportgebied zoveel mogelijk te ontsluiten. Ook willen we andere belanghebbenden, zoals Onderwijz (Sportshopper), Balm en City of Talent betrekken.

Meepraten over nog te realiseren projecten op sportgebied / spel bewegen

Ontwikkelingen in de wijk, onderwerpen en data van informatieavonden. Wijkbewoners informeren over initiatieven en daarover laten meedelen. Hoe wij jij bewegen in de stad?

Mogelijkheden tot financiering / alternatieve financiering en hulp bieden waar nodig

De budgetten voor sport staan onder druk, daarom willen we verenigingen informeren over alternatieve manieren van financiering en/of de mogelijkheid tot samenwerking met andere instellingen. Wij kunnen als gemeente hierover adviseren. Minimaal inkomensondersteunende maatregelen onder de aandacht brengen voor mensen met een lager inkomen, zoals het Jeugdsportfonds en de Stadjespas.

28

29

Uitvoeringsprogramma

Dit meerjarenprogramma is gericht op actie en daarmee staat dus de uitvoering centraal. Hiervoor beschrijven we wat we gaan doen om onze ambities te realiseren.

In dit deel geven we aan wanneer we dit uitvoeren en hoe we de maatregelen willen financieren. We zien het als ons wettelijk programma voor de komende periode. Bij de periodieke herijking van het meerjarenprogramma bespreken we de stand van zaken met betrekking tot deze projecten en geven we de resultaten weer.

Projectomschrijving	Totale kosten (x1.000,-)	2016	2017	2018	2019	2020
FACILITEREN VAN VERENIGINGEN¹						
1. Creëren (co-)investeringsfonds sportaccommodaties en vaststelling bestedingscriteria	150				•	
2. Uitvoering Muller-onderzoek capaciteit sportaccommodaties	45				•	
3. Toetsingskader formuleren voor investeringen in clubgebouwen, waarin wordt aangegeven hoe en onder welke voorwaarden we als gemeente verenigingen ondersteunen bij het (ver)bouwen van een clubgebouw	-				•	
4. Eigendomsituaties clubgebouwen in kaart brengen en waar gewenst zakelijk recht van optal vestigen. Voor elk bestaand clubgebouw bestaat duidelijkheid over de eigendomsituatie, is de juridische constructie geregeld en wordt daar naar gehandeld	-				•	
5. Afspraken maken met verenigingen over co-creatie/zelfwerkzaamheid en vaststellen vergoedingen	-				•	•
6. Uitvoering investerings- en onderhoudsprogramma in co-creatie met verenigingen	-				•	•
7. Onderzoek haalbaarheid en opbrengst temperatuurverlaging van hallen en zalen met 1°C	-				•	
8. Onderzoek naar mogelijkheden voor verlaging listen sportaccommodaties door het nemen van duurzaamheidsmaatregelen	-				•	
9. Pilot online ingebruikgeving sportaccommodaties met rapportage van resultaten en advies over vervolg	-				•	
10. Creëren 'level playingfield' op sportparken, gelijke voorwaarden voor verenigingen op sportparken. Waar nodig nieuwe afspraken maken en uitvoeren	-				•	•
11. Organisatie vraaggerichte thema-avonden voor kennisschuweling	PM				•	•
12. Opnieuw formuleren aanbod verenigingsondersteuning door Huis voor de Sport	55				•	
13. Promotie vrijwilligerswerk in de sport. Op zoek naar creatieve oplossingen in overleg met verenigingen en Huis voor de Sport (samenhang met 30)	PM				•	•

1. Het beschikt over een verspreidingsplan voor sportaccommodaties (gemeenteraadsvergadering 2016, itemnummer 10) met een bijlage.

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

Projectomschrijving	Totale kosten (in € 1.000,-)	Dekking	2016	2017	2018	2019	2020
14. Aanstelling vaste contactpersonen voor verenigingen	-	-	•				
JEUGD IN BEWEGING							
15. Uitvoering en doorontwikkeling Bslim 3.0, met als speerpunten: ontwikkelen samenhangende sport- en beweegprogramma's per wijk 2 uur gymmatiek door een vakdocent voortgang motorische ontwikkeling vastleggen doorontwikkeling buurtsportwerk, incl. vmbo schoolsportclub Sporttopper	1.000 ²	Sport Jeugd Onderwijs	•	•	•	•	•
RUIJ BAAN VOOR TALENT							
16. Uitvoering Talent voor Topsport ³ extra accommodatiesubsidie voor talenten inhuuren kennis en ervaring kennisinstellingen talent- en topsportevenementen afrekening sportpenningen en sportstimuleringsprijs inzet combinatiefuncties 3,8 fte trainers Toppornota evalueren	125	Sport	•	•	•	•	•
17. Versterking verbinding top- en breedtesport: in beeld brengen van verenigingen met ambities op gebied van talentontwikkeling bijeenkomsten kennisuitwisseling, faciliteren en clinics door RTC's bij verenigingen	76 ⁴	Sport	•	•	•	•	•
18. Grasparktafel 'Centrum van Sporttalent' Versterking onderlinge samenwerking topsportclubs, kennisinstellingen, gemeente en andere geïnteresseerde partijen	-	-	•	•	•	•	•
19. Uitbreiding talentevenementen	PM	PM	•	•	•	•	•
SPORTIEVE RUIJTE OPENBAAR & OPENBARE RUIJTE SPORTIEF⁴							
20. Zuidelijke ringweg, sportieve inrichting deels in overleg met buurt en verenigingen	PM	Project	•				
21. Sportieve inrichting sportpark Europapark	500	Derden	•	•			
22. Meerstad mountainbiken spel & beweging in het wijkpark	PM PM	PM Project/Sport	•				
23. Gebiedsontwikkeling Oosterhamrikzone	PM	Project					
24. Toegankelijkheid en openheid Sportpark Corpus den Hoorn	PM	PM					
25. Ontwikkeling Sportpark West End / Vinhuizen (samenhang met 29)	PM	PM					
26. Callithenics in Ebbehakwarter	49	Sport	•				
27. Sportieve inrichting De Hunze	145	Sport/Stads-beheer/stads-deelcoördinatie					
28. Veranooging speelplek Oosterkade / sportieve herinrichting Eemskanaalzone	73	Sport/Stads-beheer/stads-deelcoördinatie	•				
1e fase: inrichting speelplek Oosterkade							
2e en 3e fase: aanleg brug Eemskanaal en verbinding met Damsterpad	PM	PM					

4. Dit deel van een uitvoering valt te koppelen aan de volgende tabel.

2. Kosten uit 444.000 subsidie op het gemeentebudget voor 2016, met name voor de realisatie van de Bslim 3.0 en de realisatie van de Bslim 3.0.

3. Bijdrage van gemeentebudget, incl. subsidie uit de gemeentebegroting.

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

Projectomschrijving	Totale kosten (x 1.000,-)	2016	2017	2018	2019	2020
SPORT VERBINDT						
29. Programmering sportaanbod in de wijk Verkenning mogelijkheden programma's op open parken. • Sportpark Kurdinge/Beijum • Sportpark West End/Vinkhuizen (tevens samenhang met 25)	11 Sport/ Gazondeild PM	•	•			
30. Participeren via sport. Bestaande instrumenten zoals vrijwilligerswerk en Participatiebanen worden op een actieve manier ingezet ten behoeve van sportverenigingen (samenhang met 13).	PM	•	•	•	•	•
31. Sporten voor mensen met een beperking We brengen vraag en aanbod in beeld en mensen met een beperking stimuleren we op een actieve manier hier gebruik van te maken.	PM	•	•			
OVERIG						
32. Deelname monitor Vereniging Sport en Gemeenten	0,8	•	•	•	•	•
33. Doortontwikkeling Sport50 als online platform gericht op het informeren, verbinden en betrekken van burgers en alle bij de sport betrokken partijen.	PM	•	•			

Doelen en resultaatindicatoren

Om goed zicht te krijgen op de stand van zaken en ontwikkelingen in relatie tot ons sportbeleid, monitoren we aan de hand van prestatie-indicatoren verschillende onderdelen van de beleids- en beheercyclus. Het accent ligt hierbij op de doelmatigheid van het gevoerde beleid, in hoeverre komen de behaalde resultaten overeen met de gestelde doelstellingen uit het meerjarenprogramma?

Deze resultaten bekijken we op verschillende niveaus, waarbij we zoveel mogelijk willen sturen op het maatschappelijk gewenste resultaat. Aangezien dit veelal buiten de directe werkkingsfeer van de gemeentelijke organisatie valt en beïnvloed wordt door verschillende andere (autonome) ontwikkelingen, of bijvoorbeeld ampelend beleid, is de toerekenbaarheid ervan beperkt. Daarhake nemen we ook indicatoren op die iets zeggen over behaalde resultaten die dichterbij of binnen de werkkingsfeer van het gemeentelijk handelen - en meer specifiek dit meerjarenprogramma - liggen. Echter, bij alleen de focus op deze onderdelen dreigt het gevaar dat het effect dat zij hebben op de maatschappij onvoldoende zichtbaar worden.

We onderscheiden grofweg de onderstaande gradaties:

- Met onze strategische hoofddoelen (missie) schetsen we wat we maatschappelijk willen bereiken ten aanzien van sport en bewegen. De resultaten hiervan (de maatschappelijke outcome of impact van beleid) kwantificeren we met maatschappelijke effect indicatoren (grote kaders);
- Om de maatschappelijke doelen positief te beïnvloeden zijn in het meerjarenprogramma meerdere beleidsdoelen (tactisch) met bijbehorende concrete interventies geformuleerd (operationeel niveau). Het concrete resultaat van deze interventies volgen we met indicatoren die de opgeliste product- of dienstverlening (output) kwantificeren (grote kaders);
- De (kwantitatieve) resultaten die zijn toe te schrijven aan deze beleidsinterventies (outcome) kwantificeren we met effectindicatoren (kleine kaders);
- Ten slotte wordt door middel van contextindicatoren relevante achtergrond informatie geboden (grote kaders).

Om in latere rapportages een goed en samenhangend inzicht te kunnen bieden over de resultaten volstaan we niet met louter het presenteren van de indicatoren aan de hand van cijfers (tellen), maar zullen we deze cijfers tevens begeleiden met een kwalitatieve duiding (vertellen). Daarnaast zullen we - waar mogelijk - landelijke trends en resultaten meenemen ter vergelijking (Benchmarcking).

N.B.: een aantal (nieuwe) indicatoren met bijbehorende bronnen is voorzien van een *, dit wil zeggen dat deze indicatoren met betrekking tot de daadwerkelijke operationalisering enig voorbehoud behoeven, met name ten aanzien van de mogelijkheden omtrent data-winning.

ALGEMEEN

Missie

Groningen is een aantrekkelijke stad om te sporten en te bewegen. We streven ernaar om zoveel mogelijk mensen aan het sporten alsook bewegen te krijgen en te houden. We bieden daarnaast kinderen de kans hun sportieve talenten te ontdekken en (verder) te ontwikkelen. Talentvolle sporters ondersteunen we bij de verdere ontwikkeling van hun talent.

Prestatiedoelen:

- We willen het percentage volwassenen en jongeren dat aan sportparticipatie doet verhogen.
- We willen het percentage volwassenen en jongeren dat voldoende beweegt (NNGB) verhogen.

N.B.1: Daar het hier gaat om deels nieuw geformuleerde c.q. opgenomen indicatoren en op basis daarvan geen betrouwbare, consistente trends zijn weer te geven, zijn we vooral nog behoudend met het formuleren van SMART-prestatienormen;

N.B.2: De NNGB is een landelijk gedefinieerde standaard die insicht geeft over de mate van bewegen van personen.

Thema: SPORTEN	Bron	Periodiek rapportage	Aggregatieniveau rapportage
1. Sportdeelname (volwassen en jeugd)			
a. Percentage bewoners (18 jaar en ouder) dat zegt één keer per week of vaker te sporten	bevolkingsenquête; Basismonitor* / NOC-NSF	1x per 2 jaar	L&V-huurt- en wijkniveau
b. Percentage jongeren (klassen 2 en 4 Voortgezet Onderwijs) dat zegt één keer per week of vaker te sporten bij club, vereniging of sportschool	jeugdgezondheidsenquête; GGD	1x per 4 jaar	CBS-wijkniveau

Thema: BEWEGEN	Bron	Periodiek rapportage	Aggregatieniveau rapportage
2. Nederlandse Norm Gezond Bewegen NNGB (volwassen en jeugd)			
a. Percentage bewoners (19 jaar en ouder) dat voldoet aan de NNGB	gezondheidsenquête; GGD	1x per 4 jaar	CBS-wijkniveau
b. Percentage jongeren (klassen 2 en 4 Voortgezet Onderwijs) dat voldoet aan de NNGB	jeugdgezondheidsenquête; GGD	1x per 4 jaar	CBS-wijkniveau
3. Nederlandse norm fit blijven (volwassen en jeugd)			
a. Percentage bewoners (19 jaar en ouder) dat voldoet aan de norm om fit te blijven	gezondheidsenquête; GGD	1x per 4 jaar	CBS-wijkniveau
b. Percentage jongeren (klassen 2 en 4 Voortgezet Onderwijs) dat voldoet aan de norm om fit te blijven	jeugdgezondheidsenquête; GGD	1x per 4 jaar	CBS-wijkniveau

FACILITEREN VAN VERENIGINGEN

Kerndoel

Verenigingen zijn de belangrijkste aanbieders van georganiseerde sport. Samen met verenigingen zorgen we er voor dat mensen kunnen sporten in goede accommodaties. Daarnaast ondersteunen we verenigingen om vitaal te blijven. We dagen ze uit om samen te werken en hun sportaanbod af te stemmen op de ontwikkelingen in de samenleving.

Prestatieindelen:

- We willen het percentage jongeren dat lid is van een sportvereniging verhogen.
- We willen de klantvriendelijkheid van instellingen en verenigingen als ook van bewoners over het gebruik van gemeentelijke sportaccommodaties handhaven op een gemiddelde score van 7.
- We willen het aantal bezoekers van de jibaan en het zwembad Kardinge behouden op ten minste respectievelijk 1120.000 en 180.000 bezoekers per jaar.

Thema: AANBOD SPORTVERENIGINGEN EN- ACCOMMODATIES	Bron	Periodiek rapportage	Aggregatieniveau rapportage
4. Totaal aanbod verenigingen			
a. Aantal sportverenigingen	NOC-NSF	1x per jaar	stedelijk
b. Top 10 grootste sportaanbieders naar sporttype (o.b.v. ledenaantallen sportverenigingen)	NOC-NSF	1x per jaar	stedelijk
5. Totaal aantal sportaccommodaties			
a. Aantal sporthallen	WSR	1x per jaar	stedelijk
b. Aantal gymlokalen	WSR	1x per jaar	stedelijk
c. Aantal zwembaden	WSR	1x per jaar	stedelijk
d. Aantal voetbalvelden (of andere sportvelden)	WSR	1x per jaar	stedelijk

Thema: GEORGANISEERDE SPORTDEELNAME	Bron	Periodiek rapportage	Aggregatieniveau rapportage
6. Lidmaatschappen (volwassenen en jeugd)			
a. Percentage bewoners (19 jaar en ouder) GGD / Basismonitor dat zegt lid te zijn van een sportvereniging	gezondheidsenquête; GGD / Basismonitor	1x per 2 à 4 jaar	CBS-wijkniveau / LAV- buurt- en wijkniveau
b. Percentage jongeren (klassen 2 en 4 Voortgezet Onderwijs) dat zegt lid te zijn van een sportvereniging	jeugdgezondheidsenquête; GGD	1x per 4 jaar	CBS-wijkniveau
c. Aantal geregistreerde leden (18 jaar en ouder) bij een sportvereniging	NOC-NSF	1x per jaar	PCA
d. Aantal geregistreerde leden (tot 18 jaar) bij een sportvereniging	NOC-NSF	1x per jaar	PCA

Thema: VITALITEIT SPORTVERENIGINGEN	Bron	Periodiek rapportage	Aggregatieniveau rapportage
7. Vitaliteitscore sportverenigingen			
a. Aantal vrijwilligers dat actief is	O&S; vrijwilligersonderzoek 2011	n.n.t.b.	steekproef verenigingen
b. Aantal beroepskrachten dat actief is	O&S; vrijwilligersonderzoek 2011	n.n.t.b.	steekproef verenigingen
c. Tevredenheid over het aantal vrijwilligers	O&S; vrijwilligersonderzoek 2011	n.n.t.b.	steekproef verenigingen
d. Tevredenheid over het aantal beroepskrachten	n.n.t.b.	n.n.t.b.	steekproef verenigingen
e. Tevredenheid over het aantal leden	O&S; vrijwilligersonderzoek 2011	n.n.t.b.	steekproef verenigingen
f. Financiële situatie verenigingen	n.n.t.b.	n.n.t.b.	steekproef verenigingen

- Onder een vitale sportvereniging verstaan we: 'een vereniging waar mensen graag sporten, die organisatorisch en financieel de zaken goed op orde heeft, over voldoende vrijwilligers beschikt en aan de vereiste juridische voorwaarden voldoet. De indicatoren met betrekking tot vitaliteit sportverenigingen worden doortwikkeld en aangescherpt naar de gehanteerde definitie, daarbij wordt gekeken hoe deze het beste geoperationaliseerd kunnen worden. We gaan na hoe we deze indicatoren via onder meer de Klanttevredenheidsonderzoeken (zie ook onderstaand) kunnen voeden met relevante en actuele data.

JEUGD IN BEWEGING

Kerndoel

Plaats in sport en bewegen op jonge leeftijd is mede bepalend voor de sportdeelname op latere leeftijd. Alle jeugd geven we daarom een sportieve basis mee om zijn talent voor sport en bewegen te ontdekken en te ontwikkelen. Samen met scholen zorgen we voor kwalitatief goed bewegingsonderwijs, zowel op school, na school als bij sportverenigingen.

Prestatiebeelden:

- We willen het aantal ingezetste fitness combinatiefunctarissen behouden op 26 fte per jaar.
- We willen het aantal basisscholen waar twee uur per week bewegingsonderwijs wordt gegeven door een vakleerkracht gymnastiek uitbreiden van 19 naar 30.
- We willen dat alle 'Balm-scholen' tenminste verbonden zijn met 3 Schoolverenigingen.
- We willen dat 60% van de deelnemers van Schoolverenigingen doortroomt naar een regulier lidmaatschap bij een sportvereniging.

Thema: SPORTSTIMULERING BEWEGINGSONDERWIJS DOOR VAKLEERKRACHT GYMNASTIEK	Bron	Periodiek rapportage	Aggregatieniveau rapportage
11. Bewegingsonderwijs			
a. Aantal fitness combinatiefunctarissen	WSR	1x per 1/2 jaar	stedelijk
b. Aantal scholen binnen basisonderwijs waar twee uur per week bewegingsonderwijs wordt gegeven door een vakleerkracht gymnastiek	Onderwijsbesturen	1x per 1/2 jaar	stedelijk

Thema: DOORSTROMING NAAR GEORGANISEERDE SPORTDEELNAME	Bron	Periodiek rapportage	Aggregatieniveau rapportage
12. Bewegingsonderwijs			
a. Aantal jongeren (tot 18 jaar) dat vanuit de Schoolvereniging doortroomt naar een lidmaatschap bij een sportvereniging	Huis voor de Sport i.a.m. sportverenigingen	1x per 1/2 jaar	CBS-wijkniveau

Thema: KWALITEIT SPORTIEVE INFRASTRUCTUUR (WAARDERING)	Bron	Periodiek rapportage	Aggregatieniveau rapportage
8. Klanttevredenheid			
a. Klanttevredenheid verenigingen (en instellingen) over alle accommodaties	Klanttevredenheidsonderzoek, WSR, O&S	1x per jaar	sport-accommodatie
b. Klanttevredenheid individuele gebruikers over de zwemaccommodaties (Kardinge en andere zwembaden)	Klanttevredenheidsonderzoek, WSR, Score Support	1x per jaar	sport-accommodatie
c. Klanttevredenheid individuele gebruikers over de accommodaties (sporthallen en gymlokalen en sportparken)	Klanttevredenheidsonderzoek, WSR, O&S	1x per 3 jaar	sport-accommodatie
d. Het aantal klachten van gebruikers van de gemeentelijke sportaccommodaties	WSR	1x per 1/2 jaar	sport-accommodatie
9. Bewonerstevredenheid*			
a. Percentage huishoudens dat aangeeft dat binnensportvoorzieningen, zoals gymzalen, sporthallen en zwembaden (ruim) voldoende aanwezig zijn in en rond de woonbuurt	bevolkingsenquête; Basisonderzoek	1x per 2 jaar	L&V buurt- en wijkniveau
b. Percentage huishoudens dat aangeeft dat voetbalvelden (of andere sportvelden) (ruim) voldoende aanwezig zijn in en rond de woonbuurt	bevolkingsenquête; Basisonderzoek	1x per 2 jaar	L&V buurt- en wijkniveau

* Er wordt ten aanzien van de (sub)indicatoren bij punt 9 gekeken hoe deze exact in te passen zijn binnen de vraaglijst van de bevolkingsenquête, waarbij de focus wordt gelegd op 'maakt u gebruik van accommodaties bij u in de buurt, en zo nee, wat is hiervoor de reden?'

Thema: GEBRUIK SPORTACCOMMODATIES	Bron	Periodiek rapportage	Aggregatieniveau rapportage
10. Gebruikers (huurders) gemeentelijke sportaccommodaties			
a. Aantal gebruikers (huurders en bezoekers) gemeentelijke sportaccommodaties	WSR	1x per 1/2 jaar	sport-accommodatie
b. Aantal uren in gebruik	WSR	1x per 1/2 jaar	sport-accommodatie
c. Bezettingsgraad	WSR	1x per 1/2 jaar	sport-accommodatie

RUIJ BAAN VOOR TALENT

Kerndoel

Sporters met talent ondersteunen we om hun talent verder te ontwikkelen. Dit past bij onze ambities van Groningen als City of Talent. We werken hierbij nauw samen met de kennisinstellingen op het gebied van sport en talentontwikkeling. Kernonderdelen van ons beleid zijn dat we inzetten op het ontdekken en ontwikkelen van talenten en het stimuleren van toppalenten om topsporter te worden.

Prestatiedoel:

- We willen het aantal RTC's dat door de gemeente wordt ondersteund behouden op 7 per jaar.
- We willen het aantal topsporttalentevenementen dat door de gemeente is ondersteund verhogen van 3 naar 5 per jaar.
- We willen dat het aantal sporters met een talentstatus met 10% verhoogd is in 2020 (t.o.v. 2013).
- We willen dat het aantal talentvolle sporters dat doorstroomt naar een hogere status met 10% verhoogd is in 2020 (t.o.v. 2013).

Thema: SPORTSTIMULERINGSACTIVITEITEN BREDTESPORT	Bron	Periodiek rapportage	Aggregatieniveau rapportage
13. Sportstimuleringsactiviteiten breedtesport i.h.k.v. Bslm 3.0			
a. Aantal evenementen Sportstimulering i.h.k.v. Bslm (minimaal 5 per jaar)	Huis voor de Sport	1x per ½ jaar	stedelijk
b. Aantal unieke deelnemers sportstimuleringsactiviteiten Bslm	Huis voor de Sport	1x per ½ jaar	CBS-wijkniveau
c. Totaal aantal deelnemers sportstimuleringsactiviteiten Bslm	Huis voor de Sport	1x per ½ jaar	CBS-wijkniveau
d. Aantal School sportverenigingen	Huis voor de Sport	1x per ½ jaar	CBS-wijkniveau
e. Aantal deelnemers School sportverenigingen	Huis voor de Sport	1x per ½ jaar	CBS-wijkniveau
f. Aantal School sportverenigingen dat per Bslm-school is verbonden	Huis voor de Sport	1x per ½ jaar	CBS-wijkniveau

Thema: TOPSPORT EN TOPTALENTEN	Bron	Periodiek rapportage	Aggregatieniveau rapportage
14. Doorstroming toptalent			
a. Totaal aantal toptalenten met een talentstatus	Topsport Noord	1x per jaar	Regionale Training Centrum
b. Aantal sporters (breedtesport) dat de stap maakt (doorstroomt) naar toptalent (instroom RTC's)	Topsport Noord	1x per jaar	Regionale Training Centrum
b. Aantal toptalenten dat de stap maakt (doorstroomt) naar topsporter	Topsport Noord	1x per jaar	Regionale Training Centrum

Thema: FACILITEREN TOPTALENTEN	Bron	Periodiek rapportage	Aggregatieniveau rapportage
15. Regionale Training Centra (RTC's)			
a. Aantal RTC's (dat de gemeente ondersteunt)	Topsport Noord	1x per ½ jaar	stedelijk
b. Aantal toptalenten dat vanuit de RTC's wordt gefaciliteerd	Topsport Noord	1x per ½ jaar	Regionale Training Centrum

Thema: TOPSPORT (EVENEMENTEN)	Bron	Periodiek rapportage	Aggregatieniveau rapportage
16. Aantal topsporttalentevenementen dat door de gemeente is ondersteund	gemeente Groningen, WSG	1x per ½ jaar	stedelijk

SPORTIEVE RUIMTE OPENBAAR EN OPENBARE RUIMTE SPORTIEF

Kerndoel

Sporten vindt niet alleen meer plaats in zalen of binnen de haken van een sportpark. De openbare ruimte wordt steeds meer gebruikt als plek voor sport en bewegen, in georganiseerd of in ongeorganiseerd verband. In de nota 'De Bewegende Stad, Vele op de inrichting van de sportieve en speelse openbare ruimte' hebben we aangegeven dat we de openbare ruimte in onze stad zo willen inrichten dat deze meer uitnodigt tot bewegen en dat we de afgestoten sportparken een open karakter willen geven.

Prestatie-doelen:

- We willen jaarlijks 2 sportief ingerichte sport- en speelvoorzieningen gerealiseerd hebben in de openbare ruimte.

Thema: SPORTIEVE INFRASTRUCTUUR (WANDERING)	Bron	Periodiek rapportage	Aggregatieniveau rapportage
17. Percentage bewoners dat zegt dat de openbare ruimte uitnodigt tot sport-, spel en bewegen	bevolkingsenquête; Basismonitor	1x per 2 jaar	L&V buurt- en wijkniveau

Thema: SPORTIEVE INFRASTRUCTUUR (OPENBARE RUIMTE)	Bron	Periodiek rapportage	Aggregatieniveau rapportage
18. Aantal sportief ingerichte sport- en speelvoorzieningen dat is gerealiseerd	gemeente Groningen; DMO, Stadsbeheer	1x per jaar	stedelijk

Kwalitatieve beschrijving van de stand van zaken en gaande zijnde ontwikkelingen op dit terrein.

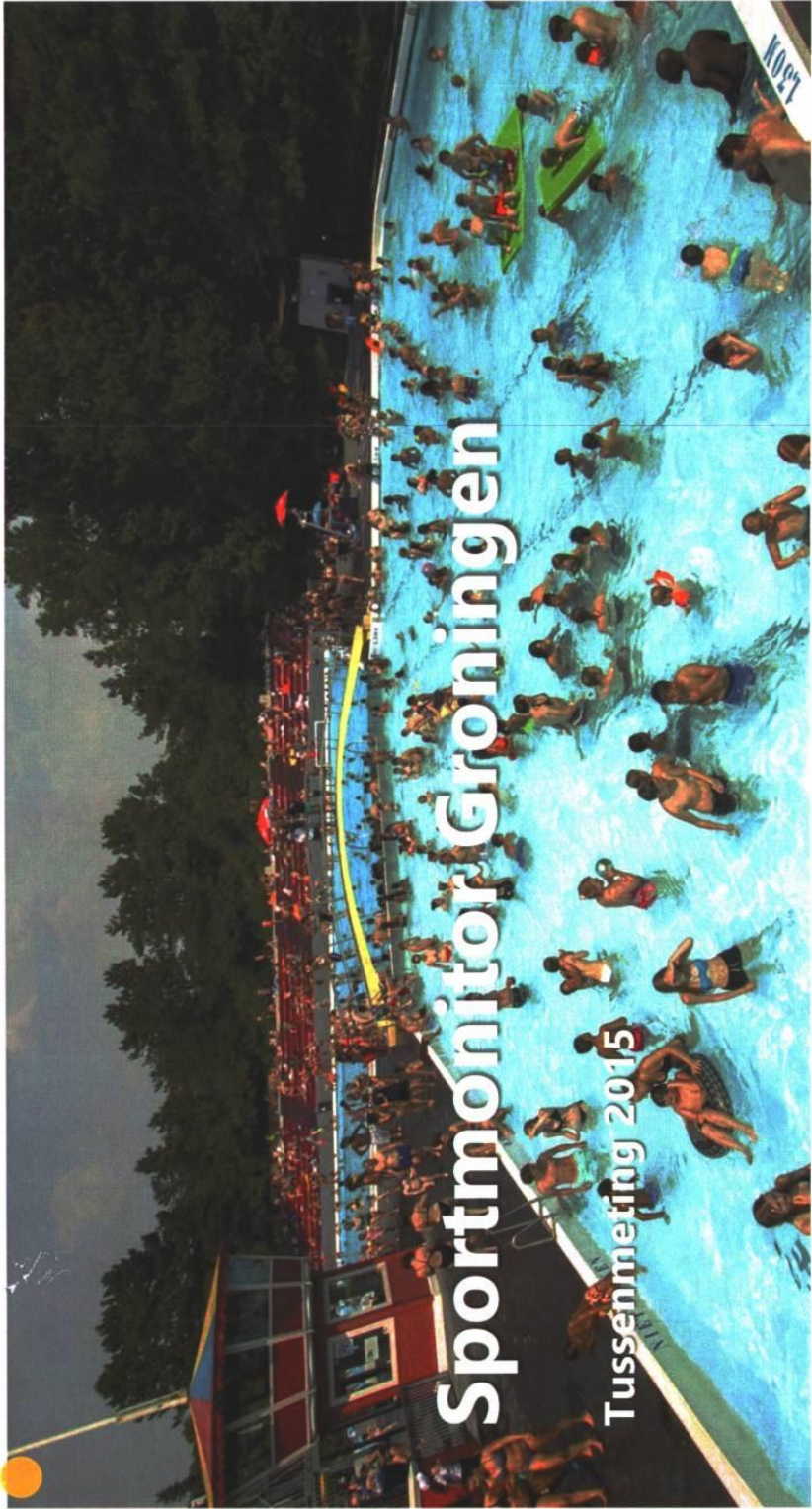
SPORT VERBINDT

Kerndoel

Sport en bewegen maakt en houdt mensen fit en gezond, zorgt voor ontmoetingen en draagt bij aan integratie. Dit is de verbindende kracht van sport. Die kracht willen we versterken door sport en bewegen te verbinden met de sociale wijfstructuur. De WU-teams en sociaal-culturele accommodaties vormen hierin een belangrijke rol.

Kwalitatieve beschrijving van de stand van zaken en gaande zijnde ontwikkelingen op dit terrein.

Sportmonitor Groningen
Tussenmeting 2015

Laura de Jong
Marjolein Kolstein
Age Stinissen
www.os-groningen.nl

OS | **ONDERZOEK & STATISTIEK GRONINGEN**
Gemeente **Groningen**

Maart 2016

EM-315-18-2016-06-110

Inhoud

Samenvatting en aanbevelingen	3
Samenvatting	3
Aanbevelingen	5
1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Opbouw van de Sportmonitor Groningen	7
1.3 Opbouw van het rapport	8
2. Algemene indicatoren	9
2.1 Kenmerken van de Groningse bevolking	9
2.2 Sociaal-maatschappelijke aspecten	12
3. Indicatoren fysieke sportinfrastructuur	13
3.1 Sportaccommodaties	13
3.2 Teverdenheid over de accommodaties	15
4. Indicatoren sport en beweggedrag	18
4.1 Sport op school, Bslim, NASB en de Sportimpuls	18
4.2 Sportverenigingen	22
4.3 Topsport	27
4.4 Bewegen en gezondheid	29
4.5 Zwemmen van basisschoolleerlingen	31
4.6 Sporten en armoede	32

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

Literatuurlijst	34
Bijlagen	36
Bijlage 1: Indicatoren sportmonitor 2015	36
Bijlage 2: De accommodaties	39
Bijlage 3 Sportverenigingen naar tak van sport, algemene- en studentenverenigingen	44
Bijlage 4: Topsportevenementen gesubsidieerd door de gemeente Groningen, 2012-2015	47
Bijlage 5: Indicatoren in Gronometer, themaboom	49
Colofon	50

Samenvatting en aanbevelingen

Samenvatting

In deze rapportage presenteren we de resultaten van de tweede meting in het kader van de Sportmonitor Groningen. De eerste meting was in 2011.

De opbouw van de Sportmonitor Groningen vond plaats in het kader van de sportvisie Meer ruimte voor Sport en Beweging 2010-2020, waarin het monitoren en evalueren van de sportvisie tot de uit te voeren programma's behoort. Deze visie is in 2015 geactualiseerd in het Meerjarenprogramma Sport en Beweging 2016-2020.

De Sportmonitor vormt binnen de gemeente Groningen een stap in de opbouw van een Beleidsinformatie Systeem (BIS). Deze monitor zal in de toekomst worden voortgezet binnen de Basismonitor Groningen.

Voor het vullen van de indicatoren zijn we voor een belangrijk deel afhankelijk van input van derden. Niet alle indicatoren worden optimaal en op regelmatige basis bijgehouden.

Ten opzichte van de eerste meting zijn er enkele wijzigingen in de monitor. Ten eerste zijn er enkele nieuwe indicatoren bij gekomen, zoals de zwemvaardigheid van basisschoolleerlingen en het gebruik van de Stadspas voor sportdoeleinden. Ook zijn enkele items niet meer beschikbaar, zoals de gegevens die voort komen uit het Nederlands Actieplan Sport en Beweging.

Vanaf 2011 heeft O&S Groningen jaarlijks gegevens verzameld voor de Sportmonitor Groningen en deze beschikbaar gesteld via Gronometer. De Sportmonitor vormt zo een lopend project, dat wil zeggen dat de gegevensverzameling continu wordt voortgezet en kan worden uitgebreid zodra gegevens over bepaalde indicatoren beschikbaar komen.

Deze rapportage geeft de stand van zaken weer in het jaar 2015 of als er geen gegevens zijn van 2015 die in het meest recente jaar daarvoor. Ontwikkelingen en trends kunnen voor een groot deel pas in beeld gebracht worden, nadat we over meerdere jaren gegevens hebben verzameld.

Deze meting

Van een aantal algemene indicatoren zoals opleidingsniveau, de bevolkingssamenstelling en inkomens zijn over meerdere jaren gegevens beschikbaar. Een aantal indicatoren betreft de fysieke infrastructuur voor sport en bewegen. Deze indicatoren zijn voor een groot deel verzameld voor deze Sportmonitor. Het gaat om sportaccommodaties, zowel in beheer bij de gemeente als van particuliere aanbieders en om openbare voorzieningen voor sport en bewegen. Deze indicatoren zijn op buurtniveau beschikbaar. Een aantal indicatoren betreft het sport- en beweeggedrag van de bevolking in de stad. Voorbeelden zijn het aantal en de diversiteit van sportverenigingen en de ledenaantallen van deze sportverenigingen. Voor een deel zijn ook deze gegevens per buurt beschikbaar. Verder hebben we een aantal indicatoren over de topsport in de monitor opgenomen: topsportaccommodaties, topsportevenementen en het aantal topsporters in de stad.

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

Daarnaast zijn uit gezondheidsenquêtes van de GGD gegevens beschikbaar over het beweeggedrag, overgewicht en het lidmaatschap van sportverenigingen. Deze gegevens van de GGD komen eens in de vier jaar beschikbaar en zijn deels per wijk beschikbaar.

Nieuw is de aandacht voor sport en armoede. In dit kader zijn het gebruik van het Jeugdportsfonds en van de Stadspas als indicatoren gebruikt.

Ook nieuw is de aandacht voor de zwemvaardigheid van de basisschoolleerlingen, te meer van belang omdat in 2013 het schoolzwemmen is afgeschaft.

Naast de indicatoren waarvoor cijfers beschikbaar zijn, hebben we ook de uitkomsten van een aantal onderzoeken en van initiatieven op het gebied van sport en bewegen in de monitor opgenomen. Voorbeelden hiervan zijn tevredenheidsonderzoeken over sportaccommodaties, de activiteiten in het kader van Bslim, samenwerkingsverbanden met het onderwijs en in het kader van de Sportimpuls.

Ontwikkelingen sinds de eerste monitor

De belangrijkste ontwikkelingen sinds 2011 zijn:

- In 2013 is het schoolzwemmen afgeschaft. De wens van de gemeente was in beeld te krijgen hoe het gesteld is met de zwemvaardigheid van de basisschoolleerlingen. Dit is in beeld door deelname aan het landelijke systeem 'Beweeg ABC'. De conclusie is dat in 2015 98 procent van de kinderen in groep 8 van het basisonderwijs minimaal één zwemdiploma heeft.
- Het aantal gemeentelijke binnensportaccommodaties is in 2015 hoger dan in 2011.

- Vanuit de NOC*NSF is in beeld hoeveel mensen lid zijn van een sportvereniging en welke sporten veel worden beoefend. Dit geeft een beter beeld van het aantal sporters en ook van de verschillen in de percentages sportverenigingsleden per wijk.

- De activiteiten in het kader van Bslim zijn beter in beeld. We constateren dat er meer wordt georganiseerd in het kader van Bslim.

- Beter in beeld is van welke (inkomens-)ondersteunende maatregelen gebruik wordt gemaakt voor sportdeelname. Het gebruik van de Stadspas en het Jeugdportsfonds in het kader van sport en bewegen is geïnventariseerd.

- Sinds 2012 kunnen lokale initiatieven landelijk financieel worden ondersteund. Dit heeft geresulteerd in meer deelname aan sport vanuit kwetsbare groepen in de samenleving.

- Met de indicatoren die we in deze Sportmonitor presenteren kan in een aantal gevallen een rechtstreeks verband met het sportbeleid worden aangetoond. Ook het inzicht in de sociaal-maatschappelijke effecten van sport en bewegen is inmiddels vergroot, onder andere door het uitvoeren van kwalitatief onderzoek waarin Stadspas en diverse betrokkenen werden geïnterviewd over de effecten van het gevoerde sportbeleid.

Aanbevelingen

Bereik van doelgroepen:

Het aantal deelnemers van activiteiten in het kader van Bslim wordt bijgehouden. Om inzicht te krijgen of hiermee ook specifiek omschreven doelgroepen worden bereikt, zouden meer achtergrondgegevens van de deelnemers kunnen worden bijgehouden.

Stimuleren sportdeelname door groepen met een lager inkomen.

Uit de gegevens over lidmaatschap van een sportbond blijkt dat in wijken met een laag gemiddeld inkomen het percentage leden lager ligt dan in wijken met een gemiddeld hoger inkomen. Ook zien we dat in deze wijken veel gebruik wordt gemaakt van het Jeugdportfonds.

Vrijwilligers:

We hebben niet goed meer in beeld hoe het binnen de verenigingen gesteld is met vrijwilligers. Het laatste onderzoek is van 2011 en daaruit bleek dat minder verenigingen dan in 2008 tevreden zijn over bijvoorbeeld het aantal vrijwilligers. Om te kijken of deze ontwikkeling doorzet is nader onderzoek nodig.

Continuïteit Indicatoren Sport en Bewegen in Groningen:

Meerdere indicatoren rond Sport en Bewegen hebben een cyclus van twee of vier jaar. Maar voor sommige indicatoren kunnen de gegevens jaarlijks of om de twee of drie jaar worden verzameld. Dit zal O&S Groningen ook gaan doen. Voor zover mogelijk zullen de gegevens dan op kortere termijn dan tot nu toe gebruikelijk worden gepresenteerd en worden opgenomen in de Basismonitor Groningen.

Verder is het nog wenselijk om waar mogelijk meer trends in de ontwikkelingen weer te geven. Daar zal een verdere verlenging van de looptijd van de diverse indicatoren aan bijdragen.

1. Inleiding

In het begin van 2012 is de eerste rapportage in het kader van de Sportmonitor Groningen verschenen; een nulmeting met daarin gegevens tot en met 2011 op het gebied van sport en bewegen in de gemeente Groningen.

In dit tweede rapport beschrijven we de stand van zaken in 2014 en de ontwikkelingen sinds 2011. Zo maken de indicatoren rond sport en bewegen in Groningen het mogelijk het sportbeleid van de gemeente Groningen in de periode 2010-2020 te volgen en te evalueren.

De afdeling Onderzoek en Statistiek Groningen (O&S Groningen) stelt deze indicatoren samen in opdracht van het onderdeel Sport van de directie Maatschappelijke Ontwikkeling van de gemeente Groningen.

We begonnen deze rapportage met enkele conclusies en aanbevelingen. In dit hoofdstuk gaan we vervolgens in op de aanleiding voor de ontwikkeling van de monitoring van sport en bewegen in Groningen. We besteden daarna aandacht aan de doelstelling van deze monitoring. Daarna gaan we in op de samenstelling van de set van indicatoren. In de volgende hoofdstukken beschrijven we de indicatoren en geven we de scores weer.

1.1 Aanleiding

Op 30 september 2009 heeft de raad van de gemeente Groningen de sportvisie Meer ruimte voor Sport en Beweging 2010-2020 vastgesteld. Hiermee heeft de raad opdracht gegeven om aan de programma's uit de sportvisie uitvoering te gaan geven. Deze visie is in 2015 geactualiseerd in het Meerjarenprogramma Sport en Beweging 2016-2020.

De Sportmonitor Groningen ondersteunt de gemeente Groningen bij het monitoren en evalueren van haar specifieke beleidsinspanningen zoals dat is geformuleerd in dit Meerjarenprogramma Sport en Beweging. De monitor kan met een nieuw geformuleerde set van indicatoren resultaten van beleid in beeld brengen. Deze indicatoren zullen in de nabije toekomst structureel worden opgenomen in de recent ontwikkelde Basismonitor Groningen

Het monitoren en evalueren van het sportbeleid dient meerdere doelen. Beleidsmakers kunnen met de gemonitorde gegevens de uitvoering beter bewaken en bestuurders krijgen inzicht in hoeverre de voorgenomen doelen worden gehaald, zowel waar het gaat om de ontwikkelingen in het sporten en bewegen zelf als om de maatschappelijke effecten van specifieke beleidsinspanningen.

De prestaties van Groningen kunnen zo ook via vergelijking met andere gemeenten in landelijk perspectief worden geplaatst. Daarnaast kan het verzamelen van de relevante gegevens voorzien in de verplichte verantwoording van de gemeente.

Met dit al draagt monitoring bij aan een transparanter beleid.

Twee hoofddoelen

De kern van het sportbeleid van de gemeente Groningen kunnen we samenvatten in twee hoofddoelen. In de eerste plaats heeft, of kan iedere Stadler het plezier in sport- en bewegen ervaren en te allen tijde de keuze maken voor sport en bewegen. Tweede doel is dat Stadlers weten dat regelmatig sporten en bewegen goed is voor hun gezondheid en voor de ontwikkeling van hun kinderen.

De sportvisie beschrijft hoe de gemeente Groningen deze twee hoofddoelen wil bereiken, namelijk via:

1. Dat beweegt Stad: De drempels om dichtbij in de wijk of daarbuiten als sporter, vrijwilliger of supporter anderen te ontmoeten zijn zo laag mogelijk. Dat betekent dat er voldoende aantrekkelijke, bereikbare en betaalbare voorzieningen en zeer toegankelijke sportaanbieders zijn. Kortom, er moeten goede sportieve randvoorwaarden bestaan waardoor alle Stadlers in beweging kunnen komen.
2. Stad waar iedereen zijn sportieve talent kan ontdekken: Alle jeugd van 0 tot 19 jaar krijgt de sportieve basis mee om op vroeger of latere leeftijd zijn talent voor sporten en bewegen te ontdekken.
3. Stad waar sporttalenten hun talent kunnen ontwikkelen: In de gemeente Groningen kunnen de vele talentvolle sporters hun talenten verder ontwikkelen.

Om de resultaten en effecten van het gemeentelijke sportbeleid snel zichtbaar te maken zijn er indicatoren bepaald. In deze monitor geven we middels deze indicatoren inzicht in activiteiten, prestaties en effecten in relatie tot de ingezette middelen. Met behulp van indicatoren kunnen abstracte toekomstvisies en beleidsdoelstellingen worden vertaald in heldere streefcijfers. Het is van belang om indicatoren te kiezen die eenvoudig te meten zijn en waarbij het mogelijk is om op korte termijn data beschikbaar te krijgen. Een teveel aan indicatoren kan een meetinstrument onbeheersbaar maken.

1.2 Opbouw van de Sportmonitor Groningen

1.2.1 Algemeen

De Sportmonitor Groningen is opgebouwd uit een drietal rapportages en een aantal continue metingen. De rapportages informeren over een nulmeting in 2011, een tussenmeting in 2015 (dit rapport) en een eindmeting in 2019.

De monitor zelf is opgebouwd rondom vier groepen indicatoren. Deze indicatoren hebben betrekking op:

- Algemene indicatoren, achtergrondgegevens;
- De fysieke sportinfrastructuur;
- De zachte sportinfrastructuur;
- Sport en beweeggedrag van de stadlers.

In de eerste rapportage in het kader van de Sportmonitor, over de nulmeting, is de stand van zaken van zoveel mogelijk indicatoren cijfermatig en in tekst weergegeven. We zijn begonnen met het verzamelen van gegevens over 2010. Voor een aantal indicatoren beschikte O&S Groningen over gegevens; een aantal andere indicatoren vroeg een nadere uitwerking.

Van deze indicatoren is nagegaan of, en zo ja op welke wijze, gegevens konden worden verzameld voor de Sportmonitor. Daarbij is van elke indicator de beschikbaarheid van de gegevens; de validiteit; betrouwbaarheid; volledigheid van de gegevens en de actualiteit van de gegevens bepaald.

Van de indicatoren waarvoor O&S Groningen al over gegevens beschikte, zijn gegevens over 2010 en indien beschikbaar en relevant, ook van eerdere jaren verzameld. Deze gegevens zijn aan de betrokken medewerkers beschikbaar gesteld via het buurtinformatiesysteem Gronometer (in paragraaf 1.2.3 is meer te lezen over Gronometer). Ook van de nulmeting van 2011 zijn de gegevens opgenomen in de rapportage. Dit rapport bouwt voort op de monitor van 2011.

1.2.2 Set van indicatoren

De definitieve set van indicatoren voor deze rapportage is vastgesteld nadat uit de inventarisatie duidelijk werd over welke indicatoren we gegevens kunnen verzamelen. Dit zijn de indicatoren vanuit de monitor van 2011, aangevuld met enkele nieuwe indicatoren. De indicatoren worden aangeleverd door afdelingen van de gemeente Groningen zowel als door externen. In bijlage 1 vindt u alle indicatoren. In deze bijlage vindt u ook informatie over de bron van deze gegevens en de jaren waarover ze beschikbaar zijn.

1.2.3 Toegankelijk maken van de verzamelde gegevens via Gronometer

Een selectie van de verzamelde gegevens is beschikbaar via Gronometer, het digitale gebiedsinformatiesysteem van de gemeente Groningen. Het systeem verschaft statistische informatie op diverse geografische niveaus: voor de hele stad, per wijk, per postcodegebied en per buurt. Gronometer biedt de mogelijkheid om de gegevens te presenteren in tabellen, grafieken en thematische kaarten, die op hun beurt weer kunnen worden ingelezen ten behoeve van andere documenten.

De onderwerpen waarover in Gronometer gegevens worden aangeboden zijn onder meer: bevolking, wonen, sociale zorg, onderwijs, leefbaarheid en veiligheid. In het kader van de ontwikkeling van de Sportmonitor Groningen is in 2011 het thema sport aan Gronometer toegevoegd. In bijlage 5 kunt u precies zien welke inhoud vanuit de Sportmonitor in Gronometer te vinden is.

1.3 Opbouw van het rapport

In de nu volgende hoofdstukken beschrijven we alle indicatoren van de Sportmonitor Groningen. Bij deze beschrijving volgen we de eerder beschreven groepsindeling.

We begonnen dit rapport al met een samenvatting en enkele conclusies, aanbevelingen en suggesties voor de gegevensverzameling in de toekomst.

In hoofdstuk 2 besteden we aandacht aan de algemene indicatoren die zicht bieden op de achtergrondgegevens van de bevolking. Ook besteden we in hoofdstuk 2 aandacht aan enkele sociaal-maatschappelijke aspecten van sport en bewegen.

In hoofdstuk 3 gaan we in op de indicatoren die informatie opleveren over de fysieke sportinfrastructuur.

Hoofdstuk 4 bevat een beschrijving van de indicatoren met betrekking tot sport- en beweeggedrag.

2. Algemene indicatoren

In dit hoofdstuk beschrijven we in paragraaf 2.1 de indicatoren die in de monitor dienen als achtergrondvariabelen. Het gaat om bevolkingsvariabelen. De reden van opname van deze algemene indicatoren is dat deelname aan sport en beweeggedrag deels afhankelijk blijkt te zijn van onder meer leeftijd, geslacht, inkomen en opleidingsniveau. Door sport- en beweeggedrag af te zetten tegen de achtergrondvariabelen van de bevolking, kunnen we verschillen tussen de diverse bevolkingsgroepen in beeld brengen. Deze achtergrondvariabelen zijn ook opgenomen in het gebiedsinformatie systeem Gronometer en zijn beschikbaar per buurt en per wijk.

In paragraaf 2.2 gaan we in op de sociaal-maatschappelijke effecten van sport en bewegen. In de sportvisie wordt verondersteld dat een goed basisniveau van voorzieningen om te sporten en te bewegen dichtbij huis, de leefbaarheid vergroot. Daarnaast zouden sport en bewegen een actieve en gezonde leefstijl van kinderen bevorderen. Ook wordt in de sportvisie beschreven dat sport en bewegen Stadlers met elkaar verbindt, doordat mensen elkaar opzoeken om te sporten of om andere sporters aan te moedigen, en om als vrijwilliger actief te zijn.

2.1 Kenmerken van de Groningse bevolking

2.1.1 Geslacht en leeftijd

Tabel 2.1 geeft informatie over de verdeling van leeftijd en geslacht in de bevolking per 1 januari 2011, 2013 en 2015. Bij de indelingen naar leeftijd sluiten we aan bij de schoolleeftijden en de leeftijden waarvan bekend is in hoeverre er aan sport wordt gedaan.

Als de sportdeelname per buurt bekend is, is te zien of er op buurtniveau verband is tussen sportdeelname en bijvoorbeeld etniciteit, leeftijd of inkommen.

Tabel 2.1 Bevolking gemeente Groningen naar leeftijd en geslacht per 1 januari

bevolkingsgroep	2011	2013	2015
Totale bevolking	190.028	195.387	200.459
Aantal mannen	94.091	96.988	99.751
Aantal vrouwen	95.937	98.419	100.708
Bevolking van 6 t/m 12 jaar	10.633	10.678	10.734
Bevolking van 13 t/m 15 jaar	4.235	4.521	4.607
Bevolking van 16 t/m 17 jaar	3.058	3.008	3.344
Bevolking van 18 t/m 21 jaar	21.517	22.681	23.211
Bevolking van 22 t/m 25 jaar	23.148	24.341	25.119
Bevolking van 26 t/m 29 jaar	15.090	16.035	16.918
Bevolking van 30 t/m 64 jaar	80.240	80.637	81.012

bron: Gemeente Groningen

2.1.2 Opleidingsniveau en inkomen

Om inzicht te krijgen in het verband tussen opleidingsniveau of inkomen en participatie in sport, hebben we hierover gegevens opgenomen in de Sportmonitor.

Zo kunnen we bijvoorbeeld bekijken of er verschil in sportdeelname is tussen buurten met een laag of met juist een hoog opleidingsniveau. Hetzelfde kunnen we doen voor de inkomens. Armoede beperkt de mogelijkheden voor activiteiten in de vrije tijd. Mensen met een laag inkomen lopen eerder de kans op sociale uitsluiting. Hetzelfde geldt voor mensen met een laag opleidingsniveau (Sociaal Cultureel Planbureau (SCP), 2010). Er zijn op buurtniveau gegevens over inkomens beschikbaar. Deze inkomensgegevens zijn afkomstig van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) vanuit gegevens van de Belastingdienst en komen jaarlijks met een vertraging van twee jaar beschikbaar. De nieuwste gegevens zijn van 2013. De gegevens op het gebied van het opleidingsniveau komen voort uit de stad-Groningse wijken-quête en zijn beschikbaar per wijk en voor een aantal buurten. Onderzoek en Statistiek Groningen houdt deze wijkenquête eens in de twee jaar onder een representatieve steekproef van 7.000 stadters. In de tabellen 2.2 en 2.3 vindt u de opleidings- en inkomenscijfers op stadsniveau.

Het opleidingsniveau van de stad-Groningse bevolking is met 52 procent hoger opgeleiden aanzienlijk hoger dan dat van Nederland als geheel en dit aandeel hoger opgeleiden groeit sterk. In Nederland als geheel was in 2010 een derde (33 procent) van de bevolking van 15 t/m 75 jaar laag opgeleid en 27 procent hoog opgeleid. In 2014 waren deze cijfers respectievelijk 30 procent en 28 procent (bron: CBS-Statistiek). Ook in Groningen, waar het opleidingsniveau al hoog was, zien we nog een verdere stijging van het opleidingsniveau.

Tabel 2.3 geeft de inkomensverdeling weer van particuliere huishoudens, zoals deze is berekend door het CBS. Hiervoor maakt het CBS gebruik van de landelijke verdeling per 20 procent-groep van het besteedbare huishoudensinkomen.

De grenzen van de groepen zijn als volgt bepaald: De huishoudens van geheel Nederland worden gerangschikt naar hoogte van besteedbaar inkomen. Daarna worden de huishoudens in vijf, qua aantal gelijke groepen verdeeld en wordt het hoogste inkomen in elke groep bepaald. Deze inkomens vormen de groeps grenzen. Binnen elke gemeente kan dan vervolgens gekeken worden welk percentage van de huishoudens binnen deze inkomensgroepen valt.

Tabel 2.2 Procentuele verdeling naar hoogst afgeronde opleiding van de bevolking van 18 jaar en ouder

Opleidingsniveau	2000	2010	2014
Lager (beroeps-bonderwijs, mavo)	28%	15%	14%
Middelbaar (havo/vwo/mbo)	37%	36%	34%
Hoger (hbo/wvo)	37%	48%	52%

bron: CBS Groningen, Wijkenquête

Tabel 2.3 Inkomensverdeling van huishoudens, 2013

20% inkomensgroepen	Groningen		Nederland
	exclusief studenten huishoudens	inclusief studenten huishoudens	
1e 20 procent groep	30%	43%	20%
2e 20 procent groep	20%	17%	20%
3e 20 procent groep	18%	15%	20%
4e 20 procent groep	17%	13%	20%
5e 20 procent groep	15%	12%	20%
Totaal aantal huishoudens	84.710	114.210	7.650.000

bron: CBS, Regionale Inkomens Onderzoeken (RIO)

Binnen de gemeente Groningen zijn de lagere inkomens duidelijk ruim oververtegenwoordigd: 43 procent van de huishoudens in de gemeente Groningen valt qua inkomen in wat landelijk de laagste 20 procent-inkomensgroep vormt. Het gaat hierbij om 49.380 huishoudens waarvan 29.500 studentenhuishoudens- en institutionele huishoudens (personen in tehuizen e.d.). De hogere inkomens zijn ruim ondervertegenwoordigd. Dit komt mede doordat Groningen een grote gemeente is waar relatief veel mensen met een uitkering wonen. Dit geldt voor veel grote en middelgrote gemeenten. In Groningen wonen ongeveer 10.000 personen met een bijstandsuitkering, 5.000 met een WW uitkering en 9.000 met een arbeidsongeschiktheidsuitkering (cijfers 2013).

2.1.3 Gezondheid en beperkingen

Matig intensieve activiteit heeft een gunstig effect op de gezondheid, mits deze activiteit regelmatig wordt verricht (bron: GGD Groningen). Een voorbeeld van matig intensieve activiteit is sporten, maar ook fietsen, stevig wandelen, tuinieren en het verrichten van huishoudelijke bezigheden of actief zijn op het werk.

In de Gezondheidsenquête en in het Jeugdgezondheidsonderzoek van de GGD Groningen, onderzoeken die eens in de vier jaar worden gehouden, wordt een aantal vragen gesteld over de gezondheid en de lichamelijke beperkingen van de bevolking van de provincie Groningen.

In Groningenervaart 77 procent van de volwassenen zijn of haar gezondheid als (zeer) goed. Voor jongeren van 12 tot en met 18 jaar is dit percentage 98 procent. Een minder goede ervaren gezondheid hangt samen met leeftijd (oud minder goed dan jong), geslacht (vrouw minder goed dan man) en opleidingsniveau of sociaaleconomische status (laag minder goed dan hoog).

Van alle volwassenen in Groningen heeft ruim 10 procent last van een lichamelijke beperking (aan het gehoor, gezichtsvermogen of de mobiliteit). Ook hier zien we verschillen tussen geslacht en opleidingsniveau. In de tabellen 2.4 en 2.5 vindt u naar geslacht en opleidingsniveau het percentage van de bevolking dat last heeft van een fysieke beperking.

Tabel 2.4 Volwassen mensen met fysieke beperking (zicht, gehoor, mobiliteit) naar geslacht, 2012

Bevolkingsgroep	percentage
Totaal	10%
Mannen	8%
Vrouwen	13%

bron: GGD Groningen

Tabel 2.5 Volwassen mensen met fysieke beperking (zicht, gehoor, mobiliteit) naar opleidingsniveau, 2012

Hoogste genoten opleiding	percentage
Lager onderwijs	39%
MAVO/LBO	23%
MBO/HAVO/VWO	9%
HBO/WO	3%

bron: GGD Groningen

2.2 Sociaal-maatschappelijke aspecten

Er zijn meerdere categorieën van de bevolking waarvoor deelname aan sport door de gemeente gestimuleerd wordt en waarvoor het belangrijk is dat deze groepen mensen deelnemen aan sport of voldoende bewegen. Een categorie daarvan betreft de mensen met overgewicht. Dit bespreken we in paragraaf 4.4, waar het gaat over bewegen en gezondheid. Andere categorieën betreffen mensen met een beperking en mensen uit bepaalde sociaal economische categorieën. In het kader van het Nationaal Actieplan Sport en Beweging (NASB) zijn tussen 2011 en 2014 in de gemeente voor de kwetsbare groepen een aantal activiteiten opgezet. De instellingen die in het kader van NASB projecten hebben gerealiseerd zijn positief over de effecten daarvan. Ze geven aan dat er nu meer aandacht is voor sport en bewegen binnen de instelling en dat het bewustzijn van het belang van sport en bewegen onder hun medewerkers en cliënten vergroot is. Vanaf 2015 worden de beschikbare middelen ingezet om samen met de WJ-teams in de wijken activiteiten voor kwetsbare groepen te initiëren. Ook zijn er projecten gestart in het kader van de Sportimpuls. Zie voor meer hierover de paragrafen 4.1.3 en 4.1.4.

3. Indicatoren fysieke sportinfrastructuur

Dit hoofdstuk beschrijft zo compleet mogelijk de indicatoren met betrekking tot de totale fysieke infrastructuur voor sport en bewegen. Het gaat hier om de mogelijkheden voor de bevolking om te sporten of op een andere wijze sportief bezig te zijn. Voor een aantal sporten en voor sportief bewegen, zoals hardlopen en fietsen, is de aanwezigheid van veilige voet- en fietspaden voldoende. Voor andere sporten is de aanleg van sport- en speelvelden nodig. Voor sporten in verenigingsverband huren de verenigingen veelal hun faciliteiten van de gemeente of van particuliere aanbieders.

3.1 Sportaccommodaties

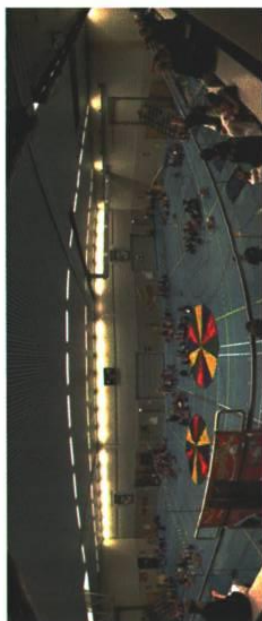
3.1.1 Gemeentelijke sportaccommodaties

We onderscheiden binnen de gemeentelijke sportaccommodaties allereerst de binnensportaccommodaties: de gymlokalen, de sporthallen, de zwembaden en de ijsbaan.

De buitensportaccommodaties zijn onder te verdelen in twee groepen; de gratis toegankelijke terreinen en sportveldjes en de niet gratis toegankelijke.

Tabel 3.2 geeft een overzicht van de accommodaties binnen de gemeente. In bijlage 2 vindt u een lijst met de geboden voorzieningen.

De aantallen bezoekers van de gemeentelijke zwembaden en de ijsbaan vindt u in tabel 3.1.

Sport Lewenborg, Bslim-activiteiten, foto Paul Keulen

De bezoekersaantallen van de Papiermolen zijn van het weer afhankelijk. We zien een grote terugval in het aantal bezoekers in de overdekte zwembaden in 2013. Dit komt omdat in 2013 het schoolzwemmen is afgeschaft. Zie hierover ook paragraaf 4.5. Daar kwam nog bij dat het sportcentrum Kardinge in 2013 is verbouwd. Dit is vooral ten koste gegaan van het aantal recreatieve zwemuren.

Tabel 3.1 Bezoekers Kardinge en gemeentelijke zwembaden

sportaccommodaties	2005	2010	2012	2013	2014	2015
Zwembaden:						
Kardinge	217.927	197.600	198.400	119.800	151.200	161.500
De Parel	98.297	94.100	90.900	58.500	54.300	56.000
Helperzwembad	93.813	89.611	104.000	54.300	56.700	55.700
Papiermolen	92.014	80.095	83.200	90.900	83.500	82.400
Ijsbaan:						
Ijsbaan Kardinge	110.852	103.400	108.100	95.100	107.600	100.700

Tabel 3.2 Sportaccommodaties, gemeentelijk en particulier, 2015

Sportaccommodaties	Gemeen- telijk	particulier	totaal	waarvan topsport accommoda- tie
Stadion ¹⁾		1	1	1
Sportcomplexen	3	1	4	1
Sporthallen	9	5	14	3
Gymlokalen (incl. loka- len in schoolsporthallen)	30	47	77	
Sportparken	16	2	18	1
Zwembaden	4	6	10	
Tenniscomplexen	0	6	6	
Locaties recreatieve tennisbanen	7	0	7	
Fitness en sportscholen	0	22	22	

¹⁾Naast het FC Groningen stadion is ook het BE-Quick stadion in beheer bij de gemeente Groningen. Het stadion ligt in de gemeente Haren en is meegeteld bij de terreinen.

In bijlage 2 hebben we een lijst opgenomen van zowel de gemeentelijke accommodaties als van het particuliere aanbod.

Toekomstige ontwikkelingen.

Er zal in de nabije toekomst een aantal nieuwe accommodaties worden gebouwd. Deels ter vervanging en deels helemaal nieuw.

- Sporthal de Wijert wordt afgebroken en daar komt een speelhal voor in de plaats.
- In het Europapark zal een sporthal verrijzen met daarbij een dojo, een turnhal en een danszaal.
- Bij het Gomarus-College komt een schoolsporthal ter vervanging van de huidige gymzalen.
- In Corpus de Hoorn komt bij het huidige sportcomplex een topsportvoorziening.

3.1.2 Het particuliere aanbod en de topsportaccommodaties

Naast de gemeente bieden ook particuliere instanties sportaccommodaties aan. Het gaat hierbij om sporthallen, zwembaden en buitensportaccommodaties, maar ook bijvoorbeeld sportscholen. Voorbeelden van particuliere aanbieders zijn de Rijksuniversiteit Groningen en de Hanzehogeschool Groningen, die een uitgebreid sportcomplex hebben op het Zernikerterrein, en fitnesscentra, verspreid door de stad.

Tabel 3.2 vermeldt voor de meest voorkomende soorten accommodaties het aantal accommodaties aangeboden door de gemeente en die van particuliere aanbieders. Ten opzichte van 2011 is het aantal gymlokalen van de gemeente toegenomen en zijn die in particulier beheer afgenomen. Daarnaast is het zwembad in de Vinkenborgh gesloten. Ook de 'oude Alo hal' van de Hanzehogeschool aan de Van Swietenlaan is nu in gemeentelijk bezit. Er wordt in de nabije toekomst een aantal nieuwe accommodaties gerealiseerd, zie hiervoor even verderop onder de kop: 'toekomstige ontwikkelingen'.

Naast de accommodaties genoemd in deze tabel zijn er nog meer faciliteiten die mogelijkheden bieden om te sporten. Voorbeelden zijn het Pitch en Putterrein (korte afstand golf) en de klimhal/klimmuur in Kardingse, een indoorhal voor beachvolleybal en diverse locaties waar je kunt bijjarten. Ook kan men zwemmen in enkele recreatieve zwemplassen.

Er zijn zes accommodaties op even zoveel locaties in de monitor opgenomen als topsportaccommodatie: de Euroborg (voetbal), de topsporthal van het Alfa College (volleybal en korfbal), het sportcentrum Kardingse (schaatsen en ijshockey), Martiniplaza (basketbal), het atletiekcentrum in het Stadspark en het sportcomplex van de Hanzehogeschool op het Zernikecomplex. Martiniplaza en de Euroborg kunnen niet door verenigingen worden gehuurd.

Figuur 3.1 Percentage (inwoners dat(zeer) tevreden is over de speelvoorzieningen in de buurt, 2014.

3.1.3 Openbare speelvoorzieningen

De gemeente heeft in de buurten diverse sport- en speelvoorzieningen aangeleid. De gemeente beheert en onderhoudt deze. De voorzieningen voor jonge kinderen variëren van kleine speeltoestellen als wipkippen en klimrekken tot glijbanen en zandbakken.

Voor de oudere jeugd en volwassenen zijn er voetbal- en basketbalvelden. Onder andere Cruyff-courts en Kraaijek-playgrounds, maar ook losse doelen, mini-doelen, basketbalpalen en tafeltennistafels.

Deze voorzieningen zijn door iedereen gratis te gebruiken. Er zijn 530 voorzieningen voor jonge kinderen en 193 voor oudere kinderen en volwassenen.

In de tweejaarlijkse gemeentelijke wijkenquête, is in 2014 de vraag gesteld of men tevreden is over de speelmogelijkheden in de eigen wijk. Van alle bewoners van de stad Groningen blijkt 73 procent hier tevreden tot zeer tevreden. Ten opzichte van eerdere jaren is dit een hoger percentage. In 2010 was 66 procent van de volwassenen tevreden. De tevredenheid loopt per wijk uiteen van 31 procent in de Binnenstad tot 85 procent in Vinkhuizen en de Hunze/Ulgersmaborg (zie figuur 3.1).

3.1.4 Afstand tot sportterreinen en terreinen voor dagrecreatie

Hoe dichterbij de mensen een sportvoorziening wonen hoe groter de kans is dat ze gaan sporten. Het CBS heeft in 2008 voor het laatst geïnventariseerd hoe ver de bevolking van Nederland af woont van sportterreinen en dagrecreatievoorzieningen, terreinen in gebruik voor dagrecreatie zoals kinderboerderijen, speelweiden en zwemplassen. Er zijn hierover helaas geen cijfers die de nieuwe buurtindeling volgen. Voor de resultaten verwijzen we naar de Sportmonitor van 2011

3.2 Tevredenheid over de accommodaties

Algemeen

Vanaf 2012 houdt O&S Groningen in opdracht van de gemeente Groningen structureel klanttevredenheidsonderzoeken over een aantal gemeentelijke sportaccommodaties. Het gaat hierbij om de gymlokalen, sporthallen en sportparken. Hiernaast verzorgt Onderzoeksbureau Store Support zogenaamde "mystery guest" onderzoeken. De accommodaties worden beoordeeld zonder dat de aanwezigen hiervan op de hoogte zijn. Sinds 2011 houdt Store Support ook klanttevredenheidsonderzoeken in de zwembaden.

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

Kardinge

Store Support heeft in 2014 ook een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd voor sportcentrum Kardinge (ijsbaan en zwembad). Drie kwart van de bezoekers geeft aan dat de accommodaties voldoen aan de verwachtingen. De bezoekers zijn tevreden over de bereikbaarheid en zouden de accommodatie aanbevelen bij anderen. Een groep van 70 procent van de bezoekers kijkt voor hun bezoek op de website. De bezoekers zijn tevreden over de bewegwijzering en de sfeer. Over de toiletten en de kleedruimten zijn de bezoekers vaak minder tevreden. Het volume en de keuze van de muziek worden het laagst gewaardeerd. Bijna alle respondenten zijn tevreden over de ontvangst bij de receptie.

Ook in 2014 is er een mystery guest-onderzoek geweest. De resultaten van 2014 vertonen veel overeenkomst met de resultaten van het mystery guest-onderzoek van 2010/2011. Tijdens het mystery guest onderzoek zijn het zwembad en de ijsbaan in Kardinga beoordeeld. Op een paar punten zijn de mystery guests positiever dan de respondenten van het klanttevredenheids-onderzoek door O&S. Een voorbeeld daarvan zien we bij de website. Die waardeert men in 2014 positiever dan in eerdere onderzoeken.

De respondenten vinden de bewegwijzering naar de locatie minder duidelijk dan de mystery guests. In 2014 geven de mystery guests aan dat de ingang van het zwembad niet meteen duidelijk is. Ook maakt de accommodatie in mindere mate een schone en verzorgde indruk op de respondenten van de enquête dan op de mysterie guests. De laatste beoordelen vooral de sanitaire voorzieningen van het zwembad negatiever. Uit het mystery guest-onderzoek kwam verder naar voren dat de toezichhouders bij de ijsbaan niet altijd goed herkenbaar zijn en niet altijd een oplettende indruk maken.

Verder zijn de mystery guests, in tegenstelling tot de respondenten van het O&S klanttevredenheidsonderzoek, altijd tevreden over de snelheid waarmee men wordt geholpen bij de horeca. Wel maakt de horecagelegenheid volgens sommigen van hen een minder sfeervolle indruk. Over het algemeen vindt men de medewerkers klantvriendelijk en behulpzaam.

Helperbad, de Parrel en de Papiermolen

Over de jaren 2013 en 2014 is er gekeken naar de klanttevredenheid van bezoekers van het Helperbad, de Parrel en de Papiermolen. In het algemeen voldoen de zwembaden aan de verwachtingen van de bezoekers. Bezoekers geven aan dat ze de zwembaden zouden aanraden bij anderen. Het blijkt dat de sfeer, het enthousiasme van de medewerkers en een schoon en verzorgd zwembad zorgen voor tevreden bezoekers.

In het Helperbad komen veel ouders van wie kinderen zwemles hebben. Ook hier zijn de bezoekers tevreden over de verzorging van het zwembad en over de medewerkers. De toezichhouders vinden ze oplettend. Ook zijn ze tevreden over de prijs. Er is wel vaak te weinig parkeergelegenheid en de bewegwijzering is niet optimaal.

In de Parrel komen voornamelijk recreanten en die komen er vooral om rustig te kunnen zwemmen. Bezoekers zijn positief over de verzorging van het zwembad en vinden de medewerkers gastvriendelijk en enthousiast. Over de bereikbaarheid zijn ze positief, al kan de bereikbaarheid per telefoon en e-mail beter. Tot slot missen de bezoekers hier een horecavoorziening.

De Papiermolen wordt voornamelijk bezocht door recreanten. Bezoekers zijn positief over de algemene bereikbaarheid en ook over de bereikbaarheid per telefoon en e mail. Ten opzichte van 2012 is de sfeer in de horeca vooruit gegaan. Niettemin geeft de helft van de bezoekers aan geen gebruik te maken van de horeca.

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

Gymlokalen

O&S Groningen heeft in 2013 een klanttevredenheidsonderzoek gehouden over de gymlokalen in de gemeente Groningen. Met een score van ongeveer 70 procent tevreden of zeer tevreden vinden de meeste gebruikers de gymlokalen geschikt. De gebruikers zijn tevreden over de belijning en de grootte van het veld. Wel zijn er gebruikers die de stroefheid van de vloer en de temperatuur minder geschikt vinden. De ontevredenheid van de gebruikers van de gymlokalen richt zich vooral op de hygiëne en het onderhoud van met name de douches, toiletten en kleedkamers. In 2016 wordt er opnieuw een klanttevredenheidsonderzoek gehouden onder bezoekers van de gemeentelijke gymlokalen.

Sportparken

In 2014 heeft O&S Groningen een klanttevredenheidsonderzoek gehouden onder bezoekers van de sportparken in de gemeente Groningen. Een grote groep gebruikers geeft aan ontevreden te zijn over de bewegwijzering, de sportvelden, de kleedkamers, het onderhoud en de hygiëne, de parkeermogelijkheden en het openbaar vervoer naar het sportpark. Ook zijn er een aantal punten naar voren gekomen waarover een grote groep respondenten juist tevreden is: de kantine, de aanwezigheid van kunstgrasvelden, de sfeer op het sportpark of de vereniging en de ligging van het sportpark. In 2017 wordt er opnieuw een klanttevredenheidsonderzoek gehouden onder bezoekers van de gemeentelijke sportparken.

Sporthallen

Zowel in 2012 als in 2015 heeft O&S Groningen een klanttevredenheidsonderzoek gehouden over de sporthallen. De bezoekers van de sporthallen bleken niet zo tevreden over het onderhoud en de hygiëne van de hallen. Vooral met betrekking tot de douches, toiletten en kleedkamers.

In de toekomst zal er meer behoefte zijn aan ruimte in sporthallen. Iets minder dan de helft van de besturen en directies heeft op dit moment al behoefte aan extra uren. Veel respondenten zijn positief over het licht en de belijning in de sporthallen. Ook zijn ze vaak tevreden over de sfeer en de ligging van de sporthal. Al zijn er specifieke sporthallen die in het onderzoek van 2015 op bepaalde punten juist beter of minder goed scoren, toch zijn de verschillen tussen 2012 en 2015 over het algemeen klein. In 2018 wordt er opnieuw een klanttevredenheidsonderzoek gehouden onder de bezoekers van de gemeentelijke sporthallen.

Dienstverlening

Vanaf 2014 voert O&S Groningen jaarlijks een onderzoek uit over de dienstverlening van de gemeente Groningen op het gebied van sport. In 2014 bleek driekwart van de respondenten hier tevreden of zelfs zeer tevreden over. Daarnaast is een meerderheid van de respondenten tevreden over het contact, de medewerkers van de WSR en de bereikbaarheid van de WSR. Een derde is echter niet tevreden over het nakomen van afspraken door de medewerkers. Uit het onderzoek van 2015 blijkt dat de tevredenheid over de dienstverlening van de gemeente op het gebied van sport niet of nauwelijks is veranderd.

4. Indicatoren sport en beweeggedrag

In dit hoofdstuk gaan we na in hoeverre de Groningse bevolking beweegt en sport. We kijken daarvoor naar breedtesport, sport voor iedereen, en naar topsport. Ook met het oog op preventie van ziekten en overgewicht is het van belang om daar zicht op te krijgen. Er blijken groepen in de samenleving te zijn die minder bewegen en sporten. Deze groepen kunnen worden gestimuleerd dat toch meer te gaan doen.

De indicatoren in dit hoofdstuk zijn in een aantal groepen onder te verdelen:

- indicatoren met betrekking tot sport op school en Bslim
- indicatoren met betrekking tot bewegen en gezondheid
- indicatoren om sportdeelname te stimuleren
- indicatoren met betrekking tot sportverenigingen en lidmaatschap van sportverenigingen
- Enkele indicatoren rond de Topsport. We hebben deze in de monitor opgenomen omdat topsport aan de ene kant de stad op de kaart zet en aan de andere kant sportdeelname door de bevolking stimuleert. Deze topsport-indicatoren betreffen zowel de topsportevenementen als het topsporttalent.

4.1 Sport op school, Bslim, NASB en de Sportimpuls

4.1.1 Sport op school

De school is voor sport en bewegen een belangrijk instituut omdat iedereen daar sport en beweegt. Dit in tegenstelling tot sportverenigingen waarvan niet alle kinderen lid zijn, is de school er voor alle kinderen.

In 2013 is het beleid gewijzigd, er wordt er ingezet op de vakleerkrachten binnen de school en niet meer, of minder, op naschoolse activiteiten, zoals voor 2013 het geval was. Als indicatoren voor sport in het onderwijs zijn het aantal sportieve scholen in de stad, het aantal keren gymles gegeven door een vakdocent en het aantal keren gymles gegeven door een groepsleerkracht op school in de monitor opgenomen. Een sportieve school is een school met een eigen schoolsportclub. In de wijken Selwerd/Paddepoel/Tuinwijk, Indische buurt/de Hoogte, Beijum, Lewenborg en Vinkhuizen waren in 2014 schoolsportclubs actief. In deze schoolsportclubs kunnen kinderen doen aan sporten als voetbal, judo, basketbal en dans.

Topsport Talentschool

Uit de Stichting LOOT, de organisatie die landelijk de verbinding vormt van de Topsportscholen is ook een Groningse Topsport-Talentschool voortgekomen. Een Topsport-Talentschool is er op gericht om sporttalenten onderwijs en sport optimaal te kunnen laten combineren. Dit is mogelijk vanaf de eerste klas in het voorgezet onderwijs (VMBO-HAVO-VWO).

De Topsport Talentscholen werken intensief samen met de Regionale Trainings Centra (RTC's) en zijn verspreid over heel Nederland. Groningen heeft één Topsport Talentschool: het Werkman College. Het aantal leerlingen dat als sporttalent op deze school zit is toegenomen.

4.1.2 Bslim

Bslim is een project van de gemeente Groningen en zet zich in voor een gezonde leefstijl voor kinderen en jongeren. In het kader van Bslim worden allerlei sportieve activiteiten georganiseerd. De belangrijkste doelgroepen zijn kinderen van 4-12 jaar en jongeren in de leeftijd van 12-16 jaar in het VMBO. De deelname aan sportieve activiteiten van deze laatste groep bleek namelijk onder het landelijk gemiddelde te liggen.

De activiteiten vanuit Bslim zijn laagdrempelig en vinden plaats in de eigen wijk. Bslim wordt gezamenlijk uitgevoerd door het Huis voor de Sport Groningen, (Provinciale organisatie die ondersteuning aan sportverenigingen en gemeenten biedt met als doel breedtesport te bevorderen), de Maatschappelijke Juridische Dienstverlening (MJD), en door scholen en schoolbesturen. Bslim wordt ook ondersteund door het Hanze Instituut voor Sportstudies (HIS) en het Alfa-college.

De rijksoverheid heeft middelen beschikbaar gesteld om te komen tot het instellen van combinatiefunctionarissen. Een combinatiefunctionaris is een professional die zowel werkzaam is in het onderwijs als in de sport- of cultuursector. Bijvoorbeeld een vakleerkracht die de sportactiviteiten na school begeleidt. Het rijk heeft wel voorwaarden gesteld aan het aantal combinatiefunctiefunctionarissen per gemeente. Samengevat:

In het kader van Bslim zijn brede vakdocenten, verenigingscoaches en buurt-sportwerkers actief.

De werkzaamheden van de combinatiefunctionarissen kunnen worden verdeeld in binnen-schoolse activiteiten, naschoolse activiteiten en activiteiten voor sporttalenten. In 2016 moeten er in de gemeente Groningen 26 fte aan combinatiefunctiefunctionarissen verantwoord worden om te voldoen aan de voorwaarden van het Rijk. In 2012 bleek het aantal daadwerkelijke fte's 18,6 te zijn, in 2015 was dat 24 fte.

Er zijn acht Bslim-wijken: het Oosterpark, de Indische buurt/de Hoogte, Selwerd/Paddepoel/Tuinwijk, Vinkhuizen, Corpus den Hoorn/de Wijert, Hoogkerk, Beijum en Lewenborg/Oosterhoogbrug/Meerdorpen.

In deze wijken woont 56 procent van de jeugd van 4 tot en met 16 jaar van de totale bevolking. Het aantal basisscholen in de Bslim wijken dat deelneemt is tussen 2014 en 2015 toegenomen van 17 naar 19. Binnen deze scholen krijgen kinderen per week twee uur bewegingsonderwijs. Het eerste uur wordt betaald door de school zelf, van het tweede uur wordt 75 procent betaald door de gemeente. Ook in het Centrum vinden Bslim-activiteiten plaats, maar deze worden niet gesubsidieerd.

We houden voor het project Bslim het aantal deelnemers per wijk bij. In tabel 4.1 vindt u informatie over het aantal activiteiten en het aantal deelnemers aan die activiteiten. Een deelnemer kan aan verschillende activiteiten deelnemen, dus zitten er dubbelstellingen in de aantallen. De totalen zijn in een aantal wijken geschat op basis van het (gemiddeld) aantal deelnemers per activiteit. Het is niet bekend in hoeverre deelnemers uit doelgroepen bij Bslim betrokken zijn. In 2010 waren er ruim 1.000 Bslim-activiteiten met in totaal 14.650 deelnemers. In de seizoenen 2012-2013 en 2013-2014 is dit aantal deelnemers meer dan verdubbeld. In de tabel ziet u per wijk de activiteiten weergegeven.

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

Voor sommige wijken vermelden we de cijfers van het seizoen 2012-2013, van andere wijken zijn de cijfers van het seizoen 2013-2014 bekend. Het totaal is een optelling over beide jaren.

Activiteiten Bslim

Het aanbod van activiteiten vanuit Bslim is zeer gevarieerd en loopt uiteen van gymnastiek voor kleuters tot sportinstuiven en clinics van sportscholen of sportverenigingen. Een greep uit de activiteiten:

- Op diverse scholen zijn er schoolsportclubs die bij hun activiteiten samenwerken met bestaande Groningse sportverenigingen
- Een werd een aantal clinics gegeven, waaronder in het Oosterpark door Gasterra Flames

De activiteiten variëren van voetbal en basketbal tot touwklimmen en touwzwaaien

- Sportdagen
- Activiteiten in Cruyff-courts (Corpus den Hoorn en Oosterpark) en Richard Kraijcek-playgrounds (Beijum en de Hoogte)
- Toernooien, o.a. unihockey
- Buurtbattles, een battle tussen verschillende buurten, deze worden door een aantal wijken succesvol genoemd
- Dans

Tabel 4.1 Deelnemers en activiteiten Bslim in een aantal wijken, 2012-2014

seizoen	2012-2013	2013-2014
	deelnemers sportmomenten	deelnemers sportmomenten
Oosterpark		164
Hoogkerk	5.581	241
Beijum	> 2.000	197
Indische buurt/de Hoogte	4.618	283
Selwerd/Paddepoel/Tuinwijk	5.439	303
Vinkhuizen	ong. 4.000	ong. 200
Zuid (Corpus den Hoorn/de Wijert)		ong. 5.300
Lewenborg/Oosterhoogebrug/Meerddorp en		ong. 212
totaal van alle wijken	>37.000	2.000

Bron: Bslim rapportages per wijk

Bslim, foto Paul Keulen

4.1.3 NASB (2007 – 2014)

Om Nederland op grote schaal tot een actieve leefstijl te verleiden heeft de rijksoverheid in 2007 het Nationaal Actieplan Sport en Beweging (NASB) in het leven geroepen. Het doel van het NASB is om te-winig-actieven meer en structureel in beweging te brengen. Het moest uiteindelijk leiden tot vermindering van overgewicht onder de Nederlandse bevolking en het terugdringen van gezondheidsproblemen als diabetes, hart- en vaatziekten en depressie. Het NASB is in 2014 gestopt. Wel zijn er onder de vlag van Lentis een aantal activiteiten voortgezet.

4.1.4 Sportimpuls

De Sportimpuls is een landelijke subsidieregeling die lokale sport- en bewegingsaanbieders financieel ondersteunt bij de opzet van activiteiten om meer mensen langdurig te laten sporten en bewegen. Deze activiteiten bestaan uit het opstarten en aanbieden van sportaanbod voor mensen die niet of nauwelijks sporten en bewegen of dreigen te stoppen met sporten en bewegen. In 2015 zijn er in de provincie Groningen 35 projecten toegelend. Dat komt neer op 54 procent van de aanvragen. Daarmee scoort onze provincie ruim boven het landelijk gemiddelde van 17 procent. Ter vergelijking: in 2012 was het percentage gehonoreerde aanvragen voor de sportimpuls in de provincie Groningen 25 procent tegen landelijk 20 procent.

Sinds 2012 zijn er in het kader van de Sportimpuls in de gemeente Groningen meerdere projecten opgestart, waaronder:

Sportimpuls + De Wijert/Helpman (vanaf 2013)

Het project beoogt de lichamelijke activiteit van ouderen (vanaf 55) in De Wijert / Helpman structureel en duurzaam te stimuleren. Hierbij richt het project zich op het voldoen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen.

Deze norm adviseert jongeren dagelijks één uur matig intensieve lichamelijke activiteit. De bewegnorm voor volwassenen en ouderen is minimaal een half uur per dag matig intensief bewegen, gedurende minimaal 5 dagen per week.

De Sportimpuls biedt een divers aanbod van activiteiten, afgestemd op behoeften van de doelgroep, laagdrempelig, competitief en uitgevoerd en geborgd met de lokale aanbieders van sport en welzijn en deelnemers van de doelgroep. Het project resulteert onder andere in:

- Activeren van circa 120 ouderen om te voldoen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen
- Training en coaching van circa 10 begeleiders om aangepast aanbod te kunnen realiseren
- Wekelijkse organisatie van Bridgeavonden gericht op interventie "Denken en Doen" als project voor (o.a.) senioren
- Wekelijks aanbod van bewegen met gymnastiek, jazz gym, yoga en dansen; Actief betrekken, empoweren en begeleiden van 10 ouderen voor organiseren activiteiten en borging van het aanbod
- Borging van de samenwerking tussen doelgroep, sport en welzijnsorganisaties

In de gemeente Groningen worden schoolsportverenigingen in Beijum, Le-wenborg, Vinkhuizen en Selwerd/Paddepoel/Tuinwijk ondersteund. Voor de Wijert en het Oosterpark zijn ook aanvragen gedaan, maar die zijn niet ge-honoreerd.

B-Fit in Selwerd, Paddepoel en Tuinwijk

In november 2015 is op basisschool de Pendinghe B-Fit van start gegaan. B-Fit is een meerjarig, preventief actieprogramma, dat kinderen, ouders en docenten laat kennismaken met gezond leven, bewegen en voeding. Het doel is hen er bewust van te maken dat sporten en bewegen niet alleen goed is, maar dat het vooral ook leuk is om te doen. Dit gebeurt door middel van een afwisselend programma, bestaande uit pauze- en naschoolse activiteiten, clinics gegeven door verenigingen of beweegoefeningen tijdens de les. Ook is er een lespakket beschikbaar over gezonde voeding en bewegen.

4.2 Sportverenigingen

In de Sportmonitor worden zowel gegevens bijgehouden van het aantal sportverenigingen als van het aantal leden van die sportverenigingen. Hierbij maken we onderscheid tussen de diverse sporten. Voor het aantal sportvere-nigingen maken we gebruik van gegevens van de Werkmaatschappij Sport en Recreatie (WSR) van de gemeente Groningen, het Huis voor de Sport en de ACLO (studentensportverenigingen). We moeten bij deze gegevens wel bedenken dat deze verenigingen ook leden hebben die buiten de gemeente Groningen wonen.

Tabel 4.2 geeft per sport het aantal verenigingen weer. Op volgorde van de populairste sporten op basis van dat aantal verenigingen. Naast de reguliere verenigingen kent de gemeente ook 11 verenigingen voor aangepast spor-ten. Doordat er fusies hebben plaatsgevonden is bij het volleybal het aantal verenigingen verkleind met een aantal jaren geleden afgenomen.

Sportimpuls 35 + Sport in Beijum
Project "35+ sport Beijum" is gericht op het versterken en vergroten van de duurzame sportparticipatie en lidmaatschappen van ouders van kinderen in Beijum (23 - 40 jaar). Deze ouders vormen een groep die in vergelijking met andere regio's heel weinig participeert of lid is van een sportclub. Het project is gericht is op het opstarten van een Buurtsportvereniging waarbij bewoners met verschillende culturele achtergronden een centrale rol en verantwoor-ding nemen voor de organisatie. Het arrangeren van de sportactiviteiten wordt uitgevoerd in samenwerking met de lokale sportaanbieders en maat-schappelijke sociale organisaties. Daarnaast worden nieuwe sporten aangeboden en georganiseerd: "35+ voetbal", "Street Baseball" en "Zwem-sport sportaanbod ouders van jonge kinderen", een project van de Maatschappelijke Juridische Dienstverlening (MJD). Welzijnsinstellingen en sportaanbieders werken voor dit project samen met de buurtbewoners. Het project is gestart in 2013.

Sportimpuls Jeugd in lage inkomensbuurten

Uit diverse onderzoeken blijkt dat de sportparticipatie van jongeren uit ge-zinnen met een laag inkomen achterblijft. De Sportimpuls Jeugd in lage inkomensbuurten heeft als doel jeugd tot 21 jaar die niet of te weinig be-weegt of dreigt te stoppen met hun sport- en beweegactiviteiten te stimuleren om blijvend fysiek in beweging te komen. Dat doen sport- en beweegaanbieders door:

- aan te sluiten bij behoeftes en de huidige situatie van de doelgroep;
- de ouders te betrekken;
- samen te werken met lokale organisaties die de doelgroep goed kunnen bereiken;
- aan te sluiten bij het armoedebeleid van de gemeente;
- gebruik te maken van bestaande kennis

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

Medio 2011 was dit ook bij het zwemmen en voetbal het geval. Zie voor de volledige lijst bijlage 3. Er is in deze lijst onderscheid gemaakt tussen de studentensport en de overige verenigingen.

4.2.1 Leden van sportverenigingen

Uit twee bronnen hebben we gegevens over het aantal mensen dat lid is van een sportvereniging. Er zijn cijfers afkomstig uit twee GGD-enquêtes over gezondheid: het Jeugdgezondheidsonderzoek en de Gezondheidsenquête gehouden onder volwassenen. Daarnaast zijn er cijfers beschikbaar via het NOC*NSF dat informatie verzamelt van de sportbonden.

GGD enquête

In de Gezondheidsenquête, die de GGD eens in de vier jaar houdt, wordt gevraagd of men lid is van een sportvereniging. Uit de resultaten van dit onderzoek bleek dat in 2012 41 procent van de volwassenen lid was van een sportvereniging, vrouwen iets vaker dan mannen. We zien een duidelijk verband tussen opleidingsniveau en lidmaatschap. Van de laag opgeleiden (basis onderwijs) is ruim 11 procent lid van een sportvereniging, van de middelbaar opgeleiden (mavo, vmbo) 24 procent, van de groep havo, vwo, mbo 42 procent en van de hoog opgeleiden 47,5 procent.

Dat er ook per wijk grote verschillen zijn, zien we in figuur 4.1. Ook in het Jeugdgezondheidsonderzoek wordt gevraagd naar het lidmaatschap van een sportvereniging. Van de jeugd van 12 tot en met 17 jaar is 61 procent lid van een sportvereniging (2012). In 2016 wordt er opnieuw een gezondheidsenquête gehouden en komen er actuelere cijfers beschikbaar.

Tabel 4.2 Sportverenigingen, gevestigd in de gemeente Groningen naar tak van sport, uitgesplitst en op volgorde van de sporten met de meeste verenigingen

Tak van sport	2011	2015
Voetbalzaalvoetbal/futsal	45	44
Volleybal	32	28
Denksporten	29	27
Verdedigings-vechtsporten	25	26
Zwemmen	14	15
Kegelen	13	12
Tafeltennis	12	11
Biljart	11	10
Tennis	11	9
Gymnastiek	9	9
Schieten	9	9
Basketbal	8	9
Badminton	7	9
Overig	112	117
Totaal	339	335

NOC*NSF

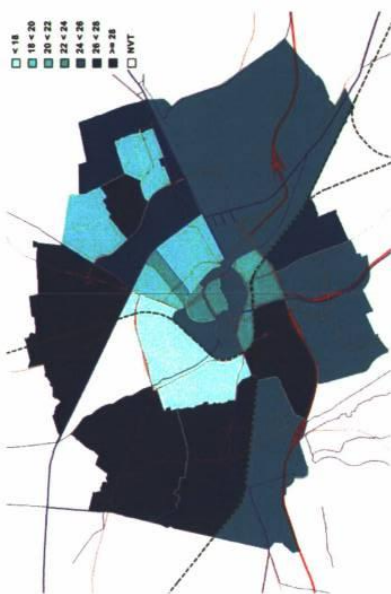
De gezamenlijke sportkoepel Nederlands Olympisch Comité en Nederlandse Sport Federatie (NOC*NSF) heeft voor het peiljaar 2014 in kaart gebracht hoeveel inwoners van de gemeenten in Nederland lid zijn van een sportbond. Voor de gemeente Groningen kunnen we daarmee in beeld brengen hoeveel mannen en vrouwen er sporten, uit welke wijken ze komen en aan welke sporten ze doen. Dit op basis van het lidmaatschap van een sportbond. Sporters die niet zijn aangesloten bij een overkoepelende sportbond zijn niet meegeteld in de aantallen.

In totaal blijkt 21,9 procent van alle inwoners van de stad lid te zijn van een overkoepelende sportbond. Dat percentage is in Nederland als geheel, met 25,9 procent, hoger. Een verklaring hiervoor is vermoedelijk dat het gemiddeld inkomen in Groningen lager ligt dan in Nederland als geheel. Binnen Groningen blijkt het percentage sporters in de wijken met een laag inkomen namelijk aanzienlijk lager dan in wijken waar het gemiddeld inkomen hoger ligt. Zie ook figuur 4.1. Een andere verklaring kan zijn dat lang niet alle studenten die op het Studentensportcentrum Zernike (ook wel de ACLO) sporten, lid zijn van een bond, er zijn veel ongebonden sporters, zie ook figuur 4.1.

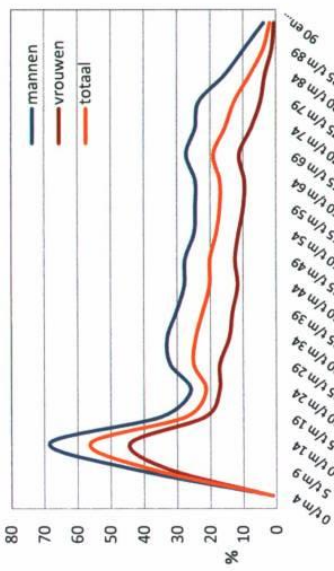
Figuur 4.1 geeft per wijk in Groningen het percentage inwoners weer dat lid is van een sportvereniging. Uit de figuur blijkt dat het percentage leden per buurt sterk verschilt; van 13 procent in de Hoogte tot 30 procent in Reitdiep/Gravenburg, Zilvermeer en in Noorderhoogebrug.

Deze laatste twee wijken kennen slechts vrij weinig inwoners. Als we bij deze indicator een koppeling maken met het gemiddelde inkomen in de buurten, dan blijkt dat in buurten met een lager gemiddeld inkomen het percentage dat lid is van een sportvereniging lager is dan gemiddeld. Ook de gemiddelde leeftijd van de inwoners van een wijk is van invloed, jongeren zijn vaker lid van een sportvereniging dan ouderen.

Figuur 4.1 Percentage inwoners dat lid is van een sportvereniging, wijkindeling obv postcode (PC4), 2014

Figuur 4.2 Percentage inwoners dat lid is van een sportbond naar leeftijd en geslacht, 2014

De groep van 10 tot en met 14-jarigen kent met 56 procent het hoogste percentage leden van een sportbond. Relatief zijn veel meer mannen aangesloten bij een sportbond dan vrouwen. Dit geldt voor alle leeftidsgroepen. En deel van de verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat twee grote sporten, voetbal en sportvissen, veel meer mannelijke dan vrouwelijke leden hebben. Uit de GGD-enquête blijkt overigens niet dat vrouwen minder vaak dan mannen lid zijn van een sportbond. Specifiek onder de jongeren zijn we dat echter wel. In de studentenleeftijden zijn relatief weinig mensen aangesloten bij een sportbond.

De top 10 van sportbonden in Nederland en Groningen, op basis van ledenaantal, geleverd door de NOC*NSF, vindt u in tabel 4.3 en figuur 4.3. In de tabel zijn de totalen, jeugd en volwassenen samen genomen. In de figuur kunt u zien hoe het zit met de aantallen vrouwen en mannen.

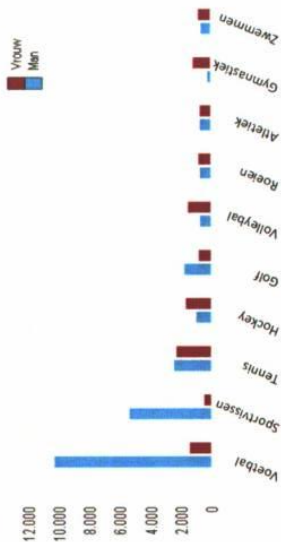
In vergelijking met Nederland als geheel doen er in Groningen meer inwoners aan roeien en volleybal en minder aan gymnastiek. Bij de gymnastiekbond waren in 2014 minder leden aangesloten dan in 2012. In Nederland als geheel staat de hippische sport in de top 10 op plaats 7. In Groningen staat deze sport niet in de top 10. Groningen is binnen Nederland een echte basketbalstad, getuige het aantal bezoekers van topsportvereniging Donar (zie paragraaf 4.3). Maar in aantal leden valt basketbal net buiten de top 10, de sport komt met 1.173 leden op de elfde plaats.

In de tabel vindt u de aantallen van alle leden van de bonden ook die van de 'slapende leden', leden die nog wel lid zijn maar niet meer actief sporten.

Tabel 4.3. de top 10 sporten in Groningen naar ledenaantal, Groningen vergeleken met Nederland

Tak van sport	Groningen, plaats	Nederland, plaats	aantal Groningen 2012	aantal Groningen 2014
Voetbal	1	1	11.863	11.560
Sportvissen	2	3	5.824	5.797
Tennis	3	2	4.794	4.646
Hockey	4	5	2.533	2.612
Golf	5	4	2.474	2.485
Volleybal	6	10	2.061	2.146
Roeien	7	>10	1.624	1.503
Atletiek	8	8	1.316	1.400
Gymnastiek	9	6	1.483	1.336
Zwemmen	10	9	1.244	1.334

Figuur 4.3 Top 10 sportbonden gemeente Groningen, aantal leden naar geslacht, 2014

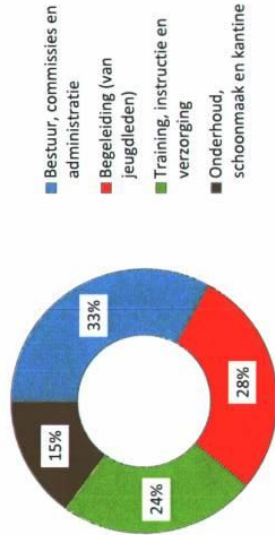

4.2.2 Vrijwilligers binnen sportverenigingen

De inkomsten van de sportverenigingen zijn niet toereikend om voor alle werkzaamheden die de vereniging met zich brengt beroepskrachten aan te stellen. De meeste sportverenigingen zijn daarom afhankelijk van de inzet van vrijwilligers. Ook professionele verenigingen als de voetbalvereniging FC Groningen en de basketbalvereniging Donar maken gebruik van de inzet van vrijwilligers. In 2008 deed O&S Groningen een onderzoek naar vrijwilligersorganisaties. In dit onderzoek kwamen de diverse aspecten van vrijwilligerswerk in georganiseerd verband aan de orde. In 2011 is het onderzoek herhaald. De monitor van 2011 vermeldt de resultaten van deze vrijwilligersonderzoeken. Na 2011 is in de gemeente geen vrijwilligersonderzoek meer uitgevoerd. Wel hebben we landelijke cijfers van het CBS over 2012. In de twejaarlijkse Groningse wijkenquête is wel aan de bevolking gevraagd of ze vrijwilligerswerk doen; zegt 29,5 procent aan vrijwilligerswerk te doen, waarvan 21 procentpunt wekelijks of vaker.

In 2012 heeft het CBS een landelijk onderzoek gedaan naar vrijwilligerswerk bij sportclubs. Van alle sportclubs in Nederland heeft 12 procent beroepskrachten in dienst. Er wordt veel gewerkt met vrijwilligers, vooral bij veldsporten. In 2009 was het percentage sportclubs met beroepskrachten 14 procent. De werkzaamheden van vrijwilligers variëren van trainen en begeleiden van de leden tot bestuurlijke zaken en onderhoud en schoonmaken van de kantine. De meeste uren worden besteed aan bestuurswerk. In figuur 4.4 staan de verhoudingen van de werksorten van vrijwilligers grafisch weergegeven.

Figuur 4.4 Werkzaamheden van vrijwilligers bij sportverenigingen per week, percentages

Bron CBS Statline, 2012

4.2.3 Vitaliteit van de sportverenigingen in Noord-Nederland

In 2013, 2014 en 2015 is door het NISB (Nederlands Instituut voor Sport en Beweging) met als uitvoerder de Hanzehogeschool Groningen een onderzoek gedaan naar de vitaliteit van sportverenigingen in Noord-Nederland. Hier-voor is onder de leden van sportverenigingen een vragenlijst verspreid. Daarnaast zijn bij de verenigingen het beleid, de financiële situatie en de aanwezigheid van voldoende deskundigheid geïnventariseerd.

In totaal hebben jaarlijks circa 300 verenigingen deelgenomen aan dit onderzoek waaronder in 2013 27 stad-Groninger verenigingen. In 2014 en 2015 is geen uitsplitsing gemaakt naar verenigingen in de gemeente Groningen.

De door de Hanzehogeschool onderzochte sportverenigingen kunnen gezonde verenigingen worden genoemd, het bestaansrecht van de verenigingen staat niet direct onder druk. Uit analyse blijkt dat in 2015 slechts 7 procent van de onderzochte verenigingen als kwetsbaar getypeerd kan worden en ongeveer twee derde als vitaal.

4.3 Topsport

Algemeen: de waarde van topsport voor de gemeenschap
Het bijzondere van topsport is dat topsporters daarvan niet alleen zelf kunnen genieten, maar dat ze met hun sport ook grote delen van de bevolking vermaken. Er is geen ander maatschappelijk deelterrein dat zoveel mensen bereikt en boeit als sport. Honderdduizenden mensen bezoeken jaarlijks sportwedstrijden en miljoenen mensen kijken naar sport op televisie of internet. Deze 'passieve sportparticipatie' is een belangrijke vorm van vrijetijdsbesteding. Deze paragraaf gaat in op de topsport: topsporttalenten, topsportverenigingen en topsportevenementen.

4.3.1 Topsporttalenten

Topsport Noord is het Noordelijke steunpunt voor talentontwikkeling en topsport. Bij het steunpunt zijn 67 in Groningen wonende geregistreerde talentvolle sporters aangesloten. Daarnaast zijn er nog 113 jongens met een talentstatus voor voetbal. Dit aantal is het totaal van heel Noord-Nederland en de sporters wonen dus zeker niet alleen in de gemeente Groningen. Voor meisjes is voetbal een opkomende sport: binnen de gemeente wonen ook zes meisjes met een talentstatus voor voetbal.

Tabel 4.5 Talentvolle in de gemeente Groningen wonende sporters met een talentstatus van het NOC*NSF, 2011 en 2015

sport	aantal 2011	2015 (augustus)
Voetbal (jongens) ¹⁾	96	113
Basketbal	35	12
Volleybal	6	8
Judo	6	6
Schaatsen	3	6
Voetbal (meisjes)	3	6
Schaken	4	5
Tennis	4	5
IJshockey	2	5
Roeien	9	2
Atletiek	5	0
Handbal	3	0
Overig	15	12
Totaal (incl. voetbal jongens heel het Noorden)	191	180

¹⁾ Voetbal heel Noord-Nederland

bron: Topsport Noord

De topsporttalenten hebben een talentstatus van het NOC*NSF. Om voor een talentstatus in aanmerking te komen worden talenten door de sportbonden opgegeven bij het NOC*NSF. Het NOC*NSF bepaalt wie er in aanmerking komen voor een talentstatus. Als de sporters de status van Talent hebben gekregen, dan komen ze in aanmerking voor de LOOT-faciliteiten. Deze LOOT-faciliteiten zijn beschikbaar op een Topsport Talent-school. Daar zijn er dertig van in Nederland. Er is binnen de gemeente Groningen één topsporttalentschool: het H.N. Werkmancollege. Bij deze school kun je als sporttalent onderwijs en sport combineren. In tabel 4.5 hebben we de aantallen talenten wonend in de gemeente Groningen opgesplitst naar sport. De trainingen voor de talenten vinden in regionaal verband plaats.

In 2015 waren er in vergelijking met 2011 minder sporters met een talentstatus geregistreerd. Dit komt vooral door een daling van het aantal basketballers met een talentstatus.

4.3.2 Topsportverenigingen

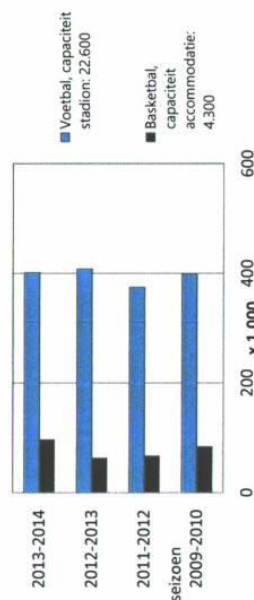
Groningen kent een aantal topsportverenigingen. Figuur 4.5 toont de bezoekersaantallen van FC Groningen (voetbal) en Donar (basketbal), de twee topsportverenigingen die het populairst zijn Daarnaast kent de gemeente topsportverenigingen in Lycurgus (volleybal mannen), Gijs Grizzlies (ijshockey) en NIC (korfbal).

4.3.3 Topsportevenementen

Naast de reguliere wedstrijden van de topsportverenigingen kent Groningen nog meerdere andere topsportevenementen. We hebben geen totaaloverzicht van deze evenementen. Wel kunnen we de topsportevenementen, waarvoor bij de gemeente subsidie is aangevraagd, in beeld brengen.

In de jaren 2012-2014 is jaarlijks aan 10 tot 12 topsportevenementen subsidie verleend. Er zijn jaarlijks terugkerende evenementen voor basketbal, hardlopen (4 mijl), schaatsen, schaken, kanoën en roeien. In 2013 zijn in Groningen de Special Olympics Regionale Spelen voor mindervaliden georganiseerd. In 2015 is de wijze van subsidiëren gewijzigd. Er wordt subsidie verstrekt als het om evenementen voor topsporttalent gaat. Voor 2015 was dat geen voorwaarde. Een overzicht van de evenementen waarvoor subsidie is verleend vindt u in bijlage 4.

Figuur 4.5 Bezoekersaantallen top-voetbal en basketbal in Groningen.

4.4 Bewegen en gezondheid

De GGD van de gemeente Groningen houdt eens in de vier jaar een gezondheidsenquête onder volwassenen waaruit het Regionaal Gezondheidsprofiel Groningen voort komt.

Ook eens in de vier jaar wordt het Jeugdgezondheidsonderzoek onder de jeugd van 12 tot en met 18 jaar gehouden. Een aantal resultaten uit dit onderzoek heeft direct te maken met sport en bewegen. De laatste onderzoeken zijn gehouden in 2012. Deze paragraaf geeft informatie over enkele resultaten daaruit met betrekking tot bewegen, gezondheid en sport. In 2016 wordt deze gezondheidsenquête opnieuw gehouden en kunnen de cijfers worden geactualiseerd.

4.4.1 De Nederlandse Norm Gezond Bewegen en het lidmaatschap van een sportvereniging

De Nederlandse Norm voor Gezond Bewegen (NNGB) houdt voor jongeren tot 18 jaar minimaal in: één uur per dag matig intensief bewegen (bijvoorbeeld, fietsen, zwemmen, aqua joggen). Als ze bovendien ook echt fit willen blijven moeten zij daarnaast nog minimaal twee keer per week kracht-, leiding- en coördinatie-oefeningen uitvoeren.

De bewegnorm voor volwassenen en ouderen is minimaal een half uur per dag matig intensief bewegen, gedurende minimaal 5 dagen per week. De norm om daarenboven ook fit te blijven houdt voor volwassenen in dat zij minstens drie keer per week minimaal 20 minuten zwaar intensieve lichamelijke activiteit moeten uitvoeren, het hele jaar door.

De tabellen 4.6 en 4.7 geven de totalen voor de hele stad weer met betrekking tot de bewegnorm. Voor jongeren is ook het percentage inactieven bekend. Inactief betekent minder dan 3 dagen per week 60 minuten per dag bewegen. Naarmate jongeren ouder worden gaan ze minder bewegen (zie tabel 4.7). Van de twaalfjarigen voldoet 81 procent aan de norm. Van hen die vijf jaar ouder zijn is dit nog maar 55 procent. Uit de resultaten van de meting van het Regionaal Gezondheids-Profiel (GGD, 2010) onder volwassenen wordt duidelijk dat deze trend doorzet na het achttiende levensjaar. Voor volwassenen ligt de norm lager, namelijk op 5 dagen per week 30 minuten per dag matig intensief bewegen. Niettemin voldoet van de volwassenen gemiddeld 41% aan de NNGB.

Tabel 4.6 Percentage van de volwassen bevolking dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen en de fitheidsnorm.

Volwassenen	NNGB	Fit norm
2002	53%	
2010	48%	
2012	75%	26%

Tabel 4.7 Percentage van de jeugd dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen, naar geslacht en leeftijd, 2012

Geslacht/leeftijd	voldoet aan de NNGB	semi inactief	inactief
jongens	74%	19%	7%
meisjes	68%	23%	9%
12 jaar	81%	17%	1,6%
13 jaar	80%	16%	4%
14 jaar	73%	20%	7%
15 jaar	65%	27%	8%
16 jaar	66%	23%	11%
17 jaar	55%	28%	16%
18 jaar	54%	23%	23%
gemiddeld	69%	22%	9%

De percentages van 2012 zijn niet goed te vergelijken met die van eerdere jaren om dat de vraagstelling voor de NNGB veranderd is. In 2012 was het percentage voor volwassenen 75 procent. Men moest de bewegevragen beantwoorden met in gedachten de afgelopen maanden. In 2010 moest men het hele jaar voldoen aan de bewegnorm, hierdoor bleek het percentage dat aan de norm voldoet lager. In 2016 is er opnieuw een onderzoek naar bewegen. Cijfers daaruit komen binnenkort beschikbaar.

In de Gezondheidsenquête wordt ook gevraagd of men lid is van een sportvereniging. Van de jongeren tussen 12 en 17 jaar is 61 procent lid van een sportvereniging. Voor volwassenen is dit percentage 41 procent. Deze percentages schommelen over de jaren. Tabel 4.9 geeft informatie over het lidmaatschap van sportverenigingen naar leeftijd. In 2016 wordt ook dit onderzoek herhaald.

4.4.2 Overgewicht

Overgewicht is een risicofactor voor ziekte en vroegtijdige sterfte. Iemand heeft overgewicht als de BMI (Body Mass Index) meer dan 25 bedraagt. Bij een BMI-waarde van 30 of hoger is sprake van ernstig overgewicht (obesitas). In Groningen was het aantal volwassenen met overgewicht in 2012 37 procent, waarvan 9 procentpunt obesitas heeft. Vergeleken met 2010 is het percentage volwassenen met overgewicht gestegen. Verder is het percentage overgewicht bij hoog opgeleiden lager dan bij laag opgeleiden. Ten opzichte van andere middelgrote gemeenten in Nederland is in 2012 het percentage met overgewicht of obesitas in Groningen laag. In 2002 was het percentage met overgewicht bij volwassenen in Groningen ook lager dan voor Nederland als geheel.

Bij de kinderen nam tot 2009 het percentage met overgewicht toe. In 2012 is het overgewicht bij kinderen op de basisschool (21 procent) ongeveer even hoog als in 2009 en 2010.

Tabel 4.8 Percentage van de jeugd dat voldoet aan de Nederlandse norm gezond bewegen, naar opleidingsniveau, 2012

Opleidingsniveau	voldoet aan de NNGB	semi inactief	inactief
brugklas	75%	20%	5%
vmbo	66%	22%	12%
havo/vwo	72%	22%	6%
praktijkonderwijs	58%	25%	17%
mbo	52%	28%	20%
gemiddeld	68%	22%	9%

Tabel 4.9 Lidmaatschap van een sportvereniging naar leeftijdsgroep

Leeftijdsgroep	2002	2006	2009/2010	2012
jeugd 9-11 jaar	65%	72%	80%	61%
jeugd 12-17 jaar	52%	60%	58%	53%
19-34 jaar	44%	38%	58%	35%
35-49 jaar	28%	25%	43%	26%
50-64 jaar	22%	17%	33%	20%
65 jaar en ouder	11%	15%	23%	20%
volwassenen gemiddeld				41%

Tabel 4.10 Jeugd (objectief gemeten) en volwassenen met overgewicht, percentages.

Leeftijden	2006	2009	2010	2012
jeugd van 3 jaar met overgewicht	8%	5%	7%	7%
jeugd van 5 jaar met overgewicht	11%	14%	14%	13%
jeugd van 10 jaar met overgewicht	18%	21%	22%	21%
volwassenen met overgewicht (zelfrapportage)	41%	35%	35%	37%

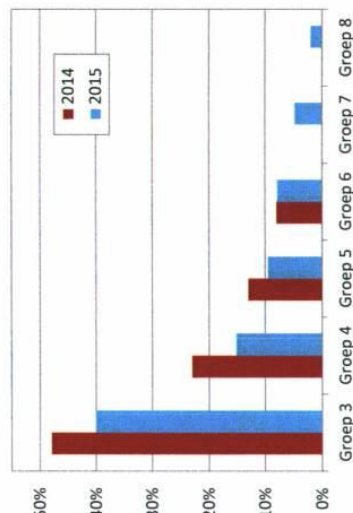
Tabel 4.10 vermeldt het percentage met overgewicht voor een aantal leeftijdsgroepen. Het gewicht van de jeugd wordt gemeten door de GGD. De informatie over de volwassenen komt voort uit de al genoemde Gezondheidsenquête van de GGD.

Tabel 4.11 Minstens 1x per maand sporten, volwassenen met en zonder overgewicht.
2010

Leeftijdsgroepen	Normaal gewicht	Overgewicht
19-34 jaar	84%	71%
35-49 jaar	67%	64%
50-64 jaar	59%	60%
gemiddeld (19-64 jaar)	76%	65%

De gemeente sluit hierbij aan op het landelijke systeem van het Beweeg ABC: het leerlingvolgsysteem voor basis-beweegvaardigheid. Dit systeem bevordert en ondersteunt een gezonde en sportieve leefstijl onder basisschoolleerlingen. De sport- en beweegvaardigheid van kinderen wordt in dit systeem over meerdere jaren gevolgd doordat jaarlijks gegevens in het systeem worden ingevoerd.

Figuur 4.6 Het percentage kinderen zonder zwemdiploma naar groep, 2014 en 2015

In 2010 is in het GGD-onderzoek ook de sportdeelname van kinderen naar over- of ondergewicht geïnventariseerd. Maar van de kinderen met overgewicht blijkt in dit onderzoek het aantal respondenten te klein om verantwoord een betrouwbaar percentage van sportende kinderen met overgewicht te kunnen geven.

Van jongeren van 12 tot en met 18 jaar is 58 procent lid van een sportvereniging. Van de jongeren met overgewicht en ook de jongeren met ondergewicht is dat percentage iets lager.

Het percentage volwassenen met overgewicht dat sport, is bekend uit het Gezondheidsprofiel. Dat ligt met 65 procent onder het gemiddelde van alle volwassenen (zie tabel 4.11). Vooral jongvolwassenen (19-34 jaar) met overgewicht sporten minder dan hun leeftijdsgenoten zonder overgewicht.

4.5 Zwemmen van basisschoolleerlingen

Het seizoen 2012-2013 was het laatste seizoen dat er in de gemeente Groningen schoolzwemmen is gegeven. Het is afgeschaft. De gemeente Groningen heeft zich niettemin als doel gesteld dat 100 procent van de kinderen minimaal het zwemdiploma A behaalt.

Om het bezit van een diploma onder de kinderen in beeld te brengen voert Onderzoek en Statistiek jaarlijks een inventarisatie uit onder de leerlingen van de groepen 3 tot en met 8 van alle basisscholen binnen de gemeente Groningen.

De meeste basisscholen en scholen voor speciaal basisonderwijs werken mee aan dit onderzoek. Enkele scholen voor speciaal onderwijs met veel leerlingen van buiten de stad doen niet mee. De inventarisatie loopt zoveel mogelijk via de vakleerkrachten bewegingsonderwijs van de scholen.

Onderdeel hiervan is de zwemvaardigheid. Door aan te sluiten bij het Be- weeg ABC wordt ook voldaan aan de landelijke standaarden en kan er vergeleken worden met andere gemeenten en met Nederland als geheel. Figuur 4.6 toont ons het percentage kinderen in de gemeente Groningen zonder zwemdiploma naar groep in het basisonderwijs.

In groep drie heeft 40 procent van de kinderen nog geen zwemdiploma. In groep 8 is dat aandeel gedaald tot 2 procent. Tot en met het seizoen 2012-2013 werd vanaf groep 5 schoolzwemmen gegeven. Die kinderen zitten nu in groep 7. Over een paar jaar zal blijken of na het afschaffen van het school- zwemmen het diplomabezit al of niet is gedaald. Wat we uit de cijfers kunnen opmaken is dat 85 procent van de kinderen in groep 4 een diploma heeft en in groep 5 ruim 90 procent. Wat opvalt, is dat in elke groep het per- centage zonder zwemdiploma in 2014 hoger was dan in 2015. Voor groep 7 en 8 zijn alleen de percentages over 2015 bekend.

4.6 Sporten en armoede

Mensen met weinig geld beschikken zelf vaak niet over (voldoende) financi- ele middelen om te sporten of lid te worden van een sportvereniging. Voor hen zijn er een aantal mogelijkheden om gebruik te maken van een tege- moetkoming in de kosten om te kunnen sporten. We bespreken twee mogelijkheden: het gebruik van de Stadjerspas en het Jeugdsporffonds.

De Stadjerspas werkt onder andere met kortingsbonnen. Voorbeelden van kortingsbonnen op het gebied van sport zijn: toegang voor een zwembad of de schaatsbaan, korting op toegang tot sportevenementen en korting op het lidmaatschap van een sportvereniging.

Tabel 4.12 geeft voor 2014 het gebruik van de Stadjerspas weer voor zwem- men, schaatsen en een korting op het lidmaatschap van een sportvereniging. Vanaf 2014 is de Stadjerspas overigens digitaal.

Tabel 4.12 Gebruik Stadjerspas, 2014

Coupon	kinderen	volwasse-	Totaal
Gratis zwemmen	1.462	2.337	3.799
Gratis schaatsen	216	416	632
€20,- korting op lidmaatschap sportvereniging	Nvt	287	287

Het Jeugdsporffonds

Het Jeugdsporffonds creëert sportkansen voor kinderen van 4 tot en met 17 jaar die om financiële redenen geen lid kunnen worden van een sportvereni- ging. Het is een fonds waaruit de contributie voor kinderen en jongeren uit huishoudens met een laag inkomen wordt betaald.

In sommige gevallen worden ook sportattributen vergoed. Het Jeugdspor- fonds is in Groningen in 2007 opgericht. In 2014 werd 861 maal gebruik gemaakt van de regeling. In totaal 540 keer door jongens en 320 keer door meisjes. Sommige jongeren of kinderen maken meerdere malen gebruik van de regeling. In totaal is 534 keer de contributie betaald en in 327 maal voor sportattributen. In 40 procent van de gevallen gaat het om voetballers. Het percentage kinderen en jongeren dat gebruik maakt van de regeling is niet in alle wijken even groot.

In tabel 4.13 vindt u de aantallen per wijk in volgorde van hoogte van het percentage van de 4- tot en met 17-jarigen. Relatief maken veel kinderen en jongeren uit de Hoogte en de Indische buurt gebruik van het Jeugdspor- fonds. Uit de monitor van 2011, toen het lidmaatschap van voetbalvereni- gingen is geïnventariseerd, bleek al dat relatief weinig kinderen uit de Hoog- te lid waren van een voetbalvereniging. Zie ook de tekst over het lidmaatschap van verenigingen per buurt in paragraaf 4.2.1.

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

Tabel 4.13 Gebruik van het Jeugd sportfonds, per wijk 1)

Wijk-of buurtnaam	leeftijdsgroep			totaal	perc. van 4 t/m 17 jaar
	4 t/m 12	13 t/m 17	14 t/m 17 jaar		
De Hoogte	44	12	56	14%	
Indische buurt	51	9	60	9%	
Selwerd/Tuinwijk	48	19	67	8%	
Lewenborg-Noord	38	11	49	8%	
Vinkhuizen	88	28	116	8%	
Beijum-Oost	68	20	88	7%	
Oosterpark	46	14	60	7%	
Paddepoel	40	19	59	5%	
Lewenborg Zuid	35	8	43	5%	
Professorenbuurt	10	2	12	4%	
Stadskern-noord/Hortusbuurt	9	4	13	4%	
De Wijert/Helpman west	35	11	46	4%	
Corpus den Hoorn/Hoornsemeer	34	15	49	3%	
Stadskern-Zuid/Binnenstad-Oost	5	2	7	3%	
Oosterpoort	6	1	7	3%	
Beijum-West	18	8	26	2%	
Hoogkerk-Zuid	18	3	21	2%	
Hoogkerk-Noord	10	3	13	2%	
Oranjebuurt	8	3	11	2%	
Schildersbuurt	5	2	7	2%	
Zeeheldenbuurt	2	0	2	2%	
Stadspark/Laanhuizen/Buitenhof	8	2	10	1%	
Noorddijk/Drielanden/Ruischerwaard	3	3	6	1%	
Hereweg/Rivierenbuurt	1	1	2	1%	
Euvelgunne/Meerdorpen	5	0	5	1%	
Coendersborg/Helpman oost	3	4	7	1%	
Oosterhoogbrug/de Hunze	7	2	9	1%	
Dorkwerd/Reidiep	4	2	6	0%	
Noorderhoogbrug/ Bovenstreek	0	0	0	0%	
Onbekend in Groningen	2	2	4	.	
Gemeente Groningen	651	210	861	3,9%	

1) N.B. Er kunnen meerdere aanvragen per kind zijn.

Literatuurlijst

- M. Boven, H. Slender en H. Wiggers, Vitaliteit sportverenigingen in Noord-Nederland, Hanzehogeschool Groningen, 2014
- J. Broer en J. Kuiper, Regionaal gezondheidsprofiel Groningen 2012, GGD Groningen,
- J. Broer en J. Kuiper, Jeugdgezondheidsonderzoek Groningen 2012, GGD Groningen,
- M.B. Brummer, F. Dijkstra, Klanttevredenheidsonderzoek Zwembaden 2007, Het Heielperbad, De Parrel en De Papiermolen, Groningen, HanzeConnect, oktober 2007.
- M.B. Brummer, M.N. Julsing, Klanttevredenheidsonderzoek Sportcentrum Kardingse, Meting 2008, Groningen, HanzeConnect, april 2008.
- M.B. Brummer, F. Dijkstra, sportaccommodaties OCSW, Groningen, HanzeConnect, februari 2010.
- Rapportages Bslim, 2013-2014, wijken: Hoogkerk, Lewenborg, Beijum, Indischebuurt/de Hoogte, Selwerd/Paddepoel/Tuinwijk, Zuid, Vinkhuizen en Oosterpark
- CBS Regionaal Inkomens Onderzoek 2013, Den Haag, 2015
- Huis voor de Sport, Eindrapportage 2014, Hoogezand/Groningen, 2015
- Stichting MID jaarrapportage 2014 PVE's MJD, Stiel, Kinderwerk & Jongerenwerk, Groningen, 2015
- NOC*NSF KISS rapportage gemeente Groningen, peiljaar 2014, Arnhem, 2015
- H. Slender e.a., Vitaliteit sportverenigingen in Noord Nederland, Hanze instituut Groningen, 2013-2015
- Sociaal Cultureel Planbureau / W.J.H. Mulier-instituut, Sport: een leven lang, rapportage sport 2010, Den Haag / 's Hertogenbosch, december 2010.
- A Stimissen, Vrijwilligersonderzoek 2008, Nulmeting naar vrijwilligerswerk in georganiseerd verband in Groningen. Groningen, O&S Groningen, 2009.

Store support, klanttevredenheidsonderzoeken en Mystery Guest onderzoeken sportaccommodaties, Groningen, 2011-2014

M. van Teerns, A. Strinissen, Vrijwilligersonderzoek 2011, 2e meting naar vrijwilligerswerk in georganiseerd verband in Groningen. Groningen, O&S Groningen, 2011.

Bijlagen

Bijlage 1: Indicatoren sportmonitor 2015

Indicatoren algemeen	Stedelijk of wijkniveau	categorie beschikbaarheid	bron
1 geslacht	subbuurt	Gronometer	O&S Groningen
2 leeftijd	subbuurt	Gronometer	O&S Groningen
3 etniciteit	subbuurt	Gronometer	O&S Groningen
4 opleidingsniveau	wijk/enkele buurten	Gronometer	wijkenquête
5 inkomen	buurt	Gronometer	CBS
6 beperking	wijk	aanwezig	HVD
Fysieke sportinfrastructuur			
7 aantal gemeentelijke binnensportaccommodaties	subbuurt	Gronometer	WSR/A&/OOGG
8 verdeling over de wijken	subbuurt	Gronometer	WSR/A&/OOGG
9 bezettingsgraden	stad	aanwezig	WSR/A&/OOGG
10 aantal gemeentelijke buitensportaccommodaties	subbuurt	Gronometer	WSR/A&/OOGG
11 verdeling over de wijken	subbuurt	Gronometer	WSR/A&/OOGG
12 bezettingsgraden	stad	niet geactualiseerd	WSR/A&/OOGG
13 Bezoekers gemeentelijke zwembaden en ijsbaan	accommodatie	aanwezig	WSR
14 aantal particuliere aanbieders met accommodatie	subbuurt	Gronometer	Vestigingenregister
15 soorten aanbod van particuliere aanbieders (diversiteit)	subbuurt	aanwezig	Vestigingenregister
16. Klanttevredenheidsonderzoeken accommodaties	stad	aanwezig	WSR/O&S Groningen
17 openbare speelvoorzieningen	subbuurt	Gronometer	Stadsbeheer
18 kenmerken (voor wie)	subbuurt	aanwezig	Stadsbeheer
19 tevredenheid over de speelvoorzieningen	wijk/enkele buurten	Gronometer	wijkenquête
19 aantal topsportaccommodaties	subbuurt	Gronometer	O&S
20 soort topsportaccommodaties (diversiteit)	subbuurt	aanwezig	O&S

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

21 afstand tot sportterrein in kilometers, per buurt	buurt	Gronometer	CBS
22 afstand tot dagrecreatie terrein in kilometers, per buurt	buurt	Gronometer	CBS
Bslim, onderwijs en verenigingen		categorie beschikbaarheid	beheer gegevens
23 aantal sportieve scholen in de stad	stad	aanwezig	OCSW
24 aantal lotocholen	stad	aanwezig	OCSW
25 hoeveel keer per week gymles door vakdocent	stad	niet aanwezig	Bslimteam/O2G2, VCOG
26 hoeveel keer per week gymles door groepsleerkracht	stad	niet aanwezig	Bslimteam/O2G2, VCOG
27 beweegaanbod, aantal activiteiten	B-slimbuurten	aanwezig	CMS
28 aantal fte. combinatiefunctionarissen	stad	deels aanwezig	Bslimteam
29 waar de combinatiefunctionarissen werkzaam zijn	stad	deels aanwezig	Bslimteam
30 deelname aan Bslim (aantal)	B-slimbuurten	aanwezig	CMS/Bslim-team
31 levensduur deelnamers	stad	nog niet aanwezig	Bslimteam
32 aantal sportverenigingen in de stad	stad	2009 aanwezig	O&S Groningen
33 aantal verschillende sportverenigingen (diversiteit)	stad	2009 aanwezig	O&S Groningen
34 aantal topsportevenementen		nog niet aanwezig	CMS
35 aantal samenwerkingsinitiatieven met onderwijs, onderzoek en topsport	stad	aanwezig	LOOT, Alfa, HIS en RUG
Sport- en beweeggedrag			
Beweeggedrag: hoeveel tijd dat iemand per dag (matig) intensief beweegt (NNGB)			
36 jeugd/jongeren (6 - 17 jarigen)	wijk	Gronometer	HVD
37 volwassenen	wijk	Gronometer	HVD
Sportgedrag: aantal maal dat iemand in de afgelopen 12 maanden heeft gesport			
38 jeugd/jongeren (6 - 17 jarigen)	wijk	te kleine aantallen	OCSW
39 volwassenen	wijk	Gronometer	HVD
Lid sportvereniging uit enquête			
40 jeugd/jongeren (6 - 17 jarigen)	wijk	Gronometer	HVD

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

41 volwassenen	wijk	Gronometer	HVD
Lid sportvr. (Stadlers die overgewicht hebben)			
42 jeugd/jongeren (6 - 17 jarigen)	wijk	te kleine aantallen	HVD
43 volwassenen	wijk	Gronometer	HVD
44 overgewicht	stadsdeel	Gronometer	HVD
45 aantal kinderen met minimaal zwemdiploma A	wijk/enkele buurten	aanwezig	WSRO&S
46 ledenontwikkeling (geslacht, wijk)	PC gebied	aanwezig	NOC*NSF
47 ledenontwikkeling (sporten)	stad	aanwezig	NOC*NSF
48 aantal geregistreerde sporttalenten bij Topsport	stad/ Noord Nederland	aanwezig	Topsport Noord
49 aantal vrijwilligers	stad	aanwezig, niet recent	vrijwilligersonderzoek
Sporten en armoede			
50 gebruik Jeugdsportfonds	PC gebied	aanwezig	Jeugdsportfonds
51 gebruik Stadlerspas voor sport	stad	aanwezig	Stadlerspas

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

Bijlage 2: De accommodaties

Gemeentelijke accommodaties Gymlokalen	soort	wijk/ buurt
Agaatstraat 16	Gymzaal	Vinkhuizen
Canadalaan 2	Gymzaal	Corpus den Hoorn
Chopinlaan 2a	Gymzaal	Coendersborg
Van Swietenlaan 1 (Corpushuis)	Gymzaal (2)	Corpus den Hoorn
Eikenlaan 288	Gymzaal bij sporthal	Seiwerd
Folkingsdwarstraat 16	Gymzaal	Centrum
Goudenregenplein 16	Gymzaal/dojo (2)	Oosterpark
Goudlaan 5	Gymzaal	Vinkhuizen
Kiel 9	Gymzaal	Lewenborg
Kluverboom 1	Gymzalen (3)	Lewenborg
Maresiusstraat 22	Gymzaal	Gravenburg
Molukkenstraat 1	Gymzaal	Indische buurt
Multatulistraat 169	Gymzaal	De Wijert
Olemuldersweg 43	Gymzaal/denksport	Oosterpark
Ossehoederstraat	Gymzaal	Paddepoel
Semmelweisstraat 6	Gymzaal	Corpus den Hoorn
Slenk 2	Gymzaal	Reidiep
Spicastraat 198	Gymzaal	Paddepoel
Siersteenlaan 480	Gymzaal	Vinkhuizen
Stoepmaheerd 9	Gymzaal	Beijum
Vaiireep	Gymzaal	Lewenborg
Verlengde Lodewijkstraat 7	Gymzaal	Oosterpoort
Vestdijkaan 1	Gymzaal	De Wijert
Violenstraat 4	Gymzaal (2)	Centrum
Zuiderveg 70/1	Gymzaal bij sporthal	Hoogerkerk
Sportcomplexen		
ACLO (tevens bij sporthallen en terreinen)	Sportcomplex	Universiteitscomplex
Stadspark Drafbaan	Evenementen, sport en drafbaan	Stadspark

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

Sportcentrum Kardinge (tevens bij sporthallen en zwembaden)	Sportcentrum/topsport	Kardinge
Sporthallen		
Beijum	Spoorthal	Beijum
De Brug	Spoorthal	Corpus den Hoom
Corpushuis	Spoorthal/sportzaal	Corpus den Hoom
Vinkhuizen	Spoorthal	Vinkhuizen
De Wijert	Spoorthal	De Wijert
Selwerd	Spoorthal/gymzaal	Selwerd
Hoogkerk	Spoorthal/gymzaal	Hoogkerk
Lewenborg	Spoorthal	Lewenborg
Kardinge	Spoorthal	Kardinge
Terreinen		
Atletiekcentrum Stadspark	Atletiekcentrum/topsport	Stadspark
Coendersborg	Sportpark	Coendersborg
Corpus den Hoom	Sportpark	Corpus den Hoom
Essenberg	Sportpark	Groningen (gemeente Haren)
Engelbert	Sportpark	Engelbert
Kardinge	Sportpark	Kardinge
Hoogkerk	Sportpark	Hoogkerk
Lewenborg	Sportpark	Lewenborg
Het Noorden	Sportpark	Selwerd
De Parrel	Sportpark	Selwerd/Paddepoel
Selwerd	Sportpark	Selwerd
Stadspark	Sportpark	Stadspark
Velocitas	Sportpark	Stadspark
West-end	Sportpark	Vinkhuizen
De Wijert	Sportpark	De Wijert
De Kring	Sportpark	De Kring
Cruyff-courts/Kraaijck-playgrounds		
Canadalaan	Cruyff-court	Corpus den Hoom
Ploenpark	Cruyff-court	Oosterpark
Borgwal	Kraaijck-playground	De Hoogte

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

Ypemaheerd	Kraaijck-playground	Beijum-oost
Tennisbanen (openlucht)		
De Wijert-zuid	1 baan	De Wijert
Hoogkerk	2 banen	Hoogkerk
Vinkhuizen	1 baan	Vinkhuizen
Oosterpark	1 baan	Oosterpark
De Hunze	2 banen	De Hunze
Lewenborg	2 banen	Lewenborg
Ruischerbrug	1 baan	Ruischerbrug
Zwembaden		
Zwembad Kardinge	Overdekt zwembad	Kardinge
De Parrel	Overdekt zwembad	Selwerd
Helperzwembad	Overdekt zwembad	Helpman
De Papiermolen	Openluchtbad	De Wijert
Recreatieplassen		
Hoornse Pias/Hoornsemeer	Recreatieplas	Hoornsemeer
Zilvermeer	Recreatieplas	Kardinge
Ruskenveen	Recreatieplas	Hoogkerk
Particulier aanbod	soort	wijk/buurt
Gymlokalen		
Adm. Ruyterlaan 37	Gymzaal	Zeeheldenbuurt
Adriaan van Ostaadstraat 2	Gymzaal	Kostverloren
Bessemoerstraat 6	Gymzaal	Tuinwijk
Boudierpianosoen 9	Gymzaal	De Wijert zuid
Diamantlaan 16	Gymzaal	Vinkhuizen
Distributiestraat 1	Gymzaal	Corpus den Hoorn
Eikenlaan 286	Gymzaal (3), schoolsporthal	Selwerd
Heerdenpad 8	Gymzaal (2)	De Hunze
Heesterpoort 1	Gymzaal	Oosterpark
Heinlusstraat 1	Gymzaal	de Hoogte
Hereweg 99	Gymzaal	Helpman

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

Jalataheerd 163	Gymzaal	Beijum
Kapleylaan 13/2	Gymzaal	Korrewegbuurt
Korreweg 198	Gymzaal/Spiegelaal (2)	Indische buurt
Korreweg 215	Gymzaal	Indische buurt
Magnoliastraat 1	Gymzaal	Selwerd
Melliseweg 2	Gymzaal (2)	Ulgersmaborg
Mewedestraat 41	Gymzaal (2)	Rivierenbuurt
Metaallaan 255	Gymzaal	Vinkhuizen
Muntinglaan 3	Gymzaal	Grunobuurt
Nieuwe Sint Jansstraat 11	Gymzaal	Binnenstad oost
Poortstraat 50	Gymzaal	de Hoogte
Pop. Dijkemaweg 88	Gymzaal (2)	Ulgersmaborg
Reggestraat 1	Gymzaal	Rivierenbuurt
Schuitendiep 14	Gymzaal	Binnenstad oost
Sweelcklaan 2	Gymzaal	Coendersborg
Travertijnstraat 2	Gymzaal (3), schoolsporthal	Hoendiep
Travertijnstraat 6	Gymzaal	Hoendiep
Turfsingel 82	Gymzaal	Binnenstad oost
v. Heemskerksstraat 56	Gymzaal	Zeeheldenbuurt
v. Iddekingeweg 140	Gymzaal	de Wijert
v. Schendelstraat 1	Gymzaal	de Wijert
Verzetstrijderslaan 220	Gymzaal	Laanhuizen
Vondelpad	Gymzaal (3)	de Wijert
Wiggenlaan 1	Gymzaal	Tuinwijk
Woldjerspoorweg 5a	Gymzaal/MFC	Engelbert
Stadion		
FC Groningen, Euroborg	Topsport	Europapark
Sportcomplex		
Ado (RUG/HHG)	Sportcomplex	Zernike
Sporthallen		
Martiniplaza	Topsport	Stadspark
ACLO	Sporthal	Universiteitscomplex

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

Sportshal Hanzehogeschool	Sportshal/topsport	Universiteitscomplex
Stadlerhal	Sportshal	Corpus den Hoorn
Alfa College	Sportshal/topsport	Kardinge
Terreinen	Sportpark	Universiteitscomplex
ACLO	Sportpark	Hoogkerk
Hoogkerk (Kerkstraat)	Overdekt	Corpus den Hoorn
Tennisbanen	Openlucht	Corpus den Hoorn
Stadlerhal	Openlucht	Universiteitscomplex
St. tot exploitatie van tennispark, Corpus den Hoorn	Overdekt	De Hunte
ACLO	overdekt	Kardinge
Van Starckenborgh	Openlucht	Coendersborg
Kardinge (geëxploiteerd door particulier)	Overdekt zwembad	Universiteitscomplex
Vorenkamp	Overdekt zwembad	Corpus den Hoorn
Zwembaden	Overdekt zwembad	Lewenborg
Hanzehogeschool	Overdekt zwembad	Hoornse meer
Ebert	Openluchtbad	Hoogkerk
Zwemschool Rob Sports	Natuurbad	Engelbert
New Hampshire		Centrum
Stichting Zwembad Hoogkerk		Centrum
Bad Engelbert		Kardinge
Overig, algemeen		Oosterpark
Cue Action Snooker & Poolcentrum		Coendersborg
Bowling en Partycentrum Groningen B.V.		Kardinge
Euro Karttracing en Bowling Groningen		Kardinge
Skatepark het Colosseum		Hoogkerk
Stichting Schietbanen Groningen		Schildersbuurt
Klimcentrum Bjoeks		Kardinge
Pitch en Putt Golf Groningen		
Seaworld Duiksport		
De Tuimelaar Duikwinkel & Duikschool		
Snow Limits		

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

Bijlage 3 Sportverenigingen naar tak van sport, algemene- en studentenverenigingen

	algemeen	studenten	totaal
aangepast sporten	11		11
american football	1		1
atletiek	1	1	2
badminton	8	1	9
baseball/ honkbal/softbal	1		1
basketbal	6	3	9
beachvolleybal	1	1	2
bergsport	1	1	2
bijlart	10		10
boksen	2	1	3
boogschieten	1		1
bowlen	2		2
bridge	13		13
budo	1	1	2
cricket	1		1
dammen	4		4
dansen		1	1
darten	2		2
duiken	5	2	7
fitness		1	1
floorball / unihockey	1		1
frisbeeën	1		1
futsal/zaalvoetbal	9	1	10
go	1		1
golf/pitch & putt	2	1	3
gymnastiek	9		9
handbal	3	1	4
hardlopen	2		2
hengelsport	2		2

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

hockey	3	1	4
ijs hockey	2	1	3
inline hockey	1		1
jeu de boules	1		1
kaatsen	1		1
kanovaren	1		1
kegelen	12		12
kitesurfen		1	1
klimmen	1		1
korfbal	4	1	5
lacrosse	1	1	2
mixed material arts	1		1
modelsport	2		2
motorsport	1		1
ondewaterhockey	1		1
paaldansen		1	1
paarden	3	1	4
roelen	1	2	3
rugby	1	1	2
schaatsen	4	1	5
schaken	9		9
schermen	1		1
schieten	9		9
shorttrack	1		1
sjoelen	4		4
skîën	1		1
snooker/pool	2		2
squash	1	1	2
survival (run)		1	1
tafeltennis	10	1	11
tennis	6	3	9
triathlon	1	1	2

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

turnen	1	1	1	1
unihockey	1	1	1	2
verdediging	17	1	1	18
vliegsport	2			2
voetbal	31	3	3	34
volleybal	25	3	3	28
wandelen	4			4
waterpolo	1	1	1	2
waterskilen	2	1	1	3
wielersport	2	1	1	3
windsurfen	1	1	1	1
zeilen	1	1	1	2
zweermen	14	1	1	15

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

Bijlage 4: Topsportevenementen gesubsidieerd door de gemeente Groningen, 2012-2015

Evenement	Organisator	Sport(en)
2012		
het 17e Holland Nordic Basketball Tournament	HNBT	Basketbal
NSK Allround Schaatsen 2012	TJAS	Schaatsen
het Topschaaktoernooi 2012	Schaakstad Groningen	Schaken
het 36e internationale jeugdtoernooi Eurovoetbal	Eurovoetbal	Voetbal
de Martini-Regatta 2012	Roebond	Roeien
de Meerstadregatta 2012	Kano Vereniging	Kanoën
de NK Sprint Triathlon en de SpeedmanTriathlon	GVAV/Triathlon	Triathlon
de 4 Mijl van Groningen, Ladiw	Atletiekevenementen	Hardlopen
de Groninger Basketball Week	Golazo (vm Topsport)	Basketbal
aanvullende subsidie Topschaaktoernooi 2012	Schaakstad Groningen	Schaken
2013		
het NK Sprint 2013	KNSB	Schaatsen
het 18e H.N.B.T. evenement	HNBT	Basketbal
de Martini-Regatta 2013	Roebond	Roeien
het Schaakfestival 2013	Schaakstad Groningen	Schaken
de Meerstadregatta 2013	Kano Vereniging	Kanoën
het NSK Sprint	TJAS	Schaatsen
de Special Olympics Regionale Spelen Groningen 2013	Brug (Prov)	Gehandicapsport
de Energiewachtour 2013	Energiewachtour	Wielrennen
de 4 Mijl van Groningen 2013	Atletiekevenementen	Hardlopen
het NK afstanden Junioren en Neo-Senioren 2013	KNSB	Schaatsen
twee volleybal oefeninterlands	NeVoBo/jeugd	Volleybal
Eerste Nederlands Studenten Kampioenschap (NSK) Afstanden Schaatsen	TJAS/NSK	Schaatsen

Raadsvoorstel - Meerjarenprogramma Sport bewegen 2016 - 2020

2014							
de Marini-Regatta 2014							Roeien
de Meerstadregatta 2014		Roelibond					Kanoën
het 19e HNBT evenement		Kano Vereniging					Basketbal
het Schaakfestival 2014		HNBT					Schaken
de 4 Mijl van Groningen en overige evenementen 2014		Schaakstad Groningen					Hardlopen
een combinatiefunctionaris 1 mei tot 1 september 2014		Atletiekverenigingen					Basketbal
een combinatiefunctionaris volleybal 2014		Basketball RTC Basketball					Volleybal
de combinatiefunctionaris roeien Groningen 2014-2015		NeVoBo/jeugd					Roeien
activiteiten seizoen 2014-2015		RTC Roeien Noord					Atletiek
een combinatiefunctionaris, sporttechnische ondersteuning en accommodatiehuur		Loopacademie Regionaal Trainings Centrum (RTC)					Schaatsen
een combinatiefunctionaris voor seizoen 2014-2015		RTC-Noord schaatsen					Basketbal
		Basketball RTC Basketball					
2015 (gedeelte van het jaar)							
het 20e HNBT-evenement (Basketbal)		HNBT					Basketbal
het NK Sprint & Mass-Start 2015		KNSB					Schaatsen
het Schaakfestival 2015		Schaakstad Groningen					Schaken
de 4 Mijl van Groningen en overige evenementen 2015		Atletiekverenigingen					Hardlopen
de Super Saturday, sport clinics		Topvolleybal Lycurgus					Volleybal, Korfbal en Basketbal
Regionaal Trainings Centrum 2015-2016		Topsport Noord					diverse

Bijlage 5: Indicatoren in Gronometer, themaboom

Colofon

Sportmonitor Groningen

Tussenmeting 2015

Auteurs:

Laura de Jong

Marjolein Kolstein

Age Strinssen

Opdrachtgever:

Gemeente Groningen, afdeling Beleid en Programmering

Uitgave:

Onderzoek en Statistiek Groningen

T (050) 367 56 30
E info@os.groningen.nl
I www.os-groningen.nl
@basisvoorbeleid

Bijlage - Brf. VWHSportkoepel27042016 Aan Wijkwethouder Paul de Rook ...

VWH Sportkoepel
Zuiderweg 70/5
9744 AP Hoogkerk

Aan:
Wethouder Paul de Rook gemeente Groningen
CC: Raadscommissie O en W
Postbus 7081
9701 JB Groningen

Ons Kenmerk: VWHSportkoepel27042016
Betreft: Aankondiging actualisering sportbeleidsvisie Hoogkerk

Groningen, 27 april 2016

Geachte wethouder Paul de Rook,

Als Vereniging Wijkraad Hoogkerk (VWH) en als VWH Sportkoepel stellen wij het zeer op prijs dat u als wijk- en ook als sportwethouder aandacht heeft gegeven om sportcondities in Hoogkerk te willen verbeteren, onder meer via het zogenoemde Veranderlab Sport. Met de voorlopige resultaten, die zijn voortgekomen uit de vele gesprekken die zijn gevoerd binnen en buiten dat initiatief, zijn wij erg ingenomen. Deze resultaten, en daarnaast de actuele ontwikkelingen zijn voor ons aanleiding om u te informeren over de motivatie van de VWH Sportkoepel om mee te willen denken over een geactualiseerde integrale sportbeleidsvisie Hoogkerk.

De VWH Sportkoepel is opgericht als overlegorgaan van clubs voor buitensporten in Hoogkerk. Om de ontwikkeling van sport en recreatie, en de daarbij broodnodige afstemming te borgen heeft de VWH Sportkoepel onlangs gemeend de krachten te moeten bundelen als VWH Sportkoepel 2.0, een Sportkoepel van Hoogkerk voor zowel binnen – en buitensporten, gebruikmakend van en gericht op een duurzame en snelle doorontwikkeling van de verenigingen, en uiteraard sporthal en Sportpark Hoogkerk. Het aantal sportgebruikers in Hoogkerk is in de afgelopen jaren flink toegenomen en dat merken de sportclubs in Hoogkerk onder meer door een flinke ledenaanwas. Sportpark Hoogkerk wordt aan de westrand van de stad steeds meer het centrale sportpark voor het wijkgebied Hoogkerk en omstreken, ook mensen uit de omgeving zijn bezoekers ervan. Op zichzelf een florissante situatie, maar dit succes kent ook uitdagingen. In het algemeen geldt dat er voor de grote schare gebruikersgroepen, ook voor de bezoekende teams uit andere steden, een nijpend tekort is aan voorzieningen, zoals kleedkamers (multi-inzetbaar voor verschillende sporten) en voldoende parkeerfaciliteit. Het is daarom dat wij u om een extra inspanning willen vragen, bovenop de reeds gemaakte voorlopige afspraken met Hoogkerk, die nog aan de raad worden voorgelegd.

Wel zullen wij op korte termijn, nog voor het debat in juni, zelf met een aanvullend schrijven komen, een eigen geactualiseerde integrale sportbeleidsvisie voor Hoogkerk. De VWH Sportkoepel zal dit stuk entameren in samenwerking met de VWH Wijktafel, het

Zuiderweg 70/5 | 9744 AP Hoogkerk | telefoon (050) 5375244 bgg (050) 5375230 | Mobiel: [06 13211151](tel:0613211151)
e-mail info@vwwhoogkerk.nl | KvK 40025501 | Rabobank 32.94.16.308 | www.hoogkerkgroningen.nl

Bijlage - Brf. VWHSportkoepel27042016 Aan Wijkwethouder Paul de Rook ...

VWH-bestuur en de VWH Verkeerscommissie. De VWH Wijktafel is een recent initiatief van de VWH tot creatie van een breed sociaal-cultureel platform van actieve vrijwilligers in Hoogkerk, meest organisaties, waarin de Sportkoepel participeert. De VWH Sportkoepel blijft hoofdverantwoordelijke voor het stuk. Verder is het zo dat hier, als geschetst, niet slechts sprake is van een sportkwestie, ook de verkeersveiligheid en de ontsluiting is op het sportpark Hoogkerk in het geding, door het grote aantal bezoekende auto's en het grote tekort aan parkeerplaatsen, zeker op een piekdag als de zaterdag.

Sport in Hoogkerk, en met name Sportpark Hoogkerk biedt belangrijke kansen, is voor alle bevolkingsgroepen bereikbaar, zeker voor veel kinderen. Daar tekenen wij voor! U kunt op redelijke termijn input van de nieuw geformeerde "Sportkoepel 2.0" met betrekking tot de op te maken sportbeleidsvisie verwachten.

Namens Ronald Kenter, voorzitter bestuur VWH, en namens de besturen van voetbalvereniging HFC'15, Tennisvereniging LTC, Korfbalvereniging Hoogkerk, IJvereniging Hoogkerk, SCH Gymnastiek/Volleybal, Chr. Volleybalvereniging Smash en Block, Badmintonclub Hoogkerk en Chr. Gymnastiekver. Kracht en Vriendschap. Hoogachtend,

Henk Hazekamp
Voorzitter VWH Sportkoepel

Raadsvoorstel - Regeling garantstelling leningen breedtesport

Raadsvoorstel

Onderwerp **Garantstelling leningen breedtesport**

Registratienr. 5630603 Steller/telnr. Jan Rake/ 61 84 Bijlagen 2

Classificatie

Openbaar Geheim

Vertrouwelijk

Portefuillehouder

de Rook

Raadscommissie
OW

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit de Regeling garantstelling leningen breedtesport gemeente Groningen 2016 vast te stellen;

I.

Samenvatting

In het Meerjarenprogramma Sport & bewegen 2016-2020, dat we gelijktijdig met dit voorstel aanbieden, geven we aan dat we sportverenigingen die een clubgebouw willen (ver)bouwen voortaan gaan faciliteren door hen een zakelijk recht van opstal te verlenen. De vereniging krijgt dan de mogelijkheid te lenen bij een bank, wat zonder recht van opstal bijna onmogelijk is. Gemeente en het Waarborgfonds voor de sport staan elk voor de helft garant voor de lening.

Met deze constructie komt de subsidieregeling voor (ver)bouw van clubgebouwen te vervallen.

De garantstelling door de gemeente is mogelijk op grond van het Treasurystatuut 2016-2017, dat uw raad op 30 maart 2016 heeft vastgesteld. Eén van de nieuwe punten in het statuut ten opzichte van het vorige is de mogelijkheid tot het verstrekken van garanties op geldleningen. Het gaat om geldleningen die door een externe bank worden verstrekt.

Het Treasurystatuut noemt als één van de mogelijkheden een garantstelling voor leningen breedtesport. De raad moet daartoe een aparte regeling vaststellen.

B&W-besluit d.d.: 19 april 2016

Raadsvoorstel - Regeling garantstelling leningen breedtesport

Aanleiding en doel

Voor sportverenigingen is het bijna onmogelijk een lening van een bank te krijgen voor de (ver)bouw van een clubhuis. Reden daarvoor is dat het clubhuis op een gemeentelijk sportpark staat en dat de gemeente door natrekking juridisch eigenaar is en omdat commerciële banken in het algemeen niet bereid zijn aan amateurverenigingen financiering te verstrekken.

In het Meerjarenprogramma Sport & bewegen 2016-2020 geven we aan dat we sportverenigingen die een clubgebouw willen (ver)bouwen voortaan gaan faciliteren door hen een recht van opstal te verlenen. De vereniging krijgt dan de mogelijkheid te lenen bij een bank. De bank is bereid een lening te verstrekken als de gemeente en het Waarborgfonds voor de sport garant staan, elk voor de helft.

Met deze constructie komt de subsidieregeling voor (ver)bouw van clubgebouwen te vervallen. Dat hebben we voorgesteld in het Meerjarenprogramma sport.

Met het recht van opstal en de garantstelling krijgen de sportverenigingen meer mogelijkheden de (ver)bouw van een clubgebouw zelf geheel te financieren.

Kader

De garantstelling door de gemeente is mogelijk op grond van het Treasurystatuut 2016-2017, dat uw raad op 30 maart 2016 heeft vastgesteld. Eén van de nieuwe punten in het statuut ten opzichte van het vorige is de mogelijkheid tot het verstrekken van garanties op geldleningen. Het gaat om geldleningen die door een externe bank worden verstrekt.

Het Treasurystatuut noemt als één van de mogelijkheden een garantstelling voor leningen breedtesport, ter vervanging van de subsidieregeling voor (ver)bouw van clubgebouwen. De raad moet daartoe een aparte regeling vaststellen.

Op grond van de Algemene wet bestuursrecht kunnen gemeenten uitsluitend ten behoeve van de publieke taak garanties voor geldleningen verstrekken. De te financieren zaken moeten passen binnen het gemeentelijk beleid en er moet een voor de gemeente relevant maatschappelijk doel worden gediend. Clubgebouwen van sportverenigingen voldoen aan deze criteria.

Argumenten en afwegingen

Met het recht van opstal en de garantstelling krijgen de sportverenigingen meer mogelijkheden de (ver)bouw van een clubgebouw te financieren. Voorwaarde voor de garantstelling is dat er wordt samengewerkt met de Stichting Waarborgfonds Sport (SWS). Zonder medewerking van dit Fonds wordt in beginsel geen garantstelling door de gemeente verstrekt. Omgekeerd stelt de SWS als voorwaarde dat de gemeente een garantie verstrekt. De gemeentelijke garantstellingsregeling sluit nauw aan bij en verwijst naar de voorwaarden van de SWS.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

Sportverenigingen vragen al jaren om een zakelijk recht op hun clubgebouwen. Dat gaan we regelen met het recht van opstal, als een vereniging daar om vraagt. Daarmee kunnen verenigingen makkelijker leningen bij een bank krijgen. Met de garantstelling door SWS en gemeente heeft de bank voldoende zekerheden om een lening te gaan verstrekken.

Met de sportkoepel en de adviescommissie voor de sport is dit besproken als onderdeel van het Meerjarenprogramma 2016-2020. Beide organen adviseren positief.

Financiële consequenties

De maximale borgstelling van de SWS is € 250.000,-, met een maximale looptijd van 15 jaar. Als de gemeente ook een maximum van 15 jaar zou hanteren, is de aflossingscapaciteit van een sportvereniging in de meeste gevallen niet toereikend om in die 15 jaar het gehele bedrag af te lossen. Daarom geven gemeenten in het algemeen een garantstelling voor 20 jaar, met een maximum van € 250.000,-. We stellen uw raad voor om de maximale garantstelling per aanvraag vast te stellen op € 250.000,-, gelijk aan het maximum van de SWS. De SWS stelt verder als eis dat de lening lineair wordt afgelost. Die voorwaarde staat ook in de gemeentelijke regeling.

Raadsvoorstel - Regeling garantstelling leningen breedtesport

Risico – ervaring SWS

De risico's van garantstelling zijn gering. De gemeente heeft de blote eigendom van de grond en in het recht van opstal staat de voorwaarde dat bij vervreemding of functiewijziging van het pand of bij failliet gaan van de sportvereniging de gemeente het eerste recht van (terug)koop heeft. In beginsel geeft de gemeente het opstalrecht uit voor een symbolisch bedrag en bij de uitgifte van het opstalrecht wordt een verkoopregulerend beding bedongen dat bij functieverlies van het pand / failliet gaan van de vereniging het gebouw voor hetzelfde bedrag wordt teruggeleverd aan de gemeente.

Ten opzichte van het SWS dient te worden overeengekomen dat deze borgsteller voor de resterende boekwaarde van de helft van de lening dient te worden gecompenseerd. Deze afspraak dient te worden gemaakt om gemeente uiteindelijk als regievoerder te kunnen laten fungeren op een gemeentelijk sportpark.

De SWS voert een minutieus onderzoek uit naar de haalbaarheid van het project en licht daarbij ook de financiën van een sportvereniging door. Het eindrapport stelt ze ter beschikking van de gemeente. De SWS biedt naast een borgstelling van 50% ook een aanvullende toetsing zoals een sporttechnische keuring en een jaarlijkse controle. Jaarlijks vraagt de SWS van de sportvereniging de balans, begroting en de winst- en verliesrekening op en stelt een controlerapport op. Dat rapport stuurt de SWS naar de gemeente. Vanwege de intensieve controle kunnen ongunstige exploitatietendensen tijdig worden gesignaleerd en is het mogelijk op tijd passende maatregelen te nemen.

Het Treasurystatuut hanteert een gemiddeld weerstandsvermogen van 8% voor financiering van geldleningen door de gemeente, afhankelijk van het risicoprofiel van de tegenpartij. Voor garantstelling voor de breedtesport kan dit percentage veel lager zijn. Sinds 1980 heeft de SWS 2000 borgstellingen afgegeven en daarvan slechts vier keer hoeven uitbetalen. De laatste zeven jaar is geen enkele keer uitbetaald. De SWS schat het risico dat de gemeente loopt op een aanspraak op de verleende garantstelling op minder dan 1%. De financiële risico's zijn op voorhand niet erg groot. We nemen in ons weerstandsvermogen hiervoor een risico op. De inschatting van het bedrag is vooralsnog nul. Het college monitort de ontwikkeling van het risico dat samenhangt met regeling Garantstelling. Twee keer per jaar (bij begroting en rekening) zal het risico en de eventuele gevolgen voor het weerstandsvermogen worden bepaald.

De afgelopen jaren kenden we per jaar aan twee of drie sportverenigingen subsidie toe voor de (ver) bouw van een clubgebouw. We schatten in dat we per jaar gevraagd worden om garant te staan voor € 100.000,- tot € 300.000,-.

Garantstelling voor GV Groen Geel

In 2016 willen we –mits uw raad instemt met de regeling garantstelling- garant staan voor een lening van voetbalvereniging GV Groen Geel, de eerste vereniging die gebruik wil maken van de garantstellingsregeling.. De vereniging wil de kleedaccommodatie verbouwen en uitbreiden en vraagt bij de bank een lening van € 165.000,-. De SWS heeft de aanvraag beoordeeld en verleent een borgstelling van 50% (€ 82.500,-), op voorwaarde dat de gemeente dat ook doet.

Overige consequenties

Geen.

Raadsvoorstel - Regeling garantstelling leningen breedtesport

Vervolg

Op basis van de regeling zal het college elk jaar één of meer garantstellingen kunnen verlenen aan sportverenigingen.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

de secretaris,
Peter Teesink

Bijlagen

- Regeling garantstelling leningen breedtesport gemeente Groningen 2016
- Reglement Stichting Waarborgfonds Sport (SWS)

Raadsvoorstel - Regeling garantstelling leningen breedtesport

BILLAGI

Regeling garantstelling leningen breedtesport gemeente Groningen 2016

De raad van de gemeente Groningen;
gelet op artikel 160, lid 1, sub e, en artikel 169, lid 4, van de Gemeentewet;
gelet op artikel 2 en 2a van de Wet financiering decentrale overheden en artikel 6 vijfde lid van het
Treasurystatuut;
gelet op titel 4.3 ('Beleidsregels') van de Algemene wet bestuursrecht;
overwegende dat gemeenten uitsluitend ten behoeve van de publieke taak geldleningen en
garantstellingen voor geldleningen kunnen verstrekken;
overwegende dat het Treasurystatuut een nadere uitwerking vereist inzake het verstrekken van
garantstellingen door de gemeente Groningen op het gebied van breedtesport;

besluit vast te stellen:

Regeling garantstelling leningen breedtesport gemeente Groningen 2016.

Artikel 1: Begripsbepalingen

- Garantstelling: een borgstelling van de gemeente Groningen ten behoeve van een door de
aanvrager bij een financiële instelling aan te trekken lening en de daaruit voortvloeiende
verplichtingen;
- Financiële instelling: al dan niet commerciële instellingen zoals banken, leveranciers,
leasemaatschappijen, waarborgfondsen die bijvoorbeeld hypothecaire leningen, onderhandse
leningen, (consumenten)kredieten, garantstellingen / borgstellingen of financial lease kunnen
verstrekken.

Artikel 2: Kring van rechthebbenden

- Garantstellingen worden slechts verstrekt door het college aan amateursportverenigingen die
aangesloten zijn bij een landelijke, door het NOC*NSF erkende of bij een andere landelijke of
internationale sportbond en die statutair gevestigd zijn in de gemeente Groningen.

Artikel 3: Inhoudelijke criteria

- De af te geven garantstellingen moeten nodig zijn in het kader van de uitvoering van een publieke
taak in de gemeente Groningen. Dat wil zeggen dat ze moeten passen binnen en bijdragen aan het
gemeentelijk beleid en het openbaar belang. Tevens moet er met de financiering een voor de
gemeente relevant maatschappelijk doel worden gediend.
- De zaken zijn zonder gemeentelijke borgstelling niet te realiseren. Eerst dienen
zelfwerkzaamheid, eigen middelen, subsidiegelden en middelen van sponsors, etc., door de
aanvrager te worden benut (vangnetcriterium). De aanvrager dient inzichtelijk te maken welke
inspanningen als bedoeld in dit lid zijn verricht.
- Een garantstelling wordt niet verstrekt indien de te financieren zaken niet voldoende zekerheid
bieden voor verhaal van rente en aflossing van de te verstrekken garantstelling of lening.

Artikel 4: Financiële criteria

- Verzoeken om garantstellingen worden geweigerd als de betreffende lening zonder
onoverkomelijke bezwaren voor de aanvrager door een financiële instelling kan worden verleend.
- De financiële positie en prognoses van de aanvrager moeten zodanig zijn dat rente en aflossing
betaald kunnen blijven worden.
- Voorwaarde is dat er wordt samengewerkt met de Stichting Waarborgfonds Sport (SWS).
Zonder medewerking van dit Fonds wordt in beginsel geen borgstelling door de gemeente
verstrekkt.
- Een aanvraag voor een garantstelling lager dan 7.500 euro wordt niet in behandeling genomen.
- De garantstelling door de gemeente bedraagt maximaal 250.000 euro.

Artikel 5: De aanvraag

- Aanvragen voor een garantstelling moeten vóór het aangaan van verplichtingen met betrekking tot
de gevraagde lening volledig en schriftelijk worden ingediend bij het college.
- Aanvragen moeten zijn voorzien van (a) een exemplaar van de statuten, (b) een opgave van de
bestuurssamenstelling, (c) tekeningen en technische omschrijving als de lening de
aankoop of verbouwing van een onroerende zaak betreft, (d) een document waaruit blijkt dat het
onderpand vrij is van hypotheek, (e) de laatst bekende taxatiewaarde van het onderpand voor de

Raadsvoorstel - Regeling garantstelling leningen breedtesport

- OZB in geval het gaat om een bestaand onroerende zaak, (f) de jaarrekeningen van de laatste twee boekjaren, (g) een exploitatiebegroting waarin rente en aflossing van de geldlening zijn verwerkt, (h) een gespecificeerde opstelling van de wijze van financiering van de voorgenomen investering, (i) de concept-leningsovereenkomst met de beoogde financiële instelling.
3. Een verzoek om garantstelling wordt in ieder geval afgewezen indien de gemeente niet de zekerheid heeft dat (a) de investeringen zullen plaatsvinden, (b) de aanvrager zal voldoen aan de aan de lening verbonden verplichtingen, (c) aan de betalingsverplichting van rente en aflossing naar behoren zal worden voldaan, (d) de aanvrager in het kader van de aanvraag juiste of volledige gegevens heeft verstrekt.

Artikel 6: Overige bepalingen

1. De looptijd van de garantstelling moet zijn afgestemd op de te verwachten technische (dan wel economische levensduur als deze korter is) gebruiksduur van de activa.
2. De criteria die de SWS in haar Reglement Stichting Waarborgfonds Sport heeft opgenomen, zijn van toepassing.
3. Daarnaast gelden de volgende aanvullende beoordelingscriteria:
 - a. De beoogde voorziening doet geen afbreuk aan de (toekomstige) gebruiksmogelijkheden van het gemeentelijke complex.
 - b. De ondergrond is en blijft eigendom van de gemeente.
 - c. Indien de sportvereniging over voldoende middelen beschikt om de beoogde investering zelfstandig te financieren, zal de gemeente geen garantstelling verstrekken.
 - d. Aan ieder verzoek om garantie verbindt het college de voorwaarde dat de SWS eveneens een borgstelling af geeft.
 - e. De looptijd van de lening waarvoor de gemeente garant staat mag afwijken van de looptijd van de SWS afhankelijk van de economische levensduur van de betreffende voorziening.
 - f. Het college zal jaarlijks de controlerapporten van de sportorganisaties waarvoor borgstellingen zijn verstrekt ter kennisgeving van de SWS ontvangen.
 - g. Jaarlijks zullen de verleende garantstellingen in de risicoparagraaf als onderdeel van de paragraaf weerstandsvermogen van de gemeentebegroting en de gemeentejaarrekening worden opgenomen.

Artikel 7: Citeertitel en inwerkingtreding

1. Deze regeling wordt aangehaald als "Regeling garantstelling leningen breedtesport gemeente Groningen 2016".
2. De regeling treedt in werking op de dag na de bekendmaking.

Raadsvoorstel - Regeling garantstelling leningen breedtesport

REGLEMENT SWS

0 Doel reglement Stichting Waarborgfonds Sport (SWS)

Het reglement is bedoeld om inzicht in de SWS en in de doelstellingen van de SWS te geven en om de verhouding tussen de aanvrager(s) voor een borgstelling bij de SWS, de daarbij betrokken andere partijen en de SWS nader toe te lichten.

Indeling reglement SWS

1. Doelstelling SWS
2. Begripsbepalingen (SWS, borgstelling en aanvragers)
3. Aanvraagprocedure
4. Vergoeding dienstverlening en verstrekken borgstelling
5. Vergunningen en sporttechnische akkoordverklaring
6. Lening, leningvoorwaarden, borgstelling en vergoeding
7. Verlangde zekerheden en gebruiksrechten
8. Activiteiten en verplichtingen na de toekenning
9. Het niet toekennen van een borgstelling
10. Slotbepaling

1.0 Doelstelling SWS

- a. het verstrekken van financiële waarborgen aan kredietverschaffers, samenhangende met door kredietverschaffers verstrekte leningen aan sportorganisaties en/of daarmee verbonden rechtspersonen die overgaan tot het aankopen, stichten, uitbreiden of verbeteren van sportaccommodaties;
- b. het verkrijgen van het voor het verlenen van borgstellingen benodigde vermogen door het verwerven van subsidies, bijdragen van fondsen en bijdragen van belanghebbende organisaties om aan de toenemende vraag van sportorganisaties te kunnen voldoen;
- d. indien en voor zover daartoe gelden door de stichting zijn ontvangen van een of meer derden, het in opdracht van die derde(n) verstrekken van investeringssubsidies aan sportorganisaties en/of daarmee verbonden rechtspersonen die overgaan tot het aankopen, stichten, uitbreiden of verbeteren van sportaccommodaties;
- e. het door het verstrekken van borgstellingen bevorderen van het stichten, instandhouden, verbeteren en uitbreiden van de capaciteit van sportaccommodaties, al dan niet als onderdelen van multifunctionele centra;
- f. het verstrekken van adviezen en het verlenen van diensten aan sportorganisaties, daarmee verbonden rechtspersonen en overheidsinstanties of andere in de sportsector opererende instanties of bedrijven in verband met het vorenstaande;
- g. het samenwerken met en deelnemen in andere rechtspersonen die vergelijkbare activiteiten ontplooiën met betrekking tot accommodaties voor - onder meer - onderwijs en kinderopvang, al dan niet als onderdelen van multifunctionele centra, indien en voor zover deze samenwerking en/of deelname bevorderlijk is voor het realiseren van de in dit artikel beschreven doelen; en
- h. al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

2.0 Begripsbepalingen

2.1 De Stichting Waarborgfonds Sport (SWS)

Daar waar in dit reglement wordt gesproken over de SWS wordt bedoeld het bestuur, de directeur, de (senior)projectadviseurs en het secretariaat van de organisatie.

2.2 De borgstelling

De borgstelling, die door de SWS kan worden verstrekt, betreft een zekerheid voor een kredietverschaffer dat de aflossing op de met de sportorganisatie af te sluiten lening voor de bouw, aanleg, uitbreiding, renovatie of aankoop van de sportaccommodatie zo nodig door de SWS wordt voldaan. Een en ander met in acht neming van de overige bepalingen in dit reglement.

*Reglement inzake de verhouding tussen de aanvrager(s) van een borgstelling en de SWS Pagina 1 van 6
Vastgesteld door het bestuur van de SWS op 27 november 2012*

Raadsvoorstel - Regeling garantstelling leningen breedtesport

REGLEMENT SWS

2.3 Aanvrager(s)

- a. Een aanvraag voor een borgstelling kan worden ingediend door:
 1. een koepelorganisatie in de sport: NOC*NSF, alsmede de in NOC*NSF vertegenwoordigde Nederlandse Christelijke Sport Unie, de Nederlandse Katholieke Sportfederatie en de Nederlandse Culturele Sportbond;
 2. een landelijke sportorganisatie: een in NOC*NSF vertegenwoordigde sportorganisatie op landelijk niveau met volledige rechtsbevoegdheid, dan wel een op landelijk niveau werkzame sportorganisatie die service verleent aan andere sportorganisaties en/of individuele sportbeoefenaren;
 3. een regionale geleding van een landelijke sportorganisatie: een van een landelijke sportorganisatie deel uitmakende afdeling, district, kring, rayon etc.;
 4. een sportvereniging: een sportvereniging met volledige rechtsbevoegdheid die lid is van een landelijke koepelorganisatie of een in NOC*NSF vertegenwoordigde landelijke sportorganisatie en waarbinnen een door NOC*NSF erkende tak van sport wordt beoefend;
 5. een bundeling van samenwerkende sportverenigingen, omnivereniging of coöperatieve vereniging;
 6. een met de onder 4. of 5. bedoelde sportverenigingen samenwerkende organisatie, die voldoet aan wettelijke eisen en opgericht is om de aanvragende vereniging te ondersteunen bij het beheren en exploiteren van sportvoorzieningen;
 7. overige sportorganisaties: een op regionaal of provinciaal niveau georganiseerde sportorganisatie, waarbinnen service wordt verleend aan andere sportorganisaties en/of individuele sportbeoefenaren.
- b. Op basis van een bestuursbesluit is het onderdeel betaald voetbal van de KNVB uitgesloten van de mogelijkheid om een aanvraag voor een borgstelling te kunnen doen.
- c. Van de onder 2.3.a genoemde categorieën aanvragers kan de directie gemotiveerd en met instemming van het bestuur bij uitzondering afwijken.

3.0 Aanvraagprocedure

- 3.1 de borgstelling dient te worden aangevraagd door de sportorganisatie die de financiering wenst aan te gaan. Indien meerdere organisaties betrokken zijn bij de financiering, de realisering, de aankoop, het beheer en de exploitatie van de sportaccommodatie waarvoor een borgstelling wordt aangevraagd, zullen zij als medeaanvragers in de procedure worden opgenomen;
- 3.2 de aanvraag moet tijdig vooraf worden ingediend, zulks naar genoegen van en per project te bepalen door de SWS;
- 3.3 de aanvrager(s) mag/mogen met de werkzaamheden aan de sportaccommodatie beginnen c.q. de sportaccommodatie aankopen nadat de SWS het besluit heeft genomen de aanvraag voor een borgstelling te honoreren. Alle hiervan afwijkende handelingen door of in opdracht van aanvrager(s) zijn voor rekening en risico van de aanvrager(s);
- 3.4 de SWS kent vaste aanvraagprocedures, die op de website van de SWS nader zijn toegelicht. Een van de site te downloaden aanvraagformulier moet worden ingevuld en de in het aanvraagformulier gevraagde documenten dienen te worden meegezonden. Daarbij zijn gegevens over de investering en beoogde financiering, exploitatiegegevens van de afgesloten recente boekjaren en prognoses voor de komende 3 jaren van belang. Voorts moeten de gegevens van de aanvrager, zoals statuten en inschrijving bij de Kamer van Koophandel, de informatie over de gebruiksrechten van grond en opstallen worden meegezonden;
- 3.5 op het moment dat een aanvraag voor een borgstelling wordt gehonoreerd ontvangt de aanvrager een schriftelijke toekenning welke in de meeste gevallen is voorzien van een aantal opschortende voorwaarden. Als standaard voorwaarde wordt opgenomen dat de lening met de kredietverstrekker binnen een half jaar na dato van de toekenning wordt afgesloten. Indien daaraan niet wordt voldaan vervallen alle rechten en plichten uit de overeenkomst van rechtswege en zal de aanvraag worden geseponeerd, buitengewone omstandigheden daargelaten;
- 3.6 nadat de opschortende voorwaarden zijn ingelost en de verschuldigde vergoeding voor de toekenning is voldaan wordt een overeenkomst opgemaakt tussen de SWS en de aanvrager(s);
- 3.7 zodra de overeenkomst getekend retour is ontvangen wordt de akte van borgstelling naar de kredietverstrekker gestuurd.

Raadsvoorstel - Regeling garantstelling leningen breedtesport

REGLEMENT SWS

4.0 Vergoeding dienstverlening en verstrekken borgstelling

- 4.1 de aanvrager(s) geeft/geven de SWS door het insturen van een aanvraagformulier opdracht om de borgstellingaanvraag in behandeling te nemen;
- 4.2 de SWS brengt de aanvrager(s) hiervoor een vergoeding in rekening. Het tarief bedraagt 1,5% van de hoogte van de gevraagde borgstelling verhoogd met een bedrag van € 500,-;
- 4.3 de aanvrager is dit volledige bedrag verschuldigd op het moment dat de borgstelling wordt toegekend, ook wanneer hiervoor nog opschortende voorwaarden worden opgenomen;
- 4.4 geen vergoeding is verschuldigd indien de aanvraag door de SWS direct bij ontvangst wordt afgewezen op basis van het ingestuurde aanvraagformulier inclusief de bijlagen;
- 4.5 wanneer de aanvraag wordt afgebroken anders dan op basis van de onder 4.4 genoemde afwijzing, is de aanvrager een vergoeding verschuldigd welke afhankelijk is van het stadium waarin de aanvraag zich bevindt. Deze vergoeding bedraagt altijd minimaal € 500,- en maximaal de vergoeding welke verschuldigd zou zijn bij een toekenning. De vergoeding wordt eenzijdig door de SWS vastgesteld.

5.0 Vergunningen en sporttechnische akkoordverklaring

5.1 Vergunningen

Het aan te leggen c.q. te bouwen object dient te voldoen aan de plaatselijk geldende voorschriften. De aanvrager(s) dienen zich daarvan vroegtijdig te overtuigen en desgevraagd de omgevingsvergunning te overleggen.

5.2 Sporttechnische eisen

Het project waarvoor de borgstelling wordt afgegeven moet sporttechnisch voldoen aan de daarvoor door de betreffende sportbond gestelde eisen. De aanvrager(s) dient/dienen in de opdracht aan de aannemer op te nemen dat de bouw/aanleg zal plaatsvinden onder keur van Kiwa ISA Sport of een andere door NOC*NSF goedgekeurde toetsingsinstantie. Bij de aanleg of renovatie van een zand-/kunststof veld/baan dient er sprake te zijn van een sporttechnische begeleiding en de eindcontrole door deze instantie.

In een aantal, door de SWS te bepalen, gevallen zullen de plannen vooraf getoetst en goedgekeurd moeten worden door de hiervoor bevoegde instantie. Een aanvraag voor een sporttechnische akkoordverklaring kan worden ingediend bij de SWS. Deze toets wordt uitgevoerd op basis van de in te sturen documenten: een volledige set bouwtekeningen aangevuld met het uitgewerkt/gespecificeerd bestek, werkplan en/of een gespecificeerde offerte en de door de toetsingsinstantie te bepalen aanvullende informatie. Bij projecten die op sporttechnisch gebied en/of qua exploitatie gecompliceerd zijn, kan door de SWS worden verplicht tot het doorvoeren van een opleveringskeuring.

Alle kosten die gemaakt worden in het kader van vergunningen en voor de sporttechnische akkoordverklaring zijn voor rekening van de aanvrager(s).

6.0 Lening, leningvoorwaarden en borgstelling

- 6.1 een lening komt voor een borgstelling in aanmerking indien en voor zover de te lenen gelden worden gebruikt voor het tot stand brengen van de beoogde sportvoorziening;
- 6.2 de borgstelling kan worden verstrekt aan iedere in Nederland werkende en door De Nederlandse Bank erkende financiële instelling, die een vergunning bezit om financieringen te verstrekken. Daartoe worden ook gemeenten of aan gemeenten gelieerde kredietverstrekkers gerekend. De kredietverstrekker is de SWS eenmalig een vergoeding verschuldigd van 0,5% van de hoogte van de borgstelling met een minimum van € 500,- voor het rapport op basis waarvan de borgstelling is toegekend en de jaarlijkse controlerapportages;

Raadsvoorstel - Regeling garantstelling leningen breedtesport

REGLEMENT SWS

- 6.3 de borgstelling kan niet meer bedragen dan vijftig procent van het totaal door de aanvrager(s) bij één of meer kredietverschaffers te lenen bedrag, een en ander tot een bedrag van maximaal € 250.000 (tweehonderd en vijftig duizend euro). Daarbij verplicht SWS de aanvrager om ook een garantie van minimaal 50% bij de betrokken gemeente aan te vragen;
- 6.4 relaties kunnen na een toekenning voor nieuwe projecten opnieuw een borgstelling aanvragen. Per aanvrager, indien van toepassing de vereniging en de ondersteunende organisatie(s) gezamenlijk, kunnen borgstellingen worden aangevraagd tot een maximale grens van € 500.000 aan openstaand borgstellingobligo. Bij meerdere sporten en/of activiteiten onder één dak kan de SWS besluiten deze grens te verhogen tot maximaal € 750.000. Van deze bepaling kan in bijzondere gevallen na instemming van het bestuur worden afgeweken;
- 6.5 uitgangspunt voor het verlenen van een borgstelling is dat de lening lineair wordt afgelost terwijl de rente voor langere tijd vastgelegd dient te worden. Bij een rentevast periode korter dan 3 jaar of een variabele rente is vooraf toestemming nodig van de SWS. Dit geldt eveneens gedurende de looptijd van de borgstelling op het moment dat er sprake is van een renteherziening;
- 6.6 de SWS verleent geen borgstelling als zekerheid voor een krediet in rekening-courant;
- 6.7 de maximale looptijd van de borgstelling kan ten hoogste vijftien jaar bedragen; bij zand-/kunststof projecten is de looptijd normaliter ongeveer tien jaar. Daarbij kan de looptijd van (een deel van) de lening afwijken van de looptijd van de borgstelling. De benodigde financiering wordt in die gevallen veelal gesplitst in 2 (gelijke) delen. De SWS en de gemeente dienen vooraf met die splitsing en looptijden in te stemmen. Indien een verhoogd risico bestaat op vroegtijdige gebreken aan de sportaccommodatie, of onderdelen daarvan, kan de SWS aan de looptijd van de borgstelling nadere en bindende voorwaarden stellen;
- 6.8 de borgstelling zal in beginsel jaarlijks worden verminderd met een bedrag dat minimaal gelijk is aan de maximale borgstelling bij de start van het project gedeeld door de looptijd;
- 6.9 wanneer de aanvrager(s) van een borgstelling in het verleden reeds één of meer leningen heeft/hebben afgesloten, dan is de SWS gerechtigd de betrokken kredietverschaffer(s) te vragen een verklaring af te geven over het aflossing- en rentebetalinggedrag van de aanvrager(s) met betrekking tot die lening(en). Achterstand van de aanvrager(s) bij het voldoen van rente en aflossing op een eerder afgesloten lening kan leiden tot het afwijzen van een aanvraag voor een borgstelling. Hetzelfde is van toepassing, indien de aanvrager(s) een belang heeft/hebben in een andere rechtspersoon c.q. andere rechtspersonen die niet in staat is/zijn om aan de rente- en aflossingsverplichtingen jegens de kredietverschaffer(s) te voldoen.

7.0 Verlangde zekerheden en gebruiksrechten

7.1 Zekerheden

De SWS behoudt het recht om in voorkomende gevallen nadere zekerheden te verlangen, waaronder het recht van hypotheek al dan niet samen met andere garantieverstrekkingen en/of de financier. In het geval ook de bank en/of gemeente een hypothecaire inschrijving als voorwaarde wensen op te nemen, zal er sprake zijn van een gezamenlijke (eerste) inschrijving waarbij de gemeente en de SWS naar rato van garanties en eventueel in rangorde na de bank worden ingeschreven. De SWS en gemeente kunnen besluiten dat de gewenste zekerheden in de vorm van een positief/negatieve hypotheekverklaring worden verstrekt. Verder kan de SWS, zo nodig, een eerste of een tweede pandrecht op huidige en toekomstige vorderingen van een te borgen sportorganisatie als opschortende voorwaarde opnemen.

7.2 Gebruiksrechten

Een belangrijke voorwaarde voor het verlenen van een borgstelling betreft het gebruiksrecht van de grond, waarop de sportaccommodatie wordt gerealiseerd c.q. zich bevindt, welke zeker moet worden gesteld door middel van:

- het recht van eigendom;
- het recht van erfpacht, waarin ook de toegestane opstallen zijn geregeld;
- het recht van opstal;
- een gebruiksovereenkomst.

Raadsvoorstel - Regeling garantstelling leningen breedtesport

REGLEMENT SWS

De looptijd van het te vestigen recht of het af te sluiten contract dient minimaal gelijk te zijn aan de looptijd van de langstlopende geldlening en daarmee minimaal hetzelfde als de looptijd van de borgstelling, tenzij in het recht of contract het recht van verlenging is opgenomen;
Wanneer in het recht of contract bepalingen staan opgenomen die er toe kunnen leiden dat de sportaccommodatie om redenen van algemeen belang moet worden verlaten dient er sprake te zijn van een afkoop- respectievelijk schadeloosstelling die de (financiële) belangen van de betrokken partijen, waaronder de SWS, voldoende waarborgt.
Het gebruiksrecht van de grond moet het mogelijk maken om over te gaan tot een hypothecaire inschrijving dan wel een positieve/negatieve hypotheekverklaring te kunnen vestigen ten gunste van de bank en borgens.

8. Activiteiten en verplichtingen na de toekenning

8.1 Jaarlijkse financiële controle

De aanvrager(s) is/zijn verplicht om jaarlijks aan de SWS te rapporteren omtrent het beheer van het project en de financiële situatie van de organisatie(s). De jaarstukken dienen binnen 3 maanden na afsluiting van het boekjaar te worden ingestuurd. Deze termijn kan verlengd worden indien hiervoor tijdig een verzoek wordt ingediend voorzien van een geldige reden en een uiterste datum waarop alsnog aan deze verplichting wordt voldaan. Per verzoek zal worden gekeken in hoeverre hieraan gehoor kan worden gegeven. De jaarstukken dienen in ieder geval een balans, een resultatenrekening (met daarin een vergelijking met de begroting over dat tijdvak) en een begroting voor het opvolgende boekjaar te bevatten. De SWS kan te allen tijde de aanvrager(s) verzoeken om aanvullende informatie of een toelichting. De SWS is bevoegd om contact op te nemen met de bank en/of gemeente om informatie in te winnen over de stand van de leningen en het betalingsgedrag. De bevindingen van de SWS worden vastgelegd in een controlerapport.

8.2 Informatieplicht

De aanvrager(s) dient er voor zorg te dragen dat de SWS beschikt over de juiste NAW-gegevens van de betrokken contactpersonen. Dit betreft in ieder geval het dagelijks bestuur. Indien hierin een wijziging optreedt, dient de SWS hierover tijdig te worden geïnformeerd. Wijzigingen kunnen per email worden doorgegeven en dienen naast de NAW-gegevens altijd een geldig e-mail adres te bevatten.

8.3 Wijzigingen gedurende de looptijd van de borgstelling

Voor iedere wijziging die mogelijk invloed kan hebben op de risicopositie van de SWS is vooraf schriftelijke toestemming nodig. Hierbij kan onder andere gedacht worden aan de volgende situaties:

- wijziging van het gebruik en de structuur van het beheer en de exploitatie van het door aanvrager(s) te realiseren of aan te kopen project;
- wijziging in de juridische vorm van de aanvrager;
- wijzigingen door te voeren die er toe leiden dat een deel van het beheer en exploitatie wordt overgenomen, al dan niet tegen een vergoeding, door een bestaande of nieuw op te richten entiteit;
- het veranderen, bezwaren, verhuren of vervreemden van de eigendommen;
- het aangaan van leningen, betalingsregelingen, leasecontracten of andere langdurige verplichtingen welke niet bekend waren bij het toekennen van de borgstelling;
- het verruimen van de rekening courant faciliteit;
- het extra aflossen op de lening(en).

8.4 Privacy

De voor de aanvraag en controlewerkzaamheden door aanvrager(s) beschikbaar gestelde informatie wordt niet voor andere doeleinden gebruikt dan waarvoor deze is bestemd. Aan de hand van deze informatie wordt door de SWS een rapport borgstelling dan wel een controle borgstelling samengesteld met daarin de bevindingen van de SWS.

*Reglement inzake de verhouding tussen de aanvrager(s) van een borgstelling en de SWS Pagina 5 van 6
Vastgesteld door het bestuur van de SWS op 27 november 2012*

Raadsvoorstel - Regeling garantstelling leningen breedtesport

REGLEMENT SWS

De rapporten en de overige verkregen informatie kunnen beschikbaar worden gesteld aan de aanvrager(s), de betrokken gemeente en/of kredietverstrekker en betreffende sportbonden voor uitsluitend eigen gebruik en zonder rechten tegenover de SWS daarop te kunnen doen gelden. Tevens kan de SWS de informatie voor algemene doeleinden gebruiken. De privacy van de aanvrager(s) zal hierbij worden gewaarborgd. De NAW-gegevens van de betrokken contactpersonen worden niet beschikbaar gesteld aan derden en alleen door de SWS gebruikt voor doeleinden welke direct verband houden met de afgegeven borgstelling. Hieronder wordt eveneens verstaan het versturen van de digitale nieuwsbrief.

9. Het niet toekennen van een aanvraag

9.1 De SWS is bevoegd een borgstellingsaanvraag niet toe te kennen

Op basis van toetsingscriteria en andere verkregen informatie kan de SWS een aanvraag afwijzen. Daarnaast kan de SWS een borgstellingsaanvraag niet in behandeling nemen of afwijzen, ook indien op hoofdlijnen wordt voldaan aan de genoemde bepalingen. Dit kan onder andere het geval zijn op het moment dat de SWS over onvoldoende borgstellingsvermogen beschikt, waardoor niet alle aanvragen kunnen worden gehonoreerd. Het bestuur van de SWS stelt zondig op voorstel van de directie aanvullende criteria voor toekenningen c.q. afwijzingen vast;

9.2 Bezwaarprocedure

Indien door de directie van de SWS een aanvraag voor een borgstelling is afgewezen, kan een belanghebbende binnen een maand na dagtekening van dit besluit een bezwaarschrift bij het bestuur van de SWS indienen. Het bestuur van de SWS zal het bezwaarschrift toetsen op alle relevante zakelijke aspecten. Aan de hand van deze toetsing zal het bestuur besluiten over het wel of niet toekennen van een borgstelling en daarvan zal mededeling worden gedaan aan de indiener van het bezwaarschrift.

10. Slotbepaling

Het bestuur van de SWS beslist in alle gevallen waarin dit reglement niet voorziet.

Collegiebrief - Voortgang Innovatieatelier Sociaal Domein

10

Onderwerp Voortgang Innovatieatelier Sociaal Domein

Steller M. Oosterhuis/E. Bruinewoud

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 52 15 Bijlage(n) 1

Ons kenmerk 5628382

Datum 13-04-2016 Uw brief van

Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw,

Net als u willen wij de hulp en ondersteuning voor onze inwoners zo goed en efficiënt mogelijk organiseren. Een ambitie die ons allen aanspreekt, maar waarvan we tegelijkertijd weten dat het realiseren hiervan niet vanzelf gaat.

Sterker nog: we zullen aan de voorkant, dichtbij het alledaagse leven van de Stadjer moeten investeren om uiteindelijk met minder geld tot preventieve en slimme oplossingen te komen.

Binnen onze reguliere hulp- en ondersteuningsaanbod zetten we hierop al in, tegelijkertijd stimuleren we dit ook door vanuit de zorggelden expliciet een vrij besteedbaar budget beschikbaar te stellen voor innovatie. We willen hiermee onder meer vernieuwing of substitutie in de zorg bevorderen en de kwaliteit verbeteren.

U hebt aangegeven ook waarde te hechten aan innovatie in het Sociaal Domein. Hiertoe heeft uw raad in juni 2014 een motie aangenomen (Innovatie in het Sociaal Domein). Op basis van onze eigen ambitie en met steun van uw motie, zijn wij op zoek gegaan naar ideeën en initiatieven vanuit de samenleving. Om dit een extra impuls te geven hebben we op 14 december 2015, na het traject van de reguliere inkoop, het eerste Innovatieatelier Sociaal Domein georganiseerd.

In deze brief informeren wij u over de tussentijdse resultaten van het Innovatieatelier. We gaan in op de achtergrond. We schetsen onze aanpak en we geven aan wat de eerste resultaten zijn. Vervolgens schenken we extra aandacht aan enkele dilemma's en vragen die tijdens dit innovatieatelier naar boven kwamen. In de laatste alinea van deze brief geven we aan wat u op het gebied van innovatie de komende periode nog meer van ons kunt verwachten.

In de bijlage informeren we u tot slot over welke ideeën we willen honoreren en welke initiatieven nog nadere uitwerking vragen.

Collegedebrief - Voortgang Innovatieatelier Sociaal Domein

Bladzijde 2 van 6

Achtergrond

De transformatie van het sociaal domein gaat gepaard met een andere manier van denken en doen. Concreet gaat het om (waar nodig) veranderen van 'oude' vormen van ondersteuning naar vormen die beter aansluiten bij de wijze waarop we in onze samenleving met elkaar om willen gaan.

Dat betekent in onze ogen dat er ruimte moet zijn voor innovatie waarbij de focus niet ligt op (meer) gespecialiseerde zorg, maar op oplossingen die meer en vaker aansluiten bij het gewone leven. Bovendien zal er aandacht moeten zijn voor het ontwikkelen van nieuwe arrangementen.

We hebben al eerder aangegeven dat naast de WIJ aanpak, innovatie de motor is van de transformatie. Samen draagt dit bij aan de opgave en de doelen die we in het sociaal domein voor ogen hebben. Dit alles tegen de achtergrond van de nieuwe taken waar we als gemeente verantwoordelijk voor zijn geworden, de bijbehorende veranderingen en de flink vanuit het Rijk teruglopende budgetten.

Op verschillende manieren bieden we ruimte voor innovatie. We hebben gekozen voor een verschuiving van maatwerk naar algemene voorzieningen en voor een centrale rol voor de WIJ-teams. Daarnaast hebben we afgelopen jaar nieuwe aanbieders ondersteuning en welzijn gecontracteerd. Verder hebben we, onder het motto 'Wijken voor Jeugd', in 2015 ideeën en initiatieven uit de wijken gehaald. Op deze manier willen we, samen met bewoners en professionals, het pedagogisch klimaat in de wijk versterken en zorgdragen voor goede basisvoorzieningen. Zodat jeugdigen gezond en veilig kunnen opgroeien en de vraag naar specialistische zorg zal afnemen.

U bent in april 2015 over deze aanpak geïnformeerd (brief met kenmerk 4963252, 'Informatie over Wijken voor Jeugd'). Binnenkort informeren we u over de uitkomsten van deze aanpak.

Nu zijn we in de fase gekomen waarbij we aan de slag gaan om nog meer innovatieve en/of nieuwe ideeën uit de samenleving op te halen. Daartoe is het Innovatieatelier Sociaal Domein in het leven geroepen. Zoals we al in de inleiding aangaven, hebben we voor innovatie geld beschikbaar gesteld. Voor innovatie hebben we in totaliteit ruim drie miljoen euro beschikbaar, waarvan circa één miljoen voor ondersteuning en zorg (Wmo 18+) en één miljoen voor Beschermd Wonen (regiogeld). Daarnaast is er voor 2016 1.1 miljoen vanuit jeugdhulp beschikbaar (voorheen Wijken voor Jeugd), waarvan 700.000 verdeeld is over de vijf gebieden, voor de opvolging van Wijken voor Jeugd en 400.000 euro gereserveerd is voor stedelijke inzet.

Wat hebben we gedaan?

We hebben eind 2015 Stadgers, ZZP-ers en zorgaanbieders op verschillende manieren opgeroepen om hun ideeën te presenteren tijdens het Innovatieatelier. Er is een advertentie in de Gezinsbode geplaatst. Ook hebben we zoveel mogelijk organisaties persoonlijk uitgenodigd.

Collegiebrief - Voortgang Innovatieatelier Sociaal Domein

Bladzijde 3 van 6

Tijdens dit Innovatieatelier zijn meer dan dertig korte presentaties (pitch) gehouden, waarbij Stadgers het aandurfden om hun verhaal 'op de zeepkist' op een bevroren en enthousiaste wijze en vaak vanuit persoonlijke overtuiging te vertellen. We hebben dan ook inspirerende en krachtige initiatieven mogen horen. Allen de moeite waard om verder te verkennen en hierover het gesprek met elkaar aan te gaan.

Na 14 december jl. zijn er nog een tiental initiatieven binnengekomen. De initiatiefnemers van deze ideeën konden om uiteenlopende redenen niet aanwezig zijn om hun pitch te houden. In totaliteit hebben we dus ruim veertig ideeën in ontvangst mogen nemen.

Afgelopen maanden hebben we met alle initiatiefnemers gesproken. Op basis van een aantal criteria hebben we naar deze ideeën gekeken. Daarbij ging het vooral om de vraag of het initiatief een bijdrage levert aan:

- Vernieuwing/innovatie in de zorg;
- Substitutie in de zorg;
- Efficiency en/of kwaliteitsverbetering in de zorg;
- Right tot challenge;
- De zelf- en samen redzaamheid van onze inwoners. Te denken valt aan oplossingen dichtbij en passend in de leefomgeving, met een duurzaam karakter en/of gericht op preventie.

Wat zijn de opbrengsten?

Nu we alle initiatieven in kaart hebben gebracht, weten we dat de uitkomsten van dit eerste innovatieatelier onze verwachtingen overtreft. Niet alleen kwalitatief en inhoudelijk, maar ook qua geld. We hebben in totaal voor een bedrag van ruim 1.7 miljoen euro aan aanvragen ontvangen. Het budget lijkt dus te zijn uitgeput. Op basis van de criteria zullen we dit terug moeten brengen naar één miljoen euro.

Van de 43 ideeën willen we 19 initiatieven honoreren met ondersteuning en/of geld. Bij de initiatieven waar we in principe positief tegenover staan, maar die complex zijn en meer uitwerking vragen, hebben we de initiatiefnemers gevraagd het idee verder uit te werken in een concreet projectplan. Het gaat hierbij om ongeveer 11 initiatieven. Twee initiatiefnemers hebben in december 2015 na aanvankelijke opgave zich uiteindelijk teruggetrokken om te pitchen. Op basis van de criteria hebben we ook een aantal ideeën niet gehonoreerd. Deze initiatiefnemers zijn inmiddels van dit besluit op de hoogte gesteld.

In de bijlage treft u een overzicht aan van welke projecten we willen honoreren en welke initiatieven nog nadere uitwerking vragen.

Als we kijken naar de kwalitatieve opbrengsten, hebben we tijdens het Innovatieatelier een grote variëteit aan mooie ideeën en vernieuwende werkwijzen gezien en gehoord. Initiatieven/ideeën die gericht zijn op deskundigheidsbevordering, op meer zeggenschap door bewoners, op het vergroten van het sociale netwerk en op het bevorderen van participatie. Voor wat betreft dit laatste zijn er veel initiatieven op het terrein van activering en dagbesteding. Voorbeelden om de zelfredzaamheid van onze Stadgers te bevorderen zijn er ook, bijvoorbeeld op het gebied van technologie. Een app. of een specifiek programma via een tablet kan aanvullend op de reguliere ondersteuning meerwaarde hebben.

Collegieberief - Voortgang Innovatieatelier Sociaal Domein

Bladzijde 4 van 6

De vraag die de initiatiefnemers aan de gemeente hebben is ook zeer verschillend. Voor sommige ideeën was het Innovatieatelier een mooie gelegenheid om bekendheid te geven aan het idee en verbinding te leggen met een netwerk. Andere initiatieven vragen praktische ondersteuning bijvoorbeeld in de vorm van een locatie en weer andere hebben financiële ondersteuning nodig om het idee verder te brengen.

Een initiatief van een behoorlijke omvang en waar bovendien veel geld mee is gemoeid is bijvoorbeeld Ondernemend Zuid. Het gaat hier om het idee dat trajectbegeleiders dichtbij in de buurt aan de slag gaan om samen met de buurtbewoner (en sociaal netwerk) te zoeken naar passende activiteiten en/of klussen voor buurtbewoners. Daarbij wordt actief contact gezocht met ondernemers, zzp-ers, buurtinitiatieven en maatschappelijke organisaties.

Een ander initiatief van een behoorlijke omvang betreft de 'Wijkcoöperatie' in de Hoogte/Korrewegwijk. Dit kan gezien worden als een vorm van Right to Challenge waarbij de initiatiefnemer een pilot wil starten om bewoners meer zeggenschap te geven. En samen met professionals en gemeente wil onderzoeken wat de wijk zelf kan doen op het gebied van welzijn, fysieke voorzieningen en lichte vormen van ondersteuning. Wij denken dat dit een interessante pilot is en ons kan helpen bij de discussie over de sturing op de WIJ-teams en de doorontwikkeling van de gebiedsaanpak richting 2018. Tijdens een bijeenkomst waar wijkbewoners, (WIJ-) professionals, gebiedsteam en ambtenaren aanwezig waren is draagvlak verkregen om met elkaar dit experiment aan te gaan. De pilot zal binnenkort starten.

Ook zijn er kleinere initiatieven zoals de Minimalistische Eettafel. Het idee hierbij is dat mensen die in de schuldsanering zitten, elkaar ontmoeten aan de eettafel. Tijdens het eten wisselen ze ervaringen, tips en adviezen uit met lotgenoten en ervaringsdeskundigen. De initiatiefneemster organiseert dit nu thuis. Door het succes wil ze graag uitbreiden en ze zocht een passende ruimte hiervoor. Wij hebben haar in contact gebracht met een WIJ manager en via hem heeft dit initiatief nu onderdak gevonden bij WIJ Beijum.

(Leren) innoveren in het Sociaal Domein

We zien dat de samenleving beweegt. Bewoners ontplooiën initiatieven om de ondersteuning voor zichzelf en elkaar te verbeteren. Organisaties ontwikkelen nieuwe arrangementen in het zorgaanbod. Daar zijn we als college blij mee. We willen immers samen met bewoners, professionals en organisaties innovatie en diversiteit aanbrengen in de zorg en ondersteuning. In onze ogen hebben we met het Innovatieatelier hiertoe een flinke stap gezet.

Tegelijkertijd heeft dit eerste Innovatieatelier tot een aantal vragen en dilemma's geleid, waar we ons voordeel mee willen doen voor de toekomst. Hoe gaan we bijvoorbeeld om met ideeën die minder goed passen binnen onze huidige regels en beleidskaders, wat betekent dat voor de beoordeling en weging van deze initiatieven en wat is nu onze rol als gemeente bij de verschillende initiatieven. Innoveren betekent niet alleen dat bewoners, professionals en organisaties meer ruimte krijgen om initiatieven te nemen, het vraagt ook iets van ons als gemeente. Het vraagt van ons een open houding en waar nodig soms ook durf om buiten de lijntjes te kleuren. En mocht er toch een probleem zijn, dan is het van belang om met bewoners, professionals en organisaties in gesprek te blijven om samen te zoeken naar oplossingen wat werkt en niet werkt.

Collegiebrief - Voortgang Innovatieatelier Sociaal Domein

Bladzijde 5 van 6

Wat we verder belangrijk vinden is om meer partijen te betrekken bij dit thema. Innovatie kunnen we niet alleen. In onze stad gebeurt wellicht al veel op dit terrein. Veel wat we misschien nu nog niet weten. In het kader van ketenzorg is het in onze optiek verstandig om grote onderwijs- en/of zorginstellingen te vragen mee te doen of ondernemers uit te nodigen.

Een veel gehoorde oproep tijdens de pitches was om de ondersteuning in relatie tot de verschillende initiatieven vanuit de gemeente zo simpel en zo laagdrempelig mogelijk te organiseren en ingewikkelde procedures en protocollen hierbij te vermijden. Verder is de suggestie gedaan om de wijk meer bij het Innovatieatelier te betrekken, zodat we hiermee beter kunnen inspelen op de behoeften en wensen vanuit de wijk.

Tot slot zijn we er als college ook van overtuigd dat met inzet van technologie winst valt te behalen. Niet als vervanging van reguliere hulp en ondersteuning, maar vooral als aanvulling.

Hoe gaan we verder?

Zoals we hebben aangegeven is het onze ambitie om de hulp en ondersteuning in onze stad zo goed mogelijk te organiseren. Innovatie is daarbij een onmisbare schakel. Momenteel werken een aantal initiatiefnemers met onze ondersteuning hun ideeën verder uit. Een ander – niet onbelangrijk – spoor is, dat we dwarsverbanden en kruisbestuiving willen stimuleren tussen de verschillende initiatieven. Dit sluit aan bij de behoefte van een aantal initiatiefnemers en draagt in onze ogen ook positief bij aan het verder brengen van een idee. Hiervoor organiseren we op 19 april a.s. een netwerkbijeenkomst. We maken dan ook bekend welke projecten we willen honoreren en welke initiatieven nog nadere uitwerking vragen. Daarbij gaat het niet alleen om geld, maar kan het ook gaan om bekendheid, het leggen van verbindingen of een andere vorm van ondersteuning.

Daarna gaan we aan de slag. Dat betekent dat een aantal innovatieve projecten kunnen starten of wellicht al gestart zijn. Rond de zomer informeren we u dan over het eindresultaat en welke initiatieven we al dan niet definitief honoreren. De projectplannen zijn dan uitgewerkt en dat betekent dat we u dan een volledig overzicht kunnen geven van de middelen die we vanuit het innovatiebudget voor de verschillende projecten gaan inzetten.

Verder organiseren we vóór de zomer specifiek voor Beschermd Wonen en Opvang een Innovatieatelier. Zoals genoemd hebben we hiervoor één miljoen euro beschikbaar (regiogeld BW). Met de komst van de Wmo 2015 is de transitie van Beschermd Wonen voor de GGZ-C pakketten naar de gemeenten een feit geworden. In deze nieuwe taak is ook de opdracht en noodzaak tot transformatie meegekomen. De 23 gemeenten in de provincie Groningen hebben hiervoor samen een meerjarenprogramma opgesteld.

Collegiebrief - Voortgang Innovatieatelier Sociaal Domein

Bladzijde 6 van 6

Dit meerjarenprogramma is de leidraad voor het transformatieproces dat gemeenten met elkaar, het werkveld (cliënten en ketenpartners) en de samenleving aangaan. De innovatieve pilots maken integraal deel van het programma Beschermd Wonen en Opvang.

Onze focus ligt daarbij op het vergroten van de zelfredzaamheid en participatie van zeer kwetsbare inwoners en het bereiken van duurzame toename van effectiviteit en kostenreductie.

Vertrouwend erop u met deze brief voldoende te hebben te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

de secretaris,
Peter Teesink

Collegebrief - Voortgang Innovatieatelier Sociaal Domein

VOORLOPIGE LIJST VAN TE HONOREREN INITIATIEVEN

Bijlage 1

Inclusief de voorstellen die nog nadere uitwerking vergen

	initiatiefnemer	idee	vraag	status
1	Particulier	App. voor dag structuur voor mensen met stoornis in het autisme spectrum	Financiering	Honoreren (co-financiering)
2	Particulier	Inspirerende oplossingsgerichte positieve lezingen voor en door mensen die even "gestagneerd" zijn in het leven	Meedenken, mee organiseren en financiering	Honoreren. Koppelen aan nr.24
3	St. Kas -Vital	Coachen van meer dan 50 vrijwilligers die op basis van present zijn mensen ondersteunen Mensen met meervoudige problemen die de professionele zorg mijden of daar in teleurgesteld zijn	Cofinanciering	Honoreren
4	Particulier	We missen de juiste taal om op een goede manier met mensen met beperkingen om te gaan. Andere positieve woorden etiketteren andersom. Hierin hulpverleners trainen	Meedenkkracht En ontwikkelen informatie-materiaal	Honoreren
5	Particulier	Een wijkcoöperatie starten waarin bewoners, professionals en gemeente samen kijken wat nodig is in de wijk aan voorzieningen en ondersteuning en welke lokale oplossingen mogelijk zijn. Dit is een vorm van right to challenge	Meedenkkracht Mee participeren en financiering	Vergt nadere uitwerking
6	St. Nieuw nabuurschap	Bijdrage aan inrichting nieuw pand arbeidsmatige dagbesteding voor mensen met een psychiatrische handicap die hoger opgeleid zijn. 27 mei opening door staatssecretaris Jetta Kleinsma	Cofinanciering en aanwezigheid opening	Honoreren
7	Zzp-er	Individuele begeleiding aan mensen met een beperking	Bekendheid vergroten	Honoreren (vraag is beantwoord)
8	Ondernemend Zuid, collectief van trajectbegeleiders	Vorm geven aan nieuwe dagbesteding, dichtbij, in de buurt, maatschappelijk zinvol, klussen passend maken bij deelnemer, uitgaan van mogelijkheden, alle doelgroepen door elkaar, in contact met ondernemers en zzp-ers en buurtinitiatieven, jobcarving	Meedenkkracht, co creëren, financiering	Honoreren

Collegedebrief - Voortgang Innovatieatelier Sociaal Domein

9	Particulier	Mensen die in de schuldsanering zitten ontmoeten elkaar aan de eettafel en wisselen tips en adviezen uit	Gebouw	Honoreren (verzoek is ingewilligd)
10	St. De Opstap	Logeershuis voor respijt voor mantelzorgers en herstel voor mensen die ziek zijn en het alleen thuis niet redden	Naamsbekendheid en een pand	In gesprek
11	Particulier	Pluktuin met bloemen o.a. voor mensen die in armoede leven	Plek en financiering	In gesprek
12	Humanitas	Door aantrekkelijke activiteiten in groepsverband te organiseren kunnen oudere mensen nieuwe contacten op doen en nieuwe netwerken opbouwen (en zodoende eenzaamheid voorkomen / verminderen)	Netwerk beschikbaar stellen en financiering	Honoreren
13	Kids United	Voetbalclub zonder contributie voor kinderen met een (lichamelijke) beperking. Kinderen en ouders ontmoeten elkaar	Eigen clubgebouw, 1 tot 1,5 kunstgrasveld en een sporthal	Ondersteunen in de vorm van een projectleider (business case)
14	Boxers van Hulley	Vrouwen die gewerkt hebben bij Van Hulley zijn klaar met werkervaringstraject. Daarom meet en greet met werkgevers organiseren	Ondersteuning, mee organiseren	Honoreren
15	Protestantse kerk	Workshop uitvoeren voor en door de arme kant van de stad	Cofinanciering en inbedding armoedebeleid	Honoreren
16	Particulier	Boodschappen doen voor anderen met 45 km autootje	Financiering	Vraagt nadere uitwerking
17	Smoove	Ontwikkelen van een technische toegankelijkheidsstandaard voor digitale apparatuur	Netwerk, contacten en ondersteuning	Honoreren
18	Vortex architecten	meer generatie woningen creëren in Groningen centrum	Bekendheid	Honoreren (verzoek is ingewilligd)
19	Particulier	Matchingsproces op gang zetten tussen mensen die hun eigen talenten niet meer kennen en ondernemers	Samenwerking, ondersteuning, soepele regelgeving, netwerk, contactpersonen WIMP, trajectbegeleiders	Honoreren
20	Humanitas DMH	Ontwikkelen van een app. met een zelfredzaamheidsdiagram zodat cliënt kan zien wie in zijn omgeving benaderd kan worden om ondersteuning.	Cofinanciering	Honoreren

Collegedebrief - Voortgang Innovatieatelier Sociaal Domein

21	Thuiszorg Comfort	Inzet van MBO en HBO studenten als stage o.l.v. professional zorg verlenen	Financiering Verbinding Wij teams,	Vraagt nadere uitwerking
22	Inter Psy	Pilot waarbij het bieden van zorg en werk met elkaar verbonden worden in overleg met WIMP	Financiering en Verbinding met VSD / Wij	Honoreren (en vraagt nadere uitwerking)
23	Vegro verpleegartikelen	Presenteren van ouderen tablet, de Compaan, die door ouderen, mantelzorgers en professionals gebruikt kan worden om zelfredzaamheid te vergroten	Bekendheid	Honoreren (vraag is beantwoord)
24	Terwille	Ervaringsdeskundigheid inzetten in Wij teams. Tien mensen met ervaring worden opgeleid tot ervaringsdeskundige.	Financiering en draagvlak	In principe honoreren en vraagt nadere uitwerking koppelen aan 2
		Niet gepitched		
25	Particulier	Pop up theetuin op braakliggende stukjes grond als dagbestedingsmogelijkheid	Meedenkkraft, verdere uitwerking en aansluiting nieuwe dagbesteding	Vraagt nadere uitwerking
26	Lentis	Computeren 2.0 is een laagdrempelig project waar iedereen kan komen (leren) computeren. Het project is nu nog een werkproject vanuit een GGZ instelling en wil zich verzelfstandigen als algemene voorziening	Cofinanciering	Vraagt nadere uitwerking
27	Zzp-er	Samenhang en verbinding zoeken door huiskamer en eetkamer idee in Helpman, Klein Martijn en Helpermaar	Netwerk en financiering	Vraagt nadere uitwerking
28	Emile thuiszorg	Emile.nu werkt met HBO en WO studenten en biedt thuiszorg	Bekendheid door pitch, heeft al een raamcontract	Honoreren (verzoek is ingewilligd)
29	Terwille	Not for sale is voor vrouwen die uit de prostitutie zijn gestapt en een passend dagbestedings- opleiding - en/of werkleertraject zoeken.	Draagvlak, samenwerking, financiering	Vraagt nadere uitwerking
30	Freethinkerslab for social studies	Ontwikkelen en implementeren van een app. met als doel sociale cohesie tussen ouderen te bevorderen en hulpvragen en – aanbod te matchen	Draagvlak, netwerk, contacten, financiering	In gesprek